Emil Crăciun Emil Tudorache

C.F.R.

ESPERANTO

EUROPA / EŬROPO

AFER
REFA

editura ansid

~ 2007 ~

Scanned with OKEN Scanner

Emil Crăciun

C.F.R. – ESPERANTO
EUROPA / EŬROPO

Tîrgu Mureş
2007

Scanned with OKEN Scanner

CREATORUL LIMBII ESPERANTO

FOTO NR. 1. ***L.L. ZAMENHOF***
LA KREINTO DE LA LINGVO ESPERANTO

Scanned with OKEN Scanner

25.09.2008

Primită cadou de la

Dir. T. a Reg. C.F.R Iași

Ing. Mihăilovici

Coperta: **Andrei Doru Mureşan**

Emil Crăciun - Emil Tudorache
C.F.R. - Esperanto - Europa

Copyright © 2007 **ec. Emil Crăciun**

Editura şi Tipografia **ansid** ®
510198 - Târgu Mureş
Str. Băneasa nr. 17
Tel.: 0365 - 410.421, 410.424
E-mail: tipoansid@rdslink.ro

ISBN: 973 - 8985 - 08 - 0
978 - 973 - 8985 - 08 - 7

Consilier editorial: **Filip Salvică**
ing. Grigore Naşca

Culegere text: **ing. Ciprian Toaşcă**
Tehnoredactare
computerizată: **ing. Ciprian Toaşcă**
Paul Georgescu

Scanned with OKEN Scanner

CUVÂNT ÎNAINTE

Cartea scrisă şi editată de d-nul Emil Crăciun relatează, prin conţinutul său literaturizat al realităţii trăite (vii), menţionează folosirea plăcută a timpului liber, în ţară şi în străinătate, în special de către feroviarii activi sau pensionari, fie ei membri ori simpatizanţi ai Asociaţiei Feroviarilor Esperantişti din România.

Se face un scurt istoric al mişcării esperantiste feroviare române, de la fondarea acestei asociaţii, recunoscută de către Judecătoria municipiului Braşov, care îşi are sediul pe str. Politehnicii nr.1 , în acelaşi loc cu Instituţia Feroviară Regională.

Autorul menţionează marele impuls dat de potentaţii locali şi feroviari, în conformitate cu rezoluţiile recunoscute de UEA (Universala Esperanto Asocio) şi de UNESCO.

În acelaşi timp, să ne referim la diverse acţiuni esperantiste sau feroviare care au contribuit la fondarea altor asociaţii, precum : cele ale fotografilor, pictorilor, filateliştilor, turiştilor, şi aşa mai departe, menţionând că ele toate au fondat şi au aderat la UAAIFR (Uniunea Asociaţiilor Artistice şi Intelectuale ale Feroviarilor din România). UAAIFR a devenit secţie de ţară (română) a FISAIC (Federaţia Internaţională a Societăţilor Artistice şi Intelrctuale ale Feroviarilor), recunoscută de multe administraţii

ANTAŬPAROLO

La libro verkita kaj eldonita fare de s-ro Emil Crăciun, per la enhavo literaturumata de la realeco vivanta, precipe de fervojistoj rumanaj, aktivaj aŭ pensiuloj, ili estantaj la anoj aŭ simpatiantoj de la fervojista esperanto asocio mencias uzadon ŝatata de la libera tempo ties, enlande kaj eksterlande.

Oni faras prahistorion mallonga de la esperantista movado fervoja rumana ekde fondiĝo ties asocio, agnoskita fare de Juĝejo troviĝanta en urbo Braŝovo havante sidejon en samloko: Strada Politehnicii nr.1. eĉ en sidejo de la Fervoja Entrepreno.

La aŭtoro mencias grandan impulson donita fare de la lokaj kaj fervojaj potenculoj laŭ de la rezolucioj agnoskitaj fare de UEA (Universala Esperantisto Asocio) kaj UNESKO.

Samtempe, rilati al diversaj agadecoj esperantaj aŭ fervojaj fakoj kontribuintaj fondigi aliajn fakasociojn, kiel:por fotistoj, pentristoj, filatelistoj, turistoj kaj tiel plu. Mencionante ke ili ĉiuj aliĝis kaj fondis UAAIFR (La Unio de la Asocioj Artistaj kaj Intelektaj Fervojistaj Rumanaj). UAAIFR fariĝis la landa Sekcio de la FISAIC (Federacio Internacia Societo Artista – Intelekta de la Fervojistoj) agnoskita fare de la multaj

Scanned with OKEN Scanner

feroviare din Europa.

Citind cartea, se poate vedea mulțimea persoanelor care activează în mișcarea esperantistă feroviară, iar în capitolul trei, autorul le-a introdius pe acestea, până la această dată.

Comunicarea între popoare este atât de amplă, încât popoarele absolutamente au nevoie de limba comună, Esperanto.

De regulă, autorul are dorința să se exprime frumos, să-şi despovăreze sufletul prin transmiterea unei emoții și dorința de a face jocuri de cuvinte , de a face experimente semantice prin asocieri de idei şi prin alte mijloace.

Trebuie să menționăm că autorul Emil Crăciun a scris poezii, care au presupus foarte mult studiu, o mână sigură şi o minte ageră, putere aluzivă, formă, muzicalitate, rimă și ritm.

Autorul ar primi cu plăcere sugestii despre teme încă netratate şi care să adauge lucrării sale informații actuale.

Pentru că această carte este realizată, în special esperantiştii feroviari români, mulțumesc pentru acest dar de suflet mare al domnului Emil Crăciun din Braşov - România.

Braşov, 6 Noiembrie 2006.

Ing. Ştefan Mihai, vicepreşedinte al UAAIFR.

„Căile ferate leagă țări, iar esperanto - oameni."

administracioj fervojoj de Eŭropo.

Legante libron oni povas fari la nombron de la personoj aktivigantaj en la esperantista movado fervoja kaj en la trian ĉapitron, la aŭtoro enkondukis gis datojn ties.

La komunikado inter la popoloj estas tiel granda, ke la popoloj absolute bezonas komunan lingvon Esperanton.

La aŭtoro, ordinare, havas deziron esprimi ion belforme, mal ŝargi la psikon per komunikado de iu emocio kaj deziron , kvazaŭ ludi inter vortoj, fari semantikajn eksperimentojn per pensasocio kaj aliaj rimedoj.

Devas mencii ke la aŭtoro Emil Crăciun verkis la poeziojn, kiuj postulis lertecon tre ege, per certa manu kaj diligenta cerbo, aludo, formo, sono, rimo kaj ritmo.

La aŭtoro volontè ricevus pliajn sugestojn pri temoj, ankoraŭ netraktitaj kaj aldonindajn aktualajn informojn.

Por ke, tiu publikigo (libro) realigebla, precipe la rumanaj fervojistoj esperantistoj, dankas al grandanima donaco de s-ro Emil Crăciun el Braŝovo – Rumanio.

Braşov, 6 Noiembro 2006.

Inĝ.Ştefan Mihai, vicprezidanto de UAAIFR.

„La reloj ligas la landojn, esperanto la popolojn."

Scanned with OKEN Scanner

ARGUMENTE
pentru elaborarea acestei lucrări

De la apariția acestei limbi internaționale, care poate facilita legături de suflet între indivizi aparținând unor popoare diferite, propagarea ei în diverse medii a condus la o dezvoltare greu de imaginat pentru un neinițiat.

De la traducerea în limba esperanto a operelor marilor clasici ai literaturii universale până la prelucrarea, în această limbă a termenilor tehnici din cele mai variate domenii ale activității umane, avem exemple la tot pasul de capacitatea activiștilor esperantiști de a răspândi această limbă recunoscută și de U. N. E. S. C. O.

Sunt recunoscute și sincopele care se manifestă în dezvoltarea acestei limbi. După opinia noastră, ele țin – în principal – de primenirea generațiilor de esperantiști și de necesitatea ca mișcarea esperantistă să se adapteze la condițiile istorico-politice în inevitabila lor succesiune. Schimbul dintre generațiile diferitelor epoci impune reîmprospătarea forțelor care vor asigura răspândirea acestei limbi în lumea viitorului. Generația care ne urmează trebuie „înarmată" cu cât mai multe instrumente care să facă posibilă înțelegerea între oameni în spiritul păcii și al respectului reciproc.

ARGUMENTOJ
pro ellaboro ĉi-tiesa verko

Ek de la apero ĉi-tiesa neutrala lingvo, kiu povas faciligi la amkunligoj inter uloj apartenantaj diversaj popoloj, la ĝia propagandado en la diversaj medioj, kondukis al disvastigo malfacile imagi por neiniciato.

Ek de la traduko en esperanto de la verkoj de la grandaj klasikoj de la universala literaturo ĝis la transpreno en tiu-ĉi lingvo de la teknikaj nocioj el plej variaj humanaj agadkampoj oni havas sennombrajn ekzenplojn pri la kapableco de la esperantista agadisto por lanĉi ĉi-tia lingvo, rekonita ankaŭ de UNESCO.

Estas rekonitaj ankaŭ la sinkopoj kiuj oni manifestis pri la disendo ĉi-tia lingvo. Laŭ nia opinio, ili konsistas – precipe – en heredado (sinsekvo) de la esperantistaj generacioj kaj de la bezono (nepro, devigo) de adapto de la esperantista movado de historiaj-politikaj kondiĉoj dum sia neevitebla sinsekvo. La ŝanĝo inter generacioj de la diversaj eraoj imponas la refreŝigon de la fortoj kiuj asekuras la disvastigon ĉi-tiesa lingvo en la movado de la estonteco. La generacio kiu sekvas al ni, devas esti „armigata" kun kiel eble multajn instrumentoj kiuj faru ebla la komprenon inter homoj, en la spirito de la paco kaj de la

Scanned with OKEN Scanner

Limba esperanto face parte – în mod categoric – dintre aceste instrumente.

Segmentul de populație care a slujit, slujește și va sluji activitatea de transport feroviar, s-a folosit și va continua să se folosească de limba esperanto, căreia i-a creat un mediu propice și organizat de dezvoltare. Noi dorim să relevăm eforturile și rezultatele la care au ajuns feroviarii români în însușirea și propagarea limbii esperanto de la începuturi până în anul 2006 acordând un spațiu mai amplu perioadei 1990 – 2006, în plin efort de satisfacere a noilor imperative ale economiei mondiale, în speță, a integrării României în U. E, inclusiv cu transporturile feroviare.

Noi considerăm că efortul nostru se înscrie și pe traiectoria trasată de „Manifestul de la Praga" – 1996 al activiștilor de frunte din cadrul mișcării esperantiste mondiale.

Citind și recitind Manifestul de la Praga al Asociației Universale de Esperanto, am fost tentat să cred că acest document ar fi suficient pentru a prefața orice lucrare menită să acrediteze necesitatea mișcării de răspândire a limbii internaționale. Ulterior, contextul particular în care s-a desfășurat mișcarea esperantistă feroviară în România, mi-a relevat necesitatea de a concretiza câteva idei și anume:

reciproka respekto. La internacia lingvo, Esperanto, estas parton – certe – el ĉi-tiuj instrumentoj.

La segmento de loĝantaro kiu servis, servas kaj servos fervojan transportagadon oni uzis de Esperanta lingvo kiesa ĝi (segmento) kreis favoran kaj organizan medion pro disvolviĝo. Mi deziras substreki la klopodojn kaj la rezultojn al kiuj alvenis la rumanaj fervojistoj, pro la alproprigo kaj propagado de la lingvo Esperanto ek de komencoj ĝis la jaro 2006, atribuante, la pli larĝan spacon al la periodo 1990-2006 en plena klopodo de kontentigado al novaj imperativoj de la monda ekonomio precipe, de la integriĝo de la Rumanio en la UE ankaŭ kun la fervojaj transportoj.

Ni konsideras ke nia klopodo oni enskribas ankaŭ sur la traceo sugerata fare de LA MANIFESTO DE AL PRAGO – 1996 de la fruntaj agadoj de la monda esperantista movado.

Mi leganta kaj releganta La manifesto de al Prago de la Universala Esperanto Asocio, estis tentata konsideri ke ĉi-tia dokumento estus sufiĉa pro antaŭparoli ia verko celita kredfari la bezono de diskonigo de la internacia lingvo. Poste, la precipa ĉirkaŭaro en kiu oni disvolviĝis la fervojan esperantistan movadon en Rumanio reliefigis al mi la neceson substreki kelkajn ideojn kaj nome:

Scanned with OKEN Scanner

1. Nimeni nu doreşte să promoveze o limbă pentru a le înlocui pe cele materne. Limba Esperanto, care a fost concepută de Zamenhof, este şi va rămâne o **limbă auxiliară**, pentru cei mulţi, care nu o pot învăţa dacă nu-şi cunosc bine limbile lor materne. Pornind de la realitatea conform căreia oamenii – mai întâi – îşi exprimă gândurile cu ajutorul limbii materne, o Limbă Neutră – ca instrument universal de înţelegere între oameni – nu se poate dezvolta decât prin cunoaşterea temeinică a limbilor materne. Aceasta nu trebuie să însemne că toţi esperantiştii trebuie să fie absolvenţi ai facultăţii de filologie. Vom prezenta câteva exemple de remarcabili cunoscători ai limbii internaţionale care nu au neapărat şi studii superioare.

De aceea, deviza mişcării esperantiste a fost, este şi va rămâne „Una pentru toţi, a doua pentru fiecare".

2. În mediul feroviar, limba esperanto a pătruns şi s-a dezvoltat diferit, de la un sistem social la altul, de la un sistem politic la altul.

În România, până la al Doilea Război Mondial, ritmul răspândirii limbii esperanto printre feroviari a urmat cadenţa dezvoltării activităţii feroviare ca ramură a economiei naţionale. Trecerea la economia etatistă, cu specificul său în organizarea muncii, cu o anume activitate sindicală, şi-a pus amprenta şi

1. Neniu deziras promocii lingvon pro anstataŭi la aliajn. La esperanto lingvo estis koncepita fare de Zamenhof, estas kaj restos ***helpa lingvo*** *por la multuloj kiuj ne povas lerni ĝin, se ili ne konas bone siajn patrinajn lingvojn. Ekirante de al la realaĵo ke la homoj – pli unue – esprimiĝas iliajn pensojn pere de patrina lingvo, Neutrala Lingvo, kiel universala instrumento de kompreniĝo inter homoj – oni ne povas disvolviĝi ol pere de baza kono de la patrinaj lingvoj. Tio ne devas signifi ke ĉiuj esperantistoj devas esti diplomitoj de la filologa fakulto. Ni prezentas ekzenplojn de elstrataj konatuloj de la internacia lingvo kiuj ne havas nepre ankaŭ superajn studojn.*

Tial la slogano de la esperantista movado estis, estas kaj restos: „Unua lingvo por ĉiuj, la dua por ĉiu".

2. En la fervoja medio la esperanta lingvo penetris kaj disvolviĝis diference de al unu politika – sociala sistemo al la alia.

En Rumanio ĝis la dua Mondmilito, la disvastigritmo de la Esperanto lingvo inter la fervojistoj sekvis la disvolviĝkadenco de la fervoja agado kiel brancxo de la nacia ekonomio. La trapaso al ŝtatista ekonomio kun sia specifo rilate al labororganizo, kun difinita sindikata agado, metis sia

Scanned with OKEN Scanner

asupra activității culturale promovate în mediul lucrătorilor de la Calea Ferată.

Nevoia formării cadrelor pentru acest tip de economie a creat și anumite facilități culturale specifice de necontestat și cu urmări vizibile. Și mișcarea esperantistă feroviară a trecut prin aceleași avataruri. De aceea, după anul 1990 până în anul 2000, asociația esperantistă și celelalte asociații extraprofesionale din mediul feroviar s-au manifestat împreună, ca într-o mare familie, chiar dacă au gravitat în jurul AFER.

Faptul că esperantiștii erau invitați anual la diferite acțiuni esperantiste internaționale (săptămâni de schi, cursuri de învățare a limbii esperanto, congrese etc.) precum și crearea Spațiului Schengen, sunt două facilități care au determinat aderarea unui număr relativ mare de feroviari români la AFER, fără ca această realitate să diminueze meritele comitetului său de conducere.

Pe de altă parte, călătoriile în țările Europei Centrale și de Vest au dat posibilitatea feroviarilor din România de a se confrunta cu noi realități, cu noi moduri de abordare a vieții cotidiene în general și – ca urmare – să-și reconsidere propriile probleme existențiale, în contextul procesului de integrare europeană.

premsigno ankaŭ sur la kulturaj agadoj, promovataj en la medio de la fervojlaborantoj

La bezono eduki la personaro por ĉi-tia tipo de ekonomio kreis ankaŭ difinitajn kulturajn facilecojn nonkontestajn kaj kune kun videblaj sekvoj. Ankaŭ la fervojista esperantista movado trapasis la samajn transformojn. Tial, post la jaro 1990 ĝis la jaro 2000, la esperanta asocio kaj aliaj kromprofesiaj asocioj, en fervoja medio manifestiĝis kune, kiel ene de grandfamilio, eĉ se ili gravitis ĉirkaŭe de REFA.

La fakto ke niaj esperantistoj estis estantaj jare invitataj al diversaj internaciaj esperantistaj agadoj (kiel skisemajnoj, kursoj de Esperanto, kongresoj k.t.p), kaj la kreado de la Schengen Spaco, estas du facilecoj kiuj determinis la aliĝado de la relative granda numero de rumanaj fervojistoj al la REFA, sen ke ĉi-tia realaĵo diminui la meritojn de la sia estrarkomitato.

El alia parto (vidpunkto) la vojaĝoj en la landoj de la Centra kaj Okcidenta Europo donis al la rumanaj fervojistoj la eblecon sinkonfronti kun novaj realaĵoj, kun novaj modoj de ekirgardo de la ĉiutaga vivo, ĝenerale kaj – sekve – ili sinrekonsideri la propraj ekzistencialaj aferoj (problemoj) en la konjukturo de la proceso de europaintegriĝo.

Scanned with OKEN Scanner

3. Ideea continuității este o axiomă a vieții, care – însă – nu se manifestă spontan ci, în cazul societății omeneşti prin oameni, cu eforturile şi durerile lor.

Este bine ca popoarele cu care ne integrăm să cunoască valorile pe care le abandonăm pentru a construi altele şi suferințele pe care le suportăm în contextul acestor metamorfoze. Mişcarea esperantistă oferă această posibilitate cetățeanului de rând, netrecut prin filtrele diplomației, dar care este pus în situația de a-şi făuri soarta într-o Europă Unită politic, dar atât de diversă ca moduri de gândire. Altfel spus, un număr important de români a avut posibilitatea de a-şi revizui reperele după care apreciază fenomenele cu care se confruntă, după ce a luat contact cu realitățile occidentului. Cum acest proces nu s-a încheiat încă, considerăm important ca un număr cât mai mare de feroviari să adere la AFER pentru a profita de posibilitățile pe care le oferă mişcarea esperantistă în rândul feroviarilor. Cu siguranță, tineretul, pus în situația de a-şi făuri propriul destin în noul context, înscriindu-se în AFER şi însuşindu-şi limba internațională va dispune de un avantaj suplimentar.

4. Crearea Federației Internaționale a Asociațiilor Artistice şi Intelectuale a Feroviarilor (FISAIC) nu a fost întâmplătoare, ci reflecta-

3. La ideo de kontinueco estas aksiomo de la vivo, sed kio oni ne manifestas spontane; en la kazo de la humanasocieto, oni manifestas pere de homoj, kun iliaj strecoj kaj doloroj.

Estas bone ke la popoloj kun kiuj ni integriĝas, kunigu la valorojn al kiuj ni kontinuas rezigni pro konstrui la aliajn kaj suferadojn kiujn ni ilin eltenas en la konjukturo ĉiesaj metamorfozoj. La esperantista movado ofertas ĉitian eblecon al la ordinara ĉivitano, nepasita tra la filtrilo de la diplomacio, sed kiu estas metita en la situacio de sole memfari la sorto en Unigita Europo. Alie dirita, grava numero de rumanoj havis la eblecon de revizii propran gvidosignojn kiuj kondiĉigi la takso de la fenomenoj kun kiuj oni kunfrontos, poste de kontakto kun realaĵoj de la Okcidento. Kiel ĉitia proceso ankoraŭ ne finis, ni konsideras grave ke numero kiel eble granda de fervojistoj oni aliĝu al la RFFA por profiti de la eblecojn kiujn ilin ofertas la esperanta movado en la vico de rumanaj fervojistoj. Certe, la junularo, devigata sinfaru la propran sorton en la nova mondo estas alvokita – unua vice – aliĝi al REFA kaj alpropriĝi la internacia lingvo, pro disponi de plusa avantaĝo.

4. Kreado de la Internacia Federacio de la Artaj kaj Intelektaj Asocioj de la Fervojistoj (FISAIC) ne estis okaza, sed reflektas speci-

Scanned with OKEN Scanner

rea unor condiții specifice de afirmare a personalității individului. Aceleași motive au determinat aderarea Federației Internaționale a Esperantiștilor Feroviari (IFEF) la FISAIC.

Insuficienta implicare a sindicatelor feroviare în fenomenele artistico-culturale, poate nu este nici ea întâmplătoare. De aceea, noile generații de feroviari din România, indiferent de pregătire, vor trebui să ia în considerație și exploatarea unei oportunități cum este mișcarea esperantistă. Trecerea relațiilor economice dintre diversele subdiviziuni ale transportului feroviar pe principiile profitabilității nu favorizează în toate cazurile legăturile de suflet între oameni.

Poate că deviza IFEF „Căile Ferate unesc țări, limba internațională unește oamenii", ar trebui să intre în atenția tineretului feroviar, dornic de a-și valorifica cât mai profitabil permisele internaționale, până când acestea se vor mai acorda, pentru că lozinca economiei de piață este: „Nimic fără bani!".

Așadar, ne asumăm datoria de a lansa, în numele AFER, o chemare către toți feroviarii din România, pentru a adera la mișcarea esperantistă, din perspectiva argumentelor prezentate anterior, mișcare care există deja în mediul lor de activitate.

5. La un document cum este „Manifestul de la Praga" al UEA (Asociația Universală de Esperan-

fajn kondiĉojn en kiuj la personeco de la individuo oni povas manifesti. La samaj motivoj determinis la aliĝo de la Internacia Federacio de la Esperantaj Fervojistoj (IFEF) al FISAIC.

La nesufiĉa impliko de la fervojaj sindikatoj en la artistaj – kulturaj fenomenoj, povas ne esti, nek ĝi, okaza. Tial, la novaj generacioj de fervojistoj el Rumanio, sendepende de lerngrado, devos preni en konsidero ankaŭ la ekspluato de iu oportuneco kiel estas la esperantista movado. La paso de la ekonomiaj rilatoj inter diversaj subdividoj de la fervoja transporto sur la principoj de la profiteco ne favoras en ĉiuj kazoj, atmkunligojn inter homoj.

Povas esti ke la devizo de la IFEF „La fervojoj ligas landoj, la Esperanto ligas homoj" devis eniri la atenton de la fervoja junularo deziranta valorigi kiel multeble la internaciajn liberbiletojn, ĝis kiam ĉi-tiaj malaperos (ne pli estas atribuitaj), ĉar la moto de la merkata ekonomio estas: „Nenio sen mono!".

Do, ni prenas sur ni la devon lanĉi nome de REFA alvoko, al ĉiuj fervojistoj el Rumanio, el la perspektivo de la ĉi-supraj argumentoj, por aliĝi al esperantista movado, kiu ekzistas jam en ilia agadmedio.

5. Al dokumento, kiel estas „La manifesto de al Prago" de la UEA (Universala Esperanta Asocio –

Scanned with OKEN Scanner

to 1996), este greu de adăugat ceva de natură să demonstreze faptul că limba internațională, Esperanto, va juca un rol important în construirea viitorului pașnic al omenirii. Populația României va face parte din structura acelei omeniri.

Un segment important al populației României și - în viitorul apropiat – îl vor constitui lucrătorii din domeniul transporturilor feroviare, care vor simți nevoia de a se înțelege cu semenii lor de altă etnie, inclusiv cu ajutorul limbii Esperanto.

Este de presupus că Manifestul de la Praga – 1996, va cunoaşte, în viitor, o materializare tot mai accentuată şi în rândul feroviarilor români.

Viitoarele generații de esperantiști din viitorul mediu feroviar românesc, vor trebui să beneficieze de roadele strădaniilor înaintaşilor lor. Acest crez ne-a determinat să alcătuim lucrarea de față, ca o autohtonizare necesară a Manifestului de la Praga – 1996 (anexa nr. 1).

6. Totodată, dedicăm această lucrare feroviarilor din România, care au avut un rol important în formarea și împlinirea ca buni cetățeni a multor generații de români.

Autorul

1996 estas malfacile aldoni ion nature demonstri la fakton ke la internacia lingvo, ...Esperanto, havos grava rolo en la konstruo de la paca, estonteco de la homaro. La loĝantaro de la Rumanio estas parton el strukturo de tiesa homaro.

Grava segmento de la loĝantaro de la Rumanio kaj - en la proksima estonteco – estos konstituata el la laborantojn el la fervoja transportkampo, kiuj sentos la bezonon de kompreniĝi kun siaj similuloj de alia etnio, inklusive pere de lingvo Esperanto.

Oni estas supozi ke la Manifesto de al Prago konos, en estonteco, materializon pli kaj pli emfazata, ankaŭ en la vico de la rumanaj fervojistoj.

La estontaj generacioj de esperantistoj, en la estonta rumana fervojista medio, devas ĝojigi de la klopodfruktojn de iliaj antaŭirantoj. Ankaŭ ĉi-tia kredo determinis nin ellabori ĉi laboron, kiel bezonata hejmigon de la Manifesto de al Prago de UEA – 1996 (anekso 1).

6. Ĉi-tia verko oni dedicas, simile , al fervojoj el Rumanio kiuj havis gravan rolon en la farado kaj plenumado kiel bonaj civitanoj de la multaj generacioj de rumanoj.

La autoro

Scanned with OKEN Scanner

Anexă / *Akcesoro nr. 1*

„MANIFESTUL DE LA PRAGA AL MIŞCĂRII PENTRU LIMBA INTERNAŢIONALĂ ESPERANTO

Noi, membrii mişcării mondiale pentru promovarea limbii esperanto, adresăm acest manifest tuturor guvernelor, organizaţiilor internaţionale şi oamenilor de bună credinţă cu intenţia declarată de a continua să activăm pentru ţelurile exprimate în continuare şi invităm fiecare organizaţie şi pe fiecare individ în parte să se alăture efortului nostru.

Lansată în 1887 ca proiect de limbă auxiliară pentru comunicare internaţională şi dezvoltată rapid într-o limbă vie şi bogată în nuanţe, esperanto funcţionează de peste un secol pentru a uni oamenii în pofida barierelor lingvistice şi culturale. În acest timp ţelurile vorbitorilor nu şi-au pierdut importanţa şi actualitatea. Nici utilizarea pe scară mondială a câtorva limbi internaţionale, nici progresele în tehnica comunicaţiilor, nici descoperirea de noi metode de instruire lingvistică fără îndoială nu vor realiza următoarele principii, pe care noi le considerăm esenţiale pentru o ordine lingvistică justă şi eficientă.

„MANIFESTO DE PRAGO DE LA MOVADO POR LA INTERNACIA LINGVO ESPERANTO

Ni, anoj de la tutmonda movado por la progresigi de Esperanto, direktas ĉi tiun manifeston al ĉiuj registaroj, internaciaj organizaĵoj, kaj homoj de bona volo, deklaras nian intencon firmvole plu labori por la celoj ĉi tie esprimitaj, kaj invitas ĉiun unuaopan organizaĵon kaj homon aliĝi al nia strebado.

Lanĉita en 1887 kiel projekto de helpingvo por internacia komunikado, kaj rapide evoluinta en vivoplenan, nuancoriĉan lingvon, Esperanto jam de pli ol jarcento funkcias por kunligi homojn trans kaj kulturaj baroj. Intertempe la celoj de ĝiaj parolantoj ne perdis gravecon kaj aktualecon. Nek la tutmonda uzado de kelkaj naciaj lingvoj, nek progresoj en la komunikad-tekniko, nek la malkovro de novaj metodoj de lingvoinstruado verŝajne realigos jenajn principojn kiujn ni konsideras esencaj por justa kaj efika lingva ordo.

Scanned with OKEN Scanner

1. Democrație. Un sistem de comunicare, care de-a lungul întregii vieți privilegiază pe unii, în timp ce altora le cere să investească ani de eforturi pentru a ajunge la un grad scăzut de cunoaștere este fundamental nedemocratic. Deși, ca orice limbă, esperanto nu este perfectă, ea depășește orice rival în domeniul egalității în comunicarea mondială.

Noi susținem că inegalitatea lingvistică dă naștere la inegalitate în comunicare la toate nivelele, inclusiv la nivel internațional. Noi suntem o mișcare pentru comunicare democratică.

2. Educație transnațională. Fiecare limbă etnică este legată de o anumită cultură și națiune. De exemplu, elevul care studiază engleza învață despre cultura, geografia și politica țărilor anglofone, în speță S.U.A și Marea Britanie. Elevul care învață despre o lume fără granițe în care fiecare țară se prezintă ca „acasă".

Noi susținem că educația prin intermediul unei limbi etnice este legată de o anumită perspectivă asupra lumii. Noi suntem o mișcare pentru o educație transnațională.

3. Eficacitate pedagogică. Doar un mic procentaj din acei ce studiază o limbă străină reușesc să o stăpânească bine. Însușirea completă a limbii esperanto este posibilă și prin studiu individual. Diferite studii au demonstrat efectele propedeurice a limbii esperanto în

1. Demokratio. *Komunika sistemo kiu tutvive privilegias iujn homojn sed postulas de aliaj ke ili investu jarojn da penoj por atingi malpli altan gradon de kapablo, estas fundamente maldemokratia. Kvankam, kiel ĉiu lingvo, Esperanto ne estas perfecta, ĝi ege superas ĉiun rivalon en la sfero de egaleca tutmonda komunikado.*

Ni asertas ke lingva malegaleco sekvigas komunikan malegalecon je ĉiuj niveloj, inkluzive de la internacia nivelo. Ni estas movado por demokratia komunikado.

2. Transnacia edukado. *Ĉiu etna lingvo estas ligita al difinita kulturo kaj naci(ar)o. Ekzemple, la lernejano kiu studas la anglan lernas pri la kulturo, geografio kaj politiko de la anglalingvaj landoj, precipe Usono kaj Britio. La lernejano kiu studas Esperanton lernas pri mondo sen limoj, en kiu ĉiu lando prezentiĝas kiel hejmo.*

Ni asertas ke la edukado per iu ajn etna lingvo estas ligita al difinita perspektivo pri la mondo. Ni estas movado por transcrita edukado.

3. Pedagogia efikeco. *Nur malgranda procentaĵo el tiuj kiuj studas fremdan lingvon, ekmastras ĝin. Plena posedo de Esperanto eblas eĉ per memstudado. Diversaj studoj raportis propedeŭtikajn efikojn al la lernado de aliaj lingvoj. Oni ankaŭ rekomendas*

Scanned with OKEN Scanner

învățarea altor limbi. Esperanto este recomandată și ca element central în conștientizarea lingvistică a elevilor.

Noi susținem că dificultățile limbilor etnice vor constitui întotdeauna un obstacol pentru mulți elevi, care ar profita totuși de cunoașterea unei a doua limbi. Noi suntem o mișcare pentru educație eficientă.

4. Multilingvism. Comunitatea esperantistă este una din puținele comunități lingvistice mondiale ai cărei vorbitori sunt, fără excepție, bilingvi sau multilingvi. Fiecare membru al comunității a acceptat sarcina de a învăța cel puțin o limbă străină până la nivelul de vorbire. În multe cazuri aceasta conduce la cunoașterea și îndrăgirea mai multor limbi și în general la un orizont personal mai larg.

Noi susținem că vorbitorii oricărei limbi, mari sau mici, trebuie să dispună de o șansă reală de a-și însuși o a doua limbă la un nivel înalt de comunicare. Noi suntem o mișcare pentru realizarea acestei șanse.

5. Drepturi lingvistice. Repartizarea inegală a puterii între limbi este garanția nesiguranței lingvistice constante sau a supremației lingvistice asupra unei mari părți a populației lumii. În comunitatea esperantistă vorbitorii limbilor mari sau mici, oficiale sau neoficiale, se întâlnesc pe un teren neutru grație dorinței reciproce de compromis. Acest echilibru între

Esperanton kiel kernan eron en kursoj por la lingva konsciigo de lernantoj.

Ni asertas ke la malfacileco de la etnaj lingvoj ĉiam preyentos obstaklon por multaj lernantoj, kiuj tamen profitus el la scio de dua lingvo. Ni estas movado por efika lingvoinstruado.

*4. **Plurlingveco**. La Esperanto-komunumo estas unu el malmultaj mondskalaj lingvokomunumoj kies parolantoj estas senescepte du – aŭ plurlingvaj. Ciu komunumano akceptis la taskon lerni ĉlmenaŭ unu fremdan lingvon ĝis parola grado. Multokaze tio kondukas al la scio de kaj amo al pluraj lingvoj kaj ĝenerale al pli vasta persona horizonto.*

Ni asertas ke la anoj de ĉiuj lingvoj, grandaj kaj malgrandaj, devus disponi pri reala ŝanco por alproprigi duan lingvon ĝis alta komunika nivelo. Ni estas movado por la provizo de tiu ŝanco.

*5. **Lingvaj rajtoj**. La malegala disdivido de potenco inter la lingvoj estas recepto por konstata lingva malsekureco, aŭ rekta lingva subpremado, ĉe granda parto de la monda loĝantaro. En la Esperanto-komunumo, la anoj de lingvoj grandaj kaj malgrandaj, oficialaj kaj neoficialaj, kunvenas sur neŭtrala tereno, dank' al la reciproka volo kompromisi. Tia*

Scanned with OKEN Scanner

drepturi şi responsabilităţi lingvistice creează un precedent pentru găsirea şi evoluarea altor soluţii împotriva inegalităţii şi conflictelor lingvistice.

Noi susţinem că vastele diferenţe de potenţial între limbi subminează garanţiile exprimate în atâtea documente internaţionale referitoare la tratarea egală fără deosebire de limbă. Noi suntem o mişcare pentru drepturi lingvistice.

6. Diversitate lingvistică. Guvernele naţionale consideră marea diversitate de limbi din lume o barieră în comunicare şi evoluţie. Totuşi, pentru comunitatea esperantistă diversitatea lingvistică este o sursă constantă şi indispensabilă de îmbogăţire. Prin urmare, fiecare limbă, ca orice specie vie, este valoroasă prin ea însăşi şi demnă de protecţie şi suport.

Noi susţinem că politica comunicării şi a evoluării, dacă nu este bazată pe respectul şi susţinerea tuturor limbilor, condamnă la moarte majoritatea limbilor lumii. Noi suntem o mişcare pentru diversitate lingvistică.

7. Emanciparea omului. Fiecare limbă îi eliberează şi îi îngrădeşte pe vorbitorii ei, dându-le posibilitatea de a comunica între ei şi barându-le comunicarea cu alţii. Concepută ca mijloc de comunicare universală, esperanto este unul dintre marile proiecte funcţionale ale emancipării omului, proiect

ekvilibro inter lingvaj rajtoj kaj respondecoj liveras precedencon por evoluigi kaj pritaksi aliajn solvojn al la lingva malegaleco kaj lingvaj konfliktoj.

Ni asertas ke la vastaj potencodiferencoj inter la lingvoj subfosas la garantiojn, esprimitajn en tiom da internaciaj dokumentoj, de egaleca traktado sendistinge pri la lingvo. Ni estas movado por lingvaj rajtoj.

6. ***Lingva diverseco.*** *La naciaj registaroj emas konsideri la grandan diversecon de lingvoj en la mondo kiel baron al komunikado kaj evoluigo. Por la Esperanto-komunumo, tamen, la lingva diverseco estas konstanta kaj nemalhavebla fonto de riĉeco. Sekve, ĉiu lingvo, kiel ĉiu vivaĵospecio, estas valora jam pro si mem kaj inda je protektado kaj subtenado.*

Ni asertas ke la politiko de komunikado kaj evoluigo, se ĝi ne estas bazita sur respekto al kaj subteno de ĉiuj lingvoj, kondamnas al formorto la plimulton de la lingvon de la mondo. Ni estas movado por lingva diverseco.

7. ***Homa emancipiĝo.*** *Ĉiu lingvo liberigas kaj malliberigas siajn anojn, donante al ili la povon komuniki inter si, barante la komunikadon kun aliaj. Planita kiel universala komunikilo, Esperanto estas unu el grandaj funkciantaj projektoj de la homa emancipiĝo –*

Scanned with OKEN Scanner

care dă fiecărui om posibilitatea de a participa ca individ în cadrul colectivității umane, cu rădăcini puternice în cultura lui locală și în identitatea lui lingvistică, fără însă a fi limitată la ele.

Noi susținem că folosirea exclusivă a limbilor naționale ridică în mod inevitabil bariere în calea libertății de exprimare, comunicare și asociere. Noi suntem o mișcare pentru emanciparea omului."

projekto por ebligi al ĉiu homo partopreni kiel individuo en la homara komunumo, kun firmaj radikoj ĉe sia loka kultura kaj lingva idenreco, sed ne limigite de ili.

Ni asertas ke la ekskliziva uzado de naciaj lingvoj neeviteble starigas barojn al la liberecoj de sinesprimado, komunikado kaj asociiĝo. Ni estas movado por la homa emancipiĝo. "

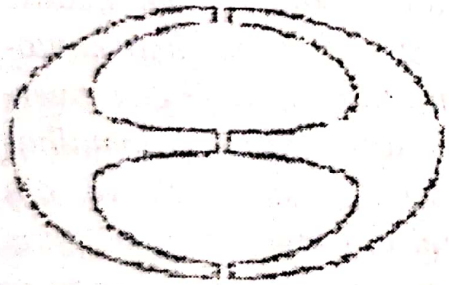

UNIVERSALA ESPERANTO-ASOCIO
Nieuwe Binnenweg 176
NL-3015 BJ Rotterdam, Olanda
tel. +31-(0)10-4361044
<uea@inter.nl.net>; www.uea.org

Scanned with OKEN Scanner

PARTEA I / *UNUA PARTO*

Scanned with OKEN Scanner

CAP.I. MIŞCAREA ESPERANTISTĂ ÎN ROMÂNIA

- Scurt istoric -

În conştiinţa celui care ia contact pentru prima dată cu limba ESPERANTO, se naşte firească întrebare: de ce „mişcare" şi nu doar „limbă internaţională"?

Nevoia unei limbi universale s-a ivit din cele mai vechi timpuri, autori consacraţi găsindu-i o „atestare documentară" în Biblie. Imperativul comunicării rapide între oameni i-a determinat, de-a lungul timpului, pe cei mai valoroşi dintre ei , să creeze „o mie de modele de (...) **limbi artificiale** [1)]". (Mihai Trifoi – **Esperanto – curs rapid de învăţare a limbii internaţionale fără profesor**). Doctorul oculist Ludovic Lazar Zamenhof, în 1887 publicând a sa "Limbă Internaţională" sub pseudonimul „D-ro ESPERANTO", se pare că a suscitat cel mai mare interes în rândul oamenilor luminaţi din întreaga lume. Dar, acest „interes" nu s-a trezit de la sine. A fost nevoie, în primul rând, de aderenţi care să facă cunoscută lucrarea lui Zamenhof în toate ţările lumii, să-i demonstreze utilitatea.

Aceşti propagandişti s-au constituit în cercuri, asociaţii, uniuni etc. organizaţii care au avut nevoie de o susţinere materială (sedii şi finanţare); toate acestea nu se re-

ĈAP.I. ESPERANTISTA MOVADO EN RUMANIO

- Kurta historio -

En la konscienco de tiu kiu prenas kontakton unuafoje kun la lingvo ESPERANTO oni naskas natura demando: kial „movado kaj ne nur „internacia lingvo" ?.

La bezono de iu universala lingvo aperis el la plej malnovaj tempoj, konsekraj aŭtoroj trovante al ĝi „dokumentan ateston" en la Biblio. La imperativo de la rapida komuniko inter homoj determinis ilin, longe de la tempo, la plej valorajn inter ili, krei „ĉirkaŭ milo da modeloj de (...) ***artefaritaj lingvoj*** [1)] *". (Mihai Trifoi –* ***Esperanto – rapida kurso por lerni la internacian lingvon, sen instruisto)****. La okulista doktoro Ludovik Lazar Zamenhof publikigante en 1887 sian „Internacian Lingvon" sube pseŭdonimo „Doktoro Esperanto", oni ŝajnas ke li vekigis la plej grandan intereson en la vico de la lumigataj homoj el la tuta mondo. Sed ĉi-tio „intereso" ne vekiĝis de si mem. Oni estis bezono, unuavice de aliĝantoj kiuj konigis la Zamenhofa verko en ciuj landoj de la mondo, kaj kiuj devis demonstri (pruvi) sian utilecon.*

Ĉi-tiuj propagandantoj oni konstituis en rondoj, asocioj, unioj, k.t.p, organizoj kiuj bezonis esti subtenataj ekonomie (sidlokoj kaj financoj). Tutaj ci-tioj ne realigas el inercio, de si mem, sed kon-

Scanned with OKEN Scanner

alizează din inerție, ci în urma unor eforturi substanțiale din partea celor care au slujit și vor sluji această idee. Iată cum conștientizăm noi categoria de „mișcare", desfășurată de oameni, pentru ca semenii lor să se înțeleagă între ei „cu bine și cu pace" [3] și – în perspectivă – cu cheltuieli cât mai mici [4]. Existența asociațiilor esperantiste cu tentă profesională (IFET – de exemplu), a academiilor, a congreselor, a centrelor de perfecționare pentru aprofundarea limbii esperanto, comunicarea prin Internet folosind limba internațională, congresele și întâlnirile internaționale consacrate unor teme de larg interes, se constituie în tot atâtea componente ale definirii esperantismului ca „mișcare" pentru universalizarea limbii internaționale. Prin urmare, existența limbii esperanto a generat „mișcarea" necesară pentru răspândirea și plenara ei folosire.

În condițiile exploziei demografice și reducerii sensibile a resurselor de supraviețuire a speciei umane, a globalizării politicii de administrare a resurselor existențiale, apreciem că această mișcare se va amplifica și va îmbrăca forme determinate de mersul istoriei.

În România, mișcarea esperantistă, în formă embrionară, s-a manifestat din 1903. La Huși, găsim pe cel mai vechi esperantist din țară, domnul Monasterianu, fost magistrat, care încă din 1903

sekve al grandegaj strečoj fare de tiuj kiuj servis kaj servos ĉi-tion ideon. Jen kiel konscientiĝis ni la kategorion „movado" prestadata de homoj por ke siaj similuloj povi kompreniĝi inter ili „bone kaj pace"[3] kaj – perspektive - kun la kiel malgrandaj eble elspezoj[4]. La ekzisto de la esperantaj asocioj profesie specifaj (ekzemple IFEF) de la akademioj, de la kongresoj, de la centroj de perfektigado por profundiĝo de la esperanta lingvo, la komunikado pere de interneto utiligante la internacian lingvon, la internaciaj kongresoj kaj la renkontiĝoj · konsekrataj al iuj temoj de larĝa intereso, oni konstituas en tiom da komponpartoj de la difinado de la esperantismo kiel „movado" por universaligi la internacian lingvon. Kiel konsekvenco, la ekzisto de la esperanta lingvo generis „la movado" bezonata por disponado kaj sia plena uzado.

En la kondiĉoj de la demografia ekspoldo kaj sensebla redukto de la survivrimedoj de la humana speco, de la globalizo de la administradpolitiko de la ekzistadvivrimedoj, ni taksas ke ĉi-tio movado amplifiĝos kaj manifestiĝos kiel formoj determinataj de historioiro.

En Rumanio, la esperantista movado manifestiĝis, en embria formo, komence de 1903. En la urbo Huși ni trovas la plej malnovan esperantiston el nia lando, sinjoro Monasterianu, eksjuristo, kiu ankoraŭ en 1903 zorgas kores-

Scanned with OKEN Scanner

întreține corespondență cu esperantiști din lumea întreagă [5]. În 1904 s-a fondat la Galați „Unua Rumena Esperantista Societo".

Se semnalează nuclee esperantiste, formate, mai ales, în jurul învățătorilor, profesorilor și medicilor militari și civili, atât în mediul urban (Ploiești, Piatra Neamț, Tecuci, Galați, Călărași etc.), cât și în mediul rural (Nicorești - Galați, Tălpașu - Dolj, Fierbinți - Ilfov)[6].

Ca o încununare a activității acestora, la 23 Septembrie 1907 este „întemeiată" în București Societatea Esperantistă Română, sub președinția doctorului G. Robin, având în comitet pe sublocotenentul G. Savopol, I. Giuglea, L. Ieronym, I. Negulescu, P. Gheorghiu, locotenentul N. Brătescu.

Scopul declarat al societății a fost răspândirea și întrebuințarea limbii internaționale „auxiliare" în România, păstrând „cea mai strictă neutralitate față de orice chestie religioasă, politică sau socială". [7]

Mișcarea esperantistă din România a fost încurajată de casa regală, în speță de regina Elisabeta, de Ministrul de Război și alte organisme ale statului și societății civile ale acelei epoci.

În aprilie 1908 apare revista „RUMANA ESPERANTISTO" – organ al Societății Esperantiste Române și al grupurilor esperantiste afiliate, care conține un

pondadi kun esperantistoj el tuta mondo[5]. En la jaro 1904, fondiĝis en Galați (legu Galacj) „Unua Rumena Esperantista Societo".

Oni signalas esperantistajn nukleojn formataj precipe ĉirkaŭe de la lerninstruistoj, profesoroj, civilaj kaj militaj kuracistoj, tiom en urbamedio (Ploiesti, Piatra Neamt, Tecuci, Galati, Călărași), kiom ankaŭ en la vilaĝmedio: Nicoresti - Galați, Tălpașu - Dolj, Fierbinți - Ilfov[6].

Kiel honorkronigo de la agado ĉi-tiesaj, en 23^am de Septembro 1907 estas fondita en Bucureşti, Rumana Esperantista Societo, sube de prezidanteco de la doktoro G. Robin, havante en la komitato sublokotenenton G. Savopol, I. Giuglea, L. Jeronym, I. Negulescu, P. Gheorghiu kaj la lokotenento N. Brătescu.

La deklarata celo de la societo estis la dispono kaj la uzado de la internacia „helpa" lingvo en Rumanio, konservante „la plej strikta neŭtraleco rilate al iu ajn religia, politika, aŭ sociala afero"[7].

La esperantista movado en Rumanio estis kuraĝigata de reĝa korto, precipe de reĝino Elisabeta, de Milita Ministerio kaj de aliaj ŝtataj organismoj kaj civilaj societoj de la epoko.

En Aprilio 1908 aperas la revuon „RUMANA ESPERANTISTO" – organo de la Societo Esperantista Rumena kaj de la Esperantistaj Grupoj filiĝitaj, kiu enhavas elstaran vorton „al

Scanned with OKEN Scanner

remarcabil cuvânt „către cititori" și o „Declarație a gazetarilor esperantiști", care se constituia într-o adevărată profesiune de credință. Această publicație conține lecții de limbă esperanto, informații despre mișcarea esperantistă din țară și din străinătate, traduceri de opere literare etc, principalul ei animator fiind I. Giuglea.

În Ardeal și Banat, mișcarea a pătruns mai devreme decât în Vechiul Regat, ROMÂNIA. Importante informații legate de această temă se găsesc în „Istoria mișcării esperantiste din România între anii 1887 – 1990", alcătuită de domnul Marian Vochin.

Astfel, la Universitatea din Cluj, profesorul Balint Gabor ținea cursuri de limbă esperanto după regulile lui Zamenhof încă din anul 1897. În anul 1898, Barabas Abel publica la Cluj primul manual de învățare a limbii esperanto „pentru maghiari". În 1908 apare la Sibiu „Verda Standardo".

La 25 mai 1910 se înființează „Societatea maghiară de Esperanto", având reprezentanți la Cluj, Arad, Sibiu, Brașov, Oradea și Timișoara, toți de altă naționalitate decât cea română. În plin dualism austro-ungar , acest lucru este explicabil.

În anul 1913, cluburile esperantiștilor din Cluj scot „Informa Bulteno". În anul 1914

legantoj" kaj „Deklaro de la esperantistaj ĵurnalistoj" kiu konstituiĝis en vera fida profesio. Ĉi-tiu publikilo enhavas lecionojn de esperanta lingvo, informojn pri la esperantista movado el lando kaj el eksterlando, tradukojn de literaturaj verkoj, k.t.p. la gravan aŭtoron kaj animanton estante I. Ĝiuglea.

En Ardealo (Transilvanio) kaj Banato la esperantista movado penetris pli frue ol en Malnova Reĝlando de la Rumanio. Gravaj informoj pri ĉi-tia temo oni trovas en „La historio de la esperantista movado el Rumanio, inter la jaroj 1887 – 1990", verko ellaborita de sinjoro Marian Vochin (legu Vokin).

Tiel, en la Universitato el Cluj (legu Kluĵ), la profesoro Balint Gabor tenis kursojn pri esperanta lingvo laŭ la Zamenhof reguloj ankoraŭ en la jaro 1897. En la jaro 1898, Barabas Abel publikigis en Cluj la unuan lernolibron de la esperanta lingvo „por hungaroj". En 1908 aperas ĉe Sibiu „Verda standardo".

En la 25ª de Majo 1910 oni starigas „La Hungara Societo de Esperanto", havante reprezentulojn ĉe Cluj, Arad, Sibiu, Brasov, Oradea kaj Timişoara, ĉiuj de alia nacieco ol tia rumana. En la plena austro-hungara dualismo, ĉi-tio estas esplikebla.

En la jaro 1913, la esperantistaj kluboj el Cluj aperigas „Informa Bulteno". En la jaro 1914 oni

Scanned with OKEN Scanner

se semnalează întâlniri esperantiste la Baia Mare, Târgu Mureş, Miercurea – Ciuc şi Alba Iulia.

Observăm că mişcarea esperantistă se răspândea pe tot cuprinsul actual al României, într-o perioadă în care se pregătea o nouă ordine mondială, prin destrămarea unor imperii şi trecerea la epoca „ triumfului naţiunilor".

Revenind la spaţiul Vechiului Regat al României, din lucrarea domnului Vochin aflăm că în anul 1906 ziarul „Dimineaţa" publica, alături de portretul lui L.L. Zamenhof, câteva note despre limba internaţională pe care a iniţiat-o. Tot în acel an, la 30 octombrie, dr. G. Robin şi avocatul M.I.Negreanu editează „Tutmonda Jarlibro Esperantista" pe anul 1906.

Note:

- 1) Mihai Trifoi – Esperanto - curs rapid de învăţare a limbii internaţionale fără profesor, pag. 1

- 2), 3), 4), 5), 6), 7) I. Giuglea – în **Esperantistul român** nr.5 / aprilie 1908

signalas esperantistajn renkontiĝojn ĉe Baia Mare, Târgu Mureş, Miercurea-Ciuc kaj Alba Iulia.

Ni observas ke la esperantista movado oni dispersas (aŭ disas) sur tuta etendo de nuna Rumanio, en periodo kiam oni estis preparita novan mondskalan ordon, pere de maltekso de iuj imperioj kaj travivo al la „epoko de triumfo de la nacioj".

Revenante al Spaco de la Malnova Reĝlando, el la verko de la sinjoro Vochin (legu Vokin) ni ekscias ke en la jaro 1906 la ĵurnalo „Dimineaţa (La Mateno)" publikiĝis, apud la bildo de la Zamenhof kelkajn notojn pri la internacia lingvo kiun li iniciatis. Ankaŭ en la sama jaro, lo 30^an de Oktobro, d-ro. G. Robin kaj av. M. I. Negreanu eldonas „TUTMONDA JARLIBRO ESPERANTISTA" por 1906.

Notoj:

- 1) Mihai Trifoi – Esperanto - rapida kurso por lerni la internacian lingvon, sen instruisto. paĝ. 1

*- 2), 3), 4), 5), 6), 7) I. Giuglea – en **Rumana esperantisto** nr.5/ aprilo 1908*

Scanned with OKEN Scanner

Ŝ. M. ELIZABETO
Reĝino de Rumanujo

Foto nr. I.1

Scanned with OKEN Scanner

CAP.II. MIŞCAREA ESPERANTISTĂ ÎN RÂNDUL FEROVIARILOR ROMÂNI

În perioada 01 – 03 august 1909, la Bucureşti are loc primul congres de esperanto în România. Administraţia C. F. R acordă participanţilor la congres o reducere de 50% a tarifelor de călătorie pe perioada 30 iulie – 5 august 1909. Deducem că mişcarea esperantistă pătrunsese şi în „breasla" feroviarilor, încă din primul deceniu al secolului XX.

Nu avem date care să ateste că la congresele mondiale de esperanto organizate până la primul război mondial ar fi participat şi feroviari români. Cert este că, la Congresul Mondial de Esperanto de la Barcelona (al 5-lea) s-a fondat o Uniune Internaţională a Esperantiştilor Feroviari, iar la 4 august 1948, la Amsterdam, s-a fondat I. F. E. F.[8)]

Domnul Marian Vochin informează că, după Marea Unire de la 1 Decembrie 1918, printr-un Decret, în anul 1924 România a acceptat esperanto ca „limbă clară" în serviciul telegrafic. În acelaşi an, limba internaţională se introduce şi în poliţie. În anul 1926, printr-o decizie guverna-

ĈAP.II. LA ESPERANTISTA MOVADO EN LA VICO DE ROMANAJ FERVOJISTOJ

En periodo 1 – 3 Aŭgusto 1909, en Bukureŝtj oni okazis la unuan esperantan kongreson en Romanio. La CFR Administrejo ofertas al la kongresanoj redukton de 50% de la veturtarifoj en la periodo 30 Julio – 5 Aŭgusto 1909. Ni deduktas ke la esperantista movado estis penetrata ankaŭ en la „gildo" de la fervojistoj, ankoraŭ la unuan dekadon de la XX-a jarcento.

Ni ne havas datenoj kiuj atesti ke en la tutmondaj esperanto kongresoj organizitaj ĝis la unuan mondmilito partoprenus ankaŭ romanaj fervojistoj. Certe estas ke ĉe la Monda Kongreso de Esperanto en Barcelona (la 5-an) fondiĝis internacian Unuiĝo de Esperantistoj Fervojistaj, kaj la 4-an de Augusto 1948, en Amsterdamo fondiĝis IFEF = Internacia Federacio de Esperantistoj Fervojistaj[8)].

La sinjoro Marian Vochin (Vokin) informas nin ke post la Granda Unuiĝo el 1ª Decembro 1918, pere Dekreto, en la jaro 1924, Romanio akceptis esperanton kiel „klara lingvo" en la telegrafa servo. La saman jaron, la internacia lingvo oni enigas ankaŭ ĉe polico. En la jaro 1926, oni nomigas, pere registara deci-

Scanned with OKEN Scanner

mentală se numesc ca profesori de limbă esperanto autorizați Andreo Csek, Tiberiu Morariu și Kanduth C. Joseph, pentru pregătirea personalului de la ambasade.

În timpul celui de-al doilea război mondial, casa lui Heinrik Harabagiu a devenit sediul ilegal al esperantiștilor din țară, a refugiaților în trecere prin București (pag. 135) [9].

După 1945, mișcarea esperantistă din România a parcurs o traiectorie sinuoasă, datorită poziției oficialităților care, de la perioadă la perioadă, s-a manifestat mai mult sau mai puțin favorabilă. Astfel, din inițiativa lui Florian A. Paraschivescu, la 6 mai 1958 la Piatra Olt se constituia „Comitetul pentru Esperanto", format din salariați ai C. F. R din Depoul Piatra Olt, președinte ales fiind Ion Gh. Nicolescu (pag. 154)[10]. Prin adresa nr. 8375 din 25 decembrie 1959, Ministerul Culturii recunoaște utilitatea limbii esperanto, dar nu se trece la reînființarea Asociației Române de Esperanto. În același timp, Ministerul Învățământului interzice în școli lecțiile de esperanto. Același minister, printr-o directivă (nr. 106931 din 6 septembrie 1961, la art. 12 statuează că în casele de cultură se pot organiza cursuri de limba rusă, franceză, engleză, germană și esperanto (pag. 15).[11]

do, kiel juragnoskataj profesoroj de esperanto lingvo Andreo Ĉsek, Tiberiu Morariu kaj Kanduth C. Joseph pro la preparo (do lernado) de la ambasada personaro.

Dum la dua mondmilito "la domo de la Heinrik Harabaĝiu fariĝis kontraŭleĝa sidejo de la enlandaj esperantistoj kaj de la refuĝintoj trapasante Bukureŝton (pag. 135)[9].

Post 1945, la esperantista movado el Romanio, trapasis sinuan trajektorion pro la pozicio de la oficinstitucioj kiuj, de periodo al periodo, manifestiĝis pli multe aŭ pli malmulte favoraj. Tiel el iniciado de la Florian A. Paraschivescu en 6-a de majo 1958 en Piatra Olt, oni konstituas „La Komitato por Esperanto", formata el salajratoj de la CFR el Locomotiva Deponejo Piatra Olt, la prezidanton estante elektita Ion G. Nicolescu[10]. Pere de adreso nro. 8375/25.12.1959 la Kultura Ministerio agnoskas la utilecon de la lingvo ESPERANTO, sed oni ne procedas al restarigo de la Rumana Esperanta Asocio. Samtempe, la Edukada Ministerio malpermesas en lernejoj, la Esperantajn lecionojn. La sama ministerio establas, pere de direktivo (nro. 106931/06.09.1961 art. 12) ke en la kulturdomoj oni povas organizi la rusan lingvon kursojn kaj ankaŭ de franca, angla, germana kaj esperanta lingvo[11].

„Dintre tinerii (...) care au învățat esperanto în perioada postbelică, se remarcă Nagy Kornelia, (...) Ioan Sârbu în Braşov (...)".

Domnul Ion Sârbu a fost mecanic de locomotivă în ultima perioadă a carierei sale la Depoul Braşov şi a desfăşurat o muncă neobosită pentru răspândirea limbii internaționale, nu numai printre feroviari.

Grigore Velea, fost mecanic de locomotivă la Depoul Braşov între anii 1967–1968, a urmat la Grupul Şcolar C. F. R Braşov cursurile de esperanto conduse de Ioan Sârbu, având numeroşi colegi. Fiind retras de la Siguranța Circulației pe motiv de boală, Grigore Velea a fost detaşat la Uzinele 23 August (Faur) Bucureşti, pentru a recepționa locomotivele diesel – hidraulice fabricate aici şi destinate Depoului Braşov. În perioada şederii la Bucureşti, la Clubul Uzinelor 23 August (Faur), a frecventat cursuri de esperanto sub îndrumarea profesorilor Simion Zan şi Dominte. Apoi, a fost trimis la un curs intensiv de esperanto la Seghedin, în Ungaria, unde din grupul lui s-a aflat printre cei 3 – 4 care au absolvit examenul final de curs.

„Inter la junuloj (...) kiuj lernis esperanton en la postmilita periodo oni rimarkas Nagy Cornelia (...), Ion Sârbu, en Brasovo (...)".

La sinjoro Ioan Sârbu estis, inter alie, lokomotivestro en la Braşova lokomotivdeponejo kaj deponis mallacan laboron por la diskonigo de la esperanta lingvo, ne nur inter fervojistoj.

Grigore Velea, ekslokomotivestro en Braŝova Lokomotivdeponejo formigis, inter la jaroj 1967 – 1968, ĉe la Lerneja Grupo CFR Braŝov, kursojn de esperanto kondukitaj de Ion Sârbu, kie ili havis multnombrajn gekolegojn. Estante retirita el la laborservo de sekureco de la fervojtrafiko (fervojcirkulado) pro la sanmotivo, Grigore Velea estis translokigita deĵore, al la Uzinoj „23 Augusto (FAUR) Bucureşti, kiel kvalitinspektoro por akceptad - provoj de la lokomotivoj kiuj estis akiritaj de CFR (Rumanaj Fervojoj) kaj poste, dispartigitajn al lokomotivdeponejo Braŝovo. En la periodo de la restado en Bukureŝtj, li (G. V) frekventis la Esperanto kursojn, sube de la gvidado de profesoroj Simion Zen kaj ... Dominte. Poste estis sendata al la intensiva kurso en Seghedin (Hungario), kie li rimarkiĝis kune kun aliaj tri kolegoj, finigante bone la kursojn kaj sukcese pasanta la finekzamenojn.

Scanned with OKEN Scanner

Relatarea domnului Grigore Velea, ca şi resuscitarea rapidă după 1990 a mişcării esperantiste feroviare de către un grup de buni cunoscători ai limbii internaţionale, cum sunt inginerii Ştefan Mihai, Emil Tudorache, Ioan Nedelcu, Corneliu Vălea, Alexandru Păltineanu, dr. Ioan Terejneu, Constantin Marcu (Braşov), Luminiţa Şimon, Mariana Dinu şi Mircea Bălaj (Cluj-Napoca), Grigore Velea şi Alexandrina Moise (Constanţa), Sorin Porupca şi Georgeta Alexe (Galaţi) etc. demonstrează că piedicile oficiale nu au putut stăvili mişcarea esperantistă în România, deci nici în rândul feroviarilor. Cel mult, aşa cum declară domnul Marin Vochin, unele cursuri destinate mai ales tinerilor căpătaseră un caracter itinerant, realizându-se cu ocazia unor drumeţii montane.

Chiar în perioada „interdicţiei" s-au menţinut centre esperantiste puternice în toată România (Timişoara, Cluj, Baia Mare, Iaşi, Galaţi, Bucureşti). Asociaţia Esperantiştilor din Braşov, spre mândria feroviarilor, a fost prezidată de dl. Ion Sârbu – mecanic de locomotivă - şi l-a avut ca vicepreşedinte pe Nicolae Prosan – profesor poliglot, economist şi traducător din mai multe limbi europene („Pro esperanto" de Ioan Moraru <Cristea>, în săptămânalul „Cuget

Detala raporto de la sinjoro Grigore Velea kiel ankaŭ la revekiĝo rapida post la jaro 1990 de la esperantista fervojista movado, fare de grupo de bonkonantaj de la internacia lingvo, kiel estas la inĝenieroj Mihai Ştefan, Emil Tudorache, Ioan Nedelcu, Corneliu Vălea, Alexandru Păltineanu, Doktoro Ioan Terejneu, Constantin Marcu (Braşov), Mariana Dinu, Luminiţa Şimon, Mircea Bălaj (Cluj Napoca), Grigore Velea kaj Alexandrina Moise (Constanta), Sorin Porupka kaj Georgeta Alexe (Galaţi) k. t. p demonstras ke la oficialaj obstakloj ne povis molei (haltigi) la esperantista movado en Rumanio, do nek en la fervojistoj vicoj. Oni estis sukcesante, plimulte laŭ la deklaroj de la sinjoro Marian Vochin (Vokin), ke iuj kursoj, adresitaj precipe al junuloj, estis akirintaj itinerantan karakteron kaj estis realigintajn okaze de iuj montaj vojaĝoj.

Eĉ en la periodo „de la malpermeso" estis konservataj povumajn esperantistajn centrojn en la tuta Rumanio (Timişoara, Cluj, Baia Mare, Iaşi, Galaţi, Bukureşti). La esperantista asocio el Braŝovo al la fiereco de la fervojistoj estis prezidata de sinjoro Ion Sârbu – lokomotivestro – kaj havis kiel vicprezidanto sinioron Nicolae Prosan, multilingva profesoro, ekonomisto, kaj multilingva tradukisto el pluraj europaj lingvoj („Pro esperanto" de Ioan Moraru <Cristea>, en la

Scanned with OKEN Scanner

românesc" nr. 130 din 26 august 1995).

Aceleași surse informează că la Universitatea din Brașov și la cele din alte localități ale României aveau loc cursuri facultative de limbă esperanto.

La Universitatea din Brașov a predat limba esperanto și regretatul dr. Ioan Terejneu. Se poate conchide că aceste cursuri, deși erau supravegheate de autorități, respectivele forme de constrângere nu au culminat după 1980 cu o interdicție printr-un act oficial de stat. « Înainte de revoluția din 1989, în Brașov a funcționat „Cercul esperantist", al cărui suflet erau feroviarii. Pentru un an, „cercul" a fost admis chiar ca membru al I. F. E. F dar, din motive politice, după un an a trebuit să renunțe a mai fi membru I.F.E.F », precizează un raportor la Adunarea Anuală I. F. E. F 1995, adunare care a avut loc la Galați.

După 1989, esperantiștii feroviari au putut participa în mod liber la congresele I. F. E. F de la Hamar (Norgevia – 1990), Olomouc (Cehia – 1991) și Münster (Germania – 1992)[8] (Feroviarul Român nr. 1/1995 – "Problemele înțelegerii internaționale și esperanto" – pag. 18).

În anul 1992, AFER a obținut hotărârea judecătorească de înființare cu nr. 14234/29.10.1992.

Începând cu data legitimării sale, au fost organizate mai multe

semajnaperanta revuo „Cuĝet Românesc" nr. 130/ 25.08.1995).

La samaj fontoj informas ke en la Universitato „Transilvania" el Braŝovo, kiel ankaŭ aen aliaj urboj de la Rumanio, okazis fakultativajn kursojn de Esperanta lingvo.

Ĉe Braşova Universitato lernigis esperantan lingvon la postsopira Doktoro Ioan Terejneu. Oni povas konstati ke ĉi-tiuj kursoj, eĉ se ili estis superrigardataj kaj kontrolitaj, fare de aŭtoritatoj, la respektivaj formoj de limigoj (devigoj) ne kulminis, post 1980, kun malpermeso pere de ŝtata oficiala dokumento. « Antaŭ 1989-a revolucio, en Braŝovo agadis „Esperantista rondo" kies amo estis la fervoistoj. Dum unu jaro „la rondo" estis akceptita eĉ kiel membro de la I. F. E. F », sed pro la politikaj motivoj, post unu jaro oni devis rezigni ke la rondo esti plu, I. F. E. F membro.

Post 1989 la fervojistaj esperantistoj povis partopreni, libre, al I.F.E.F kongresoj en Hamar (Norvegio – 1990), Olomouc (Ĉehio – 1991) kaj Münster (Ĝermanio – 1992)[8] (La Rumana Fervojisto nr. 1/1995 – „La problemo de internacia kompreniĝo kaj esperanto" - pag. 18)

En la jaro 1992, R. E. F. A obtenis la juran decidon de fondo (starigo) nro. 14234/29.10.1992.

Komencante daton de sia leĝa legitimo, oni estis organizaj

filiale în oraşele: Bucureşti, Constanţa, Brăila, Galaţi, Ploieşti, Iaşi, Cluj Napoca, Sibiu; apoi au apărut filiale la Tg. Mureş, Sighişoara, Tg. Ocna şi Buzău.

Dezvoltarea căilor ferate în România a avut o înrâurire hotărâtoare asupra devenirii sale în întreaga sa existenţă modernă. Astfel, s-au dezvoltat ramurile de amonte ale economiei, cum sunt: industria extractivă, siderurgică, metalurgia etc. Ramurile de aval ale economiei s-au dezvoltat fiind impulsionate de expansiunea căilor ferate. Apar depourile şi atelierele de întreţinere, uzinele producătoare de locomotive şi vagoane, firmele de construcţii speciale etc.

Învăţământul de toate gradele a trebuit să se adapteze la noile cerinţe, pentru formarea de specialişti capabili să deruleze întreaga viaţă economico-socială, în noile condiţii impuse de extinderea căilor ferate pe tot cuprinsul României. Mişcarea esperantistă în ţara noastră nu se putea dezvolta în afara căilor ferate, mediul feroviar asigurându-i o altă dimensiune a utilităţii sale.

Acţiunile interne şi internaţionale organizate de către esperantiştii feroviari după 1990, se constituie ca argumente imbatabile în susţinerea observaţiei anterioare. Astfel, sub impulsul şi după exemplul AFER, s-au format şi

plurajn filiojn in la urboj: Bucureşti, Constanţa, Brăila, Galacj, Ploeşti, Iaşi, Cluj-Napoca, Sibiu; poste aperis filiojn en Tg. Mureş, Sighişoara, Tg. Ocna kaj Buzău.

La disvolviĝo de la fervojoj en Rumanio havis decidan influon sur sia fariĝo, dum sia tuta supramontajn branĉojn de la ekonomio, kiel estas: ekstrakta industrio, siderurgio, metalurgio, k. t. p. La submontaj branĉoj de la ekonomio disvolviĝis estante impulsigataj de la fervojeksxpansio. Aperas la deponejoj, la bontenadaj laborejoj, la produktaduzinoj de lokomotivoj kaj vagonoj, la firmaoj de specialaj konstruaĵoj, k. t. p.

La klerigado de ĉiuj gradoj, oni devis adaptiĝi al la novaj deziraĵoj pro la formado de kapablaj specialistoj ruladi tutan ekonomik-socialan vivon en la novaj kondiĉoj imponataj de la ekspansio de la fervojo sur la tuta surfaco de la Rumanio. La esperantista movado en nia lando ne povis disvolviĝi ekstere de la fervojoj, la fervojmedio asekurante al ĝi alian dimension de sia utileco.

La internaj kaj moderna ekzisto. Tiel disvolviĝis la internaciaj agadoj organizataj fare de fervojistaj esperantistoj, post la jaro 1990 oni konstituas kiel, argumentoj malvenkataj pro la subteno de la antaŭa observo. Tiel, sub la impulso kaj la ekzemplo de la

Scanned with OKEN Scanner

celelalte opt asociații feroviare (Foto-film, Radioamatori, Pictură, Filatelie, Muzică, Vânătoare și Pescuit Sportiv, Bridge, Turism), care astăzi compun Uniunea Asociațiilor Artistice și Intelectuale ale Feroviarilor din România (U.A.A.I.F.R), afiliată la FISAIC.

Din anul 1993 și până în anul 2000, la toate acțiunile inițiate de AFER au participat și membri celorlalte asociații surori dând conținut ideii de unitate feroviară.

Cursurile de esperanto ținute la filiale, întrunirile trimestriale și anuale organizate în localități diferite (Brașov, Galați, Iași, Alba Iulia, Constanța, Cluj Napoca, Călimănești, Tg. Mureș, Sighișoara, Tg. Ocna, Sibiu, Slănic-Moldova, Buzău, Sărata Monteoru, Brăila, Pașcani etc.), organizarea de cursuri pentru însușirea terapiei de presopunctură și masaj după metoda YUMEIHO, crearea la Spitalul CFR Brașov a Clubului de Esperanto pentru feroviari etc., au fost prilejuri de a invita în România personalități de primă mărime în mișcarea esperantistă mondială, cum sunt:

◈Joachim Giessner (✝) – Președinte de Onoare al IFEF (în anii 1990, 1991, 1992, 1993, 1994, 1995, 1996, 1998, 1999)

◈ Romano Bolognesi – Președinte în exercițiu al IFEF (în anii 1990, 1992, 1994, 1995)

REFA (AFER) oni fondiĝis ankaŭ la aliaj ok fervojistaj asocioj (Foto Film, Radioamatoroj, Pentrista, Filatelia, Muzika, Ĉasitoj kaj Fiŝkaptistoj Sportivaj, Bridĝ kaj Turista Asocio) kiuj komponas hodiaŭ la Uniĝo de la Artistaj kaj Intelektaj Societoj de la Fervojistoj filigata al FISAIC.

En periodo 1993 – 2000 al tutan akcionon inicado de la REFA partoprenis ankaŭ membrojn de la aliajn „gefratinojn", asociojn, donante konsisteco ideon de fervojista unueco.

La esperantaj kursoj okazintaj en filioj, trimonataj kaj jaraj renkontiĝoj organizitaj ĉi-foje en diversaj urboj (kiel Braşov, Galați, Iași, Alba Iulia, Constanța, Cluj Napoca, Călimănești, Tg. Mureș, Sighișoara, Tg. Ocna, Sibiu, Slănic-Moldova, Buzău, Sărata Monteoru, Brăila, Pașcani k.t.p.) la organizo de kursoj pro la lerno de la prempunkta kaj masaĝa terapio laŭ la metodo YUMEIHO, la kreo de la Esperanta Klubo ĉe la Hospitalo CFR por fervojistoj en Braŝovo, k.t.p estis ĉiuj okazoj (de) inviti en Rumanio iujn personaleculojn unuar rangan en la monda esperantista movado kiel estas:

◈*Joachim Giessner (✝)- Honora Prezidanto de la IFEF (en 1990, 1991, 1992, 1993, 1994, 1995, 1996, 1998, 1999)*

◈ *Romano Bolognesi – aktuala Prezidanto kaj eks-sekretaro de IFEF (en 1990, 1992, 1994, 1995)*

Scanned with OKEN Scanner

◈ Istvan Gulyas – fost şi actual vicepreşedinte al IFEF

◈ Hening Haŭge (✝) – fost casier şef al IFEF

◈ Ladislav Lani – membru a secţiei cehe de esperanto a IFEF

◈ Magdalena Fejfiĉova – fostă membră a Comitetului Central al IFEF şi preşedinta secţiei slovace a IFEF

◈Lucien de Suter – fost membru al Comitetului Central al IFEF

◈ Per Engen – expreşedinte al IFEF

◈ Ionel Oneţ – originar din România, directorul Bibliotecii Uniunii Mondiale a Esperantiştilor cu sediul la Roterdam – Olanda

◈ Masayuki Saionji (✝) – Directorul de Medicină Preventivă din cadrul Ministerului Sănătăţii din Japonia

◈ Golam Reza – terapeut YUMEIHO – Azarnoushang – Iran

◈ Achim Meinel – important activist al mişcării esperantiste din Germania (2001, 2005, 2006)

Actualul comitet de conducere al AFER, are datoria să asigure continuarea şi dezvoltarea mişcării esperantiste feroviare în România, în condiţiile pregătirii ţării pentru aderarea la UEO şi ale schimbării generaţiei de esperantişti, impunându-se antrenarea de cât mai mulţi tineri la această mişcare, din toate domeniile activităţii feroviare potrivit noii sale structuri organizatorice în continuă transformare şi adaptare la noile condiţii istorice.

◈ *Istvan Gulyas – eksa kaj aktuala Vic-Prezidanto de la IFEF*

◈ *Hening Haŭge (✝) – eksa ĉef-kasisto de la IFEF*

◈ *Ladislav Lani– estrarano de la Ĉeĥa Esperanta Sekcio de IFEF*

◈ *Magdalena Fejfiĉova – eks-vicĉef komitatano de IFEF kaj Prezidantino al Slovaka Sekcio de IFEF*

◈*Lucien de Suter – eks-ĉef komitatano de IFEF*

◈ *Per Engen – eks Prezidanto de IFEF*

◈ *Ionel Oneţ – Direktoro de la Biblioteko de la U.E.A (Roterdam - Nederlando)*

◈ *Masajuki Sajonĵi (✝) – direktoro de la Internacia Instituto pro Preventa Medicono - Tokyo – Japanio*

◈ *Golam Reza – terapeuto YUMEIHO – Azarnoushang – Iran*

◈ *Achim Meinel – grava agadulo de la esperanta movado el Germanio (2001, 2005, 2006)*

Aktuala estrarkomitato de la REFA havas devo asekuri la daŭrigon kaj dizvolviĝon de la fervoja esperantista movado en Romanio, en la kondiĉoj de la preparo de nia lando pro ali al E.U kaj de la generaciŝanĝo de esperantistoj, imponante la kunago de pli kaj pli junuloj al ĉitiu movado, el ĉiuj brancon de la fervoja agado, laŭ la nova sia organizstrukturo, continuetransformanto kaj adapto al novaj historijaj kondiĉoj.

Scanned with OKEN Scanner

Organizarea în România al celui de Al 57-lea Congres IFEF (Braşov 7-14 mai 2005) s-a înscris pe traiectoria acestor eforturi, apreciate pozitiv şi la nivel european.

La organizo en Romanio al la 57-a IFEF Kongreso (Braŝovo 7 – 14 Majo 2005) oni vicigas sur la linio de ĉi-tiaj streboj, aprezitaj pozitive ankaŭ al Eŭropo nivelo.

Anexa / *Akcesoro* nr. II.1.

ADUNĂRILE ANUALE ALE AFER IN PERIOADA 1990 - 2006
LA RENKONTIGO DE LA RUMANA FERVOJISTA ESPERANTISTA ASOCIO PRI LA PERIODO 1990 - 2006

ANUL/ *ANO*	PERIOADA/*PERIODO* LOCUL/*URBO*	PARTICIPANŢI IMPORTANŢI/*GRAVAJ GEPARTOPRENANTOJ*
1990	*10-11 Novembro* **SINAIA**	- Joachim Giessner - *prezidanto de IFEF (Germanio);* - Magdalena Feifiĉova - (Slovakio) - Marian Constantinescu - *REA (Rumanio)* - Janos Patay - (*Hungario)*
1991	*7-8 Septembro* **BRAŞOV**	- Joachim Giessner - *prezidanto de IFEF(Germanio)* - Magdalena Feifiĉova - (Slovakio) - Marian Constantinescu - *REA (Rumanio)* - Jozsef Halasz - (*Hungario)* - Cotta Romulus Ştefan - *Generala Direktoro* REG.CF Braşov *(Rumanio)*

1992	*12 -14 Septembro* **BRAŞOV**	- Joachim Giessner - *prezidanto de IFEF(Germanio)* - Magdalena Fejfiĉova - *(Slovakio)* - Marian Constantinescu - *REA (Rumanio)* - Jozsef Halasz - (*Hungario*) - Leancu Ioan Virgil - *Generala Direktoro RCF Broşov (Rumanio).* - Alexandru Nazarie - *Generala Direktoro RCF Iaşi (Rumanio*
1993	*18 – 19 Septembro* **BRAŞOV – POIANA BRAŞOV, HOTEL „SPORT”**	-Joachim Giessner-*Honora Prezidanto de IFEF (Germanio)* - Magdalena Feifiĉova - *(Slovakio).* - Romano Bolognesi - *Ĉef komitatano IFEF (*Italio*)* - Marian Constantinescu - *REA (Rumanio)* - Jozsef Halasz - (*Hungario)* - Leancu Ioan Virgil - *Generala Direktoro RCF Broşov (Rumanio).* - Alexandru Nazarie - *Generala Direktoro RCF Iaşi (Rumanio)*
1994	6 -8 Septembro **PREDEAL - „CLĂBUCET”**	- Marcel Dinu - *Ministro ŝtatsekretaro el la Ekstera Ministerio (Rumanio)* - Per Engen - *prezidanto de la IFEF (Norvegio)* - Marian Constantinescu - *REA (Rumanio)* - Aurel Novac - *prezidanto de la Rumana Fervoja Administracio.* - Leancu Ioan Virgil - *Generala Direktoro RCF Braşov (Rumanio)* -Alexandru Nazarie - *Generala Direktoro RCF Iaşi (Rumanio)*

Scanned with OKEN Scanner

1995	*8 -10 Septembro* **GALAȚI**	- Marcel Dinu - *Ministro ŝtatsekretario el la Ekstera Ministerio (Rumanio)* - Nicolae Beuran - *Prefecto de Galați (Rumanio)* - Marian Constantinescu - *REA (Rumanio)* - Joachim Giessner - *Honora Prezidanto IFEF (Germanio)* - Golam Reza - *Terapeuto Yumejho (Iran)* - Valentin Bota - *Generala Direktoro RCF Galați (Rumanio)* -Leancu Ioan Virgil - *Generala Direktoro RCF Braşov (Rumanio)* - Alexandru Nazarie - *Generala Direktoro RCF Iași (Rumanio)*
1996	*7 -8 Septembro* **BRĂILA**	- Valentin Bota - *Generala Direktoro RCF Galați (Rumanio)* - Leancu Ioan Virgil - *Generala Direktoro RCF Braşov (Rumanio)* - Alexandru Nazarie - *Generala Direktoro RCF Iași (Rumanio)*
1997	*8 -10 Augusto* **VATRA DORNEI HOTEL„BUCOVINA”**	- Joachim Giessner - *Honora Prezidanto IFEF (Germanio)* - Ioan Virgil Leancu – *Prezidanto de la Rumana Fervoja Administracio* - Dan Săileanu - *Prezidanto de la rumana sekcio de FISAIC, kaj vicprezidanto de la Nacia Fervoja Societo CFR* - Alexandru Nazarie - *Generala Direktoro RCF Iași (Rumanio)*

Scanned with OKEN Scanner

1998	*21 -23 Augusto* **SIBIU**	- Joachim Giessner - *Honora Prezidanto IFEF(Germanio)* - Dan Săileanu - *Prezidanto de la rumana sekcio de la FISAIC, kaj vicprezidanto de la Nacia Fervoja Societo CFR* - Marian Constantinescu - *REA (Rumanio)*
1999	*20 -22 Augusto* **BRAŞOV**	- Marian Constantinescu - *REA (Rumanio)* - Dan Săileanu - *Prezidanto sekcio de la FISAIC kaj vicprezidanto de la Nacia Fervoja Societo CFR* - Florin Dobrescu - *Prezidanto de la Sindikato* "DRUM DE FIER" / *Fervojo (Rumanio)* - Ioan Virgil Leancu - *Direktoro Merkata Societo MARUB Braşov (Rumanio)* - Ruben Diaconu Tcacenco - *Argentino*
2000	*23 – 24 Septembro* **SIBIU**	- Marian Constantinescu - *REA (Rumanio)* - Lucien de Suter - *Belgio*
2001	*31 Augusto – 02 Septembro* **BRAŞOV**	- Marian Constantinescu - *REA (Rumanio)* - Florin Dobrescu – prezidanto de la Sindikato „DRUM DE FIER" / *Fervojo (Rumanio)* - Dorel Iosifescu - *Generala Direktoro RCF* Braşov *(Rumanio)* - Ioan Virgil Leancu - *Direktoro Merkata* Societo MARUB, BRAŞOV *(Rumanio)* - Aurel Ciotârcă - *Generala Direktoro RCF Galaţi (Rumanio)* - Achim Meinel - *GEFA (Germanio)*

Scanned with OKEN Scanner

2002	*6 – 7 Septembro* **SIBIU**	- Martin Stupnik - *(Aŭstrio)* - Hinst - (Kroacio)
2003	*12 – 13 Septembro* **BUCUREŞTI**	- Achim Meinel – *GEFA (Germanio)*
2004	*17 – 19 Septembro* **BRASOV -PREDEAL**	- Romano Bolognezi - *prezidanto de IFEF (Italio)* - Jean Ripoche - *anstataŭanto de la IFEF ĉefkomitatano redaktoro de IFEF, (Francio)* - Quietensky Ernest - sekretario de IFEF(*Aŭstrio)* - Gujas Ištvan - *vicprezidanto de la IFEF, (Hungario)* - Jindrich Tomişek - *anstataŭanto de la IFEF ĉefkomitatano (Ĉehio)* - Ladislav Lani - *(Ĉehio)* - Marian Constantinescu - *REA (Rumanio)* - Ion Mihăilă - *Ekzekutiv prezidanto de la rumana sekcio de la FISAIC.* - Ioan Virgil Leancu - *Merkata Societo MARUB, BRAŞOV (Rumanio)* - Ion Cutieru - *Generala Direktoro RCF BRAŞOV (Rumanio)*
2005	*7 – 14 de Majo* **BRAŞOV**	- Romano Bolognezi - *prezidanto IFEF (Italio)* - Jean Ripoche - *redaktoro IFEF, (Francio)* - Quietensky Ernest - *sekretario IFEF (Aŭstrio)* - Gujas Ištvan - *vicprezidanto IFEF, (Hungario)* - Jindrich Tomişek - *anstataŭanto de la IFEF ĉefkomitatano (Ĉehio)* - Ladislav Lani - *(Ĉehio)* - Marian Constantinescu - *REA*

Scanned with OKEN Scanner

		(*Rumanio*) - Han Zuvu - *(Ĉinio)* - E.H. Olsen - (*Danio)* - V. Kamburova - (*Bulgario)* - Magdalena Feifiĉova - (Slovakio) - Achim Meinel – GEFA *(Germanio);* - Jan Bultman - (*Nederlando)*
2006	*28-29 Octobro* ***B U C U R E Ş T I***	- Achim Meinel - *GEFA* (*Germanio)*

Scanned with OKEN Scanner

CAP. III PORTRETE / *PORTRETOJ*

Scanned with OKEN Scanner

După anul 1990 ei au fost primii reorganizatori ai mişcării esperantiste în mediul feroviar românesc.

11 noiembrie 1990

Post la jaro 1990, ili estis unuaj organizantoj de esperantista movado en la rumana fervojista medio.

11ª de Novembro 1990

Foto III.1.1. De la stânga la dreapta, în picioare: Dorin Pacioglu, Constantin Marcu, Mihai Ştefan, Alexandrina Moise, Ion Sârbu şi o altă persoană din administraţia Întreprinderii de Construcţii Căi Ferate Braşov (I.C.C.F. Braşov), astăzi desfiinţată. Jos: János Patay (Ungaria) şi Grigore Velea.

De maldekstra – dekstren starantaj: Dorin Pacioglu, Constantin Marcu, Mihai Ştefan, Alexandrina Moise, Ion Sârbu kaj alia persono el la administracio de la Fervojaj Konstruaĵoj hodiaŭ mal fondita.
Sub: János Patay (Hungario) şi Grigore Velea

Foto III.1.2. La mese se disting prof. dr. Marian Constantinescu – preşedintele Asociaţiei Esperantiştilor din România, Constantin Marcu, dr. Ioan Terejneu, Mihaela Marcu, Adina Moise şi o delegată din partea Asociaţiei de Esperanto din Bucureşti.

La acţiunea din 11 noiembrie 1990 au mai participat Marian Vochin (AER), János Patay (Ungaria) şi Joachim Giessner (Germania).

Oni distingas: prof. dr. Marian Constantinescu – la prezidanto de la Rumana Esperanta Asocio, Constantin Marcu, dr. Ioan Terejneu, Mihaela Marcu, Adina Moise kaj delegita de la Esperanta Asocio de Bukureŝt.

Plupartoprenis al ago el 11ª de novembro 1990 Marian Vochin (AER), János Patay (Hungario) kaj Joachim Giessner (Germanio).

Scanned with OKEN Scanner

După anul 1990 ei au fost primii reorganizatori ai mişcării esperantiste în mediul feroviar românesc.
11 noiembrie 1990

Post la jaro 1990, ili estis unuaj organizantoj de esperantista movado en la rumana fervojista medio.
11ª de Novembro 1990

Foto III.1.1. De la stânga la dreapta, în picioare: Dorin Pacioglu, Constantin Marcu, Mihai Ştefan, Alexandrina Moise, Ion Sârbu şi o altă persoană din administraţia Întreprinderii de Construcţii Căi Ferate Braşov (I.C.C.F. Braşov), astăzi desfiinţată. Jos: János Patay (Ungaria) şi Grigore Velea.

De maldekstra – dekstren starantaj: Dorin Pacioglu, Constantin Marcu, Mihai Ştefan, Alexandrina Moise. Ion Sârbu kaj alia persono el la administracio de la Fervojaj Konstruaĵoj hodiaŭ mal fondita.
Sub: János Patay (Hungario) şi Grigore Velea.

Foto III.1.2. La mese se disting prof. dr. Marian Constantinescu – preşedintele Asociaţiei Esperantiştilor din România. Constantin Marcu, dr. Ioan Terejneu, Mihaela Marcu, Adina Moise şi o delegată din partea Asociaţiei de Esperanto din Bucureşti.

La acţiunea din 11 noiembrie 1990 au mai participat Marian Vochin (AER), János Patay (Ungaria) şi Joachim Giessner (Germania).

Oni distingas: prof. dr. Marian Constantinescu – la prezidanto de la Rumana Esperanta Asocio, Constantin Marcu, dr. Ioan Terejneu, Mihaela Marcu, Adina Moise kaj delegita de la Esperanta Asocio de Bukareŝti.

Plupartoprenis ankaŭ el 11ª de novembro 1990 Marian Vochin (AER), János Patay (Hungario) kaj Joachim Giessner (Germanio).

Scanned with OKEN Scanner

Foto III.1.2. La mese se disting prof. dr. Marian Constantinescu – președintele Asociației Esperantiștilor din România, Constantin Marcu, dr. Ioan Terejneu, Mihaela Marcu, Adina Moise și o delegată din partea Asociației de Esperanto din București.

La acțiunea din 11 noiembrie 1990 au mai participat Marian Vochin (AER), János Patay (Ungaria) și Joachim Giessner (Germania).

Oni distingas: prof. dr. Marian Constantinescu – la prezidanto de la Rumana Esperanta Asocio, Constantin Marcu, dr. Ioan Terejneu, Mihaela Marcu, Adina Moise kaj delegita de la Esperanta Asocio de Bukureŝtj.

Plupartoprenis al ago el 11ª de novembro 1990 Marian Vochin (AER), János Patay (Hungario) kaj Joachim Giessner (Germanio).

CAP.III.1. EXPLICAȚII ȘI SCUZE

Dacă un fenomen are un început și un sfârșit , între aceste două puncte extreme se situează, în mod obiectiv, procesul de dezvoltare (evoluție – punct culminant – involuție).

Dacă Zamenhof constituie punctul inițial al mișcării esperantiste, noi considerăm că ea mai are de parcurs un foarte lung drum pe scara evolutivă până a ajunge la punctul său culminant. Dată fiind adaptabilitatea sa, ne este greu să estimăm dacă și când se va îndrepta pe cealaltă parte a curbei gausiene. Scopul lucrării noastre este întreținerea și amplificarea în timp a mișcării esperantiste, în condițiile imprevizibile ale unui viitor cât mai îndepărtat.

Considerăm util ca generațiile viitoare să știe că nivelul la care preiau limba internațională nu este noua lor invenție. Datoria lor rămâne de a dezvolta ''cadoul'' primit de la înaintași și să-l predea către urmași, mai îmbogățit, mai înfrumusețat și mai util. Dar, pentru a-și dezvolta propriile eforturi, fiecare nouă generație trebuie să cunoască și să aprecieze în mod just ceea ce s-a făcut înaintea ei și de către cine.

De aceea, consacrăm și noi această parte a lucrării, · PORTRETELOR unor esperantiști feroviari români, cu o singură excepție: portretul lui „JOGI"- (Joachim Giessner).

ĈAP.III.1.EKSPLIKOJ KAJ ESKUZOJ

Se fenomeno havas komencon kaj finon, inter ĉi-tiaj du ekstremaj punktoj oni situas, objective, disvolviĝ proceson (evoluo – kulminanta punkto – malevoluo).

Se Zamenhof konstituas inicia punkto de la esperantista movado, ni konsideras ke ĝi plu havas iradi tre longan vojon en sia evolua skalo, ĝis ĝi atingi sian kulminan punkton. Dank'al sia adaptebleco (de la E. lingvo) al ni estas malfacile estimi se kaj kiam ĝi trapasos la alian deklivon de la Gaussa-kurvo. La cello de nia verko estas la konservon kaj amplifon dum tempo, de la esperantista movado, en la non antaŭvidantaj kondiĉoj de la futuro kiom multe fora.

Ni konsideras profitodone ke la scius estontaj generacioj ke la nivelo de lingvo Esperanto kiun ili transprenas ĝin, ne estas nova ilia invento (eltrovo). Ilia devo restas disolvigi "la donacon" ricevita de ili de antaŭantoj kaj transdoni ĝin al posteuloj, pliriĉigita, plibeligita kaj pli utila. Sed pro dozi la proprajn klopodojn, ĉia generacio devas koni kaj aprezi ĉion kion estis antaŭe farita.

Tial ni konsakras ankaŭ ni la ĉi-tian parton de la verko "al la PORTRETOJ de iuj rumanaj fervojistaj esperantistoj kun sola unu ekscepto: la portreto de "Jogi" (Joachim Giessner).

Parto el ĉi-tiaj agadistoj ne

Scanned with OKEN Scanner

Parte din aceşti activişti nu au trecut de noţiunile elementare ale limbii internaţionale, dar au contribuit substanţial la dezvoltarea mişcării esperantiste în rândul feroviarilor, prin efortul lor organizatoric, prin capacitatea lor de influenţare a unor medii, atrase apoi la spijinirea mişcării esperantiste feroviare. Alţii au organizat nemijlocit anumite activităţi esperantiste. Considerăm deci, că şi ei merită să rămână în conştiinţa viitorilor esperantişti, ca exemple demne de urmat şi ca experienţe care vor puitea fi repetate în viitor, pentru dezvoltarea şi răspândirea limbii internaţionale.

Autorul regretă că dimensiunile restrânse ale demersului său nu au permis prezentarea şi a altor portrete, la fel de utile mişcării esperantiste feroviare în perioada 1990-2006 , perioadă la care se referă – în principal – această parte a lucrării.

Asigurăm pe cititori că am încercat, în prezentarea pe care o facem în această parte a lucrării, să completăm istoria mişcării esperantiste în rândul feroviarilor din România şi - mai puţin - să stabilim o ierarhizare a meritelor. Lăsăm la latitudinea cititorilor să stabilească asemenea ierarhii apreciind fiecare personalitate după importanţa (şi nu după volumul) faptelor prin care au contribuit la dezvoltarea mişcării esperantiste feroviare în România.

Autorul

atingis preterpaso de elementaj nocioj de la internacia lingvo, sed ili kontribuis esence al disvolviĝo de la esperantista movado en la vicoj de la fervojistoj, pere de sia organiza klopodo, pere de ilia kapacito de influo de iuj medioj, altiritaj poste, al helpado de la fervojista, esperantista movado. La aliaj organizes senpere nomajn esperantistajn agadojn. Ni konsideras do, ke ankaŭ ili meritas resti (restu) en la konscio de la venontaj esperantistoj kiel ekzemploj in de esti sekvataj kaj ankaŭ kiel spertoj iu de esti ripeto en estontece, pro la disvolviĝo kaj la disvatiĝo de la internacia lingvo.

La aŭtoro, bedaŭras ke la restritaj dimensioj de sia demarŝo ne plu permesis la prezentadon ankaŭ aliajn portretojn, simile utilaj al fervojista esperantista movado en la periodo 1990-2005, periodo pri kiu oni temas – precipe ĉi-tia parto de la laboraĵo.

Ni asekuras la legantojn ke ni serĉis, en la prezentado kiun ni faras en ĉi-tia parto de la laboraĵo, kompletigi la historian de la esperantista movado en la fervojistaj vojoj el Rumanio kaj malprimulte, etabligi hierarkion de la meritoj. Ni lasas al la elekto de la legantoj etabligi similajn hierarkiojn aprezante ĉiu persono, laŭ la graveco (kaj ne laŭ volumo) de la faktoj kun kiuj ili kontribuis al la disvolviĝo de la esperantista fervojista movado en Rumanio.

La aŭtoro

Scanned with OKEN Scanner

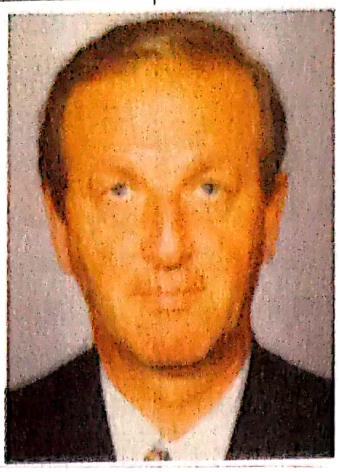

Foto nr.III.2.1. Ing. IoanVirgil Leancu(legu Leanku)

„S-a născut la data de 5 august 1940''

„Şcoala elementară şi liceul le-a urmat în Braşov fiind absolvent al Liceului **Andrei Şaguna,** promoţia 1957. ''

„A urmat **Facultatea de Transporturi,** secţia **Exploatare Material Rulant**, din cadrul **Institutului Politehnic Bucureşti** fiind absolvent al promoţiei 1962''

„A fost repartizat la Direcţia Regională C.F. Braşov începând activitatea 29 0ctombrie 1962 ca inginer stagiar al Depoului de Locomotive Braşov''

„În cadrul Depoului Braşov a îndeplinit, într-o primă etapă, funcţiile de inginer (1962 – 1966), subşef de depou cu exploatarea (1967 – 1973) şi şef atelier

„Li naskiĝis la 5-an de Aŭgusto 1940''.

„La elementan lernon kaj la liceon li sekvis ilin en Braŝovo, li estanta bakalaŭreato de la liceo ***Andrei Şaguna****, la promocio 1957''.*

„Li sekvis la kursoj de la ***Fakultato de Transportoj****, la sekcio* ***Ekspluato de la Ruliĝanta Materialo kadre de Politeknika Instituto*** *el Bucureşti, li estanta licenciato de la promocio 1962 kun la grado de diplomata inĝeniero.''*

„Li estis dispartigata al la Regionala Direkcio C.F. Braŝovo komencanta la agado en la 29-an de Oktobro 1962 kiel staĝinĝeniero al la Lokomotiv-Deponejo Braŝovo. ''

„Kadre de la Braŝov-Lokomotiv Deponejo, li plenumis, la unuan etapon, la funkcioj: ekspluatinĝeniero(1962 – 1966), adjunkta ĉefo de deponejo kun ekspluatado(1967 – 1973) kaj

Scanned with OKEN Scanner

Reparații Curente (1973 – 1977)''.

„În anul 1977 este promovat în Centralul Regionalei C.F. Braşov, în funcția de revizor regional de siguranța circulației, la Serviciul Siguranța Circulației, funcție în care a activat 11 ani *(1967–1988)*''

În anul 1988 este numit șef al Depoului Braşov, unde s-a remarcat prin „stilul de conducere a acestei importante unități C.F. (1988 –1990). ''

„La 1 iunie 1990 a fost promovat in funcția de director general adjunct Tracțiune Vagoane la Regionala C.F. Braşov''.

„La data de 1 noiembrie 1990, a fost numit Director General al Regionalei C.F. Braşov(...)''.

*

Frazele de mai sus au fost peluate ca atare din schița de portret pe care i-o face inginerului Leancu Ioan Virgil colegul său, ing. Radu Gh. Bellu în broșura „Fapte şi conducători ai Regionalei de Căi Ferate Braşov – 75 ani de existență – 1920-octombrie 1995'', pag. 22.

Meritele profesionale ale ing.Ioan Virgil Leancu nu fac obiectul lucrării noastre şi – de aceea – nu le enumerăm. Ni se pare interesantă, însă, următoarea inserție: „O atenție specială a

Laboreja ĉefo por la Kurenta Riparado (1973 – 1977) ''.

„En la jaro 1977 li estas promociata en la Centralo de la Regionalo C.F Braŝovo ,en la funkcio de la regionala revizoro de la cirkulsekureco, al la Servo de Cirkul-Sekureco, la funkcio en kiu agadis 11 jaroj (1967 – 1988)

„En la jaro 1988 li estas nomumita Ĉefo de la Lokomotiv-Deponejo Braŝovo, kie li remarkiĝis pere de la estra stilo de ĉi-tia grava unuo (1988-1990)''.

„La 1-a de Junio 1990 li estas promociata Ĝenerala Adjunkta Direktoro por la Trakcio kaj vagonoj en la Regionalo C.F. Braŝovo''.

„Al la dato de 1 Novembro 1990 ,li estas nomumita Ĝenerala Direktoro de la Regionalo C.F. Braŝovo(...) ''.

*

La superskribitaj datoj estis prenitaj kiel tia el skizo de portreto kiun al li faras inĝeniero Leancu Ioan Virgil sia kolego, inĝ.Radu Gh. Bellu, en la broŝuro „Faktoj kaj estroj de la Fervoja Regionalo Braŝovo – 75 jaroj de ekzisto; 1920 – Oktobro 1995'', paĝo 22.

La profesiaj meritoj de la , inĝ. Ioan Virgil Leancu ne faras la objekto de nia laborajo kaj tial ni ne mencias ilin. Sed al ni ŝajnas interesa la sekvanta inserto:

Scanned with OKEN Scanner

acordat-o în toți acești ani, noilor probleme de exploatare a patrimoniului Regionalei C.F. Brașov, precum și reabilitării interesului pentru istoria feroviară(...)''. *Dar ing. Ioan* Virgil Leancu a acordat o atenție cel puțin la fel de importantă promovării asociațiilor feroviare artistice și intelectuale și – în cadrul acestora – Asociației Feroviarilor Esperantiști din România (AFER).

A participat, personal, la înființarea fiecărei asociații din cadrul UAAIFR, iar în luna mai 1993 s-a aflat în fruntea delegației feroviarilor români, care – la Milleu (Franța) – a reușit să afilieze UAAIFR și prin ea și AFER, la FISAIC. Nu a lipsit de la nici o ședință importantă a acestor asociații iar în anul 1994 a reprezentat AFER la Yokohama (Japonia).

A sprijinit participarea celor mai numeroase delegații AFER la congresele IFEF, chiar și atunci când domnia sa a fost reținut în țară pentru rezolvarea unor probleme profesionale.

Numai în perioada în care s-a aflat la conducerea Reg. CF Brașov și apoi a SNCFR, **Mersul Trenurilor** avea explicații și în limba esperanto, iar un tren

„Precipa atento li donis en ĉiuj ĉi-tiaj jaroj, al novaj problemoj de ekspluado de la patrimonio de la Fervoja Regionalo Braŝovo, kiel ankaŭ al rehabilito de la intereso por la fervoja historio(...)''. Sed inĝ. Ioan Virgil Leancu atribuis simile grava atenton al la promociado de la artistaj kaj intelektaj fervojistaj asocioj kaj – kadre de ĉi-tiaj – al la Rumana Esperantista Fervojista Asocio (REFA)

Li partoprenis persone al la fondaĝo de ĉiu asocio el kadro de UAAIFR (rumana sekcio de la FISAIC) kaj en monato de Majo 1993 li troviĝis en la frunto de la rumana delegacio kiu, al Milleu (Francio) sukcesis aliĝi la rumana UAAIFR, (inkluzive REFA), al la FISAIC. Kaj pere de tio, REFA devenis, leĝe, membro de IFEF kaj FISAIC.Li ne malĉeestis de al nek unu grava kunveno de ĉi-tiesaj fervojistaj asocioj kaj, en la jaro 1994, li reprezentis REFA al Japana Esperanta Kongreso en Jokohamo.

Li helpis kaj apogis la partopreno de la plej multnombraj REFA delegacioj al la IFEF Kongresoj, eĉ tiam kiam sia sinioreco estis retenita enlando pro solvigi iujn profesisjn deĵorajn aferojn.

Nun en la periodo kiam li estis al la estro de la Fervoja Regionalo Braŝovo kaj poste, estro de la SNCFR, la TRAJNHORARO DE

important purta denumirea de ESPERANTO.

În perioada 26.12.1966 – 31.03.1998 inginerul Ioan Virgil Leancu a îndeplinit funcţia de preşedinte al SNCFR. In această perioadă a participat la Adunarea Anuală a AFER la Vatra Dornei (08 – 10 august 1997) şi la Al 50 – lea Congres IFEF de la Aalborg (Danemarca) conducând cea mai numeroasă delegaţie participantă (vezi foto nr. IV.7.7).

După pensionarea sa, ing. Ioan Virgil Leancu a îndeplinit funcţia de director general adjunct al S.C.Marub S.A. Braşov, dar continuă să fie prezent la toate avcţiunile importante ale AFER. In septembrie 2004 a participat la pri-mirea stafului IFEF care a participat la Adunarea Anuală a AFER, la sediul Regionalei C.F. Braşov, alături de directorul regional de atunci, ing Ion Cutieru.

A contribuit la organizarea la Braşov al celui de Al 57-lea Congres IFEF (7 – 14 mai 2005), Congres în cadrul căruia, preşedintele IFEF-Romano Bolognesi i-a înmânat DIPLOMA DE ONOARE a IFEF pentru întreaga activitate de sprijin al mişcării esperantiste în România. A condus delegaţia AFER la Al 58-lea Congres IFEF de la Şanhai – China (6-13 mai 2006).

LA CFR estis havanta esplikoj ankaŭ en Esperanto kaj unu grava trajno estis nomata ESPERANTO.

En la periodo 1 Decembro 1996–31.03.1998 inĝ. Ioan Virgil Leancu plenumis la funkcion de prezidanto de la Nacia Fervoja Societo(SNCFR) En ĉi-tia periodo li partoprenis al la Jarkunveno de la REFA en Vatra Dornei (8 – 10.08.1997) kaj al 50-an IFEF Kongreso en Aalborg, Danio, (16 – 22.05.1998) estraranta la plej multnombra delegacio partoprenanta tie (vidu foto nr. IV.7.7.)

Post sia emeritiĝo, inĝ. Ioan Virgil Leancu plenumis la funkcion de Ĝenerala Adjunkta Direktoro al Laborejoj de Reparo kaj Plibonigo de la Ruliĝanta Fervoja Veturilaro el Braŝovo-MARUB Sed li ne malĉeestas al nek unu grava ago de la REFA. En Septembro 2004 li partoprenis al la akcepto de la estraro IFEF okazinta en la sidejo de la Fervoja Regiona Administracio, kunekun regiona direktoro de tiaman tempon, Ion Cutieru.

Li kontribuis al la organizado de la 57-a IFK (Braŝovo 7 –14 Majo 2005), kiesa kadro la IFEF prezidanto, Romano Bolognesi, donis al li honoran diplomon de ĉi-tiesa federacio.

Li estris, kiel reprezentanto de la REFA, la rumana fervojista delegacio al la 58-a IFK en Ŝanhaj – Ĉinio (6 –13 Majo2006)

Scanned with OKEN Scanner

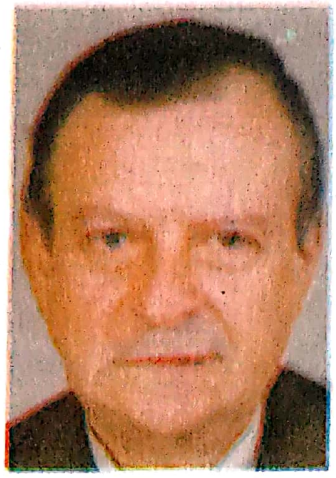

Foto nr. III.3.1. Ing. Ştefan Mihai (legu Mihaj)

S-a născut la 15 iulie 1935 în oraşul Brăila. A absolvit Facultatea de Electronică din cadrul Institutului Politehnic Bucureşti. În cadrul facultăţii, încă din anul1956, participă la cursurile, pentru învăţarea limbii Esperanto, organizate aici. Regimul de atunci permitea organizarea unor asemenea cursuri facultative în instituţiile de învăţământ superior, în condiţiile despre care am relatat într-unul din capitolele precedente.

Spirit consecvent, chiar şi după terminarea facultăţii şi încadrarea la locul de muncă la C.F.R(în anul 1958) inginerul Stefan Lihai s-a dovedit a fi un activist efervescent în Mişcarea Esperantistă din România, ţinând legătura permanentă cu personalităţile de frunte ale Mişcarii Esperantiste aprofundându-şi necontenit cunoştinţele de limbă Esperanto.

Li naskiĝis la 15 Julio 1935 en la urbo Brăila. Li finis la Fakultato de Elektroniko, kadre de la Politeknika Instituto Bukureŝti. Li partoprenis kadre de la Fakultato, ankoraŭ el la jaro 1956, al la kursoj de Esperanto, organizitaj ĉi-tie. La tiama registaro estis permesanta la organizadon de iuj similaj fakultativaj kursoj en la superaj lernadaj institucioj, ankaŭ en aliaj kondiĉoj pri kiuj mi raportis detale en iu antaŭa ĉapitro.

Konsekvenca spirito, ankaŭ post la finiĝo de la fakultato kaj post la sia enkadriĝo en la laborkampo al CFR, en la jaro 1958, la inĝeniero Stefan Mihai pruvis (sin) esti eferveskan aktivisto en la Esperantista Movado en Romanio, tenante permanente la kunligon kun la unurangajn personalecojn de la Esperantista Movado, profundiĝante sencese, la konojn de la lingvo Esperanto.

Scanned with OKEN Scanner

După 1964, când organele Securității regimului politic de atunci,,controlau activitatea și corespondența esperantiștilor, cărora le-a întocmit dosare", inclusiv inginerului Stefan Mihai, domnia sa „a participat, în străinătate, la simpozioane și congrese internaționale cu profil esperantist (declarația d-lui ing. Ștefan Mihai).

La Brașov, înainte de Revoluția din decembrie 1989, în colaborare cu d-l Ion Sârbu și cu alți cunoscători ai limbii internaționale, a inițiat cursuri pentru învățarea și răspândirea acestei limbi neutre.

În anul postrevoluționar 1990, împreună cu d-l Ion Sârbu, a fondat ASOCIAȚIA ESPERANTIȘTILOR FEROVIARI DIN ROMÂNIA, ca organizație nonguvernamentală și nonprofit, legalizată prin Hotărârea Judecătorească nr. 14234/29.10.1992 a Tribunalului din Brașov. În cadrul acestei asociații, până în anul 1993, ing. Ștefan Mihai a îndeplinit funcția de vicepreședinte.

Apreciindu-i-se francheța, consecvența și spiritul organizatoric, la alegerile din 18 septembrie 1993, inginerul Ștefan Mihai a fost ales președinte al AFER, funcție pe care a îndeplinit-o până la alegerile din 2001.

Foarte bun psiholog și cunoscător – prin natura muncii

Post 1964, kiam la organoj de la tiama politika registaro, ,,estis kontrolantaj la agadon kaj la korespondaĵon de la esperantistoj al kiuj ili dresis dosierojn" , inkluzive al inĝiniero Ŝtefan Mihai, ,,li partoprenis eksterlan – de, al simpozioj kaj al internaciaj kongresoj kun esperantista profilo (deklaro de la sinjoro inĝ. Ŝtefan Mihai).

En Braŝov, antaŭ 1989 kunlabore kun sinjoro Ion Sârbu kaj kun aliaj konantoj de la internacia lingvo, iniciatis kursoj pro lernado kaj disvastiĝo de la ĉi-tia neutrala lingvo.

En la postrevolucia jaro 1991, kunekun sinjoro Ion Sârbu kaj kun aliaj konantoj de la internacia lingvo, li fondis la Rumana Esperantista Fervojista Asocio (REFA), kiel neregistara, senprofita, organizacio, legalizata pere de jura decido nr. 14234 el 29.10.1992 de la Juĝejo Brasov. Kadre en ĉi-tiesa asocio, inĝ. Ŝtefan Mihai plenumis la funkcio de vicprezidanto ĝis la jaro 1993.

Aprezante al li, sian honestecon, konsekvencon kaj organizan spiriton, al la elektoj el 18 septembro 1993 la inĝeniero Ŝtefan Mihai estis elektita prezidanton de la REFA, funkcio kiun li plenumis ĝis la elektoj el 2001.

Li estante plej bona psihologo kaj konatanto – pere de naturo de sia laboro, (projektanto) – de la

(inginer proiectant) – a structurii stufoase a organismului feroviar, a ştiunt să-şi aleagă astfel colaboratorii încât, la rândul lor, să fie promovabili în diferite munci de răspundere specifice mişcării esperantiste în domeniul feroviar ; d-na psiholog Rodica Todor, următoarea preşedintă a AFER, constituie un asemenea exemplu.

De asemenea, a ştiut să obţină sprijinul tuturor Miniştrilor Transporturilor şi al Preşedinţilor SNCFR care s-au succedat pe aceste funcţii după 1990, chiar şi în condiţiile restructurării organismului feroviar, impusă de necesitatea integrării României în Uniunea Europeană.

În perioada anilor 1990 – 1995 inginerul Ştefan Mihai a fost membru fondator (şi iniţiator) al următoarelor asociaţii feroviare:

-Asociaţia Foto – Film, cu sediul la Brăila;

-Asociaţia Vânătorilor şi Pescarilor Sportivi, cu desdiul la Galaţi;

-Asociaţia pentru turism feroviar, cu sediul la Constanţa ;

-Asociaţia Artiştilor Plastici Feroviari, cu sediul la Braşov ;

-Asociaţia Filateliştilor Feroviari, cu sediul la Iaşi ;

-Asociaţia de Bridge, cu sediul iniţial la Braşov, apoi la Galaţi ;

kana (komplika) strukturo de la fervoja organismo, li sciis elekta tiel la kunlaborantojn kiujn, iliavice, estu promociataj en diversaj respondecaj funkcioj, specifaj al esperanta movado, en la fervojista medio. La sinjorino psihologo Rodica Todor, sekvanta prezidantino de la REFA, konstituas similan ekzemplon.

Simile, li sciis akiri la subtenon de la ĉiuj Ministroj de la Transportoj kaj de la Prezidentoj de la SN CFR kiuj laŭvice venis kaj postvenis, en ĉi-tiaj postenoj (funkcioj) post la jaro 1990, eĉ ankaŭ en la kondiĉoj de la restrukturado de la fervojista organismo imponata de la bezono de integriĝo de la Rumanio en Eŭropa Unio.

En la periodo 1990-1995, inĝiniero Ŝtefan Mihai estis fondanta membro (kaj iniciato) de la sekvantaj fervojistaj asocioj :

-La Asocio Foto Film, kun la sidejo en Brăila ;

-La Asocio de la ĉasistoj kaj la sportivaj fiŝkapistoj, kun la sidejo en Galaţi ;

-La Asocio pro Fervoja Turismo kun la sidejo en Constanţa ;

-La Asocio de la Fervojistaj Plastikaj Artistoj (pentristoj), kun la sidejo en Braşov ;

-La Asocio de la Fervojistaj Filatelistoj , kun la sidejo en Iaşi ;

-La Asocio de Bridĝe, kun la sidejo inicie en Braşov, kaj poste, en Galaţi ;

Scanned with OKEN Scanner

-Asociația de Muzică, cu sediul la Regionala Cluj- Napoca ;

-Asociația Corurilor Feroviare, cu sediul la Galați.

După legalizarea AFER și a Asociației Radioamatorilor Feroviari, la 12 septembrie 1992 la Brașov, s-a constituit Uniunea Asociațiilor Artistice și Intelectuale ale Feroviarilor din România (UAAIFR), care a devenit, ulterior, secția română a Federației Internaționale a Societăților Artistice și Intelectuale ale Feroviarilor (FISAIC), cu sediul la Paris.

Apreciindu-se aportul inginerului Ștefan Mihai la această acțiune, domnia sa a fost ales în consiliul de conducere al UAAIFR.

Joachim Giessner – expreședinte de onoare al IFEF, în lucrarea sa ''Internacia Fervojista Esperanto Federacio – Historio – kompletiga suplemento pri la jaroj 1984 - 1999 ''aprecia progresele făcute de AFER (REFA),, sub energica președinție a lui Mihai Ștefan''.

Actualmente (2006), inginerul Ștefan Mihai este vicepreședinte în exercițiu al UAAIFR iar, până la alegerile din anul 2004, a fost și primvicepreședinte al AFER (REFA), fiind un component de primă importanță al Comitetului de organizare al Congresului IFEF care a avut loc la Brașov în

-La Asocio por Muziko,kun la sideo ĉe Fervoja Distrikta Adminitracio Cluj-Napoca (legu Kluĵ-Napoka);

-La Asocio de la Fervojistaj Korusoj, kun la sideo en Galați.

Post la legalizo de la REFA en la 12 Septembro 1992, al Brasov, kaj de la Asocio de la Fervojistaj Radioamatoroj, oni konstituis la Unio de la Artistaj kaj Intelektaj Asocioj de la Fervojistoj el Rumanio – UAAIFR – kiu devenis, poste, la rumana sekcio de la Federacio Internacia de la Societoj Artistaj kaj Intelektaj de la Fervojistoj – FISAIC, kun la sidejo en Parizo.

Aprezante la kontribuon de la inĝeniero Ŝtefan Mihai al tiu agado, li estis elekita en la Estrara konsilo de la UAAIFR.

Joachim Giessner – ekshonora prezidanto de la IFEF, en sia verko "Internacia Fervojista Esperanto Federacio–Historio–Kompletiga Suplemento pri la jaroj 1984-1999", estis aprezanta "la progresoj faritaj de AFER (REFA) sub energia prezidanteco de la Mihai Ŝtefan".

Nun (en la jaro 2006), inĝeniero Ŝtefan Mihai estas viceprezidanto de la UAAIFR kaj ĝis la jaro 2004 li plenumita la funkcion de primvicprezidanto de la REFA estante ankaŭ komponanto de unua graveco de la LKK por la 57 IFEF Kongreso kiu okazis en la periodo 7 –14

Scanned with OKEN Scanner

perioada 7 - 14 mai 2005.

Prin abilitățile sale, ing.Ștefan Mihai i-a atras în mișcarea esperantistă și pe o parte a membrilor altor asociații componente ale UAAIFR. În aceste condiții, între anii 1993 – 2000, la congresele IFEF (și la alte acțiuni ale FISAIC dedicate răspândirii limbii Esperanto), delegațiile AFER au fost cele mai numeroase, întotdeauna întrunind peste 55-85 de membri. În aceste condiții, între anii 1993 – 2000, la Congresele IFEF și alte manifestări esperantiste internaționale, peste 1400 de feroviari români au luat contact cu lumea exterioară României, într-o structură complexă, dar prin AFER.

De aceea în rândul esperan–tiștilor feroviari români ing. Ștefan Mihai a fost supranumit Guru.

Valorificând ideea unității feroviare, în timpul mandatului său, a asigurat succesul tuturor acțiunilor inițiate de AFER.

Pentru aportul deosebit la dezvoltarea mișcării esperantiste în rândul feroviarilor după 1990, președintele IFEF, dr.Romano Bolognesi, în cadrul Congresului de la Brașov, i-a decernat DIPLOMA de ONOARE a acestei federații.

În anul 2006, el a organizat deplasarea la Șanhai, la al 58-lea Congres IFEF, a unui număr de 18 (din 20 de delegați), din care 9

Majo 2005, el Braŝovo-Rumanio.

Pere de siaj talentoj, inĝ. Ŝtefan Mihai altiris en la esperantista movado ankaŭ parton de la membraro, apartenantaj al aliaj asocioj, komponantaj de la UAAIFR, tiel povis asekuri sukceson de la agado de REFA, kadre de la ideo de fervoja unueco (solidareco). En ĉi-tiaj kondiĉoj, inter la jaroj 1993 kaj 2000, al la IFEF kongresoj (kiel ankaŭ aliaj manifestacioj de la FISAIC, dedicitaj al la disvastiĝo de la esperanta lingvo) la REFA delegacioj estis la plej multnombraj, ĉiam inter 55 kaj 85 membroj. Tiel, en ĉi-tia periodo, pli ol 1400 rumanaj fervojistoj prenis la kontakton kun la ekstera mondo de la Rumanio, ene de kompleksa strukturo, sed pere de REFA.

Tial ene de rumanaj fervojistoj, inĝeniero Ŝtefan Mihai estis supernomita GURU.

Por la elstaraj kontribuoj al la disvolviĝo de la esperantista movado kadre de fervoja medio el Rumanio post la jaro 1990, la IFEF prezidanto, Romano Bolognesi, donis al li HONORAN DIPLOMON de la ĉi-tiesa federacio.

En la jaro 2006, li organizis la partoprenon de la 18(el 20) rumanaj delegitoj al la 58-an IFK en Ŝanhaj, el kiuj 9 esperantistoj,

Scanned with OKEN Scanner

membrii ai AFER şi 11 importante personalităţi din conducerea CFR şi sindicatelor feroviare, care au susţinut şi logistic, mişcarea esperantistă în mediul feroviar din România.

membroj de la REFA kaj 11-gravaj personeculoj el la CFR estraro kaj el la fervojaj sindikatoj, kiuj subtenis, ankaŭ logistike, la esperantan movadon en la fervoja medio el Rumanio.

Foto nr. III.3.2. Inginerul Ştefan Mihai (în picioare), prezintă proiectul de statut al AFER în prezenţa delegaţilor IFEF, Joachim Giessner, J. Patay, preşedintelui AER dr. ec. Marian Constantinescu şi a esperantiştilor feroviari români prezenţi la Şedinţa de constituire de la Sinaia - 11 noiembrie 1990.

Inĝeniero Ŝtefan Mihai (starante) prezentis statutprojekto de REFA, en la estanteco de la IFEF delegitoj Joachim Giessner kaj Janos Patay, al la prezidanto de AER Dr. Ec. Marian Constantinescu kaj al rumanaj fervojistaj esperantistoj ĉeestantaj al fondanta kunveno de REFA okazinta en Sinaia, al 11 Novembro 1990.

Scanned with OKEN Scanner

Foto nr. III.3.2. Inginerul Ştefan Mihai (în picioare), prezintă proiectul de statut al AFER în prezenţa delegaţilor IFEF, Joachim Giessner, J. Patay, preşedintelui AER dr. ec. Marian Constantinescu şi a esperantiştilor froviari români prezenţi la Şedinţa de constituire de la Sinaia - 11 noimebrie 1990.

Inĝeniero Ŝtefan Mihai (starante) prezentis statutprojekto de REFA, en la estanteco de la IFEF delegitoj Joachim Giessner kaj Janos Patay, al la prezidanto de AER Dr. Ec. Marian Constantinescu kaj al rumanaj fervojistaj esperantistoj ĉeestantaj al fondanta kunveno de REFA okazinta en Sinaia, al 11 Novembro 1990.

Scanned with OKEN Scanner

Foto nr. III.4.1. Ion (legu Jon) Sârbu

S-a născut la 25 decembrie 1914 în localitatea Țânțăreni, jud. Dolj. Este absolvent al Școlii de Arte și Meserii din Filiași, jud. Dolj, promoția 1932. În anul 1942 absolvă Școala Medie Tehnică Feroviară București - Secția Locomotive. Parcurge toate etapele de stagiu în meserie devenind mecanic de locomotivă, calitate în care este încadrat la Depoul de Locomotive Craiova.

Situațiile impuse de vicisitudinile istoriei (al II-lea Razboi Modial) au determinat mutarea domnului Ion Sârbu la Depoul Pașcani (Moldova), București-Călători Piatra Olt și Brașov. Șerban Ruicu (+) exșef de echipă la Atelierul de reparații din cadrul depoului de Locomotive Brașov, mărturisea că I. Sârbu a fost „cel mai ager la minte și serios coleg

Li naskiĝis la 25^{an} de Decembro 1914 en la loko Ţâţăreni, distrikto Dolĵ. Li estas abituriento de la Lernejo pro Artoj kaj Metioj el Filiaŝi, distrikto Dolĵ, en la samjarularo 1932. En la joaro1942 li finas la Fervoja Teknika Mezlernejon el Bukureŝti, Sekcio lokomotivoj. Li trairas ĉiujn staĝajn etapojn en la metio ĉi-tiel li fariĝis lokomotivestro, la kvalito en kiu li estis enkadrita al la Lokomotiv deponejo Craiova (legu Krajova).

La ĝeneralaj situacioj imponitaj fare de malfacilaĵoj okazigitaj de la Dua mondmilito determinis translokiĝo de la sinjoro Ion Sârbu el la Lokomotivdeponejo Paşcani (Moldova), Bukureŝti - Călători, Piatra-Olt kaj Braŝov. Şerban Ruicu (legu Ŝerban Rujku) – eksa skipĉefo al riparlaborejo kadre de la lokomotivdeponejo Braşov, estis atestanta ke „Ion Sârbu estis la

Scanned with OKEN Scanner

pe care l-am avut în şcoală".

În anul 1968 este pensionat de boală, dar nu întrerupe legăturile trainice pe care la are cu colegii lui feroviari.

A aflat de mişcarea esperantistă încă în perioada în care frecventa cursurile Şcolii de Arte şi Meserii. Îşi procura ziarele esperantiste ale vremii şi – pentru a învăţa limba internaţională – a făcut dese călătorii la Bucureşti, unde a primit primele îndrumări de la profesorii esperantişti recunoscuţi ai vremii Ion Giuglea, Cseh şi alţii de care nu-şi mai aduce aminte. Fiind un pasionat al cunoaşterii limbilor străine, a învăţat bine limbile franceză, esperanto şi – mai sumar – germană.

Pentru însuşirea limbii internaţionale s-a folosit chiar de prima carte a lui L. L. Zammenhof însuşindu-şi punctele de vedere ale acestuia şi combătându-i pe noncomformiştii cu care venea în contact în cadrul mişcării esperantiste.

Altruist incurabil, înţelegea să împărtăşească şi altora din cunoştinţele anterior dobândite nu numai în domeniul limbii esperanto. Dar limba esperanto a rămas principala sa pasiune până la respectabila vârstă de 92 de ani şi – sperăm – încă mulţi ani de la această vârstă înainte.

Înzestrat cu un lăudabil tact pedagogic, chiar şi în condiţiile

plej mensagaca kaj serioza kolego kiun mi havis al lernejo".

En la jaro 1968 li estis emeritulata pro la malsano, sed li ne ĉesigas la daŭrajn kunligojn kiun li havas kun siaj fervojaj amikoj.

Li eksciis pro la esperantista movado ankoraŭ en la periodo kiam li estis frekventanta la kursoj de la Art- kaj Metioj - Lernejo, Filiaŝi. Li estis akiranta la esperantistaj ĵurnaloj de tiama tempo kaj – pro lerni internacian lingvon – li veturis multe al Bucureŝti , kie li ricevis la unuajn gvidojn de al multfamaj esperantistaj instruantoj de tiama tempo. Giuglea, Cseh kaj aliaj. Li estanta pasiata pro konato de la fremdlingvoj, lernis bone la: francan, esperanton kaj – pli malmulte – la germanan lingvojn.

Pro alpropigi la internacian lingvon li uzis eĉ la unuan libron de la L. L. Zamenhof, alpropriganta la ĉi-tiesa vidpunktojn kaj kontraŭbatalanta la nonkonformantojn kun kiu li estis venanta kontakte, kadre de la esperantista movado.

Nekuracanta altruisto ,li estis komprenanta oferti ankaŭ al aliaj el la konoj antaŭen akiritajn ne nur en la kampo de la esperanta lingvo. Sed la esperanta lingvo restis sian ĉefan pasion ĝis al respektinda aĝo de 92 (naŭdekdu) jaroj, kaj ni esperas, ankoraŭ multaj jaroj antaŭen.

Li kapabla kun laŭdinda pedagoga takto, eĉ en la

Scanned with OKEN Scanner

nesigure caracteristice perioadei 1940 – 1989 din România, a format multe generații de esperantiști, mai ales la Brașov.

A ținut cursuri regulate la Grupul Școlar CFR Brașov, Casa de Cultură Brașov, Institutul Politehnic Brașov.

A editat cursuri de esperanto și dicționare, printre care dicționarul FORTA TERMINARO (Dicționar forestier esperanto-român și român-esperanto) se bucură de un mare presatigiu și astăzi.

A colaborat cu mulți esperantiști de frunte din România, cum sunt prof. Cseh, C.Dominte, Boia, Prosan, Dr.Ioan Terejneu și alții.

Pasionat de arta cuvântului, de rigorile adevărului și de virtuțile pòporului său, a editat broșuri și cărți în limba esperanto, ultima – DRACULA – fiind o tentativă de restabilire a adevărului istoric despre faimosul domnitor al Țării Românești, care a așezat capitala României, pentru prima dată, la București.

În țară – și mai ales în mediul feroviar – a inițiat numeroase adunări și conferințe pentru răspândirea limbii esperanto. A ținut legătura prin corespondență cu mulți esperantiști din toată lumea, pe mulți primindu-i la el acasă. Cu Joachim Giessner, Hauge și alți esperantiști de vogă din IFEF se afla în relații de trainică amiciție.

malfacilaj kondiĉoj karakterizaj al la periodo 1940-1989 el Rumanio, li sukcesis formi multajn esperantistgeneraciojn, precipe en Braŝovo. Li lernigis regulajn kursojn al la Fervoja Lerneja Grupo (C.F.R.) el Braŝovo, Kulturdomo el Braŝovo, Politeknika Instituto el Braŝovo.

Li eldonis esperanto-kursojn kaj terminarojn, inter kiuj ,,LA FORSA TERMINARO"(Forsa E-rumana terminaro kaj rumana–Esperanta) oni ĝuas de granda prestiĝo ankoraŭ hodiaŭ.

Li kunlaboris kun multaj fruntesperantistoj el Rumanio, kiel prof. Cseh, Dominte, Boia, Prosan, Dr. Ioan Terejneu kaj aliaj.

Li pasiata de la vortarto, de la verrigoro kaj de la virtoj de sia popolo, li verkis broŝuroj kaj libroj en la esperanta lingvo, la lasta – DRAKULA – estanta provo de restarigo de la historia vero pri la fama sinjoro de la Rumana Lando kiu lokiĝis unuafoje la ĉefurbo de la Rumanio al Bukureŝti.

En la lando kaj – precipe en la fervoja medio – li komencigis multnombrajn kunvenojn kaj konferencojn pro la disvastigo de la lingvo Esperanto. Li tenis la kunligon pere korespondado kun multajn esperanstistojn el tutmondo, kaj ricevante multajn de ili en sia hejmo. Kun Joachim Giessner(+), Hening Haŭge(+) kaj aliaj fervojmondfamaj esperantistoj el IFEF li estis estanta en la

Scanned with OKEN Scanner

A participat la acțiuni esperantiste în Ungaria, Bulgaria, Cehoslovacia, fosta Republică Democrată Germană, toate organizate înainte de anul 1990.

La 11 noiembrie 1990 a făcut parte din nucleul de esperantiști feroviari români, care – reuniți la Sinaia – au pus bazele revigorării mișcării esperantiste în mediul feroviar românesc prin crearea AFER și afilierea ei la IFEF.

Astăzi încă manifestă o largă disponibilitate pentru doritorii care vor să-și aprofundeze cunoștințele de limbă Esperanto lăsându-se consultat ori de câte ori există asemenea solicitari.

bonrilatoj de longdaŭra amikeco. Li partoprenis al esperantistaj agoj en Hungario, Bulgario, Ĉeĥoslovakio, eksa Germana Demokrata Respubliko, ĉioj organizitaj antaŭ de la jaro 1990.

En la dato de 11 novembro 1990 li partoprenis kadre el la kerno de rumanaj fervojaj esperantistoj, kiuj – kunvenataj al Sinaja – metis la bazoj de la refortigo de la esperanta movado en la rumana fervoja medio pere de la kreo de REFA kaj la membrigo de ĝi kadre de IFEF (Olomouc 1993).

Ankaŭ hodiaŭ, li manifestas larĝan disponon por la dezirantoj kiuj volas profundigi la esperanto-konojn, ofertanta esti konsultata ĉiam kiam aperas tiajn petojn

Foto nr. III.4.2. Olomouc - Ĉeĥio *Ĉeĥio*

Scanned with OKEN Scanner

Foto nr. III.5.1. Dr. Ioan Terejneu

S-a născut la 31 iunie 1931, în comuna Sohodol, județul Brașov. Studiile primare și le-a desăvârșit în comuna natală, iar pe cele liceale – la Liceul „Andrei Șaguna" din Brașov. La 9 ianuarie 1958 intră în posesia Diplomei nr.78.922, eliberată de Rectoratul Institutului Medico-Farmaceutic din Cluj, act prin care este declarat Medic în specialitatea Stomatologie, de către Comisia pentru Examenul de Stat întrunită în sesiunea din septembrie 1957.

Nu avem informații despre activitatea profesională a doctorului Ioan Terejneu până la data de 20.11.1962, dată la care este angajat la Serviciul Medical Regional al Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor din Brașov.

La data de 01.01.1968, în urma examenului susținut, a devenit medic primar.

Li naskiĝis la 31-an de Junio 1931, en komunumo Sohodol, distrikto Braŝovo. La primaraj studoj li faris en la naskiĝ – komunumo kaj tiuj liceaj, al la Liceo Andrei Şaguna el Braŝovo. La 9-an de Januaro 1958, li akiris la Diplomo nr. 78.922 liberigita de la Rektorato de la Medika-Farmaceutika Instituto el Cluj (Kluĵ), dokumento per kio li estis deklarita kuracisto en Stomatologio, fare de la Komisio por la Ŝtata Ekzameno kunvenita en la sesio Septembro 1957.

Ni ne havas informojn pri la profesia agado de la doktoro Joan Terejneu ĝis la dato de 20.11.1962, dato al kiu li estis dungita al la Regionala Kuracista Servo el Braŝovo, de la Transporta kaj de la Telekomunikada Ministerio.

En la dato de 01.01.1968, sekve de la eltenita ekzameno, li devenis primara kuracisto.

Scanned with OKEN Scanner

La 15 decembrie 1973 a absolvit, cu nota 10 (maximă), cursul de perfecționare „ Analiza, Promovarea și Planificarea Stomatologică".

O lungă perioadă de timp a îndeplinit funcția de șef al Serviciului Stomatologic din cadrul Spitalului C.F.R. Brașov fiind respectat pentru calitățile sale profesionale și umane, nu numai de către specialiștii din domeniul său de activitate, dar și de către numeroșii pacienți pe care i-a tratat.

Decesul său prematur și instantaneu, la 18 mai1994, nu ne-a dat posibilitatea de a afla când a luat contact cu mișcarea esperantistă. Cert este că, în perioada 1990 – 1994, îl găsim printre principalii fondatori și animatori ai Asociației Feroviarilor Esperantiști din România. Notele de curs rămase în urma lui, atestă faptul că dr. Ioan Terejneu a predat limba esperanto studenților de la Universitatea „Transilvania" din Brașov, în iulie 1992.

Ulterior redactării rândurilor de mai sus, am identificat un curs de limbă esperanto, litografiat sub egida Palatului Culturii din Brașov, pe coperta căruia numele doctorului Ioan Terejneu apare alături de cel al lui Ion Sârbu, ei fiind coautori ai lucrării. Aceasta, la pag. 21, după fraza de încheiere a ultimului curs și semnăturile celor doi, conține precizarea:

La 15-an de Decembro 1973 li finis, kun noto 10(maksimo) la perfektiĝa kurso „Stomatologia Analizo, Promociado kaj la Projektigo"

Longa periodo, li plenumis la funkcio de ĉefo de la Stomatologia Servo kadre de la Hospitalo C.F.R. Braŝovo, estanta respektata pro siaj profesiaj kaj humanaj kvalitoj, ne nur fare de la fakistoj el sia branĉo, sed ankaŭ fare de multnombraj pacientoj kiujn li kuracadis.

Sia antaŭtempa kaj rapida morto, en la 18 de Majo 1994, ne donis al ni la eblecon ekscii kiam li kontaktis la esperantista movado. Estas certa ke, en la periodo 1990 –1994, ni trovas lin inter la ĉefaj fondintoj kaj la animantoj de la REFA. La kursnotojn restataj post li, atestas la fakton ke la doktoro Joan Terejneu lernigis la Esperantan Lingvon al la studentoj el Universitato „Transilvanio" el Braŝovo, en la Julio 1992.

Post la redaktado de la antaŭaj vicoj, ni trovis unu litografatan kurson de E. Lingvo sub la egido de la Kultura Palaco el Braŝovo, sur la kiesa kovra folio aperas la nomo de la doktoro Joan Terejneu, apud de tiu de la Jon Sârbu, ili estantaj kunaŭtoroj de la verko (vidu la Anekso nr.III.5.2). En ĉi-tia laboraĵo, al la paĝo 21, post la fina frazo de la lasta kurso kaj post iliaj signaturoj, oni trovis

Scanned with OKEN Scanner

„Braŝovo, Aŭgusto 1970". Avem, prin urmare, dovada că dr. Ioan Terejneu luase de mult legătura cu mişcarea esperantistă, în anul 1970 numărându-se printre principalii promotori ai limbii internaţionale în Braşov.

Notele de curs din 1994 denotă un simţ pedagogic remarcabil şi fidelitate faţă de principiile testamentare ale creatorului limbii internaţionale, L. L. Zamenhof.

Pe doctorul Ioan Terejneu îl întâlnim în revista „Internacia Fervojisto" nr.1/1994, ca membru corespondent al Academiei de Esperanto din San Marino, care i-a recunoscut noţiunile pe care le-a propus pentru îmbogăţirea limbii internaţionale (paremiologio).

El l-a prezentat pe Masayuki Saionji auditoriului din Barul de Noapte „Aro Palace" din Braşov, la 31 martie 1993, unde s-a organizat demonstraţia metodei Yumeiho de presopunctură şi masaj şi a publicat un articol pe această temă, sub titlul „Noutate în medicina preventivă", în revista „Internacia Fervojisto" nr. 1/1994.

Doctorul Ioan Terejneu a participat la acţiunile AFER şi IFEF printre care, la Congresul de la Cervia – Italia, în mai 1993, în prealabil pregătindu-i pe feroviarii români care aveau să participe la acest eveniment. La finele lunii mai a aceluiaş an, îl găsim alături

la aldonon: „Braŝovo, Aŭgusto 1970". Ni havas, do, la pruvon ke la doktoro Joan Terejneu prenis de longe la kunligon kun la esperanta movado. En la jaro 1970 li estis unu el la ĉefaj promociantoj de la E. lingvo en Braŝovo.

La kursnotoj el 1994 montras, sendube, rimarkindan pedagogian senton kaj fidemecon rilate al la testamentaj principoj de la kreinto de la internacia lingvo, L. L. Zamenhof.

La doktoron Joan Terejneu ni povas renkonti en la revuo „Internacia Fervojisto" nr.1/1994, kiel koresponda membro de la Akademio de Esperanto el San Marino, kiu rekonigis sian kontribuon al la riĉigo de la internacia lingvo (parémiologio).

Li prezentigis Masayuki Sajonĵi-n al la aŭdantaro el la Nokta Baro de la Hotelo „Aro Palace" el Braŝovo, la 31-an de Marto 1993, kie oni organizis la demonstro de la metodo Yumeiho de premopunkturo kaj masaĝo kaj estas publikigata artikolo sur ĉi-tia temo, sub la titolo: „Novaĵ pri la preventa medicino", en „Internacia Fervojisto" nr. 1/1994.

La doktoro Joan Terejneu partoprenis al la IFK Ĉervia 1993, apud la rumanaj fervojistoj kiujn li lernigis antaŭe pro partopreni al ĉi-tia kongreso. Al fino de la Majo, la saman jaron, ni trovas lin apud la inĝeniero Leancu Ioan Virgil

Scanned with OKEN Scanner

de ing. Ioan Virgil Leancu şi de Ioan Drăghici – directorul general de atunci al Regionalei C.F. Constanţa – care , la Milleu –Franţa – au afiliat UAAIFR la FISAIC.

Dr. Ioan Terejneu a făcut parte din colectivul care a reuşit să legalizeze AFER la Tribunalul din Braşov.

kaj de Ioan Drăghici (Regionalo CFR Constanţa) kiuj, al Milleu, el Franţio, membrigis UAAIFR al FISAIC.

Doktoro Joan Terejneu estis parton el la kolektivo kiu sukcesis leĝe registris REFA al Jugeo Braŝovo.

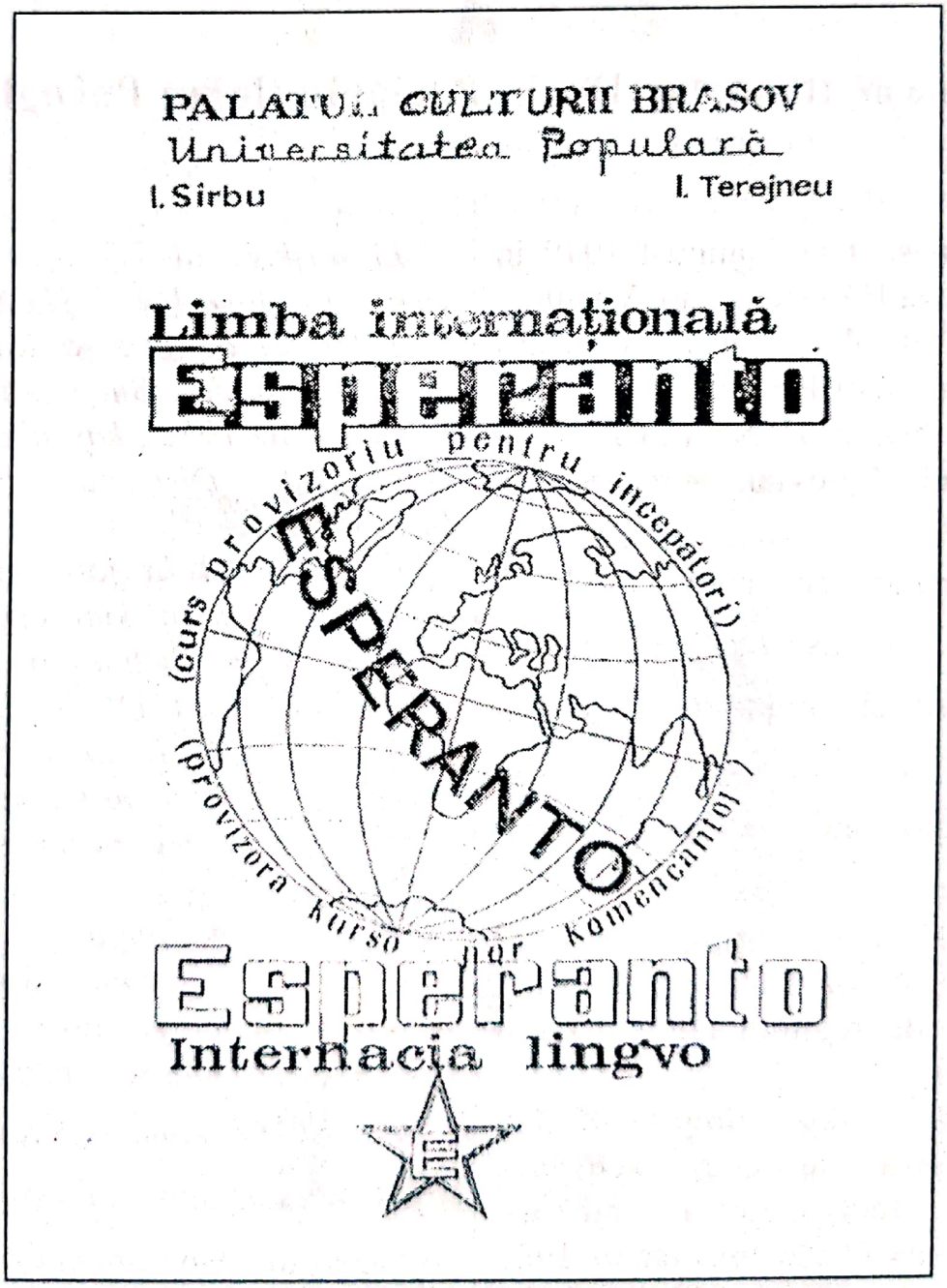

Anekso nr. III.5.2

Foto nr. III.6.1. Ing. Dorin Pacioglu (legu: Paĉoglu)

S-a născut la 7 august 1949 în localitatea Hălușteni, jud. Vaslui.

Este absolvent al Universității de Construcții București, promoția 1972 și lucrează , până în 1991, la Institutul Feroviar – Districtul Brașov.

Începând cu anul 1984 ia contact cu mișcarea esperantistă, cu ajutorul inginerului Ștefan Mihai și urmează cursul de Esperanto condus de doctorul Ioan Terejneu.

După scurt timp, mișcarea esperantistă intră în regres nefiind agreată de regimul comunist din România.

După 1989, împreună cu esperantiștii feroviari, activează pentru reorganizarea mișcării esperantiste feroviare, iar în 1990 devine președinte al Asociației Feroviare de Esperanto din România (AFER).

Li naskiĝs al 7ª de Augusto 1949 en la loko HĂLUŞTENI, jud. VASLUI. Li abituris la Konstrua Universitato de Bucureşti en la promocio de 1972 , kaj laboris gis 1991 al Distrikta Fervoja Institutio Braŝov.

Comence el la jaro 1984, li prenas kontakton kun esperanta movado kun helpo de fama samideano ŞTEFAN MIHAI kaj partoprenis al kurso organizita per Esperanta asocio kaj konduki-ta pere de fama esperantisto Dr. IOAN TEREJNEU.

Post mallonga tempo, esperanta movado komencis malkreski ĉar ĝi estis suben-premita de komunistaj institucioj.

Post 1989, kune kun fervojstaj esperantistoj, agis por reorganizo de fervojsta esperantmovado, kaj en 1990 devenis prezidanto de REFA.

A participat la Congresul IFEF din 1990 la Hamar (Norvegia) şi apoi, la Congresul IFEF din 1991 la Olomouc (Cehia),unde prezintă, pentru prima dată în mod oficial, adeziunea Asociaţiei Feroviarilor Esperantişti din România la IFEF.

După anul 1991, ing. Dorin Pacioglu a părăsit instituţia feroviară pentru a lucra la o firmă privată şi nu a mai avut posibilitatea de a mai activa în mişcarea esperantistă feroviară.

Emoţional a rămas esperantist, în continuare, dar i-a lipsit timpul necesar participării la activitatea esperantistă, datorită muncii de conducere în cadrul unei firme private de construcţii.

Li partoprenis al IFEF Kongreso al Hamar (Nernegajo) en la jaro 1990, kaj poste, en la jaro 1991, li partoprenis al IFEF Kongreso al Olomouc (Ĉehio), kie li prezentis, unuafoje, aliĝildokumentojn de REFA al IFEF.

Post la jaro 1991 li forlasis fervojista institucio, pro labori ĉe construa privatcompanio kiun li fondiĝis kaj kore restis esperantisto, sed maukis al li bezonatan libertempon pro partopreni al esperanta movado, dank' al la estra laboro de la privata firmao, en la konstrukampo.

Foto nr. III. 6.2. *Olomouc (Ĉehio) 1991. La 43-an IFK: Alexandrina Moise, Dorin Pacioglu kaj Ion Sârbu.*

Scanned with OKEN Scanner

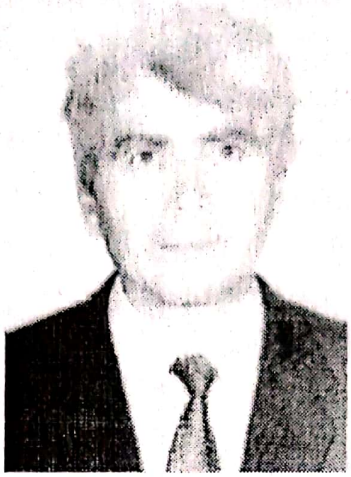

Foto nr. III.7.1. ing. Emil Tudorache (legu:Tudorake)

S-a născut la data de 7 aprilie 1936, în localitatea Costeşti, judeţul Argeş.

A absolvit Facultatea de Mecanică din cadrul Institutului de Căi Ferate Bucureşti – promoţia 1958.

A participat la cursurile facultative de Esperanto în cadrul Universităţii Populare Bucureşti, încă din anul 1954 având ca profesori de limbă internaţională pe profesorii universitari: Aurel Boia, Ion Petrin şi Constantin Dominte.

În anul 1958, în urma absolvirii facultăţii, este încadrat ca inginer la Depoul de Locomotive Braşov.

Refuzând funcţiile de conducere propuse în repetate rânduri , ingirul Emil Tudorache a continuat să-şi aprofundeze cunoştinţele de limbi străine: rusa, franceza, germana, engleza şi nu în ultimul rând – esperanto. Trecând examene de înalt nivel, de

Li naskiĝis la 7-an de Aprilo en la jaro 1936, en la loko Costeşti, distrikto Argeş.

Li absolvis la Mekanika Fakultato el la Instituto de Fervojoj Bukureŝti, la promocio 1958.

Li partoprenis al la Esperanto-kursoj en kadre de la Popola Universitato Bukureŝti, komence de la jaro 1954 havanta kiel E. Instruistoj, profesorojn Aurel Boia, Petrin kaj Constantin Dominte.

En la jaro 1958, sekve la absolvo de la fakultato, li estas enkadrita kiel inĝeniero, al Lokomotiv Deponejo Braŝovo.

Rifuzanta la estrajn administrajn funkciojn, la inĝeniero Emil Tudorache kontinuis profundiĝi siaj fakajn konojn kiel ankaŭ tiujn de fremdaj lingvoj: rusa, franca, germana, angla kaj, nelastvice, esperanta lingvo. Li pasigis altnivele la doktorat-ekzamanojn kaj gajnis la atestojn por ĉuj

doctorat, el a obținut atestate de traducător în și din aceste limbi.

Fiind un traducător apreciat, în paralel cu specialitatea sa el a lucrat, în calitate de colaborator extern, la Institutul Național de Informare și Documentare Tehnică din București peste 25 de ani.

Datorită calităților sale de poliglot și umane, el a fost transferat la Institutul de Cercetare și Proiectare Tehnică în Transporturi București, unde a îndeplinit funcția de cercetător științific principal, timp de 22 de ani, până la pensionare.

După anul 1990 s-a alăturat, imediat, acelui colectiv care avea să fondeze AFER iar, în cadrul acestei asociații, a depus o prodigioasă activitate ca instructor la tinerii feroviari care au aderat de curând la mișcarea esperantistă (Constanța 1993, Iași 1994, Brașov 1996 și 2001, etc) și ca vicepreședinte al AFER , din 1994 până la alegerile di septembrie 2004 răspunzând de Comisia de Dicționare. El a lucrat în - și a răspuns de Comisia Profesională din cadrul AFER din mai 1992 până în 2005 și continuă să activeze și în prezent.

Ing. Emil Tudorache s-a remarcat ca un specialist activ în Secția de Dicționare a IFEF unde el a participat și continuă colaborarea la dezvoltarea lexicului feroviar multilingv, în cadrul grupului de lucru UIC (Uniunea Internațională a Căilor Ferate) al Comisiei de

supremenciitaj lingvoj, kiel tradukisto.

Kiel aprezita tradukisto, li laboris paralele kun sia fako, en la kvalito de ekstera kunlaboranto de la Instituto Nacia de Informado kaj Teknika Dokumentado el Bukureŝti pli ol 25 jarojn.

Dank al siaj profesiaj kvalitoj, li estis deĵore translokigita al Instituto por Eksploro kaj Teknologia Projektado en Transportoj – Bukureŝti, kie li plenumis la funkcion de principa sciienca eksploristo pli ol 22 jarojn, ĝis la sia emeritulo.

Post la jaro 1990 li rapide apudiĝis al tia kolektivo kiu fondigis la REFA kaj – en kadre de ĉi-tia asocio – li deponis elstaran agadon, kiel instruisto por la junuloj kaj novaj membroj de la REFA (Constanța 1993, Iași 1994, Târgu Ocna 1995, Brașov 1996, kaj 2001) kaj kiel vicprezidanto de REFA ekde 1994 ĝis 2004. Li laboris kaj gvidis en la fakan komisionon kadre de REFA komencanta ekde Majo 1992 ĝis 2005 kaj kontinuas.

Inĝ. Emil Tudorache remarkiĝis kiel tre aktivan fakiston en la Terminara Sekcio de la IFEF, kie li partoprenis kaj kontinuas la kunlaboron al disvolviĝo de la fervoja plurlingva leksiko en kadre de UIC-laborgrupo, de Faka Komisiono de la IFEF kaj

Scanned with OKEN Scanner

Specialitate a IFEF şi a contribuit la îmbunătăţirea lexicului feroviar cuprins în „Dicţionarul Complet şi Ilustrat" (PIV) al limbii Esperanto.

El a fost responsabilul echipei de specialişti ai CFR , care a introdus limba română în dicţionarul feroviar multilingv, ca a 13-a limbă, la nivelul Lexicului General, ediţia a IV-a (L.G.IV) , cu 10.204 termeni.

Ulterior, Emil Tudorache a contribuit la dezvoltarea, prin noi termeni de specialitate, a dicţionarului „Raillexic", acum preluat pe suport magnetic, în peste 19 limbi.

Ca o continuare a experienţelor internaţionale anterioare şi după anul 1990, el a participat la următoarele acţiuni mai importante organizate de IFEF şi alte organisme esperantiste internaţionale: Al 44-lea Congres IFEF – Műnster (Germania) 1992; Al 45-lea Congres IFEF – Cervia (Italia) 1993; Al 46-lea Congres IFEF – Krems (Austria) 1994; Al 47-lea Congres IFEF - Pecs (Ungaria) 1955; Al 48-lea Congres IFEF, cu soţia Cornelia – Haga (Olanda) 1996; Al 49-lea Congres IFEF – Koşice (Slovacia) 1997; Al 50-lea Congres Jubiliar IFEF – Aalborg (Danemarca) , împreună cu soţia sa, Cornelia – 1998; Al 51-lea Congres IFEF – Le Mans(Franţa) 1999; Al 52-lea Congres IFEF-Budapesta (Ungaria) 2000; Al 53-lea Congres IFEF – Tabor (Cehia) 2001; Al 54-lea Congres IFEF – Plovdiv (Bulgaria) 2002; Al 55-lea

kontribuis al la plibonigo de la fervoja leksiko enhavata en la Plena Ilustrita Vortaro (PIV) de la Esperanto.

Li estis la responsulo de la fakista skipo de la CFR kiu enkondukis la rumanan lingvon (kiel la dektrian)en la UIC fervoja multilingva terminaro, al la nivelo de „Lexique General", la kvara eldono (L.G.IV), kun 10.204 terminoj.

Poste, Emil Tudorache kontribuis al la disvolviĝo, pere de novaj fakaj terminaroj, de la „Raillexic"– terminaro, nuntempe, sur la informatika eltenaĵo, kiu enhavas pli ol 19 lingvojn.

Kiel kontinuado de la internaciaj antaŭaj spertoj, li partoprenis ankoraŭ post la jaro 1990 al la sekvontaj agadoj organizitaj fare de IFEF kaj aliaj internaciaj esperantistaj organizmoj: 44-a IFK - Műnster 1992; 45-a IFK – Cervia 1993; 46-a IFK – Krems 1994; 47-a IFK – Pecs 1995; 48-a IFK, kun sia edzino Cornelia, 1996 Den Haag; 49-a IFK – Kosice (Slovakio) 1997; 50-an Jubilea IFK, kunekun sia edzino, Cornelia – Aalborg (Danio) 1998; 51-a IFK – Le Mans (Francio) 1999; 52-a IFK – Budapest (Hungario) 2000; 53-a IFK – Tabor (Ĉehio) 2001; 54-a IFK – Plovdiv (Bulgario) 2002;

Scanned with OKEN Scanner

Congres IFEF – Drezda (Germania) 2003; Al 56-lea Congres IFEF – Sopron (Ungaria) 2004; Al 57-lea Congres IFEF Braşov (România) 2005, în calitate de membru al Comitetului Local de Organizare al Congresului; Al 58-lea Congres IFEF – Şanhai (China) 2006.

Caracteristic pentru domnul Emil Tudorache este faptul că a participat la toate activitățile organizate la congresele IFEF, care au durat câte 7 zile iar, la Comisia de Specialitate şi – în special – la Secția de Dicționare a avut totdeauna o contribuție pozitivă, substanțială. Implicarea D-lui Emil Tudorache în mişcarea esperantistă feroviară este ilustrată şi prin rezultatele strădaniilor sale în cadrul unor congrese anuale din alte țări, între anii 1995 şi 2001.

Organizând deplasări ale delegațiilor AFER la congresele IFEF din străinătate , domnul Emil Tudorache l-a completat în mod responsabil pe domnul inginer Ştefan Mihai, astfel încât tinerii membri AFER să se poată bucura din plin de cunoaştere şi să aibă satisfacții şi de altă natură pe care li le deschidea mişcarea esperantistă. De aceea D-l ing. Emil Tudorache se numără printre persoanele cele mai agreate din cadrul REFA.

Aportul domniei sale la realizarea dicționarului de termeni feroviari în limba esperanto este remarcabil şi foarte apreciat şi la nivelul conducerii IFEF. Ca ur-

55-a IFK – Drezdeno (Germanio) 2003; 56-a IFK – Sopron (Hungario) 2004; 57-a IFK – Braŝovo 2005 , en kalitvo de membro de la LKK;58-a IFK – Ŝanhaj (Ĉinio) 2006.

Karakteriza por la sinioro Emil Tudorache estas la fakto ke li partoprenis al ĉiuj agadoj organizitaj al IFEF Kongresoj, kiuj daŭris al ĉiu kongreso, po 7 tagoj kaj al Faka komisiono kaj precipe, al la Terminara Sekcio, li havis ĉiam, pozitivan kaj substancan kontribuon. La impliko de la sinioro Emil Tudorache en la fervojista esperantista movado estas bone ilustrita ankaŭ fare de rezultoj de la siaj klopodoj kadre de eksterlandaj jarkunvenoj iner la jaroj 1995-2001

Okaze de la eksteraj delegacioj de la REFA al la IFK, la sinjoro Emil Tudorache kompletigis respondece la sinjoron Mihai Ştefan, tiel ke la junaj membroj de la REFA poviĝi ĝoji plenplene de koneblecojn, ankaŭ de aliaj naturaj, kiujn la esperantista movado estis malfermanta al li. Tial, la s-ro Emil Tudorache oni numeras inter la plej agrablaj personoj el la REFA.

La kontribuo de sia sinjoreco al la realigo de la fervoja terminaro en la esperanta lingvo estas rimarkinda kaj tre bone aprezita ankaŭ al la nivelo de la IFEF estraro. Kia laste, kadre de 57-a

Scanned with OKEN Scanner

mare, în cadrul celui de al 57-lea Congres IFEF care a avut loc la Braşov în perioada 7–14 mai 2005, preşedintele acestui for, Romano Bolognesi, i-a înmânat DIPLOMA de ONOARE a acestei federaţii, ca un simbol al recunoaşterii şi aprecierii întregei sale actvităţi în cadrul mişcării esperantiste feroviare.

Nu am insistat asupra contribuţiei şi participării sale la toate întrunirile anuale şi trimestriale ale AFER, întrucât d-l Emil Tudorache a fost vicepreşedinte al AFER timp de 10 ani (1992–2001) iar, în anul 2006 el îndeplineşte funcţia de preşedinte interimar şi recunoscut de către majoritatea membrilor AFER.

Autorul acestei lucrări este fericit că poate beneficia de ajutorul voluntar al unui om cu calităţile domnului ing.Emil Tudorache în „esperantizarea" efortului său.

IFK, kiu okazis dum la periodo 7-14 de Majo 2005, la IFEF prezidanto, sinjoro Romano Bolognesi , donis al li HONORAN DIPLOMON de la ĉi-tiesa federacio, kiel simbolo de la agnosko kaj aprezo de sia tuta agado kadre de esperantista fervojista movado.

Ni ne insistis pri la kontribuo kaj pri sia partopreno al ĉiuj trimestraj kaj jarkunvenoj de la REFA, ĉar s-ro Emil Tudoreche estis vicprezidanto de la REFA dum dek jaroj (1992- 2001) kaj en la jaro 2006 li plenumis la funkcion de rekonita, interimara prezidanto de la REFA.

La aŭtoro de ĉi-tia laboraĵo estas feliĉa ke li povas ĝujiĝi de la helpo de iu homo kun la kvalitoj de la s-ro inĝ. Emil Tudorache en la „esperantiĝo" de sia peno.

Foto nr. III.7.2. Aalborg – Danemarc 1998. De la stânga la dreapta: d-na Cornelia-soţia d-lui Emil Tudorache, d-l Emil Tudorache, Grigore Velea şi autorul

Aalborg [illegible] situata sur la unu el la montetoj de la urbo De maldekstre al dekstre, s-rino Cornelia – la edzino de la s-ro Emil Tudorache, s-ro Emil Tudorache, s-ro Grigore Velea kaj la aŭtoro.

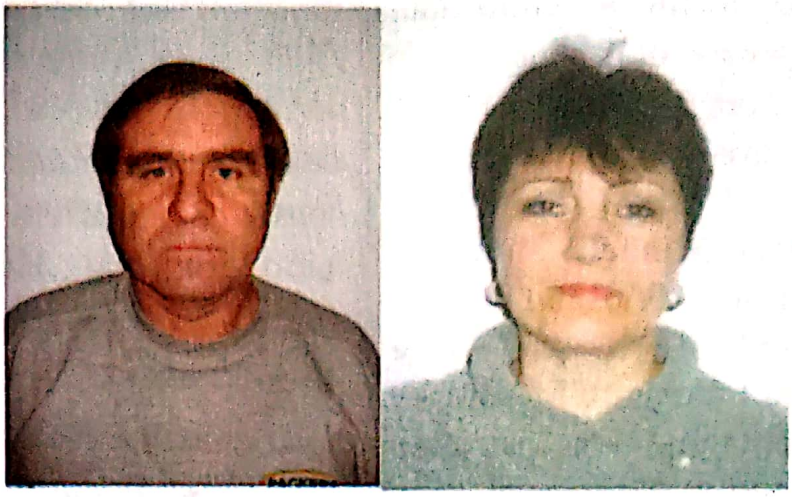

Foto nr. III.8.1. Constantin şi Mihaela

M A R C U (Legu Marku)

Figuri reprezentative pentru AFER, în foarte rare ocazii s-a putut constata lipsa unuia dintre ei. Datele biografice neputându-se suprapune, ne vedem obligaţi a le prezenta în ordine cronologică.

*

Domnul **Marcu Constantin** s-a născut la 23 mai 1958, în localitatea Vuţcani, judeţul Vaslui. În anul 1978. În urma absolvirii cursurilor Şcolii Postliceale CFR Braşov, este încadrat în muncă la Secţia pentru Producţie Industrială Aparataj Centralizare şi Telecomenzi (SPIACT), din cadrul Regionalei CF Braşov, unde se remarcă foarte repede ca specialist în activitatea pe care a desfăşurat-o.

Având largi disponibilităţi pentru studiu, nu numai în domeniul profesiei sale, aderă la mişcarea esperantistă încă din 1968.

Reprezentaj figuroj por REFA kun tre maloftaj okazoj oni povis konstati la malĉeesto de unu el ili du. Ĉar iliaj biografiaj datenoj ne povas esti koincidaj, ni vidas nin obligataj prezenti ilin, en kronologia ordo.

*

*La sinjoro **Marcu Constantin** naskĝis la 23^{an} de Majo 1958, en la loko VUŢCANI, distrkto VASLUI. En la jaro 1978, sekve la abslovo de la Postlicea Lernejo CFR Braŝovo, li estas dungita al la Sekcio por la Industria Produktado Centralizado kaj Telekomunikado Braŝovo (SPIACT) kie li remarkiĝis tre rapide kiel specialisto en la agado kion li plenumadis.*

Li havanta grandajn disponeblecojn pro studadi, ne nur en la kampo de sia profesio, li aliĝas al esperantista movado ankoraŭ ekde 1968.

Scanned with OKEN Scanner

Îl recunoaşte ca mentor în acest domeniu pe dl. Ion Sârbu.În anul 1990, la Congresul Asociaţiei de Esperanto din România, este atestat pentru predarea limbii esperanto.

Dna **Marcu Mihaela** s-a născut la 17 aprilie 1960, în oraşul Predeal, judeţul Braşov. Este absolventă a Liceului CFR Braşov şi s-a încadrat în muncă în anul 1979 la SPIACT Braşov, din cadrul Regionalei CF Braşov.

Devenind prieteni şi apoi soţ şi soţie fiind încadraţi la aceeaşi unitate, soţii Marcu au activat împreună şi în cadrul AFER.

În anul 1990, în acealaşi cadru, obţine atestatul pentru predarea limbii esperanto.

La 11 XI 1990 Costică şi Mihaela Marcu au participat la întrunirea de la Sinaia, unde s-au pus bazele creării AFER şi s-a planificat afilierea ei la IFEF (Vezi foto nr.III.1.1; III.1.2.; III.3.2). În acelaşi an soţii Marcu au fost singurii esperantişti feroviari din România care au participat la Congresul IFEF de la Hamar-Norvegia, unde şi-au făcut mulţi prieteni esperantişti din toată lumea şi au vorbit despre revoluţia română din decembrie 1989.

În perioada septembrie 1993 – noiembrie 2000 Costică Marcu a îndeplînit funcţia de secretar al AFER iar Mihaela Marcu a făcut parte din comisia de cenzori.

Domnul Costică Marcu a avut

Li rekonas kiel mentoro la sinjoron Ion Sârbu. En la jaro 1990 al la Kongreso de la Esperanta Asocio el Rumanio, li estas atestata por lernigi la Esperanton lingvon.

*La sinjorino **Mihaela Marcu** naskiĝis en la urbo Predeal la 17 Aprilo 1960. Ŝi estas absolventino de la Liceo CFR Braŝovo.*

Ili devenantaj amikoj, poste geedzoj, estantaj ambaŭ dungi-toj en la sama entrepreno, la geedzoj Marcu agadis kune, ankaŭ kadre de REFA.

En la jaro 1990, la saman kadron ŝi akiras la atesto pro lernigi la Esperanton lingvon.

La 11 Novembro 1990 Costică (Constantin) kaj Mihaela Marcu partoprenis al la kunveno en Sinaja kie oni metis la bazoj pro la kreo de REFA kaj oni planizis la aliĝo al IFEF. La saman jaron, la geedzoj Marcu estis la solaj partoprenantoj el Rumanio al la IFEF Kongreso en HAMAR-NORVEGIO, kie ili fariĝis multajn esperantistajn amikoj el tuta mondo kaj paroladis pri la rumana revolucio el Decembro 1989.

En la periodo Septembro 1993 –Novembro 2000 Costica Marcu plenumis la funkcion de sekretario de la REFA kaj Mihaela Marcu apartenis al la cenzora komisio de la REFA.

Sinjoro Costică Marcu havis

Scanned with OKEN Scanner

un rol important în organizarea şi desfăşurarea primei Săptămâni de Schi programat de către IFEF în România (2004 – Poiana Braşov)

Ulterior familia Marcu devenind întreprinzători particulari, au ieşit din organismul feroviar, dar continuă să activeze în cadrul Clubului AFER organizat la Spitalul CFR Braşov, inclusiv ca instructori de limbă esperanto, aşa cum au făcut-o de-a lungul existenţei AFER, la filialele teritoriale ale acesteia. Familia Costică şi Mihaela Marcu a participat, şi continuă să participe la toate adunările trimestriale şi anuale ale AFER. Dar ei au participat încă din 1985 la acţiuni esperantiste internaţionale, astfel:

în anul 1985 au participat în cadrul „Labor brigado" din Bulgaria. În anul 1987 au participat la un Congres esperantist în Polonia. În 1990, aşa cum am mai consemnat, au participat la Congresul IFEF de la Homar – Norvegia. În 1992 au luat parte la Congresul IFEF de la Műnster – Germania. În 1993 au fost prezenţi la Congresul IFEF de la Cervia – Italia. În 1998 au participat la Congresul IFEF de la Aalborg – Danemarca, iar în anul 2000, însoţiţi şi de fiul lor **Cosmin**, au prezentat o demonstraţie de presopunctură şi masaj după metoda Yumeiho la Facultatea de Filologie din Valencia –

gravan rolon en la organizo kaj la finiĝo de la unua Skisemajno programita en Rumanio de IFEF (2004 – Pojana Braŝovo).

Poste, la Marcu familio devenanta privataj entreprenan-toj, ili forlasis la fervojistan organismon, sed ili kontinuas agadi kadre de klubo ***REFA****, organizata al la Hospitalo CFR, inklusive kiel instruantoj de Esperanto lingvo, tiel kiel ili faris ĝin laŭlonge de la REFA ekzisto al la ĉi-tiesa teritoriaj filioj. La familio Marcu Costică kaj Mihaela Marcu partoprenis kaj kontinuas partopreni al ĉiuj trimestriaj kaj jaraj kunvenoj de la REFA. Sed ili partoprenis ankoraŭ ekde 1985 al la internaciaj esperantistaj agadoj, tiel:*

en la jaro 1985 ili partoprenis en kadre de „Labor brigado" el Bulgario, al ĉi-tiesaj agadoj; en la jaro 1987 ili partoprenis al esperantista kongreso en Pollando; en 1990, kiel ni menciis, ili partoprenis al la IFEF Kongreso en Hamar –Norvegio; en la jaro 1992 ili partoprenis al la IFEF Kongreso el Műnster – Germanio ; en 1993 ili ĉeestis en la IFEF-Kongreso el Ĉervia-Italio; en 1998 ili partoprenis al IFEF-Kongreso el Aalborg – Danio, kaj en la jaro 2000 kune kun ilia filo ***Cosmin****, ili prezentis demonstracio de prempunkturo kaj masaĝo laŭ la metodo YUMEIHO al la Filologia Fakultato en*

Scanned with OKEN Scanner

Spania, în cadrul Săptamânii Culturale Mediteraneene.

În cadrul Comitetului Local de Organizare al Congresului al 57-lea IFEF de la Braşov (7 – 14 mai 2005), Mihaela Marcu a îndeplinit funcţia de casier, iar Costică Marcu a făcut parte din colectivul de primire a oaspeţilor în Gara Braşov.

Costică Marcu se implică în pregătirea esperantiştilor începători, care au aderat de curând la AFER.

Valencia-Hispanio, enkadre de Mediteranea Kultura Semajno.

Kadre de LKK de la 57-an IFK kiu okazis en Braŝovo (7 –14-an de Majo 2005)Mihaela Marcu plenumis la funkcion de kasisto kaj Costică Marcu estis helpanto kadre de ricevanta skipo en la Stacidomo Braŝovo.

Costică Marcu implikiĝas en la priparado de la komencantaj esperantistoj kiuj aliĝis ne de longe al la REFA.

Scanned with OKEN Scanner

Foto nr. III.9.1 Grigore Velea

S-a născut la data de 3 aprilie 1942 în localitatea Băsenii, județul Argeș.

Parcurgând datele sale curriculare, autorul apreciază că orice prelucrare a lor ar diminua informația cu privire la modul de formare a personalului în cadrul Căilor Ferate Române într-o anume perioadă istorică pe care a parcurs-o România. De aceea îl lăsăm pe Grigore Velea să se prezinte singur până la punctul de interes proiectat pentru această lucrare punând textul între semne ale citării.

"Studii :

-1956-1959 – Școala Profesională CFR cu durata de 3 ani, Brașov ;

-1962 – Școala de gradul II pentru locomotive Diesel electrice, Brașov ;

-1960-1964 – Școala Medie nr.1 Brașov, curs seral, cu diplomă de maturitate ;

Li naskiĝis la 3 de Aprilo.1942 en loĝloko Băseni (apud Costești) la distrikto Arĝeŝ.

Sinsekvante siajn kurrikularajn datenojn, la aŭtoro aprezas ke iu prilaboro de la ili, diminuus la informon rilate al la maniero de klerigado de la personaro kadre de la CFR (Rumanaj Fervojoj) ene de noma historia periodo kiun la Rumanio sinsekvis. Tial mi lasas Grigore Velea sin sole prezenti, ĝis la interespunkto projektata por ĉi-tia laborajo, metante la tekston inter la citaj signoj.

„ Studoj :

-1956-1959 – Profesia Lernejo CFR kun daŭro de 3 jaroj Braŝovo;

-1962 – La dua grado lernejo por la Diesel-elektraj lokomotivoj, Braŝovo ;

-1960-1964 –La Mezlernejo nro.1 Braŝovo, vespera kurso kun bakalaŭreco;

-1956-1966 – Şcoala de gradul III tracţiune (pentru mecanici de locomotive şi automotoare), Braşov ;
-1967 – Specializare pentru locomotive diesel–hidraulice, la Grupul Şcolar CFR Bucureşti;
-1975 – Examen integral în specialitatea şef depou locomotive şi automotoare, Bucureşti (Anexa nr.III.9.2).

Locuri de muncă:

-1959-1961 – strungar la Atelierele CFR Brşov;
-1961-1962 – strungar la depoul CFR Braşov;
-1962-1965 – mecanic ajutor la Depoul CFR Braşov;
-1965-1966 – stagiu militar (ca mecanic la Depoul CFR Braşov);
-1966-1971 – mecanic de locomotive şi automotoare la Depoul CFR Braşov;
-1971-1975 – tehnician principal la Regionala CFR Constanţa;
-1975-1980 – operator la Regulatorul de circulaţie Constanţa;
-1980-1994 – operator regional tracţiune, în cadrul Direcţiei Regionale CFR Constanţa

Observaţii:

-din 1994 pensionar CFR la limită de vârstă cu o vechime înregistrată la 48 de ani muncă conform deciziei nr. 166606/21.06.1994.
-din 1994 – asistent social cu carte de muncă, la Primăria Constanţa"

-1956-1966 – La trigrande lernejo de trakcitilo (por la lokomotiv kaj aŭtomotor estroj) Braŝovo;
- 1967 – La specialigo pro Diesel-hidraŭlikaj lokomotivoj al Lerna Grupo CFR Bucureŝti;
-1975 – Integra ekzameno en la fako ĉefo de lokomotiv kaj aŭtomo-tordeponejo Bucureŝti (Akcesoro nr.III.9.2.)

Laborfakoj kaj laborlokoj

-1959-1961 – tornostablestro al Lokomotivreparejo, CFR Braŝov;
-1961-1962 – tornostablestro al Lokomotivdeponejo CFR Braŝov;
-1962-1965 – lokomotiv helpestro al Lokomotivdeponejo CFR Braŝov;
-1965-1966– militista staĝo (kiel lokomotivestro CFR Braŝov);
-1966-1971 – lokomotiv kaj aŭtomotor estro al Lokomotiv-deponejo CFR Braŝov;
-1971-1975 – ĉefa teknisto al la Regionalo CFR Constanţa;
1975-1980 – operatoro al Regulatoro de cirkulado Constanţa
-1980-1994 – operatoro regionala trakcia, kadre de la Regionalo CFR Constanţa.

Observoj:

-ekde 1994 emeritulo CFR al kompletalimo aĝa kun labordaŭro de 48 laborjaroj laŭ la decido nro.166606/21.06.1994
- ekde 1994 sociala asististo, kun laborlibro, al Urbodomo Constanţa

Scanned with OKEN Scanner

Activitatea esperantistă

Primul curs de esperanto l-a început în anul 1967 continuând şi în anul următor, sub îndrumarea domnului Ion Sârbu, în cadrul Grupului Şcolar CFR Braşov.

Apoi lucrând la Bucureşti, Grigore Velea, în 1969 a avut ocazia să participe la cursurile de Esperanto în cadrul Asociaţiei de Esperanto Bucureşti. În această perioadă a participat la cursurile susţinute de profesorii universitari doctori Jo Petrin, Aurel Boia şi alţii. In acelaşi an a participat la Seminarul Pedagogic Internaţional de la Szeged (Ungaria), unde i s-a decernat o Diplomă pentru frecventarea cursurilor şi o alta, pentru absolvirea lor. (Anexa nr.III.9.3 şi III.9.4).

Ani de-a rândul a contribuit la buna funcţionare a cursurilor de esperanto organizate la „Casa d'Italia" din Constanţa sub conducerea domnului Doboş Ignatie. Cu această ocazie Grigore Velea prezintă numeroase expoziţii de cărţi, broşuri, pliante, şi afişe în limba esperanto, tipărite în ţară şi în străinătate.

Colaborează cu profesorul universitar Ion Cucu la cursurile susţinute în cadrul Bibliotecii Judeţene Constanţa.

În perioada iulie-august 1978 ia parte la Congresul Universal de Esperanto, care s-a desfăşurat la Varna (Bulgaria), unde s-a înre-

Agado en Esperantujo

La unuan kurson de Esperanto li komencis en la jaro 1967 kaj li kontinuis ankaŭ la sekvantan jaron sub la konduko (gvidado) de la sinjoro Ion Sârbu, kadre de la Lerneja Grupo CFR Braŝov.

Estante laboranta en Bukureŝti, Grigore Velea havis en la jaro 1969 la okazon partopreni al la Esperanta kurso, kadre de Esperanta Asocio Bucureŝti, kie instruis, tia tempo, la prezidanto de EAB; Jo Petrin, la universitara profesoro doktoro Aurel Boia kaj aliaj. La saman jaron li sekvis al la kursoj de la internacia pedagogia seminario de Esperanto, en la urbo Szeged (Hungario) kie li ricevis diplomon por frekventado de la kursoj kaj alian diplomon por Esperanta ekzameno (Akcesoro nr. III.9.3 şi III.9.4)

Jarlonge li kontribuis al bona funkciado de la esperanto kursoj, okazintaj en la „Casa D'Italia" Constanţa sub la gvidado de la instrujisto Doboş Ignaţie, kaj li (G. V.) organizis pluajn ekspoziciojn de Esperanto-libroj, broĉuroj, posteroj kaj afiŝoj provenante tiel el Rumanio kiel ankaŭ el eksterlando.

Li kunlaboris kun universitara profesoro Ion Cucu (legu Kuku) kadre de Distrkta Biblioteko Constanţa (legu Konstanca).

Li partoprenis en la periodo Julio- Augusto 1978 al la 63-a Universala Kon-greso de Esperanto – Varna (Bulgario), kie

Scanned with OKEN Scanner

gistrat un număr de 4.414 de participanți din toată lumea.

În luna septembrie 1980 este invitat și participă la sărbătorirea zilei feroviarilor cehoslovaci în orașul Havlicico Brod. Împreună cu feroviarii cehoslovaci și delegații din multe alte țări, participă la excursiile organizate cu acel prilej – înțelegându-se cu ei în limba esperanto.

În luna august 1983 a participat la Al 68-lea Congres Universal de Esperanto, care a avut loc la Budapesta (Ungaria) reunind 4834 de delegați din toată lumea.

La 11 noiembrie 1990 a făcut parte din grupul de inițativă , care, în prezența lui Joachim Giessner – președintele de onoare al IFEF, a pus bazele constituirii AFER (vezi foto nr. III.1.1.), după Revoluția din Decembrie 1989.

În anul 1993, în calitate de șef al Filialei Constanța a AFER, colaborează cu Emil Tudorache de la ICPTT București la organizarea și desfășurarea cursului de limbă esperanto, la sediul Regionalei CF Constanța, pentru pregătirea participanților feroviari români la Al 45-lea Congres IFEF de la Cervia – Italia. După acest prim curs, Grigore Velea ține un al II-lea curs de esperanto la Regionala Constanța.

ĉeestis 4.414 delegitoj el tuta mondo.

En septembro 1980 li estis invitata kaj partoprenis al ĉehoslovaka festtago de la fervojistoj en la urbo Havliĉko Brod kaj al sekvantaj ekskursoj kune kun gepartopremantoj al multaj landoj interkomprenante inter ilin, en Esperanto.

En la monato aŭgusto de la jaro 1983 li partoprenis al la 68-an Universala Kongreso de Esperanto en la Budapesta (Hungario) kie partoprenis 4834 delegitoj.

En la 11-a de Novembro 1990 li estas parto de la iniciata grupo, kiu en la ĉeesto de Joachim Giessner – honora prezidanto de la IFEF, metis la bazon de la konstituo de REFA, (vidu foto nro. III.1.2), post la Revolucio el Decembro 1989.

En la jaro 1993,havanta la kalitvon de ĉefo de la REFA filio Constanța, li kunlaboris kun Emil Tudorache de la Esplora kaj Teknologia Instituto por Transportoj kaj Telekomunikadoj Bukureŝti, kiu tenis kurson de Esperanta lingvo en la sideo de la Regionala Direkcio CF Constanța, preparante la gepartoprenoj de rumanaj fervojistaj esperantistoj al la 45-a IFK, Ĉervia-Italio. Poste, Grigore Velea tenis la sekvantajn E kursojn en la sidejo de la Regionalo Constanța.

Scanned with OKEN Scanner

În luna mai 1997 a participat la Al 49-lea Congres IFEF – Kosice (Slovacia), după care, împreună cu alți colegi români, vizitează Europa Centrală(vezi „EXPERIENȚE").

În luna iulie 1997 a participat la Al 56-lea Congres al Esperantiștilor Spanioli , care s-a desfășurat la Valencia.

În anul 1998 Grigore Velea deschide un curs gratuit de limbă esperanto în cadrul Regionalei CF Constanța și apoi, a participat la Al 50-lea Congres Jubiliar IFEF, organizat la Aalborg – Danemarca.

În anul 2003 a participat la Al 55-lea Congres IFEF de la Drezda-Germania, iar în anul 2004 , la Al 56-lea Congres IFEF de la Sopron – Ungaria.

În România, Grigore Velea a participat la adunările anuale ale AFER de la Sinaia, Tg. Mureș, Vatra Dornei, Alba Iulia , Brașov , București, etc., precum și la Al 57-lea Congres IFEF – Brașov, 2005.

Începând cu anul 2003 Grigore Velea este membru al Asociației Universale de Esperanto, cu sediul la Roterdam – Olanda.

Iată un exemplu de pasiune și perseverență , puse în slujba răspândirii limbii Esperanto, dar și a utilizării ei, inclusiv pe internet.

En la monato Majo de la jaro 1997 li partoprenis al la 49-a IFK en la urbo Koŝice – Slovakio, post kio, kune kun aliaj rumanaj gekolegoj, li vizitis la tutan Centran Eŭropon. (vidu la ĉapitro„SPERTOJ")

En la monato Julio de la jaro 1997, li partoprenis al la 56-a Esperanta Kongreso de la Hispana Esperanta Asocio, okazinta en Valencia.

En la jaro1998, Grigore Velea malfermis, kiel respondeculo kaj instruisto, gratisan kurson de E. kadre de la Regionala Direkcio CF Constanța, kaj poste, li partoprenis al la 50-a Jubilea IFK – Aalborg –Danio.

En la jaro 2003 li partoprenis al la 55-a IFK el Drezdeno – Germanio, kaj en la jaro 2004 – al la 56-a IFK el Sopron – Hungario.

En lande, li partoprenis al la Jarkunvenoj de la REFA el Sinajo, Tg. Mureş, Vatra Dornei, Alba Iulia, Braşov, Bukureŝti, k.t.p. kaj al la 57-a IFK , Braşov 2005.

Komence la jaron 2003, Grigore Velea estas membro de la Universala Esperanta Asocio havante la sideon en Roterdamo – Nederlando.

Jen ekzemplon de pasio kaj de persistemeco, metanta en la servo de la disvastiĝo kaj de la utilizo de la E. lingvo, inkluzive pere de interneto.

Scanned with OKEN Scanner

Anexa nr. III.9.2. *Akcesoro nr. III.9.2.*

Anexa nr. III.9.3. *Akcesoro nr.III.9.3.*

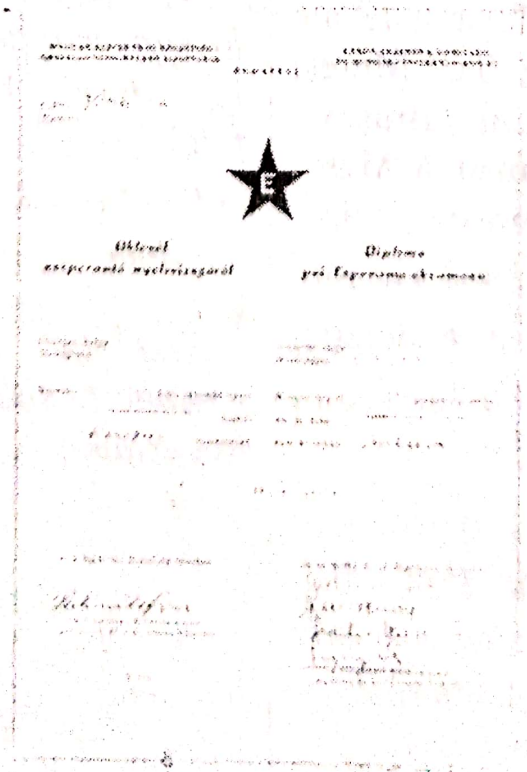

Anexa nr. III.9.4 *Akcesoro nr.III.9.4*

Scanned with OKEN Scanner

Foto nr. III.10.1. Alexandrina (Adina) Moise

S-a născut la 28 august 1945 în localitatea Baia, județul Tulcea.

Este absolventa Liceului Tulcea cu diplomă de bacalaureat, promoția 1963.

În noiembrie 1964 , ca urmare a absolvirii Şcolii Post-liceale CFR Bucureşti, devine casier transport CFR în ramura Mişcare–Comercial.

În septembrie 1980, absolvind cursul de specialitate din cadrul Grupului Şcolar CFR Palas-Constanța – devine impiegat de mişcare ocupând diferite posturi corepunzătoare calificării sale, pe teritoriul Regionalei CF Constanța.

Începând din anul 1980 ia contact cu mişcarea esperantistă feroviară însuşindu-şi primele noțiuni ale limbii esperanto.

În anul 1983 participă , pentru prima dată , la un Congres esperantist, la Budapesta. După terminarea Congresului, vizitează Ceho-

Ŝi naskiĝis la 28^am^ de Augusto 1945 en la loko BAIA, Distrikto Tulcea.

Ŝi abituris la Liceon el Tulcea, en la promocio 1963.

En Novembro 1964, post la fino de Postlicea Lernejo CFR Bukureŝti, ŝi devenas transporta kasistino CFR en la brancxo Movado-Komerco.

En Septembro 1980, post la finigo de la fako kadre de Lerneja Grupo CFR – Palas-Constanța, ŝi devenas trafik-ekspluat-oficistino, okupanta diversaj funkcioj respondata al ŝia kvalifikiĝo, sur la teritorio de la Regionalo Fervoja (C.F.) Constanța.

Komence el la jaro 1980 ŝi prenas kontakton kun fervoja esperanta movado mem alpropriganta la unuajn nociojn de la lingvo Esperanto.

En la jaro 1983 ŝi partoprenas unuafoje al Esperantista Kongreso en Budapesto. Post la fino de kongreso ŝi vizitas Ĉehos-

slovacia nedezmembrată şi Republica Democrată Germană până la Marea Baltică, la Warnemünde.

Date fiind condiţiile politice ale vremii, până la revoluţia din decembrie 1989 nu poate participa la nici un congres esperantist organizat dincolo de Cortina de Fier.

La 11 noiembrie 1990 a participat într-o sală a Centralei de Construcţii Căi Ferate(CCCF) la Sinaia, la şedinţa de fondare a Asociaţiei Feroviarilor Esperantişti din România (AFER).

Din anul 1990 devine, pentru o scurtă perioadă, şefa filialei AFER din Constanţa.

Cu sau fără funcţie în conducerea AFER, se manifestă constant ca o animatoare remarcabilă în cadrul mişcării esperantiste feroviare din România nelipsind de la nici o acţiune organizată de aceasta între anii 1990 şi 2000.

Din anul 1991 şi până în prezent, este membră a UEA (Universala Esperanta Asocio) şi membră a „Pasporta Servo".

A participat la Congresele IFEF organizate între anii 1991 şi 1998 astfel:

- 1991 – Olomouc (Cehia), când AFER a fost primită în IFEF;
- 1992 – Münster (Germania);
- 1993 – Cervia (Italia);
- 1995 – Beijing (China);
- 1996 – Haga (Olanda);
- 1997 – Kosice (Slovacia);
- 1998 – Aalborg (Danemarca).

lovakio nedividita kaj la Germana Demokrata Respubliko, ĝis al Balta Maro al Warnemünde .

Kaŭze de la politikiaj kondiĉoj de la epoko, ĝis la revolucio el Decembro 1989 ŝi ne povis partopreni al iu kongreso esperantista organizata preter la FERKURTENO.

En la 11-a de Novembro 1990 ŝi partoprenis, en Sinaia, en salono apartenanta al Centra Firmao de la Relaj Konstuaĵoj (CCCF), al fondkunveno de la Rumana Esperanto Fervojista Asocio (REFA) .

Ekde la jaro 1990, ŝi devenas por la mallonga periodo, la ĉefo de la REFA-filio el Constanta. Kun aŭ sen funkcio en la estraro de AFER, ŝi manifestiĝas konstante kiel rimarkebla animigantino, kadre de fervojista esperantista movado el Rumanio, nemankanta de nek unu ago organizata de AFER, inter la jaroj 1990 kaj 2000.

Ekde la jaro 1991 ĝis hodiaŭ ŝi estas membro de la UEA (Universala Esperanto Asocio) kaj membro de la „Pasporta Servo".

Ŝi partoprenis al IFK, organizataj inter la jaroj 1991 kaj 1998 tiel:

-1991 – Olomonc (Ĉeĥio), kiam REFA estis ricevita en IFEF;
-1992 – Münster (Germanio);
-1993 – Ĉervia (Italio);
-1995 – Bejĵing (Ĉinio);
-1996 – Den Haag (Nederlando);
-1997 – Košiĉe(Slovakio);
-1998 – Aalborg (Danio).

Scanned with OKEN Scanner

A participat la congrese naționale, în calitate de invitată, în Polonia (OWKP – 1990) și Iugosvia (Niș – 1990).

Înainte de a deveni pensionară CFR, în anul 1995 , participă la Congresul Universal de Esperanto, care s-a desfășurat la Tamper (Finlanda)

A mai participat la Congrele UEA în 1999 – Berlin (Germania) și Telaviv (Israel).

A luat parte la Al 92-lea JEK (Congres Național de Esperanto din Japonia) care a avut loc la Yokohama și a coincis cu centenarul mișcării esperantiste, sub deviza : „Recunoaște Esperanto, acum!". In cadrul deschiderii solemne, Adina a transmis mesajul primarului Constanța către primarul orașului Yokohama, precum și câteva suveniruri destinate acestuia, gesturi care au fost primite de către participanți cu vii și îndelungi aplauze. Apoi, ea a prezentat congresmenilor harta României, pe care a indicat traseul canalului Bâstroe (Rapid), pe care statul Ucraina vrea să-l construiască în zona Deltei Dunării. Cei prezenți au putut lua cunoștință de amploarea suferințelor cauzate de acest canal biosferei din Delta Dunării, etc.

Adina Moise nu a participat la Al 57-lea Congres IFEF organizat la Brașov(România) 2005.

Ea a furnizat materiale importante pentru alcătuirea acestui

Ŝi partoprenis al naciaj kongresoj, kiel fremdinvitata, en Polando (OWKP–1990) kaj en Yugoslavio (Niŝ–1990)

Antaŭ deveni emeritulino CFR, en la jaro 1995 ŝi partoprenis al Universala Esperanto Kongreso, kiu okazis al Tampere (Finlando).

Ŝi plu partoprenis al la UEA Kongresoj –1999– Berlin (Germanio) kaj 2000 – Telaviv (Israel).

Ŝi partoprenis al la 92-an JEK (Nacia Esperanto Kongreso en Japanio) en la 21-an de oktobro en la jaro 2005, kiu okazis en Yokohamo kun la temo „Rekonu Esperanto, nun!" kaj kiu koincidis kun la centjariĝo de la esperantista movado. Kadre de solena malfermo ŝi transdonis la mesaĝon de urbestro de la urbo Constanța kaj poste, ankaŭ kelkajn donacetojn por urbestro de Jokohamo. Tiu-ĉi gestojn ricevis kun viglan kaj longan aplaŭdon. Poste, ŝi prezentis al gekongresanoj da mapon de la Rumanio, sur kiun indikis traceon de la Kanalo Bistroe (Rapido), kiu volas komstrui la ŝtato Ukrajnio en la Delto de la Danubo.Oni povis vidi traceon de kanalo, ĉar Adina Moise klarigis ke ĉiuj vivantoj en la Delto suferos pro tio kanalo, k.t.p.

Adina Moise ne partoprenis al la 57am IFEF Kongreso kiu okazos en Braŝovo (Rumanio) 2005.

Ŝi kontribuis same kun gravaj materialoj pro la konstituo de la

Scanned with OKEN Scanner

capitol al volumului de față. | *ĉi-tia ĉapitro el ĉi-tia volumo.*

Foto. Nr. III.10.2. 1995. Adina cu prietenii ei chinezi de la ziarul „China Populară" (fostul redactor șef Li Și Yun și actuala ocupantă a acestei funcții)

Adina kun siaj ĉinaj geamikoj de al redakcio de la gazeto „Popola Ĉinio"

Foto Nr. III.10.3. - 2005. Adina și noua sa prietenă de la ziarul „China Populară"

Adina kun sia ĉina amikino, al la Gazeto „Popola Ĉinio"

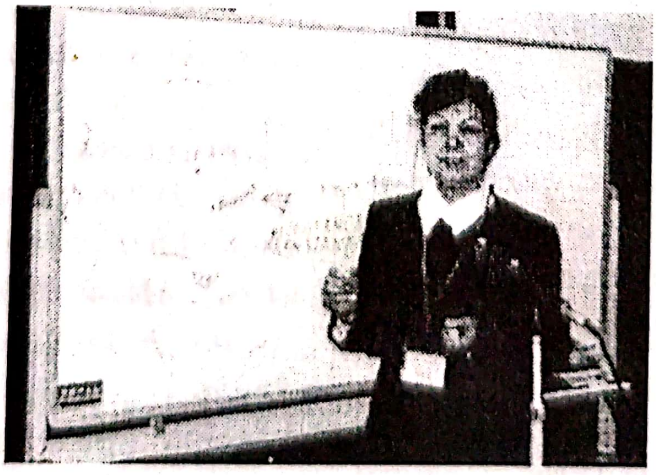

Foto Nr. III.10.4. - 2006. Adina Moise arătând pe harta României locul unde se află orașul Constanța și unde preconizează Ucraina să construiască Canalul Bâstroie

Adina Moise prelegis pri la Kanalo kiun volas fari UKRAINA, nomita BÎSTROE kaj montris su mapon pri la granda dangero por fauno de Delto de la Danubo

Anexa /Akcesoro nr.III.10.5. Însemne ale unor congrese IFEF, pag. 1 | *Kelkaj Signoj de la IFK, pag. 1*

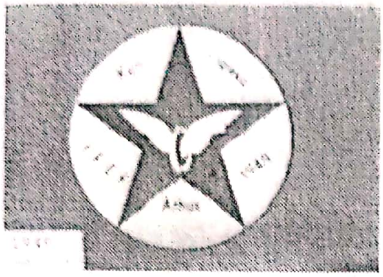

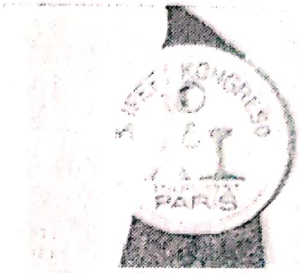

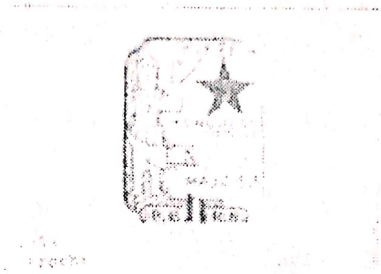
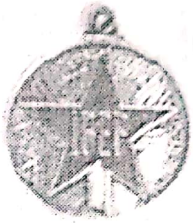
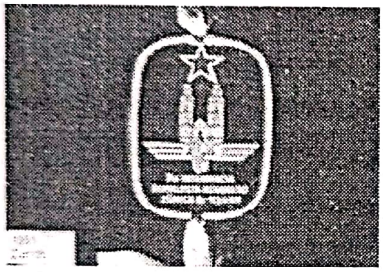
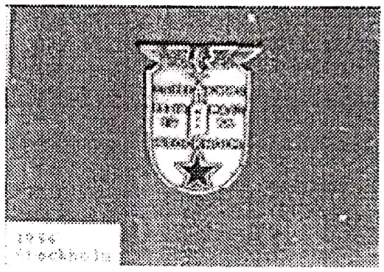
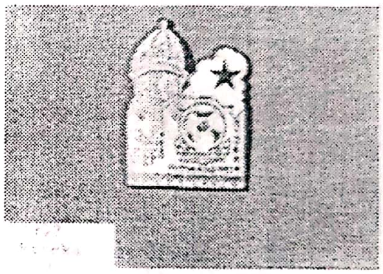
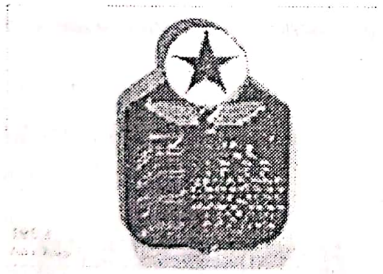

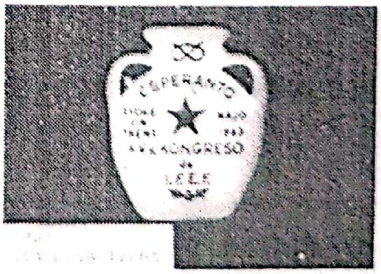

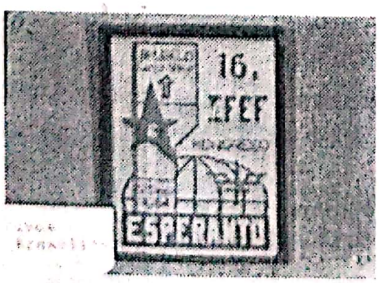

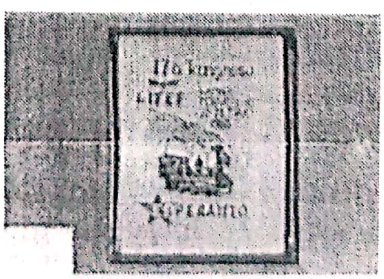

Anexa /Akcesoro nr.III.10.5. Însemne ale unor congrese IFEF, pag. 2 | *Kelkaj Signoj de la IFK, pag. 2*

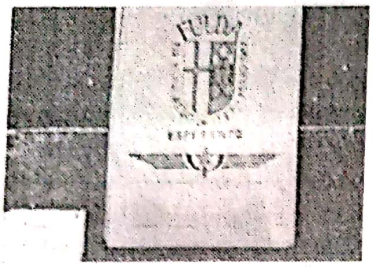

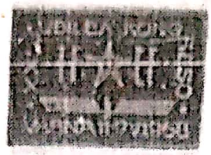

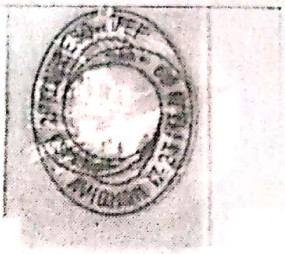

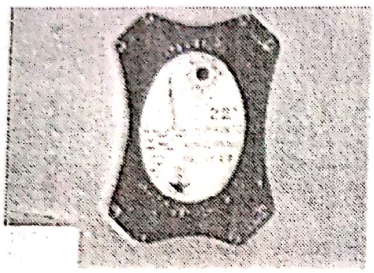

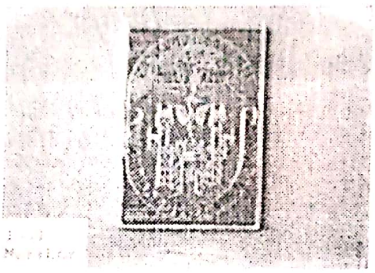

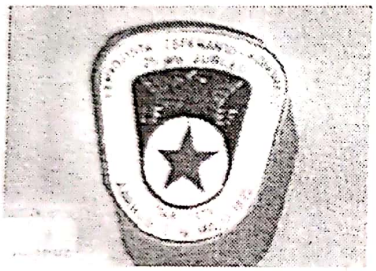

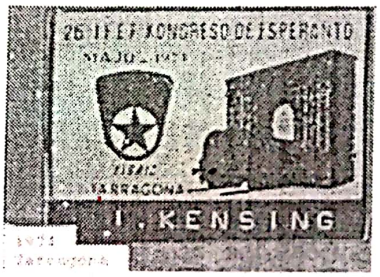

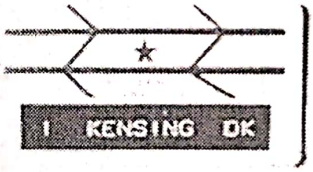

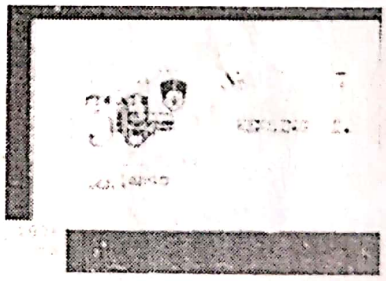

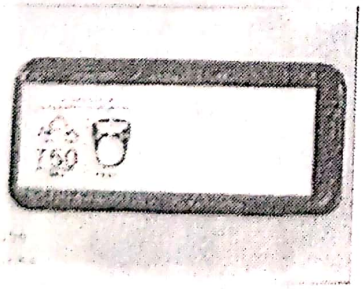

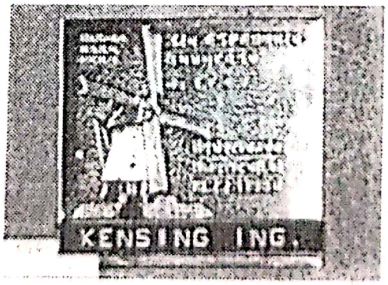

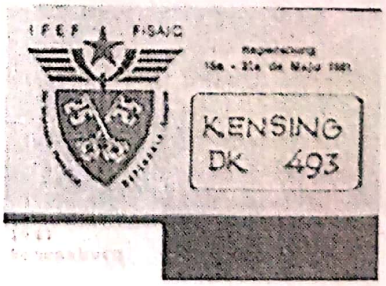

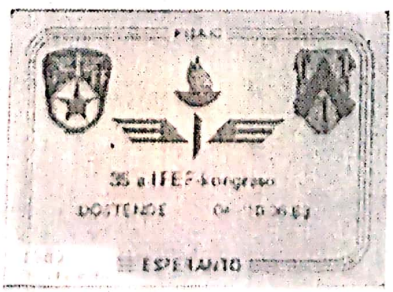

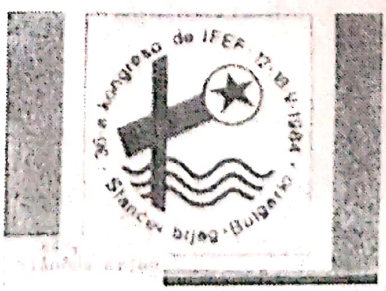

Foto nr.III.11.1. Mariana Rodica (legu Rodika) Dinu

S-a născut la Cluj – Napoca , la 12. 04.1956.

Devine salariată a Căilor Ferate Române (CFR), la 01.09.1977 îndeplinind diferite funcţii corespunzătoare pregătirii sale profesionale, după cum urmează: desenator tehnic şi tehnician proiectant, la Atelierul de Proiectare al Regionalei de Căi Ferate Cluj-Napoca, diriginte de şantier şi inspector de specialitate II în cadrul aceleiaşi regionale fiind foarte bine apreciată în plan profesional şi comportamental.

De aceea a fost delegată la şedinţa din 12 septembrie 1992, de constituire a UAAIFR, convocată la Regionala de căi Ferate Braşov exercitându-şi rolul de membru fondator. În acelaşi an ia contact cu mişcarea esperantistă feroviară, la care aderă.

În cadrul Filialei AFER Cluj – Napoca activitatea doamnei Rodica Mariana Dinu se relevă

Ŝi naskiĝis en CLUJ-NAPOCA la 12^{an} de Aprilo 1956.

Ŝi devenas salajrata de la Rumanaj Fervojoj (CFR) la 01^{an} de septembro 1977 plenumanta diversajn funkciojn respondante al sia profesia lernpriparado, kiel sekvas: teknika desegnisto kaj projektanta teknikisto al la Projektlaborejo, konstrueja akceptinspektoro (aŭ akceptgvidisto) kaj faka inspektoro la II-a grado al la Fervoja Distrikta Administracio Cluj – Napoca, estanta tre bone aprezita en profesia kaj societkonduto.

Tial, en la dato 12 de Septembro 1992 ŝi estas komisiita al la fondinta kunveno de la UAAIFR - Rumana Sekcio de la FISAIC alvokita al Fervoja Regionalo Braŝov. Ŝi estas do fondinta membro de UAAIFR. La saman jaron ŝi prenas la kontakton kun la fervoja esperantista movado, al kiu ŝi aliĝis.

Kadre de REFA filio Cluj – Napoca, la agado de la sinjorino Rodica Mariana Dinu oni

prin participarea la cursuri pentru învățarea limbii internaționale, atragerea de noi membri în mișcarea esperantistă feroviară, ținerea legăturii permanente cu esperantiștii reputați din Cluj – Napoca, Iași Brașov, Constanța, etc.

A participat la majoritatea adunărilor trimestriale și anuale ale AFER contribuind organizatoric și material la desfășurarea acțiunilor organizate de aceasta.

Participă activ la fondarea asociațiilor componente ale UAAIFR-secția română a FISAIC.

În anul 1997 organizează, la Cluj-Napoca , Adunarea pe tr.IV a AFER, la care au participat o serie de personalități importante ale vremii, printre care și ing. Ioan Virgil Leancu, directorul general de atunci al RCF Brașov și președintele UAAIFR.

A participat la Congresele IFEF organizate la Cervia, Krems, Haga, Le Mans, Tabor , Plovdiv, Drezda, Sopron și Brașov.

Corectitudinea și colegialitatea, precum și un pronunțat spirit organizatoric, sunt trasăturile definitorii ale caracterului ei.

distingas pere de partopreno al kursoj pro lerni la internacian lingvon, altiro de novaj menbroj en la fervoja esperanta movado, la permanenta kunlaboro kun la esperantistoj el Cluj – Napoca, Iaşi, Constanța Brassov,k.t.p.

Ŝi partoprenis al la plimulto de la trimestraj kaj jaraj kunvenoj de la REFA kunlaboranta organizatore kaj materiale al la disvolviĝo de la agadoj iniciataj fare de ĉi-tiu.

Ŝi partoprenas aktive al la fondiĝo al la komponantaj asocioj de la Unuiĝo de la Artistikaj kaj Intelektualaj Societoj de la Fervojistoj al Rumanio.

En la jaro 1997 ŝi organizis al Cluj-Napoca, la cvartrimestran kunvenon de la REFA, al kiu partoprenis serion de gravaj personecoj, inter kiu ankaŭ la inĝ.Ioan Virgil Leancu, en la tio tempo, Ĝenerala Direktoro de la Distrikta Administracio CFR Brașov kaj prezidanto de la UAAIFR.

Ŝi partoprenas al la IFK el Ĉervia, Krems, Pecs, Den Haag, Le Mans, Tabor, Plovdiv, Drezden, Sopron kaj Brașov.

La korekteco kaj la kolegemeco, kiel ankaŭ multpova organiza spirito estas difinaj trajtoj de ŝia karaktero.

Scanned with OKEN Scanner

Foto nr. III.12.1. ing. Beatrice Felicia Goran

S-a născut la 30 ianuarie 1956 la Bușteni, județul Prahova.

Obține diploma de inginer, în specialitatea „telecomenzi feroviare", la Facultatea de Transporturi din cadrul Universității Tehnice București.

În anul 1980 se încadrează la secția CT4 Tg.Mureș din cadrul Reginalei de Cale Ferată Brașov îndeplinind funcția de inginer-telecomenzi și apoi, pe aceea de șef de secție.

Datorită reultatelor obținute, în anul 1996 este promovată în Centralul Regionalei CFR Brașov la Divizia Instalații.

În anul 1992 este cooptată în nucleul care a înființat Filiala Tg. Mureș a AFER.

A făcut parte din comitetle de organizare ale Adunărilor anuale ale AFER, care au avut loc la Tg. Mureș în anii 1994 și 1996.

Ŝi naskiĝis en la 30 Januaro 1956, al Busteni, Distrikto Prahova.

Ŝi obtenas la inĝenier-diplomo, la fako : fervojista teleregadoj, al Fakultato de Transportoj kadre la Teknika Universitato Bucuresti.

En la jaro 1980 ŝi enkad-riĝas al sekcio CT4 Târgu Mureş, kadre de Distrikta Fervoja Administracio CFR Brasov, plenumante de funkcion de inĝeniero de teleregadoj kaj poste, de Sekciaĉefo.

Dank' al rezultoj akiritaj, en la jaro 1996 estas promociata en la centralo de la Regionalo CFR Braşov al Divizio de Instalaĵoj.

En la jaro 1992 ŝi estas kooptata en la kerno kiu fondis la Filio Tg. Mureş de la REFA.

Ŝi faras parto el la Organizaj Komitatoj de la Jarkunvenoj de la REFA, kiuj okazis al Tg. Mureş en la jaroj 1994 kaj 1996.

Scanned with OKEN Scanner

În anul 1995 a participat la cursurile de aprofundare a limbii esperanto organizate de Centrul de la Bidgoszcs (Polonia), împreună cu mai tinerii Dan Nicolae Tomescu şi Vlad Mihai Tomescu.

După transferarea sa în centralul Regionalei CF Braşov, a făcut parte din toate comitetele de organizare ale întrunirilor trimestriale şi anuale ale AFER şi UAAIFR dând dovadă de echilibru, sociabilitate, dar şi de corectitudine şi exigenţă.

Ca urmare, în anul 2001 este aleasă în comitetul AFER ca secretar, iar din anul 2002 – în funcţia de secretar al UAAIFR.

În septembrie 2003, participă, alături de d-l ing. Ion Mihăilă – preşedinte al UAAIFR la acea dată şi în prezent (2006) – la Adunarea anuală a FISAIC, care a avut loc la Varna-Bulgaria. (Foto nr.III.12.2.).

A participat la Congresul IFEF de la Aalborg (Danemarca) – în 1998, iar în anul 2000, a participat la Săptămâna Culturii Esperantiste Mediteraneene, organizată la Valencia–Spania.

A mai participat şi la Săptămânile de Schi organizate de IFEF în ultimii ani.

Datorită rezultatelor obţinute în plan organizatoric şi calităţilor sale general – umane, este solicitată,

En la jaro 1995 ŝi partoprenas al la profundigaj kursoj de la esperanta lingvo organizitaj de la Centro Bidgoszcs (Pollando), kune kun la pli junajn membrojn de la REFA, Dan Nicolae Tomescu kaj Vlad Mihai Tomescu

Post ŝia translokiĝo en la centralo de la Reĝionalo CFR Brasov, ŝi faris parton el ĉiuj organizaj komitatoj de la trimestraj kaj jaraj renkontiĝoj de la REFA kaj UAAIFR, pruvante ekvilibron kaj socialemecon, sed ankaŭ korektecon kaj severecon.

Sekve, en la jaro 2001 estis elekita en la REFA komitato kiel sekretariino, kaj en la jaro 2002 – en la funkcio de sekretariino de la UAAIFR (rumana sekcio de FISAIC).

En Septembro 2003, ŝi partoprenis, apude s-ro Generala Direktoro inĝ. Ion Mihăilă – Prezidadto, tiamaperiodon kaj prezente (2006) de la UAAIFR – al la jara asembleo de la FISAIC, kiu okazis en Varna-Bulgario. (Foto nr.III.12.2)

Ŝi partoprenis al la 50 IFEF Kongreso el Aalborg (Danio) en 1998, kaj en la jaro 2000, al la Kultura Esperantista Mediteranea Semajno, organizita en Valencia (Hispanio).

Ŝi partoprenis , ankaŭ, la plu multa IFES.

Dank' al akiritaj rezultoj en organiza ebeno kaj al ŝiaj kvalitoj, ĝeneral - humanaj, ŝi estas ĉiam

Scanned with OKEN Scanner

atât în mediul profesional, cât şi în cel al organiaţiilor obşteşti, într-o măsură ce depăşeşte adesea, capacitatea de cuprindere a unei singure persoane.

Dată fiind şi obţiunea d-rei inginer pentru AFER şi UAAIFR, cele două organizaţii au realizat un remarcabil câştig organizatoric pentru desfăşurarea activităţii lor. De aceea a fost aleasă şi în Comitetul de Organizare a Congresului IFEF care a avut loc în anul 2005 în România, la Braşov. A contribuit substanţial la reuşita acestui Congres şi ca urmare, în şedinţa din 29 octombrie 2005, a fost aleasă în funcţia de secretar general al UAAIFR.

petitkomisiita, tiom en profesia medio kiom en tiu de la ekstraprofesiaj organizoj supermezure ke ofte, tio superas la laborkapaciton de iu sola persono.

Dank' al ŝia akcepto, la tiuj du organizoj, respektive REFA kaj UAAIFR realigas rimarkindan organizan gajnon pro la plenumo de la iliaj agadoj. Tial la fraŭlino inĝeniero estis elektita ankaŭ en la Loka Kongreso Komitato (LKK) de la 57 IFK, kiu okazis en la jaro 2005 en Brasov – Rumanio. Ŝi kontribuis substanciale al la sukceson de la ĉi-tia kongreso kaj Sekve,kadre de kunvenon okazinta en la dato 29 de Oktobro 2005, ŝi estis elektita kiel generala sekretariino de la UAAIFR.

Foto Nr.III.12.2 Amfitrioana bulgară (stânga) primindu-i pe delegaţii români, ing. Ion Mihăilă şi ing. Felicia Beatrice Goran, cu pâine şi sare, la Adunarea Comitetului Lărgit al FISAIC. Varna – septembrie 2003.

Labulgara amfitrioano ricevante la rumanajn delegitojn, ing. Ion Mihăilă kaj Felicia Beatrice Goran, kun pano kaj salo, al FISAIC estrarkunveno. Varna- Septembro 2003

Foto Nr.III.13.1. Ec. Mircea Bălaj

S-a născut la data de 27 septembrie 1951, în oraşul Cluj-Napoca.

Este absolvent al Facultăţii de Ştiinţe Economice din cadrul Universităţii din Cluj-Napoca, specialitatea „analist contabil".

Activează în cadrul Căilor Ferate Române din anul 1972 indeplinind diferite funcţii, ca: economist, vicepreşedinte al Societăţii Naţionale a Căilor Ferate Române (SNCFR), imediat după Revoluţia din Decembrie 1989, Şef al Diviziei PATRIMONIU din cadrul Regionalei de Căi Ferate Cluj-Napoca, actualmente indeplinind funcţia de şef al Serviciului „Resurse Umane" în cadrul Regionalei de Căi Ferate Cluj-Napoca.

A luat contact cu mişcarea esperantistă din mediul feroviar în anul 1993.

Li naskiĝis la 27^(an) de septembro 1951 en la urbo Cluj-Napoca (legu KLUĴ-NAPOKA)

Li absolvis la fakultato de Ekonomiaj Sciencoj el la Universitato el Cluj-Napoca, fakoj kontanalisto.

Li agas kadre de CFR (Rumana Fervojo) komence el la jaro 1972 plenumata diversajn funkciojn, kiel:ekonomisto, vicprezidanto de la SNCFR (Rumana Fervoja Administracio, post la jaro 1989), ĉefo al la departamento PATRIMONIO kadre de RCF Cluĵ-Napoca, aktuala plenumata la funkcion de ĉefo al la departamento Humanrimedoj kadre de RCF Cluĵ- Napoca.

Li kontaktis kun la esperantista fervojista movado en la jaro 1993.

De la aceea dată a participat la toate activitățile interne și externe organizate de Asociația Feroviarilor Esperantiști din România (AFER)

A sprijinit și sprijină în continuare, prin consiliere și în alt mod, activitățile organizate de AFER și UAAIFR – Secția Română a FISAIC, (inclusiv activitățile pregătitoare ale celui de Al 57- lea Congres IFEF – Brașov, 7-14 mai 2005.)

Tiu-ĉi dato, li partoprenis al ĉiuj internaj kaj externaj agoj organizata de REFA

Li helpis kaj helpas permanente, kiel konsilantoj kaj alimaniere, la agoj organizintaj da REFA kaj Rumanan Sekcion de la FISAIC, (inkluzive la preparantaj agoj de la 57-an IFK – Braşov 7 – 14 de Majo 2005).

Foto nr. III.13.2. Clădirea Regionalei C.F. Cluj-Napoca

La sidejo de la Regionala Feroviara Administracio Cluj-Napoca (lega Kluj-Napokan)

Foto nr.III.14.1. Ing. Paul Mihailovici (legu Miahajlovîĉ)

Unii oameni dobândesc la naştere un atribut pozitiv: cel de a fi deschişi faţă de (şi pentru) întreaga lume. Paul Mihailovici face parte, în mod categoric, dintre aceştia. Evoluţia lui profesională şi implicarea sa în mişcarea esperantistă demonstrează, cu prisosinţă, veridicitatea acestei aprecieri.

S-a născut la 29 iunie 1939 în comuna Deleni, judeţul Iaşi, unde urmează şi cursurile şcolii primare. Studiile medii le absolvă la Liceul Naţional din Iaşi.

În anul 1961 absolvă Facultatea de Transporturi, secţia „ Exploatarea materialului rulant" din cadrul Institutului Politehnic Bucureşti , care – între timp – înglobase o parte din Institutul de Căi Ferate Bucureşti, cealaltă parte fiind înglobată în cadrul Institutului de Construcţii Bucureşti.

După absolvirea facultăţii, este repartizat la Depoul de Locomotive Cluj – Napoca, unde îndep-

Kelkaj homoj gajnas ĉe naskiĝo pozitivan atribuon:tiu de esti malfermitaj rilate (kaj pro) al tutmondo. Paul Mihailovici faras parton, certe, inter ĉi-tiuj. Lia evoluo profesia kaj sia impliko en la esperanta movado demonstras, plenplene, la verecon de ĉi-tiesa aprezo.

Li naskiĝis al 29 Iunio 1939 en la lokalito Deleni, distrikto IASI, kie li sekvas ankaŭ la kursoj de la unua lernejo.Li abituras la Nacia Liceo en Iaŝi.

En la jaro 1961 li finas la Transportan Fakultaton, en la sekcio „Ekspluato de la rulanta veturilato" kadre de Politeknika Instituto el Bukureŝti kiu, intertempe, enhavigis parton de la Fervoja Instituto el Bucureşti, la alian parton estanta enhavigata fare de Konstrua Instituto el Bucureşti.

Post la diplomigo de la fakultato, li estis dispartigita al la Lokomotiv-deponejo Cluj-Napoca

lineşte funcţia de inginer stagiar. Apoi este numit inginer la recepţia materialului rulant CFR, recondiţionat de Atelierele de Reparaţii Material Rulant „16 Februarie" Cluj – Napoca. Ulterior, la Depoul Cluj-Napoca, îndeplineşte, în ordine, funcţiile de inginer-şef atelier şi şef adjunct de depou.

La 13 mai 1968 este transferat la Depoul de locomotive Iaşi în aceeaşi funcţie (Şef adjunct de Depou). Din februarie 1980 este transferat la Divizia Tracţiune din cadrul Regionalei CFR Iaşi, unde a activat ca inginer principal III, Şef de birou Exploatare Locomotive şi Automotoare. Între anii 1990-1991 îndeplineşte funcţia de Director General al Regionalei CFR Iaşi, iar între anii 1992 – 1995 a îndeplinit funcţia de Director Tehnic Regional în cadrul aceleiaşi regionale.

După pensionare , în perioada 1995 – 2000, a îndeplinit funcţia de consilier la S.C. „Romtrans" S.A., după care a activat în cadrul SC „Marub" SA Braşov, ca reprezentant zonal.

Din anul 1990 intră în mişcarea esperantistă feroviară (AFER) participând, până în prezent, la toate acţiunile interne şi internaţionale ale acestei asociaţii. Este membru fondator al UAAIFR şi al majorităţii asociaţiilor compo-

kie li plenumis la funkcion de staĝa inĝeniero. Poste, li estis nomumita inĝeniero al la inspektakcepteja servo de la ruliĝanta veturilaro CFR, en kiu estis farita la kvalitinspekto dum kaj postriparado, en la Riparverkejo „16 Februaro"el Cluj-Napoca. Poste, li plenumis, sekve, la funkcioj de inĝeniero verkejĉefo kaj adjunkta deponejĉefo.

En la 13ª de majo li estis translokiĝita al la Lokomotivdeponejo Iaŝi, samfunkcie. En Februaro 1980 li estas translokiĝita al la „Divizio por lokomotivtraktaĵo" kadre de Regionalo CFR Iaŝi, kie li laboris kiel ĉefa inĝeniero tria grado, oficejĉefo al Ekspluatoficejo por Lokomotivoj kaj automotoroj. Inter la jaroj 1990-1991 li plenumas la funkcio de Ĝenerala Direktoro de la Regionalo CFR Iaŝi, kaj inter la jaroj 1992-1995 li plenumas la funkcio de Regionala Teknika Direktoro.

Post emeritiĝo, en la periodo 1995-2000, li plenumis la funkcio de konsilanto al SC „Romtrans" S.A. kaj poste, li kontinuas agadi kiel zona reprezentanto, kadre de MARUB Braŝov.

Komence el la jaro 1990 li eniras en la fervoja esperantista movado, REFA partoprenanta, ĝis estanteco(2006),al ĉiuj internaj kaj externaj agoj de la ĉi-tiesa asocio. Li estis fondinta membro de la Rumana Sekcio de la FISAIC kaj de la plimulto de la asocioj el

Scanned with OKEN Scanner

nente. A sprijinit organizarea filialei Iaşi a AFER şi a tuturor acţiunilor iniţiate de această asociaţie.

La reuşita Congresului AFER de la Vatra Dornei (8 –10 august 1997), ing.Paul Mihailovici a avut un aport de primă importanţă, domnia sa capacitând autorităţi locale şi sponsori, care au susţinut acţiunea esperantiştilor feroviari cu cea mai numeroasă participare (peste 125) după 1990.

În cadrul adunărilor Asociaţiei Feroviarilor Esperantişti din România, intervenţiile inginerului Paul Mihailovici sunt aşteptate mereu cu interes, datorită conţinutului lor dătător de soluţii la problemele curente şi de perspectivă ale asociaţiei.

Cu ocazia deplasărilor în străinătate, în cadrul grupurilor de feroviari esperantişti, s-a manifestat mereu în aşa fel încât, cu sau fără voia domniei sale, cei din jur l-au considerat şi respectat ca lider. Poate că de aceea se regăseşte în mai multe capitole ale acestei lucrări.

În plan profesional, inginerul Paul Mihailovici se manifestă cu aceeaşi generozitate. Astfel, în perioada 1990- 1995 , a susţinut finalizarea lucrărilor de electrificare a liniei Vatra Dornei – Ilva Mică încheind inelul de electrificare.

Între anii 1990 – 1995 a participat la elaborarea şi publicarea,

la strukturo de la Rumana Sekcio de la FISAIC. Li helpis la organizado de la Filio Iaşi de la REFA, kaj de la ĉioj agoj iniciataj de ĉi-tia asocio.

Al la sukceso de la REFA – Kongreso, en Vatra Dornei (8 – 10 Aŭgusto 1997), ing.Paul Mihailoci alportis gravan helpon, li akirintan al la decido de la aŭtoritatoj sponsorigi la fervojsta-esperanta agado, kio kunvenis pli ol 125 partoprenantoj, vera rekordo post la jaro 1990.

Kadre de kunvenoj de la REFA la intervenoj de la inĝeniero Paul Mihailovici estas ĉiam atenditaj pleninterese, ĉar ili enhavas ĉiam solvojn al la kurantaj kaj venontaj problemoj aperantaj en la asociagado.

Okaze de la veturado eksterlande, li kunportis sin, tiel ke la gekolegoj konsideris kaj respektis lin, kun aŭ sen lia volo, kiel gvidanto. Verŝajne, tial lia persono oni troviĝas menciita en pli multaj ĉapitroj de la ĉi-tia laboraĵo

En la profesia kampo, inĝeniero Paul Mihailovici manifestas sin kun la sama sindoneco. Tiel, en la periodo 1990-1995 li sustenis la finigo de la elektrifikigo de la fervojlinio Vatra Dornei - Ilva Mică, ebligante la fermo de la elektrifigata linioringo.

Inter la jaroj 1990-1995 li partoprenis al la ellaborado kaj publikigo, daktila forme, de la

Scanned with OKEN Scanner

sub formă dactilografiată, a monografiilor tuturor liniilor de cale ferată de pe cuprinsul Regionalei CFR Iaşi şi – parţial – de pe cuprinsul Regionalei Galaţi, cu adiacenţă în Bucovina ucraineană şi Basarabia, lucrare iniţiată de alţi colegi din cadrul Regionalei CFR Iaşi.

A susţinut şi a participat la realizarea trenului de epocă MOLDOVA, cu vagoane de epocă reconstituite după fotografii şi cărţi vechi, cu respectarea unor detalii tehnice ale vagoanelor vechi de peste 100 de ani (vagon de poştă şi de bagaje, vagoane de cl.III, II, I şi vagoane-restaurant).

În paralel, ing. Paul Mihailovici, din anul 1992 , activează şi în cadrul Asociaţiei Feroviarilor din România, afiliată la AEC deţinând şi funcţia de preşedinte al Filialei Iaşi a acestei asociaţii.

A contribuit la reuşita celui de Al 57-lea Congres IFEF care a avut loc la Braşov , în perioada 7-14 mai 2005.

monografioj de ĉiuj fervojlinioj de sur la teritorio de la Regionalo CFR Iaŝi, kaj parte, Galaci, kun apudeco en ukra-ina Bukovino kaj Basarabio (Moldova Respubliko), la verko iniciata de aliaj kolegoj kadre de regionalo CF Iaŝi.

Li subtenis kaj partoprenis al la realigo de la epoka trajno „MOLDOVA", kun epokaj vagonoj rekonstruitaj laŭ la malnovaj fotoj kaj libroj, respektante teknikajn detalojn de la malnovaj vagonoj de pli ol 100 jaroj (poŝt-kaj pakaĵvagonoj, la tria, dua, kaj unua klaso - personvagonoj kaj restoraci-vagono).

Paralele, ing. Paul Mihail-ovici agadas, komence de la jaro 1992, ankaŭ kadre de Fervojista Asocio el Rumanio, aliĝanta al AEC estanta, ankaŭ prezidanto de la Filio Iaŝi.

Li kontribuis al la sukceso de la 57-an IFK okazinta en Braşov, en la periodo 7 – 14 de Majo 2005.

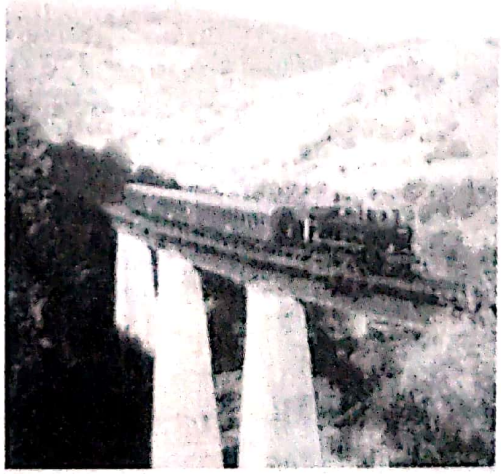

Foto nr.III.14.2. Trenul de epocă cu care au călătorit postcongres participanţii la Congresul AFER de la Vatra Dornei – august 1997.

La vostaleĝa trajno, kun kio forveturis la gepartoprenantoj al la REFA Kongreso en Aŭgusto 1997, el Vatra Dornei ĝis Tihuţa, postkongres.

Scanned with OKEN Scanner

Foto Nr.III.15.1. Ing. Teodor Grigoraş

S-a născut la 30 mai 1942 în orașul Cugir, Județul Alba.

Activează în cadrul Căilor Ferate Române între anul 1963 și 2001, an în care se pensionează.

Ia contact cu mișcarea esperantistă feroviară în anul 1992, an în care devine șeful Filialei Iași a AFER.

A participat la toate acțiunile de constituire care formează, astăzi, UAAIFR.

În cadrul Filialei Iaşi a AFER se manifestă activ, în atragerea de noi membri și în organizarea cursurilor de învățare a limbii Esperanto.

Începând cu anul 1993, până în anul 1997 a participat la toate congresele IFEF dovedindu-se un excelent organizator și un coleg desăvârșit, în cel mai nobil înțeles al cuvântului.Cei care, alături de domnia sa, au reușit să cunoască Europa, pot confirma acest adevăr.

Li naskiĝis la 30^{an} de Majo 1942 en la urbo Cugir, la distrikto Alba

Li agas kadre de CFR inter la jaroj 1963 kaj 2001 kiam li emeritiĝis.

Li kontaktas kun la esperantista fervojista movado en la jaro 1992 kiam li devenas la ĉefo de la Filio Iaŝi de la REFA.

Li partoprenis al ĉiuj agoj de konstituo de la asocioj kiuj formas, hodiaŭ, la UAAIFR –on.

Kadre de Iaŝi Filio de REFA li agadas aktive en la altiro de novaj membroj kaj en la organizado de la Esperantaj kursoj.

Komence de la jaro 1993 kaj ĝis la jaro 1997 li partoprenis al ĉiuj IFEF Kongresoj pruvante sin bonegan organizanton kaj perfektan kolegon, en la plej nobela signifo de la vorto. Tiuj kiuj apud lia sinjoreco sukcesis koni Eŭropon, povas konfirmi ĉi-tian veron.

Scanned with OKEN Scanner

La organizarea Congresului AFER de la Vatra Dornei (mai 1997), contribuția domniei sale a fost cu totul remarcabilă.

Pentru viitorii lideri ai AFER, exemplul domniei sale rămâne demn de urmat.

Al la organizado de la REFA-Kongreso el Vatra Dornei (Majo 1997) la kontribuo de lia sinjoreco estis tute rimarkebla.

Por la venontaj estroj de la REFA la ekzemplon de sia sinjoreco restas sekvontinda.

Foto nr. III.15.2. Vatra Dornei. vedere generală

Generala vidindajo sur Vatra Dornei

Foto nr. III.15. 3. Hotelul- Castel „ Dracula", pentru cei care se cultivă din ziare.

La Hotelo –Kastelo „Drakula" por kiu prenis lian kulturon el gazetoj.

Foto. nr. III.16.1. Psiolog. Rodica (legu Rodika) Todor

S-a născut la 13 mai 1948, în oraşul Videle, judeţul Teleorman.

Cursurile şcolii elementare şi cele liceale le-a urmat în oraşul natal. În anul 1970 a absolvit Facultatea de Filozofie, secţia Psihologie din cadrul Universităţii Bucureşti.

În anul 1970 este încadrată ca psiholog la abinetul de Psihologie Medicală din cadrul Spitalului CFR Braşov, instituţie în care îşi desfăşoară activitatea şi în prezent.

În luna octombrie 1993 a participat la primul curs de învăţare a limbii Esperanto organizat la Spitalul CFR Braşov de către doctorul Ioan Terejneu.

În anul 1994 se înscrie în Asociaţia Feroviarilor Esperantişti din România (AFER), unde se face remarcată prin perseverenţă şi rezultatele obţinute în cadrul mişcării esperantiste, într-o perioadă de restructurare profundă a orga-

Ŝi naskiĝis la 13-an de Majo 1948 en la urbo Videle, distrikto Teleorman.

La kursoj de la elementa lernejo kaj de la liceo ŝi finis en la naskiĝurbo. En la jaro 1970 ŝi finis la Filosofia Fakulto sekcio de Psihologio, kadre de Universitato Bucuresti.

En la jaro 1970 ŝi estas dungita kiel psihologo al la Kuracista Psihologia Kabineto de la Fervoja Hospitalo al Braşov, institucio en kiu, ŝi disvolviĝas sia agado ankoraŭ hodiaŭ.

En oktobro 1993 ŝi partoprenis al la unua kurso de Esperanto lingvo, organizita al Fervoja Hospitalo Braşov fare de doktoro Ioan Terejneu.

En la jaro 1994 ŝi aliĝas al REFA, kie ŝi remarkiĝis pere de persistemeco kaj akiritaj rezultoj kadre de esperantista movado, en periodo de profundaj restrukturado de la organismo kaj administracio de la Rumanaj Fervojoj

Scanned with OKEN Scanner

nismului şi administraţiei Căilor Ferate Române, când numărul esperantiştilor a cunoscut o drastică diminuare, ca şi posibilităţile de a se obţine sprijinul minim necesar din partea administraţiei şi sindicatelor feroviare.

Pe lângă stabilitatea locului de muncă, următoarele momente biografice sunt relevante în ceea ce priveşte activitatea doamnei psiholog Rodica Todor şi în plan extraprofesional – esperantist:

- în martie 1995 a urmat şi absolvit, un curs de presopunctură şi masaj după metoda YUMEIHO, predat în limba esperanto, la Krakovia – Polonia;
- în mai 1995 a participat, pentru prima oară , la un Congres IFEF organizat la Pecs – Ungaria;
- în august 1995 a participat, pentru prima oară, la un Congres al Asociaţiei Universale de Esperanto, la Tampere (Finlanda), alături de ing. Ştefan Mihai, cu această ocazie devenind membru individual al UEA;
- în septembrie 1995, la Congresul AFER de la Galaţi, a fost aleasă în Comitetul de Conducere al AFER, ca responsabilă cu secţia de tineret a acestei asociaţii;
- în mai 1996 se află printre participanţii români la Congresul IFEF organizat la Haga (Olanda);
- în iulie 1997 a luat parte la Congresul European de Esperanto organizat la Valencia – Spania;
- la Congresul AFER din sep-

(CFR), kiam la membro de la esperantistoj konis draman redukton, kiel ankaŭ la akireblecoj de iu bezonata helpo el la parto de la administracio kaj fervojistaj sindikatoj.

Apud la stabileco de la laborloko, la sekvontajn biografiajn momentojn estas elstaraj rilate al la agado de la sinjorino psihologo Rodica Todor ankaŭ en ekstraprofesia-esperantista plano:

- en Marto 1995 ŝi finis la masaĝkurson YUMEJHO lernigata esperantlingve en Krakovio – Pollando;

- en Majo 1995 ŝi partoprenis, unuafoje , al IFK okazinta en Pecs – Hungario;

- en Aŭgusto 1995 ŝi partoprenis, unuafoje, al Universala Esperanto Asocio – Kongreso en Tampere (Finlando) apud la inĝ. Ştefan Mihai kaj devenas individua membro de UEA;

- en Septembro 1995, al REFA Kongreso de Galaţi ŝi estis elektita en la estrarkomitato de la REFA, kiel responsulino de la junulara sekcio de ĉitiesa asocio;

- en Majo 1996 ŝi troviĝas inter la rumanaj gepartoprenantoj al IFK okazinta en Den Haag – Nederlando;

- en Julio 1997 ŝi partoprenis al Eŭropea Esperanto Kongreso okazinta en Valencia – Hispanio;

- al la REFA Kongrso el Sep-

tembrie 1998, organizat la Sibiu, a fost reales în funcția deținută până atunci, în cadrul Comitetului de Conducere al AFER;

- a participat la Congresul IFEF din mai 2000, organizat la Budapesta – Ungaria;

- la Congresul AFER din septembrie 2001 a fost aleasă în funcția de peședinte al AFER , funcție în care este reales și la Congresul AFER din septembrie 2004 organizat la Predeal.

În funcția de preşedinte AFER , doamna Rodica Todor a inițiat și coordonat o serie de activități obținând rezultate notabile, cum sunt: reactualizarea Statutului AFER; întocmirea Regulamentului de Organizare şi Funcționare a AFER; a 43-a Săptămână Internațională de Schi Esperantist (IFES), la Predeal; fondarea, în ianuarie 2002, a primului Club de Esperanto cu program permanent (zilnic între orele 18 şi 20) din cadrul AFER, la Spitalul CFR Brașov; proiectarea și obținerea aprobării ca cel de Al 57-lea Congres IFEF să se organizeze în România; întocmirea programului acestui Congres (acceptarea la Plovdiv – Bulgaria 2002; Drezda – Germania 2003 și Sopron – Ungaria 2004; primirea stafului IFEF și prezentarea bugetului și mediului în care urma să se desfășoare Congresul în 2005, etc.)

tembro 1998, okazinta en Sibiu, ŝi estis reelektita saman funkcion kadre de Estrarkomitato de REFA;

- ŝi partoprenis al IFK el Majo 2000, okazinta en Budapesta– Hungario;

- al REFA Kongreso el Septembro 2001 ŝi estis elektita en la funkcio de prezidantino de la REFA,la funkcio en kiu ŝi estis reelektita ankaŭ al la REFA Kongreso el Septembro 2004 okazinta en Predeal.

En la funkcio de prezidantino REFA, sinjorino Rodica Todor iniciis kaj . kunordigiș serion de agadoj kun notindaj rezultoj, kiel estas: reaktualizado de la REFA Statuto; ellaboro de la Organiza kaj Funkciada Regularo de la REFA; la 43-an IFES en Predeal; la fondiĝo, en Januaro 2002, de la unua Esperanto Klubo de la REFA, kiu funkcias regule, en ĉiu semajno, nun lunde inter la 18 kaj 20 horo, al Fervoja Hospitalo el Brașov; akceptado preni la respondeco organizi en Rumanio la unuan IFK, fakte la 57-an IFK (estis akceptita en Plovdiv– Bulgario 2002; establita en Drezdeno – Germanio 2003 kaj rekonfirmita en Sopron – Hungario 2004); organizado trimestrian kunvenon de la IFEF – vintro 2004/2005 kaj antaŭen, prezentado de la kongresurbo, ĉi jare, 2005, k.t.p.

Scanned with OKEN Scanner

Din octombrie 2004, doamna psiholog Rodica Todor susține primul curs de limbă Esperanto, în cadrul Centrului Cultural „Reduta" după renovarea acestuia.

În paralel, doamna psiholog Rodica Todor și-a continuat activitatea esperantistă și în afara mediului feroviar, uneori cu influență benefică și asupra prestigiului AFER, astfel:

- a condus un grup de esperantiști români la Congresul SAT , care a avut loc la Alicante – Spania – în iulie 2002;

- ca membră a Uniunii Mondiale a Medicilor Esperantiști, în august 2003 a participat la al 14-lea Congres UMEA , organizat la Oradea (România) susținând și o lucrare de specialitate, bine primită de către participanți;

- în august 2003 participă la Congresul Mondial de Esperanto la Göteborg – Suedia;

- în ianuarie 2004 a luat parte la Săptămâna de schi, organizată sub egida IFEF la Chamonix (Franța), în fruntea unui grup de 14 esperantiști români din cadrul AFER

Conștientă de răspunderile pe care le implică organizarea unui congres IFEF, doamna psiholog Rodica Todor menține o legătură strânsă cu Asociația Esperantistă din România organizând acțiuni comune cu toți factorii care ar

Ekkomence de Oktobro 2004, la senjorino Rodika Todor lernigas la unuan Esperanto kurso kadre de Kultura Centro „Reduta" post ĉitiesa renoviĝo.

Paralele kaj ekstere de fervoja medio, la sinjorino psihologo Rodica Todor kontinuas esperantistan agadon, ekstere de fervoja medio, iufoje, kun pozitivajn influojn ankaŭ sur la REFA-prestiĝo, tiel:

- en Julio 2002, ŝi gvidis grupon de rumanaj esperantistoj al SAT Kongreso kiu okazis el Alikante – Hispanio;

- kiel membro de la Kuracista Unio de la Esperantistaj Kuracistoj, en Aŭgusto 2003 ŝi partoprenis al la 14-an UMEA Kongreso organizita en Oradea (Romanio) prezentanta, tie, fakan laborajon, bone akceptita fare de gepartoprenantoj;

- en Aŭgusto 2003 ŝi partoprenis al la Monda Esperanto Kongreso en Göteborg –Svedio;

- en januaro 2004 ŝi partoprenis al IFES okazinta el Chamonix (Francio) en la frunto de esperantista grupo el REFA.

Ŝi konscienca de la respondecoj kiuj implikas ilin la organizado de iu IFEF Kongreso, la sinjorino psih. Rodica Todor firme tenas la kunligon kun la Rumana Esperanta Asocio, organizanta komunajn agadojn kun ĉiuj faktoroj kiuj povus helpi la REFA - on, en sia agadeco

Scanned with OKEN Scanner

putea ajuta AFER în activitatea sa (februarie 2003, martie 2004, etc)

Organizarea săptămânilor de studiu în limba esperanto cu domnul Ionel Oneț – directorul bibliotecii de Esperanto al UEA din Roterdam (01 –06.09 2003 și 05 – 10 iulie 2004) se înscriu pe linia acestor eforturi.

Al 57-lea Congres IFEF de la Brașov – 2005 a fost o adevărată reușită. Dar, după aceea acțiune, din păcate, doamna Rodica Todor nu a reușit să ne convingă, că ea constituie un nou început în cursa pentru atragerea noilor contingente de tineri feroviari în mișcarea esperantistă în cadrul AFER.

Domnia sa a participat la al 58-lea Congres IFEF de la Șanhai – China (6-13 mai 2006).

(Februaro 2003, Marto 2004, k.t.p.).

La organizado de la studaj semajnoj en la Esperanta lingvo kune kun sinjoro Ionel Oneț – la direktoro de la Esperanta Biblioteko de la UEA el Roterdam (01-06 Septembro 2003 kaj 05 – 10 Julio 2004) oni registriĝas sur la linion de la ĉitiesaj streboj (penadoj).

Al la 57-an IFK Braşov – 2005 estis veran sukceson. Sed, poste, bedaurinde, sinjorino Rodica Todor ne sukcesis konvinki nin, ke tio konstituas novan komencon en la vetkurado por altiro de la novaj kontingentoj de junaj fervojistoj al la esperanta movado, kadre de REFA.

Ŝi partoprenis al la 58-an IFK okazinta en Ŝanhaj – Ĉinio (6-13 de Majo 2006).

Foto nr. III.16.2. Însoțită de d-na Rodica Todor (președintele Comitetului Local de Organizare), cea mai tânără esperantistă, d-ra Matei salută pe congresmeni în Brașov (8 Mai 2005)

Akompanate de s-ino Rodica Todor (prezidanto de la LKK), la plej juna esperantistino, fraulino Matei, salutas la kongresanojn en Braŝov (8 de Majo 2005)

Scanned with OKEN Scanner

Foto nr.III.17.1 ing. Rodica Giuhat (legu Rodika Ĝiuhat).

S-a născut la 21 februarie 1949 în oraşul Drobeta – Turnu Severin, unde absolvă cursurile şcolii elementare şi apoi ale liceului.

Este absolventă a Facultăţii de Electronică şi Telecomunicaţii, Secţia Telecomenzi Feroviare, din cadrul Institutului Politehnic Bucueşti, promoţia 1972. În celaşi an este încadrată ca inginer la Institutul de Studii şi Proiectări Căi Ferate – Bucureşti, unde activează şi în prezent.

Stabilitatea, seriozitatea, spiritul colegial, tenacitatea şi creativitatea sunt trăsăturile definitorii ale caracterului inginerei Rodica Giuhat.

Setea de cunoaştere a făcut din domnişoara Rodica Giuhat o mare amatoare de călătorii. Până în anul 1989 a vizitat ţările exsovietice din Caucaz, Asia Centrală, Rusia Zona Mării Baltice, etc.

Rezistând avatarurilor organizatorice impuse de reformele

Ŝi naskiĝis la 21[an] de Februaro 1949 en la urbo Drobeta-Turnu Severin, kie ŝi finas la elementanlernejon kaj poste la liceon.

Ŝi finis la Elektronika kaj Telekomunikada Fakultato, la sekcio Fervojaj Telekomandoj, kadre de Politeknika Insituto Bucureşti, la promocio 1972. La saman jaroj ŝi estas dungita kiel inĝiniero al Instituto por Studoj kaj Projektadoj de Fervojoj-Bukureŝti, kie ŝi agadas ankoraŭ hodiaŭ.

La stabileco, la seriozeco, la kolega spirito, la abnegacio kaj la kreademeco estas la apartigaj trajtoj de la karaktero de la inĝenierino Rodika Giuhat.

La konadsoifo faris el sinjorino Rodica Giuhat grandan veturamatorinon. Ĝis la jaro 1989 ŝi vizitis la eks-sovietajn landojn el Caucaz. Centra Asio, Rusio, zono de la Baltika Maro k.t.p.

Ŝi rezistanta al la organizaj malavantaĝaj transformoj impo-

structurale specifice perioadei postdecembriste (1989) păstrându-şi locul de muncă, în anul 1996 aderă la mişcarea esperantistă a feroviarilor din România, în cadrul căreia se face remarcată prin perseverenţă, seriozitate, simţ de răspundere şi capacitate de comunicare.

A luat parte la toate acţiunile AFER, anuale şi trimestriale, organizate la Buzău, Galaţi, Braşov , Tg.Mureş, Vatra Dornei, Sibiu, Bucureşti, etc.

Din septembrie m1996 până în septembrie 2004 a indeplinit funcţia de Şef Filială ISPCF Bucureşti din cadrul AFER. În perioada 1999 - 2001 a activat în Comitetul AFER, ca membru supleant, iar din septembrie 2001 este vicepreşedinte al AFER, calitate în care răspunde de problemele profesionale.

Ing. Rodica Giuhat a coordonat măsurile pentru crearea condiţiilor de desfăşurare a Adunării UAAIFR din anul 2000, la Bucureşti şi a organizat Adunările Anuale ale AFER din anul 2003 şi 2006 la Bucureşti.

A participat la Congresele Internaţionale de Esperanto de la Valencia (1997 şi 2000) şi la congresele IFEF de la Aalborg (1998), Budapesta (2000), Dresda (2003), Sopron (2004) şi Braşov (2005) familiarizându-se cu problematica acestor reuniuni esperantiste.

nitaj fare de strukturaj reformoj specifaj al la postdecembra (1989) periodo kaj konservante la laborlokon, ŝi aliĝas , en la jaro 1996 , al la esperanta movado de la fervojistoj el Rumanio, en kiesa kadro ŝi fariĝas rimarkata pere de persisteco, seriozeco, respondecsento kaj komunik-kapacito.

Ŝi partoprenis al la ĉiuj REFA agadoj, trimestraj kaj jaraj, organizitaj al Buzău, Galaţi, Braşov, Tg.Mureş Vatra Dornei, Sibiu , Bucureşti, ktp.

Ek de septembro 1996 ĝis septembro 2004 ŝi plenumis la funkcio de Filio-ĉefo, ISPCF Bucuresti kadre de REFA. En la periodo 1999-2001 ŝi agadis en la REFA komitato kiel supleanta membro, kaj ek de septembro 2001 ŝi estas vicprezidanto de REFA la kvalito en kiu ŝi respondas de fakaj aferoj.

Inĝenierino Rodica Giuhat kunordigis la rimedoj pro la kreado de la disvolviĝkondiĉoj de la Jarkunveno de la Rumana Sekcio de la FISAIC el la jaro 2000, en Bucureşti kaj organizis la Jarkunvenojn 2003 kaj 2006 de la REFA, ankaŭ en Bucureşti.

Ŝi partoprenis al la Internaciaj Kongrsoj de Esperanto en Valencia (1997 kaj 2000) kiel ankaŭ al IFK en Aalborg (1998), Budapesta (2000), Drezda (2003), Ŝopron(2004) kaj Braşov (2005) akutimiĝanta ŝin kun la aferareco tiesaj esperantistaj kunvenoj.

Scanned with OKEN Scanner

La conferința KAEST (Aplicațiile limbii Esperanto în Știință și Tehnică) din Dobrichovice (Cehia) a prezentat materialul intitulat „România pregătește transportul feroviar pentru integrarea în principalele coridoare ale rețelei europene de mare viteză".

Același material, împreună cu un altul intitulat „Podurile de peste Dunăre din România" l-a prezentat și la Congresul IFEF de la Drezda (2003) bucurându-se de aprecieri elogioase. La Congresul IFEF de la Sopron (2004) , a captat atenția auditoriului cu un alt material de specialitate, care privește „Introducerea transportului intermodal în sistemul de transport al Bucureștiului".

Nu avem nici o îndoială că, prin prezența sa activă , a contribuit substanțial la reușita Congresului IFEF care a avut loc în România , la Brașov, în anul 2005.

Al la konferenco KAEST (Aplikoj de la Esperanto en la Scienco kaj Tekniko) el Dobrichovice(Ĉehio) ŝi prezentis la raporteton „Rumanio preparas la fervojan transporton por la integriĝo en la grandaj transportkoridoroj de la grandrapideca reto de la Eŭropo.

La saman raporton kune kun alian titoligita „La pontoj Trans-Danubo el Rumanio" ŝi prezentis ankaŭ en la IFK el Drezdeno (2003) ĝojante de laŭdaj aprezoj. Al IFK en Ŝopron(2004) ŝi kaptis la atenton de la aŭskultantaro pere de alia faka raporto· kiu rilatas pri „Enkonduko de la intermoda transporto en la transportsistemo de la Bucureşti".

Ni ne havas dubojn ke, pere de ŝia aktiva ĉeesto, ŝi kontribuis substance al la sukceso de la IFK kiu okazis en Rumanio, al Braşov , en la jaro 2005.

Foto nr. III.17.2. Esperantiștii feroviari români la București, în incinta Palatului Mogoșoaia, după Adunarea anuală a AFER din anul 2003

La rumanaj fervojistaj esperantistoj el Bucureşti apud la Palaco Mogoşoaia, postkongreso REFA - 2003

Scanned with OKEN Scanner

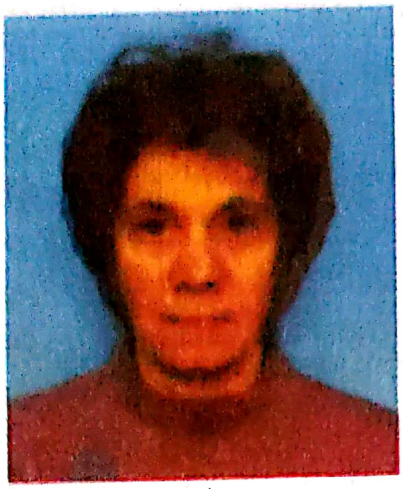

Foto Nr.III.18.1. D-na Floarea Mladin

S-a născut la data de 4 octombrie 1947 în localitatea Copăceni, județul Giurgiu.

Este absolventă a Școlii Tehnice de Stenodactilografie București.

La Societaea Națională a Căilor Ferate Române a ocupat funcția de șef de cabinet al președintelui și apoi, al vicepreședintelui, funcții în care a acordat un sprijin substanțial promotorilor limbii internaționale ESPERANTO.

Totuși, se implică în mișcarea esperantistă feroviară abia în anul 1998, după ce a luat parte la Adunarea anuală din acel an, organizat la Vatra Dornei.

În cadrul AFER, ea a participat la toate acțiunile interne organizate de aceasta după anul 1998. Curând după aceea, este aleasă în funcția de șef de filială București a AFER

Ŝi naskiĝis la 4^(an) de oktobro 1947 en la loko Copăceni, distrikto Giurgiu (legu Ĝurĝu).

Ŝi estas la abiturientino de la Teknika Lernejo Stenodaktilografia Bukureŝti.

En la Nacia Socieo de la Rumana Fervojo ŝi okupigis la funkcion de kabinetĉefo de la Prezidanto kaj, poste, de la vicprezidanto, la funkcioj en kiuj ŝi donis substancan helpon al la promociantoj de la internacia lingvo, ESPERANTO.

Tamen ŝi implikiĝis en la fervoja esperantista movado apenaŭ en la jaro 1998 sekvanta al la partopreno al jarkunveno de la REFA la saman jaroj kiu okazis en Vatra Dornei.

Kadre de REFA, ŝi partoprenis al ĉiuj agadoj organizitaj fare de tiu, post la jaro 1998. Baldaŭ poste ŝi estas elektita kiel filia ĉefino Bukureŝti de la REFA ,

Scanned with OKEN Scanner

iar, în anul 2000 este aleasă în funcția de vicepreşedinte al AFER, funcție pe care a îndeplinit-o până la alegerile din 2004 (Predeal).

Prezența doamnei Floarea Mladin în organizarea adunărilor anuale ale AFER la Bucureşti, în anii 2001 şi 2oo3 a fost remarcabilă.

A participat la multe acțiuni esperantiste feroviare în afara granițelor României, cum au fost: congresele IFEF de la Aalborg – Danemarca 1998; Budapesta – Ungaria 2000; Dresda – Germania 2004; Tabor – Cehia 2001 şi Braşov – România 2005.

În anul 2000 a condus grupul esperantiştilor feroviari români la Săptămâna Culturală Mediteraneană organizată la Valencia – Spania.

În perioada 2002 – 2004 a participat la Săptămânile de Schi ale esperantiştilor feroviari, astfel: Kuncice – Slovacia 2002; Tatranska Lomnica – Cehia 2003; Chamonix – Franța 2004.

Chiar şi în ipostaza de pensionară, doamna Floarea Mladin rămâne o prezență agreabilă în cadrul AFER participând la toate acțiunile mai importante ale acesteia.

kaj en la jaro 2000 ŝi estas elektita en la funkcio vicprezidanto de la REFA, funkcio kio ŝi plenumis ĝis la elektoj el 2004 (Predeal).

La ĉeesto de la sinjorino Floarea Mladin en la organizado de la jarkunvenoj de la REFA en Bukureŝti en la jaroj 2001 kaj 2003 estis rimarkebla.

Ŝi partoprenis al multaj fervojaj esperantistaj agadoj kaj nefervojaj, ankaŭ ekstere de la Romaniaj landlimoj kiel estis: IFEF Kongresoj el Aalborg-Danio 1998; Budapesta–Hungario 2000; Dresda – Germanio 2003; Tabor-Ĉeĥio 2001 kaj Braşov–Rumanio 2005.

En la jaro 2000 ŝi gvidis la grupo de la rumanaj fervojistaj esperantistoj al Mediteranea Kultura Semajno okazinta en Valencia – Hispanio .

En la periodo 2002-2004 ŝi partoprenas al la skisemajnoj de la fervojaj esperantistoj tiel:Kunĉice - Slovakio 2002, Tatranska Lomnica - Ĉeĥio 2003, Chamonix-Francio 2004.

Eĉ en la stato de emeritulino, la sinjorino Floarea Mladin restas agrablan ĉeestanton kadre de REFA, partoprenanta al la plej gravaj agadoj ĉi-tiesa.

Scanned with OKEN Scanner

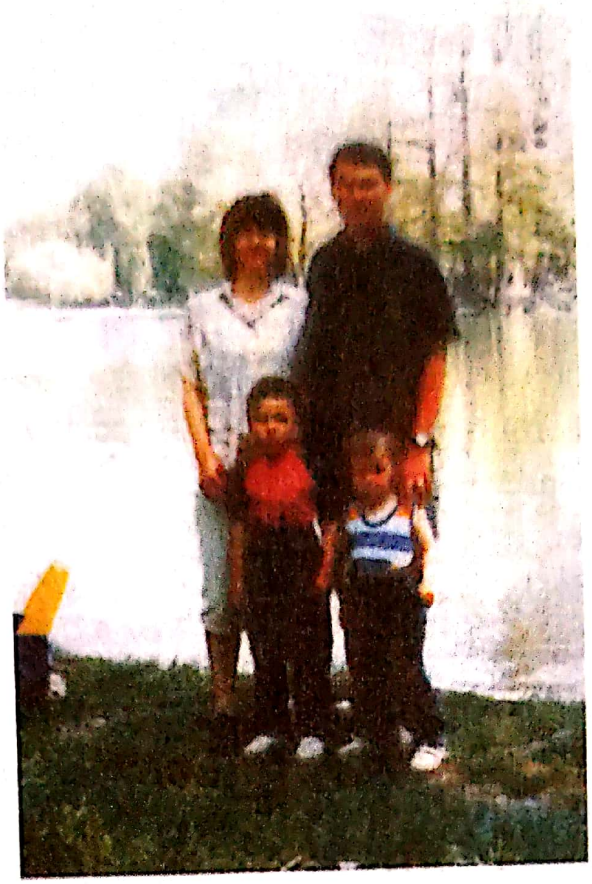

Foto nr. III.19.1. ing. Ani şi/kaj Gheorghe Coman (legu Koman)

Întemeietorii acestei familii s-au cunoscut după ce s-au înscris şi au participat la acţiunile organizate de către Asociaţia Feroviarilor Esperantişti din România, prima dată la 15.12.1997.

Ani Coman – este absolventă a Facultăţii de Transporturi din cadrul UniversităţiiTehnice Bucureşti. Se încadrează la Institutul de Studii şi Proiectări Căi Ferate Bucureşti în funcţia de inginer proiectant, la 1 septembrie 1995. Se transferă la Regionala de Căi Ferate Craiova la data de 01.09.1997 , unde îndeplineşte mai multe funcţii, actualmente fiind

La fondantoj de la ĉi-tia familio konatiĝis sin, post la aliĝo kaj partopreno fare de ili al agadoj organizataj de Rumana Esperantista Fervojista Asocio, unua foje en 15.12.1997.

***Ani Coman** estas diplomitino de la Fakultato de Transportoj cadre Universitato Teknika Bukureŝti.. Ŝi funkcias al Instituto de Studoj kaj Projektoj por Fervojoj Bukureŝti, kiel proiektanta ingeniero en 01 Septembro 1995. Ŝi translokiĝas al Regionalo CFR Craiova en 01.09.1997, kie ŝi plenumas pliajn*

promovată în funcția de Șef Laborator SCB Craiova.

Gheorghe Coman este și el absolvent al Facultății de Transporturi din cadrul Unuversității Tehnice București.

Lucrează la CFR din 12.08.1987 în calitate de electromecanic SCB, iar din 01.10.1997 este încadrat inginer.

Anica și Gheorghe își unesc destinele la 09.05.1998 și călătoria de nuntă o fac în Danemarca, la Aalborg participând la al 50-lea Congres IFEF (16-22.05.1998).

Împreună iau parte la ședințele trimestriale și adunările anuale ale AFER organizate după 1997.

Împreună au asigurat condițiile necesare pentru desfășurarea, la Călimănești a reuniunilor UAAIFR în anii 1999, 2002 și 2003 obținând sprijinul conducerii Regionalei CF Craiova.

Împreună au devenit părinții celor doi fii, Cristian Ionuț și Cătălin Florin, pe care speră să-i ajute a deveni nu numai feroviari ci și esperantiști.

funkciojn estante nun ĉefino de la Laboratorio SCB Craiova.

***Gheorghe Coman** estas ankaŭ li diplomata de la Fakultato de Transportoj, kadre Universitato Teknika Bukureŝti, en la jaro 1997.*

Li laboras al CFR komence de 12.08.1987, kiel elektromekaniko SCB, kaj el 01.10.1997 funcias kiel inĝeniero.

Ani kaj Gheorghe unuiĝas iliaj destinoj al 09.05.1998, kaj la edziĝvojaĝo ili plenumas en Danlando al Aalborg, partoprenante al la 50-a IFEF Kongreso (16-22 Majo 1998).

Ambaŭe ili partoprenas al trimestriaj kaj jaraj renkontiĝoj de la REFA organizataj poste 1997.

Ili ambaŭ asekuris la kondiĉojn pro disvolviĝo en Călimăneşti la UAAIFR renkontiĝojn en la jaroj 1999, 2002, 2003 kaj 2004 helpe de estraro de la Reĝionalo CFR Craiova.

Ili ambaŭ devenis la gepatrojn de iliaj du filoj, Cristian Ionuț (legu Kristian Jonuc) kaj Cătălin (Katalin) Florin, kiujn ili esperas helpi devenu, ne nur fervojistoj sed ankaŭ esperantistoj.

Scanned with OKEN Scanner

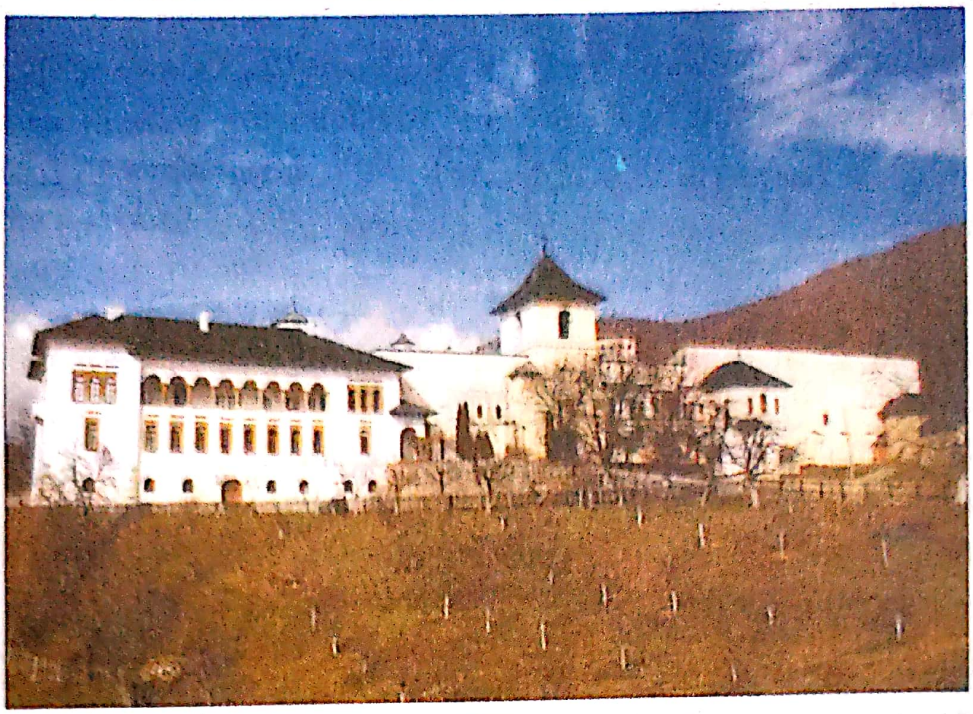

Foto nr. III.19.2. Mănăstirile Hurezi şi Bistriţa sunt doar două dintre minunatele obiective la care ne-au condus soţii Coman cu ocazia acţiunilor organizate de ei.

La monahejoj Hurezi kaj Bistriţa. Distrikto Valceo – Rumanio estas ja du inter laobjektivoj al kio kondukis nin geedzoj Comn kadre de la agoj kion ili aranĝis por ni.

Scanned with OKEN Scanner

Foto nr.III.20.1. Ing. Vasile (Bazil) Popescu
(legu Popesku)

S-a născut la 10 aprilie 1956 în localitatea Titeşti, judeţul Vâlcea.

Din luna mai 1974 este încadrat ca inginer de specialitate la Regionala de Căi Ferate Braşov desfăşurându-şi activitatea în structurile sale operativ-teritoriale, în funcţii ca: revizor S.C., instructor regional, şef Centru Telecomunicaţii Sibiu, şef Agenţie Telecomunicaţii Braşov, etc.

Este posesorul unor calităţi profesionale şi morale remarcabile.

În anul 1992 aderă la mişcarea esperantistă feroviară frecventând cursuri pentru învăţarea limbii internaţionale şi activând pentru răspândirea ei.

În anul 1995 participă, la Bidgoszcz (Polonia), la un curs de limbă esperanto, alături de alţi 39 de colegi din cadrul AFER.

În anii 1998 şi 2002 este organizatorul principal al Adunărilor

Li naskiĝis la 10^{an} de Aprilo 1956 en la loko Titeşti, distrikto Vâlcea.

Ek de monato Majo 1974 li estas kadrita kiel inĝeniero de sia fako al Fervoja Regionalo Braŝov disvolviĝanta la agado en ĝiaj operativ-teritoriaj strukturoj, en la funkcioj kiel: cirkulsekureca revizoro, regionala instruisto, ĉefo de la telekomunikada centro Sibiu, ĉefo de la telekomunikada agentejo Braŝov, k.t.p.

Li estas posedanto de iuj profesiaj kaj moralaj kvalitoj rimarkindaj.

En la jaro 1992 li aliĝas al la fervojista esperantista movado.

En la jaro 1995 li partoprenas en Bidgoszcz (Pollando) al kurso de esperanta lingvo apud aliaj 39 kolegoj kadre de REFA.

En la jaroj 1998 kaj 2002 li estas la gravan organizanton de la

anuale ale AFER, programate a se desfăşura la Sibiu. Cu aceste ocazii a manifestat o remarcabilă price-pere organizatorică. Pentru reuşita acestor acţiuni şi-a mobilizat întreaga sa familie punând la dispoziţie şi autoturismul propriu.

Nu a lipsit de la nici o acţiune iniţiată de AFER, de la data intrării sale în mişcarea esperantistă reuşind să fie mereu util.

Excursia la Sibiu a participanţilor la Al 57-lea Congres IFEF (Braşov – România 7 – 14 mai 2005) a fost apreciată la superlativ şi datorită eforturilor depuse de către colegul ing. Vasile Popescu.

A participat la Congresele IFEF de la Haga, Kosice, Budapesta şi Aalborg, precum şi la Săptămâna Culturală Mediteraneană de Esperanto, la Valencia – Spania 2000.

Jarkunvenoj de la REFA, antaŭen programitaj okazigi en Sibiu. Ĉi okaze li montrigis rimarkindan organizan talenton. Pro la bonsukceso ĉi-tiesaj agadoj li mobilizigis tutan lian familion inklusive lian propran aŭtomobilon.

Li ne forestantis nenian agadon iniciata fare de REFA komence de lia eniro esperantistan movadon, sukcesanta esti ĉiam utila.

La ekskurso en la urbo Sibiu , organizinta por partoprenantojn de la IFK 2005 postkongreso, estis aprezintaj superlative, ankaŭ dank al liaj klopodoj.

Li partoprenis al la IFEF Kongresoj el Haga (NL), Koŝice(SK), Budapesta (HU) kaj Aalborg (DK) kiel ankaŭ al Mediteranea Kultura Esperanta Semajno el Valencia (ESP) 2000.

Foto nr. III.20.2. Esperantiştii feroviari din România la Sibiu în septembrie 2001

La nombroj de la REFA en Sibiu – Septembro 2001.

Scanned with OKEN Scanner

Foto nr. III.21.1. Ec. Chicu Gicu (legu Kiku Ĝiku)

S-a născut la 18.04.1949 la Iaşi.

În anul 1972 este licenţiat în ştiinţe economice – specialitatea : Economia Industriei, Construcţiilor şi Transporturilor, al Facultăţii de Ştiinţe Economice din cadrul Universitştii „Alexandru Ioan Cuza" -Iaşi.

De la terminarea facultăţii (1972) şi până în 09.07.1976 îşi exercită profesiunea în mai multe ramuri ale economiei, iar la 09.07.1976 se încadrează, prin transfer, la Regionala CF Galaţi, unde cunoaşte o evoluţie profesională remarcabilă contribuind la adapatarea instutuţiei la cerinţele impuse de procesul de integrare europeană.

În anul 1991 ia contact cu mişcarea esperantistă feroviară iar, din 1992 este ales şef al Filialei Galaţi a AFER. În această calitate a contribuit la organizarea

Li naskiĝis la 18.04.1949 al Iaŝi.

En la jaro 1972 li estas licenciulo en ekonomiaj scientoj – la fako: ekonomio de la industrio, konstruoj kaj transportoj, al Fakultato de Ekonomiaj Sciencoj, kadre de la Universitato „Alexandru Ioan Cuza" – Iaşi.

Ek de finiĝo de la fakultato (1972) ĝis la 09.07.1976 li ekzercas sian profesion en pli multaj brancoj de la nacia ekonomio kaj en la dato 09. 07. 1976 li enkadriĝis, pere de translokiĝo, al la Distrikta Fervoja Administracio CFR Galaţi, kie li konas rimarkindan profesian evoluon, kontribuante al la adaptado de la institucio al la deziraĵoj imponitaj de procezo de eŭropa integriĝo.

En la jaro 1991 li prenas kontakton kun esperantista movado, kaj el 1992 li estas elekita ĉefo de la Filio Galati de la REFA. En ĉi-tia kvalito li kontribuis al organizado de la

acțiunilor AFER desfățurate la Regionala Galați și a menținut o permanentă legătură cu Comitetul de condcere al AFER.

A participat la toate adunările trimestriale și anuale ale AFER, ca și la Congresele IFEF de la Haga, Berlin, Aalborg, Pecs, Tabor împreună cu familia sa. A participat și la Al 58-lea Congres IFEF la Șanhai – China, care s-a desfășurat în perioada 6-13 mai 2006 .

Depune o activitate permanentă pentru atragerea de noi feroviari la mișcarea esperantistă și pentru menținerea unității filialei pe care o reprezintă, în condițiile transformărilor organizatorice impuse de reformarea transporturilor feroviare în vederea integrării în rețeaua feroviară a UE.

REFA agadoj, disvolviĝitaj al la Reĝionalo CFR Galati kaj li tennis permanantan kunligon kun la estrarkomitato de la REFA.

Li partoprenis de ĉiuj trimestruiaj kaj jaroj kunvenoj de la REFA, kiel ankaŭ al la IFEF kongresoj al Hago, Berlin, Aalborg, Pecs, Tabor kune kun sia familio. Li partoprenis ankaŭ la 58-an IFK okazinta en la periodo 6-13 de Majo 2006 en Ŝangaj – Ĉinio.

Li agadas permanente pro la altiro de la novaj fervojistoj al esperantista movado kaj pro la konservon de la filia unuiĝo, kun li ĝin reprezentas en la kondiĉoj de la transformiĝoj organizaj imponitaj de reformiĝo de la fervojaj transportoj pro la integriĝo en la UE fervoja reto.

Foto nr. III.21.2. Galați, orașul gazdă a mai multor acțiuni ale UAAIFR și AFER

Galați (legu Galacj) – la urbo en kio okaziĝis plimultan agon de la REFA.

Foto nr. III.22.1. Ing. Nicolae Tomescu (legu Tomesku)

S-a născut la 26 iunie 1945, în orașul Târgoviște – capitala județului Dâmbovița.

Este absolvent cu diplomă de inginer al Facultății de Electronică din cadrul Institutului Politehnic București , în specialitatea Telecomunicații – Telecomenzi.

Este cadru tehnic feroviar din anul 1970 îndeplinind funcții tehnice de răspundere ca:șef laborator SCB, șef district SCB-TTR, inginer șef, șef secție Tg. Mureș, șef secție CT1 Brașov și șef al Diviziei de Instalații din cadrul Centralei Regionalei CF Brașov, etc.

În anul 1992 ia contact cu mișcarea esperantistă fiind unul din întemeietorii Filialei Târgu-Mureș a AFER.

În anii 1994 și 1996 a coordonat organizarea Adunărilor Anuale ale AFER la Târgu-Mureș.

Dându-și seama de utilitatea

Li naskiĝis la 26 Junio 1945, en la urbo Târgovişte – la ĉefurbo de la administra distrikto Dâmbovița (legu Dâmmbovica)

Li obtenis la inĝenierdiplomon de la Elektronika Fakultato, faka Fervojaj Telekomandoj, kadre de Politeknika Instituto Bucureşti.

Li estas teknika fervoja oficisto el la jaro 1970 kaj plenumis teknikajn respondecajn funkciojn kiel: ĉefo de laboratorio SCB; Distriktaĉefo al SCB; ĉefinĝeniero, ĉefo de sekcio al Târgu-Mureş, ĉefo de la Sekcio CT1 Braşov, kaj ĉefo de la Divizio de Instalaĵoj kadre de centralo de la Reĝionalo CFR Brasov, ktp.

En la jaro 1992 prenas kontakton kun esperantista fervojista movado, estante unu el la fondintoj de la Filio Târgu Mureş de la REFA.

En la jaroj 1994 kaj 1996 estris la organizadon de la jarkunvenoj de la REFA, en la Târgu Mureş.

Ekkomprenante la utilecon de

limbii esperanto, i-a atras şi pe cei doi fii ai săi, Dan Nicolae şi Vlad Mihai, în mişcarea esperantistă feroviară asigurându-le condiţiile necesare participării lor, în anul 1995, la un curs de învăţare a limbii internaţionale organizat la Bidgoszcs (Polonia) .

Fiind transferat cu serviciul la Braşov, a sprijinit, cu toată capacitatea sa organizatorică, toate acţiunile AFER la care a fost solicitat.

A participat la Congresele IFEF, ca membru al AFER, la Haga–Olanda (1996), Budapesta – Ungaria 2000, Reims–Franţa, Braşov–România (2005) precum şi la săptămâna culturală esperantistă de la Valencia - (Spania) 2000.

la lingvo Esperanto, li altiris ankaŭ tiujn du siajn filojn, Dan Nicolae kaj Vlad Mihai en la fervojista esperantista movado, asekurante al ili, en la jaro 1995, necesan kondiĉojn pro la lernado de ĉi-tia lingvo, al Bidgoszcs. (Pollando).

Estante translokiĝita, defore, al Braşov, li apogis, kun sia organiza plenkapacito, ĉiujn agadojn de la REFA al kiuj li estis petita.

Li partoprenis al la IFK , kiel membro de la REFA, al Hago-Nederlando 1996, Budapesta – Hungario 2000, poste, al Reims – Francio same kiel la Kultura Esperanta Semajno el Valencia – Hispanio 2000.

Foto nr. III.22.2. Mănăstirea Recea din Tg.Mureş , vizitată de membrii AFER în anul 1996, după Adunarea Anuală desfăşurată în acest oraş.

La monahejo Recea (legu Recal) el Tg Mureş, kiu estis viziti, post kongreso, de REFA- membrojn, en la jaro 1996.

Foto nr. III.23.1. D-l Viorel Buzăianu

S-a născut la la 26 august 1951.

Din anul 1969 se încadrează în muncă la CFR, la Secția CT2 Buzău îndeplinind diferite funcții, inclusiv pe aceea de maistru. Din anul 1990 până la 15.09.2003 îndeplinește funcția de șef district la SCB2 Buzău.

În anul 1996 ia contact cu mișcarea esperantistă feroviară devenind șeful filialei AFER Buzău.

A creat condițiile pentru desfășurarea unor Adunări Trimestriale AFER organizând excursii pentru participanți la Mânăstirea Ciolanu, stațiunea Sărata-Monteoru și Vulcanii Noroioși de la Berca, de lângă Buzău (Foto nr. III.23.2.).

A participat la Congresele IFEF de la Aalborg (Danemarca), Le Mans (Franța) și Budapesta (Ungaria).

Bun organizator și figură

Estas naskigita al 26 Augusto 1951.

El la jaro 1969 kadriĝis en laboro al CFR, al sekcio CT2 Buzău, plenumante sekve diversajn funkciojn, inklusive tia de majstro. El la jaro 1990 ĝis la 15.09.2003 li plenumas la funkcio de distrikta ĉefo al SCB 2 Buzău.

En la jaro 1996 prenas la kontakton kun esperanta fervojista movado devenante la ĉefon de la filio de REFA Buzău.

Li kreis la kondiĉojn pro la disvolviĝo de la trimestriajn renkontiĝojn de la REFA, organizante ekskursojn por la gepartoprenantojn al la Monahejo „Ĉolanu", Ripozlokon „Sărata Monteoru" kaj Vulcanii Noroioşi (la Kotaj Vulkanoj) al la Berca, apud Buzău (Foto nro. III.23.2.))

Li partoprenis al IFK al Aalborg (Danio) Le Mans (Francio) kaj Budapesto (Hungario).

Bona organizanto kaj figuro

carismatică, a contribuit la crearea unei imagini favporabile grupului în care s-a integrat în diverse ocazii.

Este un activist esperantist discret, dar cu rezultate organizatorice notabile.

De la data de 15.09.2003 este pensionar CFR, dar nu a lipsit de la nici o convocare a conducerii AFER.

fervorema, kontribuis al la kreo de iu favora imago al la grupo en kiu li estis integrata, diversokaze.

Li estas diskretan esperantistan agadiston, sed kun notindajn organizajn rezultojn .

Komence de 15.09.2003 li estas emeritulo CFR, sed li ne estis forestanta nek de unu alvoko de la REFA estraro.

Foto nr. III.23. 2. La Vulcanii Noroioşi, dupa o Adunare trimestrială a AFER. Berca Buzău 2002

Al la Kotajn Vulkanojn, post la unu inter la trimestrialan kunvenon de la REFA el la jaro 2002. Berca – Buzău.

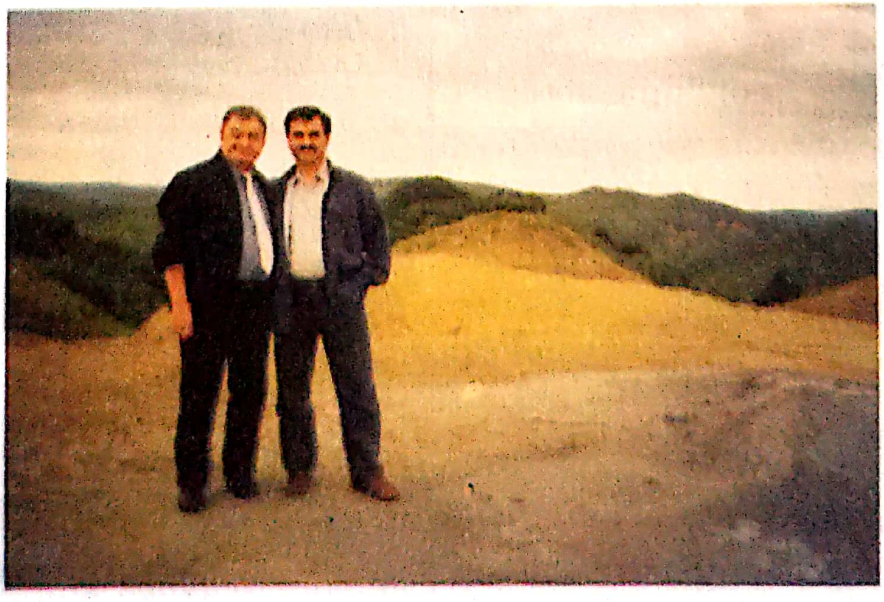

Foto nr. III.23.3. La Vulcanii Noroioşi cu ing. Ispas de la Alba Iulia - 2002

Al la Kotajn Vulkanojn , kun la inĝ. Ispas el Alba Julia – 2002.

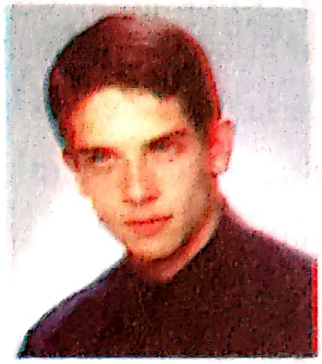

Foto nr. III.24.1. Rodica Grigore Cătălin

N A Ş C A

Prezențe agreabile în cadrul AFER, deși în prezent activează în afara organismului feroviar, domnul ing. Grigore Naşca fiind întreprinzător particular, soții Naşca nu s-au desprins de mişcarea esperantistă a feroviarilor din România.

D-l ing. Grigore Naşca s-a născut la 26 mai 1963 în oraşul Luduş, județul Mureş.

Este absolvent al Institutului Politehnic Bucureşti – Facultatea de Tehnologia Instalațiilor de Transport Feroviar, promoția 1988.

Din septembrie 1988 a indeplinit funcții corespunzătoare specializării sale, ca: inginer de zonă , şef District SCB - Secția CT2 Sibiu.

D-na Rodica Naşca s-a născut la 7 mai 1966 în oraşul Blaj, județul Alba.

Este învățătoare la o şcoală din Sighişoara, unde locuieşte cu familia sa.

Agrablaj ĉeestoj en kadre de REFA, kvankan nun ili laboras ekstere de la fervojista organismo la sinjoro Grigore Nasca estanta privata entreprenisto, ili ne dispartiĝis de la esperantista movado de la fervojistoj el Rumanio.

***La sinjoro ing.Grigore Naşca** naskiĝis la 26^{an} de Majo 1963 en la urbo Luduş, distrikto Mureş.*

Li estas diplomito de la Politeknika Instituto Bukureŝti,Fakultato de Tehnologio de la Instalaĵoj de fervoja Transporto – la promocio 1988.

Ekde Septembro 1998 li plenumis funkcioj respondantaj al la specializado, kiel zona inĝeniero kaj ĉefo de la SCB-distrikto – la Sekcio CT2 Sibiu.

***La sinjorino Rodica Naşca** naskiĝis la 7^{an} de Majo 1966 en la urbo Blaj, Distr.Alba.*

Ŝi estas instruistino al lernejo el Sighişoara, kie ŝi loĝas kune sia familio.

Soții Nașca au devenit membri ai AFER în anul 1996, când D-l Grigore Nașca a devenit șef al Filialei Sighișoara a AFER.

De la data aderării la AFER, D-l și D-na Nașca au participat la toate acțiunile organizate de esperantiștii feroviari în România.

În perioada 11-12 aprilie 1997, familia Nașca a organizat Adunarea Trimestrială (I) a AFER la Sighișoara străduindu-se și reușind a prezenta participanților cât mai multe aspecte ale multiculturalității acestei zone a României. Cu această ocazie soții Nașca s-au dovedit a fi excelenți organizatori, etalând o cultură remarcabilă și o sociabilitate demnă de toată lauda, așa cum s-au relevat la toate acțiunile organizate bde AFER , la care au participat uneori și cu fiul lor, Cătălin.

Cătălin Nașca s-a născut la 13.11.1986. Este absolvent al Liceului Uman din Sighișoara, în cadrul căruia a învățat să vorbească limbile germană, engleză și franceză.

Acum el este student la Institutul de Studii Economice din Cluj-Napoca pregătindu-se în limba germană.

Cătălin și-a însoțit părinții la toate acțiunile organizate de UAAIFR și de AFER, la care aceștia au participat.

La geedzoj Grigore kaj Rodica Nașca devenis membroj REFA kaj s-ro Nașca, ĉefo de la Filio el Sighisoara.

Ekde la aliĝdato al REFA, la sinjoro kaj la sinjorino Nașca partoprenis al la ĉiuj agadoj organizataj fare de fervojistaj esperantistoj el Rumanio.

En la periodo 11-12 Aprilo 1997 la familio Nașca organizis la trimetrian kunvenon de la REFA al Sighișoara. Ili penadis kaj sukcesis prezenti, al la partoprenantoj, kiom pli multajn aspektojn de la plurikulturalecon ĉi-tiesa zono de la Rumanio. Ĉi-okaze la geedzoj Nașca pruviĝis esti bonegaj organizantoj, kun rimarkinda kulturo kaj havantaj laŭdindan socialemecon, kiel fakte, ili rimarkiĝis en ĉiuj agadoj organizitaj fare de REFA , al kiuj ili partoprenis kun tempa akurateco, iamfoje, ankaŭ kun iliaj filo, Cătălin (Legu Kătălin).

***Cătălin Nașca** naskiĝis en la 13.11.1986. Li estas abituriento de la Umanista Liceo el Sighișoara (Rumanio), kadre de kiu li lernis paroli germanan, anglan kaj francan lingvon.*

Nun, li estas studenton en la Instituto de Ekonomia Studoj el Cluj-Napoca, klerigante sin en germana lingvo.

Cătălin akompanis sian gepatrojn al tutaj akcioj organizitaj de Rumana Sekcio de la FISAIC kaj REFA.

Scanned with OKEN Scanner

În afara României, Cătălin a participat la Săptămâna Culturală Mediteraneană, care a avut loc la Valencia (Spania – 2000) şi la Al 58 –lea Congres IFEF, la Şanhai – China 6-13 mai 2006.

Principalele acţiuni organizate de AFER în afara României, sub egida IFEF, la care au luat parte şi soţii Naşca, au fost: Polonia–1996, Kosice – Slovacia 1997, Aalborg–Danemarca 1998, Le Mans – Franţa 1999, Săptămâna Culturii Mediteraneene Valencia – Spania 2000 şi Al 58-lea Congres IFEF 6-13 mai, Şanhai–China 2006.

Date fiind tinereţea şi disponibilităţile sale spirituale şi materiale, prevedem că familia Naşca va activa încă mulţi ani în cadrul AFER .

Ekstere de Rumanio, Cătălin partoprenis al la Mediteranea Kultura Semajno okazinta al Valencia (Hispanio – 2000) kaj al la 58-an IFK en Ĉinio – Ŝangaj, 6-13 de Majo 2006).

La ĉefaj agadoj organizataj fare de REFA ekstere de la Rumanio, sub la eĝido de IFEF, al kiuj, la geedzoj Naşca partoprenis, estis: Pollando – 1996, Koŝice – Slovakio 1997, Aalborg – Danio 1998, Le Mans –Francio 1999, La Mediteranea Kultura Semajno Valencia-Hispanio 2000 kaj al la 58-an IFK, Ĉinio – Ŝangaj, 6-13 de Majo 2006).

Ĉar la geedzoj Naşka estas junaj kaj entuziastaj, kaj ĉar ili havas spiritajn kaj materialajn disponeblecojn, ni antaŭvidas ke ili agados ankoraŭ multajn jarojn kadre de REFA.

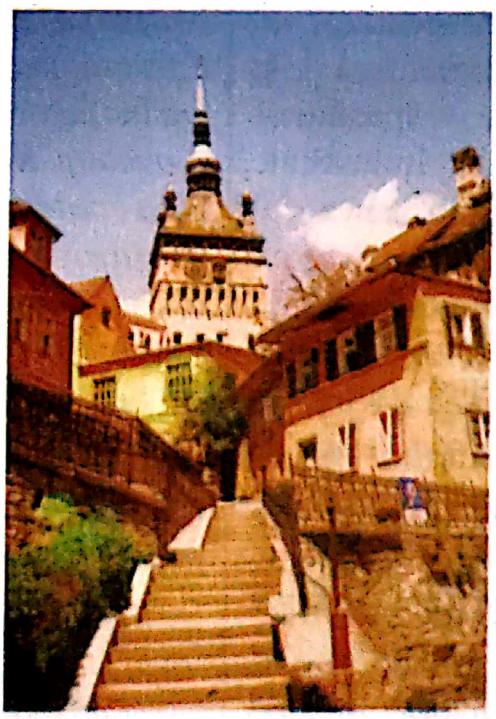

Foto nr. III.24.2. Cetatea Sighişoara, încă locuită.

Ankaŭ loĝita civito Sighişoara el Rumanio.

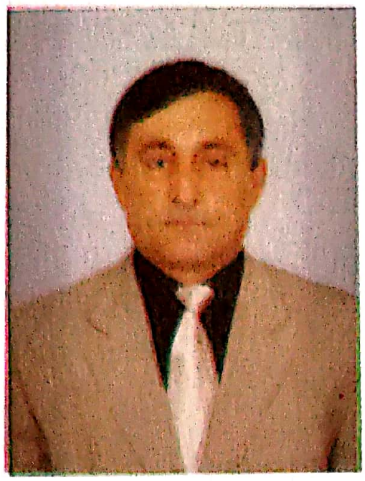

Foto nr. III.25.1 Ing. Dorel Iosifescu (legu Josifesku)

S-a născut la data de 13 septembrie 1954 în localitatea Conop, județul Arad.

Este licențiatul a două facultăți și anume: al Facultății de Căi Ferate, Drumuri, Poduri și Geodezie – specialitatea Construcții și Intreținere Căi Ferate – din cadrul Institutului de Construcții București și respectiv, al Facultății de Silvicultură și Exploatări Forestiere – specialitatea Construcții Civile, Industriale și Agricole – din ncadrul Universității **Transilvania** Brașov.

S-a încadrat în muncă la Căile Ferate Române la 01.09.1977.

De-a lungul celor 28 de ani de carieră, a ocupat diferite funcții operative și de conducere la diverse niveluri dobândind o vastă experiență în aplicarea ideilor novatoare, într-un domeniu de activitate de mare răspundere, în care eliminarea riscurilor constituie o exigență permanentă.

Li naskiĝis la 13-an de Septembro 1954 en la loko Conop (legu Konop), distrikto Arad.

Li estas diplomita de la du fakultatoj, nome: la Fakultato de Fervojoj, Vojoj, Pontoj kaj Geodezio – en la fako Konstruoj kaj Prizogo de la Fervojoj, kadre de Konstruoj Instituto el Bucureşti kaj respektive, de la Fakultato de Forstkulturo kaj Forsteksploatoj – en la fako Civitaj, Industriaj kaj Agrikolaj Konstruoj – kadre de la Universitato ***Transilvanio*** *el Braşov.*

Li komencis labori al Rumanaj Fervojoj la 01.09.1977.

Longe de la 28-an jaroj de kariero, li okupis diversaj laborivaj kaj estraj funkcioj al diversaj niveloj, akirinta vastan sperton en la rapida apliko de la novativaj ideoj en la agadkampo de granda respondeco, en kiu la riskoj-eliminado konstituas permanenta postulo.

Dobândind astfel remarcabile abilităţi pentru luarea unor decizii rapide şi absolvind importante cursuri de management, în perioada 22.03.2001 – 10.01. 2003, a fost promovat în funcţia de Director Regional la Regionala CFR Braşov. În perioada 10.01.- 16.12. 2003 este transferat la Regionala CFR Timişoara în aceeaşi funcţie. În perioada16.12. 2003 – 07.06. 2005 îndeplineşte funcţia de Şef Divizie Tehnic la Regionala CFR Braşov iar, din data de 07.06.2005 ocupă funcţia de de Director al Sucursalei Regionale CFR Braşov din cadrul Companiei Naţionale de Căi Ferate.

În toate funcţiile de conducere pe care le-a ocupat la diverse niveluri, d-l ing. Dorel Iosifescu a încurajat şi activităţile extraprofesionale ale salariaţilor, inclusiv pe cele din cadrul Secţiei Române a FISAIC .

Din anul 2003 până în anul 2005, domnul ing. Dorel Iosifescu a ocupat funcţia de Secretar General al UAAIFR iar, din anul 2005 a fost ales în funcţia de vicepreşedinte al acestei uniuni.

A sprijinit şi a participat în mod nemijlocit la şedinţele UAAIFR şi ale AFER în anii 2001, 2002 şi 2003.

În anul 2002 a reprezentat UAAIFR la şedinţa lărgită a

Akirinta tiel, rimarkivaj lertecoj por la elekto de la iuj rapidaj decidoj kaj sukcese trapasanta la gravaj kursoj de estrosciigo (management), li estis promociigata en la funkcio de Regionala Direktoro kiun li ekzercis dum la periodo 22.03.2001–10.01.2003 al la Rumanaj Fervojaj Regionalo (CFR) Braşov. Poste, li estis metita en la sama posteno, al la Regionalo Timişoara dum la periodo 10.01.- 16.12.2003. En la periodo 16.12.2003- 07.06.2005 li ekzercis la funkcio de la Teknika Divizio kadre de Regionalo CFR Braşov kaj ek de la 07.06.2005, li ekzercas la funkcio de Direktoro al la Regionala Filio Braşov kadre de Nacia Kompanio de Fervojo.

En ĉiuj funkcioj kiujn li okupis, kiel estro al diversaj niveloj, sinjoro inĝ. Dorel Iosifescu kuraĝis ankaŭ la kromprofesiaj agadoj de la salajroj, inkluzive de Rumana Sekcio de FISAIC.

Ekde la jaro 2003, ĝis la jaro 2005, la Sinjoro inĝ. Dorel Iosifescu okupis la funkcio de Generala Sekretario de la UAAIFR kaj ekde la jaro 2005 li estis elektita en la funkcio de vicprezidanto de la sama unio.

Li subtenis kaj partoprenis senpere al la kunvenoj de la Rumana Sekcio de FISAIC kaj de la REFA, dum la jaroj 2001, 2002, 2003.

En la jaro 2002, li reprezentis UAAIFR al la enlarĝita kunveno

Comitetului de Conducere al FISAIC care a avut loc la Hamar – Norvegia.

În anul 2005 a participat la organizarea și desfășurarea celui de Al 57-lea Congres IFEF la Brașov.

În anul 2006 a participat la al 58-lea Congres IFEF organizat la Șanhai – China, ca membru al delegației administrației CFR și a sindicatelor feroviare din România.

A acordat sprijin logistic pentru finalizarea cestei lucrări, fapt pentru care i se cuvin mulțumiri și recunoștință, atât din partea autorului, cât și din partea celor portretizați în acest capitol.

În stilul operativ caracteristic personalității sale, d-l ing. Dorel Iosifescu se dovedește a fi un demn continuator al unor tradiții benefice pentru feroviarii care au preocupări intelectuale și artistice, în condițiile impuse de procesul de aderare la Uniunea Europeană.

de la Estrar Komitato de la FISAIC kiu okazis en Hamar – Norvegio.

En la jaro 2005, li partoprenis al la organizo kaj dizvolviĝo de la 57-an IFK en Braşov.

En la jaro 2006 li partoprenis al la 58-an IFK organizita en Shangaj – Ĉinio, kiel membro de la delegacio de Administracio de Rumanaj Fervojoj (CFR) kajde la fervojistaj sindikatoj el Rumanio.

Li apogis logistike pro la finiĝo de ĉi-tiu laborajo, fakto por kiu deci lin, ne nur dankemojn kaj rekonon de la aŭtoro, sed ankaŭ el parto de tiuj kiuj estas portretigataj en ĉi-tia ĉapitro.

En la efika kaj lerta karakterizo stilo al sia personaleco, la sinjoro inĝ. Dorel Iosifescu pruviĝas esti dignoplena kontinuanto de la plej bonefarantaj tradicioj por la fervojistoj kiuj havas intelektajn priokupojn en la kondiĉoj imponitaj fare de aliĝproceso al la Eŭropa Unuiĝo.

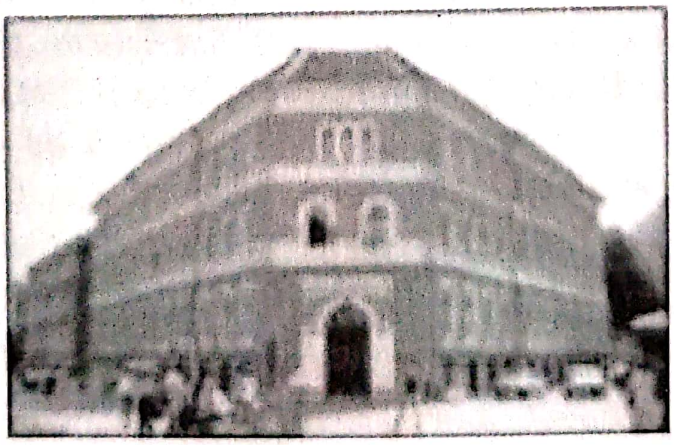

Foto nr. III.25.2. Sediul Regionalei CFR Braşov.

La sidejo de la Braşova Regionala Administracio de la Nacia Fervoja Kompanio(CFR)

Foto nr. III.26.1. JOACHIM GIESSNER
(23.12.1913-25.11.2003)

A face portretul unui om cu personalitatea de anvergură pe care a avut-o cea a lui Joachim Giessner comportă şi plăcere , dar şi riscuri. Noi încercăm să-l portretizăm din perspectiva esperantistului feroviar român şi – pe cât ne este posibil – din unghiul de vedere al esperantistului feroviar internaţional.

Domnul Rolf Terjüng (Internacia Fervojisto nr.1/2004, pag.3) ne informează că Joachim Giessner, în 1957 a „format" Asociaţia Germană de esperanto Feroviar (GEFA), pe care a prezidat-o iar, din 1968 este preşedinte (în exerciţiu sau – de onoare) al Federaţiei Internaţionale a Esperantiştilor Feroviari (IFEF).

Longevitatea sa în fruntea esperantiştilor feroviari europeni şi chinezi se explică prin extraordi-

Fari la portreton de iu homo kun grandega personaleco, kiel estis tiun de la Joachim Giesner, postulas ankaŭ plezuron, sed ankaŭ riskojn. Ni serĉas portreti lin el la perspektivo de la rumana fervojista esperantisto kaj kiome eblas al ni – el la vidangulo de la internacia fervojista esperantisto.

Sinjoro Rolf Terjung (en la Internacia Fervojisto Nr.1/ 2004, paĝ.3) informas nin ke Joachim Giessner „ formigis" la Germana Esperanta Fervojista Asocio (GEFA), kiun li prezidis kaj ek de 1968 li estas prezidanto en ekzerzo (aŭ honora prezidanto) de la Internacia Fervojista Esperanto Federacio (IFEF)

Sia longeviveco en frunto de la fervojistaj eŭropaj kaj ĉiniaj esperantistoj oni eksplikas pere

nara sa vitalitate şi prin plurivalenţa personalităţii sale. A fost nu numai un esperantist de marcă, dar şi un pasionat filatelist muzician, traducător şi autor al multor scrieri cu caracter feroviar.

Mereu se afla acolo unde conjunctura istorică favoriza penetrarea şi răspândirea limbii esperanto.

De pildă, în anul 1983, când a aflat că s-a fondat grupul feroviarilor esperantişti din Huhot-capitală a regiunii Autonome Mongolia Interioară din China, l-a felicitat pe preşedintele acestuia trimiţându-i şi o fotografie a sa în calitatea pe care o avea de preşedinte al IFEF (Internacia Fervojsto nr.1/2004 - pag.2 - Li Sen - preşedintele Asociaţiei Chineze de Esperanto Feroviar - ĈEFA).

După căderea cortinei de fier, în anul 1990 Joachim Giessner întreprinde o călătorie în Bulgaria şi România, publicându-şi impresiile în revista **Internacia Fervojisto,** nu foarte favorabile nouă, dar realiste. Ni le-a prezentat în mod nemijlocit şi la Braşov, unde nu s-a sfiit a ne spune că nu suntem bine organizaţi, că în România se călăto-reşte prost (ca şi în Bulgaria), că trebuie să ieşim din aceea stare a lucrurilor şi din izolare, etc, etc.

Într-un capitol anterior arătam că, în perioada 1990 – 2000, Joachim Giessner ne-a fost oaspe-

de sia ekstraordinara vivemeco kaj pere de plusvalenteco de sia personaleco. Li estis, ne nur markhava esperantisto, sed ankaŭ pasiiĝanta filatelisto, muzikisto, tradukisto, kaj aŭtoro de la multaj skribaĵoj karaktere fervoja.

Li estis ĉiam troviĝanta tie kie la historia konjunkturo estis favoriga al la penetro kaj la disvastigo de la Esperanto.

Ekzemple, en la jaro 1983, kiam li eksciis ke oni fondiĝis la fervojistangrupon de la esperantistoj el Huhot – la ĉefurbo de la Aŭtonoma Regiono Interna Mongolio el Ĉinio – li gratuligis la prezidanton ĉi-tiesa, transmetante ankaŭ al li sian foton, en la kvalito kiun li estis havante, de prezidanto de la IFEF (I. F nr. 1/2004, pag. 2 – Li Sen – prezidanto de la Ĉinia Esperanto Fervojista Asocio ĈEFA).

Post la disfalo, de la ferkurteno, en la jaro 1990, Joachim Giessner entreprenas vojaĝon en Bulgario kaj Rumanio publikigante siajn impresojn en la revuo „Internacia fervojisto", kiuj estis, ne tre favoraj al ni, sed objektivaj. Li prezentis al ni, ankaŭ senpere al Braŝov, kie li ne timemis diri ke ni estas ne bone organizataj, kaj ke en Rumanio oni veturas malbone (kiel ankaŭ en Bulgario) kaj ke ni devas eliri el tia izolita stato, k.t.p, k.t.p.

En antaŭa ĉapitro, mi estis montranta ke en la periodo 1990-2000, Joachim Giessner estis al ni

te în fiecare an şi a participat la fiecare reuniune anuală a AFER.

Lăuda de fiecare dată progresele înregistrate de feroviarii români în învăţarea limbii esperanto, dar critica vehement reticenţa sau sfiala acestora de a conversa în limba internaţională pentru a-şi putea valorifica conoştinţele deja dobândite.

Aceste accente critice nu l-au împiedicat să ne şi laude, în mai multe articole publicate în Rumana Fervojisto, unul fiind preluat şi de noi .

Această perseverenţă dovedeşte că el cunoştea intenţia conducerii UE de a ne integra. Dar cei mai mulţi dintre noi, preocupaţi de învăţarea primelor noţiuni ale limbii esperanto pentru a putea călători în occident, nu ne-am dat seama de faptul că perseverenţa lui Joachim Giessner viza grăbirea acestui proces de integrare.

Acum, după ce nu mai este printre noi, suntem conştienţi că am pierdut un mare prieten, cu precizarea că noţiunea de „prieten" trebuie să o conştientizăm după accepţiunea germană a sintagmei şi mai puţin după cea sentimentalistă, tipică nouă, atunci când vorbim de Joachim Giessner.

Membri AFER trebuie să fie mândri pentru faptul că asociaţia noastră se regăseşte şi într-un capitol separat al lucrării lui Joachim Giessner: "Internacia

gasto, ĉiu jare, kaj partoprenis al ĉiu jara renkontiĝo de la REFA.

Li estis ĉifoje laŭdante la progresojn registritaj fare de rumanaj fervojistoj en la lernado de la Esperanto, sed li estis kritikanta vehemente la detenemon kaj la timemon de la ĉi-tiuj, de interparoli en esperanta lingvo, cele povi valorigi la jam akiritajn konojn.

Ĉi-tiuj kritikaj akcentoj ne malhelpis lin ankaŭ laŭdi nin en pluraj artikloj publikigitaj en la Rumana Fervojisto, el kiuj ni prenis unuon.

Ĉi-tia persevereco de la Joachim Giessner pruvas ke li estis konanta la U.E estrarintencon nin integrigi. Sed la plej multaj el ni, priokupitaj de lernado de la unuaj nocioj de la Esperanto, pro povi vojaĝi al okcidento, ne ekkonsciis la fakton ke la persevereco de la Joachim Giessner celanta al akcelo de ĉi-tia intergriĝa proceso.

Nun, kiam li ne plu estas inter ni, ekscias (ni) ke ni perdis grandan amikon, precizigante ke la nocio de „amiko" ni devas ĝin ekkonsciigi laŭ la germana kompreno de la termino kaj, ne malplimulte, laŭ tia sentimentala (tipa al ni, rumanoj) kiam ni temas pri Joachim Giessner.

La REFA – membroj devas esti fieraj pro la fakto ke nia asocio oni troviĝas en aparta ĉapitro de la verko de Joachim Giessner „Internacia Fervojista Esperanto

Scanned with OKEN Scanner

Fervojista Esperanto Federacio-Historio - Kompletiga Suplemento pri la jaroj 1984 - 1999", la pag.43. Aici Joachim Giessner vorbeşte elogios la adresa vârfurilor AFER şi UAAIFR, dar nu uită să menţioneze şi faptul că el - preşedintele de onoare al FISAIC - a acordat o consiliere la faţa locului pentru ca şi AFER , prin UAAIFR, să se poată afilia la FISAIC. Cu aceeaşi satisfacţie aratăm că directorul general al RCF Braşov,ing. I.V.Leancu – preşedintele fondator al Secţiei Române a FISAIC (recte al UAAIFR) prin conlucrare cu marii demnitari ai CFR , a reuşit să dea unui tren de rang înalt, care circula în 1997 între Bucureşti şi Sibiu, denumirea de ESPERANTO.

Tot aici citim că AFER avea în 1998, 500 de membri, dintre care relativ mulţi tineri.

Autorul acestei lucrări are convingerea că nu a greşit încheind acest capitol cu portretul sumar al lui Joachim Giessner - personalitate eminentă a tuturor esperantiştilor feroviari şi nu numai. Avem în vedere că Joachim Giessner a fost beneficiarul multor onoruri. A fost distins cu medalia de aur şi crucea de merit de către FISAIC. A fost preşedinte de onoare al IFEF şi al Clubului de esperanto „Jiri Korinek" din Usti nad Labem din Cehia, membru de onoare al Asociaţiei Universale de Esperan-

Federacio – HISTORIO – Kompletiga Suplemento, pri la jaroj 1984-1999" al paĝo 43. Ĉi-tie, Joachim Giessner priparolas laŭdante la estrarojn de la REFA kaj UAAIFR, sed ne forgesas mencii ankaŭ la fakton ke li – la honora prezidanto de la FISAIC – donis favoran konsilon al decida momento, pro UAAIFR povu filigi al FISAIC. Kun la sama kontento li montras ke la ĝenerala direktoro de la Regionalo CFR Brasov, Ioan Virgil Leancu – la prezidanto de la rumana sekcio de la FISAIC (nome UAAIFR), kunlabore kun la estraranoj de la CFR, sukcesis doni al iu trajno altranga, kiu estis cirkulanta en 1997 inter Bucureşti kaj Sibiui, la nomon ESPERANTO.

Ankaŭ ĉi-tie ni legas ke REFA estis havanta, en 1998, 500 membroj, el kiuj multaj estas junaj.

La aŭtoro de ĉi-tia verko havas la konvinkon ke ne eraris fermante ĉi-ĉapitron kun la resumata portreto de la Joachim Giessner – eminenta persono de la ĉiuj fervojistaj esperantistoj kaj ne nur ili. Ni mencias ke Joachim Giessner estis laŭreato de plimultaj honoroj. Li estis portanto de la Federacia Meritkruco kaj de la Ora Medalo de Internacia Federacio de Kulturflegantaj Fervojistoj (FISAIC). Li estis Honora Prezidanto de IFEF kaj de la Esperanto klubo „Jiri Korinek" en Usti nad Labem, Ĉehio, Honora Membro de la Universala Esperanta Asocio,

Scanned with OKEN Scanner

to, al FISAIC şi al Clubului de Esperanto din Zilina – Slovacia.

El a fost şi un colaborator marcant la Fundaţia Socială Feroviară (Stiftung BSW).

de FISAIC kaj de la Esperanto Klubo en Žilina – Slovakio.

Li estis alte honorita kunlaboranto en la Fondaĵo Fervoja Sociala Entrepreno (Stiftung B.S.W)

Scanned with OKEN Scanner

PARTEA A II-A / *LA DUA PARTO*

Scanned with OKEN Scanner

CAP. / *ĈAP. IV*
EXPERIENȚE / *SPERTOJ*

CAP.IV.1. PROLOG

Astăzi este recunoscut pe scară tot mai largă faptul că o lucrare încredințată tiparului, indiferent de gen, reflectă – în primul rând – modul cum şi-a conştientizat autorul realitățile (sau abstracțiunile) cu care s-a confruntat şi asupra cărora consideră necesar a se exprima în mod public. De aceea, în lipsa unor modele matematice axiomatice, orice lucrare tipărită are şi o anumită încărcătură subiectivă. Important este ca acel demers să folosească cuiva.

În speranța că nici efortul nostru nu se va risipi fără efecte pozitive, îndrăznim să consacrăm această parte a lucrării unor experiențe esperantiste personale.

Autorul

ĈAP.IV.1. PROLOGO

Hodiaŭ estas agnoskita, pli larĝskale, la fakton ke unu verko ofertita al la tajpilo, iu ajn estu la ĝenro, respegulas – unuavice - la modo kiel la aŭtoro consciiĝis al si mem la realecojn (aŭ abstraktecojn) kun kiuj li alfrontis kaj sur kies li konsideras bezone esprimi publike. Tial mankante iujn matematikajn aksiomatikajn modelojn (patentojn), iu ajn tajpita verko havas, certan, subjektivan ŝarĝon. Grave estas ke tiu evento servi al iu.

Esperante ke nek nia strebo oni ne disendos sen pozitivajn efektojn, ni aŭdacas konsekri ĉitiun parton de nia laborajo al iuj personaj esperantistaj spertoj.

La aŭtoro

Scanned with OKEN Scanner

CAP.IV.2. PRIMA IEŞIRE ITALIA 1993

Aşa cum am arătat în partea a-I-a a acestei lucrări, între anii 1940 – 1990 mişcarea esperantistă în rândul feroviarilor români a cunoscut o nedorită perioadă de stagnare.

Perioada 1991 – 1992 a însemnat renaşterea mişcării esperantiste feroviare în România, sub un imbold al deplinei descătuşări şi sub noile auspicii postdecembrie 1989.

Regionala de Căi Ferate Braşov a reprezentat creuzetul acestei renaşteri, atrăgând în câmpul său magnetic şi alte regionale CFR.

În acei ani au aderat noi membri plini de entuziasm – mai ales tineri - au fost organizate filiale la Cluj-Napoca, Iaşi, Galaţi, Brăila, Constanţa şi Bucureşti, au fost reactivaţi vechii esperantişti, care au predat noilor colegi cursuri intensive pentru însuşirea limbii internaţionale.

Al 45-lea congres IFEF de la Cervia (6 – 20 iunie 1993), a reprezentat nu numai prilejul de a verifica nivelul de însuşire a limbii esperanto de către proaspeţii aderenţi, dar şi prima fereastră deschisă către lume pentru feroviarii români, după decembrie 1989.

Pentru mulţi români, participarea la acest congres internaţional (in-

ĈAP.IV.2. LA UNUA ELIRO ITALIO 1993

Tiel kiel mi montris en la unua parto de la ĉi-tiu verko, inter la jaroj 1940–1990 la esperanta movado de la rumanaj fervojistoj konatis nedeziratan stagnan periodon.

La periodo 1991 – 1992, signifis renaskon de la fervojista esperantista movado en Rumanio sub la instigo (admono) de la plena malĉenumo kaj sub novaj aŭspicoj postdecembre 1989.

Regiona Fervoja Administracio Braşov reprezentis la fandpoto ĉitiesa renasko altirante en sia magneta kampo ankaŭ aliaj Regionaj Fervojaj Administracioj.

En tiuj jaroj aliĝis la novaj membroj plenaj de entuziasmo – precipe la junuloj – kiuj estis organizataj en filioj Cluj-Napoca, Iaşi, Galaţi, Brăila, Constanţa kaj Bucureşti, estis reagataj la malnovajn esperantistojn kiuj lernigis al novaj kolegoj per intensajn kursojn por alproksimaĝo de la internacia lingvo.

La 45-a IFK kiu okazis en Ĉervia (06 junio – 20 junio 1993), reprezentis ne nur la okazo pruvi la posednivelon de la esperanto lingvo de la fresaligintoj al REFA, sed ankaŭ unua malfermita fenestro al mondo por la rumanaj fervojistoj, poste decembro 1989.

Por multaj rumanaj (inklusive por subskribanto) la partopreno al

Scanned with OKEN Scanner

clusiv a subsemnatului), a prilejuit primul paşaport către Occident.

Vizitarea Romei, care adăposteşte columna lui Traian, considerată expresia concentrată a istoriei formării poporului român, rămâne un vis de o viaţă, neîmplinit, pentru cei mai mulţi dintre concetăţenii mei. Iată de ce, la acest congres, au dorit şi au reuşit să participe 65 de români feroviari, între care m-am numărat şi eu.

Preşedintele AFER de atunci, ing. Ştefan Mihai, m-a atras în colectivul de organizare al grupului, mie revenindu-mi sarcina de a colecta taxa de înscriere, paşapoartele şi formularistica cerută de Ambasada Italiei la Bucureşti în vederea obţinerii vizelor de intrare în Italia. Depunerea paşapoartelor la ambasada respectivă s-a făcut şi cu sprijinul substanţial al domnului ing. Paul Sima – directorul de atunci al S.C VARORED S.A Bucureşti.

Cu această ocazie, am constatat că birocraţia italiană ţine cu succes companie celei româneşti, doar aceasta din urmă fiind stigmatizată de presa occidentală. Deh! Probabil acesta este tratamentul aplicat rudelor sărace ! Numai intervenţia domnului Marcel Dinu – adjunct al Ministrului de Externe – pe lângă un înalt demnitar italian, ne-a putut ferici cu obţinerea mult doritelor vize. Pentru tranzitul prin Austria,

ĉi-tiu kongreso okazigis la unuan pasporton al okcidento.

La vizito de Romo, kiu ŝirmas la Trajankolumno, konsiderata koncentrata esprimo de la historio de la rumana popolo-formado, restas sonĝo vivlonge, nerealigata por la plej multaj el miaj kuncivitanoj. Jen kial 65 rumanaj fervojistoj, inter kiuj mi mem numeriĝis, deziris kaj sukcesis partopreni ĉitie.

Tiama prezidanto de REFA, ing. Mihai Ştefan, altiris min en organiza komitato de la grupo, al mi venante taskon kolekti la partoprenkotizon la pasportojn kaj la petpaperojn bezontaj al Itala Ambasado el Bucureşti, cele obteni la enirvizojn por Italio. La depono de la pasportojn al respektiva ambasado estis farita ankaŭ kun la grava helpo de la ing. Paul Sima – tiama direktoro de la S.C. VARORED S.A Bucureşti.

Ĉi-tia okazo mi konstatis ke la itala birokracio tenas plensukcese kompanion al la rumana birokracio, sed nur ĉi lasta estis mallaŭdita pere de okcidenta ĵurnalaro. Tio estas ! Verŝaine tio estas kunporto rilate al malriĉaj parencoj ! Nur la intervenon de la senjoro Marcel Dinu – eksadjointministro eksteraj aferoj - al alta itala rangisto, povis nin feliĉe sentigi pere de obteno de la multdeziratajn vizojn. Por tranzito sur teritorio de la Austrio, la formalaĵojn daŭris

formalitățile au durat mai puțin.

Tocmai jubilam că am trecut peste toate obstacolele, când regretatul dr. Ioan Terejneu – fost membru corespondent al Academiei de Esperanto din San Marino – își încheia ultima lecție de conversație în limba esperanto cu virtualii participanți la Congresul IFEF de la Cerevia, când mai aveam doar câteva ore până la plecare, am primit înștiințarea că a doua zi trebuie să mă prezint la SNCFR București cu un „Curriculum Vitae".

Văzându-mi disperarea, directorul general al RCF Brașov de atunci, ing. Ioan Virgil Leancu, a decis scurt: „Pleci domnule în Italia! Cu Bucureștiul mă descurc eu!". Gestul a fost cu atât mai mărinimos cu cât și domnia sa a fost reținut de la aceea ieșire. Îi rămân îndatorat pentru acest ajutor până la sfârșitul vieții mele.

În pregătirile pentru plecare am beneficiat de ajutorul substanțial și dezinteresat al inginerului Corneliu Vălea, care, pe lângă lecțiile de limbă esperanto, ne-a schițat și itinerarele de acces la obiectivele pe care preconizam să le vizităm. Colega, Magda Mihailovici, care mai călătorise spre occident după 1990, mi-a

pli mallonge.

Ĵus kiam ni jubilais pri la supreniro de la ĉiuj obstakoloj, kaj kiam la bedaŭrata D-ro Ioan Terejneu – tiam korespondenta membro de la Esperanta Akademio el San Marino – estis finiganta konversacian kurson por la virtualaj partoprenentoj al la IFEF Kongreso el Ĉervia, kiam ni havis nur kelkajn horojn ĝis la veturo, mi ricevis la sciigon ke proksimtage mi mem devas estiĝi persone al SNCFR Bucureşti kun prenante „Kurriculum Vitae"-n.

Observante mian malespero, tiama ĝenerala direktoro de la Regiona Fervoja Administracio Braşov, ing. Ioan Virgil Leancu, decidis mallonge: „Forveturu sinjoro Crăciun al Italio ! Kun la Centrala Estraro de la SNCFR mi mem aranĝos la aferojn! Ĉar mi estis deĵore alvokita al Bucureşti por gravaj aferoj." La ĝesto estis tiom pli bonkora kiom ankaŭ li mem estis sur loke retenita, kaj ne plu povis partopreni al tia eksterlanda (eliro) forveturo. Kaj mi restas ŝulda (aŭ ŝuldata) pro tiu helpo ĝis la fino de la mia vivo.

Preparante mian forveturon mi beneficis de la riĉan kaj seninteresatan helpon fare de inĝeniero Corneliu Vălea, kiu krome de esperanto lecionoj, skizis por ni alvenitirenojn al la objektivoj kiujn ni intencis viziti. La kolegino Magda Mihailovici, kiu pluveturis eksterlande al okcidento poste 1989, kudris por mi koverton por pas-

Scanned with OKEN Scanner

cusut o husă port-paşaport şi alte acte şi m-a învăţat cum să mă feresc de hoţii din tren care vor apărea cu siguranţă pe traseu, cum să completez permisul internaţional şi alte lucruri utile.

Tricourile puse la dispoziţie de către colegul nostru brăilean, Marcel Pisică, pe care imprimase steaua verde cu cinci colţuri şi sigla IFEF, ne-au completat echipamentele de călătorie.

Am hotărât să călătorim până la Viena cu trenul internaţional „Carpaţi" şi să plecăm în data de 03.06.1993. Ne-am grupat în compartiment astfel încât toate locurile să fie ocupate numai de către cei din grupul nostru.

Până la Viena (unde am ajuns a doua zi p.m), nu ne-am întâlnit cu răufăcătorii despre care presa occidentală vuia. Gara Viena Vest ne-a oferit primele „ciudăţenii" ale civilizaţiei occidentale: femei uşoare, tineri cu părul vopsit în culori nenaturale şi coafaţi după modelul crestei de cocoş, aglomeraţia de rase neeuropene (arabi, turci, alţi asiatici, africani etc.), grupuri de tineri obosiţi dormind direct pe pavimentul din holul caselor de bilete, oficii de schimb valutar, elegante spaţii comerciale de diferite profiluri, tabele electronice cu mersul trenurilor şi altele, bune şi rele, neîntâlnite în România anului 1993.

Un tren vicinal ne-a dus în gara Viena Sud, de unde aveam să ne

porto kaj aliaj aktoj, kaj lernigis min kiel mi defendiĝi de trainŝtelistoj, kiuj certe aperos survoje, kiel mi devas kompletigi la petpaperon por internacia bileto, kaj aliaj utilaj aferoj.

La trikobluzoj disponigitaj de mia kolego el Brăila, ing. Marcel Pisică, sur kiuj li presis la verdan stelon kun kvin anguloj kaj ankaŭ la IFEF flago, kompletigis mian veturad-ekipaĵaro (ekipamento).

Ni decidis veturi ĝis Vieno kun la internacia trajno „Karpati" kaj forveturi en 03.06.1993. Ni grupiĝis en la kupejo tiel ke la ĉiuj lokoj esti okupitaj nur de tiuj el nia grupo.

Ĝis Vieno, kie ni alvenis la duan tagon p.m, ni ne renkontiĝis kun la malfarantoj pri kiuj la okcidenta ĵurnalaro estis plenplena.La stacidomo Viena Vest ofertis al ni la unuajn strangaĵojn de la okcidenta civilizacio: la faĉilaj virinoj, junuloj kun hararo kolorata malnaturkolore kaj koafataj laŭ modelo „virkok-kresto", aglomeraĵo de neeŭropajn rasoj (araboj, turkoj, alijaj asiauloj, afrikanoj, k.t.p), grupoj da lacaj junuloj dormantaj rekte al pavimo antaŭ biletkasoj, monŝanĝejoj, elegantaj komercspacoj diversspecaj, elektronikaj tabeloj kune kun trajnhoraroj kaj aliaj, bonaj kaj malbonaj, nerenkontiĝataj en Rumanio de la jaro 1993.

Lokala trajno veturis nin en la stacidomo Vieno Suda, de kie ni

Scanned with OKEN Scanner

îndreptăm prin punctul de frontieră Tarvizio spre Veneția și Cervia. Niște tineri au găsit de cuviință să-l persifleze pe domnul Tudorache pentru accentul cu care conversa în limba germană cu un localnic mai în vârstă. Acesta a reușit să-i tempereze pe tineri dar deja reușiseră să mă poarte cu gândul la faptul că Hitler se născuse în această țară.

În rest, numai confort și bunăcuviință, până la granița cu Italia, așa încât am putut dormi. Ne-au trezit vameșii și grănicerii italieni care, după necesarul control, ne-au lăsat să dormim.

Am coborât în gara Veneția Mestre și am format grupulețul care nu mai vizitase această bijuterie a lumii.

Urmărind indicatoarele și sfaturile inginerului Vălea, abia mijeau zorile și ne apropiam de piața San Marco. Nivelul apei din canale scăzuse vizibil. Un șobolan înota flămând către brutăria din imediata apropiere a canaletului. Mirosul de pâine caldă ameliora atmosfera nu prea agreabilă din preajma canalelor. Răsuflarăm ușurați când am intrat în celebra piață, care la aceea oră era pustie. Mesele și scaunele goale din fața unei berării ne-au fost de mare folos. Eram obosiți și trebuia să ne odihnim. Ne-am despachetat sandvișurile scoase din sacoșe și ne-am ospătat, fără să fim deranjați de nimeni. Fiecare și-a scos sticla cu cafeaua preparată

havis direktiĝi pere de landlima punkto, Tarvisio, al Venecio kaj poste, al Ĉervia. Iuj junuloj trovis deci moki la kolegoń Tudorache pro la akcento kun kiu estis konversacianta en la germana lingvo kun lokaulo pli altaĝa. Ĉi-tiu sukcesis trankviligi la junulojn, sed ili jam estis sukcesante min porti pense al la fakto ke Hitler estis naskigita en ĉi-tio lando.

Alie, nur konforto kaj bonkonduto ĝis la itala limo, tiel ke mi povis dormi. Nin estis vekitaj de fare de italaj landlimuloj kiuj, poste de bezonta kontrolo, lasis nin dormi.

Ni elvagoniĝis en stacio Venecio Mestre kaj formiĝis la grupeton kun uloj kiuj ne plu vizitis ĉi-tia juvelo de la mondo.

Laŭ la indikoj kaj konsiloj de inĝeniero Corneliu Vălea, apenaŭ aperis la „matenokulojn" kaj ni proksimiĝis al placo San Marco. La nivelo de la akvo en kanaloj malaltiĝis videble. Rato naĝis malsata al la bakejo en proksimeco de kanaleto. La odoro de varma pano plibonigis la ne tro agrabla atmosfero en la najbareco de la kanaloj. Ni spiris malŝargataj kiam ni eniris la celebran placon, kiu tian horon estis malplena. La tabuloj kaj la seĝoj antaŭ de unu biervendejo estis por ni grandutilaj. Ni estis lacaj kaj devis ripozi nin. Ni malpakaĵiĝis la sandviĉojn el ĉerpitaj el saketoj kaj ni regalis sen esti perturbataj de neniu. Ĉiu ĉerpis la botelon kun la

acasă şi ne-am simţit mai puţin obosiţi după ce am băut-o. Apoi am început să cercetăm vitrinele, identificând magazinele care ne interesau şi ne-am informat asupra orarului şi taxei de vizitare a celebrei catedrale bizantine.

kafo de hejme preparita, kaj ni sentiĝis malpli lacaj poste de trinki tion. Poste, ni komencis serĉi la montro fenestroj elektante la magazenoj kiuj interesigis nin kaj ni informiĝis pri la horaro kaj pri la prezoj bezonataj por viziti la mondfama bizanca katedralo.

Foto nr. IV.2.1. Micul nostru grup de turişti matinali în Piaţa San Marco. De la stânga la dreapta: autorul, prof. Zsigmond, ing. Zsigmond – expreşedinte al Asociaţiei Radioamatorilor Feroviari. Magda Mihailovici, Brotea Maria şi Machedon Marioara – şef cabinet al DG RCF Braşov

Nia malgranda grupo de matenaj turistoj en la Placa San Marco el Venecio – Italio. De maldekstro al dekstro: la aŭtoro, prof. Zsigmond, ing. Zsigmond – eksprezidanto de la Rumana Ferbojista Radioamatoro Asocio, Magda Mihailovici, Brotea Maria kaj Machedon Marioara – sekretariino de la Braşova Fervoja Administracio

Între timp, soarele îşi trimitea primele sulițe în Canal Grande. Curând, au început să apară şi primii gondolieri care, spre mirarea noastră, se întreceau în matinale vocalize. Apoi am „descoperit" şi celelalte puncte care puteau să prezinte interes pentru cei care vizitează pentru prima dată Veneţia.

Întrucât magazinele se deschideau după ora 10 (locală),

Interţempe la suno estis sendante si mem la unuajn pafsagojn en Kanal Grande. Baldaŭ komencis aperi ankaŭ la unuajn „gondolierojn" kiujn, al nia surprizo, konkuriĝis farante matenajn belvoĉekzercarojn. Poste ni „malkovris" ankaŭ aliajn punktojn, kiuj povis prezenti intereson por kiuj vizitas unuafoje Venecion.

Ĉar la vendejoj estis malfermataj post deka horo (loka) ni havis

am avut timp să ne pozăm şi să imortalizăm câteva cadre care ni se părea că au valoare arhitecturală. Am apreciat efortul edililor locali de a restaura câteva monumente de arhitectură cu oarecare valoare istorică. Eram impresionaţi pentru că, în România acelor ani, totul era lăsat în paragină, de parcă nu poporul român trudise pentru realizarea acelor valori.

Pe faleza adiacentă marelui canal, am dat de un hotel care avea şi un restaurant „de lux". Preţurile afişate în vitrină ni s-au părut prea mari pentru buzunarele noastre.

Tot pe Canal Grande se află staţia pentru ambarcaţiunile destinate amatorilor de a vizita celebra sticlărie de la Murano. Tariful de 55 USD ni s-a părut exorbitant pentru noi, aşa că ne-am rezervat acest răsfăţ pentru altă ocazie.

La ora $9^{\underline{00}}$ au apărut nişte tineri cu halate şi cu târnuri. Au măturat toată piaţa în afară de terasa berăriei. Ni s-a spus că patronul localului nu-i plătise pentru un asemenea serviciu. Curând, s-a măturat şi aceea porţiune, probabil de către personalul localului.

La ora $10^{\underline{00}}$ s-a deschis chioşcul de publicaţii şi pliante cu obiectivele turistice ale Veneţiei. Am luat câte un pliant cu 500 lire.

sufiĉe da tempo per fotiĝi nin kaj senmortiĝi kelkajn imagojn kiuj ŝajnis al ni havante arkitekturan valoron. Ni aprezis la strebon de lokaj urbkreantoj restaŭriĝi (aŭ renoviĝi) kelkajn arkitektajn monumentojn havante ian historian valoron. Ni estis impresitaj ĉar tiamajn jarojn en Rumanio ĉion estis lasita en ruino, kvazaŭ kiel ne rumana popolo altrudis por realigo tiesajn valorojn.

Sur la alta riverbordo de la granda kanalo ni trovis hazarde hotelon kiu havis ankaŭ „lukson" restauracion. La prezojn afiŝatajn en montra fenestro ŝajnis al ni tro grandaj por niaj poŝoj.

Ankaŭ sur „Kanal Grande" trovas sin la stacio por la ŝipoj transportante la turismamatorojn al mondfama glasfarejo el Murano insulo. La transport prezo de 55 usondolarojn ŝajnis al ni tro altega por ni, tiel ke ni rezervigis ĉi-tian dorloton al alija fojo.

Je la $9^{\underline{00}}$ horo aperis iajn junulojn vestitaj pere de protektmanteloj kaj portante grandajn korbaĵojn. Ili balais la tutan placon ekscepte la biervendejterason. Al ni estas dirita ke la vendejposedanto ne pagis al ili por simila servo. Baldaŭ estis purigita ankaŭ tia parto, versajne fare de loka vendejpersonaro.

Je la $10^{\underline{00}}$ horo estis malfermata ankaŭ la publikigitaj kaj falditaj tajpaĵojkiosko, rilate al turistaj vidindaĵoj el Venecio. Ni aĉetis je unu foldaĵo kostante je 500 italajn

Scanned with OKEN Scanner

Apoi, am colindat magazinele cu suveniruri şi bijuterii, destinate celor mai bogaţi decât noi.

lirojn. Poste ni vagadis tra la memoraj kaj juvelvendejoj dediĉitaj pere de la sorto, al tiuj kiuj estas pli riĉaj ol ni.

Foto nr. IV.2.2. Micul nostru grup de turişti matinali pe Puntea Suspinelor. De la stânga la dreapta, **în picioare:** prof. Zsigmond şi Machedon Marioara. **Jos:** ing. Zsigmond, Magda Mihailovici, Brotea Maria şi autorul

*Nia malgranda grupo de matenaj turistoj sur la Sopiraj Ponto. De maldekstro al dekstro **starante:** prof. Zsigmond kaj Machedon Marioara. **Malsupre:** ing. Zsigmond, Magda Mihailovici, Brotea Maria kaj la aŭtoro*

La ora $11^{\underline{00}}$ s-au deschis porţile minunatei bazilici San Marco pentru vizitatori. Am admirat mozaicurile bizantine a căror frumuseţe ne-a tăiat răsuflarea. Câteva puncte demne de vizitat au rămas închise pentru noi datorită tarifelor de intrare prea ridicate.

La ora $13^{\underline{00}}$, străzile Veneţiei rămăseseră pustii, din cauza căldurii. Gardienii, care între timp îşi făcuseră apariţia, umblau descoperiţi, cu caschetele în mâini. În acei ani, militarii români încă nu aveau voie să apară în locuri

Je la $11^{\underline{00}}$ horo estis malfermitaj la pordoj de la mirinda belegpreĝejo San Marko. Ni admiris la bizantinajn mozaikojn kies beleco kaj riĉeco ĉesiĝis nian spiron. Kelkaj vidindaĵojn restis por ni fermitaj pro tro altaj enirprezoj.

Je la $13^{\underline{00}}$ horo la Venecijaj stratoj estis restitaj dezertaj kiale la varmego. La intertempe aperitaj gvarduloj vagadis al nia surprizo, senkopertitaj kaj kun siaj ĉapeloj enmanportante. Tiajn jarojn la rumanaj uniformvestaĵportantoj (aŭ militoraj) ne havis rajton aperi

publice cu cămaşa descheiată la gât şi fără bonete sau caschete pe cap.

Am mai vizitat bisericile „Santa Maria Magiore" şi „Santa Maria del Este". Apoi, cu o barcă cu motor, am traversat Canal Grande şi ne-am deplasat la gara Santa Lucia

Aici, până la sosirea trenului de legătură cu Bologna, am admirat organizarea comerţului şi suvenirurile care, deşi chiciuri produse în serie, erau tematice şi destul de aspectuoase.

Din gara Bologna, am avut legătură imediată spre Cervia, aşa încât, la ora $17^{\underline{00}}$ am descins în localitatea gazdă a Congresului IFEF. Ne aştepta doctorul Ioan Terejneu şi ing. Emil Tudorache, sosiţi cu două zile înainte. Micul nostru grup a fost transportat cu un jeep la locul de cazare: o tabără şcolară organizată pentru vacanţele de vară ale copiilor de feroviari italieni, la circa 7 km de centrul oraşului – staţiune, Cervia.

Această localitate, aflată pe Coasta de Pini a Mării Adriatice, se află în estul Italiei, la sud de Veneţia şi la nord de Modena, Ascoli şi alte localităţi mai mici. Rimini este o staţiune de litoral, care se leagă de Cervia, Milano Marittima.

De la locul de cazare până în centrul Cerviei circula un singur autobuz, cu un program nesigur.

publiklokojn kun malfermita ĉemizkolumo kaj sen kopertitaj kapoj.

Ni vizitis ankaŭ la preĝejoj Santa Maria Maĝore kaj Santa Maria del Este. Poste ni trapasis motorbarke la Grandan Kanalon kaj atingis la fervojstacidomo Santa Lucia.

Ĉi-tie, ĝis la alveno de kunligtrajno al Bologna, ni admiris la komercorganizon kaj la memoraĵojn kiuj, eĉ kiĉ-aĵoj (fuŝaĵoj) serie produktitaj, estis temaj faritaj kaj sufiĉe belaspektaj.

El stacio Bologna ni havis bonkunligon rapide al Ĉervia, tiel ke je la deksepa horo ni eltrainis la gastejan lokon de la IFEF Kongreso. Ni estis atendataj de D-ro Ioan Terejneu kaj inĝ. Emil Tudorache, kiuj estis du tage plifrue alvenitaj: Nia malgranda grupo estis veturata pere de jeep al nia gastejo: somerferia kameno de la italaj ferviojistinfanoj, situata preskaŭ sep kilometrojn al nia kongresejo – en urbo centro de la restad kaj kuracloko nomita Ĉervia.

Ĉi-tia urbeto troviĝanta sur Pina Marbordo de Adria Maro estas situata en orienta parto de Italio, sude al Venecio kaj norde al Rimini (Modena, Ascoli kaj aliaj pli malgrandaj komunumoj). Rimini estas marborda urbo kunligata fervoje al Ĉervia- Milano Marittima.

De gastejo ĝis la Ĉervia centro traveturis unu sola buso, kies horaro estis malcerta. Normale,

Scanned with OKEN Scanner

Firește, se putea apela la taximetre, care aveau prețuri piperate pentru buzunarele noastre. De aceea, am preferat să parcurgem distanța respectivă „per pèdes apostolorum", fără să simțim oboseala. Ne anima mirajul noutăților.

Nu ne-a trebuit prea mult timp ca să ne dăm seama că pădurea de pini, cu o lățime de circa 100m, se interpune între Marea Adriatică și șosea și că această minune este o plantație, având o vârstă de 100 – 150 de ani, de-a lungul câtorva zeci de km de coastă. Această vegetație forestieră ține sub umbrela sa, aparate de gimnastică (terenuri de cură prin gimnastică), pentru cei sosiți aici în vacanță. Între pădure și mare, de-a lungul coastei, se întinde o superbă plajă, cu nisip fin, pentru uzul tuturor. Numai pe porțiuni mici sunt amenajate dușuri și grupuri sanitare, unde se percep taxe.

Negustori senegalezi ambulanți, îmbrăcați în „coantășe" și bonete din pânză albă, își ofereau mărfurile (cocos și artizanat), atât cu vocea cât și cu gălețile și planșetele pe care le purtau. Erau prietenoși și negociau prețurile în mod civilizat. În această atmosferă pitorească ne petreceam orele după amiezelor până la asfințit (atunci când rămâneam în localitate).

Dimineața, până la data Congresului, ne plimbam prin Cervia. Am apreciat efortul

oni povis turni al taxioj, kiuj havis piproj prezoj por niaj poŝoj. Tial ni preferis trakuri la koncerna distaco „per pedes apostolorum" sen senti la laceco. Ni estis animataj pere miraĝo de la novaĵoj.

Ne devis pasi tro multe (da tempo) por ke ni realigi (kompreni) la fakto ke pina arbaro kun largeco de 100 m estis intermetita inter Adria Maro kaj la ŝoseo kaj ke ĉi-tia mirinda afero estas plantaĵo havante aĝon de 100 – 150 jarojn, longe kelkajn dekkilometrojn de marbordo. Ĉi-tia vegetaraĵo arbara enhavas sub sia umbrelo gimnastikajn aparatojn (kuracterenoj por gimnastiko) por tiuj kiuj alvenas ci-tien en ferio. Inter arbaro kaj maro, longe de marbordo etendis sin mirinda sunriĉevejo kun fina sablo por la uzo de ĉiuj. Sole sur malgrandaj terenoj estas preparatajn duŝojn kaj sanita-grupo-instalaĵojn por kiuj oni pretendas enir pagojn.

Translokiĝantaj senegalaj komercantoj vestitaj en roboj kaj ĉapeletoj faritaj el blanka tolo (teksaĵo) ofertigas siajn varojn (kokoso kaj manfaritaj artaĵoj), tiel voĉe, kiel kun siteloj kaj tabuloj kiujn ili portis. Ili estis amikaj kaj negocis la prezojn bonmaniere. En ĉi-tia pitoreska atmosfero ni travivis la horojn de la tagmezo ĝis la sunkuŝo, kiam ni estis restante saman lokon.

Antaŭtagmeze, ĝis la kongreskomenco, ni promenadis tra Ĉervia. Ni aprezis la strebo de la

organizatorilor, în frunte cu domnul Bolognesi, care au cărat și amplasat în clădirea dezafectatului magazin de sare, întregul mobilier necesar desfășurării marelui eveniment.

Am putut admira, de asemenea, canalele amenajate până în centrul localității, pe care micile ambarcațiuni pescărești pătrundeau cât mai aproape de clienții lor. Diversitatea ofertei, ca și modul civilizat de a face comerț cu pește proaspăt, raci, crabi etc., s-au constituit într-un spectacol matinal inedit pentru mulți dintre noi.

În data de 6 iunie 1993 la ora $9^{\underline{00}}$, am primit Cartea Congresului care, alături de programul reuniunii, ne-a pus la curent cu o seamă de informații utile despre zona și țara gazdă, despre distinsele personalități care vor onora congresul, dar și despre acțiunile postcongres, la care urma să participăm.

Pe lângă chestiunile privitoare la congres, grupul român a luat cunoștință de faptul că feroviarii italieni au o organizație consacrată petrecerii timpului liber „DOPO LAVORO FEROVIARIO". Prin această organizație, feroviarii italieni și familiile lor puteau să-și petreacă vacanța în orice țară a lumii. Acum, când încerc să reconstitui acele evenimente din 1993, îmi dau seama că și în România există turoperatori care asigură vacanțe în străinătate. Dar nu toți concetă-

organizantoj, frunte kun sinjoro Romano Bolognesi, kiuj transportis kaj metis, en la ne plu uzita salvendejo, la tutan bezonantan meblon pro la efektivigo la grandan eventon.

Ni povis admiri, simile, la kanalojn aranĝitaj ankaŭ ĝis la centro de la urbo, sur kiuj la malgrandaj fiŝkaptistaj boatoj penetris kiel eble proksime de siaj klientoj. La diverseco de la oferto kiel ankaŭ la civiliza maniero de fari komercon kun freŝo fiŝo, kankroj, kraboj, k.t.p., konsistiĝis en matena spektaĵo tute nova por multaj el ni.

La daton de 06 iunio 1993, je la 9-a horo ni recevis Kongresan Libron kiu montris al ni la kunven – programo kun ankaŭ multaj informoj pri la regiono kaj la mastra lando, pri la distingaj personecoj kiuj onorigas kongreson kaj ankaŭ pri la postkongreso al kiu ni sekvis partopreni.

Krome la kongresaferoj, la rumana grupo konatigis la fakton ke la italaj fervoistoj havas organizon por plibone travivi la liberan tempon „DOPO LAVORO FEROVIARIO". Pere ĉi-tia organizo la italaj fervojistoj kaj siaj familioj povis travivi la feriojn je ajn landon de la mondo. Nun kiam mi serĉas rekonstitui tiamajn eventojn el 1993 mi konscias ke ankaŭ en Rumanio ekzistas turismorganizantoj kiuj asekuras feriojn ekster-

Scanned with OKEN Scanner

ţenii noştri au venituri care să le permită accesul la asemenea plăceri. Asociaţia noastră de esperanto (AFER) are marele merit de a fi desfăşurat pionieratul unei asemenea activităţi. Din grupul care a participat la al 45-lea congres al IFEF au făcut parte şi membri unor alte asociaţii din cadrul UAAIFR, cum sunt: Asociaţia Foto Film, Asociaţia Radioamatorilor Feroviari, Asociaţia Filateliştilor, Asociaţia pentru Turism etc. ca şi ing. Doran – secretarul general al UAAIFR din 1993 până în anul 2002.

În mapa înmânată congresmenilor, am avut plăcerea să descoperim şi un set de etichete pe care le-am lipit imediat pe geamantane şi genţi, spre a ne aduce aminte de emoţiile trăite nu numai la Cervia, ci în toată Italia. Sigur că ne-am bucurat şi pentru pliantele care ne-au înfăţişat multe aspecte din viaţa socială şi culturală a italienilor.

lande. Sed ne ĉiuj niaj samlandanoj havas gajnoj (rentoj) kiuj ebligas la enirejo al similaj plezuroj. Nia esperanta asocio REFA, havas la grandan indon de esti komencanato de la similaj agoj. En la grupo de partoprenantoj al la 45-an IFK estis ankaŭ la membroj de aliaj asocioj kadre de UAAIFR (landa sekcio de FISAIC), kiel ekzemple: Asocio Foto-Film, Fervoj Radio-Amator Asocio, Filatelista Asocio, Turisma Asocio, kiel ankaŭ ing. Mircea Doran – ĝenerala sekretario de UAAIFR en 1993 ĝis 2002.

En la koverto distribuita al la kongrespartoprenantoj mi havis la ĝojon malkovri ankaŭ aro da poŝtsignoj kiujn ni gluis tuj sur valizoj kaj saketoj pro (nin) memoriĝi la emociojn travivatajn, ne nur en Ĉervia sed en tuta Italio. Certe ni ĝoiĝis ankaŭ pro la folditaj prospektoj kiuj montris al ni multajn aspektojn el sociala kultura vivo de la italoj.

Foto nr. IV.2.3. Veneţia în miniatură | *Venecia miniaturata*

Scanned with OKEN Scanner

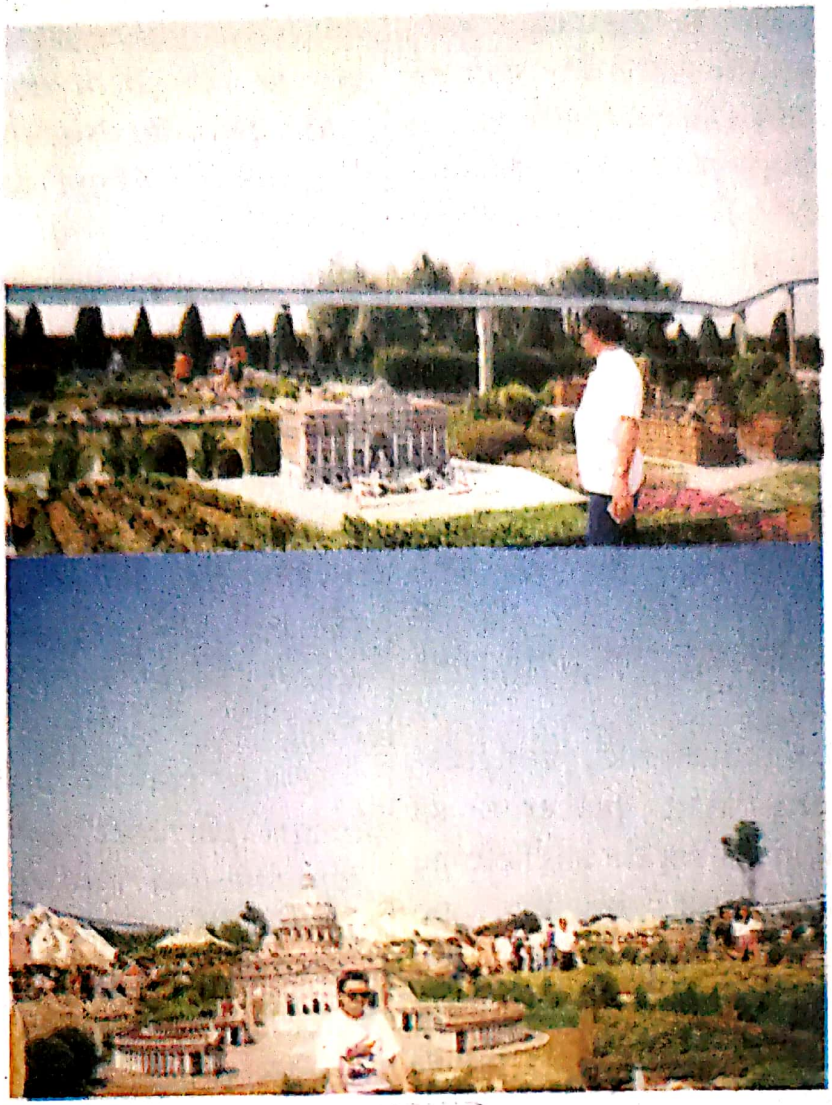

Foto nr. IV.2.4., IV.2.5. Într-o oră se poate vizita toată Italia în poligonul situat la 7 km distanță de orașul Rimini.

Oni povas viziti Italio en tute, en la unu horo da tempo, en la poligono apud la urbo Rimini, al distanco de 7 kilometrojn

În afara serviciului religios și a ședințelor plenare, personal nu am participat la toate manifestările puse la punct de organizatori. Aceasta, pentru că fiica mea, rezidentă în Italia, mi-a oferit un alt program „blitz". Am vizitat, lângă Rimini, un poligon care prezenta în miniatură „Italia într-o oră". Surpriza a fost pe cât de mare pe atât de plăcută, mai ales că văzusem Veneția și puteam să-mi dau seama de fidelitatea cu care realizatorii miniaturilor au reușit

Krome la religia servo kaj la plenkunsido mi persone ne partoprenis al aliaj antaŭpreparitaj eroj, kaj tio okazis, ĉar mia filino, rezidenta en Italio, ofertis al mi alian programon spontane farita. Ni vizitis apud Rimini poligonon kiu prezentis miniature „Italio en unu horo". La surprizo estis tiel granda kiel plezura, precipe ke mi vidis Venecion kaj povis konscii la similecon kun kiel la realigantoj de la miniaturoj sukcesis prezenti

Scanned with OKEN Scanner

să prezinte ceea ce, din punct de vedere arhitectural avea valoare de simbol pentru toate marile centre urbane ale Italiei. Ca unul care slujisem turismul românesc peste 28 de ani, această incintă m-a entuziasmat atât de mult, încât speram să conving pe vreun boss din România să amenajeze o asemenea sinteză a marilor centre din țara mea. Deși primele mele demersuri au eșuat, eu încă MAI SPER. Că de aceea m-am implicat în mișcarea esperantistă !

Acest poligon este amplasat lângă un parc de distracții gen Prater și include și o diversitate de activități comerciale, de vânzare de carte, de bufete, de servicii foto etc.

De la Rimini până la San Marino este linie permanentă de autobuz (din 30 în 30 de minute).

(aŭ montri) tion kion, el arhitekturvidpunkto havas simbolvaloro por ĉiuj grandaj urbocentroj de la Italio. Mi, kiel rumana turismservanto dudekokjarojlonge, ĉi-tia artaĵo entuziasmis tiel multe ke mi esperis konvinki iun riĉulon el Romanio, realigi similan sintezon de la gravaj vidindaĵoj el mia lando. Kvankam la unuaj miaj serĉoj tio rilate malsukcesis, mi ankaŭ ESPERAS... Ĉar pro tio mi aliĝis al esperanto movado !

Ĉi-tio poligono estas lokiĝita apud distra parko ĝenre (aŭ simila al) Prater, kaj inkludas ankaŭ diversaj aliajn komercajn agadojn, kiel librovendato, bufedoj, fotoservoj k.t.p.

Inter Rimini kaj San Marino estas konstanta busa servo je tridek minutojn.

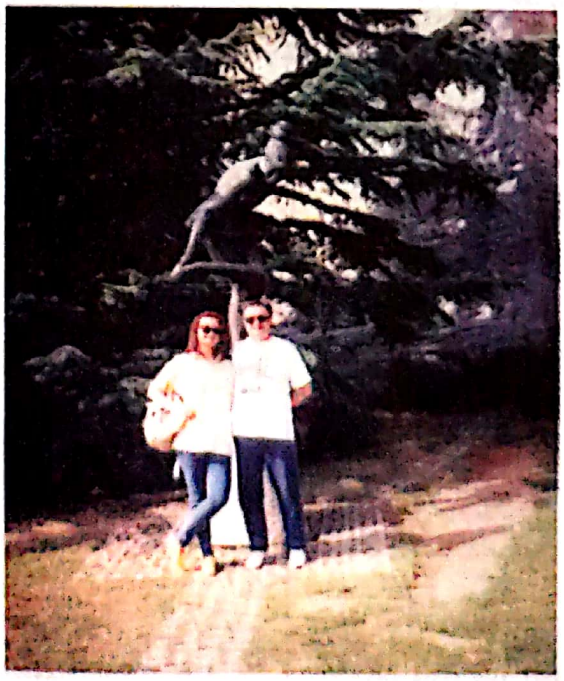

Foto nr. IV.2.6. Pe traseul dintre Rimini și San Marino, autorul și fiica lui, Lăcrămioara

Sur la traceon inter urbo Rimini kaj San Marino, la aŭtoro kune kun sia filino, Lăcrămioara

Scanned with OKEN Scanner

Aici am putut vizita parlamentul celei mai vechi republici din Europa, ansamblul de fortificații și n-am putut ocoli comerțul, pregătit exemplar, pentru toate categoriile de turiști.

Fiecare magazin oferă gratuit doritorilor un pliant cu tot ce-i poate interesa, de la muzee la cele mai diverse genuri de activități productive și comerciale, comunicații etc.

Am părăsit minusculul stat cu regretul că nu mă voi putea reîntoarce vreodată. Atunci mi-au încolțit în minte întrebări la care încă n-am aflat răspuns: Cine a avut interesul să mențină în cadrul unor mari etnii state minuscule precum San Marino, Andora, Monaco, Hong-Kong, Macao etc. ? Cum de au rezistat celor două războaie mondiale ale secolului XX ?

Ĉi-tie mi povis viziti la parlamento de la plej malnova republiko el Eŭropo, asembleo de fortikaĵoj, kaj mi ne povis eviti la bone preparitan komercon, taŭga por ĉiu turist-kategorio.

Ĉiu magazeno ofertas senpage al dezirantoj folditan prospekton enhavante informojn pri ĉio kio povas interesi iu turisto, pri muzeoj ĝis la plej diversaj agadĝenroj produktaj, komercaj k.t.p.

Mi forlasis minuskula ŝtato bedaŭrinde ke mi neniam revenos ĉi-tie. Tiam ĝermis en mia penso la demandojn al kiuj mi ne sciiĝas ĝis nun iun respondon: kiu havis intereson subteni, kadre de iuj grandaj etnioj minuskulaj ŝtatoj, kiel San Marino, Andora, Monako, Hong-Kong, Makao k.t.p kiel povis ĉi-tiuj rezisti al du grandaj mondmilitoj de la dudeka jarcento?

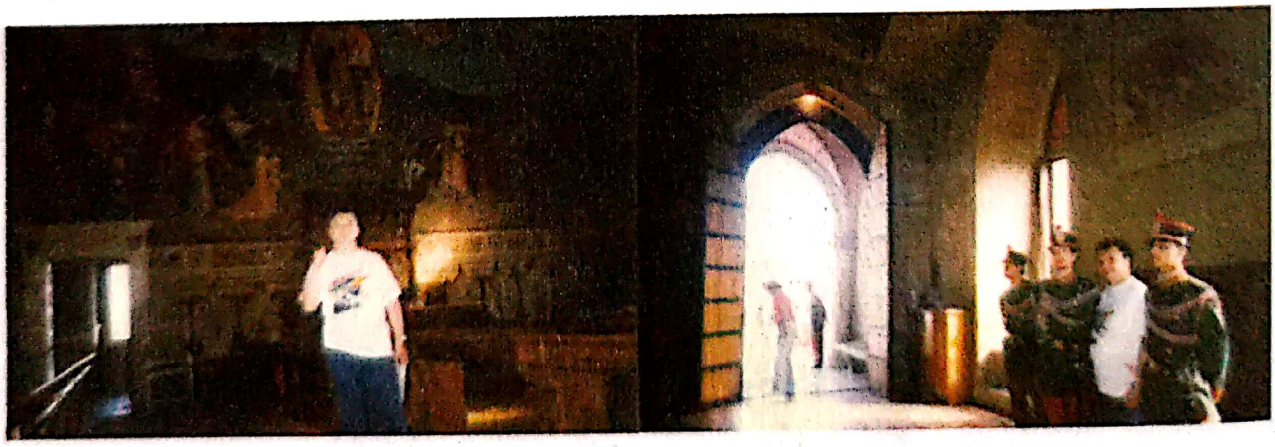

Foto nr. IV.2.7., IV.2.8. Autorul în sala Parlamentului și cu Garda de Onoare, la intrarea în Palatul Parlamentului din San Marino

La aŭtoro en interno de la Parlamento de San Marino. Kun Honorgvardion de la Parlamento de San Marino

Seara, într-un restaurant din Rimini, am avut prilejul să mă răsfăț și cu melci, sepie, pește și vin alb, în stil italian. La fiecare masă se

Vespere, en iu restoracio el Rimini mi havis okazon dorlotiĝi kun limakoj sepioj, fiŝo kaj blanka vino, itala stile. Al ĉiu tablo oni parolis

discuta despre sârbi. Zgomotul avioanelor pătrundea în local. Aşa am aflat că lângă Rimini se află un aeroport militar al NATO.

Când m-am văzut din nou cu colegii de cameră (grupul de la Iaşi), le-am recomandat şi lor să viziteze minunile pe care le văzusem în aceea zi binecuvântată de Dumnezeu. Mi-au ascultat sfatul şi n-au regretat. La San Marino au întâlnit şi o vânzătoare româncă, de la care şi-au făcut cumpărături.

Mai aveam trei zile din perioada post congres. Toţi românii voiau să vadă Roma. Un grup a dorit să vadă Domul din Milano. Ieşenii au alcătuit un program, conform căruia, dacă ne reuşea, puteam vizita punctele de interes din ambele oraşe. Am găsit pentru asta şi un tren de noapte. După ce am parcurs cei 7 km pe jos, până la gara Cervia, fiind sâmbătă, aceasta era închisă cu lacăt. Trenul de noapte circula doar în zilele lucrătoare. Era primul nostru contact dur cu dictatura profitului. Următorul tren spre Bologna, cu legătură spre Milano, trecea chiar prin Cervia, dimineaţa la $7^{\underline{30}}$. Nevrând nimeni să se întoarcă atunci la temporara noastră reşedinţă, ne-am oferit o „şezătoare" nocturnă, în stil românesc: glume, farse, haz de necaz. A fost şi un prilej de regrupare, funcţie de ţinta dorită.

Marcel Pisică şi cu mine am vrut neapărat să vedem Roma.

pri la serboj. La bruo de la aviadiloj penetris publikan lokon. Tiel mi eksciis ke apud Rimini trovis militflughaveno de la OTAN (NATO).

Kiam mi renkontis denove miajn ĉambrojn kolegojn (La Jaŝi grupo), mi rekomendis al ili ankaŭ viziti la samajn mirojn kiujn mi vidis la tiaman de Deobenitan tagon. Ili auskultis mian konsilon kaj ili ne bedaŭris. Ĉe San Marino ili renkontis ankaŭ rumanan vendistinon de kie ili aĉetis multajn memorajĵojn.

Mi havis tritagojn el postkongresperiodo. Ĉiuj rumanoj volis viziti Romon. Unu grupo volis viziti Milanon (milana Domo). La partoprenantoj el Iaŝi prilaboris programon kiu eblus al ni - se tiu sukcesos - viziti ambaŭ urbojn. Pro tio ni trovis ankaŭ nokton trajnon. Poste, ni piediris sep kilometrojn ĝis la Ĉervia fervojstacidomo, ni konstatis ke ĉi-tio estas fermita kun ĉenfermilo, ĉar estis sabato. La nokta trajno veturis nur labortagojn. Estis la unua malmola kontakto kun la monprofita diktaturo. La sekvonta trajno al Bologna, kunligata al Milano, pasis tra Ĉervia matene je la $7^{\underline{30}}$.horo. Nevolante neniu turni sin al la pasanta nia rezidenco ni ofertiĝis al ni noktan folk-kunsidon rumanstilo: ŝercoj, fabeloj, humurajĵoj spite malagrabla situacio (en kiu ni estis). Estis ankaŭ okazon regrupiĝi laŭ dezirata celo ĉies.

Marĉel Pisikă kaj mi estis dezirantaj nepre viziti Romon. Ĉi-

Aici, dacă eram înțeleși de șeful gării, puteam dormi o noapte în vreo cameră rezervată personalului feroviar de serviciu.

Ajungând în gara Roma și luând legătura cu conducătorii stației, aceștia ne-au spulberat orice speranță. Ne-au indicat hotelul „Caritas", din apropierea gării. Văzând clientela de acolo, ușor – ușor ni s-a strecurat frica în suflete. Am hotărât să vizităm ce putem și să ne întoarcem la Cervia cu primul tren. În gară am întâlnit și doi români aflați la muncă în Italia.

În drum către centru ne-au copleșit vestigiile istorice despre care nici măcar nu citisem. Am intrat într-un părculeț, cu arbori înalți și umbroși și cu o cișmea cu apă minunată. Acolo ne-am desfăcut gențile cu mâncare și ne-am ospătat. Un cerșetor ne-a indicat direcția către Fontana di Trevi, de unde puteam accede ușor la Vatican.

Fontana di Trevi – un complex de fântâni arteziene între niște clădiri foarte bine realizate din punct de vedere arhitectural și constructiv – ne-a impresionat profund. Cu ani în urmă văzusem și noi filmul „La dolce vita" cu Marcello Mastroiani. La Fontana di Trevi se filmaseră unele scene memorabile din acest film. Am aruncat și noi câte o monedă românească în bazinul central,

tie, povis dormi unu nokton se ni trovus komprenon al la stacidomĉefo, en iu ĉambro rezervita al la fervoja defora personero.

Atingante ni la Romo stacidomon kaj kontaktante la stacidomestrojn al ni pulverigis ĉiujn niajn esperojn . Ili rekomendis al ni la hotelon „Karitas", apude la stacidomo. Vidante tie la klientaron facile kaj malrapide filtrigis la timon en niajn animojn. Ni decidis viziti ĉion kion ni povas, kaj turni al Ĉervia pere unua trajno.

En stacidomo ni rekontigis ankaŭ du rumanojn kiu estis venitaj por labori en Italio. Survoje al Centro de Romo ni estis plene kaj multe impresitaj fare de historiaj restaĵoj pri kiuj mi nenie legis. Ni eniris iun parkon kun altaj kaj ombraj arboj kaj kun mirinda akva fonto. Ĉi-tie ni malfermis niajn pendantajn saketojn enhavante survojmanĝaĵon kaj ni regaligis. Almozpetulo montris al ni la vojon al Fontana di Trevi, de kie ni povus akcedi facile al Vatikano.

Fontana di Trevi – komplekso da artezaj fontoj inter iuj konstruaĵoj tre bone realigataj el arhitektura kaj konstrua vidpunkto impresigis nin profunde. Multjaraj antaŭe ni estis vidante la filmon „La dolĉe vita" kun Marĉello Mastrojani. Ĉe Fontana di Trevi oni estis filmataj iuj memorindajn scenoj (kadroj) el ĉi-tia filmo. Forĵetis ankaŭ ni je unu monero rumana en la centra. bazeno

Scanned with OKEN Scanner

simțindu-ne și noi actori efemeri pe aceea minunată scenă.

Ajunși la Vatican, ne-a întâmpinat cu ghinion un reverend în rasă albă care, cu un aer superior, ne-a spus că în aceea zi nu era deschis nimic pentru vizitatori. Parcă se bucura de eșecul nostru și ne privi printre gene, cu ochii ca de curcă. „Adio Capelă Sixtină, cu celebrele fresce ale lui Michelangelo ! Te vom privi prin albume!"

Ne-am îndreptat spre Piața Spaniei. Ajunși aici, am admirat Columna lui Traian. Pe rând, ne-am imortalizat lângă coloană pe câteva diapozitive.

Eram frânți de oboseală. Mai aveam foarte puțin timp la dispoziție pentru a prinde un tren de întoarcere la Cervia. „Descoperisem" o mică gară, de unde un tren vicinal ne-a dus în gara centrală. Pierdusem trenul spre Milano – Bologna – Cervia. Pe tabloul electronic am văzut că peste 10 minute un tren rapid pleacă spre Palermo. Marcel fu de părere să ne urcăm și vom ajunge în Sicilia. În plus, puteam dormi în tren. Zis și făcut. Garnitura de tren semăna cu cele mai aspectuoase din România, dar mult sub nivelul cunoscutului tren italian PENDOLINO. Am găsit un compartiment liber în care ne-am instalat. După ce s-a făcut controlul la legitimațiile de călătorie ne-am

sentiĝante ankaŭ ni kiel efemeraj aktoroj sur tia mirinda sceno.

Atingante ni Vatikanon ni estis renkontigataj malfeliĉe de pastro en la blanka vestaĵo kiu kun supera aero, diris al ni ke tian tagon neniu estas malfermita por vizitantoj. Ŝajne li estis ĝojanta fare de nia malsukceso, kaj li rigardis nin tra palpebra-haroj kun meleagraj okuloj „Adiaŭ Sikstina Kapelo' kun mondfamaj freskoj de la Mikel Anĝelo. Ni rigardos ĝin pere de artalbumoj!"

Ni rektigis niajn paŝojn al Espania Placo. Atingata ĉi-tion ni admiris la kolono de la Trajan. Laŭ vice ni registrigis senmorte niajn vizaĝojn per diapozitivoj apud la kolono.

Ni estis rompitaj de lacego. Ni estis havante malmulte de tempo por kapti turna trajno al Ĉervia. Ni „malkovris" la malgrandan stacion de kie iu kurtdistanca trajno portis nin al Centra stacidomo. Ni estis perdintaj la traino al Milano – Bologna – Ĉervia. Sur la elektronika meldtabelo de la trajnoj ni vidis ke post dek minutoj forveturos al Palermo. Marĉel Pisikă havis la opinion ke ni prenu la trajnon kaj ni atingos Siĉilion. Aldone ni havis la eblecon dormi en trajno. Dirata kaj farita. La trajnvagonaro aspektis kiel la plej aspektaj (trajnoj) el Rumanio, sed mult sube al bonekonata itala trajno „Pendolino". Ni trovis liberan kupeon en kiu ni instalis nin. Poste de veturbileta kontrolo ni kuŝis kaj

Scanned with OKEN Scanner

culcat şi ne-am trezit pe feribotul care ne trecea, cu tren cu tot, în Sicilia.

Era ora 6^{00} dimineaţa. De pe puntea feribotului am admirat un splendid răsărit de soare. Apoi am coborât în cală, unde am putut vedea la lucru grupul de muncitori care dezasamblase garnitura de tren, trăgând vagoanele pe linii separate, pentru a încăpea în „burta" feribotului. Le-am dat câte un calendar de buzunar care pe o faţă avea fotografia unei locomotive electrice din România. Ne-au considerat fraţi întru breaslă.

Traseul de la Mesina la Palermo este unul de litoral. Sicilia are plaje puţine în zona respectivă. Din tren, călătorului i se înfăţişa o Mediterană limpede ca lacrima, cu bolovani la fund.

Pe partea opusă se vedea partea de uscat a insulei, cu o vegetaţie săracă din care nu lipsea un soi de cactus cu flori galbene. Nici urmă din bogăţiile caracteristice nordului Italiei. Râuri secate şi pietriş. Stânci abrupte cu biserici impozante pe înălţimi.

Ici-acolo plantaţiile de citrice mai înveseleau peisajul. Tronsoane de autostrăzi pe piloni, în construcţie, care păreau abandonate. Nu se zărea vreo organizare de şantier. Printre gările prin care am

vekiĝis sur la pramo kiu transportas nin veturante kune kun trajno, al Siĉilia.

Estis 6ª horo la matenon. De sur la pramplata punto ni admiris belegan sunleviĝo. Poste ni subeniris, al fervojtrakplatpunto, kie ni povis rigardi al laborantgrupo kiu disligis la vagonaro, tirante la vagonojn sur apartaj fervojtrakoj pro trovi la taŭgan lokon tiesaj en la „ventro" de la pramo. Ni disdonis al laborantoj je unu poŝa kalendaro kiu havis sur la dorso la foto de la elektra lokomotivo el Rumanio. Ili konsideris nin fratoj en la sama profesio.

La itinero de Mesina al Palermo estas tian de marbordo. La Siĉilia havas malmultajn sablajn plaĝojn en la respektiva zono.

El trajno al la vojaĝanto montriĝis klara Mediterano kiel larmo, kune kun grandaj ŝtonoj sur fundo. Sur la vid-al-vida parto oni vidas la seka terparto de la insulo kun malriĉa vegetkreskaĵo el kiu ne mankis sorton de kaktuso kun flavaj floroj. Nek postsigno el riĉecoj karakterizaj al la nordo de Italio. Sekataj riveroj kaj ŝtonarajo. Krutaj rokoj kun imponaj preĝejoj sur altaĵoj.

El loko al loko (Tie kaj ĉi-tie) la citronplantaĵoj pliĝojigis la pejzaĝon. Partoj el aŭtostratoj en konstruado, kiuj ŝajnis forlasitaj. Ne estis vidataj ajn konstru laboreja organizaĵo. El la

Scanned with OKEN Scanner

trecut, am remarcat una, pe frontispiciul căreia scria: BARCELONA.

Citisem undeva că vechiul imperiu bizantin cuprindea cândva şi sudul Italiei şi Spaniei. Încercai să fac o legătură, să găsesc o explicaţie.

Într-o gară a coborât din trenul nostru şi un tânăr, cu tricolorul Italiei făcut sul pe suport. Era aşteptat de părinţi. I s-a făcut o primire plină de efuziuni specifice şi românilor. Am dedus că tânărul se lăsase la vatră. Această scenă m-a făcut să mă simt aproape de „actori" şi să mă bucur cu ei împreună, ca şi cum ar fi fost români. M-am simţit ca acasă.

Ora $11^{\underline{00}}$. Căldură toridă. Am ajuns în gara Palermo. Ca în România. Nimic din fastul nordului italian. Oameni simpli şi binevoitori peste tot. Nici urmă de mafioţi, boschetari sau cerşetori.

Am parcurs pe jos câteva artere principale ale capitalei Siciliei. În centru, am putut admira un atheneu în stil doric, de formă circulară, cu colonade de jur-împrejur. Lăcaşul de cultură se afla în reparaţie capitală.

Curând am ajuns la un monument din granit roşu, ridicat în memoria eroului căzut în lupta antimafia.

La o bancă, ne-am dus la ghişeul de schimb valutar. În faţă ni s-au aşezat, scoţându-ne din rând

stacidomoj tra kiuj ni traspasis, mi rimarkis unu sur kies frontaĵo estis skribata: BARĈELONA.

Mi legis je ajn ke la malnova Bizanca Imperio enhavis iam ankaŭ la suda Italion · kaj Hispanion. Mi serĉis fari kunligon, trovi eksplikon.

En iu stacio eliris el nia trajno ankaŭ unu junulon kun, itala tricoloro farita rolo sur la (al) portaĵo. Li estis atendata de siaj gepatroj. Al li oni estis farita akcepton plena de mildan varmegon specifaj ankaŭ al rumanoj. Mi konkludis ke la junulo estis liberata el milita servo. Ĉi-tiu sceno faris min senti apud de „aktoroj", kaj ĝoiĝi kune kun ili, kvazaŭ ili estus rumanaj. Mi sentis kiel hejme.

La horo $11^{\underline{00}}$. Granda varmego. Ni atingis la stacio Palermo. Estis kiel en Rumanio. Nenio el la festo de la itala nordo. Simplaj homoj kaj benevolantoj ĉie. Nek postsignoj de (aŭ da) mafiotoj, vagadanoj aŭ petuloj.

Ni longtrapasis kelkajn centraj stratoj (arteroj) de la Siĉilia kapitalo. En la centro ni povis admiri atheneum stile dorika circulformo cirkaŭata de kolonoj. La kulturejo estis submetita al kapitala reparo.

Ni atingis frue ankaŭ la monumenton farita el ruĝagranito levita en la memoro de la heroo falita en la lukto anti-mafio.

Ĉe la banko mi iris al la giĉeto por monŝanĝo. Antaŭe de ni intermetiĝis kelkajn ciganojn kiuj for-

nişte ţigani. Oficiantul a văzut gestul şi ne-a chemat să ne servească, ignorându-i pe băgăreţii nepoliticoşi şi abuzivi.

În drum spre bazarul din centru, pe aceea stradă am întâlnit un singur tânăr, plimbând pe un căruţ pictat, statuia Fecioarei Maria. Soarele muşca din asfalt. Nu se putea respira decât la umbra înaltelor ziduri din dosul cărora răsăreau palmieri uriaşi.

În piaţă, cu marfa întinsă pe tarabe sau direct pe caldarâm, se vindea o varietate de produse agricole sau industriale.

La ora $13^{\underline{00}}$ vânzătorii dormitau lângă marfă. La apariţia clientului, se trezeau brusc şi deveneau îndatoritori. Ne-a impresionat multitudinea de naţii şi de rase care populau piaţa: de la italieni, la indieni, africani, arabi, evrei, chinezi etc. Am cumpărat un napron pe care erau imprimate edificiile reprezentative din centrele urbane ale Siciliei, precum şi vestimentaţia specifică fiecărei zone.

La ora $14^{\underline{30}}$ am luat trenul de întoarcere spre Cervia, cu regretul că nu am ştiut unde să căutăm clădirea pe care era montată placa comemorativă în amintirea marelui nostru om de cultură şi revoluţionar, Nicolae Bălcescu.

Am ajuns la „baza" noastră din Cervia exact când o părăsea tot grupul. Ne-am luat la revedere de la colegii polonezi cu care am

puŝis nin el la atendvico. La oficanto observis la ĝeston kaj alvokis nin pro servi nin, ignorante la malĝentilajn enpenetrantojn.

Survoje al centra bazaro, sur tio strato ni renkontis solan junulon promenante sur pentrata ĉareto, la statuon de la Maria Virgulino. La suno mordis el asfalto oni ne povis spiri nur en la ombro de la altaj muroj el kies dorso elstaris altegajn palmarbojn.

En merkata placo, kun varo disĵetanta sur tablaĉoj aŭ rekte sur la tero, estis vendata granddiverseco da agrikolaj kaj industriaj produktoj.

Je la 13-a horo, la vendistoj dormumadis apud la varoj. Ĉe la apero de la kliento ili vekiĝis subite kaj fariĝis komplezencaj. Profunde impresis nin la multnombriĝo da nacioj kaj rasoj kiuj popoligis la placon: italoj, hindusoj, afrikanoj, araboj, judoj, ĉinoj k.t.p. Mi aĉetis kaptukon sur kiu estis presitaj la reprezentantajn edificaĵon en la urbaj centroj de la Siĉilio kiel ankaŭ la vestaraĵo specifa al ĉiu zono.

Je la $14^{\underline{30}}$ horo, ni prenis la trajno pro turni al Ĉervia bedaurante ke ni ne sciis kien serĉi la konstruaĵo sur kiu estis muntita (metita) ŝildo (kahelo) memoranta al nia granda kulturhomo kaj revolucano, Nicolae Bălcescu.

Ni atingis nian „bazon" el Ĉervia, kijam jus ĉia grupo estis forlasante ĝin. Ni adiaŭis de niaj polaj kolegoj kun kiuj ni loĝis la

Scanned with OKEN Scanner

locuit în aceeași clădire, precum și de la administratori.

Din gara Cervia ne-am despărțit de prietenii care se repatriau. Cu un tren m-am îndreptat spre sud. În gara San Benedetto de Tronto mă aștepta fiica mea, Lăcrămioara.

Trei zile însorite ne-au prins bine pe plaja de la Vila Rossa, mic orășel de vacanță cu vile de câte 8 apartamente, garaje și grădinițe în fața lor și cu tot confortul edilitar. În față, Adriatica; în spate - munți stâncoși din care pâraie limpezi șerpuiau spre mare. În piață se vindea multă pescărie. Alături de speciile marine se vindea și păstrăv.

În apartamentul închiriat de fiica mea, am descoperit cărți de - și despre Musolini. Mai târziu, am aflat că la Ascoli, la câțiva kilometri de Vila Rossa, se afla fieful dictatorului și că aici avea adepți și la data vizitei mele. În Ascoli am văzut afișe electorale cu secera și ciocanul, altele care îndemnau la reformă. În România revoluția măturase însemnele comuniste. Atunci nu înțelegeam de ce într-o țară capitalistă, precum Italia, se lupta tot pentru ... „reformă" și cum de se permite afișarea unor

saman konstruloĝejon, kiel ankaŭ de administrantoj.

En la stacidomo Ĉervia mi disigis de miaj amikoj, kiuj ekveturas turni al patrujo. Mi turnis al sudo pere de trajno. En la stacidomo San Benedetto de Tronto mi estis atendata de mia filino, Lăcrămioara (kiu tradukita signifas „Larmeto").

Tri sunaj tagoj, falis al ni tre bone sur la sabla plaĝo el Vila Rossa, malgranda feriurbeto havante vilaoj de ok apartamentoj, kun „garaĵoj", kaj ĝardenetoj alfronte kaj kun ĉia konforto. Antaŭe, la Adria maro, malantaŭe rokaj montoj al kiuj klaraj riveretoj fluas serpente al maro. En merkatplaco oni vendis multan fiŝaron. Apud la maraj specoj oni vendis ankaŭ truton.

En la apartamento luita de mia filino mi malkovris libroj de, kaj pri, Musolini. Pli malfrue mi ekŝciis ĉe al Askoli, ĉe kelkajn kilometrojn de Vila Rossa oni trovis kampodomo de la diktatoro kaj ke ĉi-tie li havis aliĝantoj ankoraŭ je la dato da mia vizito. En Askoli mi vidis elektajn afiŝojn kun rikoltilo kaj martelo, la aliaj kiuj instigis al reformo. En Rumanio la revolucio balais la komunistajn signojn. Oni luktis por la reformo kiun, tiaman tempon, neniu esplikis al ni. Tiama tempo ni ne povis kompreni, kial en kapitalista lando, kiel Italio oni luktis ankaŭ por... „reformo" kaj kiel estis permesata la afiŝaĵo de iuj signoj

Scanned with OKEN Scanner

însemne cu secera şi ciocanul.

Drumul de întoarcere l-am făcut împreună cu fiica mea, folosindune de autoturismul ei. Am parcurs în câteva ore distanţa de la Vila Rossa – Modena la punctul de frontieră cu Austria, pe nişte şosele şi autostrăzi impecabile. Atunci văzusem pentru prima dată cum se accede pe o autostradă cu barieră, cum se utilizează cartela pentru ridicarea barierei şi cum, după taxarea automată, supraveghetorul urează şoferului „drum bun!". Atunci ne-am întrebat de unde au italienii atâţia bani pentru atâtea taxe, inclusiv pentru circulaţia pe autostrăzi.

M-a impresionat autostrada italiană prin generozitatea facilităţilor oferite şoferilor: şase benzi pe fiecare sens de circulaţie, între care este interpus un mic parapet care nu permite orbirea şoferilor cu farurile autovehiculelor care vin pe contrasens. O specie locală de trandafiri roşii împodobeşte acel parapet intermediar pe sute de kilometri, fără nici o urmă de deteriorare. Indicatoarele de circulaţie sunt aşezate la mică înălţime scutind, astfel, pe şoferi de un efort suplimentar pentru a le repera. Din 500 în 500 de metri sunt amplasate telefoane publice, nesupuse vandalismului. Inclusiv tunelurile pe care le traversează aceste autostrăzi, sunt prevăzute cu refugii pentru cazurile de avarie. Aceste tuneluri sunt finisa-

enhavante rikoltilo kaj martelo.

La returnavojo ni faris kune kun mia filino, pere de ŝia automobilo. Ni longtrapasis kelkajn horojn la distanco Vila Rossa-Modena al landlimo kun Aŭstrio sur iuj ŝoseoj kaj aŭtostratoj senriproĉaj. Tiama tempo vidis mi unuafoje, kiel oni enveturas sur aŭtostrato kun bariero, kiel oni uzas la „kardon" pro ekleviĝo de la bariero kaj kiel, poste de aŭtomata taksigo (pago), la superrigandanto bonediras al vojaĝantoj „bonvojaĝo!". Tiama tempo, mi demandiĝis (min) de kie havas la italanoj tiom da mono por pagi tiom da luksoj, inkludante ankaŭ la tioj por cirkuli sur aŭtostratoj.

Mi estis impresita de itala aŭtostrato pere de la ĝeneroseco de la facilecoj ofertitaj al ŝoforoj: ses bandoj (strioj) sur ĉiu cirkula senco , inter kiuj estas intermetita dispartiganta muro kiu malpermesas blindigo de la ŝoforoj pere de cirklumoj venante de la kontraŭe cirkulantaj veturiloj. Loka speco de rozoj ruĝaj ornamas la intermezan muron de longe centojn kilometrojn sen postsignoj de damaĝo. La trafiksignoj estas muntitaj al malgranda alteco evitante tiel aldonantan strebon pro tiesa observado. Estas muntitaj ankaŭ el 500 m al 500 m publikaj telefonoj malafektatoj de vandalismo. Inklusive la tŭneloj kiujn estas traveturitajn fare de ĉi-tiuj aŭtostratoj (aŭtososeoj) estas antaŭviditaj kun refuĝejoj pro la

Scanned with OKEN Scanner

te cu eleganță și sunt iluminate „a giorno", cu lămpi electrice pe măsură, la nivelul acestui remarcabil design.

Controlul de frontieră la Tarvizio a fost minuțios. Fiica mea nu avea actele de proprietate ale autovehiculului. Le depusese pentru transscriere la poliția din localitatea de reședință. I s-a permis să ceară confirmarea acestei situații de la poliția respectivă, prin fax. Dimineața, vameșii austrieci au primit confirmarea de la poliția italiană și ne- am putut continua călătoria prin Austria, grație promptitudinii polițiștilor italieni.

Șoselele austriece pe care am rulat nu au avut spectaculozitatea autostrăzilor din Italia. Dar am văzut și aici ceea ce nu am putut vedea în țara mea: utilaj de tuns iarba pe taluzuri.

Civilizația circulației pe autostradă mi-a rămas întipărită în minte pentru totdeauna. Numai prin semnalizare, în condițiile rulării cu viteză mare, se cere și se obține imediat permisiunea, din partea partenerilor de trafic, de a trece de pe o bandă de circulație pe alta, fără ca din aceasta să se iște altercații.

Am traversat Ungaria repede și am ajuns la punctul de frontieră de la Nădlac. Surpriză: lipsa de operativitate la controlul vamal ne-a ținut la frontieră de la ora 18 la 24. Între Nădlac și Arad ne-a întâmpinat o șosea în beznă, plină de gropi (1993) și o benzinărie

dangerokazoj. Ĉi-tiuj tuneloj estas finig prelaboritaj elegance estas, lumigataj „a ĝorno" kunlampoj rimarkinde realigitaj.

La landliman kontrolon en Tarvizio estis detale farita. Mia filino ne havis la proprajdokumentojn por sia aŭtomobilo. Ili estis deponitajn pro transskribo al la policio el la rezidencloko. Al ŝi estis permisita peti la konfirmo de la ĉi-situacio de la polico pere de fakso. Matene, la austraj doganistoj riĉevis la confirmon de la itala polico kaj ni povis daŭrigi la veturado tra Aŭstrio dank al prompteco de la italaj policistoj. La aŭstraj ŝoseoj kiujn ni traveturis ne havis la ŝpektakleco de la italaj aŭtostratoj. Sed ni vidis ankaŭ ĉitie, tion kion mi ne povis vidi en mia lando: mekanizita uzaĵo pro herbtondi sur la klinitaj tervandoj.

La civilizeco de la veturado sur aŭtostrato restis al mi memorita por ĉiam. Nur pere de signalado el la cirkumstanco de la grandrapideca rulado, oni petas kaj oni obtenas tiuj permeson, parte de trafikparteneneroj, trapasi de cirkulbando al alia (cirkulbando) sen ke de ĉi-tio oni naskiĝi disputoj.

Ni traveturis rapide Hungarion kaj atingis al landlimpunkto Nădlac. Surprizo: manko de operativeco al landlimo retenis nin ĉi-tie de la horo 18^{00} al horo 24^{00}. Inter Nădlak kaj Arad renkontigis nin komplete malluma ŝoseo kaj plenplena kun kavoj (truoj) (1993) kaj

închisă. Am cumpărat, la lumina farurilor, benzină din canistră, la suprapreț.

Șocul primei ieșiri din România spre Occident a fost atât de mare, încât a trebuit să treacă multe zile pentru a-mi putea ordona impresiile. Mă implicasem cu compatrioții mei să facem pentru România, în arealul nostru de activitate și după puterile noastre, ceva care să-i confere aceea demnitate pe care o merită, ceva care să se ridice la nivelul măreției sale naturale. După această călătorie mi-am dat seama de câte au mai rămas de făcut până când idealul generației mele va deveni realitate.

Acum, când rememorez „premierele" pe care le văzusem în Italia, îmi dau seama că multe dintre ele s-au materializat și în România: chioșcurile de telefoane publice cu cartelă, autospecialele pentru salubrizarea orașelor și containerele de gunoi, pizza etc. Dar au rămas multe de făcut. Numai pentru ce a mai rămas de pus la punct îmi pare rău că nu mai pot avea încă o tinerețe. Vrând-nevrând, această obligație de aliniere a țării la tot ce a creat omenirea mai valoros pentru sine, revine tinerelor generații. Ca să afle ce, cât și cum, tineretul trebuie să fie eliberat de restricții, să circule în lume, să vadă și să i se asigure posibilități pentru a face. În acest scop, mișcarea esperantiștilor feroviari, pentru o parte a tinerilor români, rămâne o

fermita benzinejo. Ni aĉetis al veturlumigiloj, benzino al manmovebla ujo kontraŭ pli granda prezo.

La impreso (surprizo) de la unua elveturo el Rumanio al Okcidento estis tiel granda ke oni devis daŭri multajn tagojn pro pli bone ordigi ilin. Mi estis implikata kune kun miaj kunlandanoj ni faru por Rumanio en nia agadkampo, kaj laŭ niaj povumoj, tion kion aldonante al li tia rango kiun ĝi indas (meritas) ion kion leviĝi al la nivelo de la sia majesteco natura. Poste de ĉi-tia vojaĵo mi realigis kiomon plu restis fari ĝis la idealo de mia generacio devenos realeco.

Nun, kiam mi rememoras la „premierojn" kiun mi vidis en Italio, mi realigas ke multaj de tiuj materialiĝis ankaŭ en Rumanio: la kioskoj kun publikaj telefonoj kun kardoj, la specialigataj aŭtouzaĵoj por sanigo de la urboj, rubaĵkonteneroj (rubaĵujoj), la „pizza" k.t.p. Sed restis multon fari. Nur por tion kion esti aranĝataj mi bedaŭras ke mi ne havas plu ankaŭ junecon. Volante-malvolante ĉi-tia devigo de alliniigo (almezuro) de la lando al ĉio kio kreis la homaro pli valora por si mem, revenas al la junaj generacioj. Por ke ekscii kion, kiom kaj kiel, la jumularo devas esti liberata de la malpermesoj, devas cirkuli en la mondo, vidi kaj oni devas asekuri eblecojn pro fari. Kun tia celo la fervoja esperantista movado restas por parto de la rumana jumularo konvenan

Scanned with OKEN Scanner

alternativă convenabilă. Din această perspectivă, implicarea sindicatelor din transportul feroviar românesc în organizarea petrecerii timpului liber pentru cei pe care-i reprezintă, ar da un plus de substanță și mișcării esperantiste în mediul feroviar românesc. Însușirea limbii internaționale de către un număr cât mai mare de tineri din toate categoriile profesionale, indiferent de nivelul de pregătire al acestora, ar înlesni integrarea și a acestor breslași în Uniunea Europeană.

alternon. El tia vidpunkto, la impliko de la sindikatoj de la rumanaj fervojaj transportoj en la organizo de la libera tempo por tiuj kiujn ĝi figuras ilin, donus pluson de substanco ankaŭ al esperantista movado kadre de la rumana fervoja organizmo. La gajno al si mem de la internacia lingvo fare de nombro kiom eble pli granda de rumanaj fervojaj junuloj el ĉiuj profesiaj kategorioj egale kiel lernnivelo, faciligus integriĝon ankaŭ al ĉi-tiuj gildistoj en la Eŭropa Unio.

Scanned with OKEN Scanner

Anexa / *Akcesoro* IV.2.9.

La tabelo
enhavantaj dezirantojn partopreni ce 45-a IFEF Kongreso Cervia – Italia

Nomo (Familio)	Antaunomo	Naskigurbo kaj Naskigdato	Kompleta Adreso
Stefan	Mihai	15.08.1935, Braila	str. Mircea cel Batran nr. 39, bl. 51, ap. 26 Brasov
Tudorache	Emil	07.04.1936, Costesti, Arges	str. Neptun, nr. 19, sc. B, ap. 6 Brasov
Marcu	Constantin	23.05.1958, Vulcan, Vaslui	str. Zizinului nr. 65, Bl. S22, sc. D, ap. 2 Braso
Machedon	Marioara	18.04.1947, Axente Sever, Sibiu	Calea Bucuresti nr. 94, bl. 1, sc. B, ap. 44 Brasov
Leancu	Ioan Virgil	05.08.1940, Bucuresti	B-dul Stefan cel Mare, vila 4D, ap. 2 Brasov
Bucura	Toma	19.02.1950, Turnu Rosu, Sibiu	str. Sitei nr. 60, ap. 60 Brasov
Fulea	Dan	07.02.1946, Petrosani, Hunedoara	str. Gloriei nr. 26, bl. 314, sc. B, ap. 6 Brasov
Orban	Elek	12.01.1948, Medias, Sibiu	B-dul Garii, nr. 3 Bl. 3, sc. E ap. 25, Brasov
Mihailovici	Magdalena	21.07.1950, Brasov	B-dul Victoriei nr. 13, bl. 34, sc. C, ap. 10
Fulea	Claudia	23.07.1949, Spalanca, Alba	str. Gloriei nr. 26, bl. 314, sc. B, ap. 6, Braso
Ivan	Uta	25.05.1950, Constanta	str. O. Goga nr. 15, bl. 203 sc. C, ap. 6 Braso
Craciun	Emil	16.03.1942, Frumoasa, Harghita	Calea Bucuresti nr. 7, bl. 42, sc. B, ap. 6 Bras
Banulescu	Cristian	01.01.1955, Brasov	Dr. Marinescu nr. 2 Brasov
Doran	Mircea	16.08.1937, Devesel, Mehedinti	B-dul Grivitei nr. 50C, sc. B, ap. 6, Brasov
Talposi	Atanasie	11.07.1933, Galiciuca, Dolj	str. Castanilor nr. 6, Brasov
Mereuta	Stelian	17.10.1937, Navarnet, Rep. Moldova	Al. Constructorilor nr. 4, ap. 32, Brasov
Secuianu	Aurel	02.06.1941, Sighisoara, Mures	B-dul Victoriei, nr. 9, sc. B, ap. 56 Brasov
Secuianu	Elena	28.11.1941, Pogoanele, Buzau	B-dul Victoriei, nr. 9, sc. B, ap. 56 Brasov
Brad	Gheorghe	20.04.1949, Orlat, Sibiu	str. Fabricii nr. 738, Orlat, jud. Sibiu
Stoean	Ioan	10.10.1928, Giurgiu	str. Făgetului nr. 27 Brasov
Stoean	Silvia	18.01.1934, Cluj	str. Făgetului nr. 27 Brasov
Marcu	Mihaela	17.04.1960, Predeal, Brasov	str. Zizinului nr. 65, bl. S22 sc. D, ap. 2 Braso
Teresneu	Ioan	23.06.1931, Sohodol, Brasov	str. Castelului nr. 47, Brasov
Teresneu	Eugenia	28.06.1941, Grid, Brasov	str. Castelului nr. 47, Brasov
Caramfil	Adrian Cosmin	21.03.1968, Brasov	str. Al. cel Bun, nr. 14, bl. F2, sc. A, ap. 28 Brasov
Caramfil	Luminita Tatiana	11.03.1970, Brasov	str. Al. cel Bun, nr. 14, bl. F2, sc. A, ap. 28 Brasov
Tudorache	Cornelia	09.111932, Cetea, Alba	str. Neptun, nr. 19, sc. B, ap. 6 Brasov
Orban	Maria	23.09.1951, Medias, Sibiu	B-dul Garii nr. 3, bl. 3, sc. E, ap. 25 Brasov
Souca	Vasile	05.12.1952, Brasov	str. Coastei nr. 42, Brasov
Niculescu	Alin Razvan	04.05.1968, Brasov	str. neptun nr. 24, sc. A, ap. 6 Brasov
X Brotea	Maria Aurelia	24.06.1925, Ungra, Brasov	str. Memorandului nr. 12, sc. B, ap. 13, Braso
Vegh	Denes	14.12.1940, Cluj	str. Independentei nr. 17, bl. 331, sc. C, ap. 8 Brasov
Doran	Lucia	18.05.1936, Bucuresti	B-dul Grivitei nr. 50C, sc. B, ap. 6 Brasov
Moise	Alexandrina	28.08.1945, Bedeianu, Tulcea	Al. Iasomiei, nr. 1, bl. L11, sc. C, ap. 60, Constanta
Dinu	Mariana Rodica	12.04.1956, Cluj-Napoca	Al. Muscel, nr. 13, ap. 3 Cluj Napoca
Simon	Luminita Valentina	29.06.1957, Bucuresti	str. Donath Bl. VI ap. 6, Cluj Napoca
Paltineanu	Alexandru	19.09.1940, Tilisca, Sibiu	str. Matei Basarab nr. 37, ap. 10 Brasov
Paltineanu	Monica	10.04.1945, Blaj, Alba	str. Matei Basarab nr. 37, ap. 10 Brasov
Rusu	Elena Maria	19.10.1953, Sibiu	B-dul Grivitei nr. 54, Bl. 9, sc. B, ap. 11 Braso
Dedu	Aurel	03.10.1936, Draganesti, Prahova	str. Creuzou nr. 14, Ploiesti
Giurgea	Stelian	06.06.1954, Branistea, Galati	str. Siretului nr. 15, bl. CFR, ap. 4, Braila
Pisica	Marcel	05.05.1961, Balotesti, Vrancea	str. Mae Leonard, bl. C11, ap. 11, Galati
Andrei	Marin	02.02.1947, Movila Miresei, Braila	str. Siret, bl. S12, sc. C ap. 30, Braila
Andrei	Lucica Lenuta	03.07.1953, Ianca, Braila	str. Siret, bl. S12, sc. C ap. 30, Braila
Alexe	Victor	25.01.1948, Scanteia, Ialomita	str. Rahovei, nr. 409, Braila
Alexe	Georgeta	28.11.1951, Romanu, Braila	str. Rahovei, nr. 409, Braila
Popescu	Gheorghe	05.08.1949, Meteleu, Buzau	str. Siderurgistilor Bl. SD6A, sc. 2 ap. 36, Gala
Sima	Paul	19.08.1958, Bucuresti	Sos. St. cel Mare nr. 36, Bl. 30B, sc. B,ap.58 Bucuresti
Sima	Mariana	05.02.1958, Bucuresti	Sos. St. cel Mare nr. 36, Bl. 30B, sc. B,ap 58 Bucuresti
Boboc	Dan	13.01.1954, Bucuresti	Sos. Giurgiului nr. 119, Bl. 11, sc. 5, ap. 173 Bucuresti
Vasilescu	Caliopia	06.07.1952, Epureni, Vaslui	str. Frumusani, nr. 14, bl. 99, ap. 28, Bucures
Tarita	Marian Radu	02.07.1950, Sighet, Maramures	str. Lamaitei nr. 19, Bucuresti
Tarita	Anca	10.12.1950, Bucuresti	str. Lamaitei nr. 19, Bucuresti
Timpanariu	Viorel	24.03.1944, Curatele, Bihor	str. Manehului nr. 4, Sibiu
Timpanariu	Elena	09.09.1947, Bacau	str. Manehului nr. 4, Sibiu
Mihailovici	Paul	29.06.1939, Deleni, Iasi	str. Vasile Sorescu nr. 4, ap. 5 Iasi
Grigoras	Teodor Vasile	30.05.1942, Cugir, Alba	str. Strapungerea Silvestru nr. 1, bl. L6, sc. B ap. 23, Iasi
Grigoras	Raluca Maria	02.10.1981, Iasi	str. Strapungerea Silvestru nr. 1, bl. L6, sc. B ap. 23, Iasi
Deciu	Stefan	15.11.1934, Valea Dragului, Iasi	Splaiul Bahului nr. 27, bl. B6, ap. 8, Iasi
Iacob	Ionel	07.10.1943, Urziceni	str. Zugravi, nr. 79, sc. A, ap. 4 Iasi
Draghici	Ovidiu Florin	12.03.1936, Denizler, Bulgaria	Al. Orhideelor nr. 1, Bl. ST5, sc. B, ap. 13, Constanta
Draghici	Teodora	05.10.1948, Constanta	Al. Orhideelor nr. 1, Bl. ST5, sc. B, ap. 13, Constanta
Coraciu	Speranta Eugenia	10.06.1937, Chereusa, Satu Mare	str. Aviatorilor nr. 4, Bl. 13, sc. A, ap. 3, Turd

Scanned with OKEN Scanner

DOPOLAVORO FERROVIARIO BOLOGNA

FERVOJISTA LIBERTEMPA ORGANIZO - BOLONJO

KONGRESBULTENO Nº 2

Redaktoroj: Enrico Molesini kaj Claudio Pavesi

06 Junio

INTERKONA VESPERO

Eble pro influo de la impona kongresejo, historia ekzemplero de industria arkeologio, eble pro manko de trinkaĵoj, malpermesataj de la loka regularo, la **interkona vespero** *okazis en stranga spirituala etoso... Sajnis monaĥejo.*

Tamen, kvankam strange mallaŭte, oni parolis elegante kaj esperante.

07 Junio

EKUMENA DISERVO

En la urba katedralo, katolika pastro Albino Ciccanti kaj valdana pastoro Bruno Costabel celebris ekumenan diservon.

Ĉeestis cirkaŭ 250 kongresanoj.

SOLENA MALFERMO

Akurate ĝi komenciĝis kaj finiĝis per la gvidado de d-ro Romano Bolognesi. Pli ol 400 kongresanoj atente spektis la tutan ceremonion.

Sur la podio, krom la estraro de IFEF, ĉeestis la urbestro de Cervia M. M., Massimo Medri, la direktoro de la fervoja distrikto de Bolonjo ing. Gian Pietro Manfardini, la prezidanto de DLF de Bolonjo d-ro Giuseppe Caputo kaj tiuj aliaj kiuj aperis per salutvortoj en la kongreslibro.

Kiam la prezidanto de IFEF, Per Engen, oficiale malfermis la kongreson, ludis la himnon kvaropo da lernantoj de muzika instituto "Giuseppe Verdi" de Ravenna per tri violonoj kaj unu violonĉelo

Kompreneble, ne mankis la salutvortoj de la naciaj delegitoj, grandaj aplaŭdoj, k.t.p.

KUNSIDO FAK/TK

Oni multe pridiskutis la proponon de unuigo de la du komisionoj. Oni anoncis ankaŭ la aperon de la 2-a Faka Kajero.

INTERNACIA BALO

Gi okazis en modernega, vastega, mirveka dancejo "Kursaal". Oni dancis per moderna muziko, sed ne tro, taŭgaj por junuloj, mezjunuloj kaj maljunuloj.

Tra la duonlumoj oni povis ekvidi ĉarmair virinajn movecojn kaj skuecojn. Ĉu ĉi lastaj estis tute regulaj laŭ la dancado, pro la duonlumo oni ne povis orientiĝi.

CAP.IV.3. „ACTIVITATE MODEL ÎN ROMÂNIA"

„Între 8 şi 10 septembrie 1995, Asociaţia Română AFER, afiliată la IFEF (Federaţia Internaţională a Esperantiştilor Feroviari), şi-a desfăşurat cea de-a şasea întrunire anuală la Galaţi, un oraş din apropierea Deltei Dunării.

Au participat circa 100 de persoane. Cele mai importante dintre acestea au fost ministrul secretar de stat al afacerilor externe Marcel Dinu, prefectul judeţului Galaţi Nicolae Beuran, conducătorul secţiei române FISAIC (UAAIFR), directorul general Ion Virgil Leancu, precum şi directorii generali Bota de la Galaţi şi Nazarie de la Iaşi.

Şedinţa a fost condusă de preşedintele AFER ing. Mihai Ştefan. Organizarea locală a fost bine orchestrată de ing. Sorin Porupca.

În sesiunea de lucru, preşedintele de onoare al IFEF, Joachim Giessner, a transmis cuvântul de salut din partea conducerii IFEF şi al GEFA (Germana Esperanto Fervojista Asocio).

S-a prezentat raportul conducerii AFER şi s-a ales conducerea pentru viitoarea perioadă de lucru, adică conducerea a fost reales㠠în totalitate.

ĈAP.IV.3. „MODELA AGADO EN RUMANIO"

„La 8-an ĝis 10-an de septembro 1995 la rumana IFEF-asocio (REFA) aranĝis sian sesan ĉefkunvenon en Galati, urbo proksima al la delto de Danubo.

Partoprenis ĉirkaŭe 100 personoj. La plej gravaj inter ili estis la ministro por eksterlandaj aferoj Marcel Dinu, la prefekto por la regiono Galaţi, Nicolae Beuran, la gvidanto de la rumana sekcio de FISAIC, ĝenerala direktoro Iaon Virĝil Leancu(legu Leanku), krome la ĝeneralaj direktoroj Bota el Galaţi kaj Nazarie el Iaşi.

Gvidis la kunvenon la prezidanto de REFA, inĝ. Mihai Ŝtefan. La lokan organizadon trafe majstris inĝ. Sorin Porupka.

En la labora parto, la Honora Prezidanto de IFEF, Joachim Giessner, salutis nome de la IFEF – estraro kaj de GEFA.

Oni diskonigis la raportojn de la REFA - estraro kaj elektis la estraron por la venonta laborperiodo, tio estas, la estraro estis komplete reelektita.

Scanned with OKEN Scanner

Se poate constata că asociația lucrează în mod serios și face progrese în toate planurile: de exemplu, AFER va trimite în această toamnă un grup de 40 de membrii în orașul polonez Bydgoszcz, pentru a participa la un curs de limbă Esperanto, pentru a ridica astfel nivelul de cunoaștere al limbii.

După ședința oficială de lucru a avut loc primirea conducerii asociației și a eminenților oaspeți, la prefectul județului, într-o atmosferă plăcută și plină de umor. Aceasta semnifică o importantă susținere a colegilor de la Galați.

A urmat o plimbare de câteva ore cu vaporul pe Dunăre, în timpul căreia s-a putut discuta serios și liniștit și ne-am putut bucura de aerul proaspăt și plăcut pe punte.

În elegantul salon sufragerie, a fost servit un foarte gustos prânz.

În aceeași seară, ne-am reîntâlnit cu toții la restaurantul grădină „Vânătorul" din mijlocul unei păduri (Gârboavele).

Au avut loc concursul de dans cu premii și concursul de cântece, în care au fost prezentate cântece românești, persane și germane.

În tot acest timp s-a amuzat cu noi ministrul, prefectul și toți directorii generali. Ei au fost martorii fondării în această seară a unei noi secții culturale a uniunii naționale a FISAIC (UAAIFR.)

Însărcinatul președinției interna-

Oni povas konstati, ke la asocio serioze laboras kaj ĉiuflanke progresas: ekzemple REFA sendos ĉi-aŭtune grupon de 40 membroj al la pola urbo Bydgoszcz, por tie partopreni en lingvokurso kaj tiel plialtigi la lingvonivelon de la membraro.

Post la oficiala laborkunsido okazis akcepto de estraro kaj eminentaj gastoj ĉe la distrikta perfekto en agrabla kaj humora etoso. Tio signifas gravan subtenon por la kolegoj en Galati.

Sekvis kelkhora ŝipveturado sur la Danubo, dum kiu oni povis serioze kaj leĝere diskuti kaj ĝui la mildan aeron sur la ferdeko.

En la eleganta manĝosalono estis servi tre bongusta tagmanĝo.

En la saman vesperon ni renkontiĝis al la ĝardenresto-racio „La ĉasisto" troviĝanta el mezo de la arbaro (Gârboavele).

La tutan vesperon, pli klare la tutan nokton oni gaje kunestis kun muziko, dancado, manĝado, trinkado. Okazis danckonkurso kun premioj kaj kantkonkurso, en kiuj rumanaj, persaj kaj germanaj kantoj estis prezentitaj.

Daŭre kunamuziĝis la ministro, prefekto kaj ĉiuj ĝeneralaj direktoroj. Ili fariĝis atestantoj, kiam ĉivespere estis fondita nova kultura grupo de la landa sekcio de FISAIC.

Komisiita de la internacia

Scanned with OKEN Scanner

ţionale a filateliştilor feroviari, Joachim Giessner, a deschis, prin câteva cuvinte, serioasa ceremonie şi a înmânat un material filatelic noului conducător al filateliştilor feroviari români, domnul R. Calinca.

Conducătorul uniunii române, UAAIFR a mulţumit pentru acest nou sprijin dat de esperantişti, datorită căruia acum există deja cinci secţii naţionale culturale pentru petrecerea timpului liber, prima dintre ele fiind cea a esperantiştilor, fondată în 1990.

Că AFER lucrează în mod activ, este dovedit de faptul că au participat pictorii feroviari români la festivalul de la Stuttgart în 1994 şi corul feroviarilor la festivalul de la Reims în 1995.

Trebuie să-i felicităm pe colegii români pentru astfel de rezultate, pe care dânşii le-au obţinut într-o perioadă de numai câţiva ani.

Jogi"

*

Aprecierile de mai sus al lui Joachim Giessner se pot constitui într-o bună prefaţă la cel de-al 57-lea Congres IFEF din Braşov – România; 7-13 mai 2005. Nu-i aşa?

prezidantaro de la fervoistaj filatelistoj, Joachim Giessner per kelkaj vortoj enkondukis seriozan ceremonion kaj transdonis filatelistan materialon al la nova gvidanto de la rumanaj fervojistaj filatelistoj, S-ro R. Kalinka.

La gvidanto de la rumana FISAIC sekcio dankis pro tiu denova helpo de la esperantistoj, sekve de kiu nun ekzistas jam 5 enlandaj kulturaj libertempoj branĉoj. Inter ili kiel unua tiu de la esperantistoj, fondita en 1990.

Ke REFA vigle laboras, tion atestas la fakto, ke partoprenis pentristoj en la festivalo en Stuttgart (DE) en la jaro 1994 kaj kantistoj en Reims (FR) en la jaro 1995.

Oni devas gratuli al niaj rumanaj kolegoj pro tiaj rezultoj, kiujn ili dum nur malmultaj jaroj atingis.

Jogi"

*

La surskribitaj aprezoi de la Joachim Giessner oni povas konstitui bonan antaŭparolon de la 57-an IFK el Braşov – Rumanio; 7-13 de Majo 2005. Ĉu ne?

Scanned with OKEN Scanner

CAP.IV.4. UN NOU ÎNCEPUT

Anul 1993, după bucuriile călătoriei în Italia, a însemnat pentru mine asumarea unei noi răspunderi: înființarea serviciului de valorificare a patrimoniului Regionalei CFR Brașov, rămas disponibil, după ce activitatea de transport feroviar scăzuse sub 30% din ceea ce reprezenta la sfârșitul anului 1989.

Mă simțeam încă puternic la sfârșitul anului 1989 și eram animat de dorința de a mulțumi, prin roadele muncii mele, acelora care au crezut în mine și m-au recuperat de la o întreprindere neferoviară, atunci când încă gunoaiele lui decembrie 1989 încă mai colcăiau la lumina zilei.

Eram obișnuit cu eforturile prelungite și rămăsesem cu aceea încredere în solidaritatea feroviară pe care o dobândisem în anii uceniciei la Depoul de Locomotive Brașov, între anii 1956 – 1959. Numai că se schimbaseră și timpurile și oamenii.

Tocmai când meseria de „frânar" dispăruse din nomenclatorul meseriilor specifice căii ferate, printre oamenii influenți ai Regionalei (și nu numai la acest nivel) ne copleșeau „frânării". Serviciul pe care trebuia să-l înființez avea 6 posturi dar nu aveam voie să-mi aleg colaboratorii. Prin redistribui-

ĈAP.IV.4. NOVA KOMENCO

La jaro 1993, post la ĝojo de la vojaĝo en Italio, signifis por mi la transprenon kaj akcepton de la nova respondeco : la elstaro la servo por la ekspluato de la patrimonio apartenante al CFR Regiono Braŝovo, restata disponebla, post kio la fervoja transporta agado malpliiĝis sub 30% el tio kio ĝi reprezentis je fino de la jaro 1989.

Mi sentis min ankoraŭ forta kaj mi estis animata de la deziro kontenti, pere de miaj laborfruktoj, al tiuj kiuj fidis min kaj kiuj rericevis min de alia entrepreno nefervoja, tiam kiam la rubaĵoj de la decembro 1989 ankoraŭ trenaĉis (rampaĉis) ĉe la taglumo.

Mi estis kutimiĝata kun la longigaj klopodoj kaj mi estis restata kun tia konfido en la fervojista solidareco, kiun mi akiris dum la metilernantaj jaroj ĉe la Lokomotivdeponejo Braŝovo inter la jaroj 1956–1959. Nur ke oni estis ŝanĝitaj ankaŭ la tempoj, ankaŭ la homoj.

Ĵus kiam la metio de „bremsanto" malaperis el la nomenklatoro de la specifaj metioj de la fervojo, inter la influpovaj homoj de la CFR Regiono Braŝovo (kaj ne nur al ĉi-tia nivelo) ni estis invadataj fare de „bremsantoj". La servofico kiun mi devis elstari havis ses postenoj, sed al mi ne estis permesata elekti miajn kunlabo-

Scanned with OKEN Scanner

re mi se repartizau elemente nepricepute, care nu gândeau ca mine.

Vrând să contribui la renașterea țării mele pe noua traiectorie pe care s-a înscris în decembrie 1989, îmi investisem crezul politic într-un partid care avea să eșueze curând după 1994, datorită unor elemente care aderaseră la el urmărind alte interese decât cele statutare. Aveam soluții pentru multe dintre problemele momentului dar erau puțini care voiau să le promoveze.

Citisem mult despre economia vestică și conștientizam multe din metodele sale de succes, dar nu mi se permitea să le aplic în activitatea mea. Unele idei au fost materializate peste 10 ani, cu pierderi enorme. Toate acestea, la 14 octombrie 1994, mi-au pricinuit un accident vascular cerebral. Cadrele mediacle aflate atunci la Spitalul CFR Brașov, în principal doctorița Edith Sisak, au reușit să-mi amelioreze sănătatea în așa măsură încât am putut participa din nou la acțiunile organizate de Asociația Esperantiștilor Feroviari din România. Președintele în exercițiu în anul 1995 al filialei de la Regionala Iași, Teodor Grigoraș, ca și ceilalți din acel grup cu suflet mare, m-au încurajatt permanent în efortul meu de a reveni printre oamenii sănătoși. Ei m-au pregătit moral și m-au ajutat să particip la

rantojn. Pere de redistribuo al mi estis dispartigataj malperĉeptajn elementojn sed influpovaj, kiuj ne pensis kiel mi.

Dezirante kontribui al la renasko de mia patrio al la nova trajektorio sur kiu ĝi enskribiĝis en Decembro 1989, mi investis mian politikan kredon en partio kiu havis fiaski baldaŭ post 1994 dank al iuj elementoj kiuj aliĝis al ĝi celante, aliajn interesojn ol tiuj estis statutaj Mi havis solvojn por multaj el la aferoj (problemoj) de la momento, sed estis malmultoj kiuj volis promoci ilin.

Mi legis multe pri la okcidenta ekonomio kaj mi konscienciĝis multajn el siaj sukcesaj metodoj, sed al mi ne estis permesata ilin apliki en mia agado. Iuj ideoj estis realigataj, post dek jaroj, kun enormaj perdoj. Ĉiuj tiuj, je la 14 Oktobro 1994 kaŭzis al mi gravan kapilaran cerban akcidenton. La kuraca personaro troviĝanta tiam deĵore en la Fervojista Hospitalo Braŝovo, precipe la kuracistino Edith Ŝiŝak, sukcesis plibonigi mian sanon tiel ke mi povis denove partopreni al la agadoj organizataj fare de Rumana Esperanta Fervojista Asocio (REFA). Tiama (1995) aganta prezidanto de la Iaŝj (Iași) filio de la REFA, Teodor Grigoraŝ kiel ankaŭ la aliaj el la sama grupo de homoj kun granda animo, kuraĝigis min permanente en mia strebo reveni inter la sanaj homoj. Ili preparis min morale, kaj helpis min partopreni al serio da

o serie de întruniri esperantiste în țară, dar mai ales la al 48-lea Congres IFEF de la Haga (11 – 18 mai 1996).

În anul 1993 mai trecusem odată prin febra pregătirilor pentru un alt congres esperantist feroviar, cel de la Cervia. Acum contam pe o oarecare experiență, dar îmi lipsea vigoarea de atunci. Pentru taxa de participare mă împrumutase Teo Grigoraș. Dar pentru celelalte cheltuieli, banii se adunau greu. M-am împrumutat de la o bancă populară cu ajutorul unor colegi de serviciu ai soției mele, care m-au girat și am adunat suma necesară pentru plecare.

Cursul pregătitor pentru această deplasare l-a susținut inginerul Alex Păltineanu, de la Romtelecom Brașov. AFER se lărgise cu noi membri, care căpătaseră primele noțiuni de limba esperanto. Participarea la cursuri mi-a fost foarte utilă pentru că mi-am reîmprospătat puținele cunoștințe pe care le acumulasem înainte de a mă îmbolnăvi și aceasta mă remonta pentru **un nou început**.

Inginerul Elek Orban – șeful filialei AFER din Regionala CF Brașov - mi-a dat prospectul privind condițiile de participare. După completarea lui și achitarea taxei, domnia s-a a expediat acest document la organizatorii Congresului IFEF de la Haga. Urmarea a

esperan-tistaj kunvenoj en landaj sed precipe al la 48-a IFEF Kongreso en Haga (Den Haag) Nederlando, 11-18 majo 1996.

En la jaro 1993 mi trapasis unu foje tra la febro de la preparadoj por alia esperanta fervojista kongreso; tiu de Ĉervia. Nun mi fidis iun sperton, sed al mi mankis la tiaman vivforton. Por pagi partoprenkotizon al mi pruntedonis Teo Grigoraș. Sed por aliaj kontribuoj mi akumulis bezonatan monon malfacile. Mi pruntеprenis monom de Popola Banko helpe de iuj ofickolegoj de la mia edzino kiuj avalis traton min (por mi) kaj tiel mi kolektis bezonatan sumon pro la alveturo.

*La preparantan kurson por ĉitio translokiĝo tenis inĝeniero Alex Păltineanu, oficanto al Romtelecom Braŝovo. REFA pligrandiĝis sin ricevante novajn membrojn kiuj akiris la unuajn nociojn en Esperanto. La partopreno al kursoj estis vere profitodona por mi, ĉar mi refriŝigis miajn malmutajn konojn, kiuj mi ricevis antaŭ mia malsaniĝo kaj tion refortigis min por **nova komenco**.*

La inĝeniero Elek Orban – la ĉefo de la REFA – filio el Reĝionalo Braşovo – donis al mi la aliĝilon enhavante partoprenkondiĉojn. Past kompletigo kaj pago de la partoprenkotizo, la aliĝilon estis sendita al la organizantojn de la IFEF Kongreso el Hago. La konsekvenco estis ke, el la malmulte ol

Scanned with OKEN Scanner

fost că, în mai puțin de o lună, am primit la domiciliu înștiințarea că sunt invitat să particip la acest congres. A trebuit să obțin un pașaport nou, deoarece cel din anul 1993 era valabil numai pentru o lună și autoritățile olandeze nu mai vizau pașapoarte care nu mai erau valabile pe cel puțin trei luni. Vizele la Ambasadele Olandei, respectiv la cea a Austriei, le-am obținut personal, într-o singură zi, fără dificultățile întâmpinate în 1993 la Ambasada Italiei.

Pentru a călători spre Olanda, grupul de la Iași, foarte numeros, s-a deplasat cu automobilul la Brașov. Dintre brașoveni, doar Stelică Mereuță și cu mine ne-am atașat la acest grup. Mariana Dinu de la Regionale Cluj Napoca venise să ni se alăture și ea la Brașov.

Rapidul „Carpați" a fost din nou agreat pentru călătoria noastră. Ne asigura o bună legătură cu trenul care avea să ne ducă de la Budapesta la Viena, astfel încât puteam vizita câteva obiective interesante și în capitala Austriei. Plecarea din Brașov s-a petrecut în seara zilei de 9 mai 1996. Același tren aducea cu sine și alte grupuri de feroviari esperantiști din țară: Galați, Buzău, București și Craiova. Pe parcurs erau așteptați esperantiștii de la Sibiu, care încă

unu monato, mi ricevis al mia loĝejo la eksciigon ke mi estas invitata partopreni al ci-tia kongreso. Mi devis obteni novan pasparton, ĉar tiu kiu mi uzis en 1993 estis valida nur por unu monato kaj la nederlandaj autoritoj ne plu donis vizon sur la nevalidaj pasportoj, la plej malmulte ol tri monatoj. La vizojn al Nederlanda kaj Aŭstria Ambasadoj mi akiris persone, en nur unu tago, sen la malfacilaĵoj renkontitaj en 1993 al Ambasado de la Italio.

Pro veturi al Nederlando, la grupo de Iaŝj (Iași) kiu estis tre granda kiel nombro, translokiĝis pere de aŭtomobiloj al Braŝovo. El Braŝov – partoprenantoj estis nur mi kaj Stelikă Mereuță kiuj aldoniĝis al ĉi-tiu grupo. Mariana Dinu de la Reĝionalo Cluj-Napoca (legu Kluĵ-Napoka) venis, poste, aldoniĝi de nian grupon ankaŭ ŝi, al Braŝovo.

La rapidtrajno „Carpați" (legu Karpacj) estis denove kunakceptita por nia veturado. Ĝi asekuris por ni bonan kunligon al la trajno kiu devis veturi nin de Budapeŝto al Vieno, tiel ke ni havis la eblecon kelkajn interesanjn objektivojn ankaŭ en la kapitalo de la Aŭstrio. La forveturo el Braŝovo okazis la 9 an de Majo 1996, vespere. La saman trajnon alportis kun sin ankaŭ aliajn grupojn de fervojistaj esperantistoj enlandaj: de Galați, Buzău, București kaj Craiova. Survoje estis atendataj esperantistojn el Sibiu kiuj ankoraŭ ne

Scanned with OKEN Scanner

nu plecaseră sau, care îşi aleseseră alte mijloace de călătorie.

În dimineaţa zilei de 10 mai 1996, orele 7^{45}, trenul nostru sosea într-o gară Budapest-Keleti în plină renovare. Până la ataşarea vagoanelor noastre la trenul care avea să ne ducă la Viena, am vizitat chioşcurile din gara budapesteană. Mărfurile se vindeau numai pe forinţi, iar ambalajele erau colorate în roşu – alb – verde. La oficiul de schimb valutar, leul nostru nu era transformat în forinţi. A trebuit să schimbăm câţiva guldeni sau mărci pentru a ne putea satisface apetitul pentru sucurile, biscuiţii, sandvişurile şi cafelele ungureşti care ne îmbiau la aceea oră a micului dejun.

Atunci, timpul de la sosire până la plecarea din Budapest Keleti nu ne-a ajuns pentru a putea vizita şi câte ceva din capitala Ungariei. La ora 17^{00} din aceeaşi dată, trenul nostru sosea în gara Viena – Vest. Acelaşi tren local, ca şi în anul 1993, ne-a transportat în gara Viena Sud de unde aveam să călătorim la Munchen şi apoi la Köln.

Aici am ocupat majoritatea locurilor din mica sală de aşteptare (faţă de cele din România) şi păzeam bagajele pe rând, pentru a putea vizita câteva obiective de interes turistic din Viena, până la

estis forveturataj aŭ kiuj elektis aliajn veturrimedoj ĝis ĉi-tie.

El la mateno de 10-a Majo 1996 je la horo 6^{50} nia trajno estis alvenanta en Budapeŝt-Keleti, kiu estis tia tempo en plena renovigo. Ĝis la kunkupligo de niaj vagonoj al la trajno kiu havis kunporti nin al Vieno, ni vizitis la kioskojn el budapeŝta stacidomo. La varoj estis venditaj nur kontraŭ forintoj, kaj la kovraĵoj esti koloritaj nur en ruĝo, blanko, verdo. En la monŝanĝejo, nia pagrimedo LEU (rumana monero) ne povis esti ŝanĝita al forintoj. Ni devis ŝanĝi kelkajn nederlandajn guldenojn aŭ germanajn markojn pro ni povi kontenti nian apetiton por malvarmaj ĵusoj, biskvito, la hungaraj sandviĉoj, kiuj faris al ni grandajn apetitojn je la tiama matenmanĝa horo.

Tiam la tempo inter la alveno kaj la forveturo de Budapeŝto ne sufiĉis por ke ni povi viziti ion el la kapitalo de Hungario. Je la 17 horo samdaton mia trajno alvenis en Viena Okcidenta Stacidomo. La sama loka trajno, simile kiel en 1993 , translokigis nin en la stacidomo Viena Suda, de kie ni havis veturi al Münchenkaj poste, al Köln.

Ĉi-tie ni okupis la plejmultajn lokojn el la malgranda atendejo (la komparo rilate al Romanio) kaj ni gardis laŭ vico niajn pakaĵojn, pro povi viziti kelkaj turistaj objektivoj el Vieno, ĝis la horo de la forveturo al Germanio. Kunekun

Scanned with OKEN Scanner

ora plecării către Germania. Cu domnii ing. Paul Mihailovici, Ionel Iacob şi Teodor Grigoraş, am vizitat marele parc de distracţii „Prater", unde am cheltuit câţiva şilingi la jocurile mecanice şi am savurat câte o halbă de bere. Apoi ne-am înapo-iat la ceilalţi membri ai numero-sului nostru grup.

Către Köln am călătorit noaptea. Somnul ne-a fost întrerupt de un grup gălăgios de tineri germani, care mergeau la Köln pentru a-şi susţine echipa de fot-bal care avea meci acolo. Ne-am întreţinut cu ei în mod amical.

Trenul nostru a sosit în gara Köln în dimineaţa de 11.05.1996, orele 8^{30} (ora locală). Ne-am cumpărat fisele necesare pentru a ne putea depozita bagajele în casetele încăpătoare din gară.Depozitarea bagajelor şi regruparea noastră a durat mai puţin de 15 minute. Gara din Köln, ea însăşi un monument de arhitectură şi de bun gust, este amplasată aproape de centrul istoric al oraşului şi foarte aproape de celebrul Dom.

Urcând pe scările monumen-tale care conduceau către una din intrările marii catedrale, ne-a în-tâmpinat o cerşetoare îmbrobodi-tă. Nebăgând-o în seamă, a încer-cat să mă lovească şi privindu-mă cu ochi duşmănoşi, a bâlbâit o înjurătură. Atunci am realizat că era o ţigancă din România.

Intrând în marea catedrală, somptuozitatea vitraliilor, altarelor,

sinjoroj ing. Paul Mihailoviĉj, Ionel Iacob kaj Teodor Grigoraş mi vizitis la grandan distra parkon „Prater" kie ni elspezis kelkajn şilingojn al mekanikaj ludoj kaj ni ĝojiĝis frandante unu duonlitro da biero per persono. Poste ni turnis al tiuj kolegoj apartenantaj al multnom-bra nia grupo.

Al Kőln ni veturadis nokte. La dormo estis interrompita fare de bruegaj germanaj junuloj, kiuj veturis ankaŭ al Kőln, pro subteni ilian futbolan favoritan skipon. Ni interparolis amike kun ili.

Nia trajno alvenis en stacidomo Kőln , matene la 11ª Majo 1966 je la 8^{30} (loka horo). Ni aĉetis la bezonatajn monerojn pro deponi niajn pakoĵojn en la spacaj kasedoj el stacidomo. La depono de la pakaĵoj kaj nia regrupiĝo daŭris malpi ol 15 minutoj. La stacidomo el Kőln, ĝi mem monumento de arkitekturo kaj de bongusto, estas lokiĝita proksime al fama domo.

Suprenirante ni sur la monumenta ŝtuparo kiu estas gvidante al unu el la enirejoj de la granda katedralo, ni renkontis almozpetantino kaptukkovrita.Por ke mi ignoris ŝin, ŝi provis frapi (aŭ bati) min kaj rigardante al mi kun malamikaj okuloj balbutis sakron (insulton). Tiam mi komprenis ke ŝi estas ciganino el Rumanio.

Enirante en grandan katedralon

cheilor de boltă, sculpturilor şi a celorlalte elemente arhitecturale m-au uimit în aşa măsură încât mult timp nu mi-am putut dezlipi privirea de la ele. Astăzi, când mă străduiesc să reconstitui acele momente, prin comparaţie cu alte minuni văzute înainte şi după aceea, îmi dau seama că acesta a fost monumentul cel mai grandios şi mai fermecător pe care l-am văzut vreodată.

A urmat vizitarea oraşului. Monumente arhitectonice, piaţa de flori, mărfurile din vitrine, podul peste Rin, amenajarea splaiurilor, navele turistice de pe fluviu, punerea în valoare a statuilor şi a altor puncte de atracţie, ne-au vor-bit despre modul specific german de gândire şi materializare a ideii de frumos.

mi estis mirata de pompo de la vitraloj, altaroj, volbaĵoj, skulptaĵoj kaj aliaj arkitekturaj elementoj, tiom ĉi-tiaj vidindaĵoj. Hodiaŭ, kiam mi strebas rekonstitui tiajn momentojn, kompare kun aliaj mirakloj viditaj antaŭe kaj poste, mi realigas ke tio estis la plej grandioza kaj la plej rava monumento kiun mi vidis iam.

Sekvis la urbo-vizito. La arkitekturaj monumentoj, flora placo, la varoj el vitrinoj, la ponto super Rin, riverbordaj esplanadoj, turistaj ŝipoj sur la riverego, la maniero de metado en valoro de la monumentoj kaj de la aliaj vidindaĵoj, parolis al ni pri la specifa germana pensmaniero kaj de apliko de la belecideo.

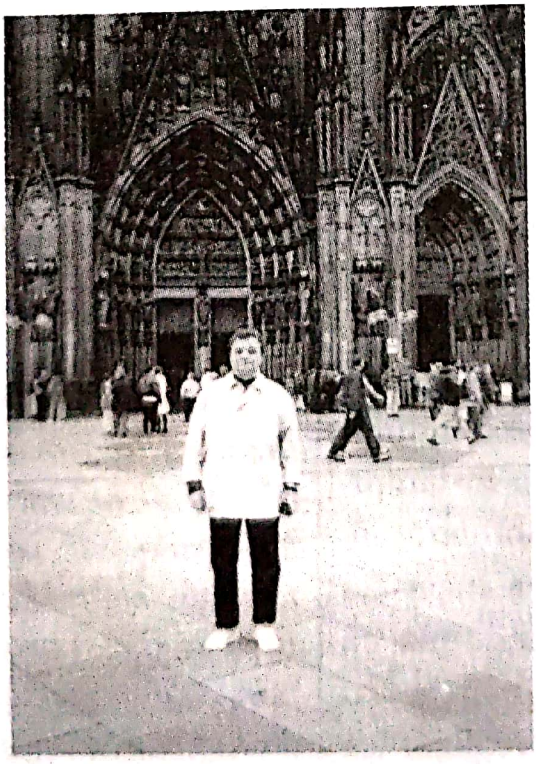

Foto nr. IV.4.1. La Domul din Köln. Detaliu de la una din intrările principale (mai 1996)

La Doma el Köln. Detalo el la ĉefa enirejo

Scanned with OKEN Scanner

Foto nr. IV.4.2. Domul din Köln - vedere de ansamblu de pe podul Deutz

La Domo el Köln – generala vidindaĵo sur ponto Deutz

Pentru că starea sănătății nu-mi permitea să mă deplasez în ritm cu majoritatea grupului, m-a însoțit tot timpul doamna dr. Grigoraș. La fiecare colț de stradă rămânea unul dintre antemergători să ne indice și nouă în ce direcție trebuie să-i urmăm.

La ora 11^{00} (locală), am intrat într-o cofetărie unde am consumat câte o prăjitură și câte o cafea. La cererea noastră ni s-a oferit, cu bunăvoință, cheia de la grupul sanitar. Am dedus că și acolo trebuie să fie o lume cu niveluri de educație diferite. Altfel, grupul sanitar ar fi fost liber pentru toată lumea.

În zorii zilei următoare am ajuns la Haga (Den Haag). Am coborât din trenul care,curând trebuia să-și urmeze traseul mai departe. Un blond localnic, care condusese la tren pe un asiatic, s-a sărutat cu

Por ke la sanstato ne permesis al mi iri saman ritmon kun la plejmulto de la grupo, mi estis tuttempe akompanata de sinjorino doktorino Grigoraș. Al ĉiu stratanuglo restis unu el antaŭirantoj, por indiki, ankaŭ al ni, kian direkton havas ni elekti, por sekvi ilin.

Je la 11^{a} horo (loka) ni eniris sukeraĵejon kie ni servis je unu kuko kaj je unu kafo. Al nia peto oni ofertis al ni bonvoleme, la ŝlosilon por la sanitara grupo. Mi deduktis ke ankaŭ tie, devas esti mondo kun diversaj eduknivelo j. Alimaniere, la sanitara grupo estus libera por ĉiuj.

Tagiĝe de la sekvanta tago ni alvenis Hagon (en Den Haag). Ni descendis el la trajno kiu devis baldaŭ kontinui sian traceon. Blonda loĝlokulo,kiu akompanis al tranjo azianon, kisis ambaŭ kune buŝo-

acesta gură în gură, fapt ce ne-a produs greață. S-a comentat mult acest episod în grupul nostru, neobișnuit cu acest libertinism, despre care citisem deja. Dar una este să citești și alta e să și vezi ceva care contravine principiilor etice în care te-ai născut și în care te-ai format ca om.

Domnii ing. Mihai Ștefan și Sorin Porupca veniseră cu două zile mai devreme decât noi: ne-au întâmpinat la sosire, ne-au arătat de unde să cumpărăm bilete de tramvai și ne-au condus la un hotelaș aflat la capătul bulevar-dului Scheweningen. Afară ploua. Spre surprinderea mea, cazarea mergea foarte încet. Holul recep-ției consta dintr-un ghișeu în dreapta culoarului de pătrundere în casa scării. În stânga, culoarul era mărginit de un paravan din P. F. L pe care erau lipite fel de fel de afișe. Patronul, citind tabelul cu numele românilor, a invitat-o pe doamna Adina Moise s-o cazeze cu prioritate. Deși erau în grupul nostru mai multe doamne, nimeni nu s-a supărat. Cazarea a durat aproape două ore. Camerele noastre se aflau la etajul doi, la care am ajuns pe o scară interioară ce semăna cu o scară pe care la noi urcă găinile în coteț (îngustă și abruptă).

Camera era văruită inestetic și avea numai chiuvetă cu lavoare și suport pentru prosoape. Săpunurile și prosoapele erau corespunzătoare standardelor hoteliere pe

buŝe, fakto kiu faris ni senti naŭze. Oni komentis multe ĉi-tiun epizodon en nia grupo, kiu ne estis kutimiĝata kun ĉi-tiu libertinismo, pri kiu ni legis nur. Sed unu estas legi, kaj tute alia estas rekte vidi ion kion kontraŭdiras al etikaj principoj de la medio en kiu ni estis naskigitaj kaj estis formitaj kiel homoj.

La sinjoroj Mihai Ŝtefan kaj Sorin Porupca estis alvenitaj du tagoj antaŭe ol ni, kaj ricevis nin alvenante indikis al ni de kie oni povas aĉeti trambiletoj kaj akompanis nin al hoteleto situata kapon de la bulevardo Scheveningen. Ekstere estas pluvante. Al mia surprizo, la loĝado iris tre malrapide. La halo de la akceptejo konsistis el giĉeto en la rekta parto de la koridoro de enirejo en la ŝtupradomo. Maldekstre la koridoro estis marĝenita de panelo farita el antaŭfabrikita lignofibroj sur kiu estis gluita diversaj specoj da afiŝaĵoj. La patrono, legante liston de la rumanoj, invitis Adina(n) Moise(n) loĝigi ŝin prioritate. Kvankam estis en nia grupo ankaŭ pli multaj sinjorinoj, neniu ĉagreniĝis. La loĝado daŭris preskaŭ du horoj. Niaj ĉambroj estis je la dua etaĝo al kiu ni atingis helpe de ŝtuparo kiu estis simila al la tio, ĉe ni, sur kiu supreniras la kokinoj al iliaj alta kokinejo (mallarĝa kaj kruta).

La ĉambro estis kalkita malestetika kaj havis nur lavokuvon kaj handtukapogon (eltenilo). La sapoj kaj handtukoj estis laŭ la standardoj (normoj) kiujn mi konis el

Scanned with OKEN Scanner

care le cunoşteam dintr-o activitate îndelungată. Grupul sanitar era la capătul unui coridor situat la un nivel superior celui la care eram cazaţi. La noi în ţară, aşa o incintă, înainte de 1989, nici nu se clasifica pentru cazarea turiştilor străini.

Pentru o clipă m-am gândit la anii când reprezentanţii firmelor de turism olandeze, care îi însoţeau pe turiştii lor în Poiana Braşov şi la aerele de superioritate cu care ne priveau.

Atunci nu ştiam că nu am ce invidia la hotelurile lor. Încăperea unde mă cazasem cu Eduard Popa de la Bârlad avea mochetă şi căldură, iar lenjeria de pat şi mocheta erau curate.

Duşul şi odihna ce i-a urmat s-au dovedit binefăcătoare: ne-au revigorat şi ne-au mai diminuat înverşunarea. Era mai important că ne aflam împreună în spaţii încălzite şi că în tariful de cazare – nu prea mare – era inclus şi micul dejun.

Micul stabiliment hotelier se compunea din două clădiri care, deşi se aflau pe străzi diferite, erau totuşi foarte apropiate. Sala de mic dejun era amplasată la parterul celeilalte clădiri, faţă de cea în care am fost cazat eu şi prietenii mei de la Iaşi. A doua zi, dis de dimineaţă, ne-am prezentat la micul dejun. În salonaşul cu 6

longtempa agado en la hotelindustrio. La sanitara grupo estis al la fundo de la koridoro, situata al supera nivelo ol tiu al kiu ni estis ŝirmitaj. En nia lando, tia fermita spaco, ne povis esti, antaŭ 1989, klasifikata kiel tranoktejo de la eksterlandaj turistoj.

Longe de unu sekundo, mi pensis al la jaroj kiam la reprezentantoj de la nederlandaj turismaj firmaoj, kiu estis akompanantaj liajn turistojn en Poiana Braŝov, afiŝis (estis montrinta) aerojn de supereco rilate al ni.

Tiam mi ne sciis ke mi ne havas kion envii al iuj iliaj hoteloj. La ĉambro, en kiu mi estis loĝata kunekun Eduard Popa el Bârlad, havis preskaŭ tapiŝon kaj hejtado, kaj la littolaĵo kaj „preskaŭ tapišo" estis puraj.

La duŝo kaj sekvanta ripozo pruviĝis bone farantaj: ili revivigis nin kaj (ili) malgrandigis nia acerbo. Estis pli grava ke ni estas kune en varmigataj spacoj kaj ke en la tranoktadprezo – ne tro granda – estis inkluzivita ankaŭ la matenmanĝon.

La malgranda hotela lokalo estis komponata el du konstruaĵoj kiuj, kvankam troviĝis sur diversaj stratoj, estis tamen tre proksimaj. La matenmanĝa salono estis situata al la partero (teretaĝo) de la alia konstruaĵo rilate al tiu en kiu mi estis lokigita kune kun miaj kolegoj el Iaŝj. La dua tago, matene, ni prezentiĝis al matenmanĝo. En la saloneto, kun ses tabloj je po

mese a câte 6 locuri, ne-am așezat în ordinea sosirii. Ni s-a servit un mic dejun standard pentru Europa Centrală și partea de Nord a celei vestice: cafea sau ceai (la alegere), câte 4 felii de pâine neagră, 2 felii de pâine albă prăjite, 8 gr. de unt, 2 cutiuțe a câte 5 gr. de gem de caise, două felii de caşcaval şi două felii de şuncă de soia de mărimea feliilor de pâine neagră – destul de mari, câte un ou fiert. Dintr-un astfel de mic dejun ne săturasem și ne mai făceam și câte două sandwich-uri pe care le luam la pachet pentru gustarea intermediară dintre micul dejun şi dejun.

După primul mic dejun, gazdele noastre ne-au dotat cu câte o cheie care se potrivea la broasca porții de intrare în curte, astfel încât fiecare să putem beneficia de un program independent. La ieşirea din curte, ne petrecea un câine mare şi negru, rasa „şnauzer", care nu lătra niciodată şi nu mârâia. La intrarea pe aceeaşi poartă, ziua sau noaptea, ne întâmpina același animal care suplinea portarul. El se integra armonios în familia de 4-5 persoane care administra hotelul. Ideea, pe care nu am mai întâlnit-o nicăieri, mi s-a părut foarte ingenioasă şi profitabilă pentru proprietari. Mulți deținători de mici hoteluri ar putea aplica experiența lor.

ses lokoj, ni sidiĝis en la vico de la alveno. Al ni estis servita matenmanĝon laŭ normo de la Centra Eŭropo kaj norda parto de tiu okcidenta (Eŭropo): kafo aŭ teo (laŭ nia elekto) je po kvar nigra panopecoj, du blanka rostitaj panopecoj, ok gramoj da butero, du malgrandaj skatoletoj da aprikot marmelado je po kvin gramoj, du pecoj da kaĉkavalo kaj du pecoj da sojfaba ŝinko aŭ sojfaba salamo tiel granda kiel nigrapanpeco, sufiĉe granda, kaj je unu bojlita ovo. El tiel granda matenmanĝo ni estis sataj kaj ni faris ankaŭ je du sandviĉoj kunportataj de ni por la gusŧumo inter matenmanĝo kaj tagmanĝo.

Post la unuan matenmanĝo niaj gastigantoj dotis nin kun je unu ŝlosilo taŭga al enirpordo de intera malgranda korto, tiel ke ĉiu povi ĝoji de sendependa programo. Al forirejo de la korto ni estis akompanata de granda kaj nigra hundo da gento „ŝnaŭcer" kiu neniam bojis aŭ murmuradis.Al enirejo saman pordegon, tage aŭ nokte, ni estis ĉiam renkontigataj la saman animalon kiu anstataŭis la pordiston. Ĝi integriĝis harmonie al kvar aŭ kvin persona familio kiu administris la hotelon. La ideo kiun mi nenie alie renkontis, ŝajnis al mi inĝenia kaj profita por la posedantoj. Multaj havantoj de malgrandaj hoteloj povus apliki ilian sperton.

Scanned with OKEN Scanner

Ne-am grăbit la tramvaiul care ne-a transportat la Gara Den Haag, unde mai multe săli erau afectate marii întruniri esperantiste. Doamnele din Comisia Locală de Organizare a Congresului (L.K.K.) ne-au înmânat pungile cu materialele Congresului, printre care Kongresa Libro (Cartea Congresului) în 32 de pagini şi o copertă neluxoasă, dar reprezentativă, atât pentru IFEF cât şi pentru Olanda. Textele incluse în această mini cărţulie au fost alcătuite cu simplitate şi pe alocuri cu subtilitate, conţinând informaţii exacte şi foarte utile congresmanilor.

La ora locală 8^{30} (12.05.1996), a început serviciul religios, care premerge orice congres esperantist. O doamnă de religie protestantă, acompaniată la pianină de un domn, a condus serviciul religios în care s-au implicat toţi participanţii atunci când s-a rostit rugăciunea „Tatăl nostru". Serviciul religios a avut loc în aceiaşi sală în care avea să se desfăşoare şi congresul.

După o pauză de 30 de minute, a avut loc deschiderea solemnă a lucrărilor Congresului, unde am putut repera feţe deja cunoscute şi de către esperantiştii feroviari români: Joachim Giessner (Germania), Erna şi Hening Hauge (Danemarca), Romano Bolognesi (Italia), Per Engen (Germania), István Gulyás (Ungaria) etc.

Ni rapidiĝis (hastis) al la tramo kiu transportis nin al stacidomo Den Haag, kie pli da salonoj estis afektitaj al la granda esperantista renkontiĝo.La L. K. K sinjorinoj disdonis al ni la saketojn kun premitaj materialoj pri kongreso, inter kiuj Kongresa Libro enhavante 32 paĝoj kaj kovrilo malluksa, sed reprezentativa, tiel por IFEF, kiel ankaŭ por Nederlando. La tekstoj inkluzivitaj en ĉi-tiu minilibro estis konstituitaj simple kaj, ie loke, kun subtilaj informoj, ekzaktaj kaj utilaj al kongrespartoprenantoj.

Je la loka 8^{30} horo(12.05.1996) komencis la ekumena diservo (religia) kiu antaŭiras iun esperantistan kongreson (fervoja). Sinjorino protestanta religio (kiu estas la plejmulto de la loka loĝantaro), akompanata al pianino (malgranda piano) fare de sinjoro, kondukis la religia diservo en kiu implikiĝis ĉiuj partoprenantoj kiam estis dirita la preĝo „Nia patro". La religia diservo okazis saman salonon en kiu devis okazi ankaŭ la (tutan) kongreson.

Post paŭzo de 30 minutoj okazis la solena malfermon de la Kongreso, kie mi povis rekoni kelkajn elstarajn vizaĝojn konitaj ankaŭ de rumanaj esperanstistoj: Joachim Giessner (Germanio), Erna kaj Hening Hauge (Denmarko), Romano Bolognesi (Italio), Per Engen (Germanio), Istvan Gulyas (Hungario) k.a.

Scanned with OKEN Scanner

Ordinea de zi întocmită de Romano Bolognesi – atunci secretarul IFEF – a cuprins următoarele puncte:

1. Deschiderea solemnă;
2. Primirea telegramelor şi scrisorilor de salut adresate Congresului;
3. Cinstirea, prin momente de reculegere şi evocare, a celor decedaţi;
4. Raportul Comitetului Executiv al IFEF: al secretariatului, al redactorilor, al casierului;
5. Protocolul de la Pecs (Ungaria);
6. Prezentarea propunerilor pentru Congres;
7. Raportul Comitetului Central;
8. Raportul comisiei profesionale.
9. Raportul comisiilor pentru săptămâna de schi – IFES 1996: „Serviciul de corespondenţă – FKS, comitetul de legătură a IFEF cu FISAIC şi UEA.
10. Rezumatul rapoartelor anuale pe 1995 ale asociaţiilor ţărilor afiliate la IFEF;
11. Analiza situaţiei actuale ale unor ţări;
12. Bugetul pe 1997 şi stabilirea cotizaţiei;
13. Relaţia cu alte organizaţii (Asociaţia Universală de Esperanto şi FISAIC);
14. Următoarele congrese:
    14.1 Confirmarea Slovaciei ca ţară organizatoare a celui de-al 49-lea Congres IFEF-1997;

La tagordo, konstituita de Romano Bolognesi – tiama sekretario de IFEF – enhavis la sekvontajn punctojn:

1. Solena malfermo

2. Lego de ricevataj telegramoj kaj salut leteroj adresataj al la kongreso

3. La respektado pere de rememorminuto kaj evoko de la mortintoj

4. La raporto de la kongres komitato de IFEF: de la sekretario, de la ĉefredaktoro, de la kasisto

5. Protokolo de la Pecs (Hungario) kongreso de IFEF

6. Prezentado de kongresproponoj

7. Raporto de la ĉefkomitatano de IFEF

8. Raporto de faka komisiono (gvidanto, sekretario de Fake Aplika Sekcio, sekretario de Terminara Sekcio),

9. Raportoj de komisiitoj por scki – semajno 1966(IFES), fervoja koresponda servo(FKS) , komitatano A por IFEF ĉe UEA, Uniformparado

10. Rezumo de la jarraportoj 1995 el la landoj asocioj

11. Analizo de la nuna situacio en kelkaj landoj

12. Buĝeto 1995 kaj kotizkonfirmon

13. La rilatoj kun aliaj organizoj (UEA kaj FISAIC)

14. Venontaj kongresoj

14.1 Konfirmo de la 49-a IFEF kongreso 1997, Slovakio

Scanned with OKEN Scanner

14.2 Alegerea țării pentru Congresul din 1998;

14.3 Discutarea mai multor opțiuni.

15. Viitoarele Congrese IFEF 1997 și 1998;

16. Diverse;

17. Discuții libere.

Din această ordine de zi, cititorul, care ia contact pentru prima dată cu mișcarea esperantistă feroviară, își poate da seama de aria de răspândire și de seriozitatea acestei mișcări, de importanța legăturilor care se acordă cu Asociația Universală de Esperanto (UEA) și cu Federația Internațională a Societății Artistice și Intelectuale a Feroviarilor (FISAIC). Congresul în sine este expresia concentrată a democrației pe care fondatorul limbii internaționale a stabilit-o ca scop al propunerii sale, pe care o definește ca un început și căruia îi dorește o continuă devenire în folosul egal al tuturor oamenilor.

14.2 Elekto de la landa por 50ª IFK, 1998

14.3 Diskuto pli pluraj eblecoj

15. Venentaj IFK (1997 kaj 1998)

16. Eventualaĵoj

17. Libera diskutado

El ĉi-tio tagordo, la leganto kiu kontaktas unuafoje fervojistan esperantistan movadon, povas realigi la diskonigsurfacon, kaj la seriozecon de la ĉi-tiu movado, la gravecon kun kiu estas konsiderata la rilatojn al Universala Esperanto Asocio (UEA) kaj al Internacia Federacio de la Artistaj kaj Intelektualaj Societoj de la Fervojistoj (FISAIC). La kongreso, si mem, estas la konciza esprimo de la demokracio kiu la fondito de la internacia lingvo etabligis kiel celo de sia propono, kiun li difinas kiel komenco kaj kies li deziras kontinuan devenon al uzo egala de la tuta homaro.

Foto nr. IV.4.3. Sala congresului al 48-lea IFEF – Haga 11 mai 1996. În rându doi, în prim plan Schmit – președintele de atunci al FISAIC. În rândul 2-3, autorul alături de Fănică Deciu, soții Grigoraș și Paul Mihailovici

La 48-an IFK – den Haag, 11 de Majo 1996. La Kongresa Cambro. Oni vidas Schmit – la prezidanto de la FISAIC kaj membroin de la rumanan delegacio.

Scanned with OKEN Scanner

După prânz, am dat o raită pe principalele artere ale renumitului oraş-gazdă a Congresului nostru. Am fost impresionat de spaţiile verzi în mijlocul cărora tronează vile elegante înconjurate de pomi garnisiţi cu florile primăverii.

Post tagmanĝo, ni faris kurta promenado sur la prestiĝanta urbo,en kiu estis okazinta nian kongreson.Ni restis impresita al la verdan spacon kiu havis en sia mezo elegantajn vilaojn ĉrikaŭgataj al la fruktarboj, garnitaj kun floroj de la printempo.

Foto nr. IV.4.4... vilele elegante înconjurate de pomi garnisiţi cu florile primăverii (magnolii la Haga, 7-20. o5. 1996)

...elegantajn vilaojn cirkaaŭataj al la fruktarboj, garnitaj kun floroj de la printempo.(Den Haag 7-2o de Majo 1996)

Lipsa împrejmuirilor şi a cohortelor de păzitori ai legii ne-a vorbit despre un anumit comportament liber consimţit al localnicilor, dar şi de o supraveghere mascată.

Plimbarea de seară ne-am făcut-o pe plaja de la Scheveningen, pe litoralul Mării Nordului. Localurile „părăsite" la acele ore, aveau mice-en-place-ul făcut cu tacâmurile învelite în pungi de

La manko de la limigĉirkaŭaĵoj kaj de la kohortoj da leĝgardistoj parolis al ni pri iu liberkonsenta konduto de la loka loĝantaro, sed ankaŭ pri kaŝita prigardo.

La vesperpromenado ni faris sur la Scheveniga plaĝo, sur la marbordo de Norda Maro. La lokaloj „forlasitaj" je tiuj horoj, havis la „mice-en-place" faritaj kun la manĝilaroj kovritaj en

plastic transparente, fără nici o pază aparentă. Probabil că niște camere de luat vederi, bine plasate, își făceau datoria din plin. Marea Nordului se manifesta sumbră sub cerul plumburiu, cu valuri înalte, amenințătoare, trimițând către mal o briză umedă și răcoroasă. Mi s-a părut timpurie deschiderea sezonului turistic „estival" pentru acea zonă, unde temperatura exterioară în aceea perioadă rar se ridica peste 4-5 grade Celsius. Malul de nisip, care se interpunea între plajă și oraș, atingea o altitudine de peste 20 de metri și ne vorbea despre epopeea poporului olandez care și-a smuls necesarul de uscat din valurile mării, adesea ostile. Mi-am amintit pentru o clipă că la granița dintre Evul Mediu și Istoria Modernă, olandezii erau supranumiți și „cărăuși maritimi ai lumii", spre deosebire de britanici, care erau supranumiți „piratii lumii". Nu mai vorbim de cine și cu ce drept ne pune nouă, românilor, diverse etichete, astăzi. Dacă apa trece, pietrele rămân, chiar și sub formă de ove.

Ziua de 13.05.1996, eu, Mariana Dinu de la Cluj-Napoca, Adina Moise de la Constanța și grupul de la Iași, am consacrat-o vizitării orașului Roterdam. Am văzut portul, parcul și centrul orașului, târgul de automobile și bazarul.

plastiksaketoj travideblaj, sen nenjia videbla gardo. Verŝajne iuj prenvideokameroj bone lokigitaj, faris iliajn devon plene. La Norda Maro manifestiĝis sombra sur la plumba ĉielo, kun, altaj ondoj, menaca , sendanta al marbordo malsekan kaj malvarmegan brizon. Al mi ŝajnis frua la malfermo de la turista sezono „somera" por tia zono, kie la ekstera temperaturo, en tia periodo, malofte supreniris super 4-5 gradoj Celsius. La marbordo, formata kiel sabla duno, kiu estis intermetita inter plaĵo kaj urbo, atingis alteco de super 20 metroj kaj ĝi parolis al ni pri la epopeo de la nederlanda popolo kiu konkeris la bezonatan sekan teron el la marondoj de la maro ofte malamika. Mi memoris subite ke, al la limo inter meza erao kaj moderna epoko, la nederlandanoj estis nomitaj „la maraj transportistoj de la mondo", al malsimileco de britanoj, kiuj estis supranomitaj „la piratoj de la mondo". Ni ne parolas plu, pri kiu kaj kun kia juro (aŭ justo?) oni metas al ni, al rumanoj, diversajn etiketojn, hodiaŭ. Se la akvo trapasas, la ŝtonoj restas, eĉ ankaŭ formo de la ovo.

La tago de13.05.1996, mi, Mariana Dinu, el Cluj-Napoca, Adina Moise el Constanța kaj la grupo el Iași konsakris al vizito de la urbo Roterdamo. Ni vidis la havenon, la parkon la urbocentro, la fojro de automobiloj kaj la bazaron.

Scanned with OKEN Scanner

Foto nr. IV.4.5. Rotterdam 1996.Vedere spre port , cu podul care se ridică la trecerea pe sub el a vaselor mari.

Rotterdamo 1996.Vidindajo al haveno kaj la ponto kiu altiĝiskiam pasas la grandaj ŝipoj.

Foto nr. IV.4.6. De la stânga la dreapta: Fănică Deciu, d-na Dr. Grigoraşşi autorul, impresionaţi de simbioza dintre arhitectura modernă şi cea veche.

De maldekstro al dekstro:ing.Fănică Deciu, doktorino Grigoraş kaj la aŭtoro, impresitaj de simbiozon inter nuna kaj malnova arkitekturo de la urbo Rotterdamo.

Ne-a impresionat simbioza între arhitectura actuală şi cea veche, portul – aproape încorporat în oraş –, podul rabatabil peste port, autostrăzile cu mai multe benzi, suspendate peste port, aflate în construcţie, ritmul intens al lucrărilor care au impus prelungirea

Al ni impresis la simbiozon inter nuna arkitekturo kaj tia malnova, la havenon – preskaŭ enkorpigita en urbo – la artikita ponto super haveno kiuj estis ankoraŭ dum konstruo, la intensa ritmo de la laboroj kiuj imponis la prolongon

zilei de muncă şi activitatea în zilele de sărbători legale.

În 1996, în România, stipendiaţii unor cercuri interesate duceau o campanie acerbă împotriva blocurilor din prefabricate finisate la sol. Aceştia omiteau însă furturile din materialele care intrau în componenţa lor şi lipsa de profesionalism a realizatorilor acelor rebuturi care trebuiau să satisfacă cererile presante de locuinţe.La Roterdam am putut constata că aici se practică pe scară largă proiectarea şi construirea de blocuri din prefabricate finisate la sol. Nu mă îndoiesc că presiunea cererii de locuinţe va impune şi la noi reluarea construcţiilor din prefabricate finisate la sol. Poate că specialiştii noştri, în vâltoarea unei concurenţe benefice, vor adopta experienţa în domeniu a olandezilor şi a altor vestici care au recurs la această soluţie.

În 14.05.1996, am participat la şedinţa în plen a Congresului, unde am avut plăcerea să audiem elevate luări de cuvânt în cadrul ordinei de zi anunţată.

În partea a doua a zilei, am vizitat acea parte a renumitului oraş Haga, în care se afla Binnenhof. Această clădire medievală, iniţial destinată cavalerilor, ulterior – încă din Evul Mediu – găzduieşte parlamentul. În fiecare an, în luna septembrie, regina vine aici să deschidă anul parlamentar. Cuvântul de deschidere al reginei poate fi

de la labortago kaj la agado dum la leĝaj festaj tagoj.

En 1996 en Rumanio la stipendiatoj de iuj interesataj rondoj kondukis acerban kampanion kontraŭ la antaŭlaboritaj blokoj, finigataj ĉe sojlo. La ĉi-tiuj neglektas sed la ŝtelojn el la materialoj kiuj enigis en ilia kompono kaj la manko de profesionalismo de la realigantoj de tiuj fuŝitaj konstruaĵoj kiuj devis kontenti la premantaj petoj de loĝadoj. En Roterdamo ni povis konstati ke ĉi-tie oni praktikas grand skale la projektado kaj konstruado de blokoj el antaŭlaboritaj finigataj elementoj al (aŭ ĉe) sojlo.Mi ne dubas ke la preno de la peto de loĝejoj imponos ankaŭ ĉe ni la repreno de la konstruaĵoj el antaŭfabrikitaj elementoj finigataj ĉe sojlo. Povas esti ke niaj specialistoj en la vertiko de iu bonefaranta konkurenco, adoptos ĉi-tion sperton de la neder - landanoj kaj de la aliaj okcidentanoj kiuj helpopetis al ĉi-tia solvo.

En la 14.05.1996 ni partoprenis al la plena kunsido de la kongreso, kie ni havis la plezuron aŭskulti altnivelajn vortoprenojn kadre de la antaŭanoncita tagordo.

En la dua parto de la tago ni vizitis tia parto de la mondfama urbo, Den Haag en kiu troviĝas Binnenhof. Ĉi-tia konstruaĵo el la mezepoko, celata de komence al la kavaliroj, ŝirmas nun kaj poste,ankoraŭ el meza epoko, la parlamento. Ĉiu jaro, septembre, la reĝino venas ĉi-tie por malfermi la parla-

urmărit din curtea interioară, de către toți curioșii. În anul 1996, în această curte era montată o carcasă din tablă care adăpostea un televizor: lângă acest monitor se găsea broșura cu materialele dezbătute în parlament în aceea zi. Sala de dezbateri nu avea perdele. Toate mișcările parlamentarilor, pe lângă faptul că erau televizate, puteau fi urmărite și în mod nemijlocit. În aceeași zi, am putut vizita mai multe mari artere de circulație ale orașului, mari magazine etc.

Puteam spune că am vizitat Olanda fără a vedea și capitala, Amsterdam ? Curiozitatea ne era atât de mare încât, în dimineața zilei de 15.05.1996 ne-am deplasat cu trenul la Amsterdam, în aceeași formație. Pe parcurs, ne-am delectat privind la morile de vânt specific olandeze. Peisajul plan, departe de a fi monoton, ne încânta privirile. Aflam și noi ce înseamnă o fermă olandeză.

Terenul perfect organizat în parcele, include și un lac dreptunghiular din care animalele pot să se adape. Pe fiecare asemenea lac se pot vedea și câteva păsări acvatice. Se practică păşunatul raționalizat, parcelele fiind despărțite de firul tras pe contururi prin țărușii metalici de susținere. Este celebrul păstor electric. Timpul era ploios dar aspersoarele funcționau din plin. Solul nisipos, stabilizat cu

mentan jaron. La malfermparolo de la reĝino povas esti aŭskultata el intera korto fare de ĉiuj scivolemuloj. En la jaro 1996 en ĉi-tia korto troviĝis ŝirmejo de lado por televidilo; apud ĉi-tiu monitoro oni troviĝis la broŝuron enhavanta la materialojn debatitajn la saman tagon en parlamento. La debata salono ne havis kurtenojn. Ĉiuj movoj de la parlamentanoj povis esti vidataj, krome pere de televidilo, ankaŭ senpere. La saman tagon ni povis viziti plurajn el grandajn trafikarterojn de la urbo, grandajn magazenojn kaj aliajn.

Ĉu ni povas diri ke ni vizitis la Nederlandon sen vidi Amsterdamon? La scivolemeco estis tiel granda ke ni matene 15^{an} 05.1996 forveturis pere de trajno al Amsterdamo, saman formacion. Survoje ni ĝojiĝis rigardante la nederlandajn ventmulejojn. La ebena pejsaĝo, fore esti monotona, sarĉis niajn rigardojn. Eksciis ankaŭ ni kio signifas nederlandan farmon.

La tereno, perfekte organizizata en parceloj, inkludas ankaŭ rektangulan lagon, el kiu, la animaloj povas trinki akvon ĉe ĉiu same lago oni povas trovi ankaŭ iujn akvajn birdojn. Oni praktikas racian paŝtado, la parceloj estante dispartigitaj pere de fadeno etendata sur konturoj, helpe de metalaj malaltaj bastonoj kiuj eltenas la fadeno. Estas larĝfama elektra paŝtisto. La tempo estis pluva sed la ŝpruciloj estis plene ŝprucantaj. La

bălegar şi prin alte procedee, înghite foarte multă apă, dar trimite la suprafaţă o iarbă grasă, de un verde crud. Construcţiile gospodăreşti nu sunt spectaculoase. Arhitectura rurală este simplă. Lipsesc accesoriile inutile. Curţile sunt pavate, ca şi trotuarele, cu cărămidă dublu presată. În lipsa adăposturilor pentru furaje, acestea se murează într-un poligon, se tasează cu tractorul şi apoi se acoperă cu folie de polietilenă. Acest acoperământ se stabilizează cu cauciucuri uzate care abundă peste tot. Cărămida aparentă constituie finisajul exterior (şi nu numai) al clădirilor olandeze. Admiram şi câmpurile cu lalele de diferite culori, care pot fi privite din trenurile actuale sau din cele istorice utilizate pentru turismul „retro" sau „nostalgic". Dar ceea ce se impune privitorului este tradiţionalizarea lucrului bine făcut.

Am ajuns la Gara Centrală din Amsterdam. În interior, pe lângă celelalte puncte comerciale de specific, ne-a atras atenţia magazinul de flori, atât prin varietatea culorilor şi speciilor, cât şi prin marile cantităţi oferite doritorilor, în ambalaje adecvate fiecărei specii.

sabla sojlo stabiligata pere de naturaj grasigrimedoj kaj aliaj similaj procedoj englutas tre multan akvon sed sendas al surfaco grasan herbon de kruda verdo. La mastrumaj konstruaĵoj ne estas spektakla. La vilaĝa arkitekturo estas simpla. Mankas la malutilajn akcesorojn. La kortoj ĕstas pavimitaj kiel ankaŭ la trotuaroj, pere de duoble presnitaj brikoj. Mankante la nutraĵŝirmejojn, la ĉi-tiuj estas aranĝitaj poligonforme, oni premas pere de traktoro kaj poste, oni estas kovritaj helpe de polietilena folio. Ĉi-tia kovrilo oni stabiligas pere de aŭtoradkaŭĉukkovrilo kiuj abundas ĉie. La aperanta briko, genere, konstituas la ekstera finigaĵo de la nederlandaj konstruaĵoj. Ni admiris ankaŭ la kampoj kun diverskoloraj tulipoj, kiuj povas ankaŭ esti rigardataj el la nunaj aŭ historiaj trajnoj uzataj por „retro" aŭ „nostalgia" trajno. Sed kion oni imponiĝas al la rigardanto estas la tradiciigo de bone farita laboro.

Ni atingis la Centra Staciodomo el Amsterdamo. En intero, krome aliaj specifaj komercaj punktoj, al ni tiris la atenton, flora magazeno, tiel pere de la diverseco de la koloroj kaj specoj, kiel ankaŭ pere de la grandaj kvantoj ofertitaj al dezirantoj en la taŭgaj kovraĵoj al ĉiu speco.

Scanned with OKEN Scanner

Foto nr. IV.4.7. Amsterdam, mai 1996. Frontispiciul Gării Centrale

Amsterdam, 1996. La frontispico de la entrastacidomo.

Pe frontispiciul Gării Centrale din Amsterdam, se pot distinge însemnele heraldice ale provinciilor olandeze şi – bineînţeles – ale regalităţii. „Cârligul" care încadrează denumirea gării, reprezintă însemnul căilor ferate olandeze. Arhitectura acestei mari construcţii respectă întrutotul tradiţia în materie a Olandei.

Începe plimbarea noastră prin marea capitală-port. Ajungem în centrul istoric. Admirăm şi fotografiem tot ce ni se pare interesant.

Nici în metropolă nu s-a dărâmat nimic din ce s-a construit de 3-4 secole încoace. Asistăm la revopsirea faţadelor de către „alpinişti". Trecem pe lângă doi muncitori care recondiţionează rostu-

Sur la frontispico de la Centra Staciodomo el Amsterdamo, oni povas distingi la heraldikaj signoj de la nederlandaj provincoj kaj, bone komprene, de la reĝeco. La „hoko" kiu kadras la stacidoman nomon reprezentas la signo de la nederlandaj fervojoj. La arkitekturo de la ĉi-tia granda konstruaĵo respektas, entute, la specifan tradicion de la Nederlando.

Nun komencas nian promenadon tra la granda kapitalo-haveno. Ni atingis la historian centron. Ni admiris kaj fotis ĉion kion ŝajnis al ni interesega.

Ankaŭ ĉi-tie, en metropolo, oni malkonstruis nenion el kion estis konstruita de trikvar jarcentoj ĝis nun. Ni asistas al repentrado de la domfasadoj farita de „montgrimpantoj." Ni trapasas apud du labo-

rile dintre cărămizile aparente care împodobesc fațada acelei clădiri tipice pentru Olanda. Schimbăm impresii între noi în limba română.

Un italian, care cerșea, ne-a întrebat ce limbă vorbim, el declarându-și originea. I-am dat 2 guldeni și s-a bucurat foarte tare. Pe un pod, care se întindea peste un canal, un flașnetar, care mânuia un instrument uriaș montat pe un căruț, își aștepta recompensa, pentru care așezase o cutie de carton lângă uriașa flașnetă.

Am vizitat câteva biserici și magazine și ne-am imortalizat, selectând ca fundaluri pentru fotografierile noastre clădirile care ni se păreau reprezentative.

Ne-am hotărât să facem un tur pe canale, care păreau mai curate decât cele din Veneția. La urcarea în ambarcațiune am fost fotografiați de o domnișoară care – parese – trăia din această îndeletni-cire. Conducătoarea hidrobuzului era și ghidă. Ne-a plimbat pe principalele canale, ne-a atras atenția asupra punctelor de interes pe lângă care treceam. „Iată și clădirea în care a trăit Ana Frank. Acest cartier a fost fieful evreilor." Am făcut și eu câteva fotografii spre aducere aminte, imortalizând și „chelia lui Fănică Deciu" din întâmplare. La coborârea din hidrobuz, fata ne-a oferit pozele la 30 de guldeni bucata, un preț foarte piperat pentru noi. La fel de piperate ni s-au părut și tarifele de

rantoj kiuj reparis la spacoj inter aperantaj brikoj kiuj ornamas la facado de ĉi-tia konstruaĵo, tipa por Nederlando. Ni interŝanĝis la impresojn kun ili, rumanlingve.

Italiulo, kiu estis almozpetanta, demandis nin, kion lingvon ni parolas, li deklarinte sian originon. Mi donis al li du guldenojn, kaj li ĝojiĝis tre multe. Sur ponto super kanalo, gurdisto kiu manovris giganta muzikilo muntita sur ĉareto, atendis la rekompencon por kiu, li aranĝis kartonskatolo apud la grandega gurdo.

Ni vizitis kelkajn preĝejojn kaj magazenojn kaj ni „sen mortiĝis" elektante kiel fondo la konstruaĵoj kiuj ŝainis al ni reprezentativaj.

Ni decidis fari turon sur kanaloj, kiuj ŝajnis al ni pli puraj ol tiuj el Venecio. Al bordeniro sur ŝipeto, ni estis fotitaj fare de sinjorino kiu – ŝajnis al ni – okupiĝis pri tio metio. La estrino de la akvobuso estis ankaŭ ĉiĉeronino.Ŝi promenadis nin sur la gravajn kanalojn kaj atendigis nin sur la interesaj punktoj apud kiuj ni estis trapasante: „Jen la konstruaĵo en kiu vivis Ana Frank. Ĉi-tia estis la riĉkvartalo de la judoj, k.t.p". Mi ankaŭ fotis tion kaj kelkaj similaj pro memori senmortigante ankaŭ la „kalvaĵon de la Fănică Deĉju", hazarde. Al discendo el akvabuso la knabino ofertis al ni la fotojn kontraŭ 30 guldenoj per peco, prezo tre piprata por ni. Simile piprataj ŝajnis al ni la enirtarifoj al mu-

intrare la muzee. Eu am vizitat muzeul Rembrandt van Rijn. În casa în care a locuit celebrul pictor din strada Jodenbree 4-6, la parter și demisol ni s-au prezentat diapozitive cu reproduceri după gravurile sale în aquaforte, contra 30 de guldeni. Ghidurile și cartoanele cu reproduceri costau între 8-50 de guldeni.

zeoj. Mi persone vizitis la muzeon Rembrandt van Rijn. En la domo en kiu loĝis la fama pentristo, el la strato Jodenbree 4 – 6 al partero kaj duonsubsojlo al ni estis prezentitaj diapozitivoj kun kopiojn de siaj gravuroj en akvaforte, kontraŭ 30 guldenoj. La gvidbroŝuroj kaj kartonfolditaj kopioj kostis inter 8 kaj 50 guldenoj.

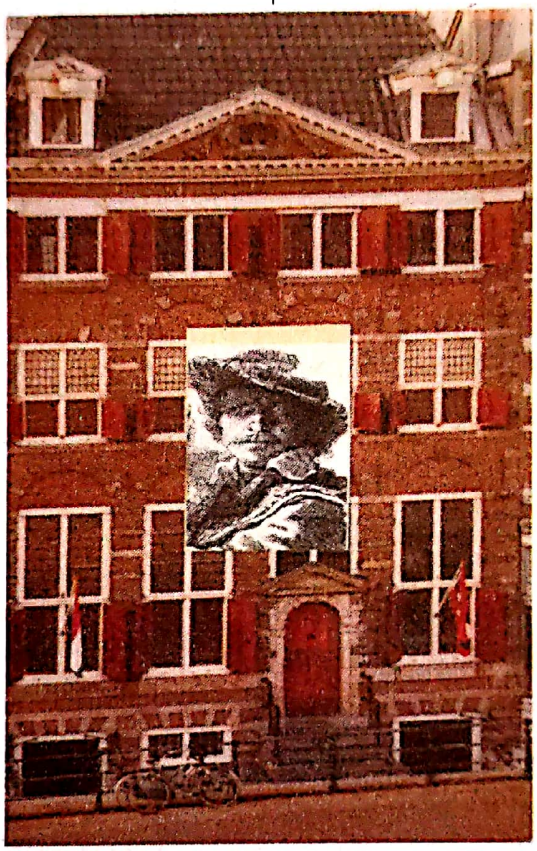

Foto nr. IV.4.8. Muzeul Rembrandt van Rijn. Amsterdam 1996.

La muzeo Rembrandt van Rijn.Amsterdam 1996

O parte din grup a vizitat Muzeul figurilor de ceară și Muzeul sexului. De altfel, această țară abundă în muzee. Ceea ce m-a impresionat atunci, a fost fluxul remarcabil de tineri vizitatori, de la vârsta specifică grădiniței la cea specifică liceenilor. În 1996 la noi în țară muzeele erau goale și îndrăznesc să afirm că valorile pe

Parto de la grupo vizitis la muzeon de la vaksfiguroj kaj la muzeo de la sekso. Alie ĉi-tiu lando abundas en muzeoj. Tion kion impresis min tiam, estis la elstara flukso de junulaj vizitantoj, aĝe komence tia specifa al la infanĝardeno gis tia specifa al la liceanoj. En 1996, ĉe ni, la muzeoj estis malplenaj kaj mi aŭdacas

Scanned with OKEN Scanner

care le adăpostesc sunt mai consistente decât ceea ce oferă muzeele despre care relatez. Asta nu înseamnă că nu sunt şi alte aprecieri. Fiecare cu termenele sale de comparaţie.

Eu apreciez la superlativ grija pe care o manifestă educatorii olandezi pentru ca tineretul acestei ţări să cunoască valorile propriului popor.

Spre seară, temperatura s-a mai ridicat şi nu a mai plouat. Promenada noastră, înainte de a lua trenul spre Haga, s-a petrecut într-un parc mărginit de un canal. Aleea respectivă a fost agrementată cu corpuri de iluminat de forma unor baloane colorate atârnate în pomi.

aserti ke la valorojn kiujn ili ŝirmigas estas pli konsistivaj ol la muzeoj pri kiu mi rilatas. Ĉi-tio ne signifas ke ne estas ankaŭ aliajn aprezojn. Ĉiu kun siaj kompar terminoj.

Mi aprezas al superlativo la zorgon kiun estas montrita fare de nederlandaj edukistoj por ke la junularo de ĉi-tia lando koni la valorojn de la propra popolo.

Al vespero la temperaturo supreniĝis kaj ne plu pluvis. Nia promenado, antaŭ preni la trajnon al Hago, okazis en parko marĝinata de kanalo. La respektivan aleon estis ornata kun lumigkorpoj, forme iuj koloraj balonoj, pendigitaj en arboj.

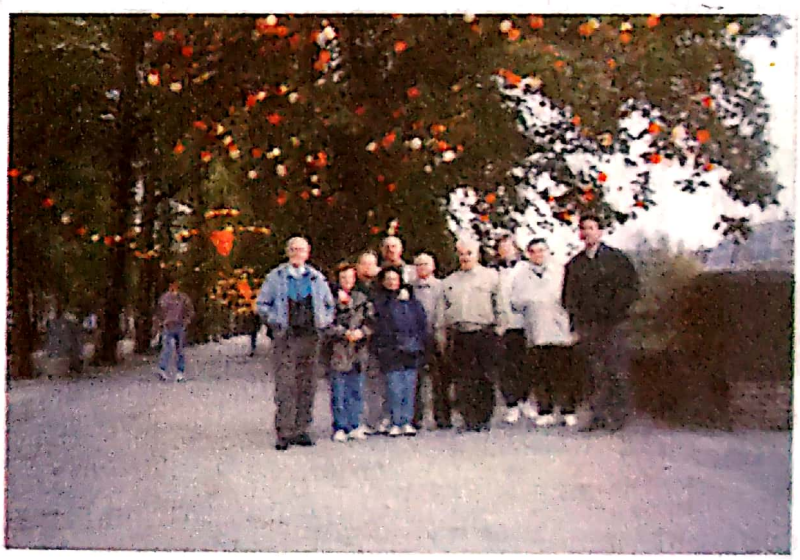

Foto nr. IV.4.9. Amsterdam, 6 mai 1996. De la stânga la dreapta: ing. Fănică Deciu, doctoriţa Grigoraş, ing. Iacob, doctoriţa Iacob, ing.Stelică Mereuţă, ing. Grigoraş, ing. Paul Mihailovici, Mariana Dinu, autorul şi ing. Eduard Popa.

Amsterdamo, 6-an de Majo 1996. De maldekstro al dekstro:la ing. Fănică Deciu, la doktorino Grigoraş, la ing.Ionel Iacob, la doktorino Iacob, la ing.Stelică Mereuţă, la ing. Grigoraş,la ing. Paul Mihailovici, la fraulino Mariana Dinu, la aŭtoro kaj la ing. Eduard Popa.

Mi-a plăcut Amsterdamul. Mi-au plăcut şi oamenii de aici. Ca şi în toată Olanda, aici am întâlnit cei mai frumoşi negri. N-am avut

Al mi plaĉis Amsterdamon. Al mi plaĉis ankaŭ ĉi-tieajn homojn. Kiel ankaŭ en tuta Nederlando, ĉi-tie mi renkontis la plej belajn

curajul să le cer să se fotografieze cu mine, pentru că mi s-a spus că un asemenea serviciu se plătește cu bani mulți și eu nu dispuneam de o sumă așa de mare care să-mi permită satisfacerea unui asemenea lux.

În 16.05.1996 ne-am abătut din nou de la programul oficial. Am vizitat orașul Haarlem. Am intrat într-un cartier de vile moderne cu câte un etaj. Ne-a surprins că apartamentele nu aveau perdele și am putut vedea, astfel, interioarele. Clădirile erau înconjurate de garduri vii. Aleile de intrare erau dalate, iar la capătul lor dinspre stradă se afla câte o portiță joasă din lemn care întregea decorul, fără a avea vreun rol de protecție.

La întoarcere, am rătăcit drumul spre gară. Un cetățean ne-a condus circa 2 km până am reintrat pe artera care ducea la gară. Nu a vrut să primească nici o recompensă. S-a bucurat că ne-a putut ajuta. Pe străzile principale ale orașului am întâlnit o lume veselă. Tinerii, albi și negrii, în aceleași grupuri, afișau o bună dispoziție specifică vârstei, neostentativă, plină de bun simț. Mulți dintre ei vorbeau englezește. Se pare că engleza este o a doua limbă folosită în Olanda. Și la Haarlem ca și în celelalte localități vizitate, steagul național flutura pe cele mai înalte edificii.

nigrojn. Mi ne havis bezonatan kuraĝon peti ilin fotiĝi kun mi, ĉar al mi estis dirita ke ĉi simila servo oni estas pagita multe mono, kaj mi ne disponis sumon tiel granda kiun permesi al mi, la kontentigon de la simila lukso.

En la 16.05.1996 ni abatis denove de la oficiala programo. Ni vizitis la urbon Haarlem. Ni eniris kvartalon de modernaj vilaoj je unu etaĝo. Ni estis surprizitaj ke la apartamentoj ne havis kurtenojn, kaj tiel ni povis vidi la interojn. La konstruaĵoj estis ĉirkaŭataj de vivantaj palisaroj. La eniraleojn estis kovritaj pere de betonplankoj kaj aliaj kapoj al strato trovigis malaltan lignajn pordeton, kiuj tutiĝis la ornaĵo, sen havi iun protektan rolon..

Al returno ni perdis la rektan vojon al stacidomo. Urbano estris nin ĉirkaŭ du kilometrojn, ĝis ni eniris arteron kiu kondukis rekte al stacidomo. Li ne volis akcepti ion kiel rekompenco. Li estis ĝoja ke li povis helpi nin. Sur la gravaj stratoj de la urbo ni renkontis ĝojan mondon. La junuloj, blankaj kun nigraj, en la samaj grupoj montris bonan disponon specifa al la amikecaĝo, malparademo, plena bonsente. Multaj de ili parolis angle. Oni ŝajnas ke la anglan estas la dua lingvo uzata en Nederlando. Ankaŭ en Haarlem, kiel en aliaj vizitataj lokalitoj, la nacia flago flirtis sur la plej altaj konstruaĵoj.

Scanned with OKEN Scanner

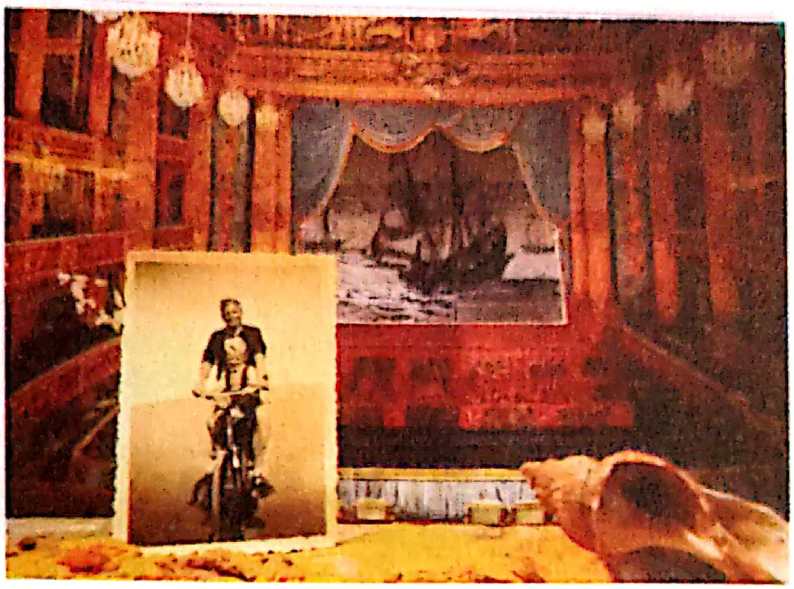

Foto nr. IV.4.10. Haarlem – Olanda 1996. Într-un bar ni s-au oferit un set de felicitări realizate prinin colaje.

Haarlem – Nederlando 1996. En baro oni ofertis al ni serion da ilustritaj poŝtbildoj, realigataj pere de komponajo (kolajo,miksajo)

În 17.05.1996 am vizitat **Madurodam** – un muzeu în aer liber ce prezintă în miniatură tot ce are Olanda mai reprezentativ ca arhitectură și activități.

*En la 17^{an} de Majo 1996 mi vizitis **Madurodam** – muzeo sub la ĉi-elo kiu prezentas miniature ĉion kion Nederlando havas pli reprezenta kiel arĥitekturo kaj agadoj.*

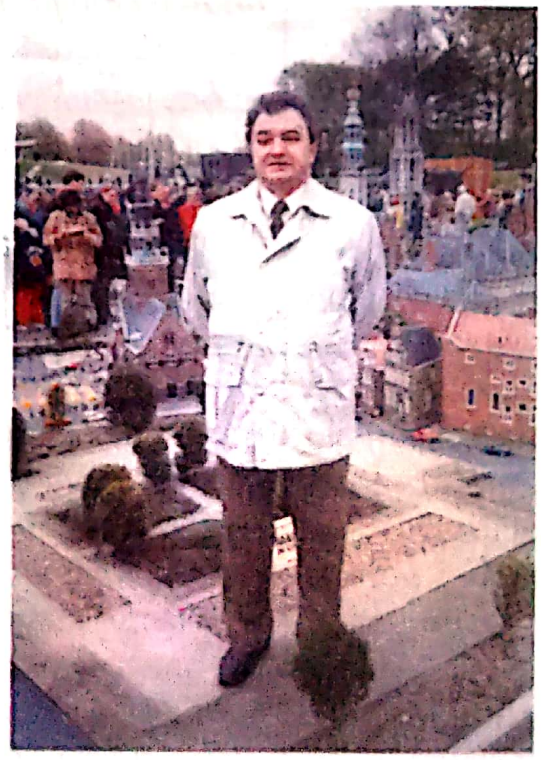

Foto nr. IV.4.11. Haga – Madurodam 1996 – Olanda în miniatură

Den Haag,- Madurodam 1996,- Nederlando en miniaturo.

Foto nr. IV.4.12. Madrodam ceremonia primirii reginei la Binnenhof.-Miniatură animată.

Madurodam – La ceremonio okazinta pri la ricevo de la regino.Animata miniaturo.

Îmi vine greu să cred că actualii nababi din România nu au văzut această bijuterie. Poate că, în locul ideii unui „**Dracula Park**" pe o temă fantezistă, le venea una mai nobilă: construirea unei Românii în miniatură.

O asemenea întreprindere ar fi adus destui bani şi ar fi creat multe locuri de muncă pentru şomerii de toate vârstele.

Muzeul Satului nu poate şi nu trebuie să ne mai caracterizeze, de unul singur. România are rezultate notabile în foarte multedomenii ale activităţilor urbane, necunoscute încă de oamenii altor ţări. Dacă tot ni s-a demolat industria şi vom fi transformaţi într-o destinaţie turistică, o Românie în miniatură, amplasată într-un parc de distracţii, ar constitui cu siguranţă un punct de atracţie remarcabil.

*Por mi estas malleĝere konsideri ke la aktulaj nababoj el Rumanio ni vidis ĉi-tian juvelon. Se ili vidus ĉi-tion, verŝajne ke anstataŭ la ideo al iu **Drakula Park,** kun fantazia temo, al ili estus venante alian ideon, pli nobela: la konstruo de iu Rumanio miniatura.*

La simila entrepreno estus alportante sufiĉe multan monon kaj kreus multajn laborlokojn por la senlaborantojn de tutaj aĝoj.

La Vilaĝa Muzeo ne povas kaj ne devas karakterizigi, sole, nian landon. Rumanio havas gravajn rezultojn en multaj fakkampoj de la urbaj agadoj, nekonataj ankoraŭ fare de la homoj de la aliaj landoj. Se tamen al ni oni detruas la industrion kaj ni estas transformitaj nur en turista destinacio, Rumanion en miniaturo, lokita en iu distra parko, oni konstitus, certe, eminentan altirpunkton.

Scanned with OKEN Scanner

Prin localitățile Olandei, pe care le-am parcurs cu pasul, am văzut multe localuri cu specificul unor state ca: Argentina, Mexic, Serbia, Polonia, Ungaria, Turcia etc. M-a durut că pe aceste itinerare nu mi-a fost dat să văd nimic românesc. Nici măcar un magazin de artizanat sau de desfacere a legumelor și fructelor. Să fi fost de vină numai negustorii noștri? Este adevărat că în timpul zilei toate restaurantele erau lipsite de clientelă. Viața de noapte ne-a rămas necunoscută datorită lipsei de timp și de bani; prea multe ne propuseserăm să vedem într-un timp scurt și cu resurse financiare limitate.

Seara de adio a fost organizată în afara orașului Haga. Aici se putea ajunge cu un tren care pleca din Haga la ora 18^{30} sau cu un autobuz. Noi, întârziind la tren, am fost nevoiți să ne deplasăm cu autobuzul. Cina festivă se termina-se. Au urmat circa două ore de dans. Mica orchestră de veterani, la un moment dat, a atacat o vari-antă englezească a cântecului românesc „Sanie cu zurgălăi". Colega noastră, Lucica Damian a urcat pe scenă, a cerut microfonul și după ce s-a pus de acord cu membrii orchestrei, a interpretat acel cântec în limba română, în aplauzele întregii asistențe. Așa au aflat și olandezii unde s-a născut „Sanie cu zurgălăi".

Promenante tra diversaj loĝlokoj en Nederlando,mi vidis multajn lokalojn kun la specifo de iuj ŝtatoj kiel: Argentino, Meksikio, Serbio, Pollando, Hungario, Turkio k.t.p. Min doloris multe ke, sur ĉi-tiuj itineroj, ne estis donata al mi la okazon vidi ion rumana. Nek almenaŭ folklorartan malgrandan magazenon, aŭ frukt kaj legumvendejon. Ĉu estu ŝuldaj nur niaj komercistoj? Estas vere ke dum la tago, ĉiuj restoracioj estis mankate da klientoj. La nokta vivo restis al ni nekonata dank al la manko de tempo kaj de mono; tro multajn ni pro-ponis al ni por vidi en kurta tem-po kaj kun limigitaj materialaj vivrimedoj.

La adiaŭa vespero estis organizata ekstere de la Hago. Ĉi-tie oni povis alveni pere de trajno kiu ekveturis el Hago je la 18^{30},aŭ pere de aŭtobuso. Ni malfruiĝante al trajno, estis devigataj veturiĝi nin pere de aŭtobuso. La festa vespermanĝo estis finita. Sekvis ĉirkaŭ du horoj de danco. La malgranda orkestro de veteranoj, je iu momento, atakis anglan varianton de la rumana kanto„aledo kun sonoriletoj."Nia kolegino Lucica Damian supreniris sur la sceno, petis la mikrofonon kaj poste la agordo kun la orkestro, interpretis tiun kanton rumanlingve, en la aplaŭdoj de la tuta asistantaro. Tiel eksciis ankaŭ la nederlandanoj kie naskiĝis la kanto „aledo kun sonoriletoj".

În trenul de întoarcere la Haga, domnul Joakim Giessner ne-a atras, cu buna lui dispoziție, într-o cascadă de bancuri (glume) în care am „deversat" și noi „afluenții" românești, tot în limba esperanto, prin purtătoarea noastră de cuvânt, Adina Moise.

Trecând prin Gara Centrală Haga, poreclită „Babilon", am avut o strângere de inimă. Se mai terminase un congres IFEF. Timpul s-a dovedit încă o dată nemilos în trecerea sa.

La ieșirea din gară ne-am îndreptat spre stația de tramvai din apropiere. Până la sosirea vehiculului electric am avut timp să admirăm jocurile de lumini ale unor firme. SOFITEL strălucea pe o clădire înaltă din apropiere. Acum realizam de unde luaseră „patentul" pionierii noștri în ale „economiei de piață". Eram fericit că n-am văzut acest spectacol cu ochii ziariștilor sau ai „reprezentanților noștri legali".

„Sinioro", cum îl numeam noi pe inginerul Paul Mihailovici, ne-a făcut programul pentru a doua zi. Am părăsit reședința noastră temporară dimineața, foarte devreme, poate pentru totdeauna.

Un trubadur matinal, care își pusese basca pe sol ca pe o cutie a milei, interpreta, cu destulă artă, hiturile la modă ale momentului, acompaniindu-se cu propria ghitară. I-am lăsat mărunțișurile de guldeni care nu făceau obiectul schimbului valutar și ne-am grăbit

En la reentrajno al Hago, Joakim Giessner altiris nin, kun sia bona humoro, en kaskado de ŝercoj, en kiu ankaŭ ni „defluis" la rumanajn „alfluantojn" ankaŭ esperante, pere de nia portparolantino, Adina Moise.

Trapasante la centran stacidomon Hago, supranomita „Babilon", mi havis korstringo. Oni finigis pluan kongreson de la IFEF. La tempo pruvis ankoraŭ foje senkompata en sia senĉesa fluo.

Al elirejo el stacidomo ni turnis al proksima tramhaltejo. Ĝis la alveno de la elektra veturo ni havis tempon admiri la lumludojn de iuj firmaoj. SOFITEL brilis sur alta konstruaĵo el proksimeco. Nun mi komprenis de kie prenis „la patenton" niaj pioniroj en tiu „merkata ekonomio". Mi estis feliĉa ke mi ne vidis ĉi-tiun spektaklon kun la okuloj de la ĵurnalistoj aŭ de la „niaj leĝaj reprezentantoj".

„Sinjoro", kiel ni nomigis inĝenieron Paul Mihailovici, faris nian vizitprogramon por la sekvonta tago. Ni forlasis nian tempaj loĝejo, matene, tre frue verŝajne por ĉiam.

Trobadoro matenema, kiu metis sian baskon sur tero kiel kompata skatolo, interpretis kun sufiĉe bone arto, la plej kantatajn melodiojn de tia momento, akompanante si mem kun propra gitaro. Ni lasis al li la malgrandajn monerojn en guldenoj kiujn ni havis kaj ni urge

Scanned with OKEN Scanner

la tren. Voiam să ajungem la Bruxelles, în 18.05.1996 a.m.

Şi am ajuns. Din apropierea gării am luat un metrou care ne-a lăsat aproape de centrul istoric. Acel centru cu aer flamand a reprezentat o încântare pentru noi. Magazinele cu dantele specifice, clădirile inconfundabile despre care televiziunea şi presa scrisă din România ne informase deja, parcă ne aşteptau pe noi ca să le admirăm. Apoi am parcurs marile bulevarde trecând pe lângă Palatul Regal. Partea superioară a împrejmuirii din fier forjat era aurită, ca şi celelalte elemente decorative. Parcul din centrul capitalei belgiene avea aleile nepavate. La o margine a lui, clădirea Ministerului Apărării şi cea a Muzeului Armatei erau unite printr-o boltă, pe sub care se trecea spre un bulevard care aducea, întrucâtva, cu o arteră bucureşteană de centru.

Tot cu metroul am ajuns în apropierea stadionului Heisel, de tristă amintire pentru întreaga Europă a acelor ani. Maniacii fotbalului se aleg, în general, din rândul oamenilor cu o cultură submedie. Toate tipurile de organizare socială au făcut totul pentru ca acest segment social majoritar să nu fie apt pentru a concura elitele, în tentativa lor de a rămâne ereditare. Această mare masă este uşor manipulabilă şi – de obicei – se mulţumeşte cu pâine

iris al la trajno.Ni volis atingi Bruxelles en la 18.05.1996 a.m

Kaj ni atingis ĝin. El stacidoma proksimeco ni prenis metroon kiu alportis nin, proksime de historia centro. La tiun centron kun flandra aero reprezentis por ni sorĉo (ĉarmo). La magazenoj kun la specifaj puntoj, la malkonfuzemaj konstruaĵoj pri kiuj la televizio kaj gazetaro el Rumanio jam informis nin, ŝajnis al ni kiel atendante nin admiri ilin. Poste ni promenadis sur la grandaj bulevardoj trapasante apud la Reĝa Palaco. La supera parto de la forĝa palisaro estis goldata, kiel ankaŭ aliaj dekoraĵaj elementoj. La centra parko el belga kapitalo havis la aleoj malpavimaj. Al marĝeno la construaĵo de la Defenda Ministerio kaj tiu de la Armea Muzeo estis kunligitaj pere de arkado sub kio oni povis trairi al bulevardo kiu similis iel al centra bucureşta arterio.

Ankaŭ pere de Metroo ni alevenis proksime de la Heisel stadiono, de trista memoro por la tuta Eŭropo de tiaj tempoj. Futbolamantaj maniuloj oni elektas, ĝenerale, el la vico de la homoj kun sub meza kulturgrado. Ĉiuj tipoj de socia organizo faris ĉion por ke ĉi-tia plejmulta socia segmento ne esti kapabla konkuri la elitojn en ilia provo resti heredaj. Ĉi-tia granda amaso estas leĝere manipulebla kaj – kutime– (ĝi) oni kontentiĝas kun malmulta pano kaj kun multa cirko. Sed ĉi-tia cirko oni povis transfor-

puțină și cu mult circ. Dar acest circ se poate transforma și în tragedii de grup, așa cum s-a întâmplat și pe stadionul Heisel cu puțin timp înainte de vizita noastră. Ziarele care au comentat știrea exploatând evenimentul, în numele dreptului celor mulți de a fi informați, sunt convins că s-au vândut la tiraje sporite. În satul meu natal și aproape în întreg mediul rural românesc, depopulat de tineret, aceste informații și altele mai importante, nu ajung nici azi(în anul 2003) și poate că bieții țărani nici n-ar da bani pe ziare. Nici orășenii, adesea instruiți, nu-și risipesc banii pe ziare. Păcat! Păcat că au fost aduși în această stare, pe care nu o mai neagă nimeni ! „Se crapă zorii unei alte ere". Versurile lui Beniuc rămân valabile și pentru această fază a globalizării, când circul ieftin se justifică.

În marele parc, unde însemnul NATO – în sine – reprezintă un punct de atracție, aglomerația de atomi ce semnifică Uniunea Europeană, este astfel concepută încât să poată fi exploatată ca un parc de distracții. În apropiere se află un cinematograf cu o singură intrare și mai multe săli de spectacole în care sunt prezentate filme diferite. Dar, democrația în economia de piață este subjugată profitului: tinerii, care abundă seara la acest cinematograf, se zbenguie

mi en grupaj tragedioj, tiel kiel oni okazis ankaŭ en la stadiono Heisel kun malmulte tempo antaŭ de nia vizito.La ĵurnaloj kiuj komentis la informon, ekspluatante la eventon, en la nomo de la juro de tiuj multaj homoj esti informitaj, estas konvinkitaj ke ili (la ĵurnaloj) oni vendi (ĝi)s al grandigitaj preskvantoj. En mia naskiĝvilaĝo kaj en preskaŭ tutan vilaĝo el rumana spaco, malloĝantata de jumularo, ĉi-tiuj informoj kaj aliaj pli gravaj, ne atingas ankaŭ hodiaŭ (2003 jaron) kaj, verŝajne, la kompatindaj kamparanoj ne donus la monon a-ĉeti la ĵurnalojn. Nek la urbanoj ofte boninstruitaj, ne disipas monon por jurnaloj. Domaĝe! Domaĝe ke ili estis alportataj en ĉi-tiu situo, kiu neniu ne plu negas. „Oni krakas la tagiĝoj de iu alia erao". La versoj de rumana poeto M. Beniuc (legu Benjuk) restas validaj ankoraŭ por la aktuala fazo de globalizo, kiam la malmultekosta cirko, oni justas.

En granda parko, kie la simbolo NATO reprezentas - en de si mem - altirpunkto, la aglomero de atomoj, kiu signifas la Eŭropa Unio, estas tiel koncepita kiel povi esti ekspluatata kiel distra parko. Proksime oni trovas kinon kun sola enirejo kaj pluraj spektaklaj salonoj, kie estas prezentitaj diversaj filmoj. Sed demokracio en la merkata ekonomio estas subjugata al profito: la jumuloj, kiuj abundas vespere al ĉi-tia kino, baraktiĝas kaj krias elirante – dum la rulo de

Scanned with OKEN Scanner

zgomotos ieşind în timpul rulării filmelor, dintr-o sală şi pătrunzând în alta, fără oprelişti.

Ne-am retras în mica sală de aşteptare a gării de unde urma să luăm trenul spre Liege. Trenul nostru avea să plece în zori. Noi mai aveam de aşteptat aproape 5 ore. Nu aveam toţi loc pe scaune. Ne odihneam cu schimbul. La un moment dat, nişte negrii, aflaţi şi ei în voiaj, şi-au părăsit locurile. S-a întâmplat ca doamnele să se aşeze pe locurile părăsite de ei. După două ore negrii s-au întors şi şi-au revendicat locurile, pe un ton vindicativ. Li s-au cedat locurile dar au continuat să ne privească cu ostilitate. N-am răspuns la provocare. Ne-am dat seama că atitudinea lor este efectul unor frustrări, de care nu noi ne făceam vinovaţi.

Acum, când încerc să-mi fac reprezentări fidele în legătură cu ceea ce am văzut în Belgia, îmi revine în minte un episod trăit pe plaja Neptun, pe litoralul românesc al Mării Negre, în luna septembrie 1996.

Rezolvam integrame, aşezat pe digul făcut din stabilopozi. La un moment dat se apropie de mine un individ mai în vârstă. „Şi noi avem integrame, dar mai grele", mi se adresă acel bătrânel. Mi s-a prezentat: „Schild - inginer navalist". „Sunteţi din Galaţi?", mă

la filmo – el unu salono kaj eniran-te alian salonon, sen barajoj.

Ni retiriĝis nin en la malgranda salono de atendo de la stacidomo de kie ni sekvis preni la trajno al Liege. Nian trajnon devis forveturi dum la tagiĝo. Ni havis atendi ankoraŭ preskaŭ kvin horojn. Ni ne havis ĉioj la seĝlokojn. Ni sidiĝis laŭvice sanĝante la lokojn. Subite, iuj nigroj, troviĝitaj kaj ili en vojaĝon, forlasis lokojn kiujn ili okupiĝis ĝis tiu momento. Oni okazis ke la sinjorinoj sidiĝi sur la lokojn kiuj estis forlasitaj de ili.Post du horoj la nigruloj revenis kaj pretendis la lokojn, kun venĝema tono.Al ili oni estis cedataj la lokojn, sed ili kontinuis rigardi nin kun malamikeco. Ni ne respondis al la provoko. Ni realigis ke ilia konduto estas la efekto de iuj longaj maljustecoj, de kiuj ne ni estis kulpaj.

Nun, kiam ni serĉas fariĝi al mi fidelajn reprezentojn rilate al kion ni vidis en Belgio, revenas al mi en la menso, epizodon vivatan sur la plaĝo Neptun sur la rumana marbordon de la Nigra Maro, la monato Septembro 1996.

Mi estis solvante integramojn, sidante sur la muro de la digo farita el stabilopiedoj. Je iu momento estis proksimigante al mi oldulo. Li diris al mi:„Ni ankaŭ havas integramojn sed pli malfacilaj", kaj li prezentis sin al mi: „Schild, marŝipa inĝeniero". „Ĉu vi naskiĝis en Galaţi?" interesigis mi. „Mi

interesai eu. „Sunt belgian, domnule, plecat din Galați de 30 de ani". „Și eu am vizitat Belgia chiar în luna mai, anul acesta", îl informai eu. Și am început să-i enumăr obiectivele vizitate. „A-a-a, noi spunem că Belgia este ultima țară arabă în stare de nebeligeranță cu Israelul". Nu m-am interesat de ce gândea așa cercul de prieteni ai domnului Schild, pentru că mi-a declarat că cel mai frumos revelion de care-și aduce aminte este cel petrecut în Poiana Brașov, la hotelul „**Alpin**" „deși am călătorit în toată lumea", ținu el să accentueze.

„Acum vin des în România cu soția, că suntem pensionari iar unicul nostru băiat a murit. A fost om de afaceri și ne satisfăcea toate poftele." Ne-am despărțit prietenește, nu înainte de a mă testa dacă știu câte ceva despre Eminescu și Minulescu – poeții lui preferați.

Se apropia ora plecării către Liege. Întrucât Eduard Popa mai fusese și la Liege și în Luxemburg, urma să ia un tren către Paris, unde trebuia să ne rețină locuri la un hotel ieftin, pentru două nopți. După ce Sinjoro i-a indicat trenul și ora la care trebuia să ne aștepte în Gara de Est din Paris, i-am urat noroc și am urcat în trenul de Liege.

Am coborât la Liege în jurul orei 7^{30} a.m (19.05.1996). Cerul

*estas belgiano, la sinjoro, mi estas forve-turilata el Galați ekde 30 jaroj." „Ankaŭ mi vizitis la Belgion eĉ en la monato Majo, ĉitium jaron", mi informis lin. Kaj komencis laŭvice elnomi la vizitataj objektivoj. „A-a-a, ni diras ke Belgio estas la lasta araba lando de malimplikata en la milito kun Israelo." Mi ne interesiĝis pri la kialo pro kiu li kaj liaj amikoj de la sinjoro Schild estis pensante tiel, ĉar li deklaris al mi ke la plej belan silvestran vesperon de kiu li rememoris estas la tiun travivata en Poiana Braşov, al hotelo **Alpin**, „kvankam mi vojaĝis tra tuta mondo," tenis li emfazi.*

„Nun mi venas ofte en Rumanio, kun mia edzino, ĉar ni estas emerituloj kaj la sola nia knabo mortis. Li estis aferulo kaj li kontentis ĉiam, ĉiujn niajn dezirojn" Ni disigis amike, ne antaŭ de serĉi min se mi konas ion pri Eminescu kaj Minulescu – liaj preferataj poetoj.

Estis proksimante la ekveturhoro al Liege. Ĉar Eduard Popa pluestis ankaŭ al Liege kaj en Luksemburgo, sekvis preni trajno al Parizo kie devis li rezervi por ni la loĝlokoj al malmulte kosta hotelo, por du noktoj. Poste „la Sinjoro" indikis al li la trajno kaj horo je kiu li devis atendi nin en la Osta Stacidomo el Parizo, ni deziris al li „ la bonan fortunon" kaj ni eniris en la trajno por Liege.

Ni descendis en Liege je la horo 7^{30} a..m (19.05.1996).La

era înnorat şi afară era destul de rece. După depozitarea bagajelor în deja celebrele casete (amplasate în toate gările din Europa supercivilizată), drumul către centrul oraşului, ca în majoritatea cazurilor asemănătoare, l-am parcurs „a pied". În drum, am observat că o parte însemnată din vechile clădiri a fost demolată şi se lucra intens pentru a se face loc altora mai moderne.

Burniţa. Majoritatea magazinelor erau închise. Presupuneam că era o zi de mare sărbătoare. De la o brutărie ne-am aprovizionat cu cele necesare. Apoi am intrat într-o biserică mai impunătoare, în care se oficia slujba religioasă pentru circa 20 de bătrâni. Partea în care se desfăşura liturghia era despărţită printr-un paravan de restul imens al interiorului bisericii, rezervat turiştilor. Un preot s-a oferit să ne fie ghid. L-am refuzat politicos deoarece existau pliante explicative gratuite şi nu ni s-a părut cel mai reprezentativ obiectiv pe care-l văzusem până atunci. Am reţinut, însă, că exista un program după care slujba se oficia în limba franceză, flamandă sau olandeză.

Într-o altă biserică în care am intrat, constatam că aceasta a fost dezafectată şi transformată în magazin de covoare şi alte mărfuri generale. Dar şi sacralitatea poate să aibă nişte limite. Probabil că celebrul Andree Malreaux era îngrijorat de acestea şi de aceea

ĉielo estis nubata kaj ekstere estis sufiĉe malvarma. Post la depono de la pakaĵoj en jam famaj kasetoj (lokigitaj en la ĉiuj stacidomoj el Eŭropo supercivilizita) la vojo al urbocentro, kiel en la pli multo de la similaj kazoj,ni trapasis „piede". Sur la vojo ni observis ke grandparto el malnovaj konstruaĵoj estis malkonstruitaj kaj oni laboris intense por asekûri lokon al la aliaj, pli modernaj.

Eta pluvo kiel pulvo. La plejmulto de la vendejoj estis fermitaj. Ni supozas ke estis grandfesta tago. De al bakistejo ni proviziĝis kun tiuj bezonataj. Poste, ni eniris preĝejon, en kiu oni oficis la religian servon por ĉirkaŭ 20 olduloj. La parton en kiu estis disvolvigita la meson estis apartigita, per ekran, de la vastega resto de la preĝejinterno, rezervita al turistoj. Pastro ofertis sin esti nian ĉiĉerono. Ni rifuzis lin ĝentile, ĉar ekzistis faldeblaj esplikoj, senpagaj kaj al ni ne ŝajnis esti la plej reprezentati-van objektivon kiun ni vizitis ĝis tiam. Sed ni memoris ke ekzistis programon laŭ kiu la religia diservo oni oficis en franca, burgunda aŭ nederlanda lingvo.

En alia preĝejo, kiun ni eniris, ni konstatis ke ĉi-tia estis dezafektita kaj transformita en tapisa vendejo kaj aliaj ĝeneralaj varoj. Do, ankaŭ sakramenteco povas havi liajn limojn. Verŝajne ke ankaŭ la fama Andrée Malraux estis zorgata de ĉi-tiuj kaj tial havis aprezi ke

Scanned with OKEN Scanner

aprecia că „secolul XXI va fi religios sau nu va fi deloc". La noi, în centrele aglomerate ale României, bisericile sunt pline în fiecare duminică și tot o ducem mai prost ca vesticii. Nu ducem lipsă nici de sectanți și nici de mentori-misionari sosiți din Occident. De unde și actualitatea proverbului românesc conform căruia **Dumnezeu îți dă, dar nu îți bagă și în sac.**

Trecând mai departe, am dat peste o altă clădire ecleziastică în curs de renovare. Arhitectura ei semăna cu cea a catedralei Notre-Dame din Paris. Numai ornamentele exterioare, lucrate în stil minuțios, aproape filigranat avea specificul belgian. Acestea ne-au îndulcit gândurile.

Ajunși la gară, ne-am lansat în discuții recapitulative lângă cafelele obținute de la un automat. Ne-am adus aminte că atunci, pentru grupul de la **Standard Liege** juca și compatriotul nostru Tibor Selymesy. Apoi sosi și trenul care avea să ne transporte spre Luxemburg.

*

Așa mic și european cum e, statul Luxemburg a ținut să-și aibă propria administrație a căilor sale ferate și o siglă proprie. Controlul de frontieră a început încă din tren.

„la dudek unuan jarcenton estos religia aŭ ne estas entute". Ĉe ni, en la aglomeritaj centroj de la Rumanio, la preĝejoj estas ĉiudimanĉe plenplenaj kaj, kvankam tion, ni fartas pli malbone al la vestlandanoj. Al ni mankas nek la sektantoj nor (aŭ nek) la misiitajn mentorojn alvenante el okcidento. De kie ankaŭ, la aktualeco de la rumana proverbo, laŭ kio ***La Dio donas al vi, sed ne enŝovas al vi eĉ en sako.***

Daŭre pli malproksime, mi ekmalkovris alian eklezian konstruaĵon, en korse de renoviĝo. Sian arkitekturon similas al la katedralo „Notre Dame" el Parizo. Nur la eksteraj ornamaĵoj, laboritaj tre detaleme, preskaŭ filigranata, havis la belgan spiriton. Tio dolĉiĝis niajn pensojn.

Atingantaj stacidomon,ni lanĉis en la rememoraj pensoj viceme apud la kafoj obtenataj de al refrišemaj trinkaĵaj-automato.Ni rememoris ke, tiaman tempon, ludagadis, por la futbola teamo ***Standard Liege****, ankaŭ nian samlandanon, Tibor Selymeşi. Poste,alvenis ankaŭ la trajnon kiu havis transporti nin al Luksemburgo.*

*

Tiel malgranda kaj eŭropa, kiel ĝi estas, la ŝtato Luksemburgo ĝi tenis haviĝi, sian propran fervojan administracion kaj propan blazonon. La landlima kontrolo ko-

Teo Grigoraş adormise, iar înaltul poliţai, care ţinea în mână o lădiţă de tablă , găsi un mijloc original de a-l trezi: scăpă lădiţa din mână lângă piciorul lui Teo. Acesta se trezi, îi prezentă paşaportul iar omul legii se retrase apoi, mulţumindu-i.

Ajunseserăm în gara Luxemburg pe la ora 9^{30} dimineaţa (20.05.1996). O gară primitoare, proporţională cu mărimea statului, cu toate utilităţile specifice Europei de Vest. Ornamentele încăperilor interioare emanau un anumit specific local.

Ne-am depozitat bagajele în casetele cu care ne obişnuiserăm şi am început să vizităm capitala marelui ducat. Cândva, preşedintele Partidului Socialist din Luxemburg vizitase Braşovul şi-l cunoscusem. Speram să-l întâlnesc dar n-a fost să fie. Zeci de bănci îşi aveau sediile pe marile bulevarde ale părţii moderne a marelui oraş. Nu se vedea vreo urmă de mare industrie care să justifice numărul mare al cămătarilor legali (gândeam eu în 1996). La noi „reformele", având ca scop „disiparea responsabilităţilor statului pe umerii cetăţenilor săi", se desfăşurau greoi şi nu totdeauna cu urmări fericite. Băncile răsărite după 1990, după ce absorbiseră bruma de economie a populaţiei

mencis ankoraŭ el trajno. Teo Grigoraş ekdormiĝis kaj la alta policisto – kiu tenis en sia mano ladskatolon, – trovis originalan manieron vekigi lin: li eskapis la ladskatolon el sia mano apud la Teo piedo. Ĉi-tiu ekvekiĝis, prezentis sian pasporton kaj la leĝa homo retiriĝis poste, dankante al li.

Ni estis atinginte Luksemburgan stacidomon je la 9^{30} matene (20. 05.1996). Bonricevema stacidomo, proporcia kiel sia ŝtatmezuro, kun ĉiuj facilaĵoj specifaj al Okcident-Eŭropo. La ornamaĵoj de la internaj spacoj emanis iun lokan specif(ec)on.

Ni deponis niajn pakaĵojn en la kasedoj kun kiuj ni estis jam akutimiĝataj kaj ni komencis viziti la kapitalon de la granda dukato. Jam, la prezidanto de la Socialista Partio el Luksemburgo vizitis Braşovon kaj mi persone konis lin. Mi esperis renkonti lin, sed ne estis tion esti. Dekoj da bankoj havis siajn sidejojn sur la grandaj bulevardoj de la modernaj partoj de la granda urbo. Ne estis videblaj iun spuron de granda industrio kiu justi grandan numeron de leĝaj uzurpagoj (pensis mi en la jaro 1996). Ĉe ni, la „reformoj" – kiuj havis celon,, dispartigi la respondecojn de la ŝtato, sur la ŝultroj de siaj loĝantoj" – estis disvolviĝante malleĝere, malrapide kaj ne ĉiam kun feliĉaj rezultoj. La bankoj aperiĝitaj poste1990, absorbis la kompatindan ŝparon de la senforta povra kaj senimuneca loĝantaro vid-

amărâte, vlăguite şi dezimunizate de bolile economiei capitaliste, (pe care le denumim în mod pretenţios „riscuri") îşi declarau falimentul. Prin aceste „inginerii financiare" s-a îmbogăţit o tagmă subţire de escroci (să mă scuze excepţiile) care astăzi se vrea „elita societăţii româneşti" şi se impune ca atare ,în dauna celor păcăliţi. Dar noi aveam pe atunci mari industrii, pe care nu le vedeam în Luxemburg.

Marele viaduct care uneşte partea modernă de partea medievală a oraşului ne atrăgea ca un magnet. Această emblemă a Luxemburgului ne era cunoscută din ziare şi prin intermediul micului ecran. Am străbătut-o în aproximativ 45 de minute. Peisajul care ne aştepta aducea foarte mult cu cel de pe Warthe, din Braşov.

O gură de foc împrejmuită în vârful unui dâmb verde ardea mereu, ca o candelă imensă, în cinstea eroilor acestui stat.

După ce ne-am odihnit puţin, am pătruns în centrul istoric al oraşului. Ca peste tot, catedrala a fost primul obiectiv vizitat. Pe standul de la intrare am găsit şi un pliant care era dedicat Maicii Tereza. Ieşind din biserică, am acţionat clanţa unei porţi ce părea că este a unei WC public. Dar, surpriză: era intrarea de serviciu în marea parcare subterană ce cuprindea o mare parte din subsolul unuia dintre versanţii

alvide la malsanoj de la kapitalista ekonomio (kiuj ni nomas pedante „riskoj"), deklarigis publike siajn bankrotojn. Pere de ĉi-tiuj „financaj inĝenierioj" riĉiĝis maldikan ordenon de trompantoj kiuj, hodiaŭ, volis konstituiĝi (ilin) kiel „elito" de la rumana societo(la esceptoj pardonu min!) kaj ili imponiĝas, tiele, malfavore al tiuj trompitaj. Sed ni havis tiam, grandajn industriojn, kiujn ni ne vidis en Luksemburgo.

La granda viadukto, kiu ligas la modernan parton al la mezepoka parto de la urbo, altiris nin kiel magneto. Ĉi-tia emblemo de la Luksemburgo estis al ni konata el ĵurnaloj kaj el malgranda ŝildo. Ni trapasis ĝin en ĉirkaŭ 45 minutojn. La atendata pejsaĝo similis tre multe al tiu el Warthe el Braşovo.

Fajra buŝo, ĉirkaŭata de palisaro, al pinto de la verda terprotuberanco brulis kiel grandega flamo kiel kandelo, honore al la herooj de ĉi-tia ŝtato.

Poste al nia mallonga ripozo, ni penetris en la historian urbocentron. Same kiel ĉie, la katedralon estis la unua vizitata objektivo. Sur la enirstendo ni trovis ankaŭ fald-prospekto kiu estis dediĉita al la Patrino Tereza. Elirante el preĝejo, mi akciis la klinko de iu pordo, kio ŝajnis ke estas de iu publika necesejo. Sed la surprizo: ĝi estis deĵorenirejo en la granda subtera parkejo kiu etendiĝis grandparton el la subtero de iu kliniga surfaco ,

Scanned with OKEN Scanner

uniți prin marele viaduct. Ceea ce căutam noi, am identificat în piața centrală a orașului. Aceasta avea multe asemănări cu pieţele centrale ale burgurilor săseşti din Ardealul nostru. O latură a ei era ocupată de o berărie, celelalte laturi erau formate din clădirile importante din punct de vedere istoric. În mijloc se afla un mic parc cu un pavilion pentru cei ce organizau spectacole aici. Liceenii localității tocmai se produceau într-un spectacol de muzică uşoară, nu foarte modernă, dar de calitate. După fiecare număr, unul dintre liceeni întindea un joben către asistență pentru a-şi primi obolul. Contribuabilii cei mai generoşi erau cei din berărie. Ceilalți spectatori făceau parte dintr-o lume nu prea elegantă şi nici prea bogată. Aici mi-am amintit că cunoştința mea, Wild, pe care nu-l reîntâlnisem, a fost foarte bucuros când a constatat că saşii noştri din Cristian şi Râşnov vorbesc în limba luxemburgheză. Începusem să realizez motivele pentru care o parte din populația acestor locuri emigrase, cândva, în Ardeal. M-am surprins simțindu-i aproape şi în Luxemburg. Strămoşii lor încă nu descoperiseră marele zăcământ de minereu de fier care avea să ducă la înflorirea micului (dar nu cel mai mic) stat european. Adânca vale de sub giganticul viaduct probabil că era plină cu acest zăcământ, astăzi epuizat. În prezent, luxembur-

unuigata, per la granda viadukto, kun la alia kontraŭklinigata surfaco. Tion kion ni estis serĉante, ni trovis en la centra placo de la urbo. Ĉi-tio havis multajn similecojn al centraj placoj de la saksonaj urboj el nia Ardealo (Transilvanio). Unu flanko de ĝi estis okupata de biervendejo, la aliajn estis formataj el la gravaj konstruaĵoj, el historia vidpunkto. En la mezo trovis malgrandan parkon kun pavilono por tiuj kiuj organizis ĉi-tie spektaklojn. La liceanoj de la loĝloko produktiĝis en leĝera muzika, ne tre moderna, sed de bona kvalito. Post ĉiu numero, unu el liceanoj etendis ĵobenon al asistantaro pro ricevi „donacon" al li. La plej donemoj estis tiuj el biervendejo. La aliaj spektatoroj estis parto el mondo ne tro eleganta kaj ne tro riĉa. Tiam mi rememoris ke mia konatulo, Wild, kiun mi ne renkontigis, estis tre gaja kiam li konstatis ke niaj saksonoj el Cristian kaj Râşnov (vilaĝoj apud Braşov), parolas la luksemburgan lingvon. Mi komencis realigi la motivojn, pro kio, parto el la loĝantaro de ĉi-tiaj lokoj migris, iam, en Ardeal. Mi surpriziĝis (min) sentante ilin proksime ankaŭ, ĉi-tie, en Luksemburgo. Iliaj praavoj ne malkovris la grandan rezervaĵo de fererco, kiu havis konduki al la prospero de la malgranda (sed ne la plej malgranda) eŭropa ŝtato. La profunda valo de sube giganta viadukto estis versajne plena kun ĉi-tiu fererco, hodiaŭ elĉerpita. Ĉi-tempe, la

Scanned with OKEN Scanner

ghezii îşi făuresc bunăstarea din alte îndeletniciri.

Luăm trenul către Paris. Din tren am văzut şi alte rase de vite decât cele din Olanda. Relieful este mai variat şi se pare că activităţile umane sunt adaptate la specificul fiecărei zone. Peisajul montan începe să se apropie de sufletele noastre. Iată o colină cu pădurea defrişată; versantul unei măguri de circa 700 m altitudine. Terenul a fost curăţat şi nivelat după ce cioatele au fost scoase şi evacuate. Panta are o declivitate de 40^0-45^0 şi exista pericolul erodării solului. Numai că luxemburghezii au găsit remediul. Au amenajat un val de 30 m în aval de vârf, paralel cu curba de nivel, ce va opri apele din precipitaţii, care ar putea decoperta solul de partea sa fertilă. Mai în aval, o suprafaţă destul de mare a fost replantată cu puieţi de conifere. La noi, după 1990, nepăsarea şi risipa din mediul forestier (şi nu numai în acest sector), au generat un adevărat flagel antiecologic.

În multe localităţi rurale ale Luxemburgului se vedeau culturi relativ întinse, având o floare galbenă, probabil de rapiţă. În perimetrul aşezărilor se zăreau terenuri de fotbal şi de tenis. Apoi, oboseala şi noaptea ne-au adus somnul chiar pe fotoliile noastre din vagon.

În jurul orei 12 a.m în 21.05. 1996 trenul nostru poposi în Gara

luksemburganoj fariĝas ilian bonstaton pere de aliaj priokupoj.

Ni prenas la trajnon al Parizo. El trajno ni vidis ankaŭ aliaj gebovrasoj (gentoj) ol tiuj el Nederlando. La reliefo estas pli varia kaj ŝajnas ke la humanaj agadoj estas adaptataj al la specifo de ĉiu zono. La montana pejsaĝo komencas alproksimiĝi la niaj animoj. Jen senarbiga monteto. La deklivo de iu monteto estante alta da ĉirkaŭ 700m. La tereno estis purigata kaj nivelata post de forigo aŭ elpreno de la radikoj kiuj supreniris. La deklivo havas klinigon da 40^0 – 45^0 kaj ekzistis la danĝeron de sojlerozio. Sed nur ke la luksemburganoj trovis la rimedon. Taŭgaranĝis terrondon 30 metrojn sube de la pinto paralele al horizonto, kiu baras la vojo de la pluvakvo, kiu povus malkovri la sojlo de sia fertila parto.Pli al valo, surfaco sufiĉe granda, estis replantita kun koniferidaro. Ĉe ni, post 1990, la indiferenteco kaj la disipo el forstokultura medio (kaj ne nur en ĉi-tia sektoro), generis veran plagon kontraŭ ekologio.

En multaj ruraj loĝlokoj de la Luksemburgo oni vidis la terkulturoj, relative vastaj, havante flava floro, probable de kolzo. En la perimetro de la homaj situoj oni vidis la futbolaj kaj tenisaj terenoj. Poste, la laciĝo kaj la nokto alportis al ni la dormo eĉ sur niaj foteoj el vagono.

Je ĉirkaŭ 12 horo a.m la 21^{an} de Majo 1996, nia trajno alvenis en

Scanned with OKEN Scanner

de Est din Paris. Eduard Popa ne aştepta zâmbitor. Hotelul Alsacia se afla în apropiere. Aici ne rezervase locuri pentru cazare. Se taxa doar camera, nu şi numărul de persoane. Cheia de la duş se închiria contra cost. Grupul sanitar era comun pentru toţi locatarii de pe acelaşi nivel. Eram prea obosit şi văzusem deja prea multe. Nu mă mai mira firma pompoasă ca denumire, în comparaţie cu aspectul mai mult decât modest al hotelaşului. Recepţionerii erau în majoritate magrebieni.

Ne-am instalat şi ne-am rezervat o mare parte a acelei după-amiezi pentru somn. Nimeni nu a mai fost în stare să perceapă sforăitul celuilalt. Ne-am trezit seara, după ora 19. Lângă hotel funcţiona un ghişeu de schimb valutar unde oficia o negresă cu un stras pe nara stângă. Vorbea foarte bine franţuzeşte şi se manifesta plină de bunăvoinţă. Ne-am schimbat, din rezervă, dolarii pe francii de care aveam nevoie timp de trei zile. Apoi ne-am propus să vizităm Mont-Martre, prima atracţie mai apropiată de domiciliul nostru temporar. Urcuşul pe stradele şi scări printre prăvălioare, mi-a sugerat că între „noi" şi „ei" diferenţele nu sunt sesizabile pretutindeni. Dintr-o dugheană am cumpărat 10 ilustrate la care vânzătoarea mi-a dat una în plus cu titlu gratuit. Aceasta era regula magazinului. Dar vânzătoarea, deşi avea

la Gare de l'Est,el Parizo. Eduard Popa atendis nin ridetema. La hotelo Alsaĉia estis trovante proksime. Ĉi-tie rezervis por ni la tranoktadlokojn. Oni taksis nur la ĉambron, ne ankaŭ la personnombron. La duŝa ŝlosilo oni enprenis kontraŭ pago. La sanitara grupo estis komuna por ĉiuj loĝantoj sur sama etaĝo. Mi estis tro laca kaj mi vidis tro multajn. Ne plu miris min la paradan firmaon kiel nomo, kompare kun la multe pli modesta aspekto de la hoteleto. La akceptantoj estis, la plejmultaj, magrebianoj.

Ni instaliĝis (nin) kaj ni rezervigis la grandparton de tiu posttagmezo, por dormo. Neniu estis kapabla percepti la ronkigo de la alia suferakolego. Ni ekvekiĝis vespere post la 19am horon. Apud la hotelo funkciis monŝanĝgiŝeton kie oficis negrulino kun perlo en maldekstra naztruo. Ŝi estis bona parolanta francan lingvon kaj ŝi kondutis plene bonvoleme. Ni ŝanĝis el niaj rezervoj la dolarojn kiujn ni havis, kontraŭ la bezonataj frankoj, por la sekvontoj tri tagoj. Poste, ni proponis al ni viziti Mont Martre – la unua altira forto proksima al nia provizora sidloĝejo. La supreniro sur stratetoj kaj stuparoj inter vendejetoj, sugestis al mi ke inter „ni" kaj „ili" la diferencoj ne estas observablaj ĉie. El vendejaĉo mi aĉetis 10 ilustritajn poŝtkardojn kun kiu okazo, la vendistino donis al mi unu poŝtkardon senpage. Ĉi-tio estis la regulo de la

Scanned with OKEN Scanner

toate atributele pozitive ale tinereții, prin felul cum vorbea, a reușit să-mi devină antipatică. Negrul în frac, cu joben și cu floare la butonieră, care cu gesturi de robot îi invita pe curioși să urce și ultimele trepte către biserica Sacre Coeure de pe Mont Martre, a avut darul de a-mi anihila impresia nefavorabilă pe care mi-o inspirase vânzătoarea de ilustrate. Mi-a mulțumit în limbaj „robotic" pentru moneda pe care i-o lăsasem în joben și am urcat la biserică. Aceasta era una necatolică într-o țară catolică. Dar la Paris te poți aștepta la orice surpriză. De pildă, la înapoiere, pe peronul dinspre Mont Martre a Gării de Est, trei declasați se cinsteau dintr-o sticlă cu alcool. Au strigat după noi să-i servim cu țigări. Nici unul din grupul nostru nu fuma. Așa încât refuzul nostru a declanșat o avalanșă de insulte la adresa noastră, dar – impasibili – noi neam urmat drumul.

Plimbarea de seară ne-am făcut-o pe lângă Palatul Tuilleri. Am traversat Place de Vendome cu impresionanta sa fântână arteziană, ca apoi să admirăm la lumina reflectoarelor Domul Invalizilor și Columna lui Napoleon, pe care sunt gravate denumirile localităților unde își obținuse victoriile spre gloria Franței. Aici mi-am amintit de o remarcă a nu știu cui, că „popoarele și-au adulat totdeauna tiranii" și de o alta care spu-

vendejo. Sed la vendistino, kvankam ŝi havis ĉiujn pozitivajn atributojn de sia junuleco, sukcesis deveni al mi antipatia pere de sia parolmaniero. La negrulo, vestita en frako kaj ĵobeno kaj kun floro ĉe butontruo, kiu estas invitante ĉiujn pere de robotaj gestoj supreniri ankaŭ la lastajn ŝtupoj al katedralo, Sakre Koeure sur Mont Martre, havis la donaco de malpligrandigi la malfavoran impresion kian al mi enspiris la poŝtkardvendistino. Li dankis al mi, en „robotan" lingvon, por la monero kion mi lasis al li en „ĵobeno" kaj mi supreniris al preĝejo. Ĉi-tio estis unu nonkatolika en katolika lando. Sed en Parizo oni povas atendi al io surprizon. Ekzemple, al returno, sur la kajo al Mont Martre de la Osta Stacidomo, tri uloj estis invitante, unu al alia, trinki el alkohol enhavanta botelo. Ili kriis al ni servi ilin kun cigaretoj. Neniu el nia grupo estis fumanto. Tiel ke nia refuzo ekkomencis lavangon de insultojn al mia adreso, sed sakostrate, ni sekvis nian vojon.

La vesperpromenado ni faris apud la ĝardenoj de Tuillery, ni trapasis la Place de Vendome kun sia impresia arteza fonto, ke poste ni povis admiri al la reflektoraj lumoj „Le Dome des Invalides" kaj la kolumno de la Napoleon, sur kiu estas gravuritajn la nomojn de lokoj kie li obtenis la venkojn al la gloro de la Francio. Ĉi-tie mi rememoris remarkon de la, mi ne plu scias al kiu, ke „la popoloj adori-

ne că „istoria a consemnat întotdeauna rezultatele, nu şi sacrificiile". Nu mi-am dezvăluit reflecţiile faţă de colegi. În fond, fiecare are dreptul să se bucure de ceea ce vede, după propriile sale disponibilităţi sufleteşti. Aşa s-a terminat prima zi a şederii noastre la Paris.

În dimineaţa următoare, cu Teo Grigoraş, am făcut turul magazinelor aflate pe străduţele din apropiere, toate pavate cu piatră cubică. Într-un mic parc se zărea micul arc de triumf înconjurat de schele. Parizienii o recondiţionau. La noi în ţară, în aceea perioadă, acţiunile de demolare din 1996 tocmai atinseseră apogeul. Durerea pe care mi-o pricinuia această comparaţie am suportat-o în forul meu interior.

În prăvălii vânzătoarele ne primeau cu „Bon jour" şi se străduiau să ne fie cât mai pe plac. La noi, bunele maniere abia renăşteau. Lipsa produselor din magazine între anii 1980-1989 înrăise, atât clientela, cât şi personalul din comerţ.

Pe o străduţă, o surpriză plăcută pentru noi. UN MAGAZIN SÂRBESC care desfăcea BRÂNZĂ TELEMEA avea o incredibil de numeroasă clientelă. Prin zonele parcurse nu am văzut nimic românesc. Am cumpărat verdeţuri pentru consumul din aceea zi de la un marocan.

gis al ili ĉiam la tiranojn" kaj alian, kiu diras ke „la historio registris ĉiam la rezultojn, sed ne ankaŭ la oferojn". Mi ne malkovris miajn reflektojn. Fonde, ĉiu estis libera ĝoji de tio kion li vidas, laŭ siaj propraj amaj disponecoj. Tiel finigis la unuan tagon de nia restado en Parizo.

La sekvontan matenon, kune kun Teo Grigoraŝ, mi faris la rondon de la vendejoj troviĝantaj sur la stratetoj el proksimeco, ĉiuj pavimitaj kun kubaj ŝtonoj. El malgranda parko oni estis videbla la malnovan triumfan arkon, ĉirkaŭata de skafaldoj. La parizanoj rekondiĉigis ĝin, tia tempo. Ĉe ni en lando, en la sama periodo, la demoligaj agadoj en 1996 estis atingante la pinton. La doloro kaŭzata de ĉi-tio komparo mi elportis en mia intera forumo.

En la vendejoj la vendistinoj ricevis nin kun „bon ĵour" kaj estis klopodante esti al ni, kiel eble plezuraj (plaĉemaj). Ĉe ni, la bonaj kondutmanieroj estis ĵus renaskiĝante. La manko de la produktoj el magazenoj inter la jaroj 1980-1989 malbonigis, tiom la klientaro, kiom la personaro el komerco.

Sur strateto, plezura surprizo por ni: SERBA MAGAZENO kiu estis vendanta la „TELEMEA" FROMAĜON, estis havanta nekredeblan multnombran klientaron. Tra la vizitataj zonoj ni ne vidis ion rumanan. Ni aĉetis verdaĵoj, por la konsumo el tia tago, de al marokano.

Scanned with OKEN Scanner

După micul dejun, am avut în program vizitarea obiectivelor celebre din centrul Parisului: Luvrul, Catedrala Notre Dame, Opera Veche etc. Impresiile au fost puternice. Ne-am dat seama că pentru o ierarhizare corectă a celor ce oferă Parisul, unui om i-ar trebui un minimum de timp de 30 de zile şi un buget minim de 800-1000 franci pe zi. Am vizitat câteva magazine de lux din apropierea catedralei Notre Dame. M-a impresionat un magazin cu vitrine ultraluxoase, care vindea şi ovine vii. Înainte ca oaia să fie predată clientului, era spălată cu un furtun, pe trotuar, toate impurităţile scurgându-se în gura de canal din apropiere.

Un măgar, înhămat la un car comercial, în Piaţa Notre Dame avea montate „pungi de colostomie", care să reţină tot ce elimină animalul, fără să murdărească zona.

Trecând pe un bulevard de centru, în parcul dintre benzile de circulaţie, sărăcimea Parisului scotea la vânzare toate bizareriile: lacăte ruginite, un şild rupt în dreptul orificiului prin care odată trecea drucărul, carpete imprimate de cel mai prost gust etc. Dar surpriza neplăcută a venit atunci când dintr-un camion se aruncau cu o furcă, pe o pătură, haine vechi rupte şi murdare, din care se ridica un nor de praf dizgraţios.

Post la matenmanĝo, ni havis en programo la viziton de la famaj objektivoj el la centro de Parizo: Luvrŭ, la Katedralo „Notre Dame", la malnova Opero k.t.p. La impresoj estis estantaj povumojn. Ni realigis ke, por korekta hierarkigo de kiuj la Pariso ofertas, al iu homo estus bezonata minimuman tempon de tridek tagojn kaj minimuman buĝeton de 800-1000 FFR pro tago. Ni vizitis kelkajn luksajn magazenojn el proksimeco de la katedralo Notre Dame. Al mi impresigis magazenon kun superluksaj montrofenestroj, kiu estas vendanta ankaŭ vivantajn ŝafaron. Antaŭ esti vendata al kliento, la ŝafo estis lavata per fleksa tubo sur trotuaro, tiel ke ĉiuj malpuraĵoj defluis en la kanaltruo el proksimeco.

Azeno jungita al komerca ĉaro , en la placo Notre Dame, havis „muntitaj" saketon kiu retenas ĉion kion la besto estis eliminanta, sen malpurigi la medion.

Mi pasante sur centra bulevardo, mi vidis en la parko inter la du cirkulsencoj, kiel la povra homaro el Parizo estas eliganta ĉiujn strangaĵojn: rustitaj pendseruroj, fermplako rompita komence de teniltruo, bildpresitaj murtapisoj sed de la plej malbona gusto k.t.p. Sed la malplezura surprizo venis tiam, kiam el kamiono, oni estis forĵetitaj kun forko, sur litkovrilo, malnovajn vestaĵojn, rompitaj kaj malpuraj sur de kie oni supreniris nubo da malgracia pulvo . La

Asemenea scene n-am întâlnit nicăieri în Italia sau Benelux. **Oare şi ele îi fac pe atâţia români să considere că Franţa este sora mai mare a României?**

După prânz, spre seară am vizitat Turnul Eifel. Am parcurs, de la un cap la altul, partea stângă a celebrului bulevard Champs Elisees. Ca şi la Bruxelles, aleea pietonală de pe aliniamentul marelui bulevard este nepavată. Am constatat şi noi că pe nisip plimbările lungi sunt mai suportabile. Sculpturile moderne ale unor creatori notorii cum este Henri Moore şi alţii; sunt expuse pe socluri din lemn (deci provi-zorii), de-a lungul trotuarelor care mărginesc Champs Elisees. Probabil, s-a luat în calcul şi caracterul schimbător al modei şi că numai provizoratul este permanent.

Obeliscul egiptean era reperul nostru principal. Cine mai ştie câte ţări au contribuit la fastul epatant al „oraşului luminilor". Poate că şi Napolean a fost inventat pentru a amplifica această opulenţă. În zona arcului de triumf L'Etoille o firmă luminoasă ne-a atras atenţia asupra vânturilor demitizante stârnite artificios, care străbat epoca pe care o trăim: „Beaumarchais impotent" sau ceva asemănător. M-a dezgustat această firmă „de senzaţie". Am rămas cu imaginea omului de cultură pe care mi l-a recomandat opera sa. O negresă

similaj scenoj mi renkontis nenie en Italio aŭ Benelukso. ***Ĉu ankaŭ ili determinis iujn rumanojn konsideri ke Francio estas la pli granda fratino de la Rumanio?***

Post tagmeze, al vespero, ni vizitis la Eifel Turon kaj promenadis sur la maldekstra parto, de kapo al fino, la mondfaman bulevardon, Champs Elizees. Same kiel en Brukselo, la piediranta aleo de sur granda bulevardo estas nepavimata. Konstatis, ankaŭ ni ke, sur la sablo, longajn promenadojn estas eltenablaj pli leĝere. La modernaj skulptaĵoj de iuj rimarkindaj kreintoj, kiel estas Henry Moore kaj aliaj, estas eksponataj sur lignaj bazoj (do provizoraj), al lon-go de la trotuaroj kiuj margenas la Champs Elisees. Verŝajne, oni estis konsiderita ankaŭ la ŝanĝeblan karakteron de la modo kaj ke sole provizorato estas permanenta.

La egipta obelisko estis nia ĉefa orientsigno. Kiu pli scias kiom da landoj kontribuis al la impona pompo de la „urbo de la lumigiloj". Povas esti ke ankaŭ Napoleon estis inventita pro amplifi ĉi-tia riĉegeco. En la zono de la triumfa arko lumiga firmao altiris nian atenton pri la malmitigantaj ventoj ekokazataj artifike, kiuj trapasas la epoko kiu ni travivas: „Beaumarchais impotenta" aŭ ion simila. Mi estis naŭza impresita fare de ĉi-tia firmao „sensacia." Mi restis, certe, kun la imago de la kultura homo kiun al mi rekomendis

Scanned with OKEN Scanner

îmbrăcată decent în raport cu profesia ei, îşi oferea farmecele căutând să intre în vorbă cu necunoscuţi.

În sfârşit, marele arc de triumf, ne vorbea de cei ce au contribuit la actuala glorie a Franţei. Răvăşiţi de emoţie şi obosiţi, ne-am retras la hotel. În ziua următoare aveam să mergem la Versailles.

Deplasarea am făcut-o cu trenul electric. Curtea pavată cu dale mari de bazalt mi-a întărit convingerea că vesticii au clădit mereu cu temei şi nimic din ce a rezistat în timp nu s-a înlocuit de dragul înnoirilor cu orice preţ. Oficiul Naţional de Turism Francez administra şi aceste situri istorice. La un stand exterior se vindeau bilete de intrare, având prioritate grupurile care aveau ghid. Ne-am ataşat şi noi de unul şi timp de două ore am vizitat interiorul palatului. Englezii şi germanii formau majoritatea covârşitoare a vizitatorilor. Ar fi nedemn să descriu ce am văzut. V-aş dori din tot sufletul să aveţi ocazia de a vizita şi dumneavoastră aceste obiective, stimaţi cititori, şi să vă formaţi propriile păreri. La ieşire, de pe marea terasă aflată în partea opusă a palatului, am coborât somptuoasele scări care conduceau spre marele parc de 76 ha. Scările străjuite de uriaşe statui de

sian verkon. Nigra, vestita dece rilate al ŝia profesio ofertis ŝiajn ĉarmojn serĉante ekparoli kun malkonatuloj.

Finfine, la granda triumfa arko estis parolante al mi pri tiuj kiuj kontribuis al aktuala gloro de la Francio. Malserenigataj emocie kaj lacaj, ni retiriĝis al hotelo. La sekvontan tagon ni havis viziti la Versailles.

La veturado ni faris per rapida elektra trajno. La korto, pavimata kun grandaj bazaltaj platoj, plifortigis al mi la konvinkon ke vestlandanoj konstruis ĉiam fundbaze kaj nenio, el kiu rezistis en tempo, nè estis anstataŭanta pro la renoviĝo iu preze. La Franca Nacia Turizma Ofico administris ankaŭ ĉitiajn historiajn sitojn. Ĉe ekstera pupitro estis venditaj la enirbiletojn, prioritate al kiuj havis gvidantojn. Ni aldoniĝis al iu ajn kaj daŭro du horoj, vizitis ni la interno de la palaco. La plej multaj vizitantoj estis angluloj kaj germanuloj. Estus maldigne priskribi kion mi vidis.Mi dezirus tutkore al vi, estimataj legantoj, havi la okazon viziti, ankaŭ vi, tia intera spaco kaj akiri proprajn opiniojn. Al eliro de sur granda teraso, troviĝanta en la kontraŭ parto de la palaco, ni subeniris grandiozajn ŝtuparojn, kiuj kondukis al granda parko da 76 ha. La ŝtuparoj, gvardostarantaj de gigantaj blankmarmoraj

Scanned with OKEN Scanner

marmură albă, ne completau imaginea asupra a ceea ce credeau. Bourbonii şi nobilii francezi ai epocilor apuse, despre ce reprezintă frumosul şi fericirea.

Ne-am odihnit pe băncile din parc. Liniştea a fost „spartă" de împuşcăturile din pădurea Saint Cir din apropiere. Am vizitat apoi Palatul **Trianon**. Gândul care m-a străfulgerat la vederea contrastului cu Versailles-ul, a fost acela că un om mic de statură dar titan în fapte, a putut conduce un uriaş imperiu şi dintr-un palat mai mic, în care era conştient că-i pasager.

Părăseam marele complex muzeistic al Versailles-ului. Doi negri, îmbrăcaţi la costum şi cravată, ne-au vândut albumele „casei". La ieşirea pe marea poartă a palatului, în stânga şi în dreapta sunt amplasate alte două palate din veacul al 17-lea. Fiecare are o mărime comparabilă cu palatul nostru regal. Într-unul locuia nobilul care se ocupa de atelajele şi grajdurile casei regale. Deci exista o proporţie între stăpâni şi lacheii lor. Eram foarte obosiţi şi ne-am retras la hotel.

În dimineaţa care a urmat m-am simţit foarte obosit. Ceilalţi din grup urmau să mai viziteze o dată Luvrul pentru a revedea operele de artă pe lângă care trecuseră prea repede la precedenta vizionare şi

statuoj, kompletis al ni imagon pri tiu kiu kredis Burbonoj kaj francaj nobeloj de la malaperitaj epokoj, ke reprezentas la belecon kaj feliĉon.

Ni ripozis sur la parkbenkoj. La silento estis „rompita" de pafoj el arbaro Saint Cir, el najbareco. Poste, ni vizitis la palaco ***Trianon****. La penso, kiu fulminis min al vido de la kontrasto kun la Versailles, estis ke malalta homo, sed titano en faroj(agoj), povis estri gigantan imperion ankaŭ el pli malgranda palaco, en kiu li estis konscias ke li estas pasaĝero.*

Ni estis forlasante la grandan komplekson de la Versailles. Du nigraj homoj, vestitaj en kostumo, vendis al ni la „domajn albumojn". Al eliro tra la granda pordego de la palaco, en dekstra kaj maldekstra parto, estas poziciataj aliaj du palacoj el la XVII-a jarcento. Ĉu el ili havas mezuro komparebla kun nia Reĝa Palaco. En unu loĝis la nobelo kiu estis okupita pri la staloj kaj la jungitaroj de la reĝadomo. Ekzisti, do, proporcion inter mastroj kaj iliaj servantoj. Ni estis tre lacaj kaj ni retiris al hotelo.

En sekvonta mateno ni sentis ankoraŭ tre laca. La aliaj el grupo sekvis viziti , ankoraŭfoje, la Luvru muzeon, pro revidi la artajn verkojn trapasitaj tro rapide al precedenta vizito kaj, poste , forveturi al Hispanio. Mi ne sentis ebla

Scanned with OKEN Scanner

apoi să plece în Spania. Nu m-am simțit în stare pentru un asemenea efort. Aveam și interdicție medicală de a mă expune temperaturilor excesive. Banii abia îmi ajungeau pentru repatriere. Pentru o mai mare siguranță, domnul Paul Mihailovici mi-a împrumutat 100 USD. Așa încât la ora 11 locală am luat trenul spre Strasburg de unde aveam legătură imediată spre München. Eram singur și mă simțeam stingher. O studentă franțuzoaică m-a rugat s-o ajut la așezarea pe raft a geamantanului. Apoi m-a invitat să iau loc lângă dânsa. M-a întrebat de unde sunt și unde călătoresc. S-a bucurat când a aflat că de la Strasburg urmează să iau trenul spre München. Avea același drum. Făcea facultatea în acest oraș german. Probabil că avea nevoie de ajutor la transportul bagajelor.

Trenul care ne-a preluat spre Munchen era ful. M-am urcat unde am putut, pierzând-o pe franțuzoaică pe drum. Vagonul german, extrem de curat, din construcție permitea așezarea călătorului fără loc pe scară. De altfel, un grup de tineri germani ocupase tot spațiul din fața grupului sanitar, mie revenindu-mi spațiul dinspre scara vagonului. La un moment dat, un tânăr englez care avea un loc în vagonul alăturat rezervat nefumătorilor, intrase în spațiul ocupat de noi

pro simila strecо. Mi havis ankaŭ medicinan malpermeson min submeti al ekscesaj temperaturoj. La monoj apenaŭ sufiĉis al mi ,pro returni patruje. Pro pli granda sekureco, sinioro Paul Mihailovici pruntedonis al mi 100 USD. Tiel ke al 11-a horo(loka), mi prenis la trajno al Strasburgo de kie mi havis la tujan kunligon al München. Mi estis sola kaj mi sentis ĝenata. Franca studentino petis min helpi ŝin al surmeto de la valizo en la breto. Poste, invitis min sidiĝis apud ŝi. Ŝi demandis min de kie mi estas. kaj kien mi veturas Ŝi. Ĝojiĝis kiam ŝi eksciis ke de Strazburgo mi sekvas preni la trajno al München. Ŝi havis la saman vojon. Ŝi estis studentino en ĉi-tia germana urbo. Verŝajne ŝi havis bezonon pro la transporto de la pakaĵoj.

La trajno,kiu prenis nin al Müncheno , estis plenplena. Mi suprenіris kie mi povis kaj mi perdis studentinon sur voje. La germana vagono, ekstreme pura, permesis, pere de konstruo, la poziciigo de la pasaĝero sen rezervita loko, sur ŝtuparo. Alie grupo de germanaj jumuloj okupis la tutan spacon antaŭ de necesejo kaj al mi ofertante la spaco al vagonŝtuparo. Al iu momento, jumulo angla, kiu havis lokon en la najbara vagono rezervita al nefumantoj, eniris en la spaco okupita de ni, pro fumi. Neniu, el tiuj kiuj estis en tia zono starante, ne estis fumanto. Kiam li

Scanned with OKEN Scanner

pentru a fuma. Nici unul din cei ce ne aşezasem în aceea zonă nu se fuma. Când şi-a aprins ţigara, unul dintre tinerii germani exclamă aparent fără adresă: „Wir rauchen nicht". Englezul rânji ironic, stinse ţigara şi se retrase. Eram satisfăcuţi. Curând veni şi conductorul. Constată că eu nu aveam supliment de 9 mărci pentru rangul acelui tren. I-am explicat că nu am avut timpul necesar să îl procur şi că nu aveam la mine decât franci francezi. În plus, nu ocupasem nici un loc în vagon. Nu l-am convins să nu-mi ia banii pe supliment. I-am dat o bancnotă de 50 de franci în schimbul suplimentului şi restului în mărci germane, calculat exact la paritate. După un sfert de oră s-a reîntors şi m-a invitat în vagon pe un loc. Prin comportamentul lui şi prin întreaga ambianţă din vagon, mi-a oferit o lecţie de civilizaţie a relaţiei călător – controlor.

Nu l-a interesat amenda, din care orice omolog român şi-ar fi făcut argumentul hotărâtor pentru rezolvarea cazului.

Asupra elementelor de confort din vagon nu voi insista aici, deoarece ele au făcut obiectul mai multor articole pe care mi le-a găzduit săptămânalul „Cuget românesc" şi cotidianul „Gazeta de Transilvania".

ekbruligis la cigaredon, iu germana junulo eksklamas, ŝajne, senadre-so: „Wir rauchen nicht". La anglulo ridaĉis ironie kaj estingis la cigaredon kaj retiriĝis. Ni estis kontentigataj. Baldaŭ venis ankaŭ la kontrolisto. Li konstatis ke mi ne estis havante la suplementon de 9 germanaj markoj por la rango de tiu trajno. Mi esplikis al li ke mi ne havis la bezonatan tempon pro akiri ĝin, kaj ke mi havis ĉe mi,nur francajn frankojn. Plue, mi ne estis okupante iun lokon en vagono. Mi ne povis konvinki lin ne preni de mi la monon pro suplemento. Mi donis al li banknoton de 50 frankoj en ŝanĝo de la suplemento kaj la ceteron, en germanaj markoj kalkulita ekzakte al kuranta kurson. Post unu horkvarono li revenis kaj invitis min en vagono , sur unu loko. Pere de lia konduto kaj pere de tuta atmosfero el vagono, li ofertis al mi leciono de civilizacio de la rilato pasaĝero – kontrolisto.

Ne interesis lin monpunon,el kiu iu ajn rumana omologo farus, al li mem, la decidigan argumenton pro la solvigo de la kazo.

Mi ne insistas ĉi-tie pri la konfortelementoj el vagono, ĉar ili faris la objekton de la pli multaj artikloj kiujn al mi publikigis la semajnrevuon,,CugetRomânesc"ka j la ĵurnalon ,, Gazeta de Transilvania"

Scanned with OKEN Scanner

Foto nr. IV.4.13. Ca şi noi, cu o altă ocazie s-a minunat şi doctorița Cristina Aldeşiu de confortul dinttr-un vagon de călători german

Simile kun ni, en alia veturado, ankaŭ la doktorino Cristina Aldeşiu ĝuĝis ŝin dank al konforton de la germana personvagono

Am coborât la München, de unde, în mai puțin de două ore aveam tren direct spre România. Am avut suficiente mărci (de la conductorul din celălalt tren) pentru a-mi lua o gustare frugală şi o cafea. După ce am obținut toate informațiile, m-am dus cu circa un sfert de oră înainte de plecare la trenul care avea să mă ducă acasă. Eram foarte obosit şi m-am adresat însoțitorului vagonului de dormit informându-mă, în limba germană, asupra costului călătoriei la cuşetă. „Vorbiți româneşte", îmi ceru acesta. Vagoanele din garnitură erau româneşti. Bucuria mi-a trecut imediat ce mi s-a comunicat tariful. Trenul era aproape gol şi a început să mă cuprindă frica. După ce trenul s-a pus în mişcare, l-am rugat pe conductor să mă încuie în compartimentul meu pentru a putea dormi. Cererea mi-a fost

Mi subeniris al München, de kie, en pli malmulte da 2 horoj, mi estis havante rektan trajnon el Rumanio. Mi havis sufĉe da germanajn markojn (de al kontrolisto el alia trajno), pro preni malriĉan manĝeton kaj kafon.Post mi obtenis ĉiujn informojn, mi iris, preskaŭ kvaron horon antaŭ forveturo, al trajno kiun havis alporti min hejmen.Mi estis tre laca kaj mi turnis al la dormvagonestro petante informojn, german-lingve, pri la kostoj de la veturadò en kuŝvagono (aŭ kuŝkupeo).,, Ĉu vi parolas ruman-lingve?", demandis tion.La vagonoj el vagonaro estis rumanaj. Min ĝojo finiĝis tiuj kiam mi eksciis la tarifon.La trajno estis preskaŭ malplena kaj komencis enhaviĝi la timon.Post kiam la trajno ekveturis, mi petis la kondukiston min ŝlosigi en mia kupeon pro mi povi dormi. Mian peton estis kon-

Scanned with OKEN Scanner

satisfăcută după ce i-am arătat conductorului permisul internațional. S-a uitat la mine cu o uimire amestecată cu admirație. Eram singurul român din tren care se repatria.

Nu știu când am trecut în Austria. La Gantz m-a trezit conductorul austriac și mi-a cerut legitimația de călătorie. Descoperi că nu aveam semnătura depusă pe permisul internațional. Mi-am scos pixul și mi-am depus semnătura pe document. Apoi i-am arătat pașaportul ca să-l conving de autenticitatea semnăturii. M-a abandonat fără să încuie compartimentul. Mă aflam pe tronsonul cel mai periculos al rutei. Curând intră în compartiment un individ tuns chel. La noi numai puşcăriaşii erau tunşi astfel. (Acum chelia e la modă şi la noi). Era un om simplu dar binevoitor. Mă rugă să-mi continui somnul, dar nu eram în stare. Atunci a plecat din compartimentul meu. L-am văzut coborând într-o gară și m-am mai liniştit.

La Viena aşteptam să se aglomereze trenul, ceea ce nu s-a întâmplat până în Ungaria. De-abia aici m-am liniștit. Până la granița cu România am avut norocul să călătoresc cu oameni serioși.

La Bekes Csaba trenul s-a umplut cu cei care cumpărau mărfuri din Ungaria pentru a le vinde în România.

tentita, post kio mi montris al kontrolisto la internacian fervojistan bileton. Li rigardis al mi mirante, miksita kun admiro.Mi estis estanta la solan rumanulo el trajno, kiu estis repatrujanta.

Mi ne scias kiam ni trapasis en Aŭstrio. Ĉu Graz mi estis ekvekigita fare de aŭstra kontrolisto, kiu demandis min pri la veturbileto. Li estis malkovrata ke mi ne havas la signaturo sur la internacia bileto. Mi elprenis skribilon kaj deponis la subskribon sur dokumento. Poste, mi montris al li pasporton, pro konvinki lin pri la aŭtentikeco de la signaturo. Li abandonis min sen ŝlosigi la kupeon. Mi estis veturante la plej dangera sektoron de la itinero. Baldaŭ estis eniranta en kupeo senharan ulon. Ĉe ni,nur malliberigataj estis tiel tonditaj. Li estis simpla homo, sed benevolante. Li petanta min daŭrigi la dormon, sed mi ne estis eblanta. Tiam li forlasis mian kupeon. Mi vidis lin subenirante en la unua stacidomo kaj mi plitrankviliĝis.

Ĉe Vieno mi ekspektis ke la trajno devenos pli plena, kion ne okazis ĝis Hungario. Apenaŭ(ĵus) ĉi-tie mi trankviliĝis. Ĝis al landlimo kun Rumanio mi havis la fortunon veturi kun seriozaj homoj.

Ĉe Bekes Csaba la trajno plenplenis kun tiuj kiuj estis aĉetante la varojn el Hungario pro vendi ilin en Rumanio.

Scanned with OKEN Scanner

Prima stație în care a oprit trenul nostru pe teritoriul României, a fost Curtici. Aici a trebuit să cobor pentru a-mi viza permisul de călătorie pe teritoriul patriei mele. Permisul internațional era valabil numai pe teritoriul altor state, care aveau convenții speciale cu CFR .

Când m-am întors la vagonul meu, am constatat cu supărare că locul meu era ocupat. În starea mea de oboseală nu era plăcut să călătorești în picioare încă 325 de km. Am răzbit să ajung până la ușa primului compart. Înăuntru călătorea, în mijlocul a numeroase bagaje, o tânără, singură, care își rezervase tot compartimentul.

M-a poftit în compartimentul ei, probabil pentru a avea mai multă siguranță în acele circumstanțe și i-am inspirat încredere.

Mi-a spus că este ziaristă și că a fost la studii în capitala Franței. Îmbolnăvindu-se, nu și-a mai putut continua preconizatele studii, etc. Din discuții deduceam că avea o boală mintală. I-am suportat logoreea până la Brașov, dar nu am călătorit în picioare, așa încât călătoria mea de atunci s-a terminat cu bine.

*

La unua stacidomo en kiu haltis nian trajnon sur la rumana teritorio, estis Curtici (legu Kurtiĉ). Citie mi bezonis descendi pro akiri la vizon sur vojaĝpermeso, por veturi en la teritorio de la mia patrujo. La internacia vojaĝpermeso estis val-ida nur en eksterlandoj, kiuj havis specialajn konvenciojn kun Rumanan Fervojan Administracion– CFR.

Post la mia reveno en mia vagono, konstatis, ĉangrene, ke mian seĝlokon estis okupita. En mia stato de laceco, estis malplezure vojaĝi ankoraŭ 325 kilometrojn, starante. Mi sukcesis atingi la unua kupeon, ene de kiu estis vojaĝanta sola junulino kunekun multajn pakaĵojn. Pro tio ŝi rezervis la kupeon entute.

Ŝi invitis min ene kupeon kaj ofertis al mi multdezirantan lokon, sed kaj por akiri plej mulltan sekurecon en tiuj cirkonstancoj.

Do, mi enspiris fidi al ŝi. Ŝi rakontis de mi, ke ŝi revenis al Parizo, kie estis venata por la fakaj studoj. Ŝi pretendis ke estis ĵurnalistino, ke – intertempe – malsanigis kaj poste, ŝi estis devigata interrompi programatajn studojn, k.t.p. Diskutante, mi konstatis ke ŝi estis suferanta da mensmalsanon. Pro tio mi akceptis ŝian logoreon ĝis Braşovon, sed mi ĝojante de preskaŭ bonajn kondiĉojn kiu ŝi ofertis al mi por vojaĝi ĝis hejme.

*

Văzusem multe şi toate acestea îmi amplificau supărarea împotriva acelora care văzuseră aceleaşi lucruri, sau mai multe, cu mult înaintea mea, deţineau funcţii de decizie dar, până la aceea dată (1996) nu făcuseră mai nimic pentru România. Unii amploaiaţi din Regionala C.F Braşov susţineau necesitatea măririi tarifelor de călătorie pe calea ferată, fără să stabilească o legătură între acestea şi nivelul câştigurilor românilor – pe de o parte – şi între gradul de confort oferit de trenurile româneşti şi tarifele preconizate – pe de altă parte. Şi în alte sectoare social-economice se observa aceeaşi decădere şi lipsă de interes pentru micşorarea decalajelor faţă de Europa de Vest. Atunci, în 13 articole de ziar am încercat să-mi exprim opiniile vizând sectoarele economice în care aveam o mai precisă cunoaştere a faptelor. Săptămânalul „Cuget românesc" din Braşov mi-a găzduit 7 din cele 13 articole, în numerele 179, 180, 181 şi 182 din 2, 9, 16 şi 23 august 1996. Conţinând note foarte critice la adresa rezultatelor „reformei" aplicate în mai multe domenii de către oficialii vremii, este lesne de înţeles de ce nu s-au publicat şi celelalte articole sub titlul „C. F. R – ESPERANTO – EUROPA". De

Mi estis vidante multojn kaj ĉiuj ĉi-tiojn estis al mi plifortigante la bedaŭron kontraŭ tiuj, kiuj estis vidintaj la samajn aferojn, aŭ pli multajn, multe antaŭ de mi, estis posedantaj de decidfunkciojn, sed , ĝis tiea dato(1996), estis farintaj preskaŭ nenion por la Rumanio. Iuj funkciuloj el Fervoja Distrikto Braşovo estis asertantaj la bezonon de la veturtarifoj plialtĝo sur fervojo, sen etabligi iun kunligon inter ĉi-tiaj kaj la nivelo de la gajnoj realigitaj de rumanoj – sur unu flanko – kaj inter la konfortgrado ofertita fare de rumanaj trajnoj kaj la antaŭ vidataj tarifoj – sur la alia flanko. Ankaŭ en aliaj ekonomikaj socialaj sektoroj, oni estis observata la saman degradon kaj de intereso pro la malgrandigo de la diferencoj rilate al Okcidenta Eŭropo. Tiam, mi sercis, en 13 ĵurnalartikloj, esprimi miajn opiniojn rigardante la ekonomikaj sektoroj en kiu mi estis havanta pli precizan konon de la aferoj. La semajnaperanta revuo „Cuget românesc" el Braşovo publikigis 7 el tiuj 13 artikloj, en la numeroj 179,180,181 kaj 182 en la datojn de 2,9,16, kaj 23 Aŭgusto 1996. En havante notojn tre kritikajn al adreso de la rezultoj „de la reformo" aplikataj en pli multaj kampoj, fare de la tempo, estas facile kompreni kial ne plu publikigis ankaŭ la aliajn res-tantajn artiklojn sub la titolo „CFR – ESPERANTO –EŬROPO". Alie, al ĉi-

altfel, la acest titlu, redacția săptămânalului ținuse să adauge: „un standard greu de atins".

La data când finalizez această parte a lucrării, am satisfacția că multe din problemele semnalate în acele articole și-au găsit rezolvarea, adesea într-un mod fericit, mai ales în domeniul construcțiilor și amenajărilor hoteliere. Este regretabil că fluxurile de turiști iau alte direcții decât România, cu toate neajunsurile încă sesizabile și în acest domeniu.

Trenurile noastre de călători, utilizate mai ales de majoritatea nevoiașă a românilor, au rămas, însă, la fel de lipsite de confort (2006).

tia titolo, la redakcio de la semajna revuo, estis teninta aldoni: „standardo malfacile atingebla"

Ĉe la dato kiam mi finigas la ĉitian parton de la verko, mi havas la kontenton ke multajn el la aferoj signalataj en tiaj artikoloj, trovigis sin la solvojn, ofte feliĉe maniere, precipe en la kampo de la konstruoj kaj plibonigaj de la hoteloj. Estas bedaŭrinde ke la turistaj fluksoj prenas aliajn direkciojn ol Rumanion. Estas vere ke ekzistas, ankoraŭ, malplenumigojn percepteblajn ankaŭ en ĉi-tiu brancxo.

La niajn pasaĝerajn trajnon restis simile mankantaj de konforto, kiel ili estis pli frue, por la larĝa, multnombra, malriĉa publiko (2006).

CAP.IV.5. PRIN EUROPA CENTRALĂ

A trebuit să muncesc din greu, să mă chivernisesc, să-mi plătesc datoriile şi să economisesc cât pot pentru a mai putea ține pasul cu colegii mei esperantişti feroviari. Mişcarea prin capitalele Europei Occidentale mă remonta şi psihic, dar mai ales fizic. Nu mai simțeam milioanele de ace în picioare cu aceeaşi frecvență. În timpul liber făceam lungi plimbări prin cartierul în care locuiesc. Dar viața se înăsprea cu fiecare zi şi aceasta îmi amplifica dorința de evadare. Congresul al 49-lea al IFEF de la Kosice (Slovacia) 1997 a venit la timp.

Alte griji, alte împrumuturi, alți giranți. Colegii mei de la Curtea de Conturi, unde lucram în 1995, au fost cu toții alături de mine.

Fără să mă depărtez de ieşeni, reîntâlnirea, după 40 de ani cu Grigore Velea (pe care-l reținusem de la balurile frecventate în tinerețe), la Târgu Mureş şi opțiunile fiecăruia cu privire la data plecării, a condus la formarea unui alt grup: eu, Grig şi doamna Adina Moise din Constanța.

ĈAP.IV.5. TRA LA CENTRA EŬROPO

Mi devis trude labori kaj longe saĝe ŝpari, pagi miajn ŝuldojn kaj denove ŝpari ke mi povi teni paŝon kun miaj fervojist-esperantistaj kolegoj. La movado tra la ĉefurboj de la Okcidenta Eŭropo estis al mi revivanta ankaŭ psike, sed, precipe, fizike. Mi ne plu estis sentanta la milionojn de pikiloj en la piedoj, aŭ almenaŭ kun la sama frecvenco. En la liberatempo mi estis faranta longajn promenadojn tra la kvartalo en kiu mi loĝas. Sed la vivo estis senindulganta kun ĉiu tago kaj tio estis amplifikanta la eskapad-deziron. La 49-an IFK de al Koŝice (Slovakio) el 1997 venis oportune.

Aliaj sorgoj, aliaj pruntеprenoj kaj aliaj garantantoj. Miaj kolegoj de al Korto de Kontoj, kie estis funkcianta en la jaro 1955, estis ĉiuj apude de mi.

Sen forigi de Iaşi loĝantaj amikoj, la denova renkontiĝo, post 40 jaroj kun Grigore Velea (kiun mi konis al la baloj frekventitaj en juneco), al Târgu Mureş, kaj la elektoj de ĉiu ĉeestanto pri la dato de la foriro, kondukis nin al la formado de alia mikrogrupo: mi, Grig kaj la sinjorino Adina Moise el Constanța.

Scanned with OKEN Scanner

Ne-am reunit cu marele grup în rapidul „Carpaţi" şi – mai ales – în gara Budapest Keleti, unde garnitura noastră a fost manevrată de mai multe ori şi cuplată la trenul care pleca spre Polonia prin Slovacia, după circa patru ore de la sosirea în gara budabestană.

Am sosit în gara Kosice în data de 09.05.1997, în jurul orei 14^{00}. Nu ne aştepta nimeni. Îmi amintesc cum ani de-a rândul i-am aşteptat pe colegii străini, inclusiv slovaci, în gara Braşov, la acţiunile esperantiste organizate de noi. După mai multe telefoane, pe la ora 17^{00} reusisem să ne cazăm la hotelul Slovan şi apoi să reperăm locul unde se ţinea Congresul şi celelalte activităţi programate la Kosice. Ne-am reîntâlnit cu vechii colegi din Cehia, Ungaria, Germania etc. Centrul istoric al oraşului era în sărbătoare. Congresul nostru se suprapunea zilelor oraşului Kosice. Scene, spectacole ample şi multă bere. O populaţie extrem de civilizată, de la copii la adulţi. Nu am întâlnit nici cel mai mic gest de impolitețe sau aroganţă.

Pe o clădire din centrul istoric am remarcat efigia inginerului Croitoru. N-am reuţit să aflu cine a fost el, dar această „descoperire" a mea îmi vorbea de disponibilitatea

Ni rekunigis kun la granda grupo en la rapido „Carpaţi kaj – precipe – en la stacio Budapest Keleti, kie la nia trajnkompono estis rangîrita plufoje kaj kuplita al la trajno kiu estis foriganta al Pollando tra Slovakio, post preskaŭ kvar horojn de la alveno en la budapesta stacidomo.

Ni alvenis en la stacidomo Koŝice la 09-an de Majo 1997 je ĉircaŭ 14.00 horo. Atendis nin neniu. Mi memoras kiel jarlonge ni atendis niajn eksterlandajn kolegojn, inklusive la slovakojn, en la stacidomo Braşov, partoprenantaj al la esperantistaj agadoj organizataj fare de ni. Post pli multaj telefonalvokoj, je ĉirkaŭ 17^{00} horon ni sukcesis atingi nian hotelon Slovan kaj poste trovi la kongresejon, kie okazigos ankaŭ aliaj agadoj programitaj en Koŝice. Ni rerenkontiĝis kun malnovaj kolegoj el Ĉehio, Hungario, Germanio, k.t.p. La historia centro de la urbo estis estanta dum festoj. Nia kongreso estis koincidanta kun „La tagoj de la urbo Koŝice". Scenoj, ampleksaj spektakloj kaj multan bieron. Loĝantaro ekstreme civilizata, de al infanoj al la plenaĝuloj. Ni renkontigis nek la plej malgrandan geston de nonĝentileco aŭ aroganteco.

Sur konstruaĵo el la historia centro mi rimarkis reprezentaĵo de la figuro de iu inĝeniero Croitoru (Tajloro - rumana nomo). Mi ne sukcesis ekkoni kiu estis li, sed ĉitia „malkovro" fare de mi, estis

acestui popor harnic, mândru şi cuviincios de a recunoaşte valorile, indiferent de etnia căreia le aparţin.

Partea medievală şi cea modernă a oraşului avea ceva în comun cu Braşovul, ceea ce a avut darul de a mă binedispune.

Am primit mapele cu programul definitiv al Congresului, în care am găsit poate cea mai completă Carte a Congresului din toate câte ni s-au dat la reuniunile IFEF la care am participat. Spre deosebire de italieni, olandezi etc., slovacii au reuşit să-i includă în lista participanţilor şi pe români şi această listă se regăseşte şi în cartea Congresului.

Organizatorii slovaci au respectat cu stricteţe programul publicat. Nu mai insist asupra modului de desfăşurare a lucrărilor Congresului, faţă de care nu s-ar putea formula vreun reproş.

Ceea ce ni s-a facilitat „excongres" are darul de a înfrumuseţa amintirile noastre. Am vizitat micul oraş Poprad ,care găzduia şi un' „bazar." Această formă de comerţ se tradiţionaliza şi în ţările Europei Centrale şi de Est, foste satelite ale imperiului sovietic. Aici ne-a impresionat operativitatea cu care slovacii trecuseră la modernizarea blocurilor de locuinţe din Poprad, adăugându-le

parolanta al mi pri la disponemeco de la ĉi-tia laborema, fiera kaj deca popolo pro rekoni la valorojn, indiferente de la etnio kiesa ili apartenas.

La mezepoka parto de la urbo ankaŭ tia moderna estis havanta ion komune kun tia de Braŝovo, tio kio havis la efekton de bonedisponiĝi min.

Ni ricevis la aktuaĵojn kun definitiva programo de la Kongreso, en kiu ni trovis la plej kompletan kongresalibron el ĉiuj mi ricevis al la IFEF Kongresoj al kiuj mi partoprenis. Malsimile al italoj, nederlandanoj, k.t.p., la slovakoj sukcesis inkludi en la partoprenantlisto ankaŭ la rumanojn, kaj ĉi-tia listo oni troviĝas ankaŭ en la Kongreslibro.

La slovakaj organizantoj respektis strikte, la publikitan programon. Mi ne plu insistas pri la disvolviĝmaniero de la kongreslaboroj, kiurilate oni ne povus formuli ion riproĉon.

Tio kio al ni faciligis krom kongreso, havas la gracon plibeligi niajn rememorojn. Ni vizitis la malgrandan urbon Poprad, kiu estis gastiganta ankaŭ riĉan „bazaron." Ĉi-tia formo de komerco oni estis tradiciizanta ankaŭ en la landoj de la Centra kaj Osta Eŭropo, ekssatelitaj al la sovjeta imperio. Ĉi-tie, min impresis la rapidmanieron kun kiu la slovakoj estis pasintaj al la modernigo de la apartamentblokoj el Poprad, pere de aldono de mansardoj, apogplakoj kaj arkitektur

Scanned with OKEN Scanner

mansarde, şarpante şi elemente de arhitectură menite a le umaniza.

Am vizitat, cu ghid asigurat de organizatorii locali, cetatea medievală Bardejov, o localitate foarte bine gospodărită. Edilii locali au reuşit să pună în valoare tot ceea ce poate vorbi despre istoria şi creativitatea acestui popor. Ceasul solar de pe turnul bisericii de aici, pentru mine repre-zenta o noutate având în vedere că abia peste un an „descopeam" un asemenea ceas şi în România, la Sighetul Marmaţiei. Cândva vecini cu Slovacia (vezi harta anexată nr.IV.1), interferenţele culturale în Maramureşul istoric sunt şi astăzi sesizabile.

elementoj celitaj harmoniigi ilin humanizantaj.

Ni vizitis, kun ĉiĉerono asekurita fare de LKK, la mezepokan civiton, Bardejov, loko tre bone mastrumata. La lokaj urbestraranoj sukcesis meti en valoro ĉion kion povas paroli pri la historio kaj kreikapacito ĉi-tiesa popolo. La suna horologo de sur preĝejturo, de ĉi-tie, estis reprezentanta por mi, novaĵon, konsiderante ke apenaŭ post unu jaro, mi estis „malkovranta" similan horloĝon ankaŭ en Rumanio, al Sighetu Marmaţiei. Iam ni estante najbaroj kun la slovakoj (vidu la aldonitan mapon nr.IV.5.1), la kulturajn interferojn , en la Historia Maramureş, estas ankoraŭ hodiaŭ senteblaj.

Foto nr.IV.5.1. Slovacia Bardejov 1997.

La urbo Bardejov - Slovakio 1997.

Cu remarcabilul său spirit organizatoric, domnul inginer Paul Mihailovici a reuşit să ne capaciteze să vizităm Polonia cu tot grupul românesc care a participat

Kun sia rimarkinda spirito organiza, la sinjoro inĝeniero Paul Mihailovici (Mihajilovič) sukcesis determini nin viziti Pollandon, kune kun tuta rumana

la al 49-lea confres al IFEF de la Kosice.

În dupăamiaza zilei de 14 mai 1997, am descins în gara Cracovia. Căldura era înăbuşitoare pentru ultima lună a primăverii. Doamna Adina Moise împreună cu domnul inginer Emil Tudorache s-au aventurat în oraş, doar-doar vor putea identifica adresa vreunui coleg esperantist polonez, care să ne ajute la cazare. S-au întors în gară după patru ore, fără rezultatul scontat. Tot grupul era copleşit de oboseală şi de căldură. Hotelurile din jurul gării Cracovia nu aveau nici un loc liber. O chioşcăriţă mi-a luat 3USD pe un recipient pe 2 litri de apă tonică.

După lungi deliberări, aproape de miezul nopţii, domnul ing. Emil Tudorache l-a abordat pe şeful staţiei şi în limba germană i-a cerut să ne cazeze în camerele rezervate personalului de tren. Am încercat să îl ajut, dar limba din gură nu mă mai asculta. Pan Woicsek – aşa se numea şeful staţiei – a fost foarte amabil, ne-a amintit de Ion Ţiriac şi de Hagi şi de faptul că polonezii aveau un tenisman de anvergură pe timpul lui Ţiriac şi îl chema tot Wojcsek.A avut amabilitatea să-mi dea adresa de acasă, pe care, din când în când, expediez câte o ilustrată din Braşov. Ne-am cazat după

grupo kiu partoprenis al la 49-an IFK el Koŝice .

En la posttagmezo de la tago de 14 de Majo 1997 ni elvagoniĝis en la stacidomo Krakovio. La varmo estis sufokanta por la lasta monato de la printempo. La sinjorino Adina Moise kune kun s-ro Emil Tudorache aventuriĝis en la urbo, ja ĉu povas trovi la adreso de iu doktoro esperantista pola samideano, konatulo de la Adina, kiu helpi nin akiri gastigejon.Ili turnis en la stacidomo post kvar horojn, sen esperantan rezulton.Tuta grupo estis estanta aflikata fare de laceco kaj de varmo. La hoteloj apude de stacidomo Krakovio estis havantaj nenion liberan lokon. Kioskvendistino prenis de mi tri dolarojn por du litrojn de tona akvo.

Post longaj interkonsiliĝoj, al la noktomezo, s-ro Emil Tudorache trovis la deĵor-staciaĉefo kaj – en germana lingvo – petis lin aprobi ke ni ĉiuj estu gastigantaj en la ĉambroj rezervitaj al la personaro de trajno. Mi serĉis helpi lin, sed mia lingvo el buŝo, ne plu aŭskultis min. Pan Wojcsek (Wojĉek), tiel estis numata la staciaĉefo – estis tre afabla. Li memorigis al ni pri Ion Ţiriac kaj Hagi kaj la fakto ke ankaŭ la polonoj estis havantaj tenismano (tenisludanto) samtempulo al Ţiriac kaj li nomiĝis ankaŭ Wojcsek. Li havis afablecon doni al mi la hejmadreson, kiun, periode, mi sendas po unu poŝtkardon el Braşov. Ni estis

Scanned with OKEN Scanner

voia noastră şi ne-am bucurat că am putut face câte un duş.Locul de cazare ne-a costat 12 zloţi pe noapte, ceea ce ni s-a părut rezonabil.

În 15.05.1997 ne-am trezit târziu. Am luat act de faptul că gara se afla în plină modernizare, că şi polonezii au vagabonzii lor care populează zonele mai îndepărtate de clădirea gării şi unde nu era indicat să te aventurezi.

Terasele din jurul gării, pe lângă mâncare, ofereau din belşug bere fără alcool.

Apoi am colindat frumosul oraş în lung şi în lat. Peste tot am putut admira rafinamentul arhitecturii poloneze, dar şi nobilul parfum al patriotismului local pe care îl emana.

Auzindu-ne vorbind româneşte, o doamnă cu un câine lup a intrat în vorbă cu noi. Câinele, simţindune prieteni, pe cei 2 – 3 din grup, ne-a onorat cu câte o limbă pe obraz. Nu a rămas nici un muzeu şi nici o biserică mai mare pe care să nu o vizităm. Am asistat la o mare sărbătoare reformată:

„confirmarea" copiilor ca drept credincioşi, după ce fiecare îşi declama poezioara pe care o învăţase pentru acest eveniment. Două steaguri alb-roşii uriaşe, aşezate în cruce, împodobeau

gastigataj laŭ nia volo kaj ni estis ĝojaj ke ni povis havi (preni) po unu duŝon. La gastiglokon kostis nin 12 zlotojn po nokto, tio kio ŝajnis al ni akceptebla.

En la 15 Majo 1997 ni ekvekiĝis tarde. Ni notis ke la stacidomo estis troviĝanta en la plena modernizado, kaj ke ankaŭ la poloj havas iliajn vagabondojn kiuj populas la zonojn pli malproksimaj de stacidomo kaj kie ne estis rekomendata aventuriĝi.

La terasoj el proksimeco de la stacidomo estis ofertantaj krom manĝaĵon, plenplene da biero sen alkoholo.

Poste, ni vagadis tra la bela urbo, longe kaj transverse. Ja, ĉie mi povis admiri la rafineco de la pola arkitekturo, sed ankaŭ, la nobelan parfumon de la loka patriotismo kiun ili emanas.

Aŭdanta nin parolantaj rumane iu sinjorino kun lupa hundo eniris nian interparoladon. La hundo, sentanta nin kiel amikoj, tiujn 2-3 el mikrogrupo ĝi honorigis nin pere de leko (kun lingvo) sur nia vangoj. Ne restis nek unu muzeo kaj nek unu pli granda preĝejo kiun ni ne vizitis. Ni asistis al granda festo reformata:

"la konfirmo" de la adoleskantoj kiel rektaj kredantoj, post kio, ĉiu infano estis deklamanta la poeziaĵon kiun li estis lerninta pro ĉi-tia evento. Du flagoj kun ruĝa kaj blanka koloroj sed grandegaj, lokigitaj en kruco formo, estis ornanta la interno de la respektiva

Scanned with OKEN Scanner

interiorul bisericii respective. In plin centru, din turnul unei clădiri monumentale, un gornist semnala ora exactă. O doamnă ieşise în faţa casei, pe trotuar, ţinând pe după umeri, în loc de maramă, un şarpe uriaş, care-i răspundea la mângâieri prin ... neagresiune. Doamna, când obosea, mai lua loc pe scaunul pe care şi-l adusese din casă. Într-o farfurie se strângea mărunţişul menit să-i recompenseze curajul.

Cracovia era plină de turişti. Deci, mişcarea turistică nu stagnase ca în România. Coşurile fabricilor fumegau. Pe şosele, basculantele circulau pline, iar pe calea ferată trenurile de marfă, pline şi ele, circulau frecvent. Deci aici nu ajunsese, încă, anchiloza economică de la noi.

Seara ne-am retras în camerele din gară, unde mai puteam dormi, contra cost, încă două nopţi.

În dimineaţa zilei de 16. 05. 1997, ne-am hotărât să vedem Varşovia. În câteva ore am parcurs centrul oraşului. Apoi, aflând că marele stadion, în zilele de lucru, era transformat într-un bazar imens, ne-am îndreptat într-acolo. Până la stadion a trebuit să străbatem un parc cu arbori umbroşi şi cu dotări civilizate. Bazarul la care am ajuns ne-a încântat, atât ca

preĝejo. En plena centro, el la turo de la monumenta konstruaĵo, kornetisto estis signalizanta la ekzaktan horon. Iu sinjorino estis elirita antaŭ ŝia domo, sur la trotuaro, portanta sur ŝultroj anstataŭ silka vualo (nomita ĉe ni „marama") grandegan serpenton kiu al li estis respondanta al molaj movoj de amo pere de...nonagreso.La sinjorino, kiam ŝi estis lacanta , estis plu sidanta sur la seĝo kiun ŝi ĝin estis alportinta el hejmo. Iu unu telero oni estis kolektanta la moneraron celita rekompenci la ŝian kuraĝon.

Krakaŭ estis estanta plena kun turistoj. Do, la turista movado ne estis stagnanta kiel en Rumanio. La kamentuboj estis fumantaj. Sur ŝoseoj la baskulkamionoj estis cirkulantaj plenaj, kaj sur la fervojreloj, la vartrajnoj, ankaŭ plenaj, estis cirkulantaj frekvence. Do,ĉitie ne estis atinganta ekonomia ankilozigo de al ni.

Vespere ni retirigis al la ĉambroj el stacidomo, kie ni estis permesataj dormi –pagante- ankoraŭ du noktojn.

En la mateno de la 16.05.1997 ni decidis nin viziti Varŝovion .En kelkaj horoj ni trapasis la urbocentron. Poste, eksciante ke la granda stadiono estas transformita, en la labortagoj, en grandega bazaro, ni direktiĝis tien. Gis la stadiono ni devis trapasi parkon kun umbraj arboj kaj kun civilizitaj dotoj. La bazaro,al kiu ni alvenis, ĉarmigis nin, tiom kiel

Scanned with OKEN Scanner

organizare cât mai ales ca varietate a mărfurilor expuse. Doamnele din grupul nostru şi-au făcut cumpărăturile după gust şi ... după pungă.

Am întâlnit şi un gratargiu din Vrancea, care oferea doritorilor „mici" şi bere poloneză. Într-un ungher, doi chinezi desfăceau „specialităţi culinare specifice" ... la şerveţel. Am recunoscut „împachetatele de primăvară", oferite şi la restaurantul „Marele Zid" din Braşov. La preţul de 3 zloţi eu am cerut şi farfurie, tacâmuri şi sos. Chinezul a fost drăguţ şi m-a servit. După mine, aproape toţi membrii grupului nostru au făcut aceeaşi comandă şi chinezul i-a servit în acelaşi mod.Toată lumea a fost mulţumită, atât cumpărătorii cât şi vânzătorul. În gara Varşovia, aşteptând trenul de Cracovia, am observat un grup de tineri între 15 şi 17 ani, care vorbeau româneşte. Colegii mi-au atras atenţia să nu intru în vorbă cu ei! Le-am ascultat sfatul.

Seara, ajunşi în camerele de cazare din gara Cracovia, s-a hotărât ca Grig Velea şi Teo Grigoraş să plece la Bidgoszcz, pentru a ne caza acolo, cu ajutorul lui Piotr, directorul organizaţiei esperantiste **Mondaturismo** şi bun prieten al lui Grigore Ve-lea. La Bidgoszcz funcţiona şi un prestigios centru de perfecţionare pentru cei care doreau să-şi însu-

organizo, kiom ankaŭ kiel diverseco de la eksponitaj varoj.La sinjorinoj el nia grupo faris al ili mem la aĉetadojn laŭ la gustoj kaj laŭ ... la monujo.

Ni rekontigis ankaŭ rostokradisto el Vrancea (Vranĉa), kiu estis ofertanta al dezirantoj „mici" (miĉj- liliputa kolbaseto, rumana special-aĵo) kaj polan bieron. En anguleto, du ĉiniuloj estis ofertantaj „specifajn kuir specialaĵojn" al... telertuketo. Mi rekonis la „printempaj paketaĵoj", ofertitaj ankaŭ al ristoranto „La granda muro" el Braşov. Al la prezo de tri zlotoj mi pritendis ankaŭ teleron, manĝilaron kaj saŭcon. La ĉiniulo estis ĝentila kaj li servis al mi rapide. Laŭ mi, preskaŭ ĉiuj membroj de la nia grupo, faris la saman mendon kaj la ĉiniulo servis al ili sammaniere. Ĉiu mondo estis kontenta:kaj la vendisto ankaŭ la aĉetantoj.En la stacidomo Varŝovio atendaj ni la trajno al Krakaŭ, mi observis grupon de tri junuloj ,kiuj estis parolantaj rumanlingve. La kolegoj konsilis min, ne parolu kun ili. Mi rispektis ilian konsilon.

Vewspere, ni revenitaj en la gastigĉambroj el la stacidomo Krakaŭ oni estis decidita ke Grig Velea kaj Teo Grigoraş forveturu al Bidgoszcz por gastigi nin helpe de Piotr, la direktoro de la esperantista organizo **Mondaturismo** *kaj bona amiko de la Grigore Velea. Al Bidgoszcz estis funkcianta ankaŭ prestiĝan centron de perfektigo por tiuj kiui estis dezirantaj alproprigi esperanton lin-*

şească limba esperanto.

În ziua următoare, ne-am hotărât să vizităm oraşul Torun, în care s-a născut Kepler – astronomul. Abia de acolo urma să ne deplasăm la Bidgoszcz.

Vistula îşi urma cursul între gara Torun şi oraşul pe care-l deservea. Între gară şi oraş legătura o făcea un lung pod suspendat deasupra fluviului. De pe acest pod se puteau admira împrejurimile, inclusiv digul care proteja oraşul împotriva Vistulei, în perioada când aceasta se umfla şi devenea furioasă.

Torun nu este un oraş mare. Cea mai impozantă clădire este banca din localitate, ale cărei vitralii amintesc de un anume bun gust devenit obişnuit la plutocraţii europeni. În piaţa centrală a oraşului concerta o trupă peruană, delectându-ne cu melodiile lor andine, interpretate la instrumente muzicale la fel de specifice. Evoluţia lor artistică se conjuga cu starea noastră sufletească. De aceea, am cumpărat două casete pe care era imprimată muzica lor. Aceeaşi trupă, după câteva luni, apăru şi la Braşov, unde a evoluat (pe strada Republicii) timp de un an. Aceasta vorbeşte de la sine despre predilecţia braşovenilor pentru muzica romantică a peruanilor.

Am luat câte o cafea într-un bar de zi amenajat la demisolul unei

gvon.

En la sekvonta tago ni decidis nin viziti la urbon Torun, en kiu oni naskiĝis Kepler ,la astronomo. Apenaŭ de tie, ni estis sekvantaj direktigu al Bidgoszcz.

La Vistula mem estis sekvanta sia kurson interstacidomo Torun kaj la urbo kiun ĝi estis servanta. Interstacidomo kaj urbo la kunligon estis farita pere de longa pendiga ponto super la riverego. De sur ĉi-tia ponto oni estis povanta admiri la ĉirkaŭaĵoj, inklusive la digo kiu estis protektanta la urbon kontraŭ la Vistulo en la periodo kiam ĉi-tioestis kreskanta (kiel nivelo) kaj kiam ĝi estis devenanta furioza.

Torun ne estas grandan urbon La plei impona konstruaĵo estas la banko el loko, kiesaj vitraloj rememoras pri noma bongusto devenita kutima al la eŭropeaj plutokratoj. En la centraplaco de la urbo estis koncertanta peruana ensemblo, delektanta nin pere de iliaj andinaj melodioj interpretataj al muzikaj instrumentoj same specifaj. Ilia artista evoluo estis konjuganta kun nia anima stato.Tial mi aĉetis du kasedojn sur kiuj estis presita ilia muziko.La sama ensemblo, post kelkaj monatoj, estis aperanta ankaŭ en Braşov, kie evoluis (sur la Republicii strato) dum unu jaro. Tio kio parolas de si mem pri la kliniĝo de la braŝovanoj por la romantika miziko de la peruanoj.

Ni prenis je unu kafon, en unu tagabaro instalita al la duon sub-

Scanned with OKEN Scanner

clădiri de la marginea dinspre pod a oraşului. Semăna cu un local de pe strada Lungă din Braşov. Întorcându-ne la gară, aici, am dat de tinerii vagabonzi ieşeni pe care-i văzusem cu o zi înainte la Varşovia. Căutau să intre în discuţie cu noi, dar la semnele discrete pe care ni le făcea domnul Mihailovici, nu i-am încurajat. Până la venirea trenului, ne-am odihnit în pădurea frumoasă ce înconjura gara.

În ziua următoare, la ora stabilită, Grig Velea şi Teo Grigoraş ne-au aşteptat în gara Bidgoszcz. Aveam autobuz până la campusul universitar, unde urma să ne cazăm.

Am remarcat, încă odată, modul exemplar în care era organizat transportul în comun pentru populaţia urbană din Polonia. La trecerile de pietoni era, atât semaforizare optică, cât şi sonoră pentru orbi. În fiecare staţie de autobuz, orarul autobuzelor apare şi pe afişajul electronic şi se respectă cu minuţiozitate.

Căminul Centrului de Perfecţionare pentru esperantişti se afla în igienizare şi reparaţiile care se fac în vacanţe la asemenea locaţii. Piotr a răspuns la apelul antemergătorilor noştri şi s-a îngrijit de cazarea noastră. Venind să ne vadă şi să stea de vorbă cu noi, Piotr ne-a relatat că are două locuri de

sojlo de iu konstruaĵo de al marĝeno de la urbo al ponto.Estis simila al lokalo de sur Longa Strato el Braşov. Ni turnante al la stacidomo, ni renkontis de la vagabondaj junuloj el Iaşi kiujn ni estis vidintaj unu tago antaŭen, en Varŝovio. Ili estis serĉanta paroli kun ni sed, al la diskretaj signaloj kiujn s-ro Paul Mihailovici faris al ni, ni ne kuraĝigis ilin. Ĝis al alveno de la traino,ni rispoziĝis en la bela arbaro kiu estis ĉirkaŭanta la stacidomo.

La sekvantan tagon, al la establita horo, Grig Velea kaj Teo Grigoraş atendis nin en la stacidomo Bidgoszcz.Ni estis havantaj aŭtobuson ĝis al universitara kampuso kie ni estis sekvantaj gastiĝi nin.

Mi remarkis ,ankoraŭfoje, la ekzemplan manieron kiel la tranporto komuna estis estanta organizata por la urba loĝantaro el Pollando. Al la piedirantaj trapasejoj estis estantaj optika kaj sonora signalizado ankaŭ por blinduloj. En ĉiu aŭtobusa stacio, la aŭtobusa horaro estis aperanta ankaŭ sur la elektronika afiŝaĵo, kaj estis precize rispektata.

La studenthejmo de la Perfektiza Centro por Esperantistoj estis trovinĝanta en kurso de higienizado kaj estis estanta submetita al la riparoj kiuj, kutime, oni faras dum ferioj al la similaj establoj. Piotr res pondis al la petoj faritaj de niaj antaŭirantoj kaj li zorgiĝis pri nia gastigado. Venanta viziti nin kaj paroli kun ni, Piotr konfesis sin

Scanned with OKEN Scanner

muncă, deoarece nu poate trăi dintr-un singur salariu. Deci, asta ne va aştepta şi pe noi în Uniunea Europeană. **Afară e vopsit gardul şi înăuntru-i leopardul**, cum sună o zicere românească.

Gdansk-ul şi Gdinia răsunau în sufletele noastre ca o ademenire. Acestea au fost primele centre din aşa zisul Bloc Răsăritean, unde muncitorimea a luptat împotriva comunismului. Aici acţiona sindicatul **Solidaritatea** şi şi-a câştigat dreptul la premiul Nobel exponentul lui, Leh Valessa. Iată de ce am hotărât să vizităm aceste două localităţi.

Se sărbătoreau 1000 ani de la întemeierea oraşului Gdansk. Asta a fost prima surpriză care ne-a întâmpinat aici.

al ni ke li havas du laborlokoj (diservoj) ĉar li ne povas vivi el nur unu salajro. Do, tio atendos ankaŭ nin, en la Eŭropa Unio. ***Ekstere, la palisaro estas freŝpentrita kaj interne oni trovas la leopardon,*** *kiel sonas rumanan popoldiron.*

La Gdansk kaj Gdinia estis eksonantaj en niaj animoj kiel altiro. Ĉi-tiaj estis la unuaj centroj el tielnomata ***Osta Bloko****, kie la laboristaro luktis kontraŭ la komunismo. Ĉi-tie estis agadanta la sindikato* ***Solidareco*** *kaj gajnis raiton al la Nobel Premio ĝia eksponento, Leh Valessa. Jen kial ni decidiĝis viziti ĉi-tiaj du lokoj.*

Estis nun ferianta 1000 jarojn de al fondiĝo de la urbo Gdansk. Tio estis la unua surpizo kio nin renkontis ĉi-tie.

Foto nr.IV.5.2. Vedere din Gdansk, 1997

Vidindaĵo el Gdansk – Pollando, 1997

Pe această faleză, în data de 19.05. 1997, noi am fost primii clienţi ai cafenelelor. Tot noi am fost

Sur ĉi-tia klifo, en la dato de 19-an de Majo 1997, ni estis la unu al klientoj de la kafejoj. Same, ni es-

Scanned with OKEN Scanner

cumpărătorii de inele cu pietre semipreţioase pe care le vindea un negustor ambulant. Pe malul celălalt al canalului am putut observa cum se demolează o clădire străveche şi cum se reconstruieşte exact în acelaşi stil. Am putut admira încă odată, pe viu, modul consecvent şi lăudabil în care un popor demn (polonez de această dată), îşi conservă valorile, pentru posteritate, în ciuda meandrelor istorice pe care trebuie să le străbată.

Oraşul Gdinia mi s-a părut mai modern şi cu emblema blocurilor de locuinţe specifice fostelor ţări „socialiste". De aceea ne-am grăbit la Sopot.

tis la unuaj aĉetantoj de ringoj kun duon-preciozaj ŝtonoj, kiujn ilin estis vendanta unu ambulanca komercisto. Sur la alia kanalbordo, ni povis observi kiel oni estas malkonstruata pramalnovan konstruaĵon kaj kiel oni estas rekonstruata ekzakte saman stilon. Mi povis admiri, ankoraŭ foje, direkte, la konsekvencan kaj indan manieron en kiu digna popolo (pola ĉi-fojo) konservas, al si mem, la valorojn por la posteularo, spite al historiaj meandroj kiuj ĝi havas trapasadi.

La urbo Gdinia ŝajnis al ni pli moderna kaj konservanta la emblemon de la loĝblokoj specifaj al ekssocialistaj landoj. Tial ni rapidiĝis nin al Sopot.

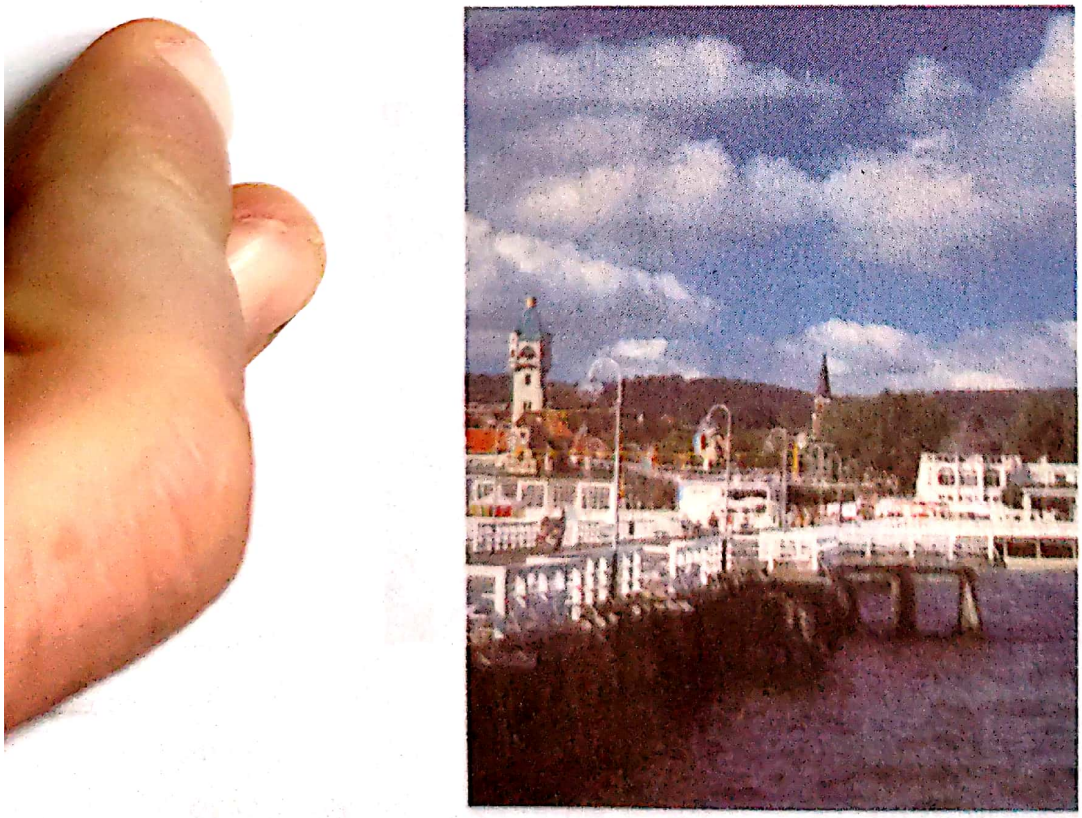

Foto nr. IV.5.3. Vedere din Sopot, Polonia 1997 | *Vidindaĵo el Sopot – Pollando 1997*

Pentru noi, orașul Sopot era locul unde se instituise un prestigios festival de muzică ușoară. La un asemenea festival, presa vremii scria că românul Dan Spătaru – invitat să concerteze – a fost solicitat să revină la rampă de 10 ori.

Ajunși la locul unde altădată se ținea festivalul, de data aceasta am găsit un bazar și – în cadrul sărbătoririi milenarului oraș Gdansk, aici niște țigani unguri „de mătase" dădeau un spectacol. Am plătit intrarea și am asistat și noi la concert. N-a fost rău. Doar că n-am văzut nimic din eleganța pe care o bănuiam că se afișa la trecutele festivaluri de muzică ușoară.

Un ponton care dădea spre largul Mării Baltice ne-a prilejuit nouă o plimbare de seară cu un oarecare iz romantic. Apoi am luat trenul spre Bidgoszcz, unde am mai dormit o noapte.

În seara zilei de 19.05.1997, după ce ne-am aprovizionat cu bere poloneză pentru drum (era foarte cald), ne-am luat rămas bun de la Piotr și am luat trenul direct spre Praga. Era a doua capitală a imperiului austriac, supranumit și „orașul de aur". Mulți din grup îl și văzuseră, dar mie îmi era complet necunoscut. Citisem câte ceva despre acest oraș de pe Vltava, dar nu-

Por ni la urbo Sopot estis lokon kie oni estis fondigita prestiĝan festivalo de „leĝera miziko". Al ĉitia festivalo, unufojo, la gazetaro de tia tempo, estis skribanta ke la rumanulo Dan Spătaru-invitata tien koncerti - estis petata pere de aplaŭdoj, reveni al unua plano de la sceno, dek-foje.

Kiam ni atingis la lokon kie aliafojo oni estis organizita la festivalon, ni trovis bazaron kaj, - en la kadro de la miljara urbo ferio Gdansk- ĉi-tie iuj hungaraj "silkaj" ciganoj estis donantaj spektaklon.Ni pagis la enirpagon kaj aŭskultis kaj vidis ĉi-tian spektaklon. Estis bona. Ja, sed ni ne vidis ion el eleganteco kiun ni estis konantaj al la pasintaj festivaloj de leĝera muziko.

Pontono kiu estis direktata al la largo de la Baltika Maro okazis ankaŭ al ni vesperan promenadon kun iu romantika aromo. Poste, ni prenis la trajno al Bidgoszcz, kie ni dormis plu unu nokton.

En la vespero de la tago de 19-an, de Majo 1997, post ke ni proviziĝis kun pola biero pro la vojo (estis estanta tre varma) ni adiaŭis de Piotr kaj prenis la trajno rekte al Prago. Ĝi estis la dua ĉefurbo de la aŭstraimperio, supernomita ankaŭ la ora urbo. Multaj el nia grupo ankaŭ estis vidintaj ĝin, sed al mi ĝi estis komplete nekonata. Mi estis leginta kelkion

Scanned with OKEN Scanner

i simțisem farmecul. Eram foarte curios să iau contact cu cehii, despre care bunicul meu îmi spusese că sunt niște oameni răi. Așa îi cunoscuse el, ca și camarazi în armata austro-ungară, în Primul Război Mondial.

Felul cum ne priveau vameșii, aproape că mă determina să-i dau dreptate bunicului meu. În dimineața zilei de 20.05.1997, am coborât în gara Praga. Prima noastră grijă fu cazarea. Fostele camere de rezervă ale feroviarilor acum făceau parte dintr-un hotel cu confort redus. Deși aveau și paturi de fier suprapuse, tarifele la care se închiriau erau destul de mari (6USD de persoană pe noapte). Cu alte cuvinte, așa cum se vehiculează pe limba de polistiren în România, camerele – altădată rezervate feroviarilor –, erau acum „externalizate". Abia după ce ne-am cazat, am putut să admir arhitectura gării. Exteriorul ei însă, „cerea cu stăruință" să fie renovat, mai ales că distanța față de centrul modern al orașului era doar la câteva sute de metri.

Pe taluzul din fața gării care mărginește o importantă stradă a capitalei cehe, stăteau la soare zeci de vagabonzi naționali. Am ocolit zona și – pe lângă Muzeul Național – sub conducerea lui Teo Gri-

pri ĉi-tia urbo de sur Vltava, sed mi ne estis sentinta ĝian ĉarmon. Mi estis tre kurioza preni kontakton kun ĉeĥoj,pri kiuj mia avo estis dirinta ke ili estas kelkaj malbonaj homoj. Tiel li konis ilin kiel kamaradoj en la armeo aŭstro-hungara, dum la Unua Mondmilito.

La maniero kiel ni estis rigardaj fare de landlimdoganistoj, preskaŭ determinis min doni justeco al mia avo. En la mateno de la tago 20.05.1997 mi elvagoniĝis en la stacidomo Prago.La unua nia zorgo estis estanta gastiĝi nin. La eksrezervaj ĉambroj de la fervojistoj estis estantaj parto el unu hotelo kun reduktita komforto. Kvankam ni estis havantaj ferlitojn supermetitaj, la tarifoj al kiuj ili estis ludonitaj estis estantaj sufiĉe grandaj (6 dolaroj pro persono, pro nokto). Alie dirite en la polistirena lingvo en Rumanio, la ĉambroj, aliafojo rezervataj al la fervojistoj, estis estantaj nun „eksternizitaj": Ĵus post ke ni estis gastiĝataj (nin), mi povis admiri la arkitekturon de la stacidomo. Sia eksterno, sed „estis postulanta insistante" estu renovigata, precipe ke la distanco rilate al moderna centro de la rubo estis estanta, apenaŭ de kelkaj centoj de metroj.

Sur la parapeto antaŭ de la stacidomo, kiu marĝenas gravan straton de la ceĥa ĉefurbo, estis starantaj en suno dekoj de naciaj vagabondoj. Ni ĉirkaŭiris la zono kaj – apud la Nacia Muzeo – sub la

Scanned with OKEN Scanner

goraş, am pătruns în centrul modern al Pragă-i. Am observat cum s-au realizat supraetajări la unele clădiri mai vechi, cu materiale şi mijloace tehnice moderne, dar respectându-se ambientul arhitectural preexistent.

Parcurgând principalele artere de centru, am descoperit şi sediul ambasadei române la Praga, foarte aproape de ambasada Italiei. Zona liniştită, clădirile impozante şi flora agăţătoare de pe ele, au avut darul de a mă impresiona în mod plăcut.

Pe o altă stradă centrală, poliţiştii imobilizaseră doi arabi. Unul avea o tăietură nu prea adâncă în zona gâtului, celălalt – agresorul – cu mâinile la spate încătuşate şi cu faţa la pământ, gâfâia sub cizma unei poliţiste blonde foarte solide. Am dedus că se aştepta un echipaj motorizat pentru a-i ridica pe împricinaţi. Am părăsit locul cu gândul că libertatea poate fi şi prost înţeleasă şi – în acest caz – se pot produce întâmplări similare cu cea pe care o văzusem noi.

În 21.05.1997, am vizitat partea veche a oraşului: Palatul Regal şi Mânăstirea Loreta a capucinilor, care adăpostea unul dintre cele mai mari diamante din lume.

gvido de Teo Grigoraş , ni penetris en la moderna centro de la Prago. Ni observis kiel oni estis realigataj superetaĝadojn al iuj konstruaĵoj pli malnovaj, kun materialoj kaj teknikaj rimedoj modernaj, sed respektante la antaŭekzistantan arkitektan medion.

Ni trapasante la gravan arterojn de centro, ni malkovris ankaŭ la sidejo de la rumana ambasado en Prago , tre proksime al ambasado de la Italio.La zono trankvila, la konstruaĵoj imponaj kaj la flaŭro de sur ili, alkroĉanta , havis la gracon impresigi min ŝatante.

Sur alia centra strato, la policistoj malmovigis du arabuloj.Unu el ili estis havanta trancŝpuron ne tro profunda en la kolzono, la alia – la agresulo – kun la manoj al dorso, ferligataj kaj kun ventro al tero estis malleĝere tre solida spiranĉanta sub la boto de iu blonda, tre solida, policistino. Ni deduktis ke oni estis atendanta motorizatan ekipaĵon pro levigi la kaŭzŝarĝatajn. Ni forlasis la lokon kun la penso ke la libereco povas esti ankaŭ malkomprenita kaj – ĉikaze – oni povas aperi okazojn similaj al tio kio ni estis vidindaj.

En la 21-an de majo 1997 ni vizitis la malnovan parton de la urbo: la Reĝa Palaco kaj la Klostro Loreta de la kapucinanoj kiu estis ŝirmanta unu el la plej grandaj diamantoj el mondo.

Scanned with OKEN Scanner

Foto nr. IV.5.4. Mânăstirea Loreta – Praga 1997 (vezi diamantul)

La monahejo Loreta – Praga, Ĉehio, 1997 (vidu la diamanto)

Multe din cele văzute în cele două incinte ne-au încântat privirile. Pentru mine, descoperirea locuinței lui Francz Kafka, la piciorul scării de urcare la meterezele cetății care înconjura palatul regal, a rămas cea mai importantă descoperire a zilei.

Am trecut apoi Vltava pe podul care poate fi catalogat în foarte multe feluri, precum: muzeu de sculptură religioasă, bazar, loc de promenadă etc.

Acest pod, cu certitudine, este unul dintre cele mai impresionante creații de inspirație creștină. Se pare că, acolo unde asemenea monumente abundă, s-au produs și cele mai mari mai mari atrocități în numele creștinismului. Din acest punct de vedere, arderea pe rug al lui Jan Hus, constituie un argument convingător.

Traversând podul peste Vltava, Teo Grigoraș ne-a condus la o

Multaj el tiuj vidataj en la du lokoj ĉarmiĝis nian rigardojn.Por mi, la malkovro de la loĝejo de Francz Kafka, al la piedo de la ŝtuparo pro supreniri al la krenelo de la civito kiu estis ĉirkaŭanta la reĝa palaco, restis la plej grava malkovro de la tago.

Ni trapasis, poste,la Vltavon sur la ponto kiu povas esti katalogata en tre multaj manieroj, kiel: religia skulpturmuzeo, bazaro, promenada loko, k.t.p.

Ĉi-tia ponto estas,certe,unu el la plej impresiga kreaĵoj de kristana inspiro. Oni ŝajnas ke tie, kie same tielaj monumentoj abundas, oni okazis ankaŭ la plej grandaj krueloj en la nomo de la kristanismo. El ĉi-tia vidpunkto la bruligo sur la lignamaso de la Jan Hus, konstituas konvinkantan argumenton.

Trapasante ni la ponton super la Vltava,Teo Grigoras gvidis nin al biervendejo kiu en la jaro 1999

Scanned with OKEN Scanner

berărie care în 1999 aniversa 500 de ani de la brevetare.

estis festanta de 500-an datreveno de al brevetado.

Foto nr. IV.5.5.

Serviciile, ca şi dotările au fost bune, dar nu ne-au impresionat foarte tare. Noi, la Braşov, avem zeci de localuri de acelaşi nivel sau cu servicii mai bune. Teo Grigoraş, înainte de 1999, condusese multe grupuri de turişti români în Cehia şi – probabil – aici le-a putut oferi mese mai ieftine şi cu servicii mulţumitoare.

Apropiindu-ne de locul nostru de cazare din gară, în fapt de seară, am asistat la o dispută între vagabonzii din zonă pentru obţinerea unui adăpost într-o răsuflătoare a unui depozit subteran amplasat în apropiere.

Studiind mersul trenurilor, domnul Paul Mihailovici ne-a prezentat varianta optimă de trecere spre Ungaria prin Bratislava. Către Bratislava, aveam tren la ora 19^{00}, în data de 22.05.1997. Se punea problema părăsirii locului de cazare pentru a nu plăti încă pentru o noapte.

La servoj kiel ankaŭ la dotoj estis bonaj, sed ne impresigis nin tre forta. Ni havis en Braşov dekoj de publikaj lokaloj samnivelaj aŭ kun pli bonajn servojn. Teo Grigoraş, antaŭ 1989, estis gvidinta multajn grupojn de rumanaj turistoj en Ceĥio kaj – eble – ĉi-tie li povis oferti pli malmultekostajn manĝaĵojn kun kontentaj servoj.

Ni alproksimiĝantaj de nia loĝloko el stacidomo, al vespero, mi asistis al disputo inter la vagabondoj el zono pro la obteno de unu şirmo en unu aerumilo de iu subtera tenejo lokiĝita en la proksimeco.

Studanta la trajnhoraro, la s-ro Paul Mihailovici prezentis al ni la optimuma varianto de veturpasejo al Hungario tra Bratislava.Al Bratislavo ni estis havantaj trajnon je la 19-an horo, en la dato de 22.05. 1997. Oni devas konsideri ankaŭ la afero pri la forlaso de la gastigloko pro ne plu pagi ankoraŭ unu nokton.

Scanned with OKEN Scanner

Visătorii mei compatrioți mai credeau că, în lipsa civilizatelor casete din marile gări occidentale, „confrații" noștri cehi ne vor adăposti bagajele fără plată timp de 7 ore la oficiul pentru bagaje de mână. I-am rugat în toate limbile cunoscute, dar nu ne-am înțeles. Văzându-ne panicați, chiar la ușa magaziei pentru colete poștale, oficianta ne-a întrebat de unde suntem. Aflând că suntem români, vecini cu sârbii, ea având rude în Serbia, s-a oferit să ne depoziteze bagajele în magazia ei. Deși ieșea din programul de lucru la ora 16^{00}, s-a oferit să vină de acasă la ora 18^{30} pentru a ne elibera bagajele. Astfel am mai avut timp de o hoinăreală prin capitala Cehiei de la ora 10 la ora 18^{30}.

Binefăcătoarea noastră s-a ținut de cuvânt. Mai greu ne-a fost nouă să-i luăm un buchet de flori și o mică atenție. **Această doamnă mi-a lăsat cea mai frumoasă impresie din tot ce văzusem la Praga.**

Am ajuns în gara Bratislava. Mai aveam două ore până la trenul care urma să ne ducă la Budapesta. Eu, Mariana Dinu și Marika Botean de la Regionala Cluj-Napoca nu văzurăm capitala Slovaciei – țara care găzduise al 49-lea Congres IFEF. Ne-am lăsat bagajele în grija colegilor și ne-am îndreptat spre stația de tramvai. Doi copii de 10 – 12 ani din România, care

La miaj revantaj samlandanoj estis kredantaj ke en la manko de la civilizataj pakaĵkasedoj el la grandaj okcidentaj stacidomoj, niaj ĉeĥaj „kunfratoj" ŝirmos al ni la pakaĵoj senpage, dum 7 horojn al la pakaĵtenejo. Ni petis ilin en tutkonataj lingvoj sed ili ne komprenis nin. Vidante nin panikataj eĉ en la pordo de pakajtrenejo de la poŝto, la oficistino demandis nin de kie ni estas. Ekscianta ŝi ke ni estas rumanoj, najbaroj kun la seboj – ŝi estis havanta parencoj en Serbio, ŝi ofertis al ni la eblecon de lasi niaj pakaĵoj en ŝia deponejo. Kvankam ŝi estis eliranta el la laborprogramo je la 16^{an} horon, ŝi ofertis veni de hejme je la 18^{30} horon pro liberigi al ni la pakaĵojn. Tiel ni plu havis tempon pro vagado tra la ĉefurbo de la Ĉeĥio inter 10^{00} horo kaj 18^{30}.

Nia benefarantino oni respektis la ŝian vorton. Pli malfacile estis al ni preni por ŝi bukedo de floroj kaj malgrandan donaceton. ***Ĉi tia sinjorino lasis al mi la plej belan memoraĵon el tuto kion mi vidis en Prago.***

Ni atingis la stacio Bratislava . Ni plu estis havantaj du horojn ĝis la trajno kiu estis sekvanta veturigi nin al Budapesto. Mi, Mariana Dinu kaj Marika Botean de al Regionalo Cluĵ-Napoca ne estis vidintaj la ĉefurbo de la Slovakio- la lando kiu gastigadis la 49^{an} IFK. Ni lasis la pakaĵojn en la sorgo de kolegoj kaj ni direktigis al tramstacio. Du infanoj de 10-12 jaroj el Romanio,

Scanned with OKEN Scanner

hălăduiau în Bratislava de mai mult timp, ne-au îndrumat la ghişeul de bilete şi apoi, la tramvaiul care ne putea duce în centru. Începuse să burniţeze. În scurta noastră incursiune reuşisem să ne conturăm o imagine a capitalei slovace. Ne-am întors la gară în timp util, scutindu-i pe colegi de emoţii.

Marika avea o mătuşă care lucra în gara Budapest Keleti, tocmai în spaţiile de cazare rezervate personalului de locomotivă, pentru timpul de odihnă. Ne-a cazat într-o cameră pe toţi. Am reuşit să facem câte un duş, să mâncăm şi să ne odihnim câteva ore. Cu excepţia grupului de la Iaşi, care urma să plece în ziua următoare, clujencele au plecat mai devreme pe o altă rută, iar eu şi Fănică Deciu ne-am urcat într-un tren pentru România, pe la ora 23^{00}.

Şi de această dată ne-au verificat legitimaţiile de călătorie nişte conductori maghiari, gata să se achite de obligaţiile de serviciu în proporţie de 200%. La tranzitul către Slovacia, conductorul omisese să-mi vizeze permisul, astfel că ne-au bănuit de trecere frauduloasă a frontierei. Paşaportul fiind vizat, poliţistul de frontieră chemat pentru elucidarea cazului, reuşi să înţeleagă adevărul şi să-l impună şi „colegilor" noştri unguri. Drumul până la Braşov l-am parcurs, fără incidente, într-o companie plăcută, cum numai Fănică Deciu ştie să fie. A coborât la Braşov pentru a-şi

kiu estis vagadantaj en Bratislava de pli multa tempo indikis al ni biletgiĉeto kaj poste, al la tramo kiu povis nin transporti en la centro de la slovaka ĉefurbo. Estis komencanta pluveti. En nia mallonga enfalo ni estis sukcesantaj konturi imagon pri la slovaka ĉefurbo. Ni turnis al stacidomo en utila tempo, savantaj la kolegojn ol emocioj.

Marika estis havanta onklinon kiu estis laboranta en la stacidomo Budapest Keleti, ĝuste al gastigspacoj rezervitaj al la lokomotivpersonaro, pro la ripoztempo. Ŝi gastigis nin ĉiuj en unu ĉambro ĉiujn. Ni sukcesis fari je unu duŝo, manĝi kaj ripozi kelkaj horoj.Eksceptante la grupo el Iaşi, kiu estis sekvanta forveturi sekvantan tagon, la klujaninoj forveturis pli frue sur alia raŭto, kaj mi kune kun Fănică Deciu envagonigis en unu trajno al Romanio, je la 23^{an} horo.

Ankaŭ ĉi-fojo kontrolis niajn veturbiletojn iaj hungaraj kontrolistoj pretaj kviti sin de iliaj devoj proporcie de 200%. Al eniro Slovakion, la biletkontrolisto estis neglektinta fari vizon sur mian bileton,tiel ke ili suspektis min de fraŭda trapasado de la landlimo. La pasporton estanta vizata, landlima policisto alvokita pro klarigi la kazon, estis sukcesanta kompreni la veron kaj imponi ĝin ankaŭ al niaj hungaraj „kolegoj".La vojo ĝis Braşov mi trapasis sen incidentoj, en plezura kompanio kiel nur Fănică Deciu povas esti. Li elvagonigis al

vedea rudele.

Şi iată-mă luând contact cu Europa Centrală prin mişcarea esperantistă. O Europă Centrală aflată în chinurile tranziţiei la economia de piaţă, pentru integrarea în Uniunea Europeană.

Văzusem realităţi pe care presa aservită nu le relata atunci. Abia după anul 2000 ziariştii n-au mai putut cosmetiza evidenţele. Prea mulţi români circulaseră spre vest şi – în mod firesc – , nu toţi au putut fi orbiţi. Când ziarul tău dă faliment, înseamnă că cititorul potenţial s-a săturat de dezinformarea asupra unor realităţi pe care el le ştie şi le simte.

Fie ca să ne meargă bine în Europa Unită!

Braşov pro viziti siaj parencoj.

Kaj jen mi povis kontakti la Centra Eŭropo pere de esperantista movado. *Centra Eŭropo kiu estis mergata en la transiro al merkatekonomio, pro la intergriĝo en la Europea Unio.*

Ni povis vidi realecojn kiujn la dependanta gazetaro ne estis detale raportanta tiam. Ĵus post la jaro 2000 la ĵurnalistoj ne plu povis kosmetigi la evidencon. Tro multaj rumanoj estis cirkulintaj al okcidento kaj-naturmaniere - ne ĉiuj povis esti blindigataj. Kiam via ĵurnalo bankrotas, tio signifas ke potenciala leganto satigis de la deformado de iuj realecoj kiujn li ilin konas kaj ilin sentas.

Estu ke al ni iru bone en Unuiĝita Eŭropo!

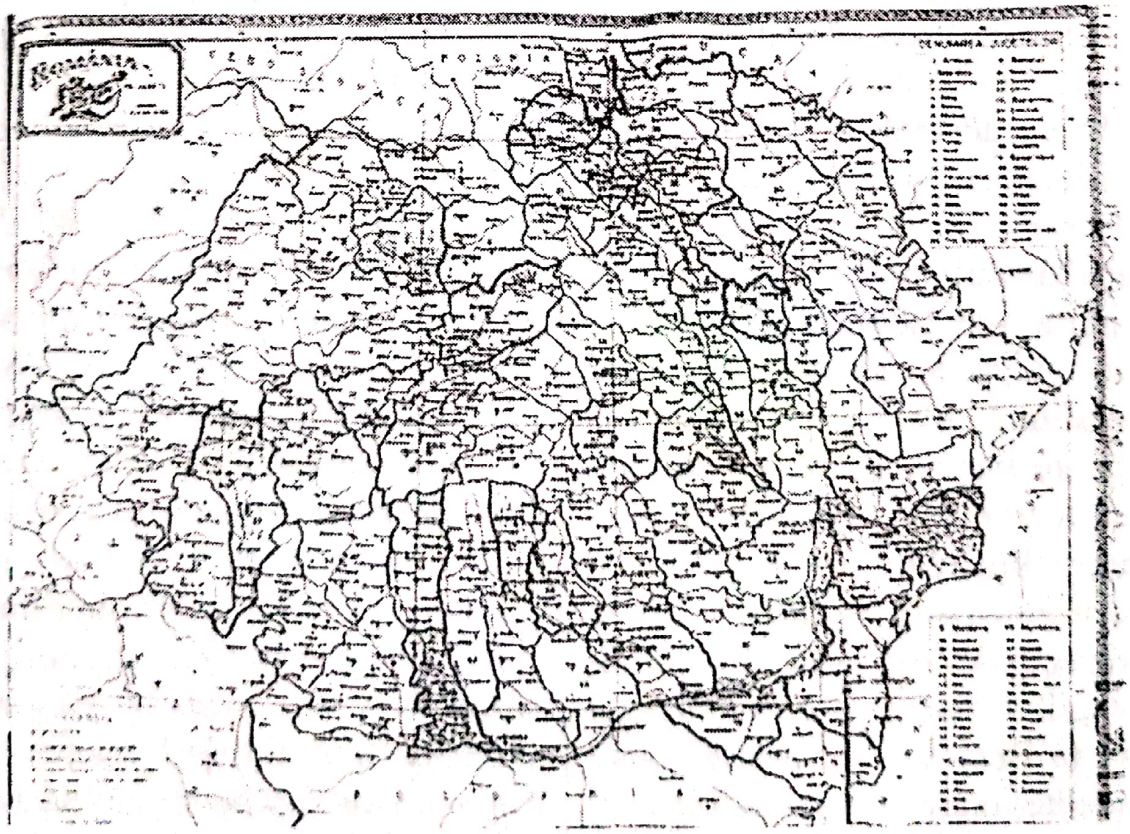

Anexa / *Akcesoro* nr. IV.5.1. Harta României Mari, vecină cu Slovacia la 1918 / *La mapo de la Granda Rumanio, kiu estis najbara el Slovakio*

Scanned with OKEN Scanner

CAP.IV.6. AL VIII-LEA CONGRES ANUAL AL AFER, VATRA DORNEI, 8 – 10 AUGUST 1997

Staţiunea balneoclimaterică Vatra Dornei a intrat demult în conştiinţa cetăţeanului român, ca făcând parte din Bucovina descălecatului lui Dragoş Vodă, aceea Bucovină dăruită de Dumnezeu cu izvoare tămăduitoare de trupuri şi suflete, cu peisaje mirifice şi cu oameni vrednici şi frumoşi.

Pe această Vale a Dorinei[1)] s-a edificat o staţiune care, în plină tranziţie la economia de piaţă, se îmbogăţeşte în fiecare zi cu noi valori, cu nimic mai prejos decât cele occidentale. Noul hotel „Bucovina", dat în folosinţă în toamna anului 1996 de către Regionala de Căi Ferate Iaşi, se încadrează în mod fericit în acest colier fără seamăn.

Aceste considerente, ca şi implicarea primarului localităţii în organizarea acţiunii, au determinat conducerea AFER să aleagă ca loc de desfăşurare a celui de-al VIII-lea Congres Anual al esperantiştilor Feroviari Români, în perioada 8 – 10 august 1997 Vatra Dornei.

ĈAP.IV.6. LA VIII-a JARA KONGRESO DE LA REFA, VATRA DORNEI, 8 - 10 de Aŭgusto 1997

Vatra Dornei delonge konkeris ĝian lokon en la konscio de la rumanoj kiel montara ripozejo kaj ban-klimata loko, apartenant al Bukovino ekde la fondado de Moldavio dum la komenco de la dekkvara jarcento. Bukovino konata ankaŭ sub la kares-nomo de „La dolĉa Bukovino" pro ĝia mirinde bela reliefo benita de Dio per pantoj terapiaj por la kuracado de la fiziko homa kaj lia animo, kun loĉantoj diligentaj kaj belaj.

Sur tiu Valo de Dorina[1)] fondiĝis stacio kiu dum plena transito al ekonomia merkato pliriĉiĝas de tago-al-tago per nova valoroj, neniel malpli interesaj kaj utilaj ol la okcidentaj. La nova hotelo „Bukovina" inaŭgurita en 1996 jaro, fare de Fervoja Regiono Iaşi, harmonie enkadriĝas al tiu senegala koliero.

Tiuj konsideroj, samkiel la impliko de la urbestro en la organizadon, determinis estraron de AFER elekti tiel loko de la derulado de la VIII-a Kongreso de rumanaj fervojistoj, la urboj Vatra Dornei.

---

[1] La începutul istoriei sale, Vatra Dornei se numea "Vatra Dorinei" / *El la komenco de ĝia historio, la urbo Vatra Dornei nomiĝis „Vatra Dorinei" (La Heimo de Dorina)*

Scanned with OKEN Scanner

La congres, au participat ca invitați de onoare: ing. Virgil Leancu, președinte SNCFR; ec. Dan Săileanu, vicepreședinte SNCFR; Joachim Giessner, președinte de onoare al FASAIC ; reprezentanți ai sindicatelor pe ramură.

Evenimentul a coincis cu aniversarea a 125 ani de la înființarea – ca Direcție de Exploatare – a Regionalei de Căi Ferate Iași și tot atâția ani de la darea în exploatare a liniei ferate Roman – București, ca prelungire a liniei Suceava – Iași – Roman (terminată în 1870) și pe care, la 15 iunie 1872, se pusese în circulație primul tren accelerat pe ruta Iași – Lemberg, cu legături spre Varșovia-Viena-Berlin-Paris și întreaga Europă.

Tocmai de aceea, pe lângă congresul propriu-zis, organizatorii au întocmit și derulat un program complementar de agrement și schimb de experiență, constând în vizitarea mânăstirilor din zonă (Sucevița, Moldovița, Humor, Voroneț), excursie cu trenul de epocă și picnic, seară bucovineană și excursie la castelul Dracula din pasul Tihuța, ctitorie a scriitorului bistrițean Misiuga.

S-a înregistrat o participare record de 165 esperantiști, fapt ce a pus la grea încercare priceperea organizatorilor, dar domnii director general inginer Alexandru Nazarie, inginer Ionel Iacob, inginer Teodor Grigoraș și colaboratorii lor au trecut cu brio acest examen.

En la kongreso partoprenis kiel honoraj invititoj, la sinjoro ing. Virgil Leancu prezidanto de SNCFR, la ekonomiisto Dan Săileanu vic-prezidento de SNCFR, Joachim Giessner honor prezidanto de FISAIC, sindikataj reprezentantoj.

La evento koincidis al 125 jaroj de la fondigo kiel ekspluatada direkcio – de la Fervoja Regiona Direkcio Iași, kaj la saman nombron de jaroj ekde inauguro de la fervoja linio Roman Bucureşti, kiel plilongigo de la ĉeflinio Suceava-Iaşi-Roman (finkonstruita en la jaro 1870), kaj sur kiu en 1872 ektrafikis la unua rapidtranjo laŭ la raŭto Iaşi-Lemberg kun konekso al Varŝovio, Vieno, Berlin, Parizo kaj al tuta Europo.

Jus pro tio, krom la kongreso, l'organizantoj ellaboris komplementan, tre agrablan programon, kaj eksperimentar inerŝanĝon konstitanta de vizitado al la monahejoj en la zono: Sucevița, Moldovița, Humor, Voroneț; ekskurson per la epoka trajno, pikniko, Bukovinan vesperon kaj ekskurson al la Kastelo Drakula en monto-pasejo Tihuța, kastelo estante la realizajo de la verkisto Misiuga.

Oni registris rekordan partoprenon: 165 partoprenantoj, nombro kiu kreis problemojn al la organizantoj: sinjoro generala direktoro Aleksandru Nazarie, ing. Ionel Iakob, ing. Teodor Grigoras kaj la ceteraj kunlaborantoj kiuj laŭdinde pasis la ekzamenon.

Scanned with OKEN Scanner

Congresul s-a desfăşurat în cea mai mare parte în limba internaţională, cei mai mulţi dintre vorbitori utilizând-o chiar cu subtilitate. Acest fapt a fost remarcat şi de către participanţii străini iar participanţii români s-au angajat ca la următorul congres să vorbească mai bine această limbă.

Au fost dezbătute probleme statutare şi programul cadru pentru acţiunile interne şi internaţionale ce se vor desfăşura în anul 1998.

Cu acest prilej s-a stabilit contribuţia AFER, îndeosebi a domnului preşedinte ing. Mihai Ştefan la pregătirea înfrăţirii oraşului Vatra Dornei cu un sector al marelui oraş francez Marsilia.

La kongreso deruliĝis plejparte en internacia lingvo, la maĵoritato elinter parolantoj uzis la internacian lingvon, iuj eĉ subtile. Tiun fakton rimarkis precipe la eksterlandaj partoprenantoj; la rumanaj partoprenantoj engaĝis ellerni eĉ pli bone la lingvon kaj prezentiĝi pli dignaj al la sekvonta kongreso.

Oni debatis statutajn aferojn kaj la kadro-programon pri la agado enlanda kaj internacia laŭ Esperanto kalendaro de la jaro 1998.

Tiuokaze oni substrekis la kontribuon de AFER, precipe de ĝia prezidanto sinjoro Mihai Ştefan, al la propono de la ĝemeliĝo de la urbo Vatra Dornei kun unu sektoro de la granda franca urbo Marseilo.

Foto nr. IV.6.1. Gara Vatra Dornei Băi – *La stacidomo Vatra Dornei*

Scanned with OKEN Scanner

Foto nr. IV.6.2. Hotel Bucovina din Vatra Dornei, construcție C.F.R. /
La hotelo Bucovina el Vatra Dornei, rumana fervoja construajo

Foto nr. IV.6.3. Mânăstirea Sucevița / *La monahejo Sucevița (Sučevica) el distrikto Suceava – Rumanio*

Scanned with OKEN Scanner

Foto nr. IV.6.4. Mânăstirea Voroneț – detaliu din picturile murale ale bisericii mânăstirii, din aceeași parte a României / *La detalo el ekstera pentra ĵoj de la preĝejo apartenante de monahejo Voroneț (Voronec), el simila parto de la Rumanio*

Scanned with OKEN Scanner

CAP.IV.7. LA UN CONGRES IFEF JUBILIAR

Când domnul ing. Ştefan Mihai, în cadrul obişnuitei prezentări a calendarului FISAIC, a anunţat că al 50-lea Congres Internaţional al Federaţiei Esperantiste Feroviare (IFEF) va avea loc la Aalborg (Danemarca), în perioada 16 – 22 mai 1998, două probleme au început să mă frământe: strângerea sumei necesare participării şi obţinerea concediului de odihnă într-o perioadă optimă, care să-mi permită participarea la congres şi a vedea cât mai mai multe din nordul Europei – o zonă necunoscută pentru mulţi români (inclusiv mie) până la acel moment.

A urmat o perioadă efervescentă de pregătiri (permise internaţionale, vize, documente, cursuri de limbă esperanto etc.). Pentru obţinerea permiselor internaţionale, ajutorul cel mai prietenesc l-am obţinut de la domnul ing. Viorel Teodorescu, de la Institutul de Studii şi Proiectări Căi Ferate (ISPCF), iar la obţinerea vizelor în vederea călătoriei în Suedia şi Norvegia ne-am bucurat de sprijinul domnului ing. Ion Nedelcu, şef de secţie ISPCF Bucureşti. Ambasadele Austriei şi Danemarcei la Bucureşti au ţinut să ne vadă la faţă pe fiecare doritor să participe la congresul de la Aalborg. Văzându-ne grupaţi atât de conştiincios,

ĈAP.IV.7. ĈE JUBILEA IFEF KONGRESO

Kiam sinjoro inĝ. Ştefan Mihai anoncis, kadre de la kutima ekspono de la FISAIC kalendaro, ke la 50^{an} kongreson de la Internacia Federacio de Esperantistoj Fervojistaj (IFEF), okazos en Aalborg (Danio), en periodo 15 – 22 de Majo 1998, du aferoj komencis knedigi min: la kolekton de la bezonata sumo, por partopreni tien, kaj la akiron de la jarferio en optimuma periodo, kiu ebligi al mi partopreni al Kongreso kaj vidadi kiel multe eblas el la Nordo de la Eŭropo – zono nekonata al multaj rumanoj (inclusive al mi) ĝis tiama momento.

Sekvis eferveskan periodon de preparoj: internaciaj veturbiletoj, vizoj, dokumentoj, kursoj de Esperanto lingvo k. t. p. Al akiro de la internaciaj liberbiletoj mi havis la plej amikan helpon fare de sinjoro Viorel Teodorescu de al Studoj kaj Projektoj Instituto por Fervojoj (ISPCF) Bucureşti kaj pro akiro de la vizoj pro la veturo al Svedio kaj Norvegio ni ĝojiĝis de helpo de la sinjoro inĝ. Ion Nedelcu (Nedelku) kiu estis tiama tempo de sekciočefo al ISPCF Bucureşti. La Ambasadoj de la Aŭstrio kaj Danio el Bucureşti volis nepre vidi ĉiun el dezirantoj partopreni al Aalborgo Kongreso, persone. Kiam ili vidis nin

Scanned with OKEN Scanner

cu cărțile de muncă și cu valuta minimă în mâini, până la urmă am obținut mult doritele vize.

La sfârșitul lunii aprilie 1998, domnul ing. Ștefan – președintele AFER – ne-a convocat la SNCFR pentru a ne comunica ultimele informații privitoare la legislația țărilor tranzitate sau primitoare, convențiile SNCFR cu celelalte societăți feroviare europene cu privire la gratuitățile reciproce pentru călătoriile feroviarilor, taxele pe feriboturi, materialele ce urmau a fi prezentate la Congres etc.

Doamna Adina Moise, care participase la Congresul IFEF de la Turku – Finlanda, a propus traseul prin Polonia. Din portul Svinoujscie, contra unei taxe convenabile, se putea ajunge direct la Copenhaga. De aici aveam gratuitate pe tren până la Aalborg – locul de desfășurare al congresului. Evitam astfel traversarea Germaniei, unde ni se percepea jumătate din costul biletelor de călătorie. La această variantă am aderat numai eu, Grigore Velea și doamna Adina Moise, ultimii doi fiind pensionari, iar eu abia reușisem să împrumut de la **Banca Populară** suma minimă necesară efectuării acestei deplasări. Mai participasem împreună la câteva acțiuni esperantiste interne și la Congresul IFEF de la Kosice – Slovacia și constatasem că, în cele mai multe cazuri, aveam puncte de vedere comune. Micrograpul nostru s-a

grupataj tiel konsciencaj, kune kun niaj laborlibroj ĉe ni, finfine ili donis al ni multdeziratajn vizojn.

Al Aprilo monatfino 1998, la sinjoro inĝ. Ŝtefan Mihai – la prezidanto de REFA – alvokis nin al SNCFR, pro sciigo la lastajn informojn pri la leĝaro de la tranzitataj landoj kaj de la ricevantaj landoj, la konvencioj SNCFR kun aliaj eŭropaj fervojaj societoj pri la reciprokaj senpagaj servoj rilate al veturadoj de la fervojistoj, taksoj sur pramoj, la raportoj kaj prelegetoj kiuj sekvas esti prezentataj en kongreso k. t. p.

*La sinjorino Adina Moise kiu partoprenis al IFEF Kongreso el Turku-Finlando – proponis la itineron tra Pollando. El la haveno Svinoujŝcie, oni povis atingi, kontraŭ konvenan takson, rekte al Kopenhagon. De ĉi-tie ni estis havante liberbiletojn sur trajno ĝis Aalborg – la lokon de disvolviĝo de la Kongreso. Ni estis tiel evitante la traveturo de la Germanio, kie al ni estis perceptataj la duonon el la veturadkostoj. Al ĉi-tia varianto, aderis nur mi-mem, Grigore Velea kaj sinjorino Adina Moise, la lastaj du estante emerituloj, kaj mi apenaŭ ĵus estis sukcesinte lui-preni el la **Popola Banko** la minimuman sumon bezonata por realigo ĉi-tiesa veturado. Mi estis partopreninte kune kun ili al kelkaj esperantistaj kunvenoj interaj kaj ankaŭ al IFK el Koŝice – Slovakio – kaj estis konstatinte ke, en la plej multaj kazoj, ni estis havante ko-*

constituit imediat şi – aşa cum am constatat mai târziu – s-a dovedit agreabil din toate punctele de vedere.

În data de 12.05.1998, la orele 10^{39} rapidul „Carpaţi" sosea în gara Braşov - Călători.

Mi-am ocupat locul de la clasa a-II-a, aşa cum indica permisul obţinut în calitate de „soţ al soţiei mele", soţie care încă mai lucra la Secţia de Producţie pentru Aparataj de Calcul şi Telecomunicaţii, din subordinea Regionalei C.F Braşov.

La ora 10^{44} trenul nostru se puse din nou în mişcare. Nu au trecut nici două minute de la ieşirea trenului din gară, că Grig Velea apăru în uşa compartimentului meu. M-a pus la curent cu care din esperantiştii feroviari călătorim şi în care vagoane şi-au ocupat locurile.

Apoi m-a invitat la o şuetă în compartimentul său. Aici am reîntâlnit-o pe doamna Adina Moise. În compartiment se mai afla o tânără blonduţă, având vârsta de aproximativ 23 – 24 ani, foarte dornică să converseze cu noi. Ne-a spus că o cheamă Ana, că după soţ este şi Mihuleţ, că este poloneză din Katovice şi că merge să-şi vadă părinţii şi copilul de numai 2 ani. Asta însemna că până la Cracovia aveam să călătorim împreună şi că văzându-ne demni de toată încrederea ei, doreşte să

munajn vidpunktojn. Nia mikrogrupo konstituiĝis tiuj, kaj – tiel kiel mi konstatis pli malfrue – pruviĝis agrabla el ĉiuj vidpunktoj.

En la 12.05.1998 je la 10^{39} horo la rapido „Carpaţi" estis alvenante en la pasaĝerstacidomo Braşov.

Mi okupigis mian lokon en la dua klaso, tiel kiel indikis mian veturpermison , akirita kvalite de ***la edzo de mia edzino****,edzino kiu estis ankoraŭ laborante al Sekcio pro Industria Produktado por Aparataĵo de Komputo kaj Telekomunikado el subordo de la Teritoria Rumana Fervoja Administracio el Braşov.*

Je la 10^{44} horo, nia trajno estis denove metita en movo. Ne pasis nek du minutojn de al elveturo de la trajno el la urbo, kiam Grig Velea estis aperante en la pordo dela kupeo mia. Li informis min rapide pri kiuj esperantistoj fervojistoj ni estis veturante kaj en kiuj vagonoj ili okupis iliajn lokojn.

Poste li invitis min al agrabla minikunveno en sia kupeo. Ĉi-tie mi denove rekontis sinjorinon Adina Moise. En kupeo oni trovis ankaŭ junulinon blondetan havante aĝon proksimume 23-24 jarojn, tre deziranta pridiskuti kun ni ĉiuj. Ŝi diris ke estas nomita Ana kaj laŭ ŝia edzo ŝi nomiĝas ankaŭ Mihuleţ, ke ŝi estas pola el Katovice,ke ŝi veturas pro viziti ŝiajn patrojn kaj ankaŭ ŝian du jaraĝan infanon. Ĉi-tio signifas ke ĝis Krakovio ŝi havis veturi kune kun ni kaj ke vidante ke ni estas dignaj de tuta

Scanned with OKEN Scanner

rămână în compania noastră până la Cracovia.

Tânăra avea un discurs plăcut cu tot accentul ei străin şi reuşi repede să se facă prezentă în discuţiile noastre, fără a ne supăra. Din contră. Ne-a povestit cum l-a cunoscut în Germania pe românul din Panciu care avea să-i fie soţ, că se înţelege bine şi cu socrii, că îi place să muncească la via moştenită de soţul ei, că acesta munceşte în Germania şi a lăsat pe umerii ei grijile gospodăriei din Panciu, că-i place în România etc, etc.

Nu s-a sfiit să ia masa cu noi şi a ţinut să ne servească şi ea din bucatele pe care le luase la pachet.

Din Ungaria ne-am regrupat în acelaşi compartiment pe care l-am încuiat pe dinăuntru cu un lanţ şi un lacăt, aduşi de acasă de Grigore Velea (Grig). Am prevenit astfel evenimentele neplăcute în care ne puteau atrage răufăcătorii despre care presa occidentală nu contenea să relateze. Aşa ne-am permis să şi dormim în timpul călătoriei.

În data de 13.05.1998, am descins în gara Krakow (Cracovia), unde lucrările de modernizare erau pe terminate. Ana ne-a „înlesnit" tratativele cu oficialii gării şi astfel am obţinut mai repede locurile de cazare în camerele destinate personalului de tren, contra a 12 zloţi pe noapte.

konfido, ŝi deziras resti en nia kompanio ĝis Krakovio.

La junulino estis havante plezuran konversacikapaciton, spite al ŝia fremda akcento, kaj ŝi estis sukcesante fariĝi ŝin prezenta en niaj diskutoj, sen ŝagrenigi nin. Kontraŭe. Ŝi rakontis al ni kiel ŝi konis, en Germanio, la rumanon el Panciu, kiu havis deveni ŝian edzon, ke ŝi kompreniĝis bone ankaŭ kun ŝiaj gepatroj kaj ke al ŝi plaĉis labori al vinberejo heredata de ŝia edzo, ke ĉi-tiu laboras en Germanio kaj ke li lasis sur ŝiaj ŝultroj la zorgojn de la bieno el Panciu, ke al ŝi plaĉas la Rumanion, k.t.p, k.t.p.

Ŝi ne timidis preni la manĝon kune kun ni kaj oferti al ni el ŝiaj preparaĵoj de ŝi kunportitaj.

Komencante Hungarion ni regrupiĝis en la saman kupeon kiun ni ŝlosigis (el) intere kun ĉeno kaj ĉenseruro kunportitaj de hejmen fare de Grigore Velea (Grig). Ni preventigis tiel la malplezuratajn eventojn en kiu ni eble estus involvitaj fare de malbonefarantaj pri kiuj la okcidenta masmedia ne ĉesis pririlati. Tiel ni permesis al ni ankaŭ dormi dum forveturo.

En la dato 13ª.05.1998 ni malsupreniris en staciodomo Krakow (Kracovio) kie la modernigaj laboroj estis finigante. Ana faciligis al ni „la traktatojn" kun la la oficistoj de la stacidomo kaj sekve ni povis akiri pli rapide la tranoktadlokojn en la ĉambroj destinitaj al trajnpersonaro kontraŭ 12 zlotoj pro nokto.

Scanned with OKEN Scanner

Ne-am despărțit de tânăra Ana, de care ne vom aminti cu plăcere. În ochii ei licăreau aceleași sentimente înainte de a se îndrepta spre autobuzul de Katovice.

Baia și masa ce au urmat, ne-au făcut somnul mai profund și mai odihnitor. Deși cu doi ani în urmă grupul nostru nu a fost ocolit de neplăceri (atacul vagabonzilor asupra domnului ing. Nazarie – directorul general al regionalei CFR Iași),Cracovia a rămas în inimile noastre din multe puncte de vedere, așa încât ziua de 14.05.1998 am consacrat-o revizitării acestei bijuterii urbane.

Cum-necum, Cracovia se afla iar în sărbătoare: orchestre de epocă, costume de epocă specifice, birje cu cai și harnașamente elegante, care plimbau pe bulevarde ciorchine de tineri. Alți tineri (fete și băieți) se plimbau pe marile artere ale urbei în electrocare roșii, ciocnindu-și halbele cu bere și manifestându-se zgomotos. Ziua însorită și natura în plină explozie de primăvară amplificau buna dispoziție generală. În această atmosferă am vizitat și noi Cetatea de Jos și Cetatea Wavel – vechea reședință a regilor Poloniei.

Se zice că descrierea fericirii nu face decât să o diminueze. Poate fotografiile intercalate în acest capitol vor reuși să transmită cititorului măcar o parte din bucuriile

Ni disigis je junulino Ana, pri kiu ni rememoros plezure. En ŝiaj okuloj estis brilante la samajn sentojn antaŭ rektigi ŝin al Katovice aŭtobuso.

La bano kaj la manĝo kiu sekvis, faris al ni la dormon pli profunda kaj pli ripoza. Kvankam du jarojn antaŭe, nia grupo ne estis ĉirkaŭirata de malplezuroj (la vagabondatako kontraŭ sinjoro inĝ. Nazarie – ĝenerala direktoro de la Regionalo CFR Iaŝi),La Krakovio restis en niaj koroj pri multaj vidpunktoj, tiel ke la tago 14.05.1998 ni konsakris al revizito de ĉi-tia urba juvelo.

Kiel-nekiel, la Krakovio oni estis trovante denove en ferio: epokaj orkestroj, epokaj kostumoj specifaj, fiakro kun ĉevaloj kaj elegantaj ekipaĵaroj kiuj estis promenante sur bulevardoj junulajn traŭbojn. Aliaj gejunnuloj estis promenante sur la grandaj arterioj de la urbo en ruĝaj elektroĉaroj, malforte koliziante iliajn bierglasojn kaj manifestante sin laŭte (brue). La suna tago kaj la naturo plenprintempeksplodante estis amplifante ĝeneralan bondisponon. En ĉi-tia atmosfero ankaŭ ni vizitis malaltan civiton kaj Wavel-civiton – la malnovan rezidejo de la polaj reĝoj.

Oni diras ke la priskribo de la felicxo ne faras alie ol malpligrandigi ĝin. Verŝajne la fotojn intermetitajn en ĉi-tia ĉapitro sukcesos transdoni al la leganto almenaŭ parton el la ĝojojn travivatajn de

Scanned with OKEN Scanner

încercate de noi atunci. Despre două simt nevoia de a relata:

1. numai la Cracovia am găsit un oficiu de schimb valutar unde se accepta Leul românesc la schimb (1 zlot = 10000 lei) şi

2. o sculptură în lemn, amplasată în holul caselor de bilete din gara Cracovia, aparţinând sculptorului local ANDREJEZ SIEK RZEZBA

ni, tiam. Pri du el ili mi sentas la bezonon pli rilati:

1. nur en Krakovio mi trovis monŝangĝoficon kiu estis akceptante la rumanan Leon por esti ŝangĝata (1 zolto = 10000 leojn) kaj

2. skulptaĵo en ligno, lokiĝita en la halo de la biletgiŝetoj el centra stacidomo Krakovio, apartenante al loka skulptisto ANDRJEZ SIEK RZEZBA.

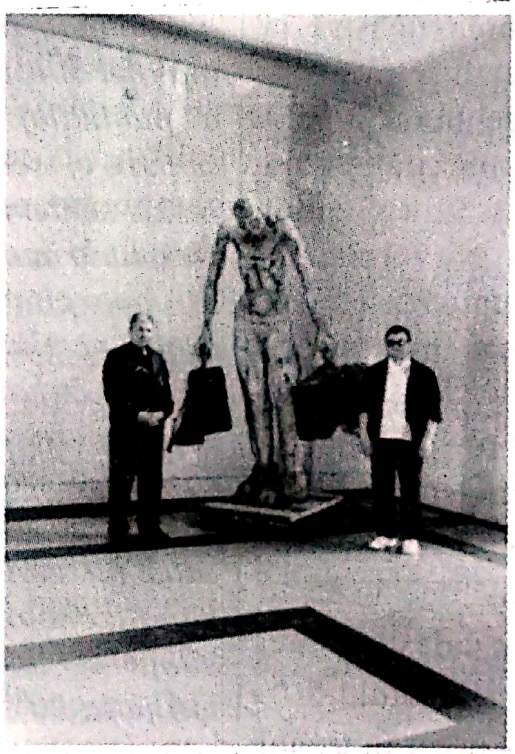

Foto nr. IV.7.1. Autorul si Grigore Velea, lângă sculptura din lemn „Victima eternei tranziţii"aparţinând sculptorului polonez Andrejez Siek Rzezba

La aŭtoro kaj Grigore Velea apud la ligna skulptaĵon „La viktimo de la eterna preterpaso", apartenante al pola skulptisto Andrejez Siek Rzezba.

Această sculptură, dintr-un singur arbore, mi s-a părut că metaforizează, magistral, interminabila „tranziţie" la care sunt supuse astăzi (ca şi în alte perioade de criză) unele popoare, de către Marea Cupolă a Mapamondului. Uriaşul slăbănog (poporul) se află pe un cărucior care poate oricând să-i alunece de sub picioare, fără ca acesta

Ĉi-tia sculptaĵo el unu sola arbo ŝajnis al mi ke metaforas majestre senfina „transitperiodo" al kiu estas submetitaj hodiaŭ (kiel ankaŭ en aliaj krizperiodoj) iuj popoloj, fare de la Granda Kupolo de la Mondo. La giganta malfortulo (la popolo) oni trovas sur ĉareto kiu povas ĉiam gliti de sur piedoj sen ebleco ke ĉi-tio povas sin gardi,

Scanned with OKEN Scanner

să se poată apăra, având ambele mâini ocupate cu vechituri istorice (o jantă de bicicletă fără cauciuc, niște valize vechi și plase demodate, legate cu niște sfori de câlți).

La reîntoarcerea în țară, am prezentat această fotografie cu punctul meu de vedere, mai multor gazetari, dar nici unul nu și-a luat răspunderea de a o publica. După 5 ani de la această „descoperire" în arta poloneză, „darea noastră la reformă" (adică sacrificarea noastră) este atât de evidentă încât publicațiile noastre o critică fățiș, fără metaforizare, dar a scăzut simțitor numărul cititorilor. Nici crimele, nici sinuciderile anunțate cu litere de-o șchioapă nu mai impresionează pe nimeni.

După circa două ore de somn și o cină luată pe terasa din incinta gării Cracovia (unde berea fără alcool a fost mai ieftină decât cea cu alcool), am predat cheile locuinței noastre temporare și la orele 20^{02} ale aceleiași zile am urcat în trenul care avea să ne lase la Swinoujście. Sosim la Swinoujšce în data de 15.05.1998 la orele 6^{40}. De la stația feroviară la gara maritimă sunt circa 200m. Le-am parcurs gâfâind, cu bagajele care ne incomodau evident. Niște fete tinere, îmbrăcate în uniforme compuse din bluze albe, fuste și pantofi negrii, ne îndemnau să ne grăbim la feribot, dar noi încă nu aveam bilete. A trebuit să luam bilete pen-

havante ambaŭ manojn okupitaj kun malnovaĵoj (biciklarado sen kaŭĉuko kaj iuj malnovaj mankofroj kaj eksmodaj mansaketoj binditaj kun iuj kanabaj šnuregoj).

Al returno en la lando mi prezentis ĉi-tian foton, kune kun mia vidpunkto al pli multaj jurnalistoj, sed nek unu prenis la respondecon publikigi ĝin. Poste 5 jarojn de ĉitia, „malkovro" el la pola arto, nia , donado al reformo" (tio estas nia ofero) estas tiel evidenta ke niaj publikiloj kritikas ĝin rekte kaj senkovre, senmetafore, sed malkreskis senteme la legantoj nombro. Nek la krimoj, nek la memmortigoj, anoncitaj pere de grandegaj literoj ne plu impresas ion.

Post ĉirkaŭ du horoj de dormo kaj vespermanĝo prenita sur la teraso el intero de la Krakovio stacidomo (kie la senalkoholan bieron estis pli malmulte kosta ol la tio kun alkoholo) ni transdonis la šlosilojn de la nia provizora loĝejo kaj je la 20^{02} horo la saman tagon ni supreniris en la trajno kiu havis lasi nin en Swinoujŝcie.Ni alvenas el Swinoujŝcie en la dato 15.05. 1998,je la 6^{40} horo. De fervoja stacidomo al marista stacidomo estas ĉirkaŭ 200m. Ni trude trapasis ĝin malfacile spirante kun la pakaĵoj kiu evidente malkonfortis nin. Iuj junulinoj, vestitaj en uniformoj komponitaj el blankaj bluzoj, nigraj ĵupoj kaj šuoj, instigis nin hastiĝi al pramo sed ni ankoraŭ ne havis biletojn. Ni devis aĉeti biletojn por la sekvonta pra-

Scanned with OKEN Scanner

tru următorul feribot care pleca la ora 7^{30}. Am plătit 180 de zloți de persoană. Nu ni s-a părut mult pentru 9 ore de călătorie pe Marea Baltică.

Am stat în fotoliile așezate în spațiul comun din zona cabinelor. Am avut timp suficient pentru a savura peisajul marin din toate punctele de pe vas, accesibile călătorilor.

Un tip, șaten spre blond, cu perciuni, de vreo 55 – 60 de ani, îmbrăcat într-un pulover și pantaloni bej, s-a descălțat o vreme de pantofi pentru a-și odihni picioarele. Apoi a intrat în încăpere unul brunet și mai tânăr decât perciunatul. Aparent nu se cunoșteau. De câte ori ieșeam la toaletă sau intram la bar, tipul șaten vopsit își făcea de lucru în zona respectivă. Se uita la noi și când beam și când mâncam. S-a făcut că mănâncă și el și mi-a cerut briceagul. După vreo oră și călătorul brunet a făcut același lucru. Era un briceag făcut meșteșugărește, cu plăsele din corn de căprior. Tocmai când glumeam pe seama curiozității lor, un băiat de vreo 28 de ani s-a apropiat de noi și ni s-a adresat într-o românească cu un ușor accent moldovenesc. Se numea Gică și era din Dorohoi (Foto nr. IV.7.2). Venea pentru a treia oară în Danemarca. Un fermier avea nevoie de el

mo kiu estis forlasante la havenon je la 7^{30} horo. Ni pagis 180 zlotojn pro persono. Al ni ne ŝajnis multe por 9 horoj de veturado sur la Baltika Maro.

Ni sidiĝis el la foteloj lokiĝitajn en la komuna spaco ekstere de kajutoj. Ni havis sufiĉan tempon por frandi la maran pejzaĝon el ĉiuj punktoj sur la pramo, akceseblaj al pasaĝeroj.

Blondulo al kaŝtanbrunulo kun abundvanghararo, havante proksimume 55-60 jaraĝon, vestita en pulvero kaj pantalonoj lumkoloraj, malpiedvestis, io tempo, pro ripozigi liajn piedojn. Poste, eniris ĉambron brunulo kaj pli juna ol la abundvanghararulo. Ŝajne ili ne estis konataj unu la alian. Ĉiu foje, kiam mi estis elirante al necesejo aŭ mi estis enirante al bartrinkejo, la kaŝtanbrunulo artefarita (kun pentrita hararo) fariĝis al si laboron en la respektiva zono. Li estis rigardanta al ni ankoraŭ kiam ni estis manĝante kaj kiam ni estis trinkante. Ankaŭ li ŝajnis manĝante kaj petis al mi doni la poŝtranĉilon.Post unu horo, ankaŭ la bruna vojaganto faris la saman. Gi estis manfarita poŝtranĉilo, kun plaketoj el ĉamokorno. Ĵus kiam ni estis ŝercantaj pri ilia scivolemeco, junulo ĉirkaŭ 28 jaraĝa prokisimiĝis al ni kaj alparolis rumanlingve kun malforta moldova akcento. Li nomiĝis Gică (Ĝikă) kaj li estis devenante el Dorohoi. (Foto nr. IV.7.2).Li estis venata tria foje en

Scanned with OKEN Scanner

pentru a-i îngriji cele circa 100 de vite pe timpul verii. Îi plătea spezele de viză, drumul dus-întors şi îi mai dădea şi un salariu lunar de 1300 dolari.

Danio.Farmobienulo bezonis lin pro sorgigi la ĉirkaŭ 100 brutoj somertempe. Al li estis pagitaj la vizokostojn, veturkostojn (alvenkaj returnvojoj) kaj monatsalajro de 1300 usondolarojn.

Foto nr.IV.7.2. Cu Gică de la Dorohoi pe puntea feribotului Silezia navigând pe Marea Baltică spre Copenhaga. în 15.05.1998.

La aŭtoro kun Gicã ((Ĝikã) el Dorohoi – Rumanio, navigacii al Köbenhavno sur pola vaporŝipo Silezio, sur .Balta Maro, en la dato de 15.05.1998

Ne-a plăcut de Gică. Era un băiat instruit, cuviincios şi foarte matur. Începuse să deprindă a vorbi şi limba daneză, pe lângă engleza pe care o vorbea mai bine. Ne-a prevenit asupra modului riguros în care danezii înţeleg să respecte legile statului lor şi că aceleaşi pretenţii au şi din partea străinilor. Deşi am apreciat gestul, noi nu ne consideram nişte iliciţi şi n-am prea acordat importanţă recomandărilor lui Gică, la nivelul seriozităţii cu care le rostea.

Portul din Copenhaga (Köpenhamn în suedeză, Köbenhawn în

Al ni plaĉis Gicã. Li estis instruita knabo, deca kaj tre matura. Li estis komencante paroli ankaŭ danlingvon, krom angla, kiun li estis pli bone parolante. Li avertis nin pri la rigora maniero kiun la danlandanoj komprenas rispekti iliajn ŝtatleĝojn, kaj ke la samajn pretedojn ili havas ankaŭ rilate al fremdlandanoj.Kvankam ni aprezis la ĝeston, ni ne estis konsiderante nin kiel iuj malleĝuloj kaj ni ne tro konsideris grave la rekomendojn de Gikã al la nivelo de la seriozeco kun kiu li estis esprimante.

La haveno el Kopenhago (Köpenhamn en svedlingvo – Köbenha-

daneză), ne-a primit „înarmat până-n dinți", cum obișnuim noi să spunem în asemenea împrejurări.

Pe bordurile unei alei dalate , late de circa 2 m, ne-au întâmpinat cu mâinile pe arme două „ghirlande" de militari, echipați în trei uniforme diferite. Parcă erau niște statui. Noi am trecut printre ei dezinvolți, știind că nu am săvârșit nimic nelegal. Înainte de a ajunge noi la vameși, ne-a depășit aproape brutal șatenul, care se descălțase pe feribot. A trecut repede de vameșii care ne-au luat pe noi în primire. După verificarea documentelor, ne-au pretins să ne desfacem bagajele. Grig avea asupra lui 10 recipiente cu apă minerală plată pentru a-și proteja ficatul bolnav; mai avea o sticlă de coniac adus pentru prieteni. Eu aveam patru litri de trăscău – cadou pentru prietenii din vest. Doamna Moise avea, tot pentru cadouri, două sticle de palincă. După ce i-au vărsat toată apa lui Grig, vameșii au vrut să ne confiște toată băutura. Le-am explicat pentru ce o luasem și nu aveam de gând să le-o lăsăm; ne-au spus că ne costă 700 de coroane daneze vama. Repede, am convenit cu colegii că, în eventualitatea că voi rămâne în pană de bani ei se vor îngriji de mine ca să

vn danlingve), ricevis nin „armata" ĝis en dentoj, kiel ni estis kutimiĝataj esprimi ni en similaj cirkonstancoj.

Sur la borderaĵoj de iu aleo plakojkovrita larĝa proksimume 2 metroj,proksimume iris renkonte al ni, kun la manoj sur armiloj, du „girlandoj" da militistoj ekipitaj en tri diversaj uniformoj. Ili ŝajnis al ni kiel statuoj. Ni trapasis inter ili malferme senzorgaj, konante ke ni ne plenumis ion neliĝan. Antaŭe ke ni atingis al landlimdoganistoj , superpasigis nin preskaŭ subite la kaŝtanbrunulo kiu estis malpiedvestita sur la pramo. Li preterpasis rapide la landlimdoganistojn, kiuj prenis nin ricevante. Post la kontrolo de la dokumentoj, ili pretendis de ni, malpaki niajn pakaĵojn. Grig estis havante al li 10 akvulojn kun fonto-akvo pro protekti lian hepaton malsanan. Li ankaŭ havis botelon kun konjako alportita por siaj amikoj. Mi estis havante kvar litrojn brandojn – donaco por amikoj el okcidento. La sinjorino Moise estis havante, ankaŭ pro donaci, du botelojn kun „palinka" forta prun brando. Post ke ili verŝis tutan akvon de la Grig, la doganistoj volis konfiski la trinkaĵon. Ni esplikis la kialon pro kiu ni alportis ĝin kaj ni ne pripensis al ebleco lasi ĝin al ili. Ili diris al ni ke ĝi kostas por ni 700 danajn kronojn kiel dogantasko. Rapide ni konsentis kun kolegoj ke se mi sekvos resti en paneo de mono, ili pli zorgos pri mi ke mi

Scanned with OKEN Scanner

ajung acasă. Atunci, însoțit de vameș am schimbat 200 de mărci și am cerut chitanță pentru cele 700 coroane daneze și ne-am împachetat băutura, vineți de mânie și noi și vameșii. După ce nouă ne-a dat drumul, stupoare! Îl reține pe Gică și-l trec la interogatoriu într-o altă încăpere.

Să fi fost ora 21^{30} când ne-am pozat în fața marii statui cu taurul danez, arhimediatizat în România ultimilor ani (vezi foto nr. IV.7.3), dar încă era lumină.

povos atingi mian hejmon. Tiam, akompanata de doganisto, mi ŝangîs du cent germanajn markojn kaj mi pretendis kviton por la 700 danaj kronoj kaj sekve ni pakis la trinkaĵo, bluaj de furiozeco ni kiel ankaŭ la doganistoj. Post ke al ni ili lasis libere, stuporo! Estas retenita Gică kaj li estas trapasita pro pridemando en alia ĉambro.

Estu estinte la horo 21^{30} kiam ni fotis nin antaŭ la granda statuo kun la dana taŭro supermediatizata en la Rumanio de la lastaj jaroj (vidi foto nr. IV.7.3) sed estis ankoraŭ la luma tempo.

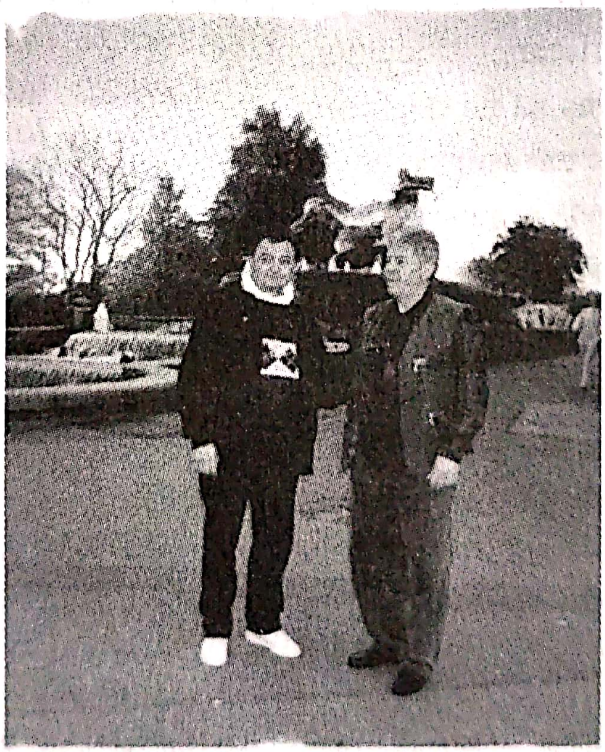

Foto nr. IV.7.3. După ce am trecut de vameșii din portul Copenhaga, la fântâna arteziană cu bour, la ora 21.3o,în 15.05.1998. Căutamtraseul spre Gara centrală cu Grig și Adina, care ne fotografîa.

La aŭtoro kaj Grig, post ol forlasis doganiston, je la horo 21,30. Adina fotis nin antaŭ de la granda fontano kun la dana taŭro el Kobenhavn.

Am oprit un ciclist și ne-am interesat de unde puteam lua trenul spre Aalborg. Vorbea destul de

Ni haltigis bicikliston kaj interesiĝis pri kie ni povas preni la trajno al Aalborg. Li estis sufiĉe bone

Scanned with OKEN Scanner

bine germana şi ne-a dat explicaţiile de care aveam nevoie. Gara de Est se afla la două staţii de autobuz dar nu aveam de unde procura bilete. Până să hotărâm cum să procedăm a apărut Gică, spre bucuria noastră. I s-a dat drumul imediat ce fermierul i-a confirmat sosirea prin telefon şi fax. Între timp i se luaseră până şi probele de păr. Apoi i s-a explicat că doi şoferi români care veniseră cu mobilă la Köbenhawn au jefuit un apartament şi au dispărut, iar unul dintre ei avea semnalmentele asemănătoare cu cele ale lui Gică.

Băiatul nu părea marcat de incident. S-a oferit să ne conducă la gara de Est. El pleca la ferma „lui" mai devreme, în timp ce noi a trebuit să aşteptăm până la ora 0 (zero), când aveam tren spre Aalborg.

În gara de Est din Köbenhawn ne-am întâlnit cu grupurile din Buzău şi Bucureşti care veniseră prin Suedia. Ne-am bucurat de revedere şi le-am povestit „aventura" noastră din port. S-a făcut haz pe seama faptului că noi am ales ruta cea mai economicoasă şi am pierdut cel mai mult.

Până la ora plecării spre Aalborg am admirat arhitectura gării din capitala Danemarcei, cu arcade din chesoane de cherestea, bine finisate şi apoi furniruite. Pe

parolante germanan lingvon kaj li donis al ni la bezonatajn informojn. La Orienta Stacio Fervoja estis troviĝanta al du aŭtobushaltejoj far de ni. Sed ni ne havis eblecon akiri biletojn. Gis ni havis decidi kielmaniere procedi, aperis Gică, al nia ĝojo. Li estis subite liberigata post ke la farmobienulo konfirmis sian alvokon telefone kaj fakse. Inter tempe al li estis prenitaj ankaŭ hararprovojn. Poste al li estis esplikataj ke du rumanaj ŝoforoj kiu estis alvenataj kun meblo al Köbenhavn elrabis apartamenton kaj malaperis kaj unu el du leĝrompantoj estis havante personajn markaĵojn similaj al tiuj de la Gică.

La junulo ne ŝanjis esti tuŝata fare de incidento. Li ofertis sin akompani nin al Orienta Fervojstacio. Li estis for veturanta al **sia** *farmobieno, dum ni devis atendi ĝis al 0 (zero) horo. Kiam ni estis havante la trajno al Aalborg.*

En la Orienta Fervojstacidomo el Köbenhavn ni rekontiĝis kun grupoj al Buzău kaj Bukureŝti kiuj estis venitaj al Svedio. Ni ĝojiĝis pro revido kaj ni rankontis al ili nian „aventuron" el haveno. Oni faris amuzego pri la fakto ke ni elektis la plej ekonomian traceon kaj ke ni perdis la plej multan.

Ĝis al forveturhoro al Aalborg ni admiris la arhitekturo de la stacidomo el la ĉefurbo de la Danio, kun arkoj el lignaj latoj bone finigataj kaj poste kovritaj kun maldikaj lignfolioj. Je proksimume 21[45]

la ora 21^{45} ne-am găsit trenul pe care-l căutam. Mi s-a părut (şi aşa mi-a rămas în memorie) că era o realizare tehnică elevată. Apărea ca o râmă albă, uriaşă, cu extremităţile verticale negre. Ulterior, am aflat că o asemenea garnitură avea suspensie pe pernă de aer şi motor pe fiecare osie (vezi foto nr. IV.7.4).

horo ni trovis por ni la trajno kiun ni estis serĉante. Al mi ŝajnis (kaj tiel ĝi restis en mia memoro) ke ĝi estis estante teknika realigo supera. Ĝi estis aperanta kiel blanka giganta lumbriko kun ekstremaĵoj vertikalaj nigraj. Plue mi eksciis ke simila vagonaro estis havante la suspension sur aerkuseno kaj motoro sur ĉiu akso (vidi foto nr. IV.7.4).

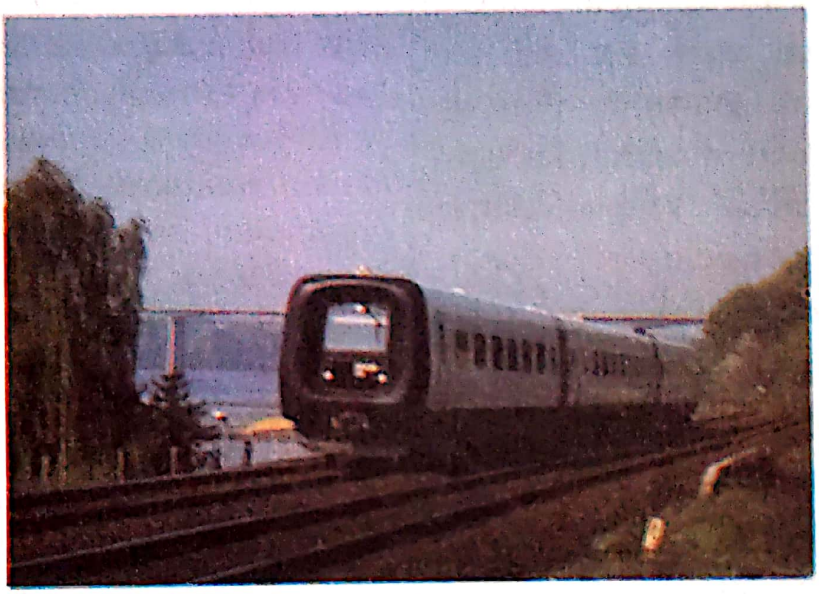

Foto. nr. IV.7.4. ...râma albă cu extremităţi negre.

La giganta blanka lumbriko kun vertikalaj ekstremaĵoj nigraj...

Interiorul te îmbia prin curăţenie, confortul general, nichelajul de pe elementele constructive metalice, sonorizare, aer condiţionat etc.

La urcarea în vagon, mi-a atras atenţia un tip zvelt, cu mustaţă blondă, echipat cu nişte haine şi bocanci cu carâmburi înalte, care aveau în ele ceva cazon. După ce mi-am ocupat locul rezervat, un conductor îmbrăcat civil ca pentru o chermeză nocturnă, fără chipiu, impecabil frezat şi şpreiat, se

La interno estis loganta pere de pureco, ĝenerala konforto, la nikelaĵo sur metalaj elementoj, sonoro, kondiciata aero k. t. p.

Kiam mi supreniris en vagono altiris mian atenton zveltulo kun blonda lipharo vestita en iuj vestaĵoj kaj ŝuegoj kun altaj superpartoj kiuj estis havante en si mem ion kazerna. Post ke ni okupis la rezervatan lokon, kontrolisto vestita civitane tiel kiel pro nokta kermeso, sen ĉapeleto, perfekte frizita, kaj pomadita, turnis sin subite al

întoarse brusc spre mine, ţintindumă cu compostorul de bilete în chip de revolver. Am înţeles că îmi cere legitimaţia de călătorie şi m-am silit să i-o prezint prompt. Mi-a mulţumit cu un zâmbet tâmp şi cu aceleaşi gesturi i-a controlat şi pe ceilalţi călători. În mod evident avea impresia că are calităţi umoristice şi reuşeşte să insufle călătorilor buna dispoziţie. Mie mi s-a părut stupid; dar ce ştiam eu ce înţeleg danezii prin a fi hazoşi! Aveam să aflu în zilele următoare.

În data de 16.05.1998 ora 5^{13}, trenul nostru inter city a garat în staţia Aalaborg. Am coborât şi am aşteptat într-o sală de aşteptare vitrată în părţi ca un acvariu, bine mobilată, în care se fuma. Atmosfera îmi displăcu. M-a înviorat, însă, întâlnirea cu alţi esperantişti de la Iaşi, care veneau de la Narvik. Vizitaseră deja Göteborg-ul din Suedia şi o parte din Norvegia. „Trăiască esperantiştii!" am exclamat eu, tocmai când trecea pe lângă noi bărbatul zvelt cu mustăcioară blondă, care călătorise de la Köbenhawn în acelaşi vagon cu noi. M-a onorat cu un zâmbet pe sub mustaţă şi cu o întrebare cu tentă retorică: „Yu're esperantisto ?" şi se îndreptă spre ieşire înainte de a-i putea răspunde. În ziua Congresului l-am văzut în sală dar am preferat să-l ignor.

După circa 20 de minute de la sosirea noastră a venit să ne întâm-

mi, celante al mi kun lia kompostilo (prenil-kompostilo) por biletoj, maniere pistolo. Mi komprenis ke li petas al mi veturlegitimacio kaj mi strebis prezenti ĝin subite. Li dankis al mi ridetante seke kaj kun samaj gestoj li kontrolis ankaŭ la aliajn vojaĝantoj. Evidente li estis konvinkita ke li havas humorajn kvalitojn kaj ke li sukcesas inspiri al vojaĝantoj la bonan disponon. Al mi li ŝajnis malspritega. Sed kion mi estis sciante, kion la danoj komprenas pere de esti amuza! Mi havis ekscii en sekvontaj tagoj.

En la dato 16.05.1998 je la horo 5^{13} nia trajno inter city alvenis en la stacio Aalborg. Ni subeniris kaj eniris en atenda salono vitrata flanke kiel akvario, bone meblata en kiu oni estis fumantoj. La atmosfero al mi estis malplaĉa. Mi estis viglata fare de renkontiĝo kun aliaj esperantistoj el Iaşi, kiuj estis venataj de Narvik. Ili estis vizitintaj jam Göteborgon el Svedio kaj parton, el Norvegio. „Vivu la esperantistoj", mi ekkriis ĵus kiam estis pasante apud ni zveltulo kun liphareto blonda kiu estis vojaĝinta de Köbenhavn en la sama vagono kun ni. Li honorigis min kun rideto „sube lipharo", kaj kun demando retorika:„You're esperantisto?" kaj turnis sin al elirejo antaŭ ke mi povus respondi.En la malferma tago de la Kongreso mi revidis lin en salono, sed mi preferis ignori lin.

Post cirkaŭ 20 minutojn de nia alveno venis renkonti nin la kolego

pine colegul nostru Sandu Spătaru, care nefiind feroviar, făcuse deplasarea cu maşina. Ne-a condus la garnitura de vagoane de dormit, pregătită special de domnul Henning Hauge pentru cei din România, Bulgaria şi alte câteva ţări „foste socialiste", cu delegaţi mai puţini şi cu posibilităţi pecuniare mai reduse. La capătul dinspre Grupa Tehnică a staţiei, gazdele noastre amenajaseră un grup sanitar, cu spălătoare şi cabine separate, pe sexe. Era un efort lăudabil, care a avut darul de a-mi mai diminua supărarea. Ne-am ales locurile de dormit şi ne-am „cazat." După ce ne-am spălat, până seara la ora 18^{00}, când a fost programată „intercunoaşterea", ne-am abandonat unui somn reconfortant (Foto nr. IV.7.5)

Sandu Spătaru, kiu neestante fervojisto, estis farinta la vojaĝon pere de aŭtomobilo. Li akompanis nin al dormvagonoj precipe preparitaj fare de sinjoro Hening Hauge por tiuj el Rumanio, Bulgario kaj aliaj kelkaj „ekssocialistaj" landoj kun pli malmultaj delegitoj kaj kun financaj eblecoj pli reduktitaj.Al la kapo al Teknika Grupo de la stacidomo, niaj gastigantoj estis aranĝita sanitaran grupon kun lavejoj kaj apartaj kajutoj laŭ sekso. Estis laŭdinda klopodo kiu havis la efikon pli redukti mian ĉagrenon. Ni elektis dormajn lokojn kaj ni „lokiĝis" nin. Post ke ni laviĝis ĝis vespere je la 18^{00} horo, kiam estis programita, „interkona vespero", ni „abandonis" nin al iu rekonforta dormo (Foto nr. IV.7.5).

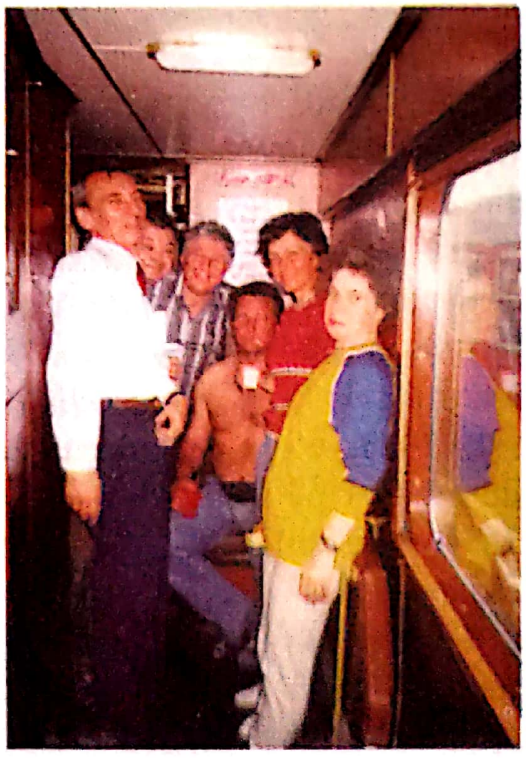

Foto nr. IV.7.5. În garnitura de tren, pusă la dispoziţie de gazde pentru cazarea delegaţilor din Europa de Est la al 57-lea IFK. de la stânga la dreapta:d-l Mladin, autorul, Grig Velea, Grig Naşca, Felicia Goran şi d-na Mladin.

La la dormvagonoj preparitaj fare de tiuj gastigantoj por delegitoj el Est Eŭropo al la 50-an IFK. De maldekstro al dekstro:s-ro Mladin, la aŭtoro, Grig Velea, Grig Naşca.Felicia Goran kaj s-rino Mladin.

Scanned with OKEN Scanner

Seara de intercunoaştere, ne-a familiarizat cu topografia locurilor de interes (expoziția de pictură, sălile marelui centru al congreselor, informații, schimb valutar etc.).Întâlnirea cu prieteni din toată Europa a prilejuit efuziuni firești, stropite şi cu mult apreciata noastră palincă (trăscău). Cu acest prilej, am aflat că al 50-lea Congres al IFEF (Federația Internațională a Esperantiștilor Feroviari), reunește un număr de 407 delegații din întreaga Europă şi China. Cei 87 de esperantişti feroviari români din toate regionalele de cale ferată şi aparatul central al SNCFR s-au constituit în cea mai numeroasă delegație participantă la acest congres jubiliar(vezi anexa nr.IV.7.3). Astfel, s-a făcut posibilă familiarizarea majorității membrilor asociației noastre cu problematica şi practicile mişcării esperantiste internaționale, ca formă de organizare a grupurilor profesionale în cadrul societății civile, pentru soluționarea mai rapidă şi mai eficientă a colaborării pe plan internațional a feroviarilor în viitor.

Delegații români, deşi au ales rute diferite, au ajuns în timp util la Aalborg putând participa la toate acțiunile programate de organizatori.

Odată cu obişnuitele mape distribuite congresmanilor, participanții au primit şi câte o sacoşă din in cu emblema congresului (Foto nr. IV.7.6), înăuntrul cărora organizatorii introduseseră,cu ge-

La interkona vespero akutimigis nin kun la topografio de la interesantaj lokoj (pentraĵekspozicio, la ĉambroj de la granda kongrescentro, informejo, monŝanĝejo k.t.p). La renkontiĝo kun la amikoj el tuta Eŭropo okazigis profundajn ĝojojn ŝprucitaj kun multaprezita nia prun brando (palinka). Ĉi-okaze ni eksciis ke la 50ª Kongreso deIFEF (Internacia Fervojista Esperanta Federacio) unuiĝas numeron de 407 delegitoj el tuta Eŭropo kaj Ĉinio. Tiuj la 87 rumanaj fervojistaj esperantistoj el ĉiuj fervojaj regionaloj kaj el centra estraro de SNCFR konstituiĝis en la plej multnombra delegacio partoprenanta al ĉi-tiu Ĵubilea Kongreso (vidu anekso nr. IV.7.3). Tiel eblis akutimiĝo de la plejmulto de la nia asocio membroj kun la problemoj kaj la praktikoj de la internacia esperantista movado kiel organizformo de la grupoj profesiaj kadre de la civitana societo pro la pli rapida solvo kaj pli efika de la kunlaboro sur internacia plano de la fervojistoj estontece.

La rumanaj delegitoj kvankam elektis diversajn itinerojn, ili atingis bontempe la Aalborg, kaj povis partopreni al ĉiuj agadoj programitaj fare de organizantoj.

Samtempe kun la kutimaj dokumentoj disdonitaj al kongresanoj partoprenantoj, ni ĉiuj ricevis ankaŭ je unu saketon el lino kun la emblemo de la Kongreso (Foto nr. IV.7.6) la interno kiesa la organi-

Scanned with OKEN Scanner

nerozitate surprize plăcute ca: „Declarația universală a drepturilor omului", adoptată de Adunarea Generală ONU la 10 decembrie 1948 (traducerea în limba esperanto a fost atestată de Asociația Mondială de Esperanto în anul 1976), un caiet cu textele unor cântece distractive cunoscute în întreaga lume (precum „Cavalerii mesei rotunde"), „Plictis parizian" al lui Charles Beaudelaire și alte opere ale unor autori valoroși, traduse în limba internațională, la recomandarea UNESCO, în cadrul seriei „Orient – Occident".

zantoj estis enmetitaj abundoneme agrablajn surprizojn, kiel „Universala deklaracio de la homrajtoj" adoptita de ONU – Generala Asembleo, en 10 Decembro 1948 (la tradukon esperantlingve estis atestita fare de Universala Esperanta Asocio en la jaro 1976), kajero kun la teksto de iuj distraj kantoj konataj mondskale (kiel „la kavaliroj de la runda tablo"),„La spleno de Parizo" de la Charles Baudelaire kaj aliaj verkoj de iuj valoraj aŭtoroj tradukitaj en la internacia lingvo al rekomendo de UNESCO, kadre de la serio „Oriento–Okcidento".

Foto nr. IV.7.6. De la stânga la dreapta: Lucușor și Emil Tudorache, Emil Crăciun și Grig Velea pe podul care leagă cele două maluri ale Limfiordului la Aalborg(18.05.1998)

De maldekstro al dekstro: *Lucușor(legu Lukusor)kaj Emil Tudorache, Emil Crăciun kaj Grig Velea portata la saketon kun la emblemo de la Kongreso, sur la viadukto trans Limfjord, en Aalborg(18.05.1998)*

În dimineața zilei de duminică, 17.05.1998, delegații au participat la o „slujbă ecumenică", oficiată de preotul catolic polonez Stanislav Stoltz și preotul protestant din Aalborg, Peer Aagard. Ortodocșii, musulmanii, budiștii, iehoviștii nu au fost reprezentați nici la acest serviciu „ecumenic"

Dimanĉe matene, la 17^an 05. 1998, la delegitoj partoprenis al „ekumena diservo" oficiata fare de la katolika pola pastro, Stanislav Stolz kaj protestanta pastro al Aalborg, Peer Aagard. La ortodoksoj, muzulmanoj, budistoj, jehovistoj k.t.p ne estis reprezentitaj nek al ĉi-tia „ekumena diservo"

Scanned with OKEN Scanner

Foto nr. IV.7.7. Delegația română, la ieșirea din biserică, după slujba „ecumenică" protestanto-catolică.

La plej multnombra rumana delegacio ekiranta el preĝejo post la ekumena diservo.

În aceeași zi, la orele 10^{00}, în Europahalen din cadrul Centrului Cultural și de Congrese din Aalborg, primarul orașului, Henning G. Jensen, a deschis oficial cel de-al 50-lea Congres al IFEF. Au fost rostite saluturi de bun sosit de către personalități din conducerea Căilor Ferate daneze și conducerile FISAIC și IFEF. A urmat prezentarea și saluturile șefilor de delegații. Din partea delegației române, domnul ing.Ioan Virgil Leancu a urat succes deplin lucrărilor Congresului și a înmânat domnului Henning Hauge (✝) – președintele Comitetului de Organizare, un suvenir simbolic despre România.

Deschiderea oficială a congresului s-a încheiat cu plantarea unui pom în parcul din imediata apropiere a Centrului Cultural și de Congrese, de către primarul orașului Aalborg, eveniment la care au participat toți delegații.

La saman tagon je la 10^{00} horo, en la Eŭropahalen kadre de la Kultura kaj Kongresa Centro el Aalborg, la urbestro Henning G. Jensen malfermis oficiale la 50^{a} IFEF Kongreso. Estis prononcitaj la salutvortojn bonvenajn fare de personalecojn el fervojestraro danaj kaj FISAIC kaj IFEF estraroj. Sekvis prezentadon kaj salutvortojn ĉefoj de la delegitoj. El la parto de la rumana delegacio, sinjoro inĝ. Ioan Virgil Leancu deziris plenan sukceson al la Kongreslaboroj kaj transdonis al sinjoro Henning Hauge (✝) – la prezidanto de loka kongresa komitato – simbola donaco pri la Rumanio.

La oficiala malfermo de la kongreso finigis kun planto de iu arbo en la parko apud la Kultura kaj Kongreso Centro, fare de urbestro de la urbo Aalborg, evento al kiu partoprenis ĉiuj delegitoj.

Scanned with OKEN Scanner

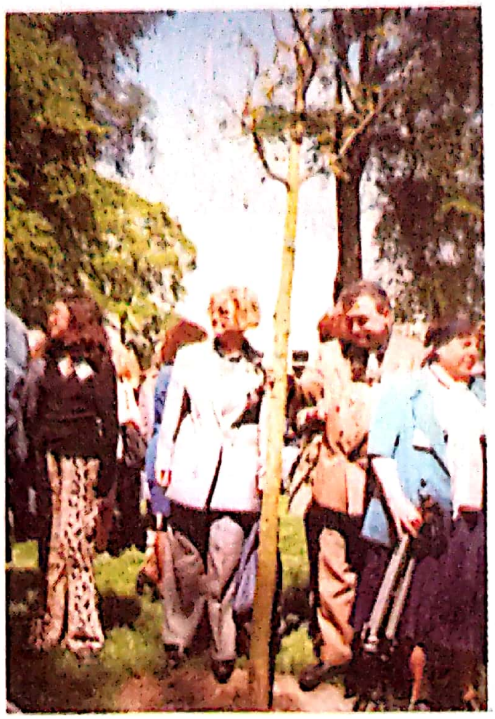

Foto nr. IV.7.8. Autorul, lângă pomul comemorativ plantat de primarul oraşului Aalborg în onoarea celui de al 50-lea Congres al Esperantiştilor Feroviari din Europa şi China

La aŭtoro apud la jubileana arbo, kune kun aliaj kongresanoj.

A urmat primirea la Primăria localităţii. Corul local al feroviarilor danezi a oferit agreabile intermezzo-uri pe tot parcursul acestei zile. La ora 20, în aceeaşi zi, balul internaţional s-a deschis cu un program artistic la care a contribuit şi delegaţia română cu un micro-recital de vioară. Ieşanul Şerban Pavelică a măiestrit Balada lui Ciprian Porumbescu şi o parte reprezentativă din Rapsodia Română a lui George Enescu. Stupoare şi jignire! Domnul Henning Olsen l-a oprit la mijlocul concertului pe colegul nostru, motivând depăşirea timpului afectat numărului său. Atunci toată delegaţia română a hotărât să părăsească sala.

Sekvis la akcepton al urbestraro de la loĝloko. La koruso loka de la danaj fervojistoj ofertis agrablajn intermezojn dume tutan programon de la ĉi-tia tago. Je la 20^{00} horo la saman tagon, la internacia balon estis malfermita kun artista programo al kiu kontribuis ankaŭ la rumana delegacio kun violono programo. La Iaşi-ano Şerban Pavelică majstris „la balado" de Ciprian Porumbescu kaj parton el Rumana Rapsodio de la George Enescu. Stuporo kaj ofendo! La sinjoro Henning Olsen haltigis, al mezo de la recitalo nian kolegon motivante la tempo-longado atribuita al lia programero. Tiam, tuta rumana delegacio decidis forlasi koncertĉambregon.

Tocmai când ne pregăteam să ieşim, a trecut pe lângă masa noastră un membru al Asociaţiei Esperantiştilor Feroviari din Norvegia, care ne-a privit prietenos şi a exclamat: „Vivat komunisma!". Noi aveam punctul nostru de vedere în legătură cu comunismul, dar nu ne-a mirat lozinca norvegianului, singurul dintre toţi liderii feroviari esperantişti din Europa, care îmbrăţişa această ideologie.

Ne-am recuperat băutura care ni se reţinuse la garderobă şi ne-am îndreptat spre centrul oraşului, unde se zvonea că la un mic local, serveşte, în calitate de chelner, un tânăr din Cluj Napoca (RO). Am găsit micul local, dar pentru că nu toţi au acceptat să mănânce la cină ciorbă de perişoare, o parte din colegi ne-am îndreptat spre vagoanele noastre de dormit. Pe parcurs, o laponă ştirbă, îmbrăcată în piele şi rezemând o bicicletă, îşi căuta clienţi printre noctambuli. Pentru noi,ea a reprezentat o completare a peisajului până atunci necunoscut.

Ajunşi la vagoanele de dormit, fiind iritaţi de gestul danezului de a-l întrerupe din concert pe colegul nostru, ne-am hotărât să ne scoatem proviziile şi să ne facem „balul" nostru în parcul din apropiere, unde se găsea o masă lungă, înconjurată de bănci. Din acest grup făceau parte circa 12 persoane, inclusiv autorul acestor rânduri. S-a mâncat, s-a băut şi s-a cântat

Ĵus kiam ni estis preparante eliri, trapasis apud nia tablo membro de la Norvega Fervojista Esperanta Asocio – kiu rigardis nin amike kaj eksklamis: „Vivu la komunismon!" Ni estis havante nian vidpunkton rilate al komunismo, sed ne miris la slogano norvegon ĉar li estis la sola komunisto el ĉiuj esperantistaj fervojistestroj el Eŭropo kiu estis brakumante ĉi-tian ideologion.

Ni reprenis la trinkaĵon kiu estis retenita al vestejo kaj ni turnis al urbocentro kie,oni diris ke ĉe malgranda lokalo servas, kiel kelnero, jumulo originale el Cluj-Napoca (RO). Ni trovis la malgrandan lokalon sed, ĉar ne ĉiuj akceptis manĝi ĉe la vespermanĝo, la acidetan supon de piretoj, parton el niaj kolegoj turnis sin al niaj dormvagonoj. Survoje laponino, sen kelkaj dentoj, vestita en ledo kaj apogante biciklon, estis serĉante al ŝi klientojn inter noktumuloj. Por ni, ŝi reprezentis kompletigo de la pejzaĝo, ĝis tiam, nekonata.

Atingantaj al dormvagonoj, ni estante iritataj fare de danulgesto de interrompi el koncerto nian kolegon, ni decidis elpreni niajn provizadojn, kaj fari nian „balon" en la apuda parko kie, oni estis trovante longan tablon ĉirkaŭata de benkoj. El ĉi-tia grupo estis farante parton 12 personojn, inklusive la aŭtoro ĉi-tiesaj vicoj. Oni manĝis, oni trinkis kaj oni kantis ĝis

până după ora 3^{00} a.m a zilei de 18.05.1998, fără să ne deranjeze cineva. În acelaşi loc, în altă zi, am văzut tineri liceeni care după ce băuseră bere, ieşeau din parc clătinându-se fără să fie măcar apostrofaţi. Ciudată democraţie pentru felul nostru de a percepe lumea atunci !

În aceeaşi zi a fost programată excursia de o jumătate de zi. Obiectivele vizate erau: Muzeul de Istorie, Satul Wikingilor şi Cimitirul Wikingilor. Pentru aceasta exista autocar şi ghid – organizator. Ca pretutindeni, noi am preferat să facem această excursie după programul nostru, ca o plimbare, fiind curioşi să-i „descoperim" pe danezi la ei acasă şi în mod nemijlocit şi nu pe traseul impus. Nu am regretat, aşa cum se poate vedea din fotografiile nr. IV.7.6 şi IV.7.9. Cei care s-au supărat de această dată au fost organizatorii, care mizau pe încasări consistente de la o delegaţie atât de numeroasă cum era a noastră. Ceea ce ne-a impresionat în mod deosebit a fost necesitatea de a se stabiliza solul pe micul deal pe care se află Cimitirul Wikingilor, cu plasă de sârmă. În acelaşi fel ne-a impresionat podul rabatabil peste Limfiord, deşi un asemenea pod mai văzusem şi la Roterdam, în Olanda.

post la tria horo a.m de la tago 18.05.1998, sen esti perturbataj de fare de iu ajn. Saman lokon, aliantagon mi vidis junajn liceanojn, kiuj, post trinkado de biero, estis elirante el parko ŝanceliĝante, sen esti almenaŭ apostrofataj. Kurioza demokracio, por nia maniero percepti (rigardi) la mondon tiam !

La saman tagon estis programita la duontagan ekskurson. La vizitontaj objektivoj estis: Historia Muzeo, Vilaĝo de la vikingoj kaj Tombejo de la vikingoj. Pri fari tion ekzistis aŭtoĉaro kaj ĉiĉerono programita. Kiel kutime, ni preferis fari ĉi tian ekskurson laŭ nia maniero, kiel promenado, estante ni scivolemaj „mal kovri" danlandanojn ĉe ilia hejmo, kaj senpere, kaj ankaŭ ne laŭ imponita itinero. Kaj ni ne bedauris, tiel kiel oni povas vidi al fotoj no. IV.7.6 kaj IV.7.9. Tiuj kiuj estis ĉagrenitaj estis, ĉi-foje, la organizantoj, kiuj estis supozante abundajn perceptatajn sumojn, atendataj de al tiom nombra delegacio kiom estis nia. Tio kio impresigis nin precipe estis la bezonon stabiligi la sojlon sur malgranda monteto sur kiu troviĝas la Tombejo de la Vikingoj, pere de dratreto. Same tiel ni estis impresigataj la artikan ponton super Limfiord kvankam similanponton ni ankaŭ vidis al Roterdam en Nederlando.

Scanned with OKEN Scanner

Foto nr. IV.7.9. Cimitirul wikingilor.

La tombejo de la vikingoj.

Ne-am convins că oamenii aceleiaşi epoci, indiferent în ce zonă geografică au trăit, aplicau adesea aceleaşi tehnici în domenii ca de exemplu acoperirea cu plăcuţe de lemn (şindrilă) a construcţiilor. Am constatat, de asemenea, că şi la Aalborg există un cartier de blocuri de locuinţe, dar care au locuri de parcare, trotuare şi garaje foarte bine executate şi întreţinute.

În plimbările noastre, dacă ceream o informaţie de la o persoană de sex feminin, aceasta ne răspundea cu amabilitate. Am văzut grupuri de tinere liceene jucându-se cu colegul lor japonez. Deci elementul conservator şi în Danemarca, îl constituie bărbaţii. Am văzut gestionari chinezi în magazine şi nenumărate steaguri ale Danemarcei, la intersecţii de străzi, pe clădiri, mai mult sau mai puţin oficiale, în parcurile de distracţii şi restaurante etc.

Atâta vreme cât dragostea de ţară şi faţă de valorile proprii ale românilor sunt etichetate de presa occidentală drept „extremiste”,

Ni konvinkis nin ke la homoj de la sama epoko, sendepdende en kiu zono ili vivis, estis aplikante ofte la samajn teknikojn, en iuj kampoj kiel, ekzemple la kovro (tego) pere de lignaj plaketoj al konstruaĵoj. Mi konstatis ke ankaŭ al Aalborg ekzistas kvartalon de bloklogĝejoj, sed kiuj havas parkejoj, trotuaroj kaj garaĝoj tre bone realigataj kaj prizorgitaj.

Dum niaj promenadoj, se ni estis petante informon de al persono virinseksa ĉi-tiu estis respondante afable. Mi vidis junulajn grupojn de licea aĝo ludantaj kun sia japana kolego. Do, ankaŭ en Danlando la konservativa elemento konstituas la virojn. Mi vidis ĉinaj vendistoj en vendejoj, kaj sennombraj flagoj de la Danlando, ĉe stratkruciĝoj sur konstrunaĵoj pli malpli oficialoj en la distraj parkoj kaj en restoracioj k.t.p.

Tiam longe kiam la landamo kaj amo al la valoroj propraj al rumanoj estas etiketataj, fare de okcidenta gazetaro kiel „ekstremismoj”,

cele văzute în Danemarca în mod nemijlocit, mi-au provocat numeroase rezerve față de opiniile exprimate în presa occidentală, ca și față de presa aservită din România.

În zilele de 18, 19 şi20.05.1998, în cadrul congresului s-au desfăşurat lucrările comisiilor de specialitate, la care nu au participat și delegații din afara acestora. În paralel, s-au ținut prelegeri și cursuri de limbă internațională pentru începători și avansați. Una din temele tratate în limba esperanto a fost „Legătura feroviară şi auto peste strâmtoarea Oeresund", prelegere susținută de Henning Olsen (Foto nr. IV.7.10). Se ofereau detalii despre viaductele şi tunelul submarin care leagă partea continentală a Danemarcei de insula pe care se află capitala acestei țări. Este uimitor cum un popor de numai aproximativ 6 milioane de locuitori şi cu resurse naturale limitate, poate realiza atâtea lucrări de anvergură spre folosul tuturor și să-și asigure tehnologii la cel mai înalt nivel.

tiuj kiuj ni vidis en Danio senpere maniero, okazigis al ni seriozajn rezervojn rilate al opinioj esprimataj en la okcidenta gazetaro, kiel ankaŭ rilate al dependa gazetaro el Rumanio.

En la tagoj 18, 19 kaj 20.05. 1998, kadre de Kongreso oni disvolviĝis la laborojn de la fakaj komisionoj al kiuj ne partoprenis la delegitoj eksteraj rilate al kiesaj. Paralele oni tenis prelegojn kaj kursojn de internacia lingvo por komencantoj kaj avancatoj. Unu el traktitaj temoj en la esperanta lingvo estis „La kunligo fervoja kaj aŭto tra mallarĝa trapasejo Oresund (Oeresund), prelego prezentata de Henning Olsen (Foto no. IV.7.10). Oni ofertis detalojn pli la viaduktoj kaj la submara tunelo kiu ligas kontinenta parto de la Danio kun la insulo sur kiu oni troviĝas la ĉefurbo ĉiesa lando. Estas mirege kiel popolo de nur proksime 6 milionoj da loĝantoj kaj kun naturaj vivrimedoj limigataj povas realigi tiom da verkojn grandskalaj al uzo de ĉiuj kaj povas asekuri al si la plej altaj teknologioj.

Foto nr. IV.7.10 Viaductul Oeresund | *La ponto Oeresund*

Scanned with OKEN Scanner

Delegația română a avut pregătite două conferințe și anume:

1. „Stația de cale ferată Galați", care trebuia prezentată de domnul ing. Octavian Rădulescu și

2. „Modernizarea instalațiilor electrodinamice din stațiile de cale ferată din România", temă care trebuia expusă de domnul ing. Ioan Nedelcu.

Ambele prelegeri au fost prezentate de domnul inginer Emil Tudorache, care le-a și tradus în limba esperanto. S-a decis ca ambele prelegeri să fie publicate în „Caiete de specialitate ale IFEF).

Comisia de dicționare din cadrul AFER , compusă din domnii Ion Sârbu și inginerii Ion Nedelcu, Dan Fulea și Emil Tudorache a fost evidențiată de domnul Heinz Hofmann – șeful Comisiei de dicționare a IFEF. Această comisie a definitivat, în ședința comună, în limba esperanto, unele noțiuni specific feroviare din Dicționarul Uniunii Internaționale a Căilor Ferate (UIC). „Reillexic"- ediția a-II-a, care realizează corespondența dintre limba internațională cu alte 13 limbi existente, între care este și limba română, precum și pe compact disc-uri. Cei care nu au făcut parte din comisiile de specialitate, așa cum am mai arătat în cuprinsul acestui capitol, au făcut excursii pe cont propriu , ori au participat la spectacolele programate sau nu.

În seara de 19.05.1998, în sala care a găzduit și Congresul, am

La rumana delegacio havis preparitaj du prelegetojn, nome:

1. La stacio fervoja Galați (legu Galacj), kies aŭtoro estas sinjoro inĝ. Octavian Rădulescu;

2. „La modernigo de la elektrodinamikaj instalaĵoj el fervojaj stacioj en Rumanio", kies aŭtoro estas sinjoro inĝ. Ion Nedelcu.

Ambaŭ prelegetoj estis prezentitaj fare de inĝ. Emil Tudorache kiu esperantigis ilin. Oni estis decidita ke ambaŭ prelegetoj estu publikigataj en la „Fakaj kajeroj" de IFEF.

La terminara komisio kadre de REFA komponita el sinjoro Emil Tudorache, Ion Sârbu, Ion Nedelcu kaj Dan Fulea estis aprezita kaj rimarkita fare de sinjoro Dr. Heinz Hoffmann – ĉefo de la Terminara Sekcio, kadre Faka Komisio de la IFEF. Ĉi sekcio definitivigis (finofaris) iujn nociojn fervojspecifaj el la Terminaro de la Internacia Unio de Fervojoj (UIC) „Rail lexic", la kvara eldono kiu realigas la korespondeco inter internacia lingvo kaj aliaj 13 lingvoj ekzistanta nun ankaŭ sur compaktaj diskoj, inter kiuj estas ankaŭ la rumana lingvo. Tiuj kiuj ne estis terminaraj sekcianoj aŭ fake aplikaj sekcianoj, tiel kiel mi pli menciis en la ĉi-tia ĉapitro, ekskursis, proprakonte, aŭ partoprenis al spektakloj programitaj aŭ ne.

La 19^{am} de majo 1998, vespere, en la ĉambrego kiu ŝirmis ĝenera-

vizionat un spectacol bun, fie că a fost vorba de soprana PIA FOG și pianistul care a acompaniat-o, Hainan Nilson, fie de echipa de amatori feroviari danezi, care au interpretat impecabil o suită de dansuri „populare" în costume tradiționale. Fiind pasionat de arta dansului, personal am apreciat că cele mai multe semănau cu galopul și ceardașul, cu excepția celui denumit „hamburger".

Au evoluat în spectacol și doi colegii de-ai noștri: Gheorghe - un acordeonist de la Buzău și Lucica Damian – solo voce. Au interpretat împreună, în esperanto și în română „Săracă inima mea", iar apoi, în limbile de origine, un șlagăr italian și unul francez. Acordeonistul a mai interpretat un potpuriu de jocuri populare românești.

La ultima apariție a românilor, același Henning Olsen, pe un ton ironic, i-a prezentat cu următoarele cuvinte: „Iar au apărut !". Și azi mă întreb dacă așa se fac glumele în Danemarca ?!

Aflasem de Skagen, localitate care marchează extremitatea nordică a Iutlandei și unde se întâlnesc apele Mării Baltice cu cele ale Mării Nordului, pe axa imaginară și aproximativă dintre golfurile Kagerak și Skagerak (Danemarca). Acolo, la Skagen, se vede cum valurile celor două mări se izbesc mai mult sau mai puțin

lan asembleon de la kongreso, mi asistis al bona spektaklo, ĉiu tenis pri la soprano Pia Fog kaj la pianisto kiu akompanis ŝin, Hainan Nilson ĉu temis pri la skipo de danaj fervojistaj tancamatoroj kiu interpretis senriproĉe sekvantaron de „popolaj" tancoj, en tradiciaj kostumoj. Mi estante pasia de tancarto, persone aprezis ke la plej multaj estis similaj al la galopo kaj la ĉardaŝo, ekscepte la tiu nomita „hamburger".

En spektaklo evoluis ankaŭ niaj kolegoj: Gheorghe - akordionisto el Buzău kaj Luĉica Damian, solo voĉo. Ili interpretis en rumane kaj esperantlingve „Săracă inima mea" (Kompatinda mia koro), kaj poste, en la originalaj lingvoj kanton italan kaj alian francan. La akordionisto interpretis ankaŭ sekvanta de rumanaj popolaj tanckantoj.

Al la lasta apero de la rumanoj, la saman Henning Olsen, ironia intonacie „prezentigis" ilin pere de sekvantaj vortoj: „ De nove ili aperis!" Estas ankoraŭ hodiaŭ kiam mi demandas min se tiel maniere oni ŝercas en Danlando?

Mi estis scianta pri Skagen, loĝloko kiu markas la norda ekstremaĵo de la Jutlando kaj kie oni renkontiĝas la akvojn de la Baltika Maro kun tiuj de la Norda Maro, sur la imaga akso kaj proksimuma inter la golfoj Kagerak kaj Skagerrak (Danlando). Tie, ĉe Skagen, oni vidas kiel la ondoj de la du maroj oni frapas pli mal pli forte.

Scanned with OKEN Scanner

intens, funcție de condițiile meteorologice, dând naștere unui fenomen unic în această zonă. Plaja de unde se poate admira fenomenul se află la 2 – 2,5 km de orașul Skagen (Foto nr. IV.7.11).

laŭ la meteorologaj kondiĉoj donante naskon al iu unika fenomeno en ĉi-tia zono. La plaĝo de kie oni povas admiri la fenomenon oni trovas al 2-2,5 km distanco al urbeto Skagen (Foto no. IV.7.11).

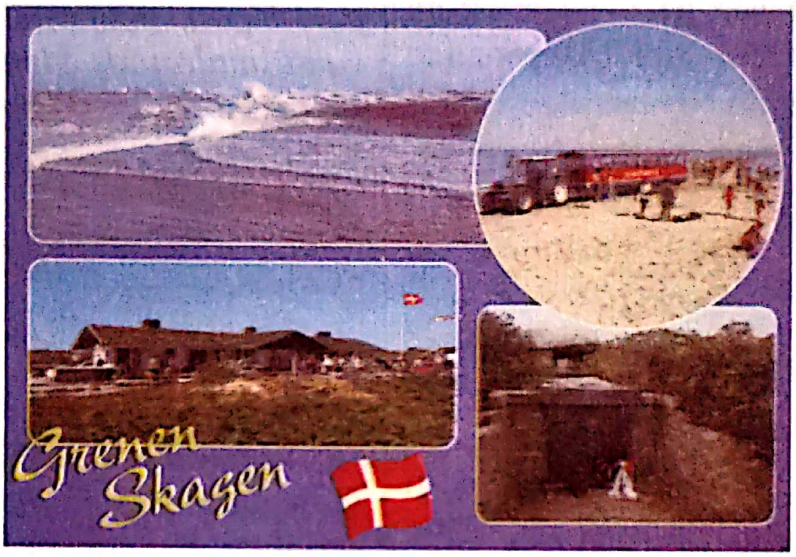

Foto nr.IV.7.11. Skagen *Skagen - Danio*

De la Aalborg la Skagen și înapoi am călătorit singur, pentru că Grig Velea era bolnav iar ceilalți colegi vizitaseră deja obiectivul și și-au ales alte trasee. Până la Frederikshawn am călătorit cu râma albă cu capetele negre (Foto nr. IV 7.4), iar de acolo până la Skagen cu un tren vicinal particular. Trenurile nefiind aglomerate am avut răgazul și disponibilitatea de a examina amănuntele de traseu în fața cărora defilam.

Șesul pe care-l traversam cu trenul mi-a atras atenția în primul rând, prin multitudinea ciorilor și a generatoarelor eoliene de curent electric. „Puful păpădiilor" se

De Aalborg al Skagen kaj reen mi veturis sola, ĉar Grig Velea estis malsana kaj la aliaj kolegoj estis vizitintaj jam la objektivon aŭ elektis aliajn itinerojn. Ĝis la Frederikshavn, mi veturis pere de „blanka lumbriko kun nigraj kapoj" (Foto no. IV.7.4) kaj de tie ĝis al Skagen, pere de najbara privata trajno. La trajnoj ne estante aglomerataj, mi havis la kondiĉon kaj disponon ekzameni la itinerdetalojn kiuj estis defilante antaŭ mi.

La ebenaĵo kiun mi estis trapasanta pere de trajno altiris mian atenton unuavice, pere de multnombro de la kornikoj kaj de la eoliaj (ventaj) elektrogeneratoroj. „Lanugo de la taraxacum ofici-

Scanned with OKEN Scanner

înălța din loc în loc spre cer, fiind mânat de briza permanentă.

Trenul m-a purtat pe lângă ferme, sere și pășuni bune, dar nu la fel de ordonate ca cele din Olanda. Având timp de comparații, am trecut în revistă pe îndelete ce au „ei" și nu avem „noi". Dar înainte de aceste reflecții am văzut comportamentul îndatoritor al conductorilor de tren. Aș fi dorit să fi venit timpul pentru schimbarea în bine a primelor impresii despre localnici. Și aceste momente abundau în ziua aceea: la intercity nu s-a pretins taxă suplimentară pentru rangul trenului; oprirea și plecarea trenurilor în și din stație se făcea numai la „indicațiile" semafoarelor luminoase, fără intervenția impiegatului expeditor:, în tren exista un vagon destinat copiilor minori, dotat cu cele mai variate jucării etc. Dar copiii și în tren acționează după propria lor dorință, indiferent pe cine deranjează. Așa că a trebuit să mă mut odată dintr-un vagon în altul.

Deși în plină zonă de șes, pământul avea culoarea argilei, pe care erau înșirate ferme mai mari sau mai mici, de un modernism cu tentă locală. Abundau vitele de rasa „Holstein" și caii grei și semigrei pentru tracțiune. Spre deosebire de Olanda, aici am văzut și pârloage. Culturile dominante erau: grâul, rapița, plantele fura-

nale" oni suprenigis de loke al loko al ĉielo, estante pelata fare de permanenta brizo.

La trajno portis min apude farmbienoj, flordomoj kaj bonaj paŝtejoj, sed ne simile ordigitaj kiel tiuj el Nederlando. Mi havante kompartempon, mi preterpasis observante malrapide kion „ili" havas kaj kion „ni" ne havas. Antaŭ ĉitiaj reflektoj mi vidis la devoligitan konduton de la trajnkontrolistoj. Mi dezirus esti venita la tempon por la ŝanĝo al bene de la unuaj impresoj pri la lokaj loĝantoj. Kaj ĉi-tiaj momentoj estis abundante en tia tago: al inter-city oni ne pretendis suplementon pro la trajnrango; la haltigo kaj la ekveturo en kaj al stacioj estis farita nur laŭ „indikoj" fare de lumaj semaforoj, sen la interveno de la „sendanta deĵoranto", en la trajno estis ekzistanta vagonon destinita al minoraj infanoj, dotita kun la plej diversaj ludiloj, k.t.p. Sed la infanoj agas ankaŭ en la trajno laŭ ilia propra deziro, sendepende kiun ili perturbas. Tiel ke mi devis ŝanĝi mian lokon el vaĝono en alia vagono.

Kvankam, en la plena ebena zono, la tero estis havanta la koloro de la argilo, sur kiu estis aranĝataj farmbienoj pli grandaj aŭ pli malgrandaj, modernaj kun lokaj notoj. Estis abundantaj la bestoj rase „Holstein" kaj la pezaj ĉevaloj, kaj deconpezaj pro trakcio. Malsimile al Nederlando, ĉi-tie mi vidis ankaŭ la nelaborataj terenoj. La plejmultaj kulturoj estis estan-

Scanned with OKEN Scanner

jere şi cartoful. Între ferme, pe aliniamentul loturilor, se zăreau arbuşti de liliac. Din loc în loc erau şi perdele de protecţie de conifere, inclusiv de brad. Arhitectura rurală era cea specifică nordului.

taj: la tritiko, la kolzo, nutraĵplantoj, kaj terpomo. Inter farmbienoj, sur limiglinioj estis ekvidantaj arbetoj de siringoj. De loko al loko estis ankaŭ protektajn kurtenojn el koniferoj, inkluzive abiojn. La rura arkitekturo estas tiu specifa al la nordo .

Foto nr. IV.7.12. Arhitectura rurală daneză Skagen

La dana rura arkitekturo en Skagen – Danio

Liniile ferate nu erau năpădite de buruieni. Unele curţi sunt împrejmuite cu garduri din materiale diverse. Sunt şi în Danemarca bărăci şi case de vacanţă mici – tip bungalow. Gardurile vii sunt realizate din plantaţii de păducel.Dar vălătucii de plasă din material plastic sunt prezenţi în cantităţi mari în fiecare fermă. Am dedus eu că aceste plase se utilizează la stabilizarea solului nisipos, în condiţiile în care în Danemarca vânturile bat în permanenţă. Multe din fermele daneze arătau sub nivelul grajdurilor fostelor CAP din România, înainte de a fi devastate.

La fervojaj trakoj ne estis plenplenaj kun trudherboj, iuj kortoj estas ĉirkaŭataj pere de palisaroj el diversaj materialoj. Estas ankaŭ en Danlando barakoj kaj feriaj domoj malgrandaj, tipo „bungalow". La vivantaj palisaroj estas realigataj el plantaĵo de vepraj arboj kun ruĝaj kaj malgrandaj fruktoj. Sed la rulaĵoj el plastikreto estas ĉeestantaj grandkvante en ĉiu farmbieno. Mi deduktis ke ĉi-tiaj retoj oni estas utilizataj al stabilizo de la soljo sabla en la kondiĉoj kiam la ventoj estas permanente bluvantaj. La multaj farmbienoj danaj estis montrantaj pli malbone ol tiuj kiuj estis, ĉe ni, nomitaj Agrikolaj Produktaj Kooperativoj en antaŭa de 1989 el Rumanio.

Scanned with OKEN Scanner

Orășelul Skagen are și un birou de informații turistice unde oficiantele vorbesc bine în limbile de circulație internațională și – când nu trebuie să distribuie pliante și hărți – se ocupă cu vânzarea suvenirurilor către turiști. O hartă am primit și eu, dar un localnic tânăr, ca și bucureștenii noștri de cartier, a ținut să mă îndrume greșit. De ce să ne mai mirăm de arbitrii de fotbal danezi! Am văzut și o expoziție de pictură interesantă, dar nu superioară creației Anei Rusu – colega noastră – care expusese în holul Centrului Cultural din Aalborg. Regret că pretențioșii localnici nici nu s-au uitat la creațiile ei. Am zărit și un afiș cu Gheorghe Zamfir, care de curând concertase și la Skagen.

Așa a trecut ziua de 20.05.1998, nu înainte de a ne pregăti bagajele pentru plecare. Căci 21 mai 1998 a fost ziua prezentării raportului și alegerii noilor organe de lucru. Din partea română, ing. Sorin Porupca (Regionala CFR Galați), a prezentat raportul comisiei de corespondență internațională. Noul președinte ales al IFEF începând cu această dată este domnul Romano Bolognesi – doctor în sociologie și profesor universitar, activist de marcă al mișcării esperantiste internaționale și un bun cunoscător al României.

La urbeto Skagen havas ankaŭ turista informoficejo kie la deĵorantoj parolas bone anglan, gemanan, francan, lingvon kaj – kiam ili de devas distribui mapoj kaj folditaj paperoj – estas okupitaj kun vendado de memoraĵoj al turistoj. Mapon ricevis ankaŭ mi sed jumulo loka kiel niaj kvartal bucureŝtanoj, tenis gvidi min erare. Kiel ni miras pri danaj futbol – arbitroj? Mi ankaŭ vidis ekspozicio de pentraĵoj, interesa sed ne supera al kreaĵo de la Ana Rusu – nia kolegino – kiu eksponis ŝiaj pentraĵoj en la halo de la Kultura Centro el Aalborg. Mi bedaŭris ke la pretendemaj lokaj uloj nek rigardis al ŝiaj kreaĵoj. Mi ekvidis ankaŭ afiŝon kun Gheorghe Zamfir, kiu antaŭ ne longe koncertis ankaŭ al Skagen.

Tiel pasis la tago 20.05.1998 ne antaŭ de nia preparo de la pakaĵoj pro forveturo. Ĉar 21 Majo 1998 estis la tago de la prezentado de raportoj kaj pro la elekto de novaj laborgranoj. El rumana delegacio inĝ. Sorin Porupca (Regionalo CFR Galați) prezentis la raporton de la koresponda Servo. La novan elektitan Prezidanton de IFEF, komencante ĉi-daton, estas sinjoro Romano Bolognesi. – doktoro en sociologio kaj universitara profesoro, markanta agadisto de la internacia esperantista movado kaj bona konanto de la Rumanio.

Scanned with OKEN Scanner

Cu această ocazie au fost înmânate diplome și distincții organizatorilor și personalităților care și-au dedicat mulți ani din viața lor mișcării esperantiste. Printre laureați s-a aflat și doamna Erna Hauge, care la aceea dată era foarte bolnavă. Nu ne închipuiam atunci că soțul ei, Henning Hauge (cel care ne-a ajutat și pe noi, feroviarii români, să participăm la acest congres jubiliar), va fi victima unui stupid accident de circulație, la 7 august 2003 (conform revistei INTERNACIA FERVOISTO nr. 5/ 2003, pag. 79). Românii care l-au cunoscut personal sau prin faptele sale profund umanitare, sunt convinși că au pierdut un mare prieten iar mișcarea esperantistă, un ilustru militant pentru răspândirea limbii internaționale în toată lumea, în folosul tuturor oamenilor. Îi vom păstra o pioasă amintire.

La închiderea celui de-al 50-lea Congres al IFEF, s-a lansat invitația la Congresul din 1999, care a avut loc în Franța, la Le Mans.

Ne-am luat bagajele și ne-am deplasat în gara Aalborg, aceea gară în care am recunoscut faianța, gresia și unele obiecte sanitare de fabricație românească. Aceea gară liniștită, care ne-a oferit apa caldă necesară spălării ciorapilor noștri și menținerii igienei corporale. Aceea gară unde se afla – fără martori aparenți – de câte ori și

Ĉi okaze estis atribuitaj diplomojn kaj medalojn a la organizantoj kaj al la personalecoj kiuj dedicis multajn jarojn el ilia vivo al la esperantista movado. Inter laŭreatoj troviĝis ankaŭ sinjorino Erna Haŭge, kiu tiam estis estanta tre malsana. Ni ne estis imagantaj tiama tempe ke sia edzo sinjoro Henning Haŭge (kiu helpis ankaŭ nin, rumanaj fervojistoj, partoprenі al ĉi-tia jubilea kongreso) estos la viktimon de ŝtultega akcidento cirkula je la 7^an de Augusto 2003 (laŭ anonco en revuo INTERNACIA FERVOJISTO nro. 5/2003, pag. 79). La rumanoj kiuj konis lin, persone, aŭ pere de siaj profundaj humanaj faktoj, estas konvinkitaj ke ili perdis grandan amikon, kaj la esperantista movado – famekonatan batalanton pro la disvastigo de la internacia lingvo, en la tuta mondo, al ĝuo de la tuta homaro. Ni gardos al li pian memoron.

Al la fermo de la 50^an IFEF Kongreso oni lanĉis la inviton al Kongreso el 1999 en Le Mans (Francio).

Ni prenis niajn pakaĵojn kaj ni iris al Aalborg stacidomo. Tia stacidomo en kiu ni rekonis la fajenco, la ceramiko kaj iuj sanitaraj objectoj fare de rumana fabrikado. Tia trankvila stacidomo kiu ofertis al ni la varman akvon bezonata pro lavado al niaj ŝtrumpoj kaj la tenado de la korpa higieno. Tia stacidomo en kiu estis ĉiam eksci-

cine dintre noi traversa cele câteva linii în zonele nepermise. Acea gară unde trecea zilnic, la aceeaşi oră, pe lângă reşedinţa noastră temporară aceeaşi persoană impozantă cu ochelari fumurii, costum sport din velur maron închis şi încălţat cu adidaşi nr. 47 impecabili... Mi-a ajutat la bagaje şi ne-a condus „intendentul" garniturii de vagoane de dormit pe care ni-l puseseră la dispoziţie, domnul Anker Nielsen. Fost marinar, acest camarad de idei nu a dat niciodată impresia că s-ar deosebi de noi şi nu ne-ar putea împărtăşi părerile şi comportamentul. De aceea, am fi vrut să-l luăm cu noi în România. Altminteri, se cunoaşte bine cu familia Constantin şi Mihaela Marcu, din cadrul conducerii AFER.

Tripleta noastră hotărâse încă din seara precedentă să nu plece cu ceilalţi la Odense sau la Köbenhawn, ci la Helsingör, de unde numai în 15 minute puteam să traversăm o mică strâmtoare cu feribotul şi să ajungem în Helsingborg - Suedia. Astfel, în data de 22.05.1998 la ora 17^{00} coboram în gara Helsingör. Ne-am deplasat la castelul lui Hamlet, care la aceea dată era închis pentru reparaţii. Ne-am mulţumit să-l avem ca fundal pentru fotografiile în care ne-am „imortalizat", în faţa gării, cu homo şi iscoade

ataj – sen videblaj atestantoj – la maldisciplinantojn kiuj estis transverse superigantaj la kelkajn fervojtrakojn en la nepermesataj zonoj. Tia stacidomo en kiu estis trapasanta, apud nia provizora rezidenco, je la saman horon, la saman personon kun fumkoloraj okulvitroj, kun sporta kostumo el brunkolora veluro, piedvestita kun Adidas-ŝuoj numero 47 tre puraj... Helpis min al pakaĵoj, kaj akompanis nin, la „intendanto" de la dormvagonaro, kiu estis ofertinta si mem al nia dispono, la sinjoro Anker Nielsen. Eksmaristo, ĉi-tiu samideano, ne donis al ni la impreson ke li malsamus de ni, kaj ke li ne havus la samajn ideojn kaj la saman konduton. Tial ni dezirus preni lin kun ni en Rumanio. Alie li estis bone konata al la familio Constantin kaj Mihaela Macu kadre de REFA estraro.

Nia triobleto (tri personagrupeto) estis decidita ankoraŭ de pasinta verspero ne foriri kune kun la aliaj al Odense aŭ al Köbenhavn, sed al Helsingör de kie ni estis havantaj trapasi, en nur 15 minutojn, malgrandan mallarĝtrapasejon pere de pramo kaj tiel atingi Helsinborgon - Svedio. Tiel la 22.05.1998, je la 17 horo ni estis discendantaj en la stacidomo Helsingör. Ni iris al Hamlet kastelo kiu, tian daton, estis malfermita pro riparoj. Ni estis kontentaj havi lin kiel fono por la fotojn en kiu ni „senmortiĝis" nin.

Scanned with OKEN Scanner

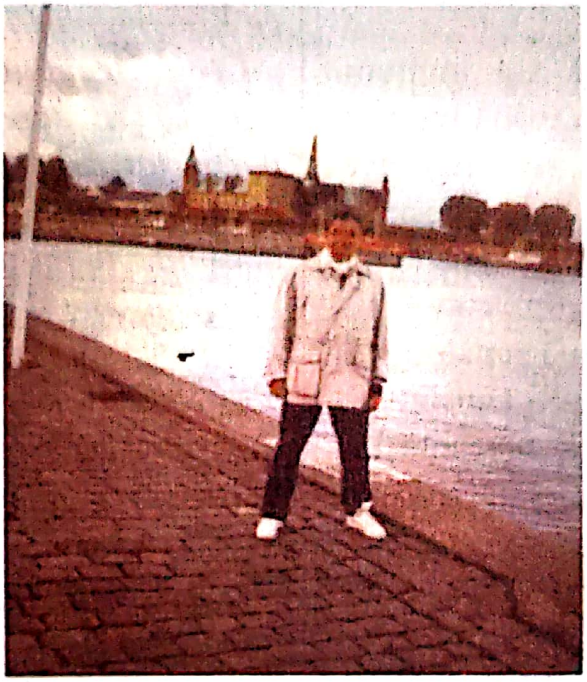

Foto nr. IV.7.13. Helsingör. Pe fundal, castelul lui Hamlet

Helsingör.Hamlet kastelo kiel fono por la fotojn en kiu „ senmortigis "nin...

La câteva minute după ora 19^{00} am luat feribotul pentru Helsinborg (Suedia). Cei care aveam permise internaționale de călătorie gratuită pe calea ferată, nu trebuia să plătim taxă nici pentru feribot. După accesul pe vas, am avut impresia că ne aflăm pe o mică arteră comercială „pusă la punct" cu o mare risipă de bun gust estetic.

La coborâre în portul Helsinborg, o doamnă distinsă de vreo 45 – 50 de ani, neextravagantă, „ținea piept" avalanșei de călători grăbiți, solicitând pașapoartele cu un zâmbet binevoitor.

Mulți au ocolit-o, dar nu s-a arătat îngrijorată pentru atâta lucru. Noi i-am prezentat pașapoartele, pentru respectul ce ni-l inspira, întrebându-ne: unde sunt „ghirlandele de pușcași în

Je la 19 horo post kelkaj minutojn ni prenis la tramon pro Helsinborg (Svedio). Tiuj kiuj estis havantaj internaciaj liber biletojn ne estis devigataj pagi ankaŭ sur pramo. Post la eniro sur la veturilo ni havis la impreson ke ni trovigâs nin sur malgranda komerca arterio „bone arangîta" kun malŝparo de estetika bongusto.

Al discendo en la haveno Helsinborg, nobla fraŭlino da ĉirkaŭ 45-50 jaraĝa, malekstravaganta, „tenis buston" al la lavango de hastaj pasaĝeroj petante la pasportojn kun bonevolanta rideto.

Multaj veturantoj ĉirkaŭiris ŝin se ŝi ne montriĝis prizorgita pro tiom da evento. Ni prezentis la pasportojn pro la respekto kiun ŝi inspiris al ni, demandante ni mem: kie estas la „girlandoj de pafilistoj

uniforme, care ne-au primit la Köbenhawn".

Această doamnă s-a mulțumit să vadă că ținem în mână un pașaport. Și - așa cum vom mai avea prilejul să relatăm – nu a fost nici pe departe acuzată de „neglijență în serviciu".

Din gara maritimă am intrat în stația de cale ferată Helsinborg. Moderna arhitectură, mecanizarea, utilitățile etc. ne-au tăiat răsuflarea.

Prima noastră grijă a fost să reperăm ora și linia pe care va sosi trenul internațional din Danemarca, pentru a ne transporta în Norvegia.

Trenul pleca spre Oslo la ora 23^{55}. Mai aveam timp suficient pentru o gustare și o cafea în elegantul bar (de zi și de noapte) de la mezaninul gării.

Pentru prima dată la anii mei și cu state vechi în comerț am văzut o funie de usturoi expusă ca o ofertă a barului. N-am aflat la ce preparat de bar se folosește. Dar curând sosea trenul nostru și am ieșit să-l întâmpinăm pe peron. Timpul de staționare în gara Helsinborg a fost relativ scurt , dar conductorul, după ce ne-a văzut permisele, ne-a condus la niște locuri aflate în singurul compartiment complet liber, unde ceilalți călători veneau doar să fumeze. Conductorul ne-a instruit ca, atunci când vine un călător să fumeze, să-i cedăm locul până se ret-

en uniformoj, kiuj renkontigis nin ĉe Köbenhavn?"

Ĉi-tia fraŭlino kontentiĝis sin vidi ke ni tenas en nia mano pasporton. Kaj tiel kiel ni havos okazon plu rilati – ne estis akuzata, tute ne, pro „dejorneglektemo".

El mara stacidomo ni eniris fervojstacidomon Helsinborg. La moderna arkitekturo, mekanizado, faciligeblecoj k.t.p haltigis nian spiron.

La unu nia zorgo estis memorigi la horon kaj la kajon sur kiu alvenos internacian trajnon el Danlando pro veturigi nin en Norvegio.

La trajno estis forveturanta al Oslo je la 23^{55} horo. Ni estis havante sufiĉan tempon pro havi gustumon kaj kafon en la eleganta bar-restoracio (taga kaj nokta) el la mezetaĝo de la stacidomo.

Por unuafojo, al mia aĝo, kaj post multa sperto en komerco, mi vidis ŝnuregon de ajlo eksponita kiel oferto de la bar-restoracio. Mi ne eksciis al kiu bar-preparato ĝi estas rekomendita. Sed baldaŭ nia trajno estis alvenata kaj ni eliris renkontigi ĝin sur kajo. La haltintervalo en la Helsinborg stacidomo estis rilate mallonga sed la ko-ntrolisto, post vido de niaj biletoj akompanis nin al iuj lokoj troviĝantaj en la sola kupeo, ŝajne libera, kie la aliaj pasaĝeroj estis venantaj nur fumi. La kontrolisto instruigis nin ke tiam kiam venas vojaĝanton fumi tien, ni devas oferti

Scanned with OKEN Scanner

rage la locul său în vagonul de dormit. Trenul se puse în mişcare,dar pentru că 4 călători alergau să-l ajungă, s-a oprit din mers şi a staţionat până când au putut urca şi pasagerii întârziaţi. La un astfel de respect faţă de om nu ne-am aşteptat şi nu am mai avut ocazia să-l mai constatăm în ţările pe care leam vizitat.

Jumătate din vagonul în care ne urcasem era amenajat cu fotolii pentru pasageri şi rafturi pentru bagajele acestora, fără a fi compartimentată. Cealaltă jumătate era compartimentată. Într-un compartiment era biroul conductorului, la mijloc se afla compartimentul cu funcţiune de fumoar iar compartimentul de lângă partea comună avea perdelele trase şi nu ştiam dacă era ocupat de călători sau nu. Am aflat spre dimineaţă, când doi domni, două doamne în uniformă şi un câine maro, cu păr scurt şi talie mijlocie au ieşit din acel compartiment şi au intrat în al nostru. Extrem de politicoşi s-au interesat în ce limbă ni se pot adresa. Noi, în afară de esperanto, am indicat limba germană.

Unul dintre domni ne-a explicat că este „control de zonă" (zonkontrol) şi nè roagă să-i prezentăm paşapoartele. După verificare, ni le-a înapoiat şi ne-a mulţumit. Am aflat că acel câine care îi însoţea avea calitatea de a-i detecta pe deţinătorii de droguri. Rămânând indiferent faţă de noi, poliţaii s-au

nian lokon ĝis li retiras lin al sia loko en la dormvagono. La trajno oni estis moviĝanta sed ĉar kvar vojaĝantaj estis kurantaj atingi ĝin, haltis ĝi el movo, kaj atendis ĝis kiam la malfruiĝantoj povis supreniri. Al tiom da respekto rilate al homo, ni ne atendiĝis kaj ne havis okazon trovi ĝin en aliaj landoj, kiujn ni vizitis.

La duano el vagono en kiu ni estis suprenirantaj estis ekipita kun foteloj por pasaĝeroj kaj kun bretaroj por la pakajoj kiesaj, sen esti disigita en kupeoj. La alia duono estis estanta disigita.En iu kupeo estis estanta la oficejon de la kontrolisto, al mezo estis trovanta la kupeon funkcianta kiel fumejo kaj la kupeo apud komuna parto, estis havanta la kurtenoj tiritaj, kaj ni ne povis vidi se ĝi estas okupita pere de vojaĝantoj aŭ ne. Mi eksciis al mateno, kiam du sinjoroj, du fraŭlinoj en uniformoj kaj bruna hundo kun kurta hararo kaj meza grandeco, eliris el tiu kupeo kaj eniris nian kupeon. Ekstreme ĝentilaj, ili estis interesitaj kion lingvon ni povas kompreni ke ili turni al ni. Krome esperanton, ni indikis germanan lingvon.

Unu el ili esplikis al ni ke estas „zona kontrolo" kaj estis petante nin, prezentigi la pasportojn. Post kontrolo ili redonis ilin kaj dankis al ni. Ni eksciis ke tiu hundo, kiu estis ilin akompananta estis havante la kapaciton detekti drogkunportantojn. Restante indiferentaj rilate al ni, la policistoj haltiĝis versânje,

Scanned with OKEN Scanner

oprit probabil la alte cazuri mai interesante. În dimineața zilei de 23.05.1998, la orele 7^{07}, coboram în gara centrală **Oslo**. Polițaii din tren, care coborâseră înaintea noastră, aveau aerul că îi trec în revistă pe călători. Celui care ne ceruse pașapoartele, am ținut să-i dau o insignă care reprezenta conturul României, având suprafața emailată cu tricolorul nostru, iar pe contur inscripția „România – 1 decembrie 1990 – Alba Iulia". M-a întrebat cât costă. I-am explicat că este un suvenir și totodată o invitație pentru toți pentru a vizita România. Mi-a mulțumit cu același zâmbet pe care îl afișase când ne legitimase. La intrarea în gară l-am cadorisit și pe conductorul care se îngrijise de noi cu o insignă care se poartă ca însemn pe chipiurile feroviarilor români. A trebuit să-i explic și lui că suvenirurile primite nu trebuie plătite. Ne-am despărțit prieteni.

În holurile caselor de bilete, printre alte casiere am distins și o laponă. Dar surpriza cea mai plăcută am avut-o atunci când am descoperit un automat pentru schimb valutar, care intra în relație cu clientul prin intermediul a 12 limbi europene **și a limbii Esperanto**. Acest automat prezenta avantajul că recunoștea și respingea bancnotele false sau deteriorate, fără a crea clientului senzația de jenă.

al aliaj kazoj pli interesaj. En la mateno de la 23ª de Majo 1998, je la 7^{07} horo ni estis discendantaj en la Centra Stacidomo ***Oslo****. La policistoj, kiuj esti discenditaj antaŭe de ni, estis havantaj la aeron ke inspektas la vojaĝantojn. Al tiu kiu petis nin montri la pasportojn mi tenis oferti insignon kiu reprezentas la konturon de la Rumanio, havante la surfacon emajlita kun nia trikoloro, kaj sur konturo la subskribo „România 1 decembrie 1990 Alba Iulia". Li demandis min kiom da mono kostas ĝi. Mi esplikis ke ĝi estas memorajo kaj samtempe invito por ĉiuj, pro viziti Rumanion. Li dankis kun la sama rideto kiun li afiŝis tiam kiam li estis legitimanta nin. Al eniro stacidomon mi donis ankaŭ kontroliston kiu prizorgis nin insignon kiu oni portas kiel specifa signo sur la kepo de la rumanaj fervojistoj. Mi devis espliki ankaŭ al li ke la memorajoj donacantaj ne devas pagitaj. Ni adiaŭis kiel amikoj.*

En la halo de la biletgiŝetoj, inter aliaj kasistinoj mi distingis ankaŭ laponinon. Sed la plej agrabla surprizo ni havis tiam kiam ni malkovris aŭtomaton pro monŝanĝo, kiu estis eniranta en rilato kun la kliento pere de unu el 12 lingvoj eŭropaj, pluse ***pere de esperanto****. Ĉi-tiu aŭtomato estis prezentanta la avantaĝon ke ĝi estis rekonanta kaj estis rifuzanta falsajn aŭ malperfektajn banknotojn sen krei al kliento la ĝenantan senton.*

Scanned with OKEN Scanner

După ce ne-am adăpostit bagajele grele în casetele cu care civilizația gărilor occidentale ne obișnuise, am luat câte o cafea de la un automat (asemenea automate în 1998 nu erau în gările românești) și apoi am pornit să vizităm capitala Norvegiei.

Post la fermo de la pezaj pakaĵoj en la ŝlosumaj kasetoj kun kiuj la civilizacio de la okcidentaj stacidomoj akutimigis nin, ni prenis je unu kafo de al aŭtomato (la samaj aŭtomatoj ne estis ankoraŭ, en 1998, muntitaj en la rumanaj stacidomoj) kaj poste, ni ekiris viziti la ĉefurbon de la Norvegio.

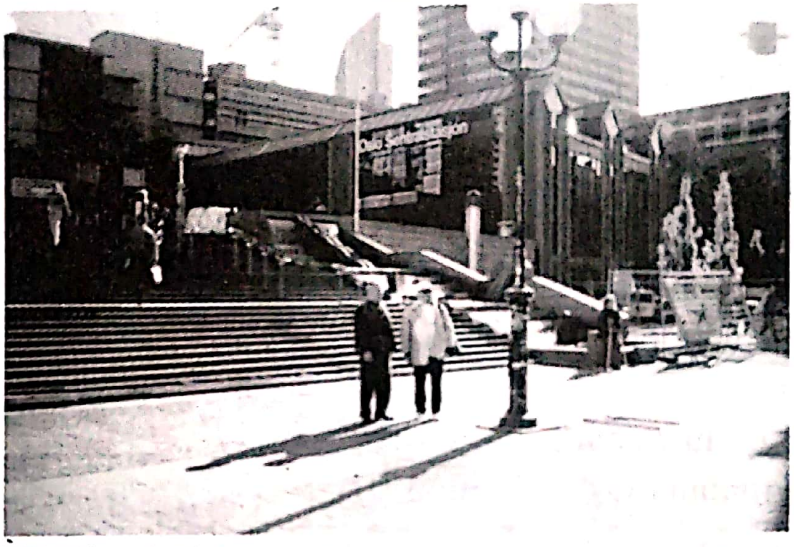

Foto nr. IV.7.14. În fața Gării Centrale Oslo, autorul și Grig Velea, fotografiați de Adina Moise.

Antaŭ de Centra Stacidomo Oslo, la aŭtoro kaj Grig Velea. Fotis nin Adina Moise.

Deși Grig se simțea din ce în ce mai rău (era răcit), încerca să mențină în colectiv o atmosferă agreabilă. Soarele ne zâmbea, dar avea și dinți. Pe lângă bucuriile imortalizate în fotografii, merită a fi relatat următorul episod. Treceam pe o stradă în pantă, printre clădiri care aveau vitrinele plasate cu 1–1,5m. deasupra capetelor pietonilor. Într-o asemenea vitrină, atrăgea atenția o manechină care prezenta o rochie „midi", ale cărei poale erau ridicate într-o parte cu o ață lăsând dezvelită pulpa albă a manechinei.

Kvankam Grig estis sentanta ĉiam plimalbone (li estis malvarmiĝata)li estis serĉanta gardi, en nia kolektivo, agrablan atmosferon. La suno estis ridetante al ni, sed estis havante ankaŭ lancojn. Krome la ĝojoj senmortigataj en fotoj, oni meritas esti raportata la sekvantan epizodon.Ni estis trapasantaj sur klinita strato, inter konstruaĵoj kiuj estis havantaj la montrefenestroj lokataj kun 1–1,5 m. su per la kapoj de la piedirantoj. En in simila vitrino altiris atenton manekenon kiu estis prezentanta jupo „midi" kies malsupraparto

Scanned with OKEN Scanner

Grig mă chemă să vin repede să-mi arate ceva. Când am ajuns în dreptul lui, aruncă o privire semnificativă spre sub fusta manechinei. Un grup de domni și doamne, care veneau din partea opusă, au observat gestul și au savurat gluma, izbucnind în hohote de râs odată cu noi.

În părculețul din dreptul teatrului, într-un bazin cu apă limpede, țâșneau stropi cristalini dintr-o mică fântână arteziană având forma unei păpădii. Ne-am bucurat, pentru că și în România, la Galați, avem o asemenea fântână. Dar la nivel „macro", de circa 2,5 m înălime. Numai că în micul bazin din Oslo (a se pronunța Oșlo), înota o rață (sălbatică), spre deliciul copiilor.

Lăcașuri de cultură, unități bancare, firme autohtone dar și israelite, grecești, turcești, germane etc. dădeau orașului o notă cosmopolită.

Dar noi voiam să ajungem la Bodö și de acolo la Narvik, localități de unde se putea observa mai bine **aurora boreală** iar traseul oferea peisaje unice (așa ne relataseră colegii de la Iași, care parcurseseră în sens invers traseul respectiv). De aceea, odihna la soare, pe băncile din parcul care mărginește Palatul Regal al Norvegiei, la adăpostul unor arbuști ornamentali, a avut darul de a ne reface forțele, care se

estis levata flanke pere de fadeno lasante malkovrita blankan pulpon de la manekeno. Grig estis alvokanta min veni rapide por montri al mi kion. Kiam mi atingis preskaŭ lin, li ĵetis rigardon signifan al sub la ĵupo de la manekeno. Grupo de sinjoroj kaj sinjorinoj kiu estis venanta el kontraŭparto, observis la geston kaj ĝuis la ŝercon eksplodante ekridis foje kune kun ni.

En la parketo antaŭe de teatro, en baseneto kun klara akvo estis ĵetiĝantaj kristalaj ŝpruĉetoj el malgranda arteza fontano, havante la formo de taraksako.Ni ĝojiĝis ĉar ankaŭ en Rumanio al Galați, ni havas smilan fontano. Sed al skalo „makro" kun alteco de2,5m. Nur ke en la malgranda bazeno el Oslo (legu Oŝlo) estis naĝanta anason aŭ fuligulon, al la delico de la infanoj.

Loĝejoj de kulturo, bankoj, firmaoj indiĝenaj sed ankaŭ israelaj, grekaj, turkaj, germanaj k.t.p. estis donataj al la urbo kosmopolitan noton.

Sed ni estis dezirantaj atingi Bodö kaj de tie, al Narvik, loĝlokoj de kie, oni povas observi pli bone, la ***borealan aŭroron****, kaj la traceo estis ofertanta unikajn pejzaĵojn (Tiel al ni detale raportis niaj kolegoj el Iași kiuj estis vizitindaj inversdirekte la saman traceon). Tial al ripozo en sunbrilo, sur la benkoj el la parko kiu limigas la Reĝa Palaco de la Norvegio, al protekto de iuj arbetoj ornamaj, havis la bonefakton refortigi nin,*

împuţinaseră simţitor în urma plimbărilor prin oraş, mereu animaţi de dorinţa de a vedea cât mai mult din ce ne oferea această capitală, superbă în simplitatea ei.

ĉar niaj fortoj estis multe reduktitaj, sekve al la promenadoj, tra la urbo, ĉiam ni estante animataj kun deziro vidi kion multe el tion estis ofertata fare de ĉi-tia ĉefurbo, superba en sia simpleco.

Foto nr. IV.7.15. În faţa Palatului Regal din Oslo e cald şi bine. Grig e răcit.

Antaŭe de Reĝa Palaco el Oslo estis varman tempon. Grig estis malvarmiĝata.

Aici macaralele de pe şantiere nu ruşinează pe nimeni (Foto nr.IV.7.14).

În aceeaşi zi, la orele 15^{00}, plecam cu trenul spre nord, către ţinta propusă. Abia aşezaţi pe locurile pe care ni le rezervaserăm, că a şi venit conductorul să ne îndrume cu privire la modul de aşezare a bagajelor care depăşeau spaţiile de pe porţiunile de rafturi numerotate în corespondenţă cu fotoliile pe care le ocupam. Am fost obligaţi să le depozităm în spaţiul rezervat la capătul vagonului. Văzându-ne îngrijoraţi de faptul că nu le pute-

Ĉi-tie, la levmaŝinoj en laborlokoj ne hontas neniu (Foto no. IV.7.14).

La saman tagon, je la 15^{an} horo ni estis forveturataj pere de trajno al Nordo, al proponita celo. Apenaŭ ni sidiĝataj sur niaj rezervitaj lokoj, ke venis la kontrolisto por instrui nin rilate al lokigmaniero de la pakaĵoj, kiuj estis superantaj la spacojn atribuitaj al niaj armseĝoj rezervitaj laŭ la biletoj. Ni estis devigataj deporti ilin en la spaco rezervita al vagonkapo. Vidante li ke estis zorgataj ĉar ni estis nepovantaj prigardi ilin, la kontrolkon-

am supraveghea, conductorul ne-a întrebat dacă ne menținem locurile până la destinație. Răspunzând afirmativ, ne-a orientat fotoliile (monoax – rotative), astfel încât bagajele să rămână în câmpul nostru vizual. Apoi, ne-a reglat instalațiile de încălzire și de aer condiționat.

Traseul a fost interesant. Din tren, am văzut gări modeste, localități – rurale și urbane -, în multe dintre ele dezvoltându-se activități specifice exploatărilor forestiere. Într-o stație am văzut vagoane încărcate cu lemne de foc, debitate la dimensiunea de utilizare, ambalate cu grijă în saci de nailon și etichetate. Printre aceste produse se distingeau brichetele din rumeguș. Este de presupus că există un utilaj special pentru brichetarea rumegușului la dimensiunea adecvată alimentării sobelor obișnuite. În România anilor 2003, încă se mai văd „munți" de rumeguș pe lângă fabricile de cherestea, adesea poluând apele limitrofe acestora. Mulți concetățeni nevoiași și-ar putea clădi existența zilnică pe exploatarea unei asemenea mașini de brichetat rumeguș. Ar fi smulse astfel din „ghearele risipei" importante resurse încă nevalorificate și zone întinse ar putea fi depoluate. Totodată, ar putea ajunge mai mult combustibil în zonele în care acesta lipsește.

Am trecut prin Hamar, unde Costică și Mihaela Marcu participaseră la Congresul al 42-lea al

dukanto demandis nin se ni gardos niajn lokojn ĝis al celo.Kiel ni respondis pozitive, li orientigis niajn fotelojn (monoaksaj, rotaciaj) tiel ke la pakaĵoj resti en nia videbla kampo. Poste, li reguligis por ni la hejtad – kaj kondiĉata aero – instalaĵojn.

La traceon estis interesa. El trajno, ni vidis modestajn stacidomojn , rurajn kaj urbajn loĝlokojn, k.t.p.

En multaj tioj estis disvolviĝantaj agadojn specifaj al la forstaj ekspluatoj. En stacio ni vidis vagonojn ŝarĝitaj kun fajralignoj trančitaj al dimensioj taŭgaj pro utiligo, pakaĵataj zorge en nilonaj sakoj kaj etiketataj. Inter ĉi-tiaj produktoj estis distingataj la ligneraj briketoj. Estas supozebla ke ekzistas specialan utilaĵon pro briketigi la ligneraro al dimensioj taŭgaj pro nutrado de la kutimaj stovoj. En Rumanio de la jaro 2003, oni vidis ankoraŭ la montojn da ligneraro apud la lignproduktaj fabrikoj, ofte ĉi-tioj estis poluantaj la limigatajn akvojn kiesaj. Multaj koncivitanoj bezonemaj povus konstrui tagan ekziston sur la ekspluato de la simila maŝino pro briketigi ligneraron. Estus tiel eltiritaj el la „ungegoj de la dissalto" gravajn vivrimedojn ankoraŭ neekspluataĵataj kaj etendaj zonoj povus esti malpoluataj. Samtempe pli multan hejtaĵon povus esti alportita en la zonoj kie tion mankas.

Ni trapasis Hamar kie Costică kaj Mihaela Marcu estis partoprenintaj al la 42ª IFEF Kongreso en

IFEF în 1990, apoi prin Lillehammer, de unde Cristian Ţopescu ne transmitea fascinante reportaje despre o anume Olimpiadă Albă.

Când trenul s-a oprit la DOMBAS, nu ne venea a crede ochilor.

Eram în Norvegia şi nu în marea Uniune Sovietică, în al cărui DOMBAS mulţi români şi-au lăsat tinereţea (şi chiar oasele) ca prizonieri după al II-lea Război Mondial. Nu, nu şi iar nu! Acest Dombas între munţi nu era pe malul Donului. Era o localitate norvegiană montană (Foto nr. IV.7.16.), cu o gară mică din bârne vopsite în negru şi unde oamenii respirau aerul unei libertăţi atât de depline, pe cât le-o putea permite viaţa şi puterea lor de a o duce.

la jaro 1990. Poste, tra Lillehammer de kie Cristian Ţopescu transmetis al ni fascinantajn reportaĵojn pri noma Blanka Olimpiado.

Kiam la trajno haltis ĉe Dombas, al ni ne estis venenta kredi al niaj okuloj.

Ni estis estante en Norvegio, kaj ne en la granda Sovieta Unio, kies Dombas raptis al multaj rumanoj ilian junulaĝon (eĉ ankaŭ siaj ostoj), kiel kaptitoj post la II-a Mondmilito. Ne, kaj denove ne! Ĉi - tia Dombas inter montoj ne estis situata sur la riverbordo de Don rivero. Ĝi estis estanta norvega loĝloko montana kun malgranda stacidomo el traboj, pentritaj nigraj kaj kie la homoj estis spirantaj la aeron de la libereco, tiom plena, kiom al ili estis permesata fare de la vivo kaj ilia povo (de) farti ĝin.

Foto nr.IV.7.16. Gara Dombas –Norvegia. *La stacidomo Dombas - Norvegio*

La ora 22^{28} am coborât în gara Trondheim. Aici abia se însera. Burniţa. Am hotărât să amânăm vizitarea acestui oraş în care Nils Bohr descoperise apa grea, pentru

Je la horo 22^{28} ni discendis en stacidomo Trondheim. Ĉi-tie estis vespervenanta. Estis pluvanta erige. Ni decidis prokrasti la viziton de la ĉi-tia urbo, en kiu Nils Bohr

Scanned with OKEN Scanner

ziua în care ne vom întoarce de la Bodö. Acum nu aveam la dispoziție decât 40 de minute până la plecarea trenului către acel oraș. L-am căutat și ne-am urcat în el. Ne-am așezat bagajele după regulile Căilor Ferate Norvegiene. Surpriza plăcută, am avut-o când, după ieșirea trenului din Mo I Rana am observat că ne va călăuzi mai departe o agreabilă conductoriță. Avea în jur de 30 de ani, aproximativ 1,65m înălțime, brunetă, cu ochii ca cerul senin; vorbea suficient de bine limba engleză și germană pentru a se putea înțelege cu străinii, afișând un zâmbet cald, natural, atunci când își întâmpina interlocutorii.

În gara Rökland, o reclamă ne anunța că la trecerea cercului polar de nord, călătorii pot să-și procure certificate de călători polari. Cum un asemenea suvenir ne tenta și pe noi, am început să ne interesăm. Cineva ne-a îndrumat la standul de la vagonul restaurant. Standul era gestionat de conductoriță. Ea ne-a informat însă că se vânduseră toate „certificatele" dar că le vom putea procura la Bodö.

În ziua de 23.05.1998, ora 9^{11}, treceam Cercul Polar de Nord la FAUSKE, ia la ora 9^{45} atingeam prima țintă a călătoriei noastre spre nord. După ce am admirat farmecul fiordului deasupra căruia

estis malkovrinte la pezan akvon, ĝis la tago kiam ni reenveturos de al Bodö. Nun ni havis al dispono nur 40 minutojn ĝis al forveturo de la trajno al tiu urbo. Ni serĉis ĝin kaj supreniris en ĝi. Ni aranĝis niajn pakaĵojn laŭ la reguloj de la Norvega Fervojoj! La plezuran surprizon ni havis kiam post la elveturo de la trajno el MoIRana ni observis ke plue ni estos akompanataj de agrabla kontrolistino. Ŝi estis ĉirkaŭe 30 jaraĝa, proksimume 1,65 alta, bruneta kun la okuloj kiel la serena ĉielo; ŝi estis parolanta sufiĉe bone anglan kaj germanan lingvon kaj estis povanta interkompreni kun la fremlandanoj, afiŝante la varman, naturan rideton kiam ŝi estis renkontiĝanta la kunparolantojn.

En stacidomo Rökland reklamilo estis anoncante al ni ke okaze de trapaso de la Nord Polusa Cirklo, la vojaĝantoj povas akiri al si atestilon de polusaj vojaĝantoj. Kiel similan memoraĵon estis altirante nin, ni komencis interesiĝi pri la ebleco de obteni tion. Iu indikis al ni turni al stendo de la restoracivagono. La stendo estis ĵetorata fare de kontrolistino. Sed ŝi informis nin ke ĉiuj „atestiloj" estis vendataj, sed ke ni povas akiri ilin al Bodö.

En la tago 23.05.1998 je la horo 9, ni estis trapasante Nordan Polusan Cirklon ĉe Fauske kaj je la 9,45 horo ni estis atingante la unuan celon de nia veturado al Nordo.Poste, ni admiris la ĉarmon de

ne purta trenul, venise timpul să coborâm în gara Bodö.Gara Bodö nu avea o arhitectură spectaculoasă. În simplitatea ei, această staţie terminus asigura foarte multe servicii utile călătorilor şi strictul necesar personalului de tren (camere pentru odihnă, toalete etc.).

Casierul care elibera bilete de călătorie, stoca şi puţinele bagaje de mână, dădea şi informaţii. Aşa încât lui i-am încredinţat bagajele mai grele (contra taxă), cu ideea că imediat ce vom reuşi să ne cazăm la hotel, vom veni şi le vom ridica.

O stradă asfaltată cu câte o bandă de circulaţie pe sens (aşa sunt majoritatea străzilor din oraşele nordice), ne-a condus spre centru. Am identificat un hotel unde speram să ne cazăm pentru o noapte. Recepţionera ne-a spus că nu mai sunt locuri libere dar ne-a poftit să luăm loc pe fotolii până se va interesa la alte hoteluri şi pensiuni în speranţa că ne va putea ajuta.

După ce a primit şi ultimul răspuns, ne-a chemat şi şi-a exprimat părerea de rău că nu ne-a putut ajuta. Am apreciat gestul dar nu ne puteam ascunde dezamăgirea. După o scurtă „consfătuire" am hotărât să vizităm oraşul şi cu primul tren să plecăm prin Suedia, la Narvik, unde colegii noştri ieşeni, cu două săptămâni în urmă, reuşiseră să se cazeze.

la fjordo kiesa supero ni estis portataj, la trajno, estis venanta la tempon discendi en la stacidomo Bodö. La stacidomo ne estis havante spektakla arkitekturo. En sia simpleco, ĉi-tia stacio terminus estis asekuranta tre multajn servojn al vojoĝantoj kaj la bezonatan minimon al la trajnpersonaro (ripozĉambroj, sanitargrupoj k.t.p).

La kasisto kiu, estis vendanta biletojn, estis ricevanta kaj servanta ankaŭ pakaĵojn kaj informojn al vojaĝantoj. Tiel ke ni lasis al li la plei pezajn pakaĵojn (kontraŭ takso) pensante ke tuj post la trovo de hotelo, ni revenos kaj levigos ilin.

Strato asfaltita kun nur unu bendo po direkto (tiel estas la plej multaj stratoj en la nordaj landoj) kondukis nin al centro. Ni trovis hotelon kie ni estis esperantaj ke ni povus lokiĝi por unu nokton.La akceptistino diris ke ili ne plu havas liberajn lokojn sed invitis nin sidiĝi en foteloj, ĝis ŝi informiĝos al aliaj hoteloj kaj pensionoj kun esperon ke ŝi povas helpi nin.

Post ke ŝi ricevis ankaŭ la lastan respondon ŝi alvokis nin kaj esprimis sian bedaŭron ke ŝi ne povas helpi al ni. Ni aprezis la geston sed ni ne estis povantaj kaŝi la seniluziiĝon. Post mallonga „interkonsiliĝo" ni decidis nur viziti la urbon kaj poste forveturi pere de unua trajno tra Svedio al Narvik, kie niaj kolegoj el Iaşi estis sukcesintaj tranoktadi antaŭedu semajnoj .

Deşi soarele lumina cerul senin şi temperatura se ridicase la 4^0 – 5^0C, cu toate că eram îmbrăcaţi suficient de bine pentru această temperatură, simţeam frigul din plin.

Lui Grig, suferinţa i se amplifica. Oboseala îşi spunea cuvântul. O baie şi un somn bun ne-ar fi remontat.

Am intrat într-o mică farmacie. Nu erau decât câteva persoane înaintea noastră. Erau însă scaune pentru cei ce trebuiau să mai aştepte. Era şi un automat de la care se obţineau numere de ordine. Curând, pe ecran apăru şi numărul nostru, ceea ce însemna că ne puteam adresa farmacistei. Explicându-i că Grig este răcit, farmacista ne-a indicat 3 – 4 feluri de medicamente, rugându-ne să optăm. În mod firesc şi-a dat seama că ne gândim la medicamentul cel mai ieftin şi mai eficace. Ne-a întrebat „cu ce ocazie la Bodö?". A acceptat că suntem turişti şi ne-a servit cu un flacon de pastile, cu prospectul de rigoare, zâmbindu-ne cu bunăvoinţă.

Apoi am vizitat un grup de magazine, unde tot numai pe bază de bon de ordine se putea lua legătura cu vânzătorul, chiar dacă erau doar 3 clienţi. Tehnica elimina deci, stările de stres pentru ambele părţi (cumpărător – vânzător). Aici, am văzut, în sfârşit un produs românesc: Muscat Otonel de Târnave, cel mai ieftin dintre vinurile expu-

Kvankam la suno estis lumiganta serenan ĉielon kaj ekstera temperaturo estis leviĝata al 4^0 – 5^0 C, kaj spite ni estis sufiĉe bone vestitaj por ĉi-tia temperaturo, ni estis sentantaj plene la malvarmon.

Al Grig la suferon estis amplifikanta. La laceco estis parolanta sian vorton. Bado kaj bona dormo estus al ni refortiganta.

Ni eniris malgrandan apotekon. Estis tie atendantaj nur kelkaj personoj antaŭ ni. Estis sed estantajn seĝoj por tiuj kiuj estis devigataj pli atendi. Estis ekzistanta ankaŭ aŭtomaton de kie oni povus akiri biletojn kun ordaj numeroj. Baldaŭ sur lumŝildo aperis ankaŭ nian ordnumeron kio estis signifanta ke ni estis povantaj nin turni al farmacistino. Esplikante ke Grig estas malvarmiĝata, la apotekistino indikis al ni 3-4 sanrimedsortojn petante ke ni elektu. Nature, ŝi realigis ke ni pripensas al la plej malmultekosta kuracilo, kaj pli efike. Ŝi demandis nin,, kia okaze en Bodö?" Akceptis ke ni estas turistoj kaj donis al ni flakonon kunekun respektiva prospekto ridetante al ni bonevolante.

Poste ni vizitis grupon de vendejoj kie ankaŭ surbaze de ordaj numeroj oni povas ligpreni kun la vendisto, eĉ se tie estis estantaj nur tri klientoj. La procedo estis evitanta la streĉajn statojn por ambaŭ partoj (aĉetanto – vendisto). Ĉi-tie mi vidis, finfine, rumanan produkton: vino Muskat-Otonel de Târnave, la plej malmultekosta in-

Scanned with OKEN Scanner

se, urmând în ordine crescătoare prețul unui vin alb franțuzesc și al unuia unguresc de Tokay.

Ne-am îndreptat cu picioarele grele de oboseală spre gară. Într-o piațetă pe lângă care treceam, am asistat la vânzarea peștelui dintr-o mașină izotermă și la o expoziție de motociclete japoneze din mai multe generații, începând cu 1996. Deși arătau ca niște nave cosmice, finisate cum noi nu mai văzuserăm, între orele 10 și 12^{30} nu s-a înregistrat nici un cumpărător, drept pentru care motocicliștii s-au retras în ordine. Piloții motocicletelor, ca și toată populația orașului, erau îmbrăcați modest: blue jeans, geci din piele și adidași. Cele mai multe clădiri, unele chiar cu două etaje, erau din bârne și cu finisaje exterioare din cherestea, vopsite în alb sau în alte culori foarte vii (roșu, albastru, maro etc.).

Vara fiind scurtă, norvegienii de aici nu riscau finisaje exterioare din mortar. Gara Bodö avea o sală de așteptare mică, cu doar 4-6 bănci. În schimb, caloriferele ardeau. Grupul sanitar avea apă caldă și lavoare mari, așa că ne-am hotărât să ne facem toaleta și - până la ora 21^{00} - când aveam un tren în sens invers venirii noastre să mâncăm și să ne odihnim pe băncile din sala de așteptare.

Tot timpul cât ne-am spălat, ne-am schimbat cămășile și maieurile și le-am spălat pe cele purtate, am

ter eksponataj sekvante en kreska ordo blanka franca vino, kaj hungara Tokay.

Ni turnis kun pezaj piedoj fare de laceco, al stacidomo. Ene de placeto kion ni estis trapasante ni asistis al vendado de la fiŝo el vehiclo izoterma kaj al ekspozicio de japanaj motocikloj el pli multaj generacioj, komencante kun 1996. Kvankam ili estis aspektantaj kiel iuj kosmikaj ŝipoj, finigataj tiel kiel ni ne plu vidis, inter la horoj 10 kaj 12,30 oni ne registris ion aĉetanton. Sekve la motociklistoj retiriĝis bonorde. La pilotoj de la motocikloj, kiel ĉiuj aliaj loĝantoj de la urbo, estis vestitaj modeste: blue jeans, ĵakoj el ledo kaj ŝuoj el artefarita ledo de tipo adidas. La plejmultaj konstruaĵoj eĉ duetaĝaj, estis konstruataj el ligntraboj aŭ kun eksteraj finaĵoj el ligno, pentritaj blanke aŭ en aliaj koloroj sed tre vivantaj (ruĝa,blua,bruna ktp).

La somero estanta kurta, la norveganoj ne estis riskantaj eksteraj finaĵoj kun mortaro.La stacidomo Bodö havas atenda ĉambro malgranda, kun nur 4-6 benkoj. Sed kompense la hejtaĵkorpoj estis ardaj. La sanitara grupo estis havanta varman akvon kaj grandajn lavokuvojn, tiel ke ni decidis al ni puriĝi, kaj ĝis je 21 horo kiam ni estis havontaj konvenan trajnon, manĝi kaj ripozi sur la benkoj en la atendejo.

Ĉion tempon dum ni lavis nin, kaj ŝanĝis niajn ĉemizojn kaj subĉemizojn, kaj havis tiuj portitaj ĝis

Scanned with OKEN Scanner

fost supravegheaţi de un individ ce stătea într-o cabină de WC ţinând uşa întredeschisă. Am crezut că-i vre-un homosexual maniac, dar ne-am convins curând că greşeam.

La un moment dat a intrat în sala de aşteptare un individ care s-a făcut că vrea să folosească telefonul public montat aici. Ne-a măsurat din priviri şi a mimat că numărul format ar prezenta ton de „ocupat" şi apoi s-a retras. A reapărut de 2 ori la interval de 2-3 ore, la acelaşi telefon, cu aceeaşi mimică, dar îmbrăcat altfel de fiecare dată. Atunci ne-am dat seama şi de misiunea individului prost îmbrăcat din cabina de WC.

Pe la ora 17^{30} caloriferele ne uscaseră şi rufăria pe care o spălaserăm, aşa încât ne-am pregătit bagajele pentru plecare. Apăru în holul casei de bilete şi conductoriţa care ne însoţise de la Mo I Rana, odihnită şi refreşizată. De aici am dedus că staţia avea şi camere rezervate pentru odihna personalului de tren.

Pentru a nu ne plictisi, pe rând am mai făcut câte o plimbare prin oraş; timpul trecea greu. Ne-am cumpărat cartele de telefon şi ne-am sunat familiile anunţându-le data când vom ajunge acasă, de la acelaşi telefon de la care supraveghetorul nostru se făcea că nu poate vorbi.

În trenul 476 care pleca la ora 21^{01}, am întâlnit-o pe aceeaşi conducţoriţă care ne însoţise la venire la Bodö. Am informat-o că la

nun, ni estis gardataj fare de ulo kiu estis staranta en necesejkajuto, tenante la pordon duonfermata. Ni konsideris ke estas iu homoseksa maniulo sed ni estis erarantaj.

Je momenton eniris atendejon ulon kiu ŝajnis ke volas uzi publikan telefonon ĉi-tie muntita. Li „mezuris" nin pere de rigardoj kaj mimis ke la telefono estiş prezentanta „okupitan tonon" kaj poste, li retiris sin.Li reaperis du foje, al intervaloj de 2-3 horoj al la. sama telefono, kun saman mienon, sed alie vestita, ĉifoje. Tiam ni realigis pri la misiono de la ulo, malbone vestita el necesejo.

Je la horo 17^{30} la hejtadkorpoj estis sekigintaj ankaŭ lavintajn tolaĵojn, tiel ke ni preparis la pakaĵojn pro forveturi. Tuj aperis en la halo de la biletgiĉetoj ankaŭ la kontrolistino kiu estis akompaninta nin de Mo I Rana, repozita kaj refreŝigata. De ĉi-tio mi deduktis ke la stacio estis havanta ankaŭ la ĉambroj rezervitaj pro la ripozo de trajnpersonaro.

Pro ni ne enuiĝi, ni promenadis vice en la urbo. La tempo estis malfacile pasante. Ni aĉetis por ni telefonkardojn kaj ni telefonis al niaj familioj memorante al ili kiam ni alvenos heime: pro tio ni uzis la saman telefonon kiun uzis nian gardanton kiam li volis ŝajni ke ĝi estas difekta.

En la trajno 476 kiu estis forveturanta je la 21^{01} horo, ni renkontigis la saman kontrolistinon kiu estis akompaninte nin alvenante al

Scanned with OKEN Scanner

Bodö nu am putut găsi „Certificate de călători polari" şi că i-am fi recunoscători dacă ni le-ar procura ea. S-a învoit şi ne-a spus că ni le aduce la Mo I Rana, unde ştie precis că le va găsi. A precizat că pentru fiecare certificat va trebui să plătim câte 22 de coroane norvegiene.

I-am dat banii şi – în aşteptarea multrâvnitelor certificate – colegii mei au aţipit.

Deşi eram şi eu foarte obosit cu regimul meu alimentar foarte sever (fără pâine, fără sare, fără grăsimi animale) şi cu uşoare sechele care nu dispăruseră după accidentul meu vascular-cerebral de la 14.10.1994 nu reuşeam să adorm.

Îmi completam carneţelul cu impresiile din această zi cu multe ghinioane, încercând să găsesc şi câteva evenimente pozitive demne de reţinut.

Îmi aduceam aminte de un bărbat de vreo 60 de ani, îmbrăcat complet în piele maron: combinezon din piele maron, cizme cu carâmburi înalte şi cu şireturi până aproape de genunchi – tot din piele maron şi o pălărie cu boruri largi tot din piele maron, făcut sul în faţă şi lăsat peste ceafă, aşa cum purtau piraţii desenaţi pe copertele romanelor de aventuri pe care le citisem în copilărie.

Individul avea nişte ochi rotunzi de un albastru intens, cu care iscodea tot ce era în jurul lui. Avea o mină de suină albă, de rasa york,

Bodö.Ni informis ŝin ke, ĉi-tie, ni ne trovis, „Atestatoj de polusaj vojaĝantoj" kaj ke ni estos al ŝi devoligotaj se ŝi akiros ilin por ni. Ŝi konsentis kaj diris ke ŝi alportos ilin ĉe Mo I Rana kie ŝi konas certe ke ŝi trovos ilin. Ŝi precizigis ke por ĉiu atesto ni devas pagi je 22 norvegajn kronojn.

Ni donis la monon kaj – atendante multdeziratajn atestilojn – miaj kolegoj ekdormis.

Kvankam ankaŭ mi estis tre laca kun mia nutra dieto tre drasta (sen pano, sen salo, sen animalaj grasoj), kaj kun feblaj restantaj sekvoj, kiuj ne estis malaperintaj post mia arteria-cerba akcidento en 14. 10.1994 mi ne sukĉesis ekdormi.

Mi estis kompletiganta notlibron kun miaj impresoj el ĉi-tia tago, plena kun multaj missĝancoj, serĉante trevi ankaŭ kelkajn pozitivajn elementojn indaj esti retenitaj.

Mi estis memoranta pri viro ĉirkau 60 jaraĝa, vestita komplete en bruna ledo:kombineo el bruna ledo, botoj kun altaj suprapartoj kaj kun laĉoj ligitaj ĝis sube genuoj ankaŭ el bruna ledo, kaj ĉapelo ankaŭ el bruna ledo, kun larĝoj bordoj ruliĝataj antaŭe kaj klinitaj dorse al nuko tiel kiel estis portantaj la piratoj disignitaj sur kovrilpaĝoj de la aventur romanoj kiujn mi estis leginta en infaneco.

La ulo estis havanta iujn rondajn okulojn, de blua intensa koloro, kun kiu li estis kaŝobservante ĉion kion estas ĉirkaŭanta lin. Li estis havante mienon de blanka suino

Scanned with OKEN Scanner

care se armoniza perfect cu o burtă exprimând împreună conştiinţa forţei sale şi a mulţumirii de sine. Până acum, această concretizare a plăsmuirilor mele dobândite ca urmare a lecturării „doxurilor" îmi lipsea. Îmi mai reţinuse atenţia o femeie echipată excentric, într-un combinezon-salopetă din „fâş" alb, plin pe toată suprafaţa cu semnături, în mărime naturală, de culoare neagră. Ea ne-a „îndrumat" şi pe noi către un birou de informaţii turistice care tocmai se desfiinţase. Şi mai văzusem oameni foarte modeşti, care nu vorbeau niciodată la diapazon înalt, care nu-şi apostrofau copiii, nici când erau neastâmpăraţi şi care îşi întreţineau gospodăriile mereu „la vopsea".

La venire, pe când trecea trenul pe lângă un orăşel aflat pe malul unui pârâu, am sesizat o echipă de fotbal aflată la antrenament pe un teren amenajat pe mica zonă dintre coasta muntelui şi acel curs de apă. Se exersa „lovitura liberă peste zid". Doi jucători porneau simultan, astfel încât unul să execute lovitura liberă iar cel de pe aripă să depăşească zidul şi să reia balonul cu capul spre poarta adversă.

Nu le prea ieşea figura, dar jucătorii repetau cu foarte mare dârzenie. Linia ferată urma curba făcută de acel curs de apă în forma

Yorkraso, kiu estis perfekte harmoniigata kun lia grandega ventro esprimante ambaŭe lian konscience con de sia forto kaj de sia kontenteco de si mem. Ĝis nun ĉi-tia konkretigeco de miaj imagkreoj gajnita sekve de la legado de la „doksrevuoj" estis al mi mankante. Al mi estis ankaŭ retenanta atenton virinon ekscentre vestita, en kombineo-laborvesto el maldika plast teksaĵo blanka, plena sur ĉia surfaco kun signaturoj-naturmezuraj nigra koloro. Ŝi „gvidis nin" al turista informacioficejo kiu estis jus malestigata. Ķaj mi estis ankaŭ vidanta la tre modestajn homojn,ķiuj estis nenie parolantaj laŭtvoĉe, kiuj ne estis admoni siajn infanojn eĉ kiam ĉi-tiuj estis farantaj malĝustajn gestojn, kaj homoj kiuj estis prizorgantaj iliajn farmbienojn „al nova pentraĵo".

Kiam ni estis alvenantaj, dum ķiam la trajno estis trapasanta apud urbeton troviĝanta sur la bordo de rivereto, mi observis futbolan skipon troviĝanta sur tereno situata sur la zono inter monta bordo kaj tia rivereto. Oni estis ekzercata „la libera bato super muro". Du ludantoj estis samtempe ekirante, tiel ke unu el ili, plenumi la baton liberan, kaj tiu flanke, preterpasi la muron, kaj repreni la pilkon pere de la kapo al rivala pordo.

Al ili, ne tro bone estis irante la „figuron", sed la ludantoj estis ripetantaj grandinsistante. La fervoja linio, estis sekvanta la kurba li-

Scanned with OKEN Scanner

unei potcoave de cal. Terenul cu pricina se afla în interiorul acelei „potcoave". Până a trecut trenul nostru pe lângă acest profil, fotbaliştii repetau acelaşi exerciţiu. Tenacitatea lor le-ar putea servi ca exemplu nu numai fotbaliştilor noştri.

Într-o staţie a cărei denumire îmi scapă, trenul nostru a staţionat circa 45 de minute. Apoi s-a pus iar în mişcare. Tocmai când mă aflam în toiul reflecţiilor mele, întunericul se lăsă peste noi pe nesimţite. Ceasul arăta 2^{45} a.m. Atunci mi-a atras atenţia o lumină puternică ce venea de dincolo de munţi şi de norii care se compactau într-o masă plumburie. Printre palele de condens, aceea lumină crea impresia că se prăvale peste noi, ca şi cocsul încins deversat dintr-un vagonet suspendat, în instalaţia de brichetare. Cum spectacolul se petrecea la dimensiuni mult mai mari, i-am trezit pe colegi să vadă şi ei ce vedeam eu şi să-şi exprime părerea.

Era **aurora boreală**. Deci nu irosisem ocazia. Admiram „in corpore" fenomenul unic, într-un context unic, privindu-l ca un dar providenţial în schimbul eforturilor noastre .

nio farita de tiu rivereto forme de la ĉevala hufofero. Respektiva tereno estis troviĝante intere de la tia „hufofero". Dum nia trajno trapasis apud ĉi-tia loko, la futbolistoj estis ripetantaj la saman ekzercon. Ilia tenaceco povus servi kiel ekzemplon, ne nur al niaj futbolistoj.

En stacio kies nomo al mi mankas, nian trajnon haltis ĉirkaŭ 45 minutojn. Poste, ĝi metis sin en novo. Jus kiam mi estis troviĝanta en la mezo de miaj reflektoj, la mallumon estis lasanta super ni sensente. La horo estis estanta 2^{45} a.m. Tiam al mi altiris la atenton forta, lumo kiu estis venanta preter de montoj kaj la nuboj kiuj, estis kompaktante, ariĝantaj en plumba maso. Inter la kondesaj ripformaj sulkoj, la tia lumo estis kreanta la impreso ke ĝi disfalas sur ni, kiel ankaŭ la arda koakso surfluanta el pendita vagoneto, en la briketadinstalaĵo. Kiel la spektaklo estis okazanta al dimensioj multe pli grandaj, mi vekigis kolegojn ke vidu ankaŭ ili, kion mi estis vidanta kaj esprimi ankaŭ sian opinion.

Estis estante ***boreala aŭroro.*** *Do mi ne estis eluzanta la okazon. Ni estis „in korpore" unikan fenomenon en unika ĉirkonstancoj, ricevanta ĝin kiel providencan donacon, ŝanĝe al niaj klopodoj.*

Foto nr. IV.7.17 Aurora borcală la Bodø | *La borcala aŭroro en Bodo*

Curând, după contemplarea acelei minuni a naturii, ne-a furat somnul pe toți. Ne-a trezit peste circa o oră zâna noastră bună, conductorița, care ne „decerna" certificatele de călători polari. Era după ora 3 a.m.,în24.05.1998.

Baldaŭ post la kontemplo de la tiu miraklo de la naturo ***ŝtelis*** *nin la dormo ĉiuj. Vekigis nin post ĉirkaŭ unu horo, nia bona feino, la kontrolistino, kiu estis al ni „aljuĝanta" la atestilojn de polusaj vojaĝantoj. Etsis estante post la horo 3 a.m .en la dato de 24,05.1998.*

Foto nr. IV.7.18. Certificatul de călător polar. | *La atesto de polusa vojaĝanto.*

I-am mulțumit și ne-am despărțit prietenește. Apoi am adormit din nou și nu ne-am trezit decât la ora 7^{00}, când conductorul anunța că următoarea stație este Trodheim. Peste 40 de minute aveam să coborâm în stația Trondheim. Ne-am depozitat bagajele și am plecat spre un oraș în care ploaia nu încetase iar norii negri ne trimiteau grele plafoane peste creierele noastre. Accesul dinspre gara feroviară înspre oraș era în pantă. Într-o vitrină a unui magazin de confecții, amplasat în stânga sensului în care mergeam, un mini funicular „plimba" pe sârmă umerașe cu rochii, costume etc. Iată că și o vitrină mică putea etala o gamă de mărfuri disproporționat de mare față de dimensiunile ei.

Am trecut pe lângă o mănăstire emblematică pentru oraș (Foto nr. IV.7.19), care avea în juru-i un spațiu verde măricel, împrejmuit cu gard din fier forjat.

Ni dankis al ŝi kaj ni desigis amike. Poste, ni endormiĝis denove kaj ni vekiĝis nur je la 7 horo, kiam la kontrolisto estis anoncanta ke la sekvonta stacio estas Trondheim. Post 40 minutojn ni estis havantaj descendi en staciodomo Trondheim. Ni deponis niajn pakaĵojn kaj ni foriris al urbo en kiu la pluvo ni estis ĉesanta kaj la nigraj nuboj estis sendantaj al ni la pezajn plafonojn sur niaj cervoj. La vojo de fervoja stacidomo al urbo estis estante en deklivo. En montrofenestro de la vendejo de konfekciaj varoj, situata maldekstra al nia direkto, minikomputilo „estis promenanta" sur drato, ŝultraformajn vestoeltenilojn kun roboj, kostumoj k.t.p. Jen ke ankaŭ malgranda montrofenestro estis povanta montrigi serion de varoj malproporciata grandan rilate al siaj dimensioj.

Ni trapasis apud klostro emblema por la urbo (Foto nr. IV.7.19) kiu estis havante ĉirkaŭe, grandetan verdaspacon, ĉirkaŭata pere de fera palisaro forĝita.

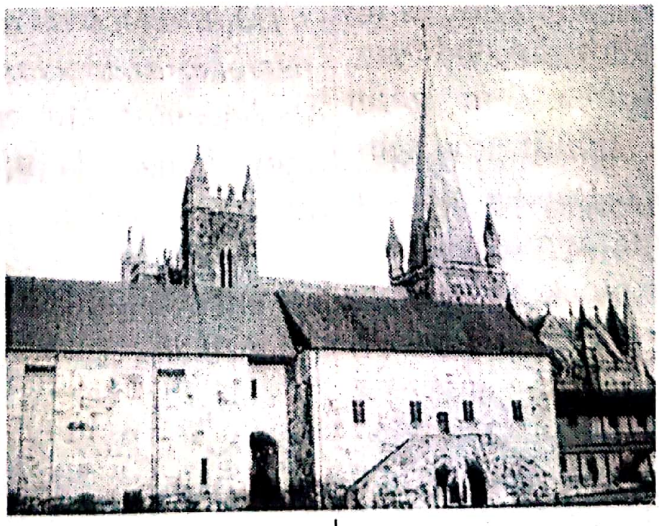

Foto nr.IV.7.19 Mănăstire în Trondheim. | *La klostro en Trondhejm.*

Scanned with OKEN Scanner

Porțile erau deschise și localnicii bătătoriseră o potecă ce scurta drumul între partea centrală a orașului și strada care ducea la gara feroviară. Trecând mai departe spre centrul localității, am admirat o statuie uriașă din bronz, reprezentând un patinator vitezist. Ploaia măruntă, care cădea, nu ne-a permis să-i identificăm numele.

Zoriți de ploaie,am descoperit centrul orașului dominat de o columnă pusă în valoare de reflectoare. Atunci m-am gândit la eroii noștri ai căror statui sunt dărâmate la ordine străine sau din neglijență; la faptul că – după știința noastră – nici un oraș românesc nu are o columnă.

Negăsind în zonele vizitate nici o cafenea deschisă la aceea oră, ne-am hotărât să ne întoarcem la gară.

Trecând din nou pe lângă trista mănăstire, voiam s-o vizităm dar n-am găsit nici o ușă deschisă care să ne permită a pătrunde în interior.

De la înălțimea locului unde era amplasată mânăstirea, am zărit portul care mi-a amintit de o secvență a filmului „Bătălia pentru apa grea". Străzile aproape pustii ale unui oraș în ploaie, aveau în sine ceva lugubru. Le lăsam în urmă întorcându-ne la gară pe scurtătura de lângă mănăstire. Neam ridicat bagajele și am luat un mic dejun, din ce avea fiecare la

La pordegoj estis malfermitaj kaj la loĝantoj estis piedbatantaj vojeton kiu estis kurtanta la vojon inter centra porto de la urbo kaj la strato kiu kondukas al fervojstacidomo. Plue trapasante al urbocentro, ni admiris grandegan statuon el bronzo, reprezentante rapidan glitkuranton. La malgranda pluvo kiu estis falanta, ne permesis al ni determi la nomon.

Hastigataj de pluvo ni malkovris la urbocentron superregata fare de kolumno valorigata fare de fortaj lumigiloj. Tiam mi pripensis al niaj herooj kies statuoj estas malkonstruataj al fremdaj ordonoj aŭ la neglekto; al la fakto ke - laŭ nia scio - nek unu rumana urbo havas ion kolumno.

Netrovante en la vizitataj zonoj, je la tiama horo, ion malfermitan kafejon, ni decidis turniĝi al stacidomo.

Trapasante denove apud trista klostro, ni estis dezirantaj viziti ĝin, sed ni ne trovis nek unu malfermitan pordon, kiu permesi al ni penetri internon.

De la alteco de la loko en kiu estis lokiĝita la klostron, ni ekvidis la havenon, kiu memorigis al mi episodon de la filmo „La batalo pro la peza akvo". La stratoj preskaŭ vidaj de la urbo sub pluvo, estis havante en si mem, ion funebra. Ni estis ilin lasantaj dorse turniĝante al stacidomo sur la „mallongiĝo" apud klostro. Ni levigis niajn pakaĵojn kaj prenis malgrandan matenmanĝon el kio ni ĉiu estis

Scanned with OKEN Scanner

pachet, în geantă. Cafeaua ne-am luat-o de la un automat plasat în holul caselor de bilete.

Şi aici era o „locomotivă" din lemn pe care se puteau cățăra copiii, în timp ce părinții însoțitori îşi cumpărau biletele de călătorie.

La ora 9 am luat trenul către Suedia, nu înainte de a schimba coroanele norvegiene pe altele suedeze. La 24.05.1998, pe 1080 coroane norvegiene am obținut 860 de coroane suedeze.

Odată intrați pe teritoriul Suediei, am descoperit un nou mod de gospodărire a mediului. De o parte şi de alta a liniilor ferate sunt montate garduri de protecție, pentru ca animalele sălbatice să nu fie expuse la accidente. Ierburile uscate şi masa lemnoasă din păduri, care nu au valoare comercială, nu se ard şi nu se comercializează, lăsându-se a putrezi şi humifica solul în mod natural.

Schimbând trenul la Storlien, la ora 15^{50} coboram la Ange. De aici aveam tren spre Narvik la ora 23^{14}.

Ange este un mic nod de cale ferată de unde vin şi pleacă trenurile în trei direcții: Stokholm, Trondheim şi Narvik. Narvik este un oraş din nordul Norvegiei, care se leagă de restul Scandinaviei prin căile ferate suedeze. Autobuzele care circulă pe şoseaua de legătură cu Bodö sunt rare şi costisitoare. De aceea alesesem

havante al pakaĵo en saketo. La kafon ni prenis de automato situata en la halo de la biletgiĉetoj.

Ankaŭ ĉi-tie estis estante „lokomotivon" el ligno sur kiu oni estis povantaj grimpi la infanojn, dum iliaj patroj kunirantaj estis aĉentaj biletojn pro vojaĝi.

Je la 9 horo ni prenis la trajno al Svedio, ne antaŭ ŝanĝi norvegajn kronojn por tiuj svedajn. La daton 24.05.1998 por 1080 norvegajn kronojn ni obtenis 860 svedajn kronojn.

Foje enirataj sur la teritorio de la Svedio, ĉi-tie ni „malkrovis" alian manieron (de) prizorgi la medion. Al parto kaj alian de la fervojlinioj estas muntitaj protektajn palisarojn pro ke la sovaĝaj animaloj ne estu submetitaj al la akcidentdanĝero. La sekaj herboj kaj ligna maso el arbaroj, kiuj ne plu havas komercan valoron ne estas evakuitaj, sed estas lasitaj pro putri kaj transformi en humo, naturmaniere.

Ni ŝanĝante la trajno ĉe Storlien je la 15^{50} horo, ni estis discendantaj al Ange. De ĉi-tie ni estis havante trajno al Narvik je la 23^{14} horo.

Ange estas malgranda nodo fervoja de kie alvenas kaj forveturas la trajnojn en tri direktoj: Ŝtokholm, Trondheim kaj Narvik. La Narvik estas urbon en la nordo de la Norvegio, kiu estas ligata de la resto de la Skandinavio pere de la Svedaj Fervojoj. La aŭtobusoj kiuj cirkulas sur la ŝoseo de ligo kun

Scanned with OKEN Scanner

ruta feroviară prin Ange, un mic oraş, aşezat într-o poiană din interiorul unei păduri. Orăşelul are o mică staţie care este închisă în zilele de duminică. Era duminică şi în 25.05.1998 când am descins noi acolo. Am găsit deschis numai grupul sanitar destinat handicapaţilor.

Deşi ploaia încetase şi ieşise soarele dintre nori, ne era frig. În sala de aşteptare închisă, un tânăr blond, foarte înalt, muncea de zor la lustruirea gresiei cu o maşină specială. În faţa staţiei spre peròn, se aflau două bănci pe care ne-am aşezat bagajele. Unul dintre noi le păzea, iar ceilalţi doi – în lipsa unui alt mod de a ne umple timpul, făceau plimbări de cunoaştere a localităţii. Într-un sfert de oră epuizam pretextul plimbării şi apoi iarăşi intram în luptă cu plictisul. Încercam să-mi notez cele văzute. Căsuţe şi pajişti în jurul lor, fără garduri. Coniferele erau mai scunde şi mai puţin spectaculoase decât ale noastre. Schimbările bruşte de climă dezvoltau bolile reumatismale în oasele oamenilor şi de aceea erau protejaţi în toate felurile: accesul căruţurilor pe rotile în clădiri, autobuze, trenuri, pe trotuare, grupuri sanitare cu instalaţii speciale de ridicare, aşezare şi

Bodö estas maloftaj kaj multekostaj. Tial ni elektis fervojan traceon tra Ange, malgranda urbeto situata en senarbigo el arbaro. Ĝi havas malgrandan stacion kiu Dimanĉe estas fermita Estis Dimanĉo ankaŭ en la 25.05.1998 kiam ni dis-cendis tie. Ni trovis malfermita nur la sanitaran grupon destinata al handikapuloj.

Kvankam la pluvo ĉesis kaj la suno estis eliranta el nuboj, al ni estis malvarme. En la fermita atendejo junulo blonda, tre alta, estis laboranta fervore al la poluradо de la ceramika planko pere de speciala maŝino. Antaŭ stacidomo al kajo estis troviĝantaj du benkoj, sur kiuj ni metis niajn pakaĵojn. Unu el ni estis gardanta ilin kaj la aliaj du en la manko de alia maniero plenumi la tempon – ni estis farantaj promenandoj de la loĝloko. Ene de horkvarono ni estis eluzantaj la pretekston de la promenado kaj poste, denove ni estis enirantaj en lukto kun tedo (enuo). Mi estis serĉanta noti tiuj kiuj mi vidis :idometojn kaj paŝtejoj cirkaŭ ili, sen palisano.La koniferoj estis kreskantaj pli malaltaj kaj pli malspektaklaj el tiuj de la ni. La bruskaj klimataj ŝanĝoj estis disvolviĝantaj reumatismajn malsanojn en la ostoj de la homoj kaj, tial, ili estis protektitaj ĉiuj maniere: taŭgajn enirejojn por irsenpovantaj (movhandikapuloj) en konstruaĵoj, aŭtobusoj, trajnoj, trotuaroj, sanitaraj grupoj kun specialaj instalaĵoj: levigpovantaj, situpo-

Scanned with OKEN Scanner

toaletare pentru handicapaţi etc. Aşa se explica şi faptul că în timp ce gara era închisă, grupul sanitar destinat handicapaţilor era deschis şi supravegheat cu o cameră de luat vederi aşezată la loc vizibil.

Nici nu-mi terminasem de notat în carneţel cele văzute, că ai mei colegi hotărâseră să nu mai mergem la Narvik. Grigore era încă bolnav iar pe Adina o apucaseră frisoanele din cauza oboselii.

Amintindu-mi că văzuserăm aurora boreală, eram şi eu de acord că nu are rost să ne amplificăm oboseala.

Între timp, apăru în gară un tren ca o năpârcă uriaşă.

vantaj, tualetaj, sinlavadaj k.t.p. Tiel oni esplikas ankaŭ la fakton ke eĉ kiam la stacidomo estis ŝlosita, la sanitara grupo por handikapuloj estis malfermita kaj gardata pere de filmada kamerao situata en videbla loko.

Mi apenaŭ estis finiganta noti en notlibro tiuj kiuj mi vidis, kiam miaj kolegoj estis deciditaj ke ni ne plu volas atingi Narvik(on). Grig estis ankoraŭ malsana kaj Adina estis komencante ricevi malvarmiĝon kauze de laceco.

Memorante mi ke ni estis vidintaj borealan aŭroron, estis ankaŭ mi konsentanta ke oni ne estis racia, amplifiki al ni la lacecon.

Inter tempe estis aperanta en stacio trajno kiel vipro grandega.

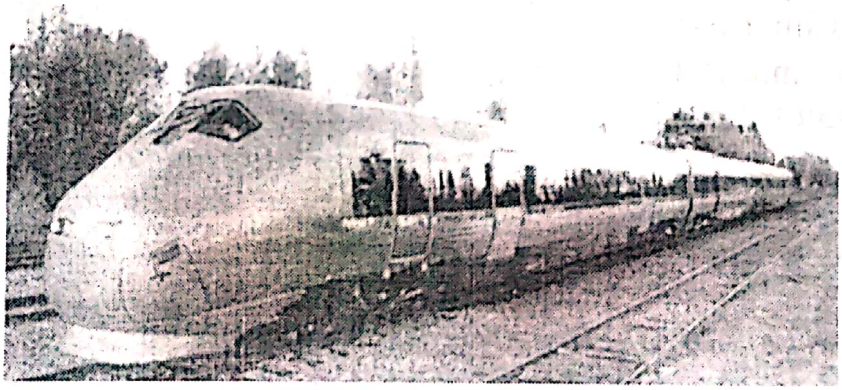

Foto nr. IV.7.20. Năpârca uriaşă „*La grandega vipro*"

Se îndrepta spre Stockholm prin Upsala. Ne-am urcat în el, ne-am aşezat bagajele pe rafturi şi ne-am aşezat pe locurile neocupate. Conductorul, un bărbat înalt, blond, cu mustaţă, îmbrăcat după ultimul jurnal de modă, ne-a examinat permisele şi ne-a spus că trebuie să avem suplimente pentru

Ĝi estis direktanta al Stokholm tra Upsala. Ni supreniris en ĝi, ni aranĝis la pakaĵojn en bretaro kaj ni sidiĝis sur la malokupataj lokoj. La kontrolisto, maljuna, alta, blonda, kun lipharo, vestita laŭ la lasta modĵurnalo, ekzamenis niajn liberbiletojn kaj diris ke ni devus akiri suplementojn pro vojaĝi pere

Scanned with OKEN Scanner

a călători în acest tren de lux. I-am explicat că la Ange, gara a fost închisă. Am întrebat totuşi cât costă un supliment. Răspunsul a fost năucitor pentru toţi: 1440 coroane suedeze! „Păcat! Nu putem plăti această sumă"- i-am replicat eu. Bărbatul a plecat, probabil să-l informeze pe directorul trenului, căci trenul avea „director". Cred că a primit instrucţiuni favorabile nouă, pentru că ne-a lăsat pe locurile noastre, fără să ne deranjeze până la destinaţie (Upsala). Astfel, am avut timp să studiez toate amănuntele decorului interior: între banchetele elegant tapisate erau amplasate mese, ale căror blaturi din scândură furniruită de 24mm, din fag, se rabatau în dreptul fiecărui loc (pasager). Volumele în arhitectura interioară a vagoanelor (înălţimea interiorului, mărimea meselor, fotoliilor şi altor obiecte) indicau o proporţie specifică între creator (suedez) şi „creaturi" (obiectele de decor pe care le folosesc suedezii).

La Upsala am ajuns în aceeaşi zi. Lăsând bagajele la gară, drumul spre centru l-am parcurs „a pied". Când am ajuns pe bulevardul Hamarskjöld, mi-am adus aminte că prin anii 1960 – 1961 acesta fusese secretar general al O.N.U şi pierise într-un accident de avion. Probabil că avusese atitudini critice la adresa comunismului, deoarece presa vremii din U.R.S.S şi tările satelite îl „înfierau cu mânia" specifică pe-

de ĉi-tiu trajno luksa. Ni esplikis ke ĉe Ange la stacidomo estis fermita. Mi tamen interesigis pri la kosto de suplemento. La respondo estis ŝokanta por ni: 1440 svedajn kronojn „Domaĝe! Ni ne povas pagi ĉi-tian sumon", replikis mi. La viro foriris, verŝajne informigi la trajndirektoron, ĉar la trajno estis havante „direktoron". Mi konsideris ke li ricevis favorajn instrukciojn al ni, ĉar li lasis nin sidiĝi sur niaj lokoj, sen perturbi nin ĝis al fincelo por ni (Upsala). Tiel mi havis la tempon studadi ĉiuj detalojn de la interna dekoracio: inter la benketoj elegante tapetataj, estis aranĝitaj la tabloj kiesaj latoj el fago estis maldike kovritaj kaj ili estis artikataj por ĉiu seĝo (vojaganto). La volumoj en la interna arkitekturo de la vagono (alteco de la interno, la dimensioj de la tabuloj kaj de la foteloj) estis indikantaj specifan proporcion inter „kreinto" kaj „kreatoj" (la obiektoj kiuj estas uzataj fare de la svedanoj).

Al Upsala ni alvenis la saman tagon. Lasante la pakaĵojn ĉe stacidomo, ni iris al urbocentro, piedirante. Kiam ni atingis bulevardon Hamarskjöld, mi rememoris ke en la jarojn 1961-1962, ĉi-tiu estis estante ĝenerala sekretario de la O.N.U kaj ke li pereis en aviadilakcidento. Verŝajne li estis havinta kritikajn sintenojn rilate al komunismo, ĉar la ĵurnalaro de la tiama tempo , al URSS kaj el satelitaj landoj, estis akuzante furioze lin

Scanned with OKEN Scanner

rioadei respective. Pe acest bulevard se află și universitatea – după informațiile noastre – cea mai veche din Europa. Am localizat-o și am trecut mai departe spre o clădire impozantă, dar tristă ca vremea de afară. Aflasem că în Evul Mediu fusese reședința regelui Suediei

kiel estis specifa al la tiama periodo. Sur ĉi-tia bulevardo troviĝis ankaŭ la mondfama Universitato – laŭ niaj informoj – la plej malnova el Eŭropo. Ni trovis ĝin kaj trapasis fore al konstruaĵo impona sed trista kiel la vetero. Ni eksciis ke en la mezepoko ĝi estis estinte la rezidenco de la reĝo de la Svedio.

Foto nr. IV.7.21. Autorul și Grig Velea, în curtea palatului medieval din Upsala

La aŭtoro kaj Grig Velea en la korto de la mezepoka sveda reĝa rezidenco el Upsala.

În parcul din jurul palatului se tundea iarba cu o cositoare mecanică și se recupera după ce se usca cu un phoen la fel de special. După două ore de plimbare prin Upsala ne-am întors la gară. Pentru a ajunge la Stockholm am ales un tren pentru care nu trebuia să plătim supliment. Confortul era însă asigurat la un nivel ce întrece orice închipuire a românului neavizat. Pasagerii, bine îmbrăcați, toți erau ocupați cu lecturarea unor dosare sau cursuri. Nimeni nu stătea la

En la parko ĉirkauanta la palacon oni estis tondanta la herbon pere de mekanika tondilo kaj estis reprenata post ĝi estis sekata pere de aparaton simile speciala. Post du horoj de promenado tra Upsala ni revenis al stacidomo. Pro atingi Stokholm ni elektis trajnon por kiu ni ne estis devigataj pagi suplementon. Se la konforto estis asekurata al nivelo kiu superas iun imago de la noninformita rumanulo. La vojaĝantoj, bone vestitaj, estis okupitaj kun la legadon de iuj dosieroj aŭ kursoj. Neniu estis sidante ĉe babilado. Iuj estis trafoliu-

şuetă. Unii răsfoiau reviste puse la dispoziţie în mod gratuit de către administraţia Căii Ferate Suedeze.

Am coborât în staţia centrală din Stockholm. A fost un nou prilej de a-mi reaminti că „civilizaţia începe la gară". La grupul sanitar intrarea era ca la metrou. Contra unei fise de 5 coroane suedeze, în cabina pe care o ocupa pasagerul găsea tot de ce avea nevoie pentru a-şi face toaleta, inclusiv duş, phoen pentru uscat părul şi spray deodorant. Aceste comodităţi impuneau cel mai mare respect.

Gara, cu toate funcţiunile ei, era construită şi organizată pe trei niveluri .

mantaj la revuoj metitaj al vojaĝanta dispono, gratis maniere, fare de sveda fervoja administracio.

Ni discendis en la centrastacidomo en Stokholm. Estis novan okazon rememori al mi ke „la civilizacio komencas al stacidomo". Al sanitara grupo, la eniron estis estanta kiel al metroo. Kontraŭ „monero" de 5 svedajn kronojn, en la kajuto kiun li okupis la vojaĝanto estis trovigante ĉion kion li estis bezonata pro prepari lian tualeton, inklusive duŝon, sekigharaparaton kaj sprejantajn deodorantojn. Ĉi tiaj komfortebleĉoj estis imponantaj la plej grandan respekton.

La stacidomo, kun ĝiaj siaj funkcioj estis konstruita kaj organizata sur tri niveloj

Foto nr. IV.7.22. Stokholm. Vedere de sus a gării centrale, supraetajate.

La Centrastacidomo el Stokholm.

Aveam la dispoziţie 2 ore pentru a vedea ceva din frumoasa capitală a Suediei. Am ieşit în faţa gării pentru a lua un autobuz cu

Ni estis havante al nia dispono du horojn pro vidi ion el la bela ĉerfurbo de la Svedio. Ni eliris antaŭ stacidomo pro preni aŭto-

care să facem un circuit pe traseul acestuia. Am aflat care autobuz merge spre centrul oraşului. Aşa cum am văzut că procedează toată lumea, am mers să luăm bilete de la un automat. Neştiind limba suedeză, în loc să luăm bilete pentru călătoria pe autobuz, am luat bilete pentru folosirea parcării alăturate. Când le-am prezentat unui şofer tânăr al unui autobuz, acesta ne-a bătut pe umeri, izbucnind în hohote de râs. „Puteţi lăsa maşina în parcare timp de 5 ore", ne-a spus acesta în germană. Amărâţi că am pierdut câte 38 de coroane, ne-am decis să apelăm la un alt şofer, de pe un alt autobuz, pentru a face preconizatul circuit, dacă preţul ni se părea rezonabil. A oprit un Mercedes, din acelea care, cumpărate la mâna a II-a, circulă acum şi în Braşov. Şoferul, de vreo 63 de ani, auzind doleanţa noastră, nu ştia cum să ne răspundă.

Grig îmi sugeră să cobor şi să plecăm. Atunci şoferul ne-a tras pur şi simplu, pe toţi trei, în autobuz, ne-a aşezat pe bancheta din spatele lui şi ne-a făcut turul oraşului, fără să ne taxeze. În autobuz ne-au impresionat locurile speciale pentru copii, bătrâni, handicapaţi, felul mândru în care pensionarii îşi prezentau legitimaţiile la control şi pacienţa pe care o avea fiecare faţă de cel de dinaintea lui care trebuia să urce sau să coboare din vehicul. Suedezii nu

buson per kiu ni faru cirkviton sur kiesa traceo. Ni eksciis kiu aŭtobuso veturas al urbocentro. Tiel kiel ni vidis ke procedas ĉiuj, ni iris akiri biletojn de aŭtomato. Ni nekonante svedan lingvon, anstataŭ akiri al ni, veturbiletojn pere de aŭtobuso, ni aĉetis biletojn pro la uzo de apuda parkejo. Kiam ni prezentis ilin al iu juna aŭtobusa ŝoforo, ĉi tiu batis nin sur ŝultroj, komencante ridi plenplene: „vi povas lasi vian aŭtomobilon en parkejo dum 5 horojn", diris tiu germanlingve. Ni amarataj ke ni perdis je 38 svedajn kronojn, kaj decidiĝis nin turni al alia ŝoforo, en alia buso, pro plenumi planitan cirkviton, se la prezo ŝajnus al ni akceptebla. Haltis Mercedes aŭtomobilo el tiuj kiuj – aĉetitaj al dua mano – estis, cirkulantaj, ankaŭ en Braşov. La ŝoforo de ĉirkaŭ 63 jaraĝa, aŭdante nian deziron estis ne sciante kiel maniere respondi al ni.

Grig estis sugestanta al mi discendi kaj plue foriri. Tiam, la ŝoforo altiris nin, pure kaj simple, ene de aŭtobuso, sidigis nin sur la benko malantaŭa de li, kaj faris urborondo sentaksigi nin. En aŭtobuso ni estis impresitaj de specialaj lokoj por infanoj, maljunuloj, handikapuloj, fiera maniero en kiu la emerituloj estis prezentantaj iliajn legitimilojn por esti kontrolataj kaj la pacienco kiun ĉiu havas vidalvide de tiu kiu estas antaŭ li, kiu devas supreniri aŭ discendi el veturilo. La svedanoj ne uzas vor-

folosesc cuvântul „pardon" sau ceva echivalent în suedeză, deoarece nu creează asemenea ocazii care să necesite pronunțarea lui.

Fericiți că am văzut câte ceva din Stockholm (Foto nr. IV.7.22 și nr. IV.7.23), ne-am urcat în trenul de Malmö de unde urma să luăm feribotul spre Svinoujŝcie (Polonia). Am întârziat 30 de minute. O altă cursă spre Svinoujŝcie mai era în 26.05.1998, la ora $7^{\underline{30}}$.

ton „pardonu" aŭ ion ekvivalenta en la sveda lingvo, ĉar ili ne kreas similajn okazojn kiuj bezoni ĝian eksklamacion.

Ni feliĉaj, ke ni vidis kelkajn vidindajojn al Stokholm (Foto nro. IV.7.22 kaj nro. IV.7.23) ni supreniris en la trajno al Malmö, de kie ni sekvis preni la pramon al Svinoujsĉe (Pollando). Ni malfruiĝis 30 minutojn. Alia forveturado estis plu programita en la 26.05.1998 je la 7^{30} horo.

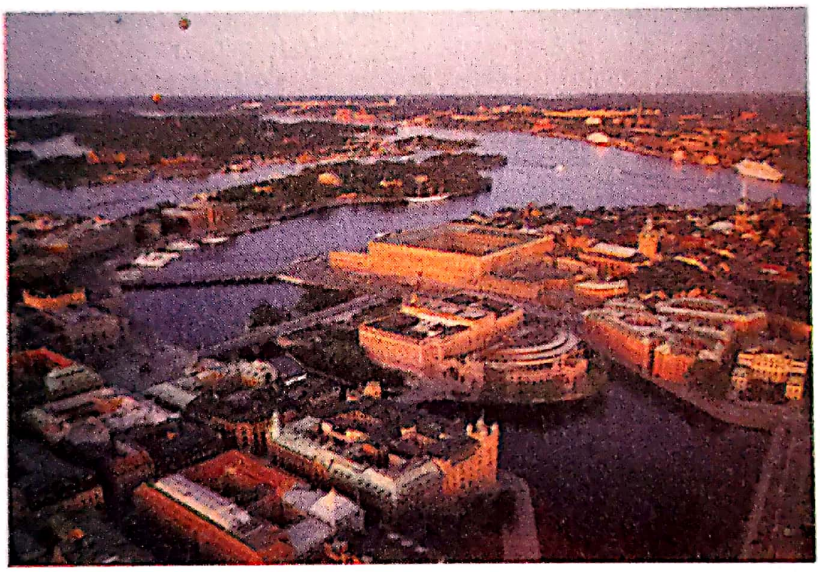

Foto nr. IV.7.23. Stokholm: vedere de sus a părții vechi a orașului: împreună cu Palatul Regal

Vidindajoj el Stokholm

În gara Malmö ne-am dus la obișnuita cafea. Am fost însărcinat să ocup o masă iar colegii să aducă la masă și cafeaua mea. Între timp, un individ mi-a cerut voie să stea și el la masă pentru a-și savura cafeaua. A plecat și și-a lăsat geanta de umăr pe scaunul părăsit. După ce ne-am băut cafelele, ne-am îndreptat spre sala de așteptare. Un „client" din cafenea, care avea masa în spatele nostru, ne-a atenționat că nu ne-am luat geanta.

En la stacidomo Malmö ni iris al kutima kafo. Mi estis komisiita okupi tablon kaj niaj kolegoj alporti al tablo ankaŭ mian kafon. Intertempe ulo petis al mi la permeson sidi kun ni al tablo pro frandi (ĝui) ankaŭ li la kafon. Li foriris kaj lasis la ŝultran saketon (dokumentujo) sur la forlasata seĝo. Post ke ni trinkis niajn kafojn ni direktiĝis nin al atendejo. „Klienton" el kafejo, kiu estis sidanta nia dorse, atentigis nin ke ni ne kunprenis la ŝul-

L-am făcut să înțeleagă că nu ne aparținea. Atunci el a predat geanta la bar.

Stând în sala de așteptare, la un moment dat un om mai vârstnic, cu un trenci peste costum, împingea spre noi un căruț pe care sălta un geamantan vechi care, după toate aparențele, era gol. Lăsase cărușul lângă banca noastră, făcându-și de lucru în altă parte. Atunci ne-am schimbat locul, spre insatisfacția „bătrânului"!

La ora 20^{30} ne-a evacuat din sala de așteptare. Adina încă mânca. Explicațiile nostre cu feribotul pierdut și cel care va urma a doua zi dimineață nu au convins pe nimeni. Pe peron era o „faună" de incalificabili, care intrau în WC la femei și urlau. Ne-a cuprins frica. Ne-am uitat pe „mersul trenurilor" și am văzut că în câteva minute pleacă un tren spre Helsinborg, iar de acolo aveam un tren de întoarcere la Malmö la ora 6^{30} dimineața.

Trenul, destul de elegant, era condus numai de un mecanic care a stat pe peron până au urcat toți călătorii. Se pare că era o cursă muncitorească, deși toate ușile se deschideau și se închideau automat iar confortul era impecabil.

În gara Helsinborg, la coborâre, am identificat o patrulă de gardieni. M-am adresat comandantului, explicându-i situația în care ne

tran saketon. Ni farante kompreni li, ke ĝi ne apartenis al ni. Tiam li transdonis la saketon al kafebaro.

Sidante ni en atendejo, al iu momento, homo pli olda portante surtuto super kostumo, estis puŝanta al ni ĉareton sur kiu estis saltanta malnovan mankofron, kiu laŭ ĉiuj ŝajnoj estis estante vida. Li estis lasanta la ĉareton apud nia benko ferante li laboro alia parto. Tiam ni ŝanĝis la lokon, al la malkontentiĝo de la „olda homo"!

Je la 20^{30} ni estis evakuitaj el atendejo. Adina estis ankoraŭ manĝanta. Niaj eksplikoj pri la pramo kiu ne povis estis atingita kaj pri la proksima sekvonta pramo, sekvontan tagon, matene ne konvinkis ion. Sur la kajo estis estanta „fauno" de nonkalifikeblaj uloj kiu estis enirante necesejon ĉe virinoj, kaj estis kriantaj. Nin enhavis timon. Ni rigardis en trajnhoraro kaj vidis ke en kelkaj minutojn forveturas trajno al Helsinborg, kaj de tie mi estis havante reentrajno al Malmö je la 6^{30} matene.

La trajno, ŝufice eleganta, estis kondukita fare de nur lokomotivestro, kiu staris sur la kajo ĝis ĉiuj vojaĝantoj supreniris. Oni ŝajnas ke estis estante pendola trajno por laborantoj kvankam ĉiuj pordoj estis fermantaj kaj malfermantaj aŭtomate, kaj la komforto estis estante senriproĉa.

En stacidomo Helsinborg, al discendo, ni vidis kvarskipon de gardantoj. Mi turnis al la estro kaj eksplikis al li pri nia situacio kaj

Scanned with OKEN Scanner

aflam şi ora la care urma să plecăm cu feribotul spre Polonia. A verificat susţinerile noastre şi ne-a spus să nu ne mişcăm de pe fotoliile pe care ni le-a indicat chiar el. La ora 4^{45} un individ a încercat să spargă salonul de jocuri mecanice. S-a dat alarma. Gardienii s-au mobilizat pentru urmărirea infractorului. La ora 5^{30} ne-am urcat în acelaşi tren care ne adusese cu o seară înainte. Am ajuns la timp la feribot. Ne bucuram că ne îndreptăm spre casă. Pe feribot se împărtăşeau impresiile şi se făcea planul de călătorie prin Polonia spre România. Doi compatrioţi s-au apropiat de noi auzindu-ne vorbind româneşte. Ne-au spus că sunt şoferi pe TIR şi au adus mobilă în Suedia şi acum se întorc acasă. „Da, dumneavoastră cu ce treburi pe aici?" se interesă unul. „Ca să ne bucurăm şi noi de comerţul exterior pe care îl faceţi dvs. cu TIR - urile în perioada de tranziţie la economia de piaţă"- îi răspunsei eu. Ambii s-au întunecat la faţă. Nu au mai scos o vorbă şi au dispărut pe rând, în mai puţin de 5 minute, fără a ne saluta. Nu i-am mai văzut.

Navigam pe o mare liniştită. Mâncam şi ne odihneam pe rând. Tot pe rând ieşeam pe puntea vasului, întrucât unul dintre noi trebuia să stea de pază la bagaje.

pri la veturprogramo de ni pere de pramo al Pollando. Li kontrolis niajn subtenojn kaj diris al ni ke ni devas ne plu movi sed sidi sur la foteloj kiujn li mem indikis por ni.

Matene, je la 4^{45} ulo serĉis frakasi la salono kun mekanikaj ludiloj. Oni ekkomencis funkcii la alarmon.La gardistoj mobiliziĝis pro la sekvo kaj kapto de la leĝrompanto. Je la 5^{30} horo ni supreniris en la sama trajno kiu estis alportinta nin pasintan vesperon. Ni alvenis bontempe al pramo. Ni estis ĝojantaj ke ni direktiĝas al hejmo. Sur pramo ni estis interŝanĝantaj la impresojn kaj ni estis farantaj la planon pro verturado tra Pollando al Rumano. Du samlandanoj proksimigis al ni aŭdante ke ni parolas rumanan lingvon. Ili diris ke ili estas ŝoforoj sur TIR-kamionoj kaj ke ili alportis meblon en Svedio kaj ke ili reenveturas hejmen. „Sed, vi kun kiaj aferoj ĉitien?" interesigis unu el ili. „Pro ni ĝui de la eksterna komerco kiun vi ĝin faras, pere de TIR-kamionoj, en la tranzita periodo al la merkata ekonomio" estis mi respondanta al li. Ambaŭ ŝoferoj mallumigis al siaj vizaĝoj. Ili ne plu esprimis vortojn kaj malaperis sekvovice en malpli ol 5 minutojn, sen ili saluti nin. Ni ne plu vidis ilin.

Ni estis navigantaj sur trankvila maro. Ni estis manĝantaj kune kaj ripozantaj sekvovice. Ankaŭ laŭ vico ni estis elirantaj sur la ponto de la ŝipo, ĉar unu el ni estis deviganta gardi niajn pakaĵojn.

Scanned with OKEN Scanner

Mi-a venit rândul să merg pe punte la apusul soarelui, când la orizont apăruse țărmul Poloniei.

Al mi venis la vicon al sunmalleviĝo, kiam al horizonto esti aseranta la bordon de la Pollando.

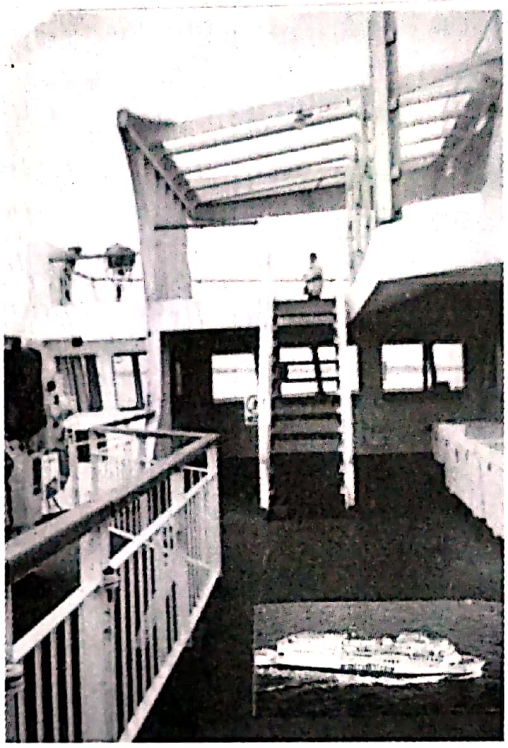

Foto nr. IV.7.24. Pe puntea feribotului Pomerania,la întoarcere. Se vede țărmul Poloniei.

La aŭtoro sur la ponteto de la pola pramo Pomerania. Oni vidis la pola marbordo.26.05.1998, vespere.

Peste o oră, feribotul „Pomerania" ancora în portul Svinoujŝcie. Am coborât şi ne-am grăbit să ajungem la gara feroviară. Aici eram în mediul nostru. Am identificat un tren care în dimineața zilei următoare ajungea la Krakow (Cracovia). Nu mai reţin ora la care ne-am urcat în el. Nu era aglomerat, astfel încât, după ce ni s-au controlat legitimaţiile de călătorie, ne-am întins pe fotolii şi am adormit. Numai razele soarèlui care străpungeau ferestrele vagonului ne-au putut trezi.

Post unu horo la pramo „Pomerania" estis ankoranta en la haveno Svinoujsĉie. Ni discendis kaj hastiĝis atingi la fervojan stacidomon. Ĉi-tie ni estis en nia medio. Ni trovis trajno kiu matene la sekvontan tagon estis atingante Krakovion (Krakow). Mi ne plu memoras la horon kiam ni supreniris en ĝi. Ne estis estante aglomerita, tiel ke, post al ni estis kontrolitaj la veturlegitimilojn ni etendiĝis sur foteloj kaj endormis trankvile. Nur la sunradioj kiuj esti trapenetrantaj la fenestroj de la vagono povis nin vekigi.

În gara Krakow (Cracovia) şeful staţiei a aprobat repede cazarea noastră. Ne mai rămăseseră cinci ore pentru duş şi odihnă căci, la 17.05.1998 în jurul orei 17^{00}, aveam tren spre Budapesta. Gândul că ne îndreptăm spre casă ne-a armonizat bioritmurile cu „mersul trenurilor", aşa încât ne-am trezit după circa trei ore de somn. Am avut suficient timp pentru a ne pregăti de drum din toate punctele de vedere .

En la stacidomo Krakovio la ĉefo de la stacidomo aprobis rapide nia gastigado. Al ni estis restintaj nur kvin horojn pro duŝ kaj ripozo, ĉar en la tago de 27.05.1998 ĉirkaŭ je la 17 horo ni estis havantaj trajnon al Budapesto. La penso ke ni direktiĝas hejmen harmonigis niajn bioritmojn kun „trajn horaro," tiel ke ni vekigis post tri horojn de bondormo. Ni havis sufiĉan tempon pro ni prepa riĝi por vojaĝo el ĉiuj vidpunktoj.

Foto nr. IV.7.25. Într-una din „camerele de rezervă" ale feroviarilor din Cracovia, la întoarcerea din ţările nordice, o bere stingea nostalgia boreală şi ...dorul de casă.

Ni havis sufiĉan tempon pro ni prepariĝi por vojaĝo el ĉiuj vidpunkto.La biero estingis la borealan nostalgion kaj...la hejman havindon.

În trenul de noapte care ne ducea spre Budapesta, a trebuit să mă despart de colegii mei şi să călătoresc într-un vagon de clasa a II-a, aşa cum indica permisul meu internaţional. Întrucât regimul de rezervare a locurilor nu includea şi trenul nostru, am putut alege un compartiment în care călătoreau mai multe persoane care, cel puţin la prima vedere, inspirau încrede-

En la noktotrajno ,kiu estis ni portante al Budapesto, mi devis disigi de miaj kolegoj kaj veturi en vagono de dua klaso, tiel kiel estis indikata fare mia internacia bileto. Ĉar la servo de lokrezervado ne estis inkludanta ankaŭ nian trajnon, mi povis elekti kupeon en kiu estis veturantaj pli multaj personoj kiuj – almenaŭ al unua rigardo – restis inspiranta konfidon. Kaj tion, ĉar ni estis transitantaj la plej

re. Asta pentru că parcurgeam zona cea mai bântuită de hoții care operau în trenurile internaționale.

Am ajuns cu bine la Budapesta, unde ne-am regrupat. Casiera de la Budapest-Keleti ne-a făcut să înțelegem că nu se plătește supliment pe trenul care urma să ne ducă în patrie. Era miezul zilei de 28.05. 1998. Mai aveam circa două ore și jumătate până la plecarea spre București, prin Brașov, firește. Am propus colegilor mei să vizităm parcul Varosliget, unde se află un muzeu al mijloacelor de transport, pe care îl vizitasem în 1967. Acesta adăpostea atunci și aparatul de zbor creat de Traian Vuia.

Într-un sfert de oră am ajuns la muzeul cu pricina. În zadar am căutat aeroplanul lui Vuia. Se pare că acesta se află printre exponatele unui alt muzeu, consacrat pionierilor aviației mondiale, într-o mare metropolă a Mapamondului. Colegii au fost relativ satisfăcuți de cele văzute. Entuziasmul meu însă începuse să se stingă. Dispăruse motivul pentru care îi adusesem pe prietenii mei aici.

În același parc budapestan, în anul 1967, pe o linie moartă, se afla un splendid vagon restaurant în care funcționa un bar de zi. La fața locului nu i-am mai găsit nici urma. Dezamăgirea mea atinsese cote devastatoare. Nimic din atracțiile acelui parc, vizitat de mine în tinerețe, nu a supraviețuit vremu-

dangera zono, aglomerata kun la ŝtelistoj kiuj estis operaciantaj en la internaciaj trajnoj.

Ni atingis bone Budapeston, kie ni regrupiĝis. La kasistino el Budapest Keleti farigis nin kompreni ke oni ne devas pagi suplementon por la trajno kie estis sekvanta alporti nin en patrujo. Estis estanta la tagmezo en 28.05.1998. Ni estis havantaj cirkaŭ du horojn kaj duono ĝis la forveturo al Bucureşti, tra Braşov, normale. Mi proponis al miaj kolegoj viziti ni la parkon Varosliget, kie oni trovas muzeon de la transport rimedoj, kiun mi estis vizitinta en la jaro 1967. Ĉi-tiu estis, tiam ŝirmanta ankaŭ la flugaparaton kreita fare de Traian Vuia.

Dum kvarono de horo, ni alvenis al respektiva muzeo. Vane ni serĉis aviadilon de la Traian Vuia. Oni ŝajnas ke ĉi-tiun oni troviĝas inter la eksponatojn de la iu alia muzeo konsakrata al la pioniroj de la monda aviado en granda urbego de la mondo. La kolegoj estis rilative kontentaj de tiuj kiuj ili vidis tie. Sed mia entuziazmo estis komencanta ĝi estinĝi. Estis malaperanta la motivon pro kiu mi estis alportanta ilin ĉi-tie.

En la sama Budapesta parko, 1967 jaron, sur morta fervoja trako, estis troviĝanta splendoran restoracivagonon, en kiu estis funkcianta „taga baron". Al „faco de la loko" ni trovis nek sian spuron. Mia seniluziiĝo estis atinginta detrumajn dimensiojn. Nenion el la al logoj de tia parko vizitata de mi,

rilor. Acum, alte „decoruri" se insinuaseră în acele locuri, decoruri facile şi care se plasează în afara gusturilor mele. Dar nu eu trăiam acolo.

Cu 10 minute înaintea plecării trenului spre România, am ajuns înapoi în gara Budapest-Keleti. Ne-am ridicat bagajele şi ne-am urcat în trenul nostru. Până la plecare am mai trecut în revistă lumea pestriţă care popula gara. Cu toate pretenţiile lor despre ei înşişi, ungurii nu erau nici mai bine îmbrăcaţi, nici mai veseli decât românii noştri din acel an.

„Biletele la control!", ceru conductorita după ieşirea trenului din capitala Ungariei. „Dar suplimentul unde e?", ne întrebă ea după ce examină permisele noastre. Am încercat să o facem să înţeleagă că la casa internaţională din Budapesta ni s-a spus că nu ne trebuie supliment, dar în zadar. Conductorita mignonă şi-a adus alţi doi colegi înalţi şi ne-au tăiat chitanţe pentru câte 3 dolari. Luându-ne banii, cu un aer înverşunat, ne-a „gratulat" cu nişte insulte specifice atunci când e vorba de români.

La Bekes Csaba trenul nostru fu asaltat de practicanţii „micului trafic de frontieră" din România. Aveau bagaje multe, cu alimente şi mărunţişuri din vânzarea cărora

en junuleco, ne supervivis, al la tempoj. Nun aliaj „dekoracioj" estis enŝovigataj en tiaj lokoj, facilaj dekoracioj kaj kiuj situiĝas ekstere de miaj artgustoj. Sed ne mi estis tie vivanta.

Dek minutojn antaŭe de trajnferveturo al Rumanio, ni alvenis en la stacidomo Budapest Keleti. Ni levigis niajn pakaĵojn kaj ni supreniris nian trajnon. Ĝis forveturo ni trarigardis al la bunta homaro kiu estis popolanta la stacidomon. Spite al iliaj pretendoj pri si mem, la hungaroj estis nek pli bone vestitaj, nek pli ĝojaj ol niaj rumanoj, tiaman jaron.

„La biletoj pro kontrolo", estis petanta la kontrolistino, post la elveturo de la trajno el la ĉerfurbo de la Hungario. „Sed la suplemento kie estas?" estis ŝi demandanta post la ekzameno (de) niajn liberbiletojn. Ni serĉis fari ŝin kompreni ke al internacia kaso el Budapesta stacidomo al ni estis dirata ke ni ne bezonas suplementon, sed vane. La „miniatura" kontrolistino alportis al ŝi, aliajn de altaj kolegoj, kaj plenumis kviton por je tri dolarojn. Prenante de al ni la monon kun acerba aero ŝi „gratulis" nin, pere de iuj insultoj, specifaj tiam kiam oni temas pri rumanoj.

Al Bekescsaba, nia trajno estis sturmata fare de praktikantoj de la malgranda landlima trafiko (negocado) el niaj landoj. Ili estis havantaj multajn pakaĵojn kun nutraĵvaroj kaj malgradetaĵoj, el kies

Scanned with OKEN Scanner

traficanții își încasau câștigurile – de multe ori – iluzorii. Asta în condițiile în care agricultura și industria – nu numai cea alimentară - în România au fost devastate. Dar „reforma" continuă. Trenurile cu fier vechi, fier obținut din minereurile aduse din India, Australia, Brazilia, astăzi pleacă din România spre țările bogate ale vestului, de unde trenurile care vin spre România aduc deșeuri, mai mult sau mai puțin nocive și mărfuri second hand. Timpul trece, viața merge! Generațiile viitoare, culegătorii de căpșuni și zidarii Vestului, nu vor ști ce-a fost cândva în țara lor de baștină.

În vagonul în care călătoream spre casă, mai veneau și niște „traficanți" din Brașov: foști colonei, asistenți și lectori universitari etc. Ne cunoșteam din vedere. Locuiam în același cartier și luam autobuzul spre oraș din aceeași stație. M-au servit cu cafea și m-au îndemnat să dorm, pentru că mă vedeau foarte obosit. M-am mutat în compartimentul lor, unde îmi pregătiseră locul pentru odihnă.

„Fie pâinea cât de rea/ Tot mai bine-i în țara mea", spunea un poet la modă de pe vremea bunicii.

Înainte de a intra trenul în Brașov, mi-am căutat colegii constănțeni și ne-am urat „la bună

vendado la trafikistoj enkasiĝis iliajn gajnojn-multfoje-iluzaj. Kaj tio estis okazinta, kiam en Rumanio tuta industrio, ne nur tia nutraĵa, kaj la industrio estis detruitaj. Sed la „reformo" kontinuas.La trajnoj kun malnova fero, obtenita el erzoj alportitaj el Hindio, Aŭstralio, Brazillo, foriras hodiaŭ el Rumanio al riĉaj landoj de la okcidento, de kie, la trajnoj alvenantaj al Rumanio, alportas forĵetrestaĵojn, pli multe aŭ pli malmulte nocaj, kaj varojn „duamanaj" (second hand). La tempo pasas, vivo iras! La estontaj generacioj, la rikoltantoj de fragoj kaj la masonantaj de la okcidento ne plu konos kion estis iam en ilia indiĝena lando.

En la vagono en kiu mi estis veturantaj heimen, estis ankaŭ venante iuj, „trafikistoj" el Braşov: ekskoloneloj, universitaraj asistantoj kaj lektoroj k.t.p. Ni estis konantaj unu al alia nur pere de vidado.Ni estis loĝantaj la saman kvartalon, kaj ni estis prenantaj la saman aŭtobuson al urbocentro el sama busstacio. Ili servis min kun kafo kaj instigis min dormi, ĉar ili estis min vidantaj tre laca. Ili translokigis min en ilia kupeo kie, ili estis al mi preparantaj ripozlokon.

„Estu la pano kiom da malbona, tamen estas pli bone en mia lando" estis direnta poeto en modo en la tempo de la avino.

Antaŭ de trajneniro Braşovon mi serĉis la kolegoj el Constanța kaj ni deziris unu al alia „al bonvida-

Scanned with OKEN Scanner

vedere".

Despărțirile sunt grele întotdeauna, mai ales pentru felul meu de a fi. Ne-a mângâiat ideea revederii cu cei dragi de-acasă.

*

Dincolo de cele prezentate în acest capitol, consider că este necesară sintetizarea unor impresii care se constituie în convingeri trainice pentru toți românii.

În primul rând, economiile statelor vizitate cu acest prilej, funcționează chiar și în condițiile prelungitei recesiuni. Acest fapt este dovedit prin intensitatea traficului de marfă feroviar și rutier.

În al doilea rând, în pofida dezvoltării unor tendințe mondializatoare, fiecare stat își apără valorile prin simboluri, obiective și manifestări culturale, legi protecționiste și manevre militare (trenuri cu tancuri în Danemarca, avioane militare în zbor la granițele țărilor scandinave, iscoadele de tot felul care ne-au întâmpinat,etc).

În al treilea rând, fiecare stat își are declasații lui, oamenii lui cinstiți, spionii lui etc. Dar nimeni nu este deranjat de către organele respective dacă nu comit greșeli, cu sau fără voie, de natură să lezeze ordinea de drept din țara respectivă.

do".

La disiĝoj estas ĉiam malfacilaj precipe por mia esti-maniero. Karesigis nin la ideo de la revidado kun tiuj karaj de Heime.

*

Preter de tiuj prezentataj en ĉitia ĉapitro, mi konsideras ke estas bezonata la sintezkunigo de iuj impresoj kiuj estu konstituataj en daŭraj konvinkoj por ĉiuj rumanoj.

Unuavice, la ekonomioj de la vizititaj ŝtatoj ĉi-okaze, funkcias eĉ en la kondiĉoj de la plilongiĝa recesiva ekonomia stato. Ĉi-tia fakto estas konfirmata pere de intensiĝo de la vartrafiko fervoja kaj ŝosea.

La duavice, spite al disvolviĝo de iuj tendencoj mondialigaj (aŭ mondializigaj), ĉiu ŝtato difendas siajn propajn valorojn, pere de strategioj, obiektivoj en kulturaj manifestacioj, protektadistaj leĝoj, militaj manovroj (trajnoj kun tankoj-panzer – en Danio, flugantaj aviadiloj militistaj al la landlimoj de la skandinavaj landoj, kaŝobservantoj ĉia speco kiu renkontigis nin, k.t.p).

La triavice, ĉiu ŝtato havas la proprajn disklasitajn, siaj honestajn homojn, siajn spionojn k.t.p. Sed neniu estas perturbata fare de respektivaj organoj se li aŭ ŝi ne kulpas (plenumas erarojn) kun aŭ sen volo, de naturo lezi la juran ordon el respektiva lando.

În al patrulea rând, nu românii sunt vinovați pentru ce fac țiganii din România în alte țări. De asemenea, nu țiganii se fac vinovați de furturile pe care le-au comis unii români ajunși în aceste țări. Este locul să accentuăm că dintre esperantiștii feroviari români nici unul dintre ei nu a comis acte și fapte în afara granițelor României, care să prejudicieze prestigiul poporului român.

În al cincilea rând, mișcarea esperantistă feroviară, românilor trăitori mulți ani în fostul „lagăr socialist", a constituit o fereastră deschisă spre alte civilizații.

Considerăm că aceste călătorii au contribui și continuă să contribuie la fortificarea morală a românilor, mereu priviți de sus de alte popoare – unele de același sau sub nivelul cultural al poporului român. În același timp, cei care au avut și au privilegiul de a călători prin țările vestice, realizează mai rapid care sunt elementele comune care unesc lumea și ce probleme de acomodare reciprocă se ridică pentru a întâmpina viitorul împreună, cu riscuri minime.

În al șaselea rând, privind harta feroviară a Europei, se observă o clasificare coloristică, pe zone, ale țărilor componente.

Dezvoltarea transportului feroviar de pasageri să fie oare

La kvaravice, ne la rumanaj fariĝas kulpaj por ĉion, kion faras la ciganoj el Rumanio, en aliaj landoj. Simile, ne ciganoj fariĝas kulpaj por la ŝteloj kiujn malbonfaris iuj rumanoj alvenataj en ĉitiaj landoj.Estas la lokon substreki ke inter la rumanaj fervojistaj esperantistoj nek unu malbonfaris aktojn aŭ faktojn ekstere de la landlimoj de la Rumanio, kiu damaĝi la prestiĝo de la rumana popolo.

La kvinavice, la movado esperantista fervojista, konsuituis por la rumanoj vivantaj multaj jaroj en ekssocialista unio, malfermata fenestro al aliaj civilizacioj.

Ni konsideras ke ĉi-tiaj vojaĝoj kontribuis kaj daŭras kontribui al la fortigado morala de la rumanoj, ĉiam rigardataj de supren, fare de aliaj popoloj (fakte de aliaj ĵurnalaroj – noto de tradukisto) – iuj samnivelaj, aŭ subnivelaj kulturale, de la rumana popolo. Samtempe, tiuj kiuj havis kaj havas privilegion (de) vojaĝi tra la okcidentaj landoj, komprenas pli rapide kiaj estas la komunaj elementoj, kiuj kunligas la homaro kaj kiaj malfacilaĵoj de adopto reciproka oni leviĝas pro renkontigi kune la estonteco kun minimumaj riskoj.

La sesavice, rigardante fervojistan mapon de la Eŭropo, oni observas koloran klasifadon, pere zonoj, de la komponantaj landoj.

Ĉu la disvolviĝo de la fervoja pasaĝertransporto esti, ĉu, la sol-

singurul criteriu al unei asemenea zonări? Oare această zonare nu sintetizează şi o anumită politică economică şi militară? Oare divizarea Iugoslaviei şi Cehoslovaciei şi interminabila „tranziţie" din România, Bulgaria şi Albania nu are nici o legătură cu această hartă pastel ? Faptul că vestul nu investeşte în industria României ci doar în „misiuni" şi birouri dătătoare de sfaturi să nu aibă legătură cu această hartă frumos colorată ? (Foto nr. IV.7. 26)

an kriterion de iu simila zondispartigo? Ĉu ĉi-tia zondispartigo ne sintetiziĝas ankaŭ definitan ekonomikan politikan, kaj militistan strategion? Ĉu la dispartigo de la Jugoslavio kaj Ĉehoslovakio kaj ankaŭ senfina „tranzicio" el Rumanio, Bulgario kaj Albanio ne havas kunligon kun ĉi paŝtelo mapo? La fakto ke la okcidento ne investas en la industrio de la Rumanio, sed nur en „misioj" kaj oficejoj donantaj konsilojn, ne havas kunligon kun ĉi-tia mapo bele kolorita?

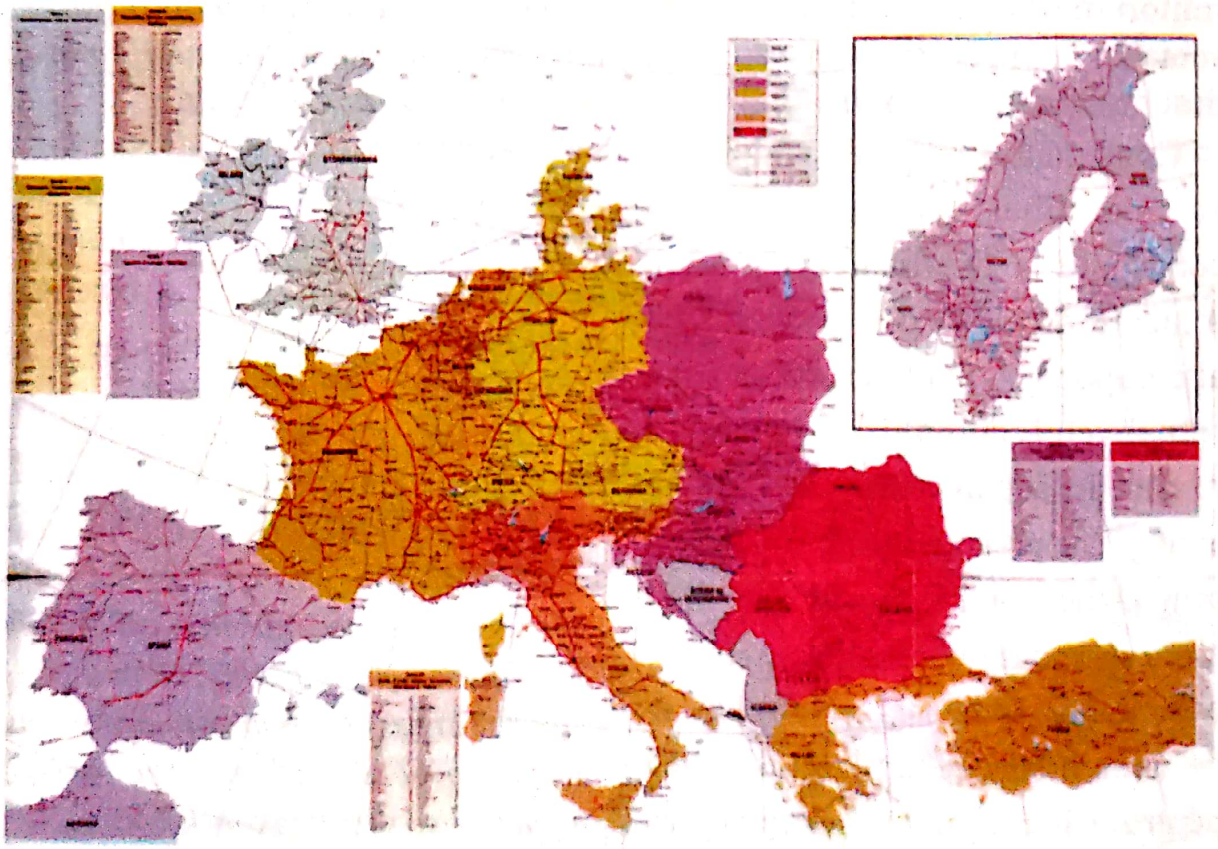

Foto nr. IV.7.26. O hartă a Europei în 1995 | *Mapo de la Eŭropo en la jaro 1995*

Scanned with OKEN Scanner

Anexa / *Akcesoro* nr. IV.7.1

Ref
HHA

AALBORG Esperanto 19.5.98 50a IFEF KONGRESO

Dato
10.03.1998

Crăciun Emil

Jubilæumskongres

I perioden 16. - 22 maj 1998 afholder IFEF(det internationale forbund for esperantotalende jernbanefolk) den 50. kongres i Aalborg.
Før, under og efter kongressen er der arrangeret forskellige faglige og kulturelle indslag. I rækken af faglige foredrag medvirker også rumænske jernbanefolk bl. a. om jernbanernes fremtid i Europa. Alt dette foregår på det internationale sprog Esperanto.
IFEF er tilsluttet FISAIC (Sammenslutning af intellektuelle, kunstneriske og kulturelle organisationer ved jernbanerne).

Vi inviterer hermed Dem som medlem af den rumænske delegation. Deltagerne har betalt/betaler til os deltagergebyr og opholdsomkostninger under kongressen.

Deltagerne er alle jernbanefolk og har fri rejse i udlandet.

Med venlig hilsen

Henning Hauge
fmd

50a IFK
Banegårdspladsen 14/1
DK-9700 Brønderslev

Telefono + telefakso
+ 45 98 80 15 98

Girobankkonto
(1159) 1-652-1165

Anexa / *Akcesoro* nr. IV.7.2

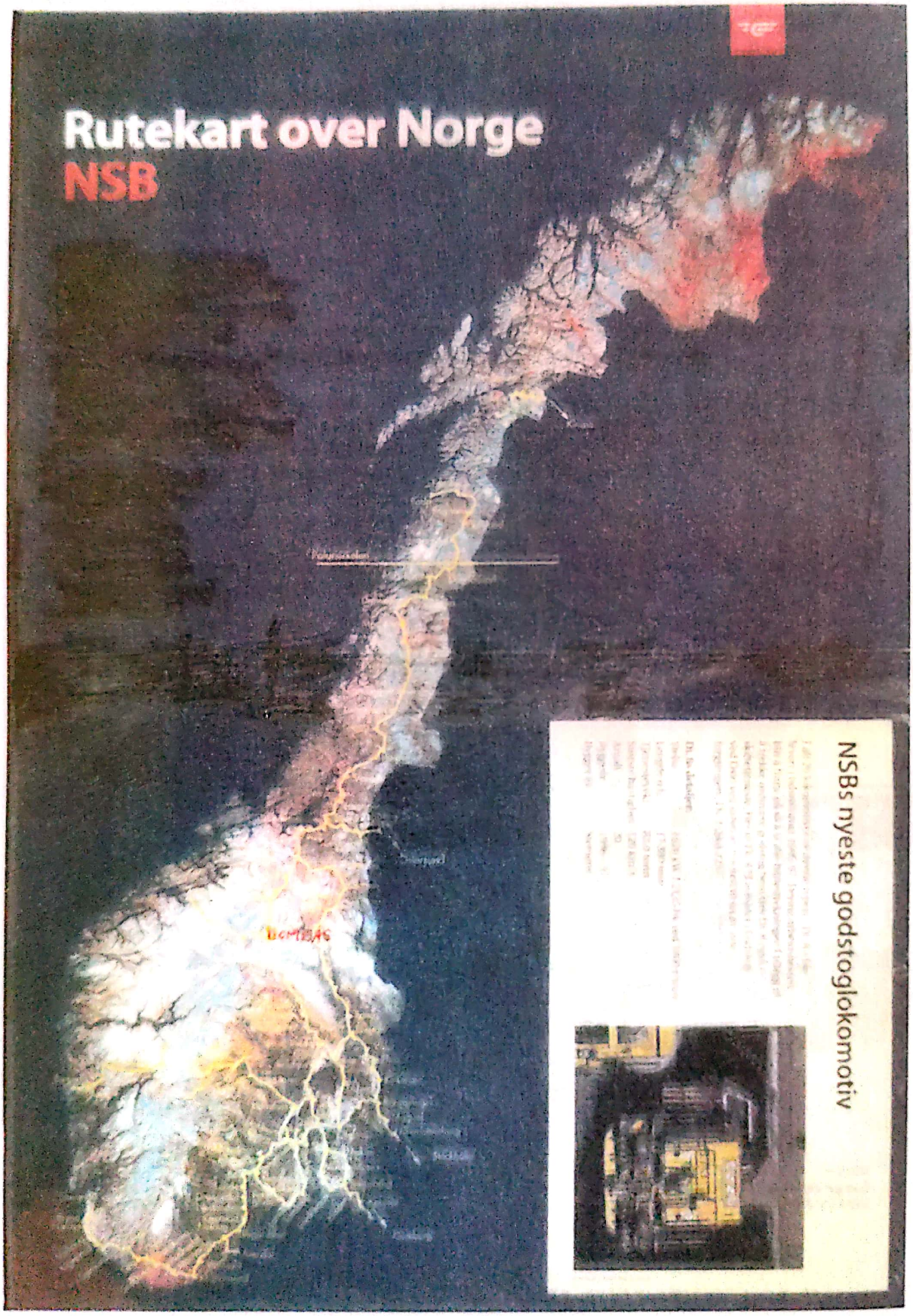

Scanned with OKEN Scanner

Anexa / *Akcesoro* nr. IV.7.3

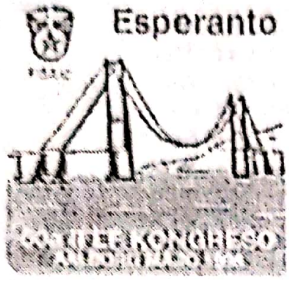

Participanții la cel de-al 50-lea congres IFEF 16.-22. mai 1998 Aalborg, Danemarca

Partoprenantoj de la 50a IFEF-kongreso 16.-22. majo 1998 Aalborg, Danio

Scanned with OKEN Scanner

Listo laŭ landoj

N-ro Nomo	Adreso	Urbo
Aŭstrio		
018 Ernst Quietensky	Pappenheimgasse 70/3/2/12	AT-1200 Wien
019 Reiko Quietensky	Pappenheimgasse 70/3/2/12	AT-1200 Wien
022 Elisabeth Hlauschek	Westbahnstr 27-29/1/3/78	AT-1070 Wien
025 Friedrich Tschom	Schwalbengang 5	AT-4040 Puchenau
033 Leopold Patek	Martinstr. 104/38	AT-3400 Klosterneuburg
035 Walter Huber	Autokaderstr 3/37/2	AT-1210 Wien
036 Erika Huber	Autokaderstr 3/37/2	AT-1210 Wien
073 Anton Straif	Siedlerstrasse 14	AT-4300 Dt. Valentin
152 Johann Geroldinger	Poschacherstr 3	AT-4020 Linz
Belgio		
034 Lucien De Sutter	Frère Orbanstraat 210	BE-8400 Oostende
069 Dina Deloyer	53 Mussebeeklaan	BE-1701 Itterbeek
077 Raymond Steenhout	Pamelstraat 296	BE-9400 Ninove
078 Ady De Sutter	Frère Orbanstraat 210	BE-8400 Oostende
079 Paula Vanhelmond	Kerkstraat 97	BE-3010 Kewssel - Lo
140 Hubert Debey	rue de Francorchamps 19	BE-4800 Verviers
Brazilio		
166 Marija P. Almada 624/72	Avenuo Bernardino de Campos CEP 11065-002 Santos (SP)	
Britio		
028 Frank Curtis	Rowanfield Road 89	GL 51 8 AF Cheltenham
085 Jacques Wilfrid	Peterstone Road 71	SE2-9xx London
Bulgario		
052 Rena Guergulieva	str. Jan Jores N 5	BG-4000 Plovdiv
170 Anita Nissim Primo		BG-1080 Sofio
171 Valentin Borissov Guergulev		BG-1080 Sofio
172 Vesselka Kantcheva Kamburova		BG-1080 Sofio
173 Dian Nikolov Boev		BG-1080 Sofio
174 Darinka Ivanova Ignatova		BG-1080 Sofio
175 Daria Jossifova Maneva		BG-1080 Sofio
176 Eniu Kostadinov Enev		BG-1080 Sofio
177 Nissim Benjamin Primo		BG-1080 Sofio
180 Madlena Issak Levi-Primo		BG-1080 Sofio
181 Violeta Miheylova Nikolova-Batcheva		BG-1080 Sofio
182 Martin Aleksiev Batchev		BG-1080 Sofio
183 Hristiana Marinova Lyoutzkanova		BG-1080 Sofio
184 Mariana Dontcheva Tzoneva		BG-1080 Sofio
Ĉeĥio		
030 Jiri Vencl	Nové Námesti n. 1745	CZ-560 02 Česká Třebová
031 Tomišek Jindřich	Rikovice 33	CZ-751 18 Řikovice 33
032 Jitka Skalická	Konévova 227	CZ-130 00 Praha 3

Scanned with OKEN Scanner

N-ro Nomo	Adreso	Urbo
Ĉinio		
050 Minghe Zhu	218 Hao, Zhonglong Dajie	CN-453000 Xingjang Ĉinio
Danio		
005 Henning Hauge	Banegårdspladsen 14	DK-9700 Brønderslev
006 Erna Hauge	Banegårdspladsen 14	DK-9700 Brønderslev
007 E. Henning Olsen	Åderupvej 182	DK-4700 Næstved
008 Karen Olsen	Åderupvej 182	DK-4700 Næstved
009 Frederik Nielsen	Egevænget 8	DK-8310 Tranbjerg
039 Astrid Birkbak	Rugvænget 46	DK-2750 Ballerup
040 Erik Mortensen	Diget 2	DK-4600 Køge
045 Ruth Knudsbøl	Vinhaven 29 st th	DK-2500 Valby
060 Kaj Čumbelić Røssum	Brunevang 30	DK-2700 Brønshøj
061 Ana Čumbelić Røssum	Brunevang 30	DK-2700 Brønshøj
062 Henry Simonsen	Gl Skolevej 27	DK-8765 Klovborg
070 Maria Henriksen	Store Krog 80.201	DK-2300 København S
082 Irving Sørensen	Jægervænget 5, 1 th	DK-7100 Vejle
083 Gunhild kaj Hans Halager	Erantisvej 2, Tilst	DK-8381 Mundelstrup
084 Ole Blaust	Ny Kongensgade 18	DK-1557 København V
501 Jytte Sunekær	Højlundshusene 16	DK-3500 Værløse
096 Anders Klausen	Gunnarsvej 11	DK-8000 Skanderborg
102 Svend A. Andersen	Hørhaven 16	DK-2750 Ballerup
103 Karl Johan Birkbak	Hedeparken 53 II tv	DK-2750 Ballerup
122 Anker Nielsen	Bagsværdvej 103	DK-2800 Lyngby
123 Inga Nielsen	Bagsværdvej 103	DK-2800 Lyngby
141 Sven Friis Jørgensen	Bellahøjvej 130, 2 tv	DK-2720 Vanløse
157 Jenny Graversen	Hedeparken 512 A	DK-2750 Ballerup
158 Valborg Nielsen	Vistivej 9	DK 9240 Nibe
159 Martin Sjøquist	Charlotteager 168 sat th	DK-2640 Hedehusene
160 Ester Sjøquist	Remisevej 11	DK-4220 Korsør
Finnlando		
001 Yrjö Hillunen	Viitakummuntie 9 C 16	FIN-45200 Kouvola
Francio		
010 Jean Ripoche	6 rue des Platanes	FR-72230 Arnage
023 Hilaire Happi-Fosso	64 rue Villiers de L' Isle Adam	FR-75020 Paris
024 Denise Happi-Fosso	64 rue Villiers de L'Isle Adam	FR-75020 Paris
047 Raymonde Ripoche	6 rue des Platanes	FR-72230 Arnage
058 Jean Rolland	Le Beudrec	FR-56960 Crac'h
059 Denise Rolland	Le Beudrec	FR-56960 Crac'h
109 Georges Meilhac	23 Alee des Jonquilles Les Chenes	FR-92150 Suresnes
168 Laurent Vignaud	25 Chemin de la Brosse	FR-49130 Les Ponts-de-CÉ
Germanio		
011 Joachim Giessner	An der Nicolaischule 3	DE-37412 Herzberg am Harz
012 Wilhelm Barnickel	Tiroler Str. 12 b	DE- 60596 Frankfurt/M
015 Dieter Hartig	Kasseler Str 76	DE- 28215 Bremen
016 Heinz Hoffmann	Finstere Gasse 2	DE-01445 Radebeul

Scanned with OKEN Scanner

N-ro Nomo	Adreso	Urbo
017 Kurt Berke	Mühlen-Str 40	DE-51643 Gummersbach
043 Liza Hartig	Kasseler Str. 76	DE-Bremen
044 Werner Heimlich	Fröbelstr 4	DE-29614 Soltau
048 Otto Rösemann	Ringstrasse 14 D	DE-31698 Lindhorst
049 Gertrud Rösemann	Ringstrasse 14 D	DE-31698 Lindhorst
053 Wilhelm Wirges	Rosselerstr 15	DE-51570 Windeck
054 Anna Maria Wirges	Rosselerstr 15	DE-51570 Windeck
056 Marga Spittler	Rührsbrook 14	DE-2426 Heikendorf
063 Walter Ullmann	Im Muehlfeld 69 a	DE-61169 Friedberg
064 Margarete Ullmann	Im Muehlfeld 69 a	DE-61169 Friedberg
065 Karl Heinz Marzahn	Sollingstr Nr. 39	DE-28307 Bremen
066 Hanna Marzahn	Sollingstr Nr. 39	DE-28307 Bremen
071 Heinz Papenfuss	Kruppstrasse 13	DE- 38126 Braunschweig
072 Christa Hoffmann	Finstere Gasse 2	DE-01445 Radebeul
094 Karl Heinz Kubel	Wilhelm Pieck Str 16	DE-03226 Vetschau
095 Marianne Frank	Grabenstr 65	DE-47057 Duisburg
097 Hieronymus Stroinski	Bästleinstr 32	DE-04347 Leipzig
098 Monika Stroinski	Bästleinstr 32	DE-04347 Leipzig
100 Astrid Hanke	Am Friedrichshain 37	DE-25980 Westerland/Sylt
107 Uwe Lohse	poštkesto 27	DE-25827 Tønning
108 Alfred Engroff	Heinrichstr. 20	DE-64331 Weiterstadt
126 Benno Svenkel	Untere Sandstrasse 1	DE-96215 Lichtenfels
127 Bodo Ehrlich	Budde Str. 46	DE-28215 Bremen
143 Peter Conradi	Limburger str 20	DE-65326 Aarbergen
144 Sigrid Conradi	Limburger str 20	DE-65326 Aarbergen
153 Egon Kiefer	Erthaltstr 6	DE-97816 Lohr/Main
154 Erich Platek	Walter - Stöcker Nr. 6	DE-18069 Rostock
Hungarlo		
003 István Gulyás	Rákos ut. 96 I 9.	HU-1155 Budapest
130 Alfonz Moró	Olga u. 3	HU-7632 Pécs
131 Georgina Moró	Olga u. 3	HU-7632 Pécs
155 József Halász	Mühely u 14	HU-3529 Miskolc
Italio		
004 Romano Bolognesi	Via Misa 4	IT-40139 Bologna
026 Gaetano Gubbioli	Marco Celio n 44	IT-40132 Bologna
027 Clara Gubbioli	Marco Celio 44	IT-40132 Bologna
066 Elisa Bolognesi Gualandi	Via Misa 4	IT-40139 Bologna
128 Serio Boschin	Via Eritrea 8	IT-31100 Treviso
129 Lucia Zaniol	Via Eritrea 8	IT-31100 Treviso
145 Luisa Nanetti	Str Andreini 28	IT-40127 Bologna
146 Luigi Primavera	v. Zampieri 21/20	IT-40129 Bologna
147 Settimo Tocco	Via Togliatti 20	IT-40064 Bologna
148 Luigi Conti	S. Felice 107	IT-40126 Bologna
149 Agostino Righi	S. Felice 107	IT-40122 Bologna
150 Alberto Marciano	Via Zanardi 403/40	IT-40131 Bologna
151 Raffaella Raffaelli	Via Togliatti 20	IT-40064 Bologna
165 Gino S. Corso	Via Puccini 2	IT-37131 Verona
185 Carla Codroma	Via Brigata Stella Rossa 1/3	IT-40023 Marzabotto
186 Gaetano Silvestre	Via P.L. da Palestrina 20	IT-40141 Bologna

Scanned with OKEN Scanner

N-ro Nomo	Adreso	Urbo
Japanio		
156 Naosuke Nobuki	Huziwara - Hikarimati 3-7-4	JP-703-8246 Okayama
Jugoslavio		
111 Gvozden Sredić	Suvoborska 24	YU-11000 Beograd
112 Malina Niklaidis	Arsenija Carnosevica 111	YU-11070 Novi Beograd
113 Lelica Savić	Otona Zudanicica 20/123	YU-11070 Novi Beograd
114 Terezija Kapista	Studentska 39/23	YU-11070 Novi Beograd
115 Biljana Mirković	Bulevar Mihajla Pupina 205/ 26	YU-11070 Novi Beograd
116 Ljubomir Mišković	Vladimira Tomanovica 4/26	YU-11000 Beograd
117 Mirjana Nesić	Bulevar Lenjina 199/u-51	YU-11070 Novi Begrad
118 Slobodanka Stojkvić	ul. Arsenije Carmojevica 111/2	YU-11070 Novi Beograd
119 Erza Simonović	Rakovacki PUT 9	YU-11070 Novi Beograd
120 Radmila Miljkvić	Rlize Alasa 42	YU-11000 Beograd
121 Olga Dondević	Samacka 5	YU-11050 Beograd
139 Dušica Jovanovič	International. brigada 2	YU-11000 Beograd
Kroatio		
124 Sava Matetić-Lučić	Kneza LJ. Posavskg 19A	HR-10000 Zagreb
125 Marica Brletić	Peruanska 12	HR-10090 Zagreb
Nederlando		
037 Wim van Leeuwen	Frerikshof 158	NL-7103 CC Winterswijk
038 Metje van Leeuwen	Frerikshof 158	NL-7103 CC Winterswijk
041 Jan Bultman	Verdiweg 479	NL-3816 KP Amersfoort
042 Ingrid Bultman	Verdiweg 479	NL-3816 KP Amersfoort
080 Gerry Schavemaker	A.v. Schellemastraat 5	NL-2274 VT Voorburg
Norvegio		
002 Per Engen	Store Prestrudveg 35	NO-2300 Hamar
087 Rolf Bergh	Skogbrynet 33 B	NO-1709 Sarpsborg
088 Miriam Bergh	Skogbrynet 33 B	NO-1709 Sarpsborg
089 Arnold Selnes	Jernbanegt 9	NO-1706 Sarpsborg
090 Aud Selnes	Jernbanegt 9	NO-1706 Sarpsborg
Pollando		
132 Helena Stenkiewicz	Wyzwolenia 5A/8	PL-80-537 Gdansk
133 Mieczyslaw Pietrzykowski	3 Maja 25/31	PL-80-802 Gdansk
134 Helena Makowska	Jednosci Narodu 18 E/2	PL-83-110 Tczew
135 Lilianna Dabrowska	Stawowa 15a/58	PL-85-323 Bydgoszcz
136 Bozena Krajewska	Ul. Opolska 10E/9	PL-90-395 Gdansk
137 Halina Ogarek	Na Piaskach 6/10	PL-80-846 Gdansk
138 Stanislaw Wilimberg	Meissnera 16a/21	PL-80-462 Gdansk
161 Elzbieta Hepnar	ul. Śleźna 164/4	PL-53-111 Wroclaw
162 Alicja Laskowska	str. Majakowskiego 36/3	PL-54-317 Wroclaw
163 Zdzislawa Kaźmierczak	strato Drukarska 39/19	PL-53311 Wroclaw
164 Janina Wereszka	UL. Klodnicka 43 m 27	PL-54217 Wroclaw
Rumanio		
301 Dinu A. Mariana Rodica		RO
302 Botean P. Maria		RO

Scanned with OKEN Scanner

N-ro Nomo	Adreso	Urbo
303 Borza I. Sorin		RO
304 Rusu P. Victor		RO
305 Rusu G. Marioara		RO
307 Balaj Mircea		RO
308 Tampanario Viorel		RO
309 Tampanario Elena		RO
310 Nasca Grigore		RO
311 Nasca Rodica		RO
312 Popescu Vasile		RO
313 Popescu Lizeta Milina		RO
314 Goran Beatrice Felicia		RO
315 Feldiorean Mircea Vasile		RO
318 Buciuman Ioan Gheorghe		RO
319 Buciuman Lucica		RO
321 Popa valerica Sofia		RO
323 Grigoras Teodor Vasile		RO
324 Grigoras Viorica		RO
325 Nazarie Marta-Monica		RO
326 Jacob Miruna-Olimpia		RO
327 Stoica Anton		RO
328 Stoica Jenica Petruja		RO
329 Ungvreahu Ioan		RO
330 Ungvreahu Codruta Elena		RO
337 Jacob Ionel		RO
338 Jacob Silvia		RO
339 Porupca Irinula		RO
341 Ioordache Maria		RO
342 Dunareano Augustina		RO
343 Damian Lucia		RO
344 Alexe Victor		RO
345 Alexe Georeta		RO
346 Chiriac Emilian-Nicu		RO
347 Chiriac Teodora		RO
348 Cane Carmen		RO
349 Spataru Alexandru		RO
352 Serban Pavelica		RO
353 Porupca Sorin		RO
354 Stefan Mihai		RO
356 Daschievici Virgil		RO
358 Nazarie Alexandru		RO
359 Rădulescu Dumitru Adrian		RO
360 Mladin Floarea		RO
361 Iacob Ionel		RO
362 Nedelcu Ioan		RO
363 Tudorache Emil		RO
364 Mihailovici Paul		RO
365 Deciu Stefan		RO
366 Velea Grigore		RO
367 Leancu Ioan Adrian		RO
368 Leancu Oana Gabriela		RO
369 Badea Gheorghe		RO

Scanned with OKEN Scanner

N-ro Nomo	Adreso	Urbo
370 Rusu Ana		RO
371 Enciu Doina		RO
372 Mladin Elena Gabriela		RO
373 Giuhat Rodica Aristita Mihaela		RO
374 Bărlescu Anica		RO
375 Coman Gheorghe		RO
376 Săileanu Emilia		RO
377 Georgescu Atanasie		RO
378 Mladin Mircea		RO
379 Riga Luiza Ruxandra		RO
380 Gheorghe Carmen Lavinia		RO
381 Marcu Constantin		RO
382 Marcu Mihaela		RO
385 Tudorache Cornelia		RO
386 Crăciun Emil		RO
387 Costache Florian		RO
388 Costache Olga		RO
389 Buzăianu Viorel		RO
390 Buzăianu Elena		RO
391 Pasa Viorel		RO
392 Lungu Ion		RO
393 Lungu Milica		RO
394 Dumitru Gheorghe		RO
395 Bitere Dumitra		RO
396 Pisică Marcel		RO
397 Chicu Gicu		RO
398 Neculae Emilia Margareta		RO
399 Radulescu Mirela		RO
400 Mija Lucretia		RO
401 Tanasescu Gheorghe		RO
402 Tanasescu Rodica Alexandrina		RO
403 Stanciu-Dinulescu Adrian		RO
404 Tudor-Serban Silvia Viorica		RO
405 Tulbure Vasile		RO
406 Moise Alexandrina		RO
407 Leancu Virgil		RO
Slovakio		
029 Magdalena Feiflčová	A. Bernoláke 25/5	SK-01001 Žilina
067 Lucia Fedorova	Nam. L. Fullu 17/64	SK-01008 Zilina
068 Anna Hlavata	Pittsburgska 16/176	SK-01008 Zilina
Svisio		
020 Gertrud Eggenberger	Wurmbühlstr 10	CH-8405 Winterthur
021 Ernst Glättli	Laurstrasse 17	CH-5200 Brugg
046 Annelies Fiechter	Jägerstr 12	CH-4058 Basel
055 Koni Rey	Heimatweg 5	CH-6003 Luzern

Scanned with OKEN Scanner

CAP.IV.8. PERIPLU IBERIC

Există multe motive pentru care, cu gândul la Spania, românul de rând, când își închide ochii pentru visare, vede castele, granzi, conchistadori, citrice, ritmuri infernale și incitante de cântece și dansuri. Carmen, etc, etc.

Pentru specialiștii în turism, faptul că prin anii 1970 trei sferturi din PIB se realiza din această ramură economică de „consecință", Spania reprezintă un obiect de studiu multilateral.

Pentru mine, la vârsta de 58 de ani, necunoașterea nemijlocită a Spaniei în anul 2000 reprezenta un reper al regretului pentru trecerea timpului peste niște ani – dacă nu irosiți – în mod sigur frustranți.

În anul 1996, când colegii mei ieșeni plecau de la Paris la Madrid, starea sănătății mele – și mai ales cea pecuniară – m-au privat de această plăcere, târzie și atunci.

Anul 2000 nu mi-a fost favorabil în plan existențial. Deveneam victima **„restructurării"** unei instiuții în care venisem ultimul. Deci, trebuia să plec primul. Până la acest deznodământ mai aveam două luni.

Atunci am luat act de faptul că la Valencia – Spania, între 10 și 15 iulie se va organiza „Săptămâna

ĈAP.IV.8. PERIPLO IBERA

Ekzistas multajn motivojn pro kiuj, kun la penso al Hispanio, la vica rumano, kiam li fermiĝas siajn okulojn pro revi, vidas kastelojn ***grandegojn****, konkerantojn, citratajn fruktojn, terurojn kaj instigantajn ritmojn, kantojn kaj tancojn Carmen,k.t.p, k.t.p.*

Por la fakistoj en turismo la fakto ke, en la jaroj 1970 tri kvaronoj el PIB estis realigata el ĉitia ekonomia branĉo ***de sekvo****, la Hispanio reprezentas multflanka studan objekton.*

Por mi, al aĝo de 58 jarojn, nonkonado senpera de la Hispanio, en la jaro 2000 estis reprezentanta gvido signon de la bedaŭro por la pasado de la tempo trans iuj jaroj – se ne eluzataj – certe frustraciaj.

En la jaro 1996, kiam miaj kolegoj el Iaŝi estis forveturantaj de Paris al Madrid, la stato de mia sano kaj – precipe – la tia financa, malhavigis min de ĉi-tia plezuro, malfrua ankaŭ tiam.

La jaro 2000 en plano ekzistenciala ne estis al mi favora.Mi estis devenanta la viktimo de la ***restrukturado*** *de iu institucio en kiu mi estis veninta la lastan.Do, mi estis devigata foriri la unuan. Gis al ĉi-tia dungokontrakta ĉesigo mi estis havanta nur du monatojn.*

Tiam ni eksciis la fakton ke en Valencia (Hispanio) estas organizata, inter 10 – 15 Julio "La sema-

Scanned with OKEN Scanner

culturii esperantiste mediteraneene". Evenimentul avea să se petreacă la Facultatea de Filologie din oraşul gazdă, ceea ce gira seriozitatea acţiunii.

Invitaţia a fost lansată de domnul Augusto Casquero din Spania, care făcea parte din conducerea unei organizaţii esperantiste de turism „MONDA TURISMO" (**anexa nr. IV.8.1**).

Taxa de participare faţă de "programul" lansat (**anexa nr. IV.8.2**) de 150 dolari americani părea rezonabilă.

Dar aveam să reconstat mai târziu că „socoteala de acasă nu se potriveşte cu cea din târg".

Numai că dorinţa de a călători, unde călătorisem de nenumărate ori doar cu mintea, estompase pentru moment această maximă sintetizată de poporul român.

Doamna Floarea Mladin, proaspăta vicepreşedintă a AFER, avea să coordoneze participarea românilor feroviari la respectiva acţiune. Aceasta îmi oferea garanţia că există cineva care ne va scoate din eventualele dificultăţi, mai ales în condiţiile în care domnia sa urma să facă deplasarea la Valencia cu cel puţin o zi înaintea celorlalţi participanţi români.

Italienii şi spaniolii nu acordau gratuitate în baza permiselor internaţionale.

Pe reţelele proprii de căi ferate, feroviarilor din alte ţări le acordau

jno de la mediteranea esperantista kulturo". La evento estis havanta okazigi al Fakultato de Filologio, el gastiganta urbo, kio estis ĝiranta la seriozecon de la agado.

*La inviton estis lanĉita fare de sinjoro Augusto Casquero el Hispanio, kiu estis faranta parto el la estraro de iu esperantista organizo de turismo: "MONDA TURISMO" (**akcesoro nr. IV. 8.1.**).*

*La partoprenkotizo– 150 amerikanajn dolarojn- ŝajnis akceptebla rilate al la "programo" lanĉita (**akcesoro nr. IV.8.2**).*

*Sed mi havis rekonstati, pli malfrue, ke **la kalkulo de hejmo, ne plu taŭgas kun tiu el foiro .***

Nur ke la deziro de veturi, tien kien mi estis vojaĝinta sennombra foje, nur pere de penso, estis diminuinta, momente, la signifon de ĉitia proverbo sintezata fare de rumana popolo.

La sinjorino Floarea Mladin, freŝa vicprezidantino de la REFA, estis havanta kunordigi la partoprenon de la rumanaj fervojistoj al respektiva agado. Ci-tio estis ofertanta al mi la garanco ke ekzistas iun kiu eligos nin el eventualaj malfacilaĵoj, precipe en la kondiĉoj ke sia sinjoreco estis sekvanta fari la veturado al Valencia almenaŭ unu tago antaŭe de ni aliaj rumanaj partoprenantoj.

La itala kaj hispana fervojoj ne estis atribuantaj la gratisbiletojn surbaze de niaj internaciaj biletoj.

Sur propraj fervojaj retoj, al la fervojistoj el aliaj landoj, ili estis

Scanned with OKEN Scanner

reduceri doar cu 50% a costurilor de călătorie. De aceea am decis să-mi cumpăr biletul de călătorie dus şi întors de la Agenţia de Voiaj CFR din Braşov, conformându-mă sfaturilor doamnei Georgeta Alexe, care, la aceea dată, era şefa filialei AFER Brăila şi şefa Agenţiei de Voiaj CFR Brăila. Evitam astfel eventualele comisioane pentru schimbul valutar.

Mi-am ales ruta cea mai scurtă: Braşov - Tarvizio Centra - Veneţia S.Lucia - Milano - Conegliano Ventimilia - Arles, Port Bou-Castelon - Valencia şi retur. Pentru celelalte călătorii urma să folosesc legitimaţia FIP şi să achit pe teritoriul ţărilor respective jumătate din tarifele eventualelor călătorii pe care urma să le fac.

Era joi, 7 iulie 2000. Ajunsei în gara Braşov la ora 18. Tocmai când mă fura melancolia la gândul că voi călătorii singur m-am întâlnit cu inginerul Zaharia de la Regionala CF Braşov şi soţia sa, care călătoreau spre aceeaşi ţintă, pe aceeaşi rută, cu acelaşi tren: rapidul 346 care, de data aceasta, era compus din vagoane mai de calitate. Nu-i înţeleg pe constructorii de vagoane arădeni, ori nu-i pot egala pe vestici, ori aceştia i-au cumpărat cu „ajutoare de şomaj" mai convenabile decât nişte salarii decente. Între timp, ne

atribuantaj reduktojn nur de 50% de veturkostoj. Tial mi decidis aĉeti por la veturbileton – for kaj reen - de la Vojaĝagentejo CFR, el Braşov, konformante mi al la konsiloj de la sinjorino Georgeta Alexe, kiu al tia dato estis la ĉefino de la REFA filio BRĂILA, kaj ĉefino de la Vojaĝagentejo CFR Brăila. Mi estis tiel evitanta pagi la eventualaj provizioj pro monŝanĝo.

Mi elekis la plej kurtan itineron: Braşov - Tarvizio-Centra - Venezia S.Luĉia - Milano - Conegliano - Ventimilia - Arles - Port Bou - Castelon - Valencia kaj reen. Por la aliaj veturadoj mi estis sekvanta uzi la FIP-legitimilo kaj pagi sur la teritorio de respectivaj landoj la duono de la eventualaj veturoj kiujn mi estos deziranta entrepreni.

Estis estante Jaŭde, la 7^an de Julio 2000. Mi estis atinganta la stacidomo Braşov je la 18 horo. ĵus kiam min estis ŝtelita fare de melankolio pensante ke mi veturos sola, mi renkontĝis kun la inĝeniero Zaharia de al Regionalo CFR Braşov kaj kun lia edzino kiuj estis veturantaj al la sama celo, sur la saman itineron, kaj la saman trajnon: rapido 346 kiu ĉifoje estis komponata el vagonoj pli bonkvalitaj. Mi ne komprenas la vagonkonstruantojn el Arad: aŭ ili ne povas egaligi vestlandankonstruantojn, aŭ ĉi-tiuj havis ilin aĉetata kun ***senlaborantajn helpoj*** *pli konvenaj ol iuj decaj salaroj.*

Scanned with OKEN Scanner

vin de-acolo din Occident tot felul de „săgeți albastre" de mâna a doua. Ne ajută și isărești, băseşti și alți „eşti" de-ai noştri.

La Mediaş a urcat şi familia Tâmpănariu: domnul, doamna şi una din cele două fete. Aveau locurile într-un compartiment alăturat, eliberate cu greu de un grup zgomotos şi rău mirositori de cetățeni ce-şi ziceau rromi.

Drumul până la Viena nu a fost nici monoton, nici presărat cu evenimente ieşite din comun. Aşa încât în data de 08.07.2000, la ora 9 am descins în gara Viena-Vest. Până să ne interesăm la ce oră va pleca trenul de legătură către Viena Sud, de unde aveam să ne continuăm călătoria, ni s-a oferit un **vienez** să ne ajute, adresându-ni-se într-o românească bună. „Ştiți, eu vreau să vă ajut. Şi eu am locuit în Bucureşti cândva. Am venit la Viena acum 20 de ani, când tata era deja director de bancă". I-am mulțumit pentru amabilitate dar noi aveam „deja" toate informațiile privind amănuntele călătoriei noastre. La Süd-Bahnhof ne-am deplasat totuşi cu tramvaiul.

Ne-am depozitat bagajele şi - până la orele 19- am „colindat" toată partea centrală a capitalei Austriei. Personal, spre deosebire de vizitele anterioare, eu nu am mai manifestat acelaşi entuziasm

*Intertempe, al ni venas de tie, el **okcidento**, ĉiu specoj da **bluaj sagoj** de la dua mano. Ni estis helpataj ankaŭ de "isăreŝtii", "băseŝtii" kaj aliaj "eŝti" de niaj.*

Če Mediaş supreniris ankaŭ la familio Tâmpănariu: la sinjoro, la sinjorino kaj unu el tiuj du filinoj. Ili estis havante la rezervitajn lokojn en najbara kupeo, liberigitaj malfacile fare de brua grupo kaj fetora kiuj al ili estis nomiĝantaj rromoj.

*La vojo ĝis Vieno estis nek teda nek semita kun eksterordinaraj eventoj. Tiel ke en la 8ª de Julio 2000 je la 9^00 horo ni discendis en la stacidomo Vieno Vesta. Gis kiam ni sukcesis informiĝi nin pri la kioma horo oni estis programata la trajnforveturon al Vieno Suda, de kie ni estis havantaj kontinui nian veturon, al ni estis ofertita **vienano** helpi nin, alparolante al ni en bona rumana lingvo "Cu vi scias, mi volas helpi vin. Ankaŭ mi loĝis iam en Bucureşti. Mi venis al Vieno nun dudek jarojn, kiam mian patron estis **jam** estanta direktoro de banko." Ni dankis al li por afableco, sed ni estis havantaj **jam** ĉiujn informojn pri la detaloj de nia veturado. En la stacidomo Sud-Bahnhof ni venis tamen pere de tramo.*

Ni deponis la pakaĵojn, kaj ĝis la 19 horo, ni "trampis" ĉiun centran parton de la Aŭstrio ĉefurbo. Mi persone, malsimile al antaŭaj vizitoj, ne plu manifestis la saman entuziasmon rilate al kion mi estis

Scanned with OKEN Scanner

față de cele ce vedeam. Nu mă mai mișca nimic: nici bune, nici rele.

La ora 20, trenul nostru părăsi Viena, îndreptându-se spre Tarvizio și de acolo spre Veneția.

Ne apropiam de Veneția-Mestre, în miezul zilei de 09.07.2000, când o tânără, cu un puternic accent moldovenesc, mă întrebă dacă vorbesc românește. Primind răspuns afirmativ, se interesă dacă cunosc zona și a câta stație este Santa Lucia. După ce am lămurit-o a reintrat în compartimentul ei, unde discuta în rusește cu colegele ei de călătorie.

Am coborât la Veneția-Santa Lucia, o stație pe care nu am găsit-o așa cum o lăsasem în 1993. Apăruseră zdrențăroșii, mizeria și o lume zgomotoasă, poliglotă.

Nu știu cum ne-a reperat un român care zicea că e arădean și că a venit la muncă în Italia. A găsit de cuviință să ne pună la curent cu peripețiile prin care trecuse pentru a ajunge aici. La 31 de ani, contra a 8000 mărci germane, l-ar fi înfiat un slovac pentru a avea drept de muncă în spațiul Schengen. A ținut să ne arate atât pașaportul românesc cât și pe cel slovac. Se arăta aproape jicnit că nu-i acordam importanță. În ceea ce mă privește, pentru că trebuia să călătoresc la clasa a II-a, am răsuflat ușurat când l-am văzut coborând la Bres-

vidanta. Al mi miris nenion, nek bona, nek malbona.

Je la 20ª horo nia trajno estis forlasanta Vieno, rektiĝanta al Tarvizio, kaj de tie, al Venecio.

Ni estis proksimiĝante al Venecia - Mestre, en la tagiĝo de 09.07. 2000, kiam junulino, kun forta moldova akcento , estis demandanta min , se mi parolas rumanlingve. Ricevante pozitivan respondon, ŝi estis interesata se mi konas la zono, kaj je la kioma stacio estas Santa Luĉia. Post ke mi klarigis ĝi, ŝi reeniris en ŝia kupeo, kie estis pridiskutanta ruslingve kun ŝiaj vojaĝamikinoj.

Ni discendis en Venecia – Santa Lucia, stacidomo kiun mi ne troviĝis tiel kiel mi estis lasanta ĝin en 1993. Estis aperintaj nun la ĉifonoj-portantojn, la mizeron kaj mondon bruantan, poliglotan.

Mi ne scias kiel gvidosignis nin rumano kiu estis dirante ke provenas el Arad, kaj ke li venis al laboro en Italio. Li trovis konveni metu nin en lumo rilate al la danĝeroj tra kiuj li pasis pro atingi ĉi-tie. Al lia 31 jaraĝo, kontraŭ 8000 germanajn markojn, adoptus lin slovakon, pro havi laborrajton en Schengenspaco. Li tenis montri al ni, tiom rumanan pasporton, kiom tiun slovakan. Li estis ŝajnanta preskaŭ ofendata ke ni estis non atribuanta al li konvenan gravecon. Kio temas pri mi, tiel mi estis devigata veturi en la dua klaso, mi spiris malŝarĝita, kiam mi vidis lin discendante al Brescia. Mi deziris

Scanned with OKEN Scanner

cia. I-am urat succes şi i-am făcut cu mâna prietenos. Părea mulţumit. Poate că era un individ cum se cade, dar fiica mea mă prevenise că dacă nu voiam să fiu escrocat, în Italia trebuia să mă feresc de români, iar în România de italieni. Nu aveam motive să o contrazic.

Ajunşi în Milano la o oră matinală, am avut timp suficient până după amiază (când aveam tren spre Ventimilia) pentru a vizita acest oraş.

În 1993 ratasem ocazia să văd Scala şi Domul. Acum plecam spre aceste obiective cu şi mai mare entuziasm.

În drum spre ele, am remarcat grădinile din balcoane şi de pe terase, dar şi faptul că edilii îşi refăceau marile valori istorice şi arhitecturale.

*al li **bonan sukceson** kaj mi flirtis mane kaj amike, al li. Li estis ŝajnanta esti kontenta. Eblas ke li estis estanta bonan ulon, sed mia filino estis avertinta min ke se mi ne volas esti friponita, en Italio, mi estis devigata difendi min de rumanoj kaj en Romanio, de italoj. Mi ne estis havanta motivojn kontraŭdiri ŝin.*

Estante atingantaj al Milano je matena horo, ni havis sufiĉe da tempo ĝis posttagmezo (kiam ni estis havantaj trajnon al Ventimilia) pro viziti ĉi-tia urbo.

*En la jaro 1993 mi estis malsukcesinta la okazon vidi la **Skala-n** kaj la **Domo-n.** Nun mi estis foriranta al ĉi-tiaj objektivoj kun ankaŭ pli granda entuziasmo.*

Sur voje al ili mi rimarkis la ĝardenojn el balkonoj kaj sur terasoj, sed ankaŭ la fakton ke la urbmastrumoj estis refartantoj al ili, la grandajn historiajn kaj arkitekturajn valorojn

Foto nr. IV 8.1. - Monument de arhitectură în renovare la Milano 2000

Milano-Italio. La arkitektura monumento estis refarotajn en la jaro 2000

Scanned with OKEN Scanner

În jurul Domului, chinezoaicele practicau un comerț agresiv cu niște articole de lenjerie de damă de o calitate îndoielnică. Țigăncile înfoiate din România le concurau cu obrăznicie, simulau că vând reviste și „ușurau" borsetele neatenților. În paralel mai și cerșeau. Nu se mai „purta" curățenia nici în marea piață a Domului din Milano. Păcat!

La gara din Milano ne-am întâlnit cu grupul de feroviari esperantiști din Galați. Ne-am bucurat și pentru faptul că o parte dintre ei erau desemnați să evolueze în cadrul programului artistic, menit să marcheze evenimentul de la Valencia. Dar bucuria lor era și mai mare, deoarece s-a creat posibilitatea ca în fiecare compartiment să fie repartizat un bărbat pentru descurajarea hoților ce puteau apărea pe timpul nopții, mai ales în zona de frontieră dintre Italia și Franța. Cu toate acestea, poșeta doamnei Zaharia a fost furată din compartiment; hoții, erijându-se în controlori, au profitat de o clipă de neatenție. Nu au putut fi prinși deoarece au blocat trecerea dintre vagoane. Se pare că personalul de tren nu a fost străin de eveniment. Incidentul s-a petrecut pe timpul nopții, tocmai după ce trenul trecuse de Ventimilia.

Linia ferată spaniolă este una cu ecartament larg, depășindu-le pe cele europene, cu excepția celor

Ĉirkaŭ la domo, la ĉinianinoj estis praktikantaj agreseman komercon kun iuj tolaĵaj artikoloj de duba kvalito iomete. La enfoliantaj ciganinoj el Rumanio estis konkurantaj al ili.Simulantaj ke vendas revuojn kaj realece, ili estis "malpezigantaj" la mansaketojn de la neatentoj; paralele ili estis ankaŭ almozpetantaj.Ne plu estis ***portanta*** *la purecon nek en la granda placo de la Domo el Milano! Domage!*

En la stacidomo el Milano ni renkontiĝis kun la grupo de fervojistaj esperantistoj el Galați. Ni ĝojiĝis ankaŭ pro la fakto ke parto el ili estis designitaj evolui kadre de la artista programo kiu devis havi la taskon marki la eventon el Valencia. Sed lia ĝojo estis estante ankaŭ pli granda ĉar oni kreis la eblecon ke en ĉiu kupeo estu distribuata po unu viro pro la malkuraĝigo de la ŝtelistoj kiuj povus aperi dum nokto, precipe en la zono de la landlimo inter Italio kaj Francio. Malgraŭe, la mansaketo de la sinjorino Zaharia estis ŝtelita el kupeo. La ŝtelistoj simulante ke ili estas kontrolistoj, profitis de neatenta momento. Ili ne povis esti kaptitaj, ĉar ili blokis la pasejojn inter vagonoj. Oni estis ŝajnante ke la trajnpersonaro ne estis fremda de tiu evento. La incidento okazis dum nokto ĵus post ke la trajno estis pasinta de Ventimilia.

La fervojtrako hispana estas kun larĝaŝpuro, pli larĝa de tiuj el Eŭropo, ekscepte tiu el eks-SSSR.

Scanned with OKEN Scanner

din fosta URSS. Probabil de aceea trenul nostru a trebuit să staționeze mai mult în gara franceză PortBou. De aici și până la Barcelona (Spania) am călătorit din nou într-un vagon de clasa a II-a. Un funcționar al Căilor Ferate Spaniole își tot făcea de lucru cu niște fișe cartonate, de format A3, pe care le „prelucra" pe bancheta aflată vis-a-vis de cea pe care stăteam eu. Din când în când se deplasa la un coleg al lui, care stătea pe o altă banchetă, de unde putea să-și supravegheze și „arhiva". Spre dimineață, m-am trezit și, ca să-mi omor plictisul – am început să rezolv integrame. Când trenul nostru gară în stația Barcelona, unul dintre cei doi bărbați m-a atenționat că am ajuns și m-a întrebat din ce țară sunt. Aflând că sunt român, el mi-a spus că e uruguanian și că cunoscuse cândva pe un anume Urzică de la Ministerul de Externe. Mi-am exprimat regretul că anturajul meu nu se situează la un asemenea nivel și l-am asigurat că numele de Urzică este unul obișnuit în România. Ne-am salutat și am coborât. Pe peron m-am regrupat cu ceilalți colegi.

În sala de așteptare ne-am interesat de legătura spre Valencia. Surpriză: erau numai trenuri de rang superior și nu aveau locuri decât la clasa I. La ghișeul de schimb valutar am schimbat atâția dolari încât suma în PESO să acopere atât costul suplimentului

Verŝajne tial nia trajno devis pli multe sidi en la stacidomo franca, Port-Bou. De ĉi-tie kaj ĝis Barcelona (Hispanio) mi veturis denove en vagono dua-klasa. Funkciulo de la Hispanoj Fervojoj estis (ĉiam) laborfaranta kun iuj kartonataj folioj formate "A3" kiujn li estis "prilaborantaj" sur la benko troviĝanta vid- al- vide de tiu kiun mi estis sidanta. De tempo al tempo li estis moviĝanta al alia sia kolego, kiu esti sidante sur alia benko, de kie li estis povanta prigardi ankaŭ "la arkivon". Al mateno mi vekiĝis kaj -cele murdigi la tedecon mi komencis solvi integramojn. Kiam nia trajno estis eniranta en la stacio Barcelona, unu el tiuj du viroj atentigis min ke ni alvenis kaj demandis min el kiu lando mi estas. Eksciante ke mi estas rumano, li diris ke li estas el uruguajano kaj ke li estis konanta, iam ulon, nome Urzică, de nia Eksterna Ministerio. Mi esprimis la bedaŭron ke mia cirkaŭanta societo ne estas situata al simila nivelo kaj mi asekuris lin ke la nomo de Urzică estas iu kutima en la Rumanio. Ni intersalutis kaj ni discendis. Sur la kajo ni regrupiĝis kun la aliaj kolegoj.

En la atendejo ni interesiĝis de kunligo al Valencia. Surprizo: estis estante nur altrangaj trajnoj kaj estis havantaj nur unua klasolokojn. Al monŝanĝejo mi ŝanĝis nur tiam dolarojn, kiam en pesos, kovru la kostoj por la rapidecsuplemento kaj klasa suplemento plus

de viteză cât și alte mici cheltuieli neprevăzute.

Trenul RENFE de „înaltă clasă" nu se ridica la nivelul de confort german, suedez sau franțuzesc, dar avea totuși niște dotări pe care spaniolii le voiau pretențioase. Locul pe fotoliu era „confortabil" numai pentru copii și adolescenți. Pentru un om de talie înaltă sau pentru un obez, locul era de-a dreptul chinuitor. Nu-ți puteai schimba poziția pe toată durata călătoriei. În schimb, îți înțepenea gâtul uitându-te la ecranul video (dacă acceptai!) care prezenta niște filme „de groază", învechite chiar și pentru români.

Am coborât în stația Valencia în 10.07.2000, în jurul prânzului. În stația de taximetre din incinta gării nu ordinea lipsea, ci posibilitatea de a comunica cu șoferii. Unii nu numai că nu pricepeau nici o limbă străină, dar nici ruta pe care o scrisesem pe hârtie păreau că nu o cunosc. Câtă neștiință și câtă ipocrizie se ascundea în spatele acestor aparențe aveam să aflu pe parcursul micului sejur în Spania.

Un taximetrist mai în vârstă s-a oferit totuși să ne ducă la hotelul „Conception" care se afla pe Avenida Suecia 23, lângă stadionul „Luis Casanova".

Începuse să plouă mărunt. Șoseaua era udă. La intrarea dinspre podul Aragon pe Avenida Jacinto

aliaj malgrandaj neantaŭviditaj elspezoj.

La trajno RENFE de "alta klaso" ne estis leviganta al la nivelo de komforto germana, sveda aŭ franca, sed estis havante iujn datojn kiujn la hispanoj ilin estis volantaj pedantaj. La lokon en seĝo estis estante "komforta" nur por infanoj kaj adoleskantoj. Por homo alttalia, aŭ por obezulo, la loko estis estante, laŭ bona justeco, turmenta. Vi ne estus povanta ŝanĝi la pozicion dum tuta vojaĝdaŭro. Sanĝe al vi estis rigidiganta la kolon, rigardante ni al videoŝildo (se ni estis akceptanta tion) kiu estis prezentata iuj filmoj "teruraj" malnoviĝataj eĉ por rumanoj.

Ni elvagoniĝis en la stacio Valencia, la 10.07.2000 je ĉirkaŭ tagmezo. En taksi-stacio el la staci-domo estis mankanta ne la ordon , sed la eblecon komuniki kun la ŝoforoj. Iuj ne nur ke ne estis komprenantoj nek unu fremdan lingvon, sed ankaŭ la traceon kiun mi estis skribita sur papero ŝajnis ke ili ne konas ĝin. Kiom da nonscion kaj kiom da hipokritecon oni estis kaŝantaj malantaŭ de ĉi-tiaj aperoj,mi estis havanta ekscii dume de malgranda restado en Hispanio.

Taksiŝoforo pli aĝa ofertis sin tamen, transporti nin al hotelo ***Conception****, kiu estis troviĝanta sur Avenida Suecia 23, apud la stadiono „Luis Casanova".*

Estis komencanta pluvi malgrandere. La ŝoseo estis estante malseka. Al eniro sur la ponto Aragon

Benavenente maşina noastră se intersectă cu un motoscuter. Norocul motociclistului fu că maşina noastră nu avea viteză prea mare. Motociclistul a căzut în cap şi numai casca l-a salvat. Şoferul nostru l-a ocolit şi şi-a văzut de drum mai departe. Pe vremea aceea, la noi în ţară, ambii protagonişti ai incidentului aveau obligaţia să aştepte poliţia. La Valencia se pare că „moda" era alta.

Am ajuns la micul nostru hotel. Într-o cameră cu două paturi m-am cazat cu Cătălin, băiatul de clasa a XII-a al soţilor Sobieschi din Târgu-Mureş. Această familie avea să-mi fie o bună companie în toată perioada sejurului la Valencia.

O parte din colegii sosiţi în aceea zi a fost cazată la un alt hotel. Unii ajunseseră cu o zi mai devreme şi reuşiseră să se odihnească. Aceştia au putut participa la toate acţiunile programate de organizatori pentru aceea zi. Pe mine însă, oboseala mă doborâse. Am dormit până a doua zi (11.07.2000) la ora 8^{30}, când am coborât şi eu în sala de mic dejun.

Două feliuţe mici de pâine prăjită, un vârf de cuţit de unt, un „micro gem" şi o feliuţă de franzelă în „acompaniamentul" unei cesti de ceai sau de cafea, la alegere; acesta era micul dejun la

en Avenida Jacinto Benavenente, nia aŭtomobilo interkrusiĝis kun motoskutero.La fortuno de la motociklisto estis ke nia aŭtomobilo ne estis havanta grandan rapidecon. La motociklisto falis en kapo, kaj nur la kasko salvis lin. Nia ŝoforo cirkaŭiris lin kaj kontinuis nian vojon pli fore. En tia tempo, ĉe ni en lando ambaŭ protagonistoj de la incidento estis havante de devon atendi la policion. Al Valencia oni vidas ke "la modo" estis estante alia.

Ni atingis nian malgrandan hotelon. En unu dulitĉambro mi estis gastigata kune kun Cătălin, la knabo de XII-a klaso de la geedzoj Sobieschi el Târgu Mureş. Ci-tia familio estis havante estu al mi bonan kompanion en tuta periodo de restado en Valencia.

Parto el la kolegoj, alvenataj la saman tagon, estis gastigataj en alia hotelo. Iuj estis alvenintaj unu tagon pli frue kaj estis sukcesintaj ripoziĝi sin. Ci-tiaj povis partopreni al ĉiuj agadoj programitaj fare de organizanto por respektiva tago. Sed la laceco estis faliginta min. Mi dormis ĝis la sekvonta tago (11.07.2000) je la 8^{30} horo (loka) kiam mi subenirgis en la salono pro matenmanĝo.

Du malgrandaj trancâjetoj de pano frititaj, pinaklo de trancilo kuŋ butero, mikro-marmelado kaj baton peceto akompanataj de kafo aŭ teo taso, al elekto; ĉi-tio estis la matenmanĝon, al propra modo, ne

propriu, nu ca în Olanda. După ce te sculai de la masă, imediat trebuia să te gândeşti la un loc unde să-ţi astâmperi foamea, contra unor costuri disproporţionat de mari faţă de preţurile mărfurilor corespunzătoare din România. Din acest punct de vedere, pentru prima dată de când bântuiam Europa, m-am simţit mai mândru că sunt român. Şi nu a fost singura dată în acest periplu.

Schimbul valutar implica plata unor comisioane consistente. Cărţile poştale şi timbrele erau şi ele scumpe, ca şi răcoritoarele, pe o caniculă specifică zonei, în condiţiile în care apa de băut „la ţâşnitori" se oprea la ora 12. Chioşcarii făceau vânzare serioasă. Dar nu numai prin aceste mijloace adunau spaniolii cei 75% din PIB, aşa cum vom mai arăta în cele ce urmează.

Plaja de la Valencia era minunată. Nisipul fin şi curat, grupuri sanitare igienizate, soare mult şi o Mediterană îmbietoare. Foarte mulţi studenţi din Anglia, Franţa, Germania, Cehia etc. dormeau pe plajă. În apropiere, noaptea, bubuitul discotecilor excita sângele tânăr răscolind totodată unele mofturi bătrâneşti.

Într-o dimineaţă ne-am sculat la

kiel en Nederlando. Post la fino de maten manĝo tiuj, vi estis devigata pripensi al loko kie vi estis povanta estingi la malsaton, kontraŭ iuj kostoj (pagoj) malproporcionate grandaj, rilati al la prezoj la respektivaj varoj en Rumanio. El ĉi-tia vidpunkto, por la unua fojo de kiam mi estis vaganta tra Europo, mi sentis pli fiera ke mi estas rumano. Kaj tio ne estis solan fojon, ĉi-rilate, en ĉi-tia periplo.

La monŝanĝo estis implikanta la pagon de iuj provizioj solidaj. La bildkartoj kaj la poŝtmarkoj estis estantaj ankaŭ ili multekostaj, kiel ankaŭ la refriŝaĵoj, en varmega tempo, specifa al la zono, en la kondiĉoj kiam, la trinkakvo al ĵetiĝaj fontanoj estis fermata je la 12 horo. La kioskvendantaj estis farantaj seriozan vendadon.Sed ne nur pere de ĉi-tiaj mezoj, estis kolektantaj la hispanoj tiuj 75% el PIB , tiel kiel ni montres en la sekvantaj vicoj.

La plaĝo el Valencia estis estanta mirinda. La sablo fajna kaj pura, sanitaraj grupoj higienigataj, multe da suno kaj logema Mediteraneo. Tre multaj studentoj el Granda Britio, Francio,Germanio, Ĉehio k.t.p estis dormantaj sur plaĝo. En proksimiĝo, nokte, la tondroj de la diskotekoj estis ekscitanta la junan sangon, ribelingata samtempe iuj maljunumajn afektojn.

En iu mateno ni vekiĝis je la 4

ora 4. Domnul inginer Sobieschi, Cătălin şi cu mine voiam să admirăm un răsărit de soare unic. Am ajuns pe plajă când încă era noapte. Poliția supraveghea plaja de pe marginea dinspre oraş, ținând reflectoarele ațintite pe obiectivele de interes. În zori, apăru un lucrător care „mătura" plaja cu un detector de mine. După el venea un tractor care remorca o grapă care nivela nisipul. Hârtiile şi tot felul de gunoaie erau adunate cu grijă nefiind lăsate pentru a fi îngropate în nisip. Cam aşa se prepara nisipul şi pe plajele noastre de la Marea Neagră, până prin anii 1975, când în fața tractorului nu trebuia să opereze detectorul de mine. Această reflecție îmi aduse un dor puternic de litoralul românesc, aflat în mare suferință acum. În primăvara anului 1961, pe când îmi satisfăceam stagiul militar la Constanța, în zona în care acum se desfăşoară cartierul Tomis II, asistam la construirea primelor hoteluri mari la Mamaia, după al II-lea Război Mondial. Vechile hoteluri erau neîncăpătoare. Afluxul de turişti din Scandinavia, Gemania, țările Europei Centrale etc. era atât de mare încât de la circa 3600 de locuri de cazare a trebuit să se ajungă prin 1985 la 147.000 de locuri în hoteluri, vile, sate de vacanță şi camping-uri. În aceste in-

horo. Sinjoro inĝ. Sobieski, sia filio Cătălin kaj kun mi, estis volante admiri sun- leviĝo unika. Ni atingis la plaĝon kiam estis estante nokton . La policio estis prigardanta la plaĝon de sur marĝeno al urbo, tenanta la reflektiloj direktitaj sur la objektivoj de intereso.En la tagiĝo estis aperanta laboranton kiu estis "balajlanta" tutan plaĝon kun detektilo de minoj. Post li estis venante traktoron kiu rimorkis erpilon pere de kiu ili estis nivelanta la sablon. La paperoj kaj la rubaĵoj estis kolektataj zorge sen esti lasitaj pro esti enterigataj en sablo. Tiel estis prilaborita la sablon ankaŭ sur niaj plaĝoj de la Nigra Maro, ĝis ĉirkaŭ la jaroj 1975, kiam antaŭ de traktoro ne estis deviganta operacii la detektilo de mineoj.Ĉi-tiu reflekcio estis alportante al mi fortan sopiron de rumana marbordo troviĝanta nun en granda sufero. En la printempo de la jaro 1961, kiam mi estis kontentiganta la militstaĝo en Constanța, en la zono en kiu nun oni disvolviĝas la kvartalon Tomis II, mi estis asistanta al la konstruo de la unuaj grandaj hoteloj al Mamaia, post la Dua Mondmilito. La malnovaj hoteloj estis estante nesufiĉaj. La alfluo da turismoj el la Skandinavio, Gemanio, la landoj de la Centra Eŭropo k.t.p estis estanta tiom granda, ke de ĉirkaŭ 3600 en 1985,atinganta al 147000 lokojn en hoteloj, vilaoj, feriaj vilaĝoj kaj kampadejoj. En ĉi-tiaj lo-

Scanned with OKEN Scanner

cinte îşi făceau vacanţele şi românii, împreună cu copiii lor. Puţini erau aceia care nu puteau beneficia de o săptămână de vacanţă la mare. Azi, sunt puţini români care îşi permit să-şi facă un concediu pe litoralul Mării Negre. În schimb, pe plajele Spanici se construieşte mai abitir ca în anii 1960-1975 la noi, iar fluxurile de turişti străini în România azi nu umplu nici 11% din capacităţile de cazare, multe din ele fiind părăginite sau chiar demolate. Deci, în Spania se pompează sume imense de bani şi se face o imensă propagandă în favoarea spaniolilor şi – concomitent – în defavoarea noastră. Aceasta este uşa din dos pe care suntem momiţi din când în când, într-o Europă în care istoria ne confirmă existenţa de când a început a fi scrisă.

Valencia este un oraş qvasinou. Cartierele mărginaşe maure şi unele clădiri europene mai vechi au fost demolate. În locul lor s-au construit blocuri ale căror finisaje exterioare sunt patinate, pentru a părea mai vechi, cu cărămidă aparentă. Clădirile monumentale vechi ca şi cele cu valoare culturală, sunt renovate şi întreţinute impecabil.Oraşul renăştea în fiecare zi.

kaĵoj estis farante feriojn ankaŭ la rumanoj kune kun iliaj infanoj. Malmultaj estis estante tiuj kiuj ne estis povantaj ĝin unu semajnon, de ferio al Maro. Hodiaŭ estas malmultaj rumanoj kiuj, al ili permesas fari ferion sur la marbordo de la Nigra Maro. Ŝanĝe, sur la plaĝoj de la Hispanio, oni konstruas multe pli forta ol la jaroj 1960 – 1975 ĉe ni, kaj la fremdaj turistoj en Rumanio, hodiaŭ ne plenplenas nek 10 procentojn el la restadkapacitoj, multaj el ili estante forlasitaj kaj eĉ malkonstruataj. Do, en Hispanio oni pompas grandegajn sumojn da mono kaj oni estas farita grandegan propagandon favore al hispanoj kaj – samtempe – kontraŭfavore al ni. Tio ĉi estas la malantaŭa pordo tra kiu ni estas altiritaj, de tempo al tempo, en Eŭropo, en kiu la historio konfirmas al ni ekzistencon de kiam ĝi komencis esti skribata.

Valencia estas urbo preskaŭ nova. La marĝenaj kvartaloj maŭraj kaj iui konstruaĵoj eŭropaj pli oldaj estis malkonstruataj. En iliaj lokoj oni estis konstruataj apartament – blokoj kiesaj finigaĵoj eksteraj estis pentritaj malnovastilo, pro ŝajni pli oldaj, kun aperanta briko. La monumentalaj malnovaj konstruaĵoj , kiel ankaŭ la tiuj kun kultura - valoro, estas renovataj kaj senriproĉe prizorgataj.La urbo renaskigata ĉiun tagon.

Scanned with OKEN Scanner

Foto nr. IV.8.2. Cu Cătălin Sobieschi (18 ani) la Valencia – Spania 7 – 15 iulie 2000. Noua arhitectură a oraşului

La aŭtoro kun Cătălin Sobieschi Valencia – Hispanio. La nova arkitekturo de la urbo

În ziua de 11 iulie 2000, domnul Casquero a ţinut să ne conducă personal la Muzeul de Istorie care funcţiona în micul palat al Marchizului de Două Ape. Era aproape de reşedinţa noastră. Am văzut lucruri remarcabile care ne-au făcut să înţelegem mai bine spiritul poporului spaniol şi istoria lui. Etichetele explicative erau redactate atât în limba valenciană, cât şi în castelană între care, conform percepţiei mele, nu era o diferenţă mai mare decât între subdialectul moldovenesc şi cel ardelenesc. Cel mai mult m-a impresionat ancadramentul de alabastru masiv de la intrare.

En la tago 11 Julio 2000 sinjoro Casquero tenis akompani nin persone al Historia Muzeo kiu estis funkciante en la malgranda palaco al la Markizo de Du Akvoj. Estis proksima de nia rezidenco.Ni vidis remarkindajn aferojn kiuj faris nin pli bone kompreni la spiriton de la hispana popolo kaj sian historion. La eksplikatiavaj etiketoj estis redaktitaj tiel en la valencia lingvo kiel ankaŭ en la... kataluna lingvo, inter kiuj, laŭ mia percepto, ne ekzistis estanta plu grandan diferencon ol inter la moldava – kaj tiu ardeleneska subdialekto. La plej multe impresis min la kadrumo de alabastro masiva de al enirejo.

Scanned with OKEN Scanner

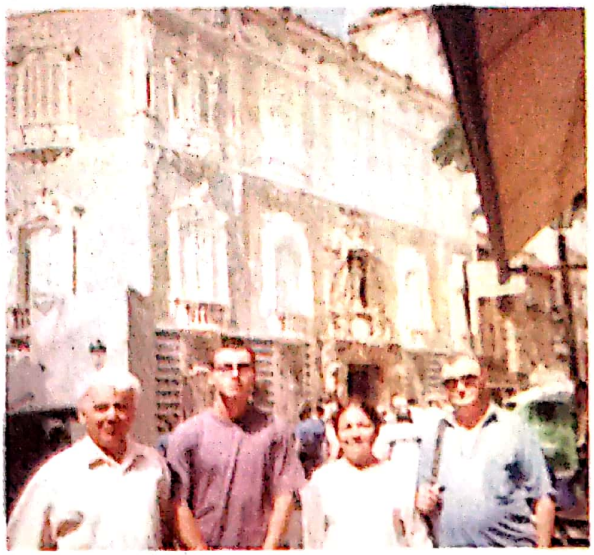

Foto nr. IV.8.3. Cu familia Sobieschi la Valencia 07-15 iulie 2000 „Casa marchizului de Două Ape" – cu intrarea în albastru masiv – azi muzeu de istorie

Valencia-Hispanio. L'autoro kun familio Sobieschi. La Historia Muzeo, kiu estis funkcionanta en la malgranda palaco de la Markizo „Du Akvoj", kiu havas la kadrumon de la pordo el alabastro

Cu această ocazie am aflat că la Valencia funcționează un Tribunal al bătrânilor, care hotărăşte cum să se gospodărească apa în fiecare an. Hotărârile acestui tribunal nu pot fi atacate în instanțele judecătoreşti rămânând definitive şi irevocabile. Apoi am vizitat catedrala orașului, de unde ne-am cumpărat obişnuitele obiecte spre aducere aminte.

Ĉi-okaze mi eksĉiis ke en Valencia funkias tribunalo de la olduloj kiuj decidas kiel mastrumadi la akvon ĉiu jare. Là decidoj de ĉi-tia tribunalo ne povas esti atakataj en la juraj instancoj, ĉitiaj decidoj restantaj definitivaj kaj nonrevokeblaj.Poste, ni vizitis la katedralo de la urbo, de kie ni aĉetis por ni la kutimajn memorajojn.

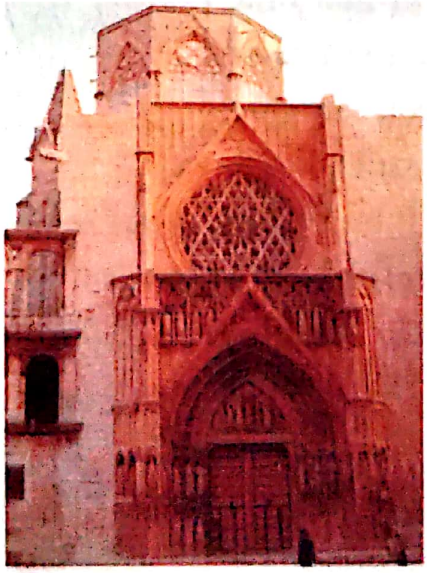

Foto nr. IV.8.4. Catedrala - Poarta apostolilor

Valencia – Hispanio. La Katedralo de la apostoloj

Domnul Casquero ne-a condus şi la halele oraşului, o frumoasă expoziţie cu de toate, la preţuri exorbitante.

După ce în 2003 am vizitat şi Grecia, personal m-am cam lămurit în privinţa a ceea ce ne aşteaptă pe noi, românii, în Uniunea Europeană. Dar votez pentru „interesul naţional".

În prima parte a zilei de 12.07. 2000, la indicaţiile domnului Casquero, ne-am întâlnit la locul stabilit de organizator pentru a vizita Cetatea Artelor şi a Ştiinţelor (Ciutat de les Artes I les Ciencies).

La sinjoro Casquero akompanis nin ankaŭ al la haloj de la urbo: bela ekspozicio kun ĉiu specaj aferoj al ekstreme altaj prezoj.

Post la vizito en Grekio, kiun mi vidis en 2003, mi persone iom klarigis al mi pri kion atendas nin, rumanojn, ene de Eŭropa Unio. Sed mi voĉdonas por la „nacia intereso".

En la unua parto de la tago 12 07.2000,al indiko de la s-ro Casquero, ni renkontiĝon al la loko etabilita fare de organizanto pro viziti la Ĉivito de la Artoj kaj Sciencoj (Ciutat de les Artes i les Ciences).

Foto nr. IV.8.5. Cetatea Artelor şi a Ştiinţelor

la Civito de la Artoj kaj Sciencoj

De la hotel, fiecare s-a deplasat la locul de întâlnire pe cont propriu şi cu mijloacele de transport în comun. Ajunşi la poarta de intrare a unui imens şantier, până la venirea organizatorilor, ne-am întrebat ce căutăm noi acolo ?! Se făcuse foarte cald şi nu era nici o umbră pentru a ne adăposti. Norocul nostru a fost că domnul Casquero nu a întârziat prea mult.

De al hotelo ĉiu moviĝis al la renkontiĝloko sur sia propra konto kaj pere de komunaj transportrimedoj . Ni atingataj enirpordon de iu grandega konstruaĵo, ĝis la alveno de la organizantoj, ni demandis nin: kion ni serĉas tie ?! Oni estis farante tre varma kaj ni estis estante nek unu ombro pro ŝirmi nin. Nia fortuno estis ke la sinjoro Casquero ne malfruiĝis tre multe.

Scanned with OKEN Scanner

Foto nr. IV.8.6. Cu familia Sobieschi și d-na Mladin am vizitat marele șantier al Cetății științifice și Culturii, care era muzeu încă din faza de construcție

Kune kun la familia Sobieschi kaj sinjorinon Mladin mi vizitis la Civiton de la Arto kaj Scienco, kiu estis muzeon ankaŭ el etapo de grandega konstruajo

Vizita a început cu explicațiile primite chiar la punctul de întâlnite, aflând că râul Turia a fost deviat (harta anexă nr. IV 8.3) și în matca veche, pe o distanță de 7 km, se află în construcție această „cetate".

Am fost conduși în șantier, într-o încăpere deja conturată din punct de vedere constructiv și – care la aceea dată – adăpostea macheta imensului complex. Ne-a dat explicații cea mai autentică, cea mai șarmantă și mai autentic-spaniolă ghidă, care ne-a copleșit cu energia, dezinvoltura și mai ales ci debitul ei verbal (mitralieră). În ciuda manierei alerte a expunerii, ghida nu a comis nici un defect de dicție și a fost înțeleasă exact de către toți vizitatorii români. M-am întrebat: cum este posibil ca celelalte popoare latine să nu ne înțeleagă limba, măcar în aceeași măsură în care le înțelegem și noi pe ale lor?

*La vizito komencis kun la eksplikoj ricevitaj eĉ al punkto de renkontiĝo ni eksciantaj ke la **rivero Turia** estis deviita kaj en la malnova fluejo, en distanco de 7 km oni troviĝas, dum konstruo ĉitia „ĉivito".*

Ni estis gvidataj en konstruajo, en ĉambro jam konturata el konstruanta vidpunkto kaj – al tia dato - estis sirmanta la maketon de la grandega komplekso. Al ni donis la eksplikojn la plej ĉarma kaj la plei aŭtentike hispana ĉiĉeronino kiu profunde impresis nin pere de ŝia energio, senlimigeco, kaj precipe, pere de ŝia paroladrapideco (mitralo). Spite al rapidega maniero de la ekspliko, la ĉiceronino plenumis nek unu esprimeraron kaj ŝi estis ekzakte komprenanta fare de ĉiuj rumanaj vizitantoj. Mi demandis min: kiel eblas ke la aliaj latinaj popoloj ne povas kompreni nian lingvon, almenaŭ la saman mezuron en kiu ni komprenas iliajn lingvojn.

Scanned with OKEN Scanner

Am aflat că măreţul obiectiv, se construieşte după un proiect luat din celebrul muzeu american Gugenheim. După finalizare – sub o grădină suspendată – vor funcţiona restaurante subacvatice, pentru că, pe porţiunea respectivă, vechea albie a râului pomenit mai sus se va reumple cu apă de mare şi cu peşti marini. Aşa cum se poate remarca din planul general, L'HEMISFERIC este expresia modernă a ochiului din triunghiul regăsit in anumite icoane sau pe frontispiciile unor biserici creştine. Dar în intenţia realizatorilor – va fi unica sală din Spania care va oferi trei spectacole audiovizuale proiectate pe un ecran de 900 m^2 PLANETARIO – cu reprezentaţii ale fenomenelor din univers; CINE IMAX DOME – pentru proiectarea peliculelor de mari dimensiuni şi LASERIUM – pentru prezentarea unor spectacole audiovizuale.

Imaginile de impact şi canalele de exteriorizare fonice îi vor introduce pe spectatori în centrul acţiunilor prezentate. Aparate de cea mai avansată tehnologie imagistică, sonică şi de proiecţie vor permite satisfacerea simultană a curiozităţii a 9100 de privitori. Textele vor fi auzite simultan în patru limbi: valenciană, castelană, engleză şi franceză.

L'HEMISFERIC va dispune (dacă în 2004 încă nu e terminat) de o serie de mijloace didactice în fiecare spectacol, care va permite

Mi eksciis ke la grandega objektivo, estas konstruata laŭ projekto prenata el la mondfama amerikana muzeo GUGENHEIM. Post finiĝo – sub ĝardeno pendigata – tie funkcios subakvajn restoraciojn, ĉar, en respektiva parto, la malnova fluejo de rivero, pli supren menciita, oni replenigas pere de marakvo kaj kun maraj fiŝoj. Tiel kiel oni povas rimarki, el generala plano, L'HEMISFERIC estas la ekspresio moderna de la okulo el la triangulo retroviĝanta en difinitaj ikonoj aŭ sur la frontispicoj de iuj kristanaj preĝejoj. Sed – en la intenco de la realigantoj – estas la unika salono el Hispanio kiu ofertas tri spektakloj aŭdiovida, projektitaj sur ŝildo de 900 m^2 PLANETARIO - kun reprezentad de la fenomenoj el universo; CINE IMAX DOME- por la projektado de la filmoj de grandaj di mensioj kaj LASERIUM – por la prezentado de iuj audividaj spektakloj.

La imagoj de ŝoko kaj la sona kanaloj de eksteresprimo, enirigos spektatorojn en la centro de la prezentotaj agadoj. Aparatoj de la plej avance imagista tekniko, sona kaj de projekcio permesigos la samtempa kontentigo de la scivolemaj de 9100 rigardantoj (kaj aŭskultantoj). La tekstoj estos aŭdataj, samtempe, en kvar lingvoj: valenciana, kataluna, angla kaj franca.

L'HEMISFERIC disponos (se, en 2004 ankoraŭ ne estas finigata) serion da didaktikaj rimedoj en ĉiu spektaklo, kiuj ebligos la realigon

Scanned with OKEN Scanner

realizarea unor aprofundări educative de către vizitatorii școlari, de completare a formării lor în diverse materii științificotehnice.

Încă din faza de șantier, acest obiectiv a devenit muzeu, taxa de intrare de persoană în anul 2000 fiind de 800 pesos.

Tocmai atunci, cu două zile mai târziu decât noi, a sosit colegul Marcel Pisică de la Galați. Nu s-a putut înțelege cu recepționerii pe nici o limbă pe care o cunoștea el. Totuși, în „limba gimnastică" i-a convins să-i pună la dispoziție tabelul cu românii. Văzându-mi numele printre cei cazați aici, i-a rugat să mă cheme jos. N-am înțeles la telefon nimic din ce-mi cereau recepționerii. Până la urmă a venit unul sus în camera mea cu Marcel. Era frânt de oboseală dar n-a adormit până nu mi-a relatat tot „calvarul" lui de la recepția hotelului. Mi-am dat seama că temporara noastră reședință era un cămin studențesc. Pentru specificul acțiunii, mă așteptam totuși ca la recepția hotelului să fie repartizat cel puțin un cunoscător de limbă esperanto pe schimb. Nu a fost să fie așa. Dar tinerii de la recepție erau destul de amabili și zâmbitori, iar condițiile de cazare erau mai bune decât cele de care mai beneficiasem ca esperantist

de iuj profundigoj edukaj fare de vizitantoj lernantoj, de kompletigo de ilia klerigado en diversaj sciencaj - teknikaj fakoj.

Ankoraŭ el fazo de konstruejo ĉi-tia objektivo devenis muzeon, la enirtakso por unu persono, en la jaro 2000 estanta 800 peso.

Post la vizitado al muzeo-konstruajo, ni retiriĝis al hotelo pro repozi. Ĝuste tiam, kun tagoj malfruiĝo al ni, alvenis nian kolegon Marcel Pisică el Galați. Li ne povis kompreniĝi kun la recepciistoj pere de nenia lingvo kiujn li estis konanta. Tamen en la „gimnastika lingvo", li konvinkis ilin metu al li al dispono la tabelo kun la rumanaj turistoj. Li vidante mian nomon inter la rumanoj kiuj estis tranoktantaj tie, li petis ilin alvoki min malsupreniri. Mi komprenis pere de telefono nenion el tion kion al mi estis parolanta la recepcionisto. Fin fine venis unu el ili kune kun Marcel en mia ĉambro. Li estis morto de laco, sed ne povis dormi ĝis li ne detale parolis al ni ĉion „kalvarion" lin al la recepcio de la hotelo. Mi ekkomprenis ke nia tempa rezidenco estis estanta studenta hejmo. Laŭ la specifo de la agado, mi estis tamen atendanta ke al la recepcio de la hotelo estu dispartigata deĵore,almenaŭ konanto de esperanto lingvo en unu ŝango . Ne estis ĝi estu tiel! Sed la junuloj de la recepcio estis estantaj sufiĉe afablaj kaj ridetemaj, kaj la tranoktad kondiĉoj estis estante pli bonaj ol tiuj de kiu mi plu estis

Scanned with OKEN Scanner

voiajor prin Europa.

În după amiaza zilei de 12 iulie 2000, l-am aşteptat pe domnul Casquero pe scările Facultăţii de Filologie de la ora 15 la ora 17. Convocarea o făcuse când ne-am despărţit la muzeul-şantier. Atunci a venit un autobuz şi câteva autoturisme care ne-au transportat la 32km de Valencia, unde se află lacul – rezervaţie naturală ALBUFERA. Înscrierea la excursie se taxase cu 500 pesos de persoană. Când am ajuns acolo, am coborât lângă un debarcader. Lac, stuf, pescari şi barcagii. Într-o barcă încăpeau 4-6 persoane. Pentru o plimbare de o oră, fiecare temerar trebuia să mai dea barcagiului, peste ce încasase organizatorul, încă 800 de peso. Şi iarăşi m-a străfulgerat gândul la cei 75% din PIB realizaţi de Spania pe seama turismului.

În aşteptarea colegilor noştri plimbăreţi cu barca, am asistat la un adevărat pescuit sportiv. Prada – indiferent de mărime – se arunca înapoi în lac fără a fi vătămată şi fără ca pescarul să aibă vreun regret.

Între timp, mijloacele noastre de transport dispăruseră. În locul lor a venit un convoi de taximetre. Taximetriştii se ofereau să ne ducă în oraş contra unor tarife de care nu-mi vine să-mi aduc aminte.

ĝojiĝanta kiel vojaĝanta esperantisto tra Eŭropo.

Post tagmeze de la 12 Julio 2000 mi atendis senjoron Casquero sur la ŝtuparoj de la Facultato de Filologio de al 15 ĝis al 17 horo. La renkontiĝhoro estis estinte etablita kiam disigis al muzeo-konstruejo. Tiam venis aŭtobuson kaj kelkajn aŭtomobilojn kiuj transportis nin al 32 km far de Valencia, kie troviĝas la lagon-natura rezervejo ALBUFERA. La enskribo al ekskurso estis taksata koŭtraŭ 500 pesos por unu persono. Kiam ni atingis tien, ni supreniris apud disboatiĝejo. Lago, kano, fiŝkapistoj, kaj boatistoj. En unu boato estis enlokiĝantaj 4-6 personoj. Por promenado de unu horo, ĉiu temeraro estis devigata doni plu, al boatista krome pago kiu estis jam perceptata fare de organizanto ankoraŭ 800 peso. Kaj denove fulmis min la penso al tiuj 75% el PIB, realigataj fare de Hispanio pere al turismo.

En atendante de niaj kolegoj, promenademaj pere de boato, mi asistis al vera sportiva fiŝkaptado. La predo – sendepende de grandeco – oni estis forĵetita denove en la lago, sen esti nociata kaj sen bedaŭru fare de fiŝkaptisto.

Intertempe, niaj transport rimedoj estis malaperantaj. Anstataŭ ili, alvenis konvojo da taksioj. La taksiistoj estis ofertantaj duku nin en la urbo kontraŭ iuj tarifoj de kiuj mi ne plaĉas rememori.

Scanned with OKEN Scanner

După o altă oră de stres şi de aşteptare au apărut şi cei care ne aduseseră pe malul lacului. Ne-am îmbarcat şi ... ne-am oprit într-un loc viran, la circa 500m de un hotel impozant, pe ţărmul Mediteranei.

Mare, floră spontană şi un romantic apus de soare. Domnul Casquero şi tinerii care îl ajutau, ne-au împărţit pahare din plastic în care ne-au turnat un şpriţ de vară cu foarte multă Coca Cola. Ne-am potolit setea şi ne-am întors la maşinile, care – de data aceasta – rămăseseră pe loc.

Era întuneric când am ajuns din nou la Facultatea de Filologie. Înainte de a ne întoarce la căminul-hotel, am asaltat prăvăliile care vindeau biscuiţi, pâine, caşcaval, salam şi similare.

Excursia la Cheste – un sat urbanizat la nivelul Râşnovului de lângă Braşov – ne-a ocupat toată ziua de vineri, 14 iulie 2000. Deplasarea s-a făcut cu autocarul grupului polonez. Traseul trecea pe lângă un fost cămin de formare a Tineretului Franchist, pe care, însă, nu l-am vizitat. Colegii polonezi s-au dovedit foarte amabili cu noi.

În piaţeta din satul Cheste am găsit stivuite scaune, pe lângă o scenă improvizată, fără cortină. Polonezii îşi aduseseră cu un microbuz aparatura şi recuzita necesară montării unui mare spectacol, inclusiv instrumente

Post unu horo da strečo kaj atendado aperis ankaŭ tiuj kiuj estis alportinte nin sur la bordo de la lago. Ni suprenboatiĝis kaj ... ni haltis en loko vakua al ĉirkaŭ 500 m fare de hotelo impona sur la bordo de la Mediteraneo.

Maro, spontanea flaŭro, kaj romantika sunmalapero. Sinjoro Casquero kaj la junuloj kiuj estis helpantaj al li, disdonis al ni glasoj el plastiko, en kiuj, ili verŝis ***miksaĵon someran*** *kun tre multa Coca-Cola. Ni kvietigis nian soifon kaj ni turnis al aŭtobusoj, kiuj ĉi-foje, estis restintaj sur loko.*

Estis estanta mallumo kiam ni atingis denove la Filologia Fakultato.Antaŭ ke ni turnis al la hejmohotelo, ni sturmis la vendejoj kiuj estis vendantaj biskvitojn, panon, kaĉkavalon, salamon kaj similojn.

La ekskurso al Cheste – vilaĝo urbanigata al la nivelo de Râşnov apud Braşov – okupiĝis tutan tagon de vendredo, 04 Julio 2000. La translokiĝo oni faris kun la aŭtoĉaro de la pola grupo. La traceo estis pasanta apud eksa centro de edukado por la junularo de la Franko kiun, sed ni ne vizitis. La polaj kolegoj pruvis sin tre afablaj rilate al ni.

En la placeto el la vilaĝo Cheste ni trovis seĝoj unu sur la alian, apud improvizan, sen kurtenon scenon.. La polonoj alportis al ili (sin) pere de mikrobuso, aparataron kaj rekviziton bezonatajn al munto de iu granda spektaklo, inklusive la muzikajn instrumentojn

Scanned with OKEN Scanner

muzicale și o stație de amplificare. După ce totul a fost pregătit pentru spectacol, au început să apară săteni cu o altă „recuzită": câteva bucăți de lemne de foc, găleți cu nisip care s-au deșertat pe asfalt spre a-l proteja de focul care se aprindea în acel loc. Pe o pirostrie mare, s-a așezat o tigaie uriașă cu un diametru de aproximativ 2m. În jurul ei, bărbații montau mese pliante în formă de U. Gospodinele aduceau în găleți pulpe de pui, orez și ingrediente pentru PAELLA.

Atunci a început marele spectacol (se înserase), cu un solist spaniol de muzică ultramodernă. Se autoacompania la o orgă electronică, dar cânta play back. Difuzoarele ne asurzeau, în timp ce spaniolul își făcea rolul impecabil. Când și-a terminat numărul, simțeam în mine vibrația tuturor organelor anatomice interne.

Au urmat polonezii, care ne-au cântat, de-adevăratelea, câteva compoziții în limba esperanto și apoi au susținut un concert de jaz clasic, care a durat aproape două ore. Acest spectacol ne-a încântat. Între timp mesele au fost aranjate și farfuriile cu paella așezate în dreptul scaunelor. Ne-am așezat lângă mesele lungi în fața farfuriilor și tacâmurilor. Se făcuse ora 22.

Foamea noastră se dublase.

kaj amplifan stacion. Post ke ĉion estis preparita pro spektaklo komencis aperi vilaĝanojn kun alia ***rekvizito:*** *kelkaj pecojn lignoj pro fajro, tri sitelojn kun sablo kiuj estis verŝitaj sur asfalto al protekto kontraŭ fajro kiu estis ekbruliganta en tiu loko. Sur granda fajreltenaĵo (tripieda) eksidigis gigantan paton havanta diametron de ĉirkaŭ 2 metrojn. La viroj ĉirkaŭantaj la paton estis muntantaj tablojn faldeblajn de „U" formo. La mastrumvirinoj estis alportantaj pere de siteloj, piedkrurojn de kokidoj, rizon, kaj spicojn pro prepari PAELLA.*

Tiam komencis la grandan spektaklon (estis vesperiĝante) kun hispana solisto de ultramoderna muziko. Li estis memkompaniata al elektronika orgeno, sed li estis kantante „pley back". La disandigoloj estis surdigantaj nin, dum kiam la solisto faris al si lian rolon senriproĉe. Kiam li finis lian eron, mi estis sentanta en mi, la vibracio de la ĉiuj anatomiaj internaj organoj

Sekvis la polaj kolegoj kiuj kantis al ni, verege, kelkajn komponaĵojn en la Esperanto lingvo kaj poste, ili eltenis klasika ĵaz-koncerton , kiu daŭris preskaŭ du horojn. Ĉi-tia spektaklo enĉanted nin. Inter tempe, la tabloj estis aranĝitaj kaj la teleroj kun paella situataj antaŭe de la seĝoj. Ni sidiĝis apud la longaj tabloj antaŭe de teleroj kaj de mangilaro. Oni estis 22 horo.

Nia malsato estis duoblata. La

Sprițul slab și acel pilaf numit „PAELLA" ne-au potolit-o însă complet. După masă s-a dansat pe muzica pusă de polonezi la stația de amplificare.

După ora 23^{30} polonezii au dispărut brusc. Nici muzica nu se mai auzea. Am crezut că e semnalul de deplasare la autobuz. Numai că acesta dispăruse de pe strada pe care știam că staționase. O spaniolă. care se retrăgea. mi-a spus că autobuzul a plecat definitiv. Dispăruse și venerabilul Casquero. Tinerii lui „aghiotanți" spuneau că nu știu de el, dar că sunt taximetre suficiente pentru întoarcerea la Valencia.

Atunci iar mi-am amintit de procentul de 75% din PIB al turismului spaniol. Dar mi-am adus aminte de acțiunile turistice pe care le organizam pentru turiștii străini în Poiana Brașov, în anii 1980.

Noi aveam cuvânt de onoare și cea mai mare grijă pentru turist, chiar când englezoaicele veneau la stână în rochii de seară și se apucau de muls berbecul, ținut de coarne de reprezentantul firmei lor „Marina Holidays". La noi era punctual și nea Fritsch, care conducea căruța cu coviltir pentru a-i transporta pe turiști înapoi la hotelurile care-i găzduiau.

malforta „ŝprico" kaj tiu miksaĵo nomita PAELLA trankviligis ĝin sed komplete. Post vespermanĝo oni tancis laŭ la muziko metita de polaj al amplifa stacio.

Post la 23 horo la poluloj malaperis subite. Nek la muzikon ne plu estis aŭdanta. Mi konsideris ke ĉi-tio estas la signalon pro ariĝi al aŭtobuso. Nur ke tiu estis malaperanta de sur strato sur kiu mi estis scianta ke ĝi estis lokiĝanta. Hispanino, kiu estis retiranta al hejmo, diris al mi ke la aŭtobuso forveturis definitiva. Estis malaperanta ankaŭ la respektinda Casquero . Liaj junuloj „adjutantoj" estis dirante ke ili ne scias pri li, sed ke estas sufiĉaj taksiojn pro reveno al Valencia.

Tiam, denove mi memoris pro la procento de 75% el PIB de la hispana turismo. Sed mi memoris pro la turismaj agadoj kiujn ni estis organizantaj ilin por la fremdaj turistoj en Poiana Brasov, en la jaroj 1980.

Ni estis havante honoran vorton, kaj la plej grandan zorgon por turistoj, eĉ kiam la anglulinoj estis venantaj al ŝafejo en vesperroboj kaj estis serĉantaj melki la ŝafviron tenita de kornoj fare de reprezentanto de la ilia firmao ***Marina Holiday's****. Ĉe ni estis akurata ankaŭ oĉjo Fritsch, kiu estis kondukanta ĉevalĉaron kun rundakovraĵo, pro transporti turistoj reen al la hoteloj kiuj ilin estis gastigantaj.*

Scanned with OKEN Scanner

Uitându-mă că ceasul arăta ora 2 din noapte şi simţindu-mi durerea din oasele obosite, din nou încercai sentimentul de mândrie că m-am născut român şi nu spaniol. Apăru şi Casquero pe care tare l-aş fi bătut. După un sfert de oră au apărut şi polonezii cu autocarul lor – salvarea noastră.

Şi azi mă întreb: cine şi de ce „ne lucrează" de nu mai avem turişti?! Noi am făcut dovada, ani de-a rândul, că ospitalitatea noastră (a braşovenilor) are substanţă profesională şi umană, de care mulţi „corifei" nu sunt în stare.

Este de presupus că polonezii au fost preavizaţi cu privire la trucul căruia noi am căzut victime, deoarece la întoarcerea către Valencia s-au arătat foarte binevoitori cu noi şi făceau eforturi vizibile pentru a ne readuce buna dispoziţie.

În 15 iulie 2000, deşi domnul Casquero mai avea programată o excursie de 5 zile, noi ne-am făcut bagajele şi ne-am deplasat la gară. Apropiindu-mă de acest remarcabil monument de arhitectură, flancată de nu mai puţin monumentala arenă a toreadorilor, cântărind incontestabilele valori ale Spaniei, eram pregătit să uit toate stângăciile voite şi nevoite ale lui Casquero. Dar...

În gară casele de bilete se

Mi rigardante ke la horloĝo estis montranta la 2 horo en nokto kaj mi sentante la doloron en la lacigataj ostoj, denove mi estis serĉanta la senton de fiero ke mi naskiĝis rumano kaj ne hispano.Estis aperanta ankaŭ Casquero kiun tre forte mi estus lin batanta. Post kvaronhoron aperis ankaŭ la poluloj kun ilian aŭtoĉaron – nia savo.

Ankoraŭ hodiaŭ mi estas demandanta min: kiu kaj kial iu „prilaboras nin" ke ni ne plu havas turistoj!? Ni faris la pruvon, dum jarvicoj ke nia gastigemo (de la braŝovanoj) havas profesian kaj humanan substacon de kiu multaj „korifeoj" ne estas kapablaj.

Estas supozeble ke la poluloj esti antaŭen atentataj pri la truko kiesa ni falis viktimoj, ĉar dum reenveturado al Valencia ili montriĝis tre bonevolantaj kun ni, kaj estis farantaj videblajn fortojn pro realporti nin al la bona dispono.

En la 15 de Julio 2000, kvankam sinjoro Casquero havis plu programita ekskurson de 5 tagojn, ni faris al ni niaj pakaĵojn kaj ni translokiĝis nin al stacidomo. Aproksimiĝante mi de ĉi-tiu remarkinda arkitektura monumento, flankata de ne plu malmulte monumenta areno de la toreadoroj, pesante nekontesteblajn valorojn de la Hispanio, mi estis preparata forgesi ĉiujn maldekstrajn ecojn, volataj kaj malvolataj de la Casquero. Sed...

En stacidomo la biletvendejoj

desfăşurau pe o lungime de circa 20 de metri. Casele de bilete erau profilate pe limbi de circulaţie internaţională şi pe principalele rute pe care plecau trenurile. Intrarea la case se făcea pe bază de bilete de ordine. La fiecare casă operau câte doi oficianţi care se schimbau între ei din jumătate în jumătate de oră. Calculatorul era la loc de cinste. Dar ...

Îmi alesesem ruta către graniţa cu Portugalia prin Madrid intenţionând să-mi întrerup călătoria în capitala Spaniei şi să vizitez Muzeul Prado, iar apoi să călătoresc mai departe spre Lisboa (Lisabona). În două ore şi jumătate nu a fost chip să conving un casier să-mi elibereze suplimentul la FIP pe ruta dorită. Când îi pomeneam de Portugalia mă trimitea la Casa Internaţională. În hol era un oficiu de relaţii cu călătorii. M-am adresat acestuia şi am avut senzaţia că m-a înţeles. M-a trimis din nou la casierul care mă pasase.

În sfârşit văzând ce i-am desenat pe hârtie, mi-a eliberat un supliment dar nu la trenul pe care-l alesesem. Pe lângă faptul că tarifele le schimba funcţie de client, mi-a găsit loc numai la un tren intercity. De unde atâta corectitudine? De unde atâta solidaritate feroviară? Şi mai ales – de unde atâtea limbi străine afişate cu majuscule deasupra caselor de bilete?!

estis disvolviĝataj sur longeco de ĉircaŭ 20 metrojn. La bilet kasoj estis profilataj laŭ internaciaj cirkulaj lingvoj kaj laŭ gravaj raŭtoj en kiuj estis forveturantaj la trajnoj. Eniro, al kasoj oni estis farata sur baze de vicbiletoj. Al ĉiu biletvendejo estis operaciantaj po du oficistoj kiuj estis ŝanĝiĝantaj inter ili je duonhoro. La komputilo estis estante al honora loko. Sed...

Mi estis elektinta la raŭto al la limo kun Portugalio, tra Madrid, intencante interrompi la veturado en la ĉefurbo de la Hispanio kaj viziti la muzeon Prado kaj poste, veturadi pli for al Lisboa (Lisabona). Ene de du horoj kaj duono mi ne havis talenton konvinki biletkasiston liberigi al mi FIP suplementon, laŭ dezirata raŭto. Kiam mi al li estis memoranta pli Portugalio li estis sendanta min al Internacia Giĉeto. Ene de la halo estis estante oficejo de rilataj kun la pasaĝeroj. Mi turnis ĉi-tiesa kaj mi havis la senton ke li komprenis min. Li sendis min denove al la kasisto kiu min estis sendanta.

Finfine, vidante li kion mi designis sur papero, li liberigis al mi suplementon, sed ne al trajno kiun mi estis elektinta. Krome ke li estis ŝanĝanta la tarifojn laŭ la kliento, li trovis por mi lokon nur al trajno Intercity. De kie tiom da honesteco? De kie tiom da fervojista solidarecon? Kaj precipe, de kie tiom da fremdaj lingvoj afiŝataj kun majuskoloj supra la bilet vendejoj?

Scanned with OKEN Scanner

Ajuns la Madrid, în gara Atocha, am aflat că trenul spre Portugalia se ia din altă gară decât cea în care tocmai ajunsesem. Era un tren de legătură spre gara Chamartin la care m-a îndrumat un românaş de vreo 17 ani care era cu mama lui. Erau arădeni şi se aflau în Spania la muncă în construcţii. Nu s-au lăudat că ar duce-o grozav.

În gara Chamartin mi-am rezervat, cu chiu cu vai, locul pentru trenul de Portugalia. „LA VAGONUL DE DORMIT"! Bravo Spania! Halal să-ţi fie!" cum ar spune cu temei conu Iancu Caragiale de-ar mai trăi. Cred că nu l-ar contrazice nici autorul lui Don Chijote de la Mancha.

Am făcut un tur de oraş cu un autocar etajat, dar cu partea superioară neacoperită. Madridul m-a încântat. Numai că după prânz, apa, ca şi răcoritoarele, se vindea doar la chioşcuri, în ciuda majestoaselor fântâni arteziene care funcţionau din plin.

Era sâmbătă. Am ajuns la Muzeul PRADO. Intrarea era 500 peso, spre deosebire de tariful de la muzeul BORNEMISZA, unde taxa era de 800 de peso.

Cineva mi-a spus că între orele 14 şi 19 la Prado intrarea e liberă. Era ora 13 şi parcul aproape. M-

Atinganta Madrid-on en la stacidomo Atocha, mi eksĉiis ke la trajno al Portugalio oni prenas el alia stacidomo ol tia en kiu mi jam estis alvenita. Estis ekzistanta trajno de kunligo al stacidomo Chamartin al kiu mi estis sendita fare de rumanulo de ĉirkaŭ 17 jarojn aĝo kiu estis estante kun lia patrino. Ili estis estantaj ĉivitanoj el Arad (Rumanio) kaj ili estis trovigĝantaj en Hispanio al laboro en konstruoj. Ili ne laŭdis sin ke ili fartus tre bone.

En la stacidomo Chamartin mi rezervis, malfacile, la lokon en la trajno al Portugalio, en la dormvagono. „BRAVE . HISPANIO!" Kiel dirus bonmotive sinioro Iancu Caragiale se li plu vivus. Mi kredas ke ne kontraŭdirus lin nek la autoro de la Don Quijote de la Mancha.

Ni faris urboturo pere de eleganta autoĉaro sed kun supera parto malkovrita. La Madrido ĉarmis min. Nur ke posttagmeze, la akvo, kiel ankaŭ la refriŝantaj trinkaĵoj, oni estis vendataj nur al kioskoj , spite al grandegaj arteziaj fontanoj kiuj estis funkciantaj plenplene.

Estis estanta sabaton. Mi atingis Muzeon Prado. La enirtasko estis kostanta 500 pesos malsimile al tarifo de la Muzeo Bornemisza, kie la takso estis de 800 peso.

Iu diris al mi ke inter 14 kaj 19 horoj al Prado, eniro estas senkosta. Estis estante la 13-an horo kaj la parko proksime. Mi restis dum

Scanned with OKEN Scanner

am odihnit timp de o oră pe o bancă. Umbra pomilor diminua zăpuşeala specifică climei estivale a Spaniei.

Apoi,timp de 5 ore, m-am întâlnit „la ei acasă"cu Goya, El Grecco, Velasquez, Picasso, Daly şi alţi maeştri ai picturii spaniole. Pe lângă ei„şi-au făcut loc"şi mulţi pictori italieni. „Ecce homo" al lui Tizzian m-a impresionat cel mai tare: un cap de om retezat, pe o tavă!

Am făcut cunoştinţă şi cu artişti pe care nu-i cunoşteam (pictori şi sculptori). Printre exponate am întâlnit şi figuri de regine din Ungaria. Am încercat un sentiment de frustrare la gândul că nu am găsit nici măcar o operă de-a vreunui creator român. Dar am părăsit acest locaş de cultură cu sufletul încărcat de impresii pozitive care îmi absorbiseră toate supărările acumulate până atunci pe teritoriul Spaniei.

Un autocar descoperit m-a lăsat la gara Chamartin de unde urma să călătoresc spre Portugalia. Casiera şi şoferul au fost foarte amabili şi şi-au modificat traseul după dorinţa mea. Deci şi în Spania, câteodată, „mimoza înfloreşte".

Mai aveam o oră până la plecare. Mi-am reperat trenul compus numai din vagoane de dormit. Oficiantul m-a plasat într-un compartiment cu un singur pat.

unu horo sur benko. La ombro de la arboj estis diminuanta la varmego specifa al somera klimato de la Hispanio.

Poste, dum 5 horojn mi renkontiĝis ***ĉe ili hejme*** *kun Goja, El Grecco, Velasquez, Picasso, Daly kaj aliaj mastroj de la hispana pentrarto. Apud ili "faris lokon" ankaŭ multaj pentristoj italaj.* ***Ecce homo*** *de Tizzian impresis min la plej multe: kapo de homo trančita sur pleto!.*

Mi "faris konato" ankaŭ kun artistoj kiujn mi ne estis konantaj (pentristoj kaj skuptistoj). Inter eksponatajoj mi rekontiĝis ankaŭ figuroj de reĝinoj el Hungario. Mi serĉis senton de frustracio al penso ke mi ne trovis nek almenaŭ verkon de iu ajn rumana kreinto. Sed mi forlasis ĉi-tian kultura lokejo kun la amo ŝarĝita de pozitivaj impresoj kiuj estis absorbintaj de mi ĉiujn ĉagrenoj akumulantaj ĝis tiam sur la teritorio de Hispanio.

Aŭtoĉaro malkovrita lasis min al stacidomo Chamartin de kie mi estis sekvanta veturi al Portugalio. La kasistino kaj la ŝoforo estis tre afablaj kaj modifigis ilian traceon laŭ mia deziro. Do, ankaŭ en Hispanio, iafoje "la mimozo floras".

Mi estis havante unu horon ĝis al forverturo. Mi trafis la trajnon komponita nur el dormvagonoj. La oficianto lokiĝis mim en kompartimento kun nun unu lito. Tio estis

Scanned with OKEN Scanner

Asta îmi convenea, deşi era lângă grupul sanitar. Mi-a ridicat paşaportul şi mi-a arătat cum să încui şi cum să descui uşa compartimentului.

După o masă dietetică şi o baie m-am culcat. Aproape de destinaţie, însoţitorul de vagon m-a trezit şi m-a condus la vagonul restaurant pentru a lua micul dejun. Mi-a restituit şi paşaportul cu toată politeţea. Acest oficiant vorbea bine franţuzeşte şi avea maniere, ceea ce m-a făcut să-mi schimb părerile negative inspirate de unii spanioli.

Gara din Lisboa, în dimineaţa de 16.07.2000 ora 7^{30} (locală). Surpriză: doamna inginer Rodica Giuhat cu prietena sa Mariana Bradler, coborând din acelaşi tren. Aveau un caiet cu o seamă de informaţii utile: despre negocierea cu proprietarii de hotel, despre obiectivele turistice importante etc.

Casierul de serviciu ne-a dat toate informaţiile cerute, mi-a schimbat valuta şi mi-a eliberat suplimentul la FIP până la Barcelona, în mai puţin de 10 minute. Bucuria mea a fost că tichetul de întoarcere m-a costat mai puţin cu circa 1000 de peso decât cel plătit în Spania pentru a veni în Portugalia, în condiţii similare.

Prietena doamnei Giuhat vorbea fluent germana şi engleza. Intrase deja în tratative cu un hotelier.

konvenanta al mi kvankam estis estante apud la sanitara grupo. Li retenis la pasporton kaj li montris al mi kiel ŝlosu kaj malŝlosu la pordon de la kompartimenton.

Post dieta manĝo kaj bano mi ekdormis. Proksime al destino, la akompananto de la dormvagono vekiĝis min kaj akompanis al restoracivagono pro preni la matenmanĝo. Li redonis al mi la pasporton plengentile. Ci-tia oficanto estis bone parolanta francan lingvon kaj havis bonajn manierojn, tio kio determinis min ŝanĝi negativajn opiniojn inspirataj fare de iuj hispanuloj.

La stacidomo el Lisboa frumatene (je la7,loka horo) 16.07.2000. Surprizo: la fraŭlino inĝ. Rodica Giuhat kune kun sia amikino Mariana Bradler, estis discenditaj el la saman trajnon. Ili estis havante kajeron kun aro de utilaj informoj: pri la traktado kun la hotelposedantoj, pri la grave turismaj vidindaĵoj k.t.p.

La ĝiĉetkasisto deĵora donis al mi ĉiujn petatajn informojn, ŝanĝis al mi la valuton kaj liberigis al mi FIP suplementon ĝis Barcelono-Hispanio, en malplimulte ol dek minutojn. La granda ĝojo estis ke la reenbileton kostis min malplimulte kun ĉirkaŭ 1000 peso ol tiu pagita en Hispanio pro alveni en Portugalio, en similaj kondiĉoj.

La amikino de la fraŭlino Giuhat estis flue parolanta la germanan kaj anglan lingvon ; ŝi estis

Tariful negociat era de 4000 de escudo pe noapte, de persoană. Ne-a îmbarcat într-o dubiță TV (Tudor Vladimirescu), cam uzată și ne-a transportat la stabilimentul lui, aflat pe o stradă de coastă. Se numea Hotel Evanghelista. Soția lui s-a ocupat de cazare. Eu am fost plasat într-o cameră cu 5 paturi, dar eram singurul pasager cazat acolo. Pe lângă cele 5 paturi și un cuier, singura piesă care completa mobilierul era o masă neacoperită cu față de masă. Din dotarea standard lipseau cana de apă și paharele. Paharele mele din geamantan, chiar dacă erau din masă plastică, mi-au fost de mare folos aici.

Grupul sanitar era comun dar avea și duș cu apă caldă și rece. Etajul unde mă aflam mai avea trei încăperi ocupate de un grupuleț de tineri englezi. După circa o oră de așteptare am reușit și eu să fac un duș. La ora 10 trebuia să mă întâlnesc cu însoțitoarele mele pentru a „explora" centrul capitalei portugheze.

Strada pe care se afla strâmtul dar înaltul nostru hotel Evanghelista, pavată cu piatră cubică, precum majoritatea străzilor de coastă din Lisboa, debușa în piața Marques de Pombal.

eniranta en la traktatan tarifon kun hotelisto. La traktatan tarifon estis estanta de 4000 eskudos pro nokto, pro persono. Li subordigis nin en microbuso TV proksimume uzata kaj transportis nin al lia establo troviĝanta sur borda strato. Oni estis nomiĝanta Hotel ***Evanghelista****. Lia edzino priokupiĝis de nia tranoktadlokiĝo. Mi estis lokiĝata en ĉambro kvinlita, sed estis estanta la sola pasaĝero tie lasita. Krom tiu kvin litoj kaj unu vesthoko, la sola meblapeco kiu estis kompletanta la meblaro estis estanta tablon malkovrita pere de tablotuko. El la kutima dato oni estis mankanta la kruĉon kun akvo kaj la akvoglasojn. Miaj glasoj el mankofro, eĉ ili estis el plastmaterio, estis al mi grandutile, ĉi-tie.*

La sanitara grupo estis estante komuna, sed estis havante ankaŭ duŝon kun varma kaj malvarma akvo.La etaĝo en kiu mi estis troviĝanta pluhavis tri ĉambroj okupitaj fare de grupeto de anglaj junuloj. Post ĉirkau unu horon atendo ankaŭ mi sukcesis fari duŝon.Al 10 horo mi estis devigata renkontiĝi miajn koleginojn pro esplori la centron de la ĉefurbo de la Portugalio.

La strato sur kio oni estis troviĝanta nian mallarĝan sed altan hotelon Evangelista, pavimata pere de kubaj stonoj, simile ankaŭ al la plimulto de la klinaj stratoj el Lisboa estis kondukantaj al la Placo Marques de Pombal.

Scanned with OKEN Scanner

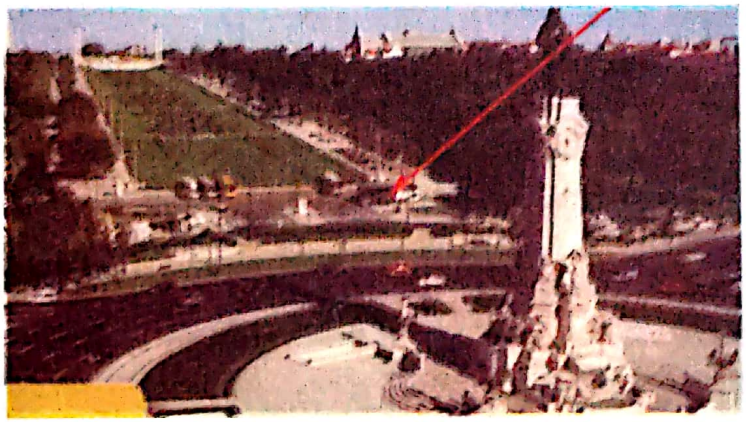

Foto. IV.8.7. Piaţa Marques de Pombal. Din această piaţă, organizatorii de turism îşi trimiteau autocarele cu turişti către principalele obiective demne de vizitat, atât în capitală cât şi în împrejurimi. Dornici de a vedea cât mai multe lucruri interesante într-un timp scurt, am urcat şi noi treptele de pe coasta din spatele monumentului. Din loc în loc ţâşnitorile cu apă bună, care funcţionau non stop şi nu după vreun orar spaniol, atenuau oboseala celora care doreau să parcurgă acest traseu. De pe creastă am putut admira panorama unei mari părţi a oraşului, inclusiv versantul opus celui escaladat de noi. De aici am putut repera cele mai multe dintre punctele de atracţie pe care urma să le vizităm

La Placo Markes de Pombal. El ĉi-tia placo, la turismorganizantoj estis sendantaj iliaj aŭtoĉaroj kun turistoj al la ĉefaj vidindaĵoj, tiel en la ĉefurbo kiel ankaŭ en la ĉirkaŭaĵo. Ni estante dezirantaj vidi kiom da multeble aferoĵn interesaj, en tempe kiel kurta eblas, supreniris ankaŭ ni la ŝtupoj sur la klino malantaŭ de la monumento. De loko al loko la artezaj fontanoj kun bonakvo, kiu estis funkciantaj "non stop" (senĉese) kaj ne laŭ iuj hispana horaro, estis malgravigantaj la lacegon de tiuj kiuj estis dezirantaj trapasi ĉi-tiun traceon. De sur kresto mi povis admiri la panoramo de iu granda parto de la urbo, inklusive la kliniĝo kontraŭa de tiu eskaladata de ni. De ĉi-tie ni povis bonevidi trovante la plej multaj el la punktoj altiraj kiujn ni estis sekvantaj viziti

La coborâre am sesizat că sub aceea coastă se încheia amenajarea unei parcări subterane pentru autoturisme, aşa cum văzusem cu altă ocazie la Luxemburg.

Mânăstirea Jeronimos, Modernul Centru Cultural, Turnul Belem inclus în lista monumentelor culturii mondiale (1469-1521), Monumentul închinat în 1960 **descoperitorilor unei lumi pentru lume**, Castelul Sao Jorge, muzeul Antoniano şi principalele pieţe şi artere de centru au fost obiective importante pe care le-am vizitat apelând rar la mijloacele de transport în comun.

Certamente, Lisboa este un oraş al culorilor puse în valoare de oameni pentru înfrumuseţarea vieţii lor, la fel de complexă ca pretutindeni. Portughezii se dovedesc a nu se fi împăcat cu monotonia. Ei şi-

Al subeniro ni observis ke sub tia kliniĝo jam oni estis finiganta la konstruon de iu parkejo subtera por aŭtomobiloj, tiel kiel ni estis vidantaj alia okazo en Luksenburgo.

La monahejo Jeronimos, la Moderna Kultura Centro, La turo Belem inkluzivita en la listo de la monda kulturo (1469-1521), la monumento dediĉita en 1960 al "la malkovraĵoj" de iu mondo por mondo, la Kastelo Sao Jorge, la muzeo Antoniano kaj la ĉefoj placoj kaj arteroj de centro estis la gravaj objektivoj kiujn ni vizitis turnante malofte al la transport rimedoj komune.

Certe, Lisboa estas urbo de la koloroj metitaj en valoro fare de homoj pro la beligo de ilia vivo, simile kompleksa kiel ĉie. La portugaloj pruvas sin non esti trankvilataj (kontentaj) kun la

Scanned with OKEN Scanner

Foto. IV.8.7. Piața Marques de Pombal. Din această piață, organizatorii de turism își trimiteau autocarele cu turiști către principalele obiective demne de vizitat, atât în capitală cât și în împrejurimi. Dornici de a vedea cât mai multe lucruri interesante într-un timp scurt, am urcat și noi treptele de pe coasta din spatele monumentului. Din loc în loc țâșnitorile cu apă bună, care funcționau non stop și nu după vreun orar spaniol, atenuau oboseala celora care doreau să parcurgă acest traseu. De pe creastă am putut admira panorama unei mari părți a orașului, inclusiv versantul opus celui escaladat de noi. De aici am putut repera cele mai multe dintre punctele de atracție pe care urma să le vizităm

La Placo Markes de Pombal. El ĉi-tia placo, la turismorganizantoj estis sendantaj iliaj aŭtoĉaroj kun turistoj al la ĉefaj vidindajoj, tiel en la ĉefurbo kiel ankaŭ en la ĉirkaŭajo. Ni estante dezirantaj vidi kiom da multeble aferojn interesaj, en tempe kiel kurta eblas, supreniris ankaŭ ni la ŝtupoj sur la klino malantaŭ de la monumento. De loko al loko la artezaj fontanoj kun bonakvo, kiu estis funkciantaj "non stop" (senĉese) kaj ne laŭ iuj hispana horaro, estis malgravigantaj la lacegon de tiuj kiuj estis dezirantaj trapasi ĉi-tiun traceon. De sur kresto mi povis admiri la panoramo de iu granda parto de la urbo, inklusive la kliniĝo kontraŭa de tiu eskaladata de ni. De ĉi-tie ni povis bonevidi trovante la plej multaj el la punktoj altiraj kiujn ni estis sekvantaj viziti

La coborâre am sesizat că sub aceea coastă se încheia amenajarea unei parcări subterane pentru autoturisme, așa cum văzusem cu altă ocazie la Luxemburg.

Mânăstirea Jeronimos, Modernul Centru Cultural, Turnul Belem inclus în lista monumentelor culturii mondiale (1469-1521), Monumentul închinat în 1960 **descoperitorilor unei lumi pentru lume**, Castelul Sao Jorge, muzeul Antoniano și principalele piețe și artere de centru au fost obiective importante pe care le-am vizitat apelând rar la mijloacele de transport în comun.

Certamente, Lisboa este un oraș al culorilor puse în valoare de oameni pentru înfrumusețarea vieții lor, la fel de complexă ca pretutindeni. Portughezii se dovedesc a nu se fi împăcat cu monotonia. Ei și-

Al subeniro ni observis ke sub tia kliniĝo jam oni estis finiganta la konstruon de iu parkejo subtera por aŭtomobiloj, tiel kiel ni estis vidantaj alia okazo en Luksenburgo.

La monahejo Jeronimos, la Moderna Kultura Centro, La turo Belem inkluzivita en la listo de la monda kulturo (1469-1521), la monumento dediĉita en 1960 al "la malkovraĵoj" de iu mondo por mondo, la Kastelo Sao Jorge, la muzeo Antoniano kaj la ĉefoj placoj kaj arteroj de centro estis la gravaj objektivoj kiujn ni vizitis turnante malofte al la transport rimedoj komune.

Certe, Lisboa estas urbo de la koloroj metitaj en valoro fare de homoj pro la beligo de ilia vivo, simile kompleksa kiel ĉie. La portugaloj pruvas sin non esti trankvilataj (kontentaj) kun la

Scanned with OKEN Scanner

au creat o istorie şi o cultură foarte specifică pe care o impun lumii întregi cu demnitate.

I-am simţit omenoşi dar nu şi umili. Cele câteva monumente şi zone vizitate în prima zi a periplului nostru vor confirma aprecierile anterioare. Fotbalul pe care-l practică luzitanii, fantezist şi uneori eficace, după opinia semnatarului acestor rânduri, defineşte la fel de bine spiritul acestui popor.

monotono. Ili kreis al sin historion kaj kulturon tre specifa, kiujn ili imponas al la tuta mondo, digne.

Mi sentis ili humanaj sed ne humilaj. Tiuj kelkaj monumentoj kaj zonoj vizitataj en unua tago de nia periplo, konfirmos antaŭajn aprezoj. La futbolo kiun la lusitanoj ĝin praktikas, fantezia kaj kelkfoje, efika, laŭ la opinio de la signataro ĉi-tiesaj vicoj, difinas same bona la spirito de ĉi-tia popolo.

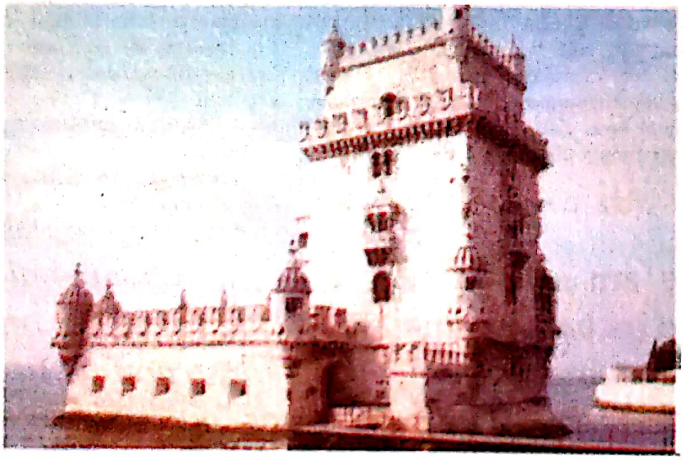

Foto nr. IV.8.8. Turnul Belem - Întregind peisajul de pe riviera râului Tejo, turnul a fost ridicat sub domnia lui Joao II (1455-1495) şi a lui Manuel I (1469-1521), cu scopul de a-i descuraja pe nordafricanii care voiau să se infiltreze în această zonă.

La Turo Belem - Kompletigante la pejsaĝon de sur riverbordo de la Tejo (legu Teho) la fortigajo estis levigata sub la regardo de Joao II (1455-1495) kaj de Manuel I (1469-1521) cele diskuraĝigi nordafrikanojn kiuj estis volantaj penetri ĉi-tian zonon.

Foto nr. IV 8.9. Mânăstirea Jeronimos. Operă arhitecturală din secolul al 16-lea, a fost ridicată sub Manuel I, în amintirea navigatorilor portughezi spre India. Mânăstirea a fost terminată sub Joao al III-lea (1502-1557) şi figurează pe lista UNESCO a clădirilor naţionale importante pentru cultura mondială

Arhitektura verko el la 16 jarcento, estis lavigata sub Manuel I. en la memoro de la portugalaj navigistoj al Hindio. La monaĥejo estis finigata sub Joao la III-a (1502-1557) kaj estas listigita en UNESCO listo de la naciaj konstruajoj gravaj por la monda kulturo.

Scanned with OKEN Scanner

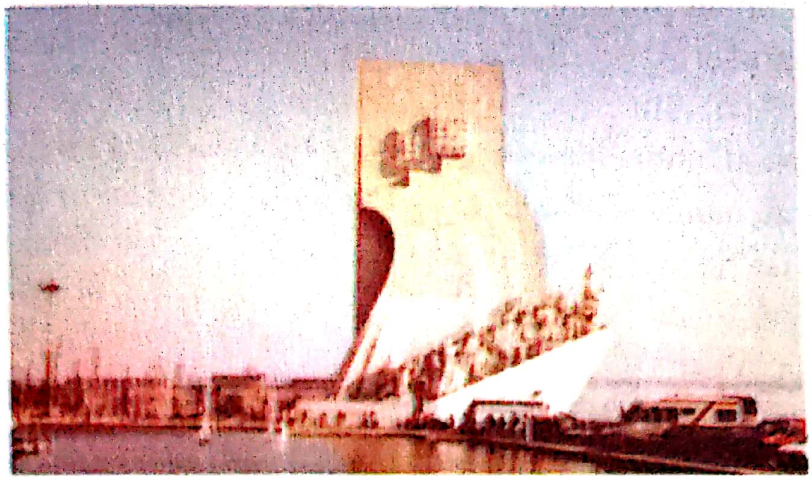

Foto nr. IV.8.10. PADRAO DOS DESCOVRIMENTOS Monumentul a fost ridicat în 1960 când s-au împlinit 500 de ani de la moartea lui Heinrich Navigatorul (1394-1460). Călătoriile de-a lungul şi de-a latul mărilor şi oceanelor au făcut din Heinrich Navigatorul o personalitate unică în lume (în echipajul lui figurau mulţi ţigani). Avenida Brasilia

LA PATRO DE LA MALKOVRISTOJ. La monumento estis levigata en 1960 kiam pasigis 500 jaroj de la morto de la Heinrich Navigisto (1394-1460). La veturadoj al longo kaj al largo de la maroj kaj oceanoj farigis el Heinrich la Navigisto , unikan persono en la mondo. En lia skipo estis listataj multajn ciganojn.

După ce am vizitat aceste monumente, nu mi-am putut reprima o reflecţie: turnul de apărare Belem în calea nordafricanilor şi cele două monumente care proslăvesc „descoperitorii" indiilor, nu cumva se constituie într-un contrast caracteristic nu numai poporului portughez? Este oare o reconfirmare a dictonului latin „Si vi pacem para belum" (Dacă vrei pace, pregăteşte-te de război). Se ştie că aceste „descoperiri" au distrus civilizaţii, culturi şi popoare.

Oprindu-ne lângă monumentul celebrului navigator, din apele râului Tejo se înalţă către noi un zvon de bucurie: nişte tineri gălăţeni făceau baie. Au ţinut să ne spună că românii care au venit în Vest ne-au făcut naţia de ruşine. Desigur, noi nu am împărtăşit punctul de vedere al efemerului nostru interlocutor.

Post nia vizito en ci-tiaj monumentoj, mi ne povis subpremi penson: defenda turo Belem, en la vojo de la nordafrikanoj kaj tiuj du monumentoj kiuj glorias "la malkovrantojn" de la Hindujoj, ĉu ne konstitutas en si mem, kiel karakteriza kontrasto, ne nur al portugala popolo? Ĉu ne estas rekonfirmon de la latina proverbo "Si vi pacem para belum?" (Se oni volas pacon oni preparu pro milito). Oni scias ke ci-tiaj "malkovroj" detruis civilizaciojn , kulturojn kaj popolojn.

Haltante ni apud la monumento de la mondfama navigisto, en la akvoj de la rivero Tejo estis leviganta al ni ĝojan brueton: iuj junuloj el Galaţi estis banantaj. Ili tenis diri al ni ke la rumanoj kiuj venis Okcidenton, faris nian nacion honti. Memkompreneble, ni ne akceptas la vidpunkton de la efemera nia kunparolanto.

Scanned with OKEN Scanner

Ne-am continuat plimbarea prin „Praca Restauradores" și „Praca de Comercio". Aici am asistat la dansul în cerc al unor copii negri în jurul unui adult de aceeași culoare care își ținea echilibrul pe catalige. Iată un spectacol generalizat în Vest, semn că nu toți oamenii au acces intelectual și material la spectacole de calitate. La întoarcerea în țară am constatat că, din acest punct de vedere, alinierea noastră se produce în ritm accelerat.

Nu am rezistat tentației de a vizita fortul Sao Jorge care, de pe înălțimea unui deal, sublinia – parcă – trăinicia cartierului modest de pe versanți.

Ni kontinuis nian promenadon tra la placo ***Restauradores*** *kaj* ***Praca do Comercio****. Ĉi-tie ni asistis al la tanco en cirklo de iuj nigraj infanoj ĉirkaŭ iu adulto, saman koloron, kiu estis tenante lian ekvilibron sur altaj bastonoj (kiel ĉe cirko). Jen spektaklo multdisvastigata en Okcidento, signo ke ne ĉiuj homoj havas intelektan kaj materian akceson, al bonkvalitaj spektakloj. Post mia reveno en la lando, mi konstatis ke el ĉi-tia vidpunkto, nia adapto oni produktas en akcela ritmo.*

Mi ne rezistis al la tento viziti la fortikaĵon Sao Jorge kiu, de sur la alteco de iu monteto, estis substrekanta, ŝajne, la daŭreco de la modesta kvartalo de sur kliniĝoj.

Foto nr. IV.8.11. Fortul Sao Jorge - Construit de romani și eliberat de sub dominația maură în 1147 de către primul rege din Portugalia, D. Alfonso Henriques, fortul constituie un punct de belvedere al unei mari părți a capitalei lusitane.

Konstruata de romanoj kaj liberigita de sub mora superregado en 1147 fare de la unua rego de la Portugalio D. Alfonso Henriques, la fortikaĵo konstituas punkto de belvido de la granda parto de la ĉefurbo lusitana.

Coborând pe una din străzile de versant, ne-a atras atenția MUZEUL ANTONIANO.

Descendante sur unu el kliniĝataj stratoj, altiris al ni la atenton la Muzeo Antoniano.

Scanned with OKEN Scanner

Foto nr. IV.8.12. Muzeul Antonian [illegible]

Aici s-a născut viitorul Sfânt Anton, căruia Biserica Catolică i-a zugrăvit icoane şi l-a făcut celebru în toată lumea sub numele de Sfântul Anton „din Padova". Iată că padoveanul era portughez din Lisboa.

Am intrat într-un butic modest pentru a cumpăra ilustrate. Micul patron văzând că nu am suficientă monedă portugheză, s-a oferit să-mi schimbe el dolarii. Cu această ocazie am învăţat o metodă ingenioasă de verificare a autenticităţii bancnotei americane. Se aşează sub o coală albă, peste care se trage o linie cu un creion de tâmplar, cu mina moale. Dacă nu apar liniuţele echidistante caracteristice, bancnota americană este falsă. Bancnota mea de 10 dolari, autentică, a fost schimbată fără comision şi – din cele 12 ilustrate cumpărate – a trebuit să achit preţul a numai 10 bucăţi.

Ĉi-tie naskiĝis la estonta sankto Anton, kies la katolika preĝejo pentrigis al li ikonoj kaj faris lin mondfama, sub la nomo de Sankta Antonio "el Padova". Jen, ke tiu, „de Padova" estis estante fakte portugalo, el Lisboa.

Ni eniris malgrandan modestan vendejon pro aĉeti bildpoŝtkardoj. La malgranda vendejposedanto vidante ke mi ne havas sufiĉan portugalan monon, ofertis sin ŝanĝi al mi la dolarojn.Ĉi okaze mi lernis inĝenian metodon de kontrolo de la aŭtentikon de la amerikna banknoto. Oni metas la banknoton sur blanka paper folio, sur kiu oni tiras linion pere de meblista krajono kun mola karbomezo. Se ne aperas ekvidistancaj minifaldojn karakteriza, la amerikana banknoto estas falsa. Mi havis fortunon. Mia banknoto de 10 dolarojn estis estanta aŭtentika; estis ŝanĝita sen komisiono kaj – el tiuj 12 bildpostkardoj aĉetatajn – mi devis pagi nur la prezo por 10 pecoj.

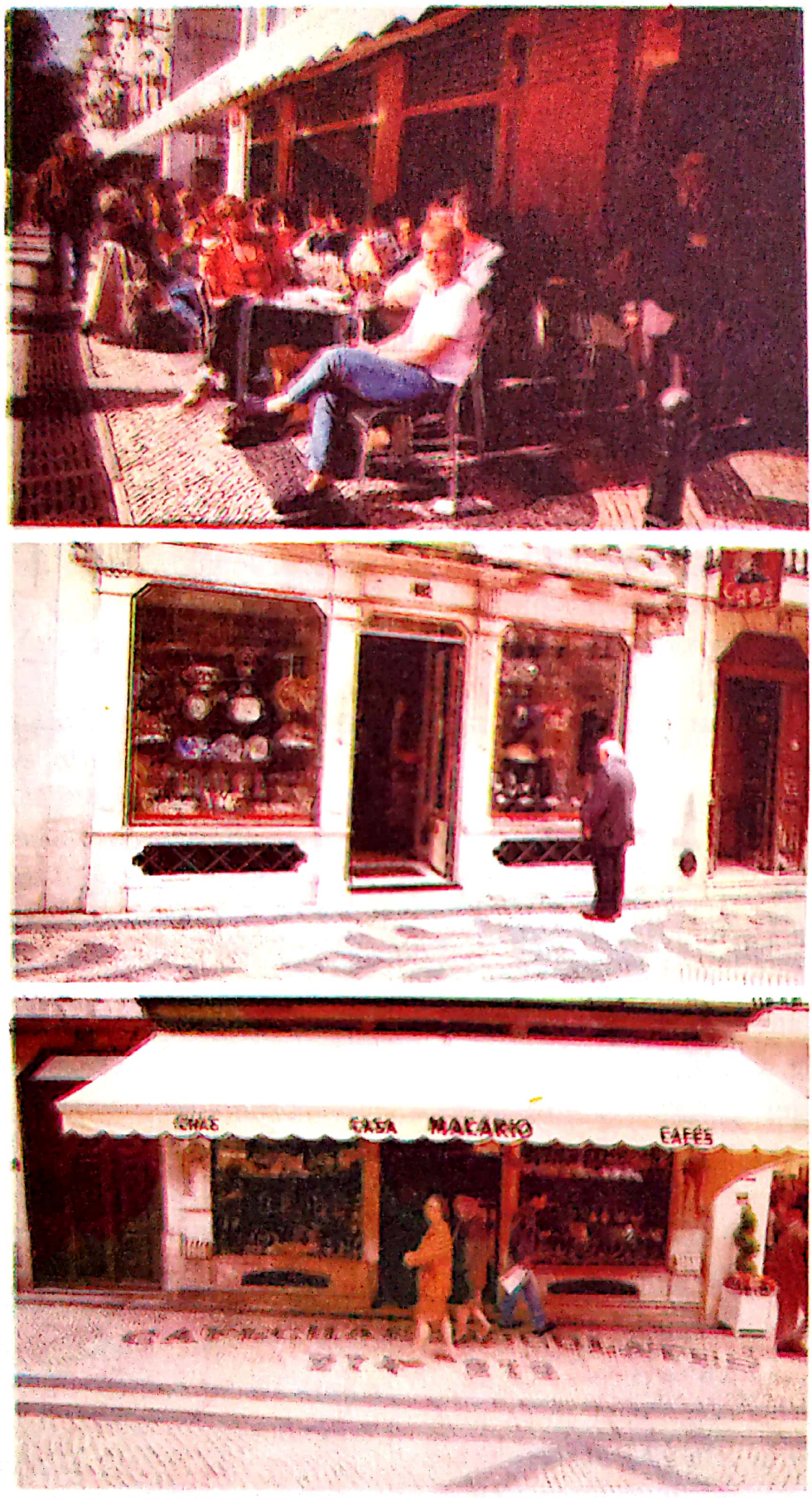

Foto nr. IV.8.13. – Esplanadele *La Esplanadoj*

Scanned with OKEN Scanner

Miezul nopții ne-a găsit în zona centrală a acestui oraș încântător. „Esplanada" definește locul unde oamenii se simt mereu bine. Viața de noapte aici este foarte perceptibilă. Pavajul din piatră cubică, de $5cm^3$, de culoare albă sau neagră, în combinație, constituie în sine o atracție. Acesta (pavajul) reprezintă una din caracteristicile capitalei lusitane. Nici o stradă astfel pavată nu avea gropi. Ce edili și ce constructori or fi având portughezii? Care o fi secretul lor?

La ora 2 după miezul nopții, frânți de oboseală, am ajuns la micul nostru hotel. Ne-am hotărât să ne trezim dimineața cât mai devreme, pentru a putea ajunge la Sintra, Cabo da Roca (Extremul Vest Continental European) și Cașcais.

17 iulie 2000, ora 9^{30} a.m.Coboboram din autobuzul care ne adusese din Praca Marques de Pombal-Lisboa, la Sintra. La coborâre ne-a întâmpinat un tânăr îmbrăcat într-o cămașă cu dungi pe fond alb, cu manșetele sumese ușor, pantaloni maron, model clasic și încălțat cu pantofi negri. Ne-a întrebat într-o engleză aproximativă dacă nu-l putem ajuta cu ceva bani. Nici un copasager nu s-a lăsat impresionat de rugămințile lui, deci nici noi.

La noktomezo troviĝis nin en la centra zono de la ĉi-tia ĉarmanta urbo. La ***Esplanado*** *difinas la lokon kie la homoj oni sentas ĉiam bone. La nokta vivo ĉi-tie estas pli perceptebla. La pavimo el kuba ŝtono, de 5 kubaj centimetroj, blanka - aŭ nigra - kolora en kombino, konstituas en si mem allogon. Ĉitiu reprezentas unu el la karakterizoj de la lusitana ĉefurbo. Nek unu strato tiel pavimata ne estis havante truojn.Kia mastrumoj kaj kia konstruistoj estas havante la portugaloj? Kia estos ilia sekreto?*

Al la dua horo post noktamezo, ni rompitaj fare de laciĝo atingis nian malgrandan hotelon. Ni decidiĝis vekiĝi nin matene kiel pli eblas, pro povi atingi Sintra, Cabo Da Roca (plej okcidenta punkto de sur europa kontinento) kaj Caŝcaiŝ.

17 de Julio 2000 la 9,30 horo a.m. Ni estis descendante el la aŭtobuso kiu estis alportinte nin el Praca Marques de Pombal - Lisboa, al SINTRA. Al descendo renkontiĝis nin junulo vestita en striata ĉemizo sur blanka fono, kun la manumoj iomete turnitaj,la pantalono bruna, klasikmodelo kaj piedvestita kun nigraj ŝuoj. Li demandis nin en proksimuma angla lingvo se ni povas helpi lin per iu mono. Nek unu el niaj kunveturantoj lasis impresita fare de liaj petoj, do ankaŭ ni.

Scanned with OKEN Scanner

Şoseaua, care ne îmbia către zona marilor palate-muzeu, ne trimitea cu gândul, prin pitorescul ei, către Valea Prahovei de la noi. Pe marginea ei dinspre deal, într-o parcare, am găsit o cişmea cu apă foarte bună şi rece. Ne-am aşezat pe parapetul care mărginea şoseaua înspre vale şi am rugat pe un turist să ne prindă cu aparatul de fotografiat într-o imagine având pe fundal palatul regal.

La ŝoseo kiu estis alloganta nin al la zono de la grandaj palacoj-muzeo, estis sendantaj nin pere de penso, ankaŭ pere de sia pitoresko, al la Valo de la Prahova ĉe nia hejme. Sur sia marĝeno al la ŝoseo, en parkejo, ni trovis fontano kun tre bonan akvon kaj malvarman.Ni sidiĝis sur la parapeto kiu estis marĝenanta la ŝoseo al la valo, kaj petis turiston foti nin pere de fotoaparato en bildo havanta kiel fono la reĝa palaco.

Foto nr. IV.8.14. De la stânga la dreapta: autorul, domnişoarele Rodica Giuhat şi Mariana Tradler

De al maldekstro al dekstro: la aŭtoro, fraŭlinoj Rodica Giuhat kaj Mariana Tradler.

După cum se vede, palatul regal lipseşte din imaginea de mai sus. De aceea, îl prezentăm mai jos, atât pentru amestecul de stiluri arhitectonice, cât mai ales pentru cele două turnuri ţuguiate, care maschează gurile de aerisire ale imensei bucătării regale.

Kiel bone oni vidas, la reĝa palaco mankas el la bildo de supren. Tial ni prezentas ĝin malsupren, tiel por la miksaĵo de arkitektonaj stiloj kiel, precipe, por tiuj arkaj dusturoj, kiuj kaŝas la aerumaj buŝoj de la grandega reĝa kuirejo.

Scanned with OKEN Scanner

Foto nr. IV.8.15. Palatul regal din SINTRA/ *Reĝa palaco el Sintra*

Am vizitat acest palat-muzeu, preferându-l altora din imediata apropiere: palatul PENA, palatul SETEAIS, cetatea maură. Am plecat cu regretul că nu am avut timp la dispoziție pentru a le putea vedea pe toate.Am vizitat totuși Palatul și grădina Monserate datând din secolul XIX. Stilul romanic amestecat cu diferite stiluri orientale, dau incintei un farmec aparte. Ne-am plimbat și ne-am odihnit în splendidul parc al palatului, care este o adevărată grădină botanică. Pe aici a trecut, cu siguranță, și Carol al II-lea al României cu Lupeasca lui.

În drumul spre autobuzul care avea să ne ducă la Cabo da Roca – extremul vest continental al Europei, am înțeles de ce Sintra a fost muza de inspirație a multor

Ni vizitis ĉi-tian palacon-muzeo, preferantaj al aliaj vidindaĵoj el senpera proksimeco: la palaco Pena, la palaco Seteais, la maŭra civito. Ni forlasis bedaŭrantaj ke ne havis sufiĉan tempon al dispono pro vidi ĉiujn. Tamen ni vizitis la palaco kaj ĝardeno Monserate kiuj daŭras el XIX jarcenton. La romanika stilo.miksita kun diversaj orientaj stiloj donas al la fortikaĵo, apartan ĉarmon. Ni promenis kaj ni ripozis en la splendora parko de la palaco, kiu estas veran botanikan ĝardenon. Ci-tien trapasis, certe, ankaŭ la dua Karlo de la Rumanio kune kun lia amatino, Lupeasca.

Sur voje al aŭtobuso, kiu havis transporti nin al Cabo da Roca – ekstrema okcidenta continenta de la Eŭropo mi komprenis kial Sintra estis inspira muzo de la multaj poetoj inter kiuj troviĝis ankaŭ By-

poeți, printre care s-a aflat și Byron și de ce a fost reședința de vară a regilor Portugaliei. În stația de autobuz l-am reperat din nou pe acel „student-cerșetor". Am luat autobuzul spre Cabo da Roca.

ron, kaj kial ĉi estis someran rezidencon de la portugalaj reĝoj. En la aŭtobusa haltejo ni troviĝis de nove tiun "studenton – almozpetantan". Ni prenis la aŭtobuson al Cabo da Roca

Foto nr. IV.8.16. 17 iulie 2000 cu certificatul de călător la Cabo da Roca. Suntem în posesia certificatului care atestă faptul că am atins Extremul vest continental al Europei (autorul și d-ra Rodica Giuhat)

Ni estas posedantoj de la Certigajo kiu atestas la fakton ke ni atingis la extremam okcidentan kontinentan punkton de la Eŭropo. La aŭtoro kaj fraulino Giuhat

La Cabo da Roca, o cruce imensă marchează importanța locului. O vegetație spontanee foarte specifică. Am remarcat o plantă târâtoare cu frunze păstăioase dispuse în V și care făcea o floare gingașă de culoare roșu-corai. Am luat și eu în geantă o tulpiniță cu rădăcini, într-un șervețel umectat (a rezistat în balconul meu din Brașov trei luni, până la primul îngheț).

După cuvenitele fotografii, ne-am grăbit la Cașcaiș. Am ajuns la ora 17^{00}.

Al la Cabo da Roca grandega kruco markas la gravecon de la loko. Spontana vegetaro tre specifa. Mi rimarkis planton rampanta kun folioj kiel ignoj (kurbiĝataj) aranĝitaj en V formo kaj kiu estis faranta flora delikata, ruĝ-koraj kolora. Ankaŭ mi prenis trunketon kun radikoj en mia mansako, en humida papertuko; ĝi rezistis en mia balkono el Brașov tri monatoj, ĝis al la unua frosto.

Post konvenaj fotadoj ni rapidigis al Cascais. Ni atingis tion al la 17 horon.

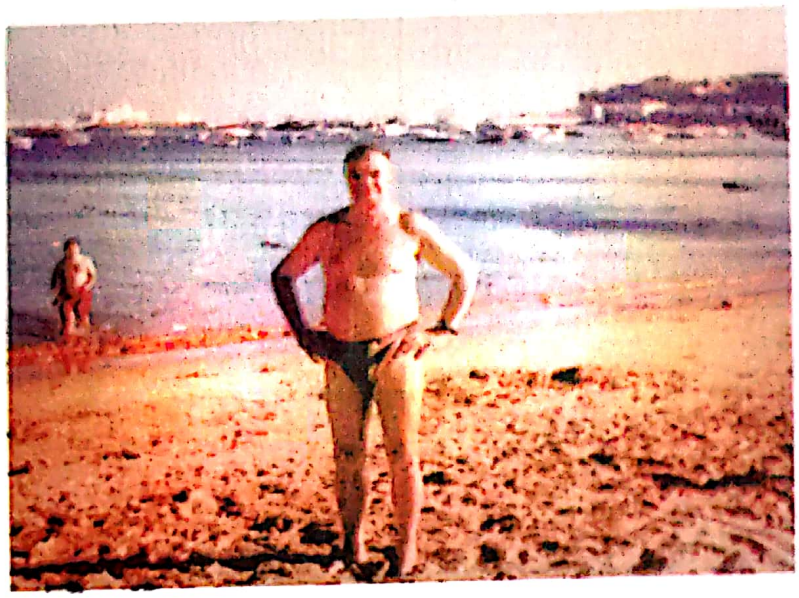

Foto nr. IV.8.17. 17 iulie 2000. Pe malul Atlanticului, la Cașcais – Portugalia - luând contact cu apa Oceanului Atlantic

Al Caŝcais prenantaj kontakton kun la akvo de la Atlantika Oceano

De la Cașcaiș am luat trenul către Lisboa. Am coborât în gara Rossio – un monument de arhitectură încă nemodernizată (anul 2000).

Ne-am grăbit spre pensiunea noastră „Evanghelista", pentru a-l ruga pe patron să ne ducă la gară în zorii zilei de 18.07.2000. La ora 22^{00} încă nu se culcase. A răspuns favorabil rugăminții noastre, așa că am putut să ne facem bagajele în liniște și să beneficiem de un somn tihnit.

În dimineața zilei de 18.07.2000 ne-am întâlnit la recepția pensiunii la ora 5^{30}, conform înțelegerii. Patronul ne-a îmbarcat în autoduba TV și ne-a transportat la gară. După ce i-am mulțumit și i-am urat rămas bun, ne-am deplasat pe peronul la care urma să gareze trenul pentru Spania. A sosit și trenul. Ne-am îmbarcat în vagoane diferite,

De al Caŝcais ni prenis la trajno al Lisboa.Ni discendis en la stacidomo Rossio – monumento de arhitekturo nemodernigata en la jaro 2000.

Ni rapidigis al nia pensiono "Evangelista" por peti la posedanton transporti nin al stacidomo frumatene en tagiĝo de la 18.07. 2000. Al la 22 horo li estis ankoraŭ nekuŝanta. Li respondis favore al nia peto, tiel ke ni povis prepari niajn pakaĵojn trankvile kaj ĝui trankvilan dormon.

Frumatene la 18.07.2000 ni renkontiĝis al la recepio de la hotelo al 5^{30}horo, laŭ nia antaŭa kompreno. La posedanto subordigis nin en sia mikrobuso kaj transportis nin al stacidomo. Post ke ni dankis al li kaj deziris al li bonan restadon,ni moviĝis sur la kajo kie estis sekvanta haltigi la trajno al Hispanio. Alvenis ankaŭ la trajno.

deoarece, spre deosebire de colegele mele, eu aveam bilet pentru clasa a II-a. Nu mă simțeam prea bine. Aveam pungi sub ochi, foarte mari, iar abdomenul mi se umflase exagerat. Înainte de a ne despărți, colegele mele și-au exprimat îngrijorarea în legătură cu sănătatea mea, pe un ton moralizator: „Cum îndrăzniți să călătoriți pe distanțe așa de mari de unul singur simțindu-vă și bolnav?". Eu, care intenționasem să vizitez și Marocul cu acel prilej – a trebuit să le dau ascultare și să mă îndrept spre patrie, pe ruta pe care îmi achitasem costurile de călătorie (1/2 din valoarea neacoperită de permisul internațional), la Agenția de Voiaj CFR din Brașov.

În compartimentul în care mă urcasem nu erau călători dornici de a intra la discuție cu mine. Am avut, deci, timp să fac bilanțul incursiunii mele în Portugalia. De regulă, primele impresii produse la contactul cu țările și orașele pe care le vizitasem, rămâneau neschimbate în conștiința mea. Orice noutate mă entuziasma, iar acest entuziasm însoțește amintirile mele mult timp după părăsirea lor.

Capitala Portugaliei nu m-a impresionat la început. Abia după ce am părăsit-o, au început să-mi inunde sufletul torentele de impresii „parfumate" și mângâietoare, ca și aburii dimineții de pe râul TEJO la vărsarea lui în Oceanul

Ni envagoniĝis diversvagone ĉar - malsimile al miaj vojaĝkoleginoj – mi estis havanta bileton por la dua klaso. Mi ne estis sentante tre bone. Mi estis havanta "saketojn" sub okuloj malkutime grandaj, kaj la abdomeno estis ŝveliganta trogrande. Antaŭ de nia disigo miaj vojaĝkoleginoj esprimis iliajn zorgojn rilate al mia sanstato, moraliga tone: "Kiel vi aŭdacas veturi sole sur tiel longaj distancoj, kiam precipe vi scias bone ke vi estas ankaŭ malsana?" Mi, kiu estis intencianta viziti ankaŭ Maroko tiuokaze, devis obei al ili kaj turni al patrujo, sur la raŭto kiun mi estis paginta pro veturado (1/2 el plenvaloro, malkovrita fare de mia FIP bileto) al Vojaĝagentejo el Braşov.

En la kompartimento en kiu mi estis eniranta ne estis pasaĝeroj dezirantaj komenci paroladon kun mi.Mi havis, do, tempon fari bilancon de la mia ekskurso en Portugalio. Kutime, la unuaj impresoj produktitaj al kontakto kun la landoj kaj la urboj kiuj mi estis vizitintaj, estis restantaj sensanĝitaj en mia konscienco. Iu novajo entuziasmis min kaj ĉi-tiu entuziasmo akompanas miaj memorajoj multan tempon post la foriro de ili.

La ĉefurbo de la Portugalio ne impresis min de komence. Apenaŭ post ke mi forlasis ĝin, komencis min inundi la amon torentoj da ***parfumitaj*** *kaj karesfarantaj impresoj, kiel la matenaj vaporoj de sur la rivero Tejo al sia verŝpunkto en la Atlantika Oceano. La aro*

Atlantic. Multitudinea contrastelor (dintre tradiţional şi modern, dintre contemporaneitate şi epocile de mult apuse, dintre diferitele tonuri de albastru şi culorile deschise ale finisajelor exterioare de pe clădiri; dintre simplitate şi opulenţă, dintre desenele sofisticate ale fierului forjat care alcătuiau balustradele balcoanelor de la clădirile construite la începutul secolului XX şi balcoanele caracteristice sfârşitului acestui secol, dintre trenul modern şi tramvaiul care urcă pe crestele colinelor capitalei luzitane) pare a nu se mai termina. Poate că noianul acestor contraste dă farmecul specific oraşului Lisboa şi altor localităţi portugheze pe care le-am vizitat. Dacă aş fi avut banii unora dintre actualii stăpâni ai turismului românesc, date fiind noile condiţii pe care le oferă Europa, în mod sigur mi-aş fi întins lanţul hotelier şi în Lisboa. Aş fi cumpărat una dintre pensiunile părăginite din zona unde se află şi „Evanghelista", aş fi modernizat-o şi aş fi rentabilizat-o aducând acolo turişti români şi trimiţând în România turişti portughezi. Dar, eu neavând aceşti bani nu-mi rămâne decât să trag acest semnal de alarmă. „Cine are ochi, să vadă, iar cine are urechi de auzit, să audă!"

Ajuns din nou în Spania, la Madrid, aceeaşi trambalare, de data aceasta din gara Chamartin în gara Atocha. Aici am avut legătura că-

de la kontrastoj (inter tradicio kaj moderno, inter la nuntempeco kaj la epokoj de multe malaperataj; inter la diversaj tonoj de la bluo kaj la lumigemaj koloroj de la eksteraj finigaĵoj de sur konstruaĵoj, inter simpleco kaj riĉabundo; inter la komplikaj designaĵoj de la forĝita fero kiuj estis komponantaj la balustradoj de la konstruaĵbalkonoj faritaj al komenco de la XX-a kaj la betonoj karakterizaj al la fino de ĉi-tia jarcento; inter la moderna trajno kaj la tramo kiu suprenriras sur la klinigoj de la lusitana ĉefurbo), ŝajnas ne plu finigi. Verŝajne ke la arego de ĉi-tiaj kontrastoj donas de ĉarmo specifa al la urbo Lisboa kaj al la aliaj portugalaj lokoj kiujn ni vizitis. Se mi havus la monon de iuj nunaj posedantoj de la rumana turismo, donataj estante la novajn kondiĉojn kiujn ofertas la Eŭropo, certe mi estus etendante la ĉeno de miaj hoteloj ankaŭ en Lisboa. Mi estus aĉetanta unu en la gastejoj ruinataj el la zono kie troviĝas ankaŭ ***Evangelista,*** *mi estus ĝin modernigante kaj mi estus ĝin mondonanta , alportante tien rumanaj turistoj, kaj sendante Rumanion portugalaj turistoj. Sed mi nehavante ĉi-tian monon ne restas al mi ion ol tiri ĉi-tian malsignifan alarman signalon. "Kiu havas okuloj (li) vidu, kaj kiu havas oreloj aŭdaj, aŭdu!"*

Atingante de nove en Hispanio, Madridon mi devis fari la saman translokiĝon el la stacidomo Chamartin, en la stacidomo Atocha.

re Barcelona, relativ repede. Teroriştii încă nu apăruseră.

La Barcelona am ajuns în 18.07.2000 seara. Am făcut un tur de oraş şi mi-am cumpărat ilustrate pe care le-am şi expediat în ţară, în speranţa că vor ajunge înaintea mea. Către Italia aveam tren a doua zi dimineaţa. La ora 22 gara s-a închis pentru curăţenie. La hotelul din incinta gării tariful pentru o noapte de cazare era de 117 dolari americani. Eram atât de obosit încât foarte greu m-am hotărât să nu-i plătesc, deşi mai aveam doar 125 dolari. Un grup de tineri englezi şi altul de cehi au refuzat şi ei să se cazeze la acelaşi tarif. La cererea mea, grupul ceh m-a acceptat în compania lui. Afară era foarte cald. Ne-am întins pe caldarâmul din faţa gării. Tinerii nu au dormit toată noaptea, în schimb au avut grijă de mine, poate chiar fără să-şi dea seama. În timp ce ei aveau mereu ce să-şi povestească, tinereţea animându-i, somnul a pus stăpânire pe mine, foarte repede. A doua zi, la ora 5 dimineaţa, s-a deschis iar sala de aşteptare pentru călători. Ne-am mutat şi noi înăuntru.

La ora 7 a.m sosi trenul către Port Bou. De acolo urma să iau un alt tren către Italia. În vagonul în care am urcat am adormit din nou. Somnul mi-a fost întrerupt de nişte voci, feminine şi masculine, care se modulau în limba română. M-

Ci-tie, mi havis kunlingon al Barcelona relative rapide. La teroristoj estis ankoraŭ ne aperantoj.

Al Barcelona ni alvenis vespere la 18.07.2000. Mi faris urbrondon kaj aĉetis la bildkartojn kiujn mi sendis landon esperante ke ili alvenos antaŭ mi. Al Italio mi estis havante trajnon sekvontan tagon , matene. Je la 22 horo la stacidomo fermiĝis pro esti purigata. Al la hotelo el stacidomo la tarifo por unua nokto tranokti estis estanta 117 amerikanaj dolarojn. Mi estis tiom lacega kiom tre malfacile mi decidis ne pagi ilin, kvankam mi estis havante nur 125 dolarojn. Grupo de anglaj junuloj kaj alia ĉeha refuzis ankaŭ ili tranokti tiam tarifon. Al mia peto de ĉeha grupo akceptis min en ĝi. Ekstere estis estanta tre varma. Ni etendis nin sur la tero antaŭ stacidomo. La junuloj ne dormis tutan nokton, ŝange ili prizorgis min, verŝajne sen esti konsciaj pri tio. Dume ili havis ĉiam kion rakontiĝi, la juneco animante ilin. La dormo metis regnado min, tre rapide. La sekvontan tagon je la 5 horo matene oni malfermis de nove la atendejo por vojaĝantoj. Ni translokiĝis ankaŭ ni interne.

Je la 7 horo estis alvenanta la trajno al Port-Bou. De tie mi sekvis preni alia trajno, al Italio. En la vagono en kiu mi supreniris mi ekdormis denove. La dormo estis interrompata fare de iuj, virinaj kaj viraj voĉoj, kiuj estis modulataj rumanlingve. Mi ĝojiĝis, preci-

am bucurat, mai ales pentru faptul că bărbații vorbeau despre Dobre Alexandru, fost director general al Intreprinderii de Construcții Căi Ferate Brașov, iar după 1989 o perioadă a îndeplinit funcția de Ministru al Transporturilor. Cum o lungă perioadă colaborasem cu el, voiam să aflu ce traiectorie a urmat după ce nu a mai îndeplinit funcția de ministru. Întrebându-l pe cel ce îi rostise numele, cu toată politețea, acesta, ca și însoțitorii lui se făceau că nu înțeleg românește. Au amuțit și soțiile lor care sporovăiau până atunci pe o banchetă alăturată. Mi-am prezentat scuzele și m-am retras pe locul meu căutând să-mi alung dezamăgirea cu niște integrame pe care încercasem să le dezleg. Cel care se făcea că nu înțelege limba română, a parcurs vagonul în lung, pentru ca la întoarcere să mă poată studia. N-a avut bunul simț de a încerca să-și repare lipsa de bună cuviință.

Coborând în gara Port-Bou, m-am grăbit să-mi iau o cafea. Aceasta m-a remontat întrucâtva, dar cu acele pungi sub ochi cred că aveam o înfățișare ciudată.

Un individ cu îmbrăcămintea ponosită și cu barba nerasă de 2-3 zile, mi se adresă în franțuzește întrebându-mă dacă mă droghez. I-am arătat ceașca de cafea pe care tocmai o golisem. Apoi, i-am

pe, pro la fakto ke la viroj estis parolantaj pri Dobre Alexandru, eksĝenerala direktoro de la Entrepreno de Konstruoj de Fervojo Braşov, kaj post 1989, periodon li plenumis la funkcio de ministro de la transportoj. Kiel mi estis kunlaboranta kun li longan periodon, mi estis volanta ekscii kion trajektorion li sekvis, post la forlaso de ministra funkcio. Mi demandis, tute ĝentila, tiun kiu diris lian nomon, pri tio, sed ĉi-tiu same kiel la liaj akompanantaj estis simulantaj ke ili ne komprenas rumanan lingvon. Silentigis kiel mutaj ankaŭ iliaj edzinoj kiuj estis babilintaj ĝis tiam, sur najbara banketo. Mi prezentis miajn skuzojn kaj mi retiris min al mia loko, serĉante forpeli de mi la maliluziigo, pere de integramoj kiujn mi estis serĉanta solvigi. Tiu kiu estis simulanta ke ne komprenas rumanan lingvon trairis la vagonon longe pro studadi min al reveno. Li ne havis la bonsenton serĉi repari al si la mankon de bona kunporto.

Descendante en la stacidomo Port Bou, mi rapidis preni kafon. Ĉi-tia revivigis min iamezuro, sed kun tiaj saketoj sub okuloj mi kredas ke mi estis havanta strangan aspekton.

Individuo kun vestaĵo uzata kaj olda , kaj kun barbo nerazita dum 2-3 tagojn, turnis al mi en franca lingvo demandante min se mi drogiĝas min. Mi montris al kafe taso kiun mi jus estis malpleniginte. Poste, mi eksplikis al li sian lingve

Scanned with OKEN Scanner

explicat pe limba lui că sunt foarte obosit şi bolnav, că vin de la Lisboa şi mă repatriez în România. M-a lăsat în pace. Curând a tras la peron şi trenul pentru Italia. Deşi trecea prin Mont-Pelier, puţin mai la nord faţă de ruta indicată pe biletul meu, am riscat. Voiam să ajung cât mai repede acasă.

Însoţitoarea vagonului în care mă urcasem m-a condus către un loc liber. Alături se afla un călător pe care l-am salutat în româneşte. „Cum de aţi ghicit că sunt român?", mă întrebă el. „Noi, românii ne recunoaştem după înfăţişare", i-am replicat eu. Din discuţie a rezultat că fusese mecanic de locomotivă la Depoul Galaţi, proaspăt pensionat şi că a fost în Spania în căutare de lucru. Avea 56 de ani şi din pensie nu-şi putea întreţine familia. Avea o fată în Italia, la muncă. Spera ca în Italia să aibă mai mult noroc decât în Spania. Între timp conductorul francez ne-a cerut legitimaţiile de călătorie. A observat că m-am abătut de la rută. L-am întrebat dacă mă amendează. „Da, după ce treceţi de Ventimillia", fu răspunsul conductorului mucalit. „Vive la France!", i-a răspuns Amariţei – căci aşa se numea ex-mecanicul de la Galaţi. Conductorul părea încântat de această reacţie, aşa că ne-a lăsat în pace. Gestul lui mi-a zdruncinat părerea

ke mi estas tre laca kaj malsana,ke mi venas de al Lisboa kaj mi reenveturas en mia patrujo , Rumanio. Li lasis min en paco. Baldaŭ alvenis al kajo ankaŭ la trajno por Italio. Kvankam ĝi estis trapasante tra Mont-Pelier, iomete pli norde al la raŭto indikata sur mia bileto, mi riskis. Mi estis volanta alveni kiel eble rapide heimen.

La akompanantino de la vagono en kiu mi estis supreniranta, akompanis min al libera loko. Apude oni troviĝis vojaĝanto kiun mi salutis rumanlingve. „Kiel vi divenis ke mi estas rumano?" estis li demandanta min. „Ni, rumanoj, rekoniĝas nin laŭ aspekto", replikis mi. El diskuto rezultis ke li estis estinta lokomotivestro al Lokomotiv Deponejo Galaţi, freŝa emeritulo kaj ke li estis en Hispanio serĉanta laboron. Li estis estante 56 jaraĝa kaj el pensio li ne estis povanta elteni sian familion. Li estis havanta filinon en Italio pro labori tien. Li estis esperanta ke en Italio li povus havi pli multan fortunon ol en Hispanio. Intertempe, la franca kontrolisto demandis al ni vojaĝlegitimilojn. Li observis ke ni abatis de al nia raŭto. Mi demandis lin se li monpunos nin.„Jes, post kiam vi traspasos de Ventimilia", estis la respondo de la silentula kontrolisto. „Vive la France!" respondis al li Amariţei – ĉar tiel estis nomita la pensionita lokomotivestro el Galaţi. La kontrolisto estis ŝajnanta ĉarmata fare de ĉitia reago - tiel ke li lasis nin en

Scanned with OKEN Scanner

nefavorabilă pe care mi-o produseseră alți francezi (de pildă, unul care refuzase să se uite și la bagajele mele în cazul în care adormeam în sala de așteptare de la Barcelona și ținuse să-mi spună că franțuzeasca mea nu este prea corectă. Nu apreciase intenția mea de a comunica și „sărea" peste incapacitatea lui de a se exprima în altă limbă).

Se lăsase seara când trenul nostru ne trecea pe teritoriul Italiei. Ne răzbise foamea. Mai aveam câteva conserve de pateu de ficat, caș afumat și pâine. L-am servit și pe compatriotul meu, care a acceptat oferta mea cu plăcere.

A urmat controlul legitimațiilor de călătorie. Doi civili trecură prin compartimentul nostru, însoțind un tânăr înalt, bine îmbrăcat, pe care îl acuzau că se droghează. Tânărul se apăra cum putea dar trebuia să-i urmeze pe cei doi. Unul dintre ei mă privi bănuitor și pe mine, dar celălalt l-a temperat.

Am ajuns la Milano. La biroul de informații mi s-a spus că peste o oră am tren către România, dar că trebuia să-l schimb în Parma. Mi-am luat rămas bun de la Amariței care voia să meargă la Roma.

Era ora 22 când am coborât în gara Parma. Am vrut să mă informez asupra trenului care urma să

paco. Lia gesto frakasis mian opinion malfavora kiun estis produktita de aliaj francoj. (Ekzemple, la unu kiu rifuzis rigardi ankaŭ al miaj pakaĵoj, en la kazo kiam mi estis ekdormanta en la atendejo en Barcelona, kaj li tenis diri al mi ke mia franca lingvo ne estas tro korekta. Li ne estis aprezanta mia intenco (de) komuniki kaj „li estis saltante super" lia malkapacito esprimi en alia lingvo).

Estis lasanta la vesperon kiam nia trajno estis pasante nin sur la teritorio de la Italio. Al ni estis frapanta la malsaton. Mi estis havanta kelkajn skatolojn de hepato konservata, fumita seka fromaĝon kaj panon. Mi invitis manĝi ankaŭ mian kunpatrujulon kiu akceptis mian inviton plezure.

Oni sekvis la kontrolon de la vojaĝlegitimiloj. Du civilaj kontrolistoj estis pasantaj tra nia kupeo akompanataj de junulo alta, bone vestita, kiun ili estis akuzanta ke oni drogas (li mem). La junulo estis defendanta kiel maniere li estis povanta sed li devis sekvi la du uloj. La unu el ili estis rigardanta al mi supozeme min, sed la alia trankviligis lin.

Mi atingis Milanon. Al informaciejo al mi estis dirita ke post unu horo mi havas trajnon al Rumanio, sed ke mi devas ŝanĝi ĝin en Parma. Mi adiaŭis de Amariței kiu esti volanta viziti Romon.

Estis estanta 22 horo kiam mi discendis en la staciodomo Parma. Mi volis informiĝi pri la trajno al

Scanned with OKEN Scanner

mă ducă acasă. Un lucrător de la casele de bilete mi se adresă în limba română. Mi-a indicat un tren la 5^{30} a.m. Mi-a spus că vizitase de curând Transilvania şi că i-a plăcut. L-am întrebat dacă gara are sală de aşteptare şi dacă da, ce fel de „faună" o bântuie. Mi-a indicat locul unde se afla sala de aşteptare.

Într-o ţară considerată dezvoltată cum este Italia, am fost surprins să constat existenţa unor pauperi, care sub zdrenţe nu aveau nici măcar cămăşi (2-3), care dormeau alături de alţi călători. Mi-am găsit şi eu un loc liber şi l-am ocupat, aşezându-mi bagajele cât mai „strategic" posibil. Nu trecu un sfert de oră şi apărură carabinierii care făceau o razie de rutină. Purtându-se foarte curtenitor cu mine (nici măcar nu mi-au cerut paşaportul) şi foarte imperativ cu cei mai săraci „localnici" care se aflau în sala de aşteptare, mi-am dat seama că aceştia au fost chemaţi de casierul care îmi vorbise româneşte, ca răspuns la întrebarea mea despre „faună".

Am luat trenul care mi se indicase. Pe la ora 10 a.m trenul opri în gara Trieste. Am coborât repede realizând că nu aceasta era ruta pe care plătisem biletul. Gara avea un birou, foarte bine dotat, pentru „Asistenţa călătorului". Panicat, m-am adresat oficiantei de la acest birou. Doamna blondă mi-a

hejmo. Laborulo de al biletvendejo alparolis al mi en rumana lingvo. Li indikis al mi trajno je la 5^{30} horo a.m. Li diris al mi ke li estis vizitanta ne de longe la Transilvanio kaj ke al li ĝi plaĉis. Mi demandis lin se la stacidomo havas atendejo kaj se havas, kia „faŭno" ĝin popolas. Li indikis al mi la lokon kie troviĝas la atendejon.

En lando konsiderata civilizita, kiel estis estanta Italio, mi estis surprizita konstati la ekzisto de iu malriĉuloj kiuj sub la ĉifonaĵo ne estis havantaj nek almenaŭ ĉemizoj (2-3), kiuj estis dormantaj apud aliaj pasaĝeroj. Mi troviĝis al mi ankaŭ lokon libera kaj okupis ĝin sidiĝante kiel eble pli „strategie". Ne estis pasanta kvaron horo kaj estis aperantaj la karabinieroj kiuj estis farantaj kutiman inspekton. Ili kunportis tre amindume (ĝentile) kun mi (nek almenaŭ ili petis mian pasporton) sed tre imperativaj kun la plej malriĉoj „lokuloj" kiuj troviĝis en la atendejo, mi ekkonsciis ke ĉi-tiuj estis alvokitaj fare de kasisto kiu estis parolinte al mi rumanlingve, kaj kiel respondo al mia demando pri faŭno.

Mi prenis la trajno kiun estis indikata al mi. Je la 10 horo a.m la trajno haltiĝis en stacidomo Trieste. Mi elvagoniĝis rapide, ekkomprenante ke ne ĉi-tia estis estanta la raŭto sur kiu estis valida pagitan bileton. La stacidomo estis havanta oficon tre bone dotata pro „Asisto de la vojaĝanto". Panikata, mi adresis al oficantino

Scanned with OKEN Scanner

examinat actele şi îmi schiţă un orar al trenurilor de pe traseul indicat pe biletul meu de călătorie. Îl redau mai jos.

de ĉi-tia ofico. La blonda sinjorino ekzamenis miajn dokumentojn kaj estis skizanta horaron de la trajnoj sur mia vojaĝbileto. Mi redonas ĝin malsupren.

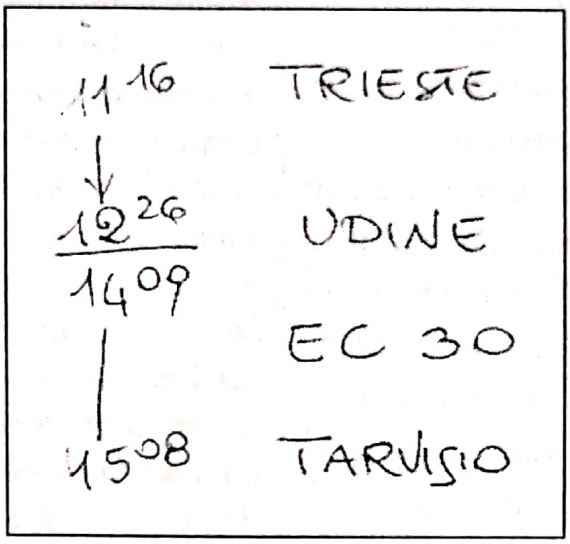

În timpul de o oră pe care am mai avut-o la dispoziţie, am parcurs câteva străduţe din jurul gării, pentru a-mi da seama că mă aflu într-un oraş dispus în amfiteatru deasupra Mării Adriatice, cu un farmec deosebit, foarte civilizat. Ştiam că bunicii mei luptaseră pentru imperiul austriac contra Italiei în această zonă şi că Iugoslavia revendica această localitate în detrimentul Italiei, cam în stilul ungurilor care vor Ardealul.

Veni şi ora 11^{16} când am luat trenul spre Udine. Conductorului i-am explicat eroarea informaţiei obţinute la Milano, i-am arătat biletul primit la Trieste şi a înţeles situaţia în care mă aflam fără a-mi

En la tempo de unu horon kiun mi havis al dispono, mi trairis kelkajn stratetoj de ĉirkaŭ stacidomo, pro ekkonscii ke mi troviĝas en urbeto aranĝita kiel en amfiteatro, super la Adria Maro, kun precipa ĉarmo kaj tre bone civilizata. Mi estis scianta ke miaj geavoj estis luktantaj por la aŭstra imperio kontraŭ Italio en ĉi-tia zono, kaj ke la Jugoslavio estis petanta postulante ĉi-tian lokon en la malavantaĝo de la Italio, tiel kiel la hungaroj postulas la Ardealo en la malavantaĝo de la Rumanio.

Estis alvenanta ankaŭ la 11,16 horon kiam mi prenis la trajnon al Udine. Al la kontrolisto mi esplikis la eraron de la informo kiu mi obtenis en Milano, mi montris la bileton ricevitan en Trieste kaj li komprenis la stato en kiu mi estis troviĝanta, sen riproĉi ion. El traj-

reproşa nimic. Din tren am putut admira pitorescul zonei pe care o străbăteam.

Oraşul Udine îmi era cunoscut încă din 1993. Îl parcursesem cu automobilul. În mai puţin de două ore sosi şi trenul Eurociti nr. 30, către Tarvisio şi Viena Sud.

În gara Neustadt din Viena, în compartimentul meu au intrat o croată şi un turc. Din discuţii am aflat că se află în Austria la lucru. Croata povesti cum i-a rămas bărbatul impotent în războiul intern abia terminat, cum a divorţat, cum a învăţat nemţeşte şi cum a decis să-şi caute fericirea departe de ţara sa. Turcul, de aceeaşi categorie socială, îi explica croatei unde se poate câştiga mai bine la Viena: la hoteluri. Au coborât din tren împreună, semn că musulmanii se pot înţelege foarte bine cu croatele şi ... invers.

În gara Viena Sud, la biroul de informaţii, mi s-a spus că spre România am un tren abia a doua zi dimineaţă, din staţia Menling! Studiind „mersul trenurilor" pus la dispoziţie, mi-am dat seama că prin gara Menling trenurile internaţionale circulă numai către Belgrad şi Bucureşti.

În incinta gării Viena Sud e şi un birt destul de asemănător cu cele de periferie din oraşele româneşti. Am luat o cafea şi mi-

no mi povis admiri la pitoreskon de la zono kiun mi estis traveturanta.

La urbo Udine estis al mi konata ankoraŭ de 1993. Mi estis tiam traveturanta pere de aŭtomobilo. En pli - malpli ol du horoj estis alvenanta ankaŭ la trajno Euro City-al Tarvisio kaj Vieno Sud.

En la stacidomo Neustadt el Vieno, en mia kupeo eniris kroatino kaj turko. El diskutoj mi eksciis ke ili troviĝas Austrion pro labori. La kroatino rakontis kiel sia edzo restis senpotenco, dum la milito interna kiu apenaŭ finiĝis, kiel ŝi divorcis, kiel ŝi lernis germanan lingvon kaj kiel ŝi decidis serĉi la feliĉon far de sia lando. La turko, sama socia kategorio, estis eksplikanta al la kroatino kie oni povas gajni pli bone en Vieno: al hoteloj. Ili elvagoniĝis kune, signo ke la muzulmanoj povas interkompreni tre bone kun la kroatinoj kaj ... inverse.

En la stacidomo Viena Sud, al informa ofico al mi estis dirita ke al Rumanio mi havas trajno ĵŭs la sekvontan tagon matene el la stacidomo Menling! Mi studanta „trajn-horaron" metita al mia dispono, mi eksciis ke el la stacidomo Menling cirkulas la internaciajn trajnojn nur al Belgrad kaj Bucureşti.

Interne de la stacidomo Viena Sud estas ankaŭ malgrandan trinkvendejon sufiĉe simila al tiuj ekzistantaj en la marĝeno de la rumanaj urboj. Mi prenis kafon kaj

Scanned with OKEN Scanner

am cerut voie să iau loc la singura masă unde mai era un scaun liber. Fiind acceptat, m-am aşezat. L-am întrebat pe comeseanul meu despre posibilitatea de a ajunge la gara Menling. Explicaţia lui era foarte relativă. Ceva de genul întâmplării unui ţăran care, căutând un W.C a dat peste un bâlbâit. Acesta reuşi să-i dea explicaţiile cerute, când solicitantul nu a mai putut profita de ele.

Văzând că un taximetrist se întreţine cu un individ faţă de care se manifesta cu deferenţă, m-am apropiat de ei şi le-am arătat că mai am 100 şilingi şi cu aceştia trebuie să ajung la gara Menling. Cel care părea şeful taximetristului mi-a zâmbit binevoitor şi mi-a spus că ajung 60 de şilingi. M-a poftit în maşină şi i-a dat dispoziţie taximetristului să mă ducă la destinaţia cerută. Era ora 23. Gara era închisă, ca şi toate localurile comerciale din incinta ei. Nu era nici o sală de aşteptare. Pe un panou, un afiş de mărimea A4 îi informa pe cei interesaţi asupra mersului trenurilor de călători către Belgrad şi Bucureşti. Era deschis doar W.C-ul public. Alături de peroane erau amplasate doar câteva bănci. Lângă linia din mijloc, pe peron, se amplasase şi o copertină sub care se puteau adăposti aproximativ 5-6 persoane în caz de intemperii. Nu era cazul. Cerul era senin. Stelele completau lumina semafoarelor din gară. Alături de mine mai aşteptau tineri

petis la permeson sidiĝi al la sola tablo kie plu estis nur unu liberan lokon. Mi estanta akceptita sidiĝis. Mi demandis la mian kunsidanton pli la ebleco atingi stacidomon Menling. Lia espliko estis estanta tre relativa. Ion de genro de la okazo al iu kamparano kiu serĉanta necesejon trovis balbutanto. La ĉi-tiu, ĝis sukcesanta doni la esplikojn petatajn, la petanto ne povis profiti ilin (de ili).

Mi vidante ke taksiisto paroladas kun individuo al kiu li montras bonkonsideron, mi alproksimiĝis de ili kaj mi montris ke mi plu havas 100 ŝilingojn kaj ke kun ĉi-tiuj mi devas atingi la stacidomon Menling. Tiu kiu estis ŝajnanta ke estas la ĉefo de la taksiisto ridetis benevolante al mi kaj diris ke sufiĉas nur 60 ŝilingojn. Li invitis min en aŭtomobilo kaj diris al taksiisto transporti min al petata celo. Estis estanta 23 horo. La stacidomo estas fermita kiel ankaŭ ĉiuj komercaj vendejoj el ĝi. Ne estis estanta nek unu atendejon. Sur panelo, afiŝon malgrandan estis informataj tiujn interesatajn pri la trajnhoraro al Beograd kaj Bucureşti. Estis malfermata nur publikan necesejon. Apud la kajoj estis kokiĝitaj nur kelkaj benkoj. Apud mezlinio, sur la kajo estis metita ankaŭ tegmenton sub kiu oni estis eblantaj ŝirmi 5-6 personaj kaze de malbona vetero. Ne estis estanta la kazon. La ĉielo estis klara. La steloj estis kompletantaj la lumo de la signaliloj el stacidomo. Apud mi es-

Scanned with OKEN Scanner

din grupul de englezi pe care-i întâlnisem şi în Spania şi Portugalia.

Şi ... Efrem.

Efrem era un croat disperat, care nu avea unde dormi. Mai dormea prin gara Menling. Venise în Viena la muncă. Voia să se confeseze cuiva, dar nu-l asculta nimeni. Tinerii englezi au avut mai multă răbdare, căci timp de 6 ore şi jumătate, în sinistra gară, nu prea aveau ce face. Bietul Efrem mi-a spus că are o soţie tânără şi o fetiţă, pentru care munceşte la un hotel. Nu câştiga atât cât să-şi permită a-şi lua o cameră cu chirie. Nu fură şi de aceea poliţia acceptă prezenţa lui în aceasta gară, prin care la trei minute trecea un tren de marfă. Vagoanele româneşti treceau cu fier vechi şi buşteni, din demolata noastră economie.

La ora 5^{30} în 20.07.2000 sosi şi trenul nostru de la München. Neam urcat. Eu am găsit loc într-un compartiment de clasa a II-a în care mai călătorea o doamnă în vârstă şi un tânăr în uniformă militară. Vorbeau româneşte. Tânărul lucra cu soldă în armata germană care îl plătea cu 2400 mărci pe lună. Tatăl lui, plecat cu două săptămâni înainte, îl aştepta în gara Sighişoara. Era sas şi plecase cu părinţii din Sighişoara cu câţiva ani în urmă. Acum voia

tis plu atendantaj la junuloj el angla grupo kiuj mi estis renkontiĝanta ankaŭ en Hispanio kaj Portugalio. Kaj ... Efrem.

Efrem estis estanta kroata malesperata kiu ne estis havanta kie dormi. Li estis pli dormanta en la stacidomo Menling. Li estis venînta en Vieno pro labori. Li estis volante sin konfesi al iu ajn, sed neniu estis aŭskultanta lin. La anglaj junuloj havis pli multan paciecon, ĉar dum 6 horojn kaj duono, en la sinistra stacidomo, ili ne tro estis havantaj kion fari . La kompatinda Efrem diris al mi ke li havas junan edzinon kaj knabinon pro kiuj li laboras al hotelo. Li ne gajnas tiom kiom permesas al li lupreni ĉambron.Li ne ŝtelas kaj pro tio, la polico akceptas lian ĉeeston en ĉitia stacidomo, tra kio, je la tri minutojn estis pasanta je un varan trajnon. La rumanaj vagonoj estis pasantaj kun olda fero kaj ŝtipoj, el nia demolita ekonomio.

Je la 5^{30} horo, en 20.06.2000 alvenis ankaŭ nia trajno el München. Ni envagoniĝis. Mi trovis lokon en dua klasa kupeo ki estis pli veturantaj oldan sinjorinon kaj junulon en milituniformo.Li estis parolantaj ruman lingve.La junulo estis laboranta kun militpago en la germana armeo kiu lin estis paganta kun 2400 germanajn markojn pro monato. Lia patro, forveturata du semajnoj antaŭe, estis atendanta lin en la stacidomo Sighişoara. Li estis estanta sakson kaj estis forveturita kun liaj gepatroj el Sig-

să inițieze o afacere cu vinuri de Târnave. L-am urmărit coborând în gara Sighișoara, unde coborâse și grupul de tineri englezi care călătorise într-un alt vagon. Doamna în vârstă, după ce coborî celălalt tovarăș de călătorie, a ținut să mi se confeseze. „Suntem germani, dar părinții și bunicii noștri au trăit în Cadrilater, care acum aparține statului bulgar. Când li s-a dat Cadrilaterul, noi am fost strămutați în Dobrogea, la Costinești. Rudele fostului meu soț s-au stabilit în R. F. G. După anul 1985 a existat o modă printre germanii din România de a emigra în R.F.G. Chemat de frații lui, și soțul meu a cerut să emigreze în Germania. Când am primit aprobarea, soțul meu s-a emoționat într-o asemenea măsură încât s-a îmbolnăvit grav. A murit în tren, în drum spre Germania, pe teritoriul Austriei. L-am înmormântat la Gratz și mi-am continuat drumul spre R.F.G unde mă așteptau rudele soțului meu.

După trei zile a trebuit să-mi caut de lucru. Mi-am găsit cu greu un loc de muncă. Din banii agonisiți i-am cumpărat un apartament cu două camere fiicei mele adoptive, pentru care nu obținusem aprobarea de emigrare. Căci noi nu am avut copii și adoptasem o fată. Ea nu a învățat prea bine și a ajuns muncitoare. Din Germania i-am tot trimis bani.

hişoara kelkajn jaron antaŭe. Nun ili estis volantaj komenci aferon kun vinoj de Târnave. Mi sekvis lin rigardanta en la stacidomo Sighişoara, kie estis elvagonanta ankaŭ la grupo de anglaj junuloj kiu estis vojaĝinta alian vagonon. La olda sinjorino, post kiam elvagonigis la alian kunvojaĝanto, tenis sin konfesi al mi: „Ni estas germanoj, sed niaj gepatroj kaj niaj avoj, vivis en Kadrilater (kvarflankaĵo), kun nun apartenas al la bulgara ŝtatoKiam al ili estis donata al Kadrilateron, ni estis translokiĝataj en Dobrogea, al Costineşti.La parencoj de mia edzo etabligis en eksa BRD.Post la jaro 1985 ekzistis modon inter germanoj el Rumanio migri al BRD. Alvokita de liaj fratoj ankaŭ mia edzo petis migri ni en Germanio. Kiam ni obtenis la aprobon, mia edzo emociis tiel ke li malsanigis danĝere. Li mortis en la trajno survoje al Germanio,sur la teritorio de la Aŭstrio. Mi entombigis lin al Graz, kaj mi kontinuis mian vojon al BRD, kie min estis atendantaj la parencoj de mia edzo.

Post tri tagojn mi devis serĉi laboron. Mi trovis malfacile laborlokon. El gajnita mono, mi aĉetis du ĉambran apartamenton al mia adoptita filino, pro kiu mi ne estis obtenata la migran aprobon. Ĉar ni ne havis infanojn kaj estis adoptantaj knabinon. Ĝi ne lernis tro bone kaj atingis simplan laborantinon. El Germanio mi plu sendis al ŝi monon.

Scanned with OKEN Scanner

Acum, când sunt bătrână, deşi am o mică pensie, mă descurc greu în Germania. Rudele soţului meu nu mă prea ajutau şi mă făceau să simt că sunt o venetică şi nu au obligaţii faţă de mine. Simt că mi se apropie sfârşitul. M-am înţeles cu fiica mea adoptivă să vin la Bucureşti şi să îmi petrec ultimele zile cu ea. Măcar să mor în ţara în care m-am născut. Nu am vorbit despre mine de faţă cu tânărul sas care mi s-a părut foarte mândru că e cetăţean german. Dar am simţit nevoia să-mi spun şi eu necazul cuiva. Păreţi un om bun. Vă rog să mă iertaţi dacă v-am plictisit".

Trenul se apropia de gara Braşov. I-am urat bătrânei doamne îndeplinirea tuturor aşteptărilor ei. I-am atras, însă, atenţia că şi în România s-au schimbat multe lucruri, inclusiv în modul de a simţi al oamenilor.

Am coborât în gara Braşov după periplul meu iberic. Am mai avut încă o săptămână din concediul legal pe 2000, aşa că m-am putut odihni. La sfârşitul acelei săptămâni, pungile de sub ochi aproape îmi dispăruseră. Soţia mea mi-a spus că nu o să-mi mai permită să călătoresc pe distanţe aşa de lungi. Ei nu-i plac călătoriile şi bolile de care suferă nici nu-i permit asemenea deplasări.

*

Nun, kiam mi estas maljuna, kvankam mi havas malgrandan pension, mi elturniĝas malfacile en Germanio. La parencoj de mia edzo ne tro estis min helpanta kaj ili faris ke mi senti min kiel maltieulino kaj ili ne havis devojn rilate al mi. Mi sentas ke al mi proksimiĝas la finon. Mi kompreniĝis kun mia adoptiva filino veni al Bucureşti kaj mi pasigi de la lastaj tagojn kun ŝi mem. Almenaŭ mi mortu en la lando en kiu mi naskiĝis. Mi ne parolis pri min en la ĉeesto de la saksona junulo kiu al mi ŝajnis tre fiera ke li estas germana civitano. Sed mi sentis la bezonon diri ankaŭ mi la malfeliĉon al iu persono. Vi ŝajnas esti bonan homon. Mi petas vin ekskuzi min se mi enuis vin".

La trajno estis proksimiĝanta al Braşova stacidomo. Mi deziris al la olda sinjorino la plenumigo de ĉiuj ŝiaj ekspektoj. Sed mi atentigis la atenton ke ankaŭ en Rumanio oni ŝanĝis multojn, inklusive la sentmaniero de la homoj.

Mi elvagonigis en stacidomo Braşov, post mia ***ibera periplo****. Mi plu havis ankoraŭ unu semajno el mia leĝa libertempon, en la jaro 2000 , tiel ke mi povis repauzi. Al la fino de tia semajno la saketoj de sub okuloj estis preskaŭ malaperantaj. Mia edzino diris al mi ke ŝi ne plu permesos al mi veturi sur distancoj tiel longaj. Al ŝi ne plaĉas la veturojn kaj la malsanoj de kiuj ŝi suferas ne plu permesas al ŝi fari similajn ekskursoj.*

*

Respectând regula pe care mi-am impus-o şi la sfârşitul acestei deplasări ar trebui să conturez câteva concluzii.

Una ar fi aceea că se adevereşte încă odată deviza esperantiştilor feroviari conform căreia „drumurile unesc ţările, iar limba internaţională uneşte popoare".

A doua se desprinde din prima. Anume că, la stadiul actual de răspândire a limbii esperanto, este necesar să mai cunoşti şi alte limbi dacă vrei să călătoreşti în străinătate, în afara cercului esperantiştilor.

Celelalte concluzii care pot interesa pe cititor, se desprind chiar din cuprinsul acestui capitol.

Ieri, în 20 iunie 2004, când hotărâsem să-mi închei relatarea despre periplul meu iberic cu fraza anterioară, echipa de fotbal a Portugaliei a învins-o pe cea a Spaniei cu 1-0 pe teren hispanic. M-am bucurat pentru portughezi din motivele pe care le găsiţi în cuprinsul acestei părţi a lucrării. Am satisfacţia că aprecierile mele anterioare nu sunt false. Sărăcia răneşte orgoliile întotdeauna. Plutocraţia mondială, mai mult sau mai puţin ocultată, ar trebui să aibă în vedere această realitate şi să ia măsuri eficace împotriva polarizării zonale şi sociale cu mijloacele moderne de care dispune în mod cert.

Dacă comparăm catedrala „Sfânta Familie" edificată la Barcelona, cu proiectul lui Gaudi,

Mi respektanta la normon kiun mi imponis al mi , ankaŭ al la fino de la ĉi-tia ekskurso mi devus skizi kelkajn konkludojn.

***Unu** estus tia ke oni verigas ankoraŭ foje la devizo de la fervojistaj esperantistoj laŭ kio "la fervojoj ligas la landojn kaj Esperanto ligas la popolojn".*

***La dua** oni dissplitas el la unua. Nome, al nuna stadio de disvastigo de la internacia lingvo, Esperanto, oni bezonas koni ankaŭ aliaj lingvoj, se vi volas traveturi eksterlande kaj ekstere de la esperantujo.*

***La aliaj** konkludoj kiuj povas interesigi leganton oni dissplitas eĉ el mem enhavo de la ĉi-tia ĉapitro.*

Hieraŭ, en 20 de Junio 2004, ki -am mi estis decidinta fermi mia rakonton pri mia ibera periplo kun la antaŭa frazo la futbola skipo de la Portugalio venkis tion de la Hispanio kun 1-0, sur hispana tereno. Mi tre ĝojiĝis pro la portugaloj el la motivoj kiujn vi trovis ilin en la enhavo de la ĉi-tia parto de la laboraĵo. Mi havas la kontenton ke miaj antaŭaj aprezoj ne estas falsaj. La malriĉeco vundas la orgojloj ĉiam. La tutmonda plutokracio, pli multe aŭ plimalmulte okultata, devus havi en vido ĉi-tia realeco kaj preni efikajn mezurojn kontraŭ la zona kaj socia polarizado pere de modernaj rimedoj kiujn ĝi havas al dispono, certe.

*Se ni komparas la katedralo **Sankta Familio** edifigata al Barcelona pere de la projekto de la*

Scanned with OKEN Scanner

(Foto nr. IV.8.19), vom realiza (şi conştientiza) cel puţin două adevăruri:

- că visul precede întotdeauna înfăptuirile aceluiaşi monument şi,
- că până în prezent, numai anumite ţări şi popoare îşi permit să stabilească un orizont în timp care va marca transformarea unui vis măreţ în realitate.

Gaudi, ni komprenos (kaj ekkonscios) almenaŭ du verojn:

- ke la revo antaŭas ĉiam la faktplenumadoj de la sama monumento, kaj,

- ke ĝis nun, nur difinitaj landoj kaj popoloj permesas al si mem etabligi orizonto da tempo kiu markos la transformo de iu revo grandega, en realeco.

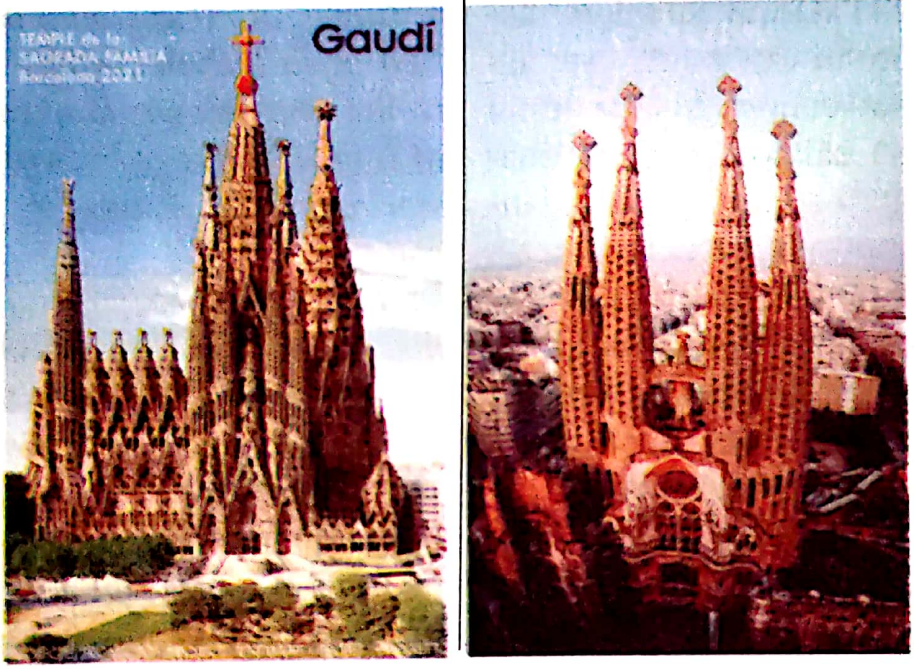

Foto nr. IV.8.19. Barcelona – Spania, Catedrala Sfânta Familie construită după proiectul lui Gaudi
Barcelono – Hispanio. Katedralo „Sankta familio" laŭ projekto de la Gaudi(dekstro)

Foto nr. IV.8.20. Barcelona – Spania, Biserica „Sfânta Maria del Mar"/
Barcelono – Hispanio La preĝejo „Sankta Maria del Mar"

Scanned with OKEN Scanner

Catedrala Santa Maria del Mar din Barcelona, este de fapt un templu maur transformat într-o biserică creştină.

Iată de ce mă contrariază faptul că unii potentaţi români şi investitori străini în România, încep prin a demola tot ce a făcut poporul român, în loc să adauge ceva la ce a fost construit cu trăinicie de acest popor.

La katedralo Santa Maria del Mar estas fakte templo maŭra transformita en kristana preĝejo.

Jen kial min estas kontraŭigata de fakto ke iuj rumanaj potenculoj kaj fremlandanaj investantoj en Rumanio, komencas per malkonstrui ĉion kion faris la rumana popolo, anstataŭ aldoni ion al kion estis konstruata daŭrige fare de ĉi-tiu popolo.

Fără nici o îndoială, Spania este una dintre ţările în care mişcarea esperantistă cunoaşte o dezvoltare remarcabilă.

Însemnele esperantiste ce ni s-au pus la dispoziţie, atestă amploarea fenomenului (vezi anexa nr. IV.8.3). Dar nu e mai puţin adevărat că această mişcare serveşte din plin interesele turistico-economice ale Spaniei. Acţiunea „culturală" la care ne-a invitat domnul Casquero cu o taxă de începere de numai 150 dolari SUA ne-a ocazionat cheltuieli pe teritoriul Spaniei de 2-3 ori mai mari. **Ceea ce ne scuteşte de alte comentarii.**

Sendube Hispanio estas unu el la landoj en kiuj la esperantista movado konas rimarkindan disvolviĝon.

La signaĵoj esperantistaj kiuj estis metitaj al nia dispono atestas la amplekson de la fenomeno (vidu la akcesoro nro. IV.8.3). Sed ne estas malpli vera ke ĉi-tia movado servas plenplene la turistaj-ekonomiaj interesoj de la Hispanio. La agado „kultura" al kiu la sinjoro Casquero invitis nin kontraŭ enskribtakso de nur 150 US dolaroj okazis al ni elspezojn sur la teritorio de la Hispanio, 2-3 oble pli grandaj. ***Tio kio indulgas aliajn komentarojn.***

Scanned with OKEN Scanner

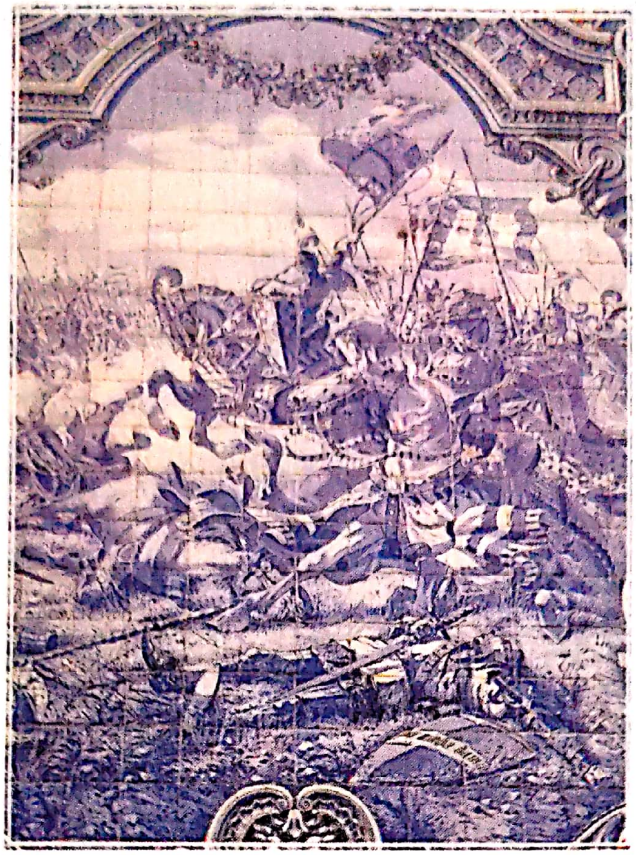

Foto nr. IV.8.21. Lisabona – Portugalia, Finisaje exterioare din ceramică reprezentând tablouri celebre

Lisboa – Portugalo. Ekstera finigajo al monumenta konstruajo, el ceramio, reprezentata celebrajn bildojn

Foto nr. IV.8.22. Veşminte populare portugheze, feminești
Fraŭlino popolaj vestajoj en Portugalio

Scanned with OKEN Scanner

Foto nr. IV.8.23. Valencia – Spania – Iulie, 2000 – Săptămâna culturii mediteraneene
Față, de la dreapta la stânga: Cosmin Marcu, Mirela Nastasie , doamna Bostan, Galați, d-na Mladin, București
Rând II.: C. Marcu, D-na Sobieschi, Corina Custură. D-na Damian, Bobeica – CFG Bue, o gălățeancă
Rând III: Mihaela Marcu, D-na Bostan. Meleacă
Rând IV: autorul, Zaharia Petre, Sobieschi junior, d-na Mladin
Participanți români la săptămâna culturii mediteraneene/
La rumanaj gepartoprenantoj al la semanjo de la mediterana kulturo, Julio 2000, Valencia, Hispanio

Scanned with OKEN Scanner

Anexa / *Akcesoro* nr. IV.8.1.

FEDERACIÓN VALENCIANA DE ESPERANTO
Avda. Peris y Valero, 96, 5º
46008 VALENCIA
Fax. + + 96 3744399

28 de abril de 2000

INVITACIÓN OFICIAL

El Comité Organizador de la "2ª MEDITERANEA KULTURA ESPERANTO SEMAJNO", y la Federación Valenciana de Esperanto, tiene el honor de invitar a asistir a dicho acto, que tendrá lugar en la Facultad de Filología de la Universidad de Valencia, los días del 10 al 15 de julio de 2000, para una estancia en nuestro país desde el 5 al 25 de julio de 2000, a los siguientes señores, miembros de la delegación rumana de ferroviarios esperantistas. Estos congresistas ya tienen realizada la reserva de alojamiento y comidas en el Centro de Enseñanzas Integradas de Cheste.

Aprovechamos esta ocasión para recomendar a los congresistas que para la tramitación del visado pertinente, acudan al consulado respectivo para la tramitación de la solicitud correspondiente. Les encarecemos que se dirijan a dicho consulado lo más pronto posible, ya que la tramitación puede durar algún tiempo.

Rogamos a las autoridades consulares españolas que tengan a bien facilitar la obtención del visado pertinente para viajara a España a estos congresistas.

Para un contacto más rápido, se pueden dirigir por fax al número + + 96 3744399. Por teléfono al + + 96 3401369, y por E-Mail a la dirección: a.casquero@retemail.es

Atentamente:

Firmado: Augusto Casquero de la Cruz. D.N.I. 5590766. Presidente de la Federación Valenciana de Esperanto, y domiciliado en Avenida Burjasot, 29, A-31, 46009 Valencia (España), teléfono + 34 96 3401369, E-Mail: a.casquero@retemail.es

Scanned with OKEN Scanner

Anexa / *Akcesoro* nr. IV.8.2.

PROGAMO

10-AN DE JULIO, LUNDO

10.00 - 13.00 Disdonado de dokumentoj
10.30 - Malfermo de la Filatela Eksposizio, kaj de Libroservo.
10.00 - Projekciado de videofilmoj
12.00- Prelego 1 : "Rumanaj Pervojistoj". S-ro Marcus
12.30 -Kantas Lucia Damian (Rumania)
17.00 - Kurso de Esperanto
19.00 - Prelego 2 : "La lingvoj de Hispanio". Augusto Casquero (Hispanio)

11AN DE JULIO, MARDO

10.00 - OFICIALA MALFERMO .Arta Prezentado.
11.00 - Ekiro por viziti la Palacon de la Marquizo de Du Akvoj, la Katedralon kaj la Lonja
11.00 - 13.00 Kurso de Esperanto
17.00 - Kurso de Esperanto
18.30 - Prelego 3 : "Internacia Studumo pri Turismo kaj Kulturo". Agniesxka Kuznik (Pollando)
18.45 - Andrzej Kosiedowski (Pollando) : Poeziajoj de Kabaredo "Verda Kato"

12AN DE JULIO, MERKREDO

10.00 - Kurso de Esperanto
12.00 - Kolokvo : "Instruado de Esperanto : Nuna situacio kaj metodoj"
13.00 - Prelefo : "Instruado de Esperanto laŭ rekta metodo". Anton Zacharias (Slovakio)
16.00 - Kurso de Esperanto
16.00 - Ekiro de la ekskurso al la Urbo de la Artoj kaj la Sciencoj, kaj al la lago Albufera, Nacia Natura Parko kaj Biorezervejo, NEPRAS ALIĜI
22.00 - Nokta vizito al la čefaj distraj lokoj de Valencio

13AN DE JULIO, JAŬDO

10.00 -12.00 Kurso de Esperanto
12.00 -Kolokvo pri la "Nuna situacio de la instruado de Esperanto en la mondo: Novaj proponoj"
13.00 -Arta Prezentado .Kantas germanoj-
16.30 -Kurso de Esperanto
18.00 -Prelego 4 : Amikaro de Bruno Grosse (Germanio)
22.0 - Libera vizito al Aboraya por gustumado de "Horchata"

14AN DE JULIO, VENDREDO

La tuta programo okazos en la vilaĝo Cheste

19.00 - Kurso de Esperanto
12.00 - Arta Prezentado
16.00 - Forto de la aŭtobuso el la kongresejo
17.00- Vizito al vinfabriko
19.00 - Arta Festivalo. Polaj grupoj, kaj hispano "SOLO"
21.00 - Manĝado de la "PAELLA"
22.00 - Reveno de la aŭtobusoj al Valencia

15AN DE JULIO, SABATO

09.00 - Ekskurso al Sagunto ALIĜOJ ĜIS MERKREDE

Anexa / *Akcesoro* nr. IV.8.3.

Însemne esperantiste spaniole / *Esperantistaj Hispaniaj Signoj*

Alte însemne ale IFEF / *Alijaj Signoj de la IFEF*

Scanned with OKEN Scanner

CAP.IV.9. PÂNĂ LA MAREA NEAGRĂ

Autorul argentinian povesteşte cum a călătorit cu trenul de la Viena (Austria), la Budapesta (Ungaria) şi despre periplul său panonic, graţie ajutorului prietenilor săi maghiari.

În cele ce urmează, noi redăm relatările sale despre periplul său prin România , cu sprijinul unor esperantişti feroviari români.

*

* *

„Călătorind cu trenul spre Est, ţelul meu de acum era să ajung în România.

Am ajuns la Braşov în data de 2o august (2000 n.n.), tocmai pentru a participa la a 1o – a Adunare anuală a AFER. Am făcut aceasta datorită amabilei invitaţii a lui Ştefan Mihai şi Sorin Porupca. Această experienţă a fost cu totul specială deoarece era primul meu contact cu ţara părinţilor mei şi - reală emoţie - să asculta vorbindu-se limba familiei mele.

La această importantă întâlnire s-au aflat, nu numai esperantişti, dar şi conducători ai societăţii naţionale feroviare, ai Ministerului Transporturilor şi reprezentanţi ai

ĈAP.IV.9. ĜIS LA NIGRA MARO

La argentina samideano rakontas pri la sia vojaĝo inter Vienon (Aaŭstrio) kaj Budapeŝton (Hungario) kaj pri la sia kurta panonian vojaĝon dank' al siaj hungaraj geamikoj.

Ni prezentas, en sekvontaj vicoj, sian kurtan vojaĝon tra Rumanio, pere de helpo de la rumanaj fervojistaj esperantistoj.

*

* *

„Vojaĝanta per trajno kaj ĉiam al la oriento, mia celo nun estis atingi Rumanion.

Al Braşov mi alvenis la 20-an de aŭgusto(2000 n.n.) ĝuste por partopreni la 10-an Jarkunvenon de REFA (Rumana Esperantista Fervojista Asocio). Ĝi efektiviĝis dank' al la afabla invito de Mihai Stefan kaj Sorin Porupca.Tiu sperto estis aparte speciala, ĉar ĝi estis mia unua kontakto la lando de miaj geavoj kaj vera emocio, ĉie, aŭskulti la lingvon de mia familio.

Ĉi tiun gravan renkontiĝon, ĉe estis ne nur esperantistoj, ankaŭ oni devas mencii pri elstaruloj de la nacia fervoja asociocio, de la Ministerio pri Transporto kaj

Scanned with OKEN Scanner

unui grup cultural feroviar din republica vecină, Moldova. Cele trei zile sărbătoreşti, prilejuite de Adunarea AFER, mi-au facilitat: contactarea delegatului UEA, Marian Constantinescu din Bucureşti şi dnei Florica Popa – secretar AER (Asociaţia Esperantiştilor din România), din Timişoara. Şi – incredibil acel moment –chiar eu am prezentat raportul privind situaţia căilor ferate din Argentina şi – bineînţeles – despre mişcarea esperantistă din ţara mea.

Din programul acestei întâlniri esperantiste nu au lipsit nici programele culturale şi nici excursiile, între care m-am bucurat de cea la Castelul Bran(al renumitului şi legendarului Dracula), cea în staţiunea montană Poiana Braşov, de prestigiosul concert de orgă de la Biserica Neagră (din Braşov n.n.) Dar nu pot să nu menţionez gustoasele bucate, băuturile licoroase şi dansul. Pentru prima oară am băut ţuică – populara băutură alcoolică din prune.

În ziua următoare eu am prezentat caseta cu **Imagini argentiniene** la sediul unui sindicat feroviar, într-o atmosferă plăcută şi de neuitat.

Apoi, a urmat o foarte interesantă experienţă la Constanţa, la Marea Neagră, mulţumită deja vechii prietene de corespondenţă (10 ani), Adina Moise , şi - de asemenea - Elenei Velişcu, acum noua mea prietenă. Ele două m-au găzduit cu gentilеţe şi de aici, mi-am

oficialaj reprezentantoj de kultura fervojista grupo de la najbara respubliko, Moldavio. La tritaga festa kunveno de REFA ankaŭ ebligis al mi: kontakti kun UEA delegito Marian Constantinescu, el Bucureşti, kaj Florica Popa - sekretariino de EAR (Esperantista Asocio en Rumanio), el Timişoara. Kaj, nekredeble ĝis tiu momento, eĉ mi prezentis raporton pri la situacio de fervojoj en Argentino kaj, kompreneble, pri la Esperantista movado en mia lando.

Kiel en ĉiuj Esperanta-renkontiĝoj, kulturaj kaj ekskursaj programeroj ne mankis, inter aliaj tiu al la kastelo Bran (de la fama kaj legenda Drakula); al la montaro Poiana Braŝov, la altvalora orgenkoncerto en la ***Nigra Preĝejo****. Sed mi ne povas forgesi mencii pri la ĉiam bongustaj manĝadoj, trinkadoj kaj dancadoj.Ĉi tie, unuafoje, mi trinkis „ţuica" (cuika)-populara alkoholaĵo el pruno.*

Sekvatage, mi prezentis la vidbendon „Argentinaj Bildoj", ĉe sidejo de fervoja sindikato, en agrabla kaj neforgesebla etoso.

Poste, sekvis tre interesaj spertoj en Konstanco, ĉe la Nigra Maro, dank' al mia jam delonge (10 jaroj), leteramikino, Adina Moise, kaj ankaŭ al Elena Velişcu, de nun mia nova amikino. Ili du ĝentile gastigis min kaj - de ĉi tie -

Scanned with OKEN Scanner

organizat întrega călătorie prin România.

Dar o zi specială a fost vizita la Piteşti, unde am găsit, nu numai mormântul bunicului meu,Petre Diaconu, dar şi pe văduvalui în ultima lui locuinţă, Vasilica Marin.

Totuşi, intenţionam să mai cunosc şi alte grupuri esperantiste şi alte regiuni din România. Aşadar, revenind în partea de Nord, am vizitat oraşele: Cluj –Napoca,Turda şi Oradea. Aici activează , foarte sârguincioşi , esperantişti ca : Zsolt Kolozsvari, Iulia Zsigmond , Claudiu Bandici , L. Bardi, Speranţa Eugenia Corâciu şi Antal Farkas. Ei m-au găzduit cu amabilitate şi m-au însoţit prin oraş. Am reţinut , în special, Biserica Unitariană din Cluj – Napoca.

În Turda am vizitat mina de sare şi în apropiere, canionul **Cheile Turzii**, adevărat monument al naturii.Timp de 7 ore am intrat în canion şi – mirarea mea a crescut – când Speranţa Corâciu m-a informat că pârâul Huşdate lupta cu stânca dură de mult timp şi – în sfârşit – a învins-o, iar acum curge liniştit dealungul văii lungi de aproape 1500 de metri.Rezultatul este că acum, la câţiva metri, pe ambele maluri, se înalţă pereţi verticali înalţi de peste 200 m. Aici orizontul pare că se micşorează.

mi organizis la tutan travojaĝon en Rumanio.

Sed speciala tago estis viziti Piteşti, kie troviĝas ne nur la tombo de mia avo, Petre Diaconu, sed ankaŭ lia lasta hejmloĝejo kaj lia vidvino, Vasilica Marin.

Tamen, mia intenco estis koni ankaŭ aliajn E-grupojn kaj regionojn en Rumanio. Do, reveninte al la norda parto , mi vizitis urbojn: Cluj-Napoca, Turda kaj Oradea. Tie agadas tre aktivaj esperantistoj, i.a: Szolt Kolozsvari, Julia Zigmond, Claudiu Bandici, L. Bardi (Dodo), Speranţa Eugenia Corâciu kaj Antal Farkas. Ili bonkore gastigis kaj afable akompanis min tra la urbo. Speciale mi memoras pri la Unitaria Preĝejo en Cluj-Napoca (Klujo).

*En Turda, mi vizitis salminejon kaj en la proksimeco, kanjonon **Cheile Turzii** (Keile Turzi), vera monumento de la naturo. Dum 7 horoj ni piediradis tra la kanjono kaj mia miro kreskis. Speranta Corâciu sciigis al mi ke rivereto Huşdate, ekde longa tempo, luktis kontraŭ malmola ŝtono kaj fine venkis ĝin kaj nun fluas silente ene de la valo laŭ longaj 1500 m. La rezulto estas ke nun ĉe nur kelkaj metroj, ambaŭflanke, vertikalaj muroj altiĝas super 200 m. La horizonto ŝajnas malgrandiĝi.*

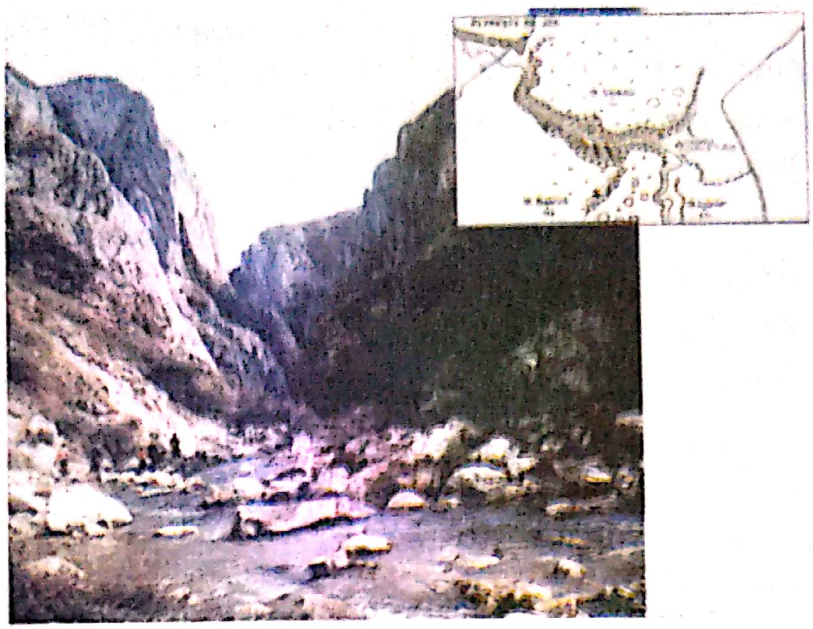

Foto nr. IV.9.1. Cheile Turzii | *La kanjono Cheile Turzii(Keile Turzi)*

Intrând aici, am întâlnit gropi la tot pasul, trepte, desene în roci şi grote. In fiecare grotă se găsesc unelte de piatră, oase de animale şi de oameni din timpuri preistorice, lilieci, vulpi, pisici sălbatice şi fluturi frumoşi.

Apoi, apar incredibile dar minunate flori, care mi-au fermecat ochii. Privind în jur ,deasupra acestui munte ,se pot vedea şi număra 12 sate.

La Oradea m-a găzduit Antal Farkas şi familia sa. El, împreună cu Atilla Makay, au reuşit să organizeze, cu deplin succes, o întâlnire improvizată la o şcoală , cu tovarăşi de idei, pentru prezentarea benzii despre Argentina.

După trei zile, de acolo, din partea nord-vestică îndepărtată,cu trenul, am parcurs aproape 800 de Km.traversând tot teritoriul României, din nou până la Constanţa, la

Irante antaŭen, ĉe ĉiu paŝo ni renkontis kavojn, ŝtupojn, disignojn en rokoj kaj grotojn. En ĉiuj kavernoj troviĝas ŝtonaj iloj, ostoj de bestoj kaj de homoj de praavaj tempoj, vespertoj, vulpoj, sovaĝaj katoj kaj belaj papilioj.

Tamen ankaŭ ŝajnas nekredebla sed ĉie mirindaj floroj ravis miajn okulojn. El la supro de tiu monto rondrigardante, eblis vidi kaj nombri 12 vilaĝojn.

En Oradea, Antal Farkas kaj familio gastigis min. Li kune kun Attila Makay improvize sed plensukcese organizis renkontiĝon de samideanoj ĉe lernejo, por prezenti la vidbendon pri Argentino.

Post tri tagoj, el ĉi tie, malproksima nord-okcidenta parto, trajne, mi veturis preskaŭ 800 km tra la tuta teritorio de Rumanio, denove al Konstanco, ĉe la Nigra

Marea Neagră, pentru a aranja ultima etapă a şederii mele în România, la rudele mele din Tulcea, oraş situat aproape de delta Dunării.

În timpul acestor zile am cunoscut multe case de rugăciune impunătoare şi aşezăminte monahale (în limba română se numesc **biserică** şi respectiv **mănăstire**)

Nu ajung cuvintele pentru a povesti emoţionantul eveniment, chiar cu participarea mea, căsătoria unor tineri în ritul ortodox, în tovărăşia prietenei mele Adina, care m-a ajutat să înţeleg şi – întrucâtva – să învăţ limba română. În ultima zi ne-am plimbat prin Bucureşti – capitala României.

Regretabil , timpul a fost limitat de faptul că la 10 septembrie eram programat să prezint , la Clubul de Esperanto din Antverpen – Belgia – din nou , banda video despre Argentina şi să o comentez chiar şi într-o manieră neprofesională.

Aşadar, am început aventura revenirii din România în Olanda.

Prima etapă, timp de 14 ore pe tren de la Bucureşti la Budapesta ; 24 de ore de şedere pentru odihnă; şi a doua etapă,de 23 de ore,cu autobuzul, până la Roterdam (…) iar, la data convenită, spre fericirea mea,am vizitat grupul esperantist **Steaua verde** din Antverpen.

Un dar cu totul neaşteptat: la 11 septembrie am fost invitat la Institutul **Narval, Wassenaar**, lângă Haga.

Acolo s-a desfăşurat un curs de

Maro, por aranĝi la lastan etapon de mia restando ĉe miaj parencoj en Tulcea, urbo situata ĉe la delto de la rivero Danubo.

Dum tiuj tagoj mi konis plurajn imponajn preĝejojn kaj monahejojn (en rumana lingvo oni diras ***biserică*** *kaj* ***mănăstire****)*

Ne sufiĉas vortoj por rakonti tiun emocian sperton, eĉ mi ĉeestis geedziĝon de familianoj laŭ ortodoksa ceremonio kun akompano de mia amikino Adina, ŝi ĉiam helpis min kompreni – kaj iomete lerni – la rumanan lingvon. Jam la lastan tagon, ni promenis tra Bucureşti, la ĉefurbo de Rumanio.

Bedaŭrinde, la tempo estis limigita, sed la 10-an de Septembro mi programiĝis la vizitado de la Esperanta Klubo el Antverpen – Belgio – por prezenti denove la videobendon pri Argentino kaj komenti ĝin, eĉ neprofesie.

Do, mi komencis la aventuro de la reveno el Rumanio en Nederlando.

La unua etapo, dum 14 horojn, en trajno, de la Bucureşti al Budapeŝto, 24 horojn ripozrestado kaj – la dua etapo de 23 horojn, pere de aŭtobuso, ĝis Roterdamo(…)kaj en la dato establito,al mia feliĉo, mi vizitis la esperantista ***Verda stelo*** *el Antverpen.*

Donaco tute neatendita:la 11 septembro mi estis invitita al Instituto ***Narval, Wasenaar****, apud Hago.*

Tie disvolviĝis Esperantan kur-

esperanto în cadrul programului **Dialoguri Indigene**.Acesta este un proiect ambiţios în Olanda, care vrea, prin instruire în esperanto şi prin tehnici moderne de comunicare, să dea organizaţiilor indigene soluţii în conlucrarea între popoarele indigene. Cu totul informal, am povestit multor americani despre fericitele mele experienţe mulţumită **esperanto** şi...sfârşit...

Regretabil şi definitiv, s-a apropiat rapid ziua reîntoarcerii şi la 17 septembrie, când vara era pe sfârşite în Europa, avionul meu mă readucea în emisfera sudică,în Argentina, unde se desprimăvăra.

Acum, în mijlocul acestor amintiri, vederi, cărţi, reviste şi broşuri, cumpărate s-au primite, cadouri, fotografii, diverselor muzici pe discuri, suveniruri despre tradiţii locale, mă străduiesc să le ordonez, pentru a le arăta tovarăşilor de idei, prietenilor, celor care vor voi să asculte povestea mea, prin intermediul **revistei realizată cu ajutorul mişcării Esperanto.**

Nicicând nu voi putea mulţumi îndeajuns vieţii, mişcării esperantiste şi prietenilor mei pentru această experienţă, care , tot restul vieţii ,va trăi în inima şi în memoria mea.

Ruben Diaconu Tcacenco''

În româneşte de Emil Crăciun.

*son kadre programo, **Indiĝenaj Dialogoj**. Ĉi-tio estas ambicia projekto en Nederlando, kiu volas, pere la instruo en Esperanto kaj pere modernaj komunikinstrumentoj, doni al indiĝenaj organizoj rimedojn en la kunlaboro inter indiĝenaj popoloj.Tute neformale, mi rakontis al multaj amerikanoj pri la miaj spertoj dank' al **Esperanto** lingvo....kaj fino...*

Bedaŭre kaj definitive, aproksimiĝis tre rapide la tago de la reveno kaj en 17 Septembro, kiam la somero apenaŭ oni estis finata en Eŭropo, mia aviadilo estis transportata de nove en la suda duonsfero, en Argentino, kie estis venata la printempo.

*Nun ,en la mezo ĉi-tiesaj memoraĵoj, bildoj, multnombraj libroj, revuoj kaj broĉuroj, aĉetitaj aŭ riĉevitaj, kiel donacoj, fotoj, diversaj muzikoj kaj tradiciaj memoraĵoj, mi strebas ordigi pro montri al miaj samideanoj, amikoj, tiuj kiuj volas aŭskulti mian rakonton pere de **la revuo realigata dank' al Esperanto** (movado n.n.)*

Neniam mi ne povas danki sufiĉe al la vivo, al la esperantista movado kaj al miaj amikoj por ĉitia sperto, kiu dum tuta resto de la vivo, vivas en miaj koro kaj memoro.

Ruben T. Diaconu Tkacenco ''

Scanned with OKEN Scanner

Foto nr. IV.9.2. Ruben Diaconu Teacenco încadrat de Adina Moise și Elena Velișcu pe peronul gării Constanța

Ruben Diakonu Teacenco inter la siaj amikinoj, Adina Moise kaj Elena Velișcu, sur la kajo de la stacidomo Constanța

* * *

În primul rând, autorul acestui volum mulțumește doamnei Adina Moise pentru faptul că i-a pus la dispoziție acest material, prea potrivit pentru partea de **Experiențe**. Acesta confirmă necesitatea de a elabora lucrarea de față, așa cum autorul i-a conceput structura și i-a intuit utilitatea.

În al doilea rând, autorului i-a prilejuit prima traducere scrisă, de o asemenea întindere, din limba esperanto în limba română.

În al treilea rând, autorul este încurajat să aducă în atenția cititorului faptul că și românii au valori inestimabile și impresionante, inclusiv în etosul lor specific.

În al patrulea rând, această „dare de seamă'' a unui argentinian despre periplul său european, con-

* * *

La unuavice, *la aŭtoro dankas al fraŭlino Adina Moise por ke ŝi donis al li tion materialon, tre konforma por parton* ***„Spertoj"*** *el ĉi-tia libro. Tio estas konfirmo de la bezono estigi ĉeestan verkon, tiel kiel li strukturis ĝin kaj li intuis sian utilecon.*

La duavice, *ĉi-tio libro okazis al aŭtoro unuan skriban tradukon, de simila amplekso el esperanta* ***lingvo en rumana lingvo.***

La triavice, *tio materialo kuraĝas la aŭtoron alporti en atento de la leganto ke ankaŭ la rumanoj havas neestimatajn kaj impresantajn valorojn, inkluzive en la ilia specifa etoso.*

Kvaravice, *ĉi-tio „raporto" de la argentinano pri la kurta eŭro-*

Scanned with OKEN Scanner

ține și un crâmpei din istoria mișcării esperantiste în mediul feroviar românesc.

În al cincilea rând, traducerea acestei narațiuni l-a convins pe autor de necesitatea îmbogățirii necontenite a dicționarelor și a adaptării lor, atât la cerințele vremurilor, cât și la cele ale persoanelor care vor să învețe a vorbi în limba internațională **Esperanto**. Fiecare om e o lume mică! Să nu uite asta autorii de dicționare,dacă se vor utili cu adevărat mișcării esperantiste!

pea vojaĝo, inkludas en ĝi ankaŭ malgrandan parton el esperantista movado en rumana fervoja medio.

***Kvinavice**, la tradukon de ĉitio rakonto konvinkis aŭtoron pri la neceson de kontinua riĉigo de la vortaroj kaj de la ĝia adapto konforme al petoj de la tempoj kaj de la personoj kiu volas lerni paroli la internacian lingvon **Esperanto**. Ĉiu homo estas malgranda mondo!. Neforgesu ĉi-tion la aŭtoroj de la vortaroj, se ili volas esti utilaj al esperantista movado!.*

Scanned with OKEN Scanner

CAP.IV.10. „AL 57-LEA CONGRES IFEF DE LA BRAŞOV - O REUŞITĂ ŞI DE NEUITAT"

„Invitat al Comitetului de Organizare al Celui de al 57 – lea Congres IFEF şi însărcinat al Asociaţiei Feroviare de Esperanto din China, am luat parte la acest Congres organizat în frumosul oraş, Braşov şi la acţiunile postcongres, în perioada 6 -18 mai (2005 nt). Aici au fost prezenţi 274 de esperantişti feroviari din 22 de ţări.

Cu prilejul Congresului am avut şansa să vizitez România, despre care ştiam puţine. Principalul meu scop a fost să învăţ de la colegii români munca de organizare pentru pregătirea Celui de al 58-lea Congres IFEF, anul viitor, la Şanhai şi – în acelaşi timp – să cunosc şi să mă împrietenesc cu conducătorii IFEF şi cu alţi feroviari din diverse ţări.

În Beijing am aşteptat viza pentru România timp de o lună. Apoi, am ales compania aeriană rusă, **Aeroflot**, faţă de companiile germană, olandeză, franceză şi turcă având tariful cel mai scăzut. Aceasta a fost prima mea călătorie în România.Ţara, oamenii, au fost prietenoşi cu mine. Când am ajuns în capitala, Bucureşti, noaptea, esperantista Rodica Giuhat, din partea Comitetului Român de Organizare, m-a întâmpinat la aeroport. Ea m-a condus direct la

ĈAP.IV.10. „NEFORGESEBLA KAJ SUKCESA 57 –A IFK EN BRASOV".

„Invitite de la Rumanio -LKK, okaze de 57-a IFK, kaj komisiite de la ĉina Fervojista Esperanto – Asocio, mi ĉeestis la kongreson okazintan en la bela urbo Braşov kaj postkongreson de la 6-a ĝis la 18-a de majo (2005. n. t). Tie, kongresis 274 fervojistaj esperantistoj el 22 landoj.

Okaze de la kongreso, mi havis ŝancon viziti Rumanion, pri kiu mi malmulte sciis. Mia ĉefa taskon estis lerni de la rumanaj kolegoj pri la aranĝota laboro de la internacia faka kongreso, venontjare, 58 -a IFK en Ŝanhajo kaj samtempe konatiĝi kaj amikiĝi kun la estroj de IFEF kaj diverslandaj fervojistoj.

En Bejĵing mi atendis la vizon de Rumanio por unu monato. Poste, mi elektis la rusan aerokompanion AEROFLOT, inter la germana, nederlanda, franca, turka kaj rusa kompanioj pro la malalta kosto. Tio estas mia unua vojaĝo en Rumanion.La lando, la popoloj estis fremdaj por mi. Kiam mi atingis la ĉefurbon Bukureŝto, nokte, la esperantistino Rodica Giuhat de la LKK de Rumanio, renkontis min en la flughaveno. Ŝi gvidis min rekte al la hotelo ASTORIA

Scanned with OKEN Scanner

hotelul ASTORIA, lângă Gara de Nord şi mi-a promis că mă va vizita în dimineaţa următoare. Inima mea s-a liniştit şi m-am simţit ca în familie.

După două ore de călătorie cu trenul, de la Bucureşti la Braşov,în gara Braşov am fost aşteptat de doamna Rodica Todor şi de domnul Ştefan Mihai. Cuvintele lor frăţeşti m-au încălzit. Ei mi-au aranjat cazarea la hotelul CAPITOL.

Braşovul este un oraş frumos, liniştit, curat şi vechi. Timp de trei zile, cetăţenii săi au serbat a 770-a aniversare a fondării oraşului lor, cu cântece, dansuri, arborări de steaguri, focuri de artificii şi paradă.

Congresul nostru s-a deschis în această atmosferă sărbătorească. Inaugurarea a avut loc la Centrul Cultural REDUTA. Preşedintele IFEF, doctorul Romano Bolognesi, a anunţat deschiderea Congresului. Preşedintele Comitetului de Organizare al Congresului, conducătorii Regionalei de Cale Ferată Braşov au rostit călduroase alocuţiuni. În a doua parte a şedinţei inaugurale şi-au rostit saluturile reprezentanţii asociaţiilor din ţările afiliate la IFEF. Momentul predării steagului verde de onoare purtând cuvintele „Căile ferate unesc ţări, Esperanto popoare", Asociaţiei Chineze de Esperanto Feroviar în timpul Congresului al 57-lea IFEF, a fost aplaudat de către toţi congresmenii.

apud la stacidomo kaj promesis viziti min la sekvantan matenon. Mia koro trankviliĝis, kaj sentis, ke mi estas inter familianoj.

Post du hora veturado trajne, de Bukureŝto ĝis Braşov, en stacidomo de Braşov, mi vidis s-non Rodika Todor kaj s-ron Ştefan Mihai, kiuj akceptis min. Iliaj fratecaj vortoj tuj varmigis min. Iliaj aranĝis mian loĝadon en la Hotelo Capitol.

Braşov estas bela,kvieta, pura, kaj antikva urbo. En la tiuj tri tagoj, urbanoj festis sian 770-an datrevenon de la fondiĝo de la urbo per kantoj, dancoj, flagprezentoj, artfajraĵoj kaj parado.

En la festa medio, nia kongreso malfermiĝis. La inaŭguro okazis en la kultura centro ***Reduta.*** *La prezidanto de IFEF,d-ro Romano Bolognesi, anoncis la malfermon de la kongreso. La prezidanto de LKK, la estroj de la braŝova fervoja distrikta administracio faris varmegajn paroladojn. En la dua parto de la inaŭguro,salutis la landaj asocioj de IFEF.La verda honora flago kun vortoj „La reloj ligas la landojn, Esperanto la popolojn"donacita al la Ĉina Fervojista Esperanto Asocio dum 57-a IFK, estis aplaŭdita de ĉiuj kongresanoj.*

Scanned with OKEN Scanner

La conferința de presă, tinerii jurnaliști s-au interesat de Esperanto și de congresul nostru, în timp ce participanții din peste 20 de țări comunicau între ei fără translatori sau aparate de tradus.

Primirea la Primăria orașului a avut loc într-o agreabilă atmosferă, în ciuda unei administrații urbane foarte ocupate.

Seara de intercunoaștere a decurs într-un spirit agreabil, la restaurantul „Butoiul Sasului". Serile naționale și culturale au fost răsplătite de către congresmenii din diverse țări, cu îndelungi aplauze, pentru interesantele programe naționale românești și costumele populare frumos colorate.

În fața Aulei Universității, la inaugurarea **Scuarului Esperanto** din Brașov, s-a relevat semnificația specială a celor 22 de fire de trandafir, plantate în onoarea celor 22 de țări reprezentate la Cel de al 57-lea Congres IFEF.

Prezența mea, pentru prima dată, la ședința nepublică și la ședința în plen ca reprezentant al asociației din țara mea, am experimentat-o într-un etos colegial, de egalitate și de prietenie.

Comisia de specialitate și prelegerile de specialitate au fost principalele acțiuni din programul congresului. Eu am luat informații feroviare din diverse țări.

În timpul congresului am avut șansa să prezint Al 58-lea Con - gres IFEF, care se va organiza anul viitor (2006 n.t.) la Șanhai.

La gazetara konferenco interesis la junajn jurnalistojn pri Esperanto kaj pri nia kongreso , dum kiu partoprenantoj el pli ol 20 landoj komunikiĝis sen helpo de interpretistoj kaj tradukaj aparatoj.

La akcepto en la urbodomo okazis en tre agrabla etoso, malgraŭ la troa okupo de la urba administracio.

La interkona vespero iris en agrabla etoso en la restoracio, ***Butoiul Sasului*** *(la saksa barelo). La kultura kaj nacia vesperoj estis ŝatitaj de diverslandaj kongresanoj kun longtempaj aplaŭdoj pro la interesaj ruman - naciecaj programeroj kaj belaj koloraj popolkostumoj.*

Antaŭ la Universitata Aŭlo, la inaŭguro de la „Skvaro Esperanto" en Braşov, montris specialan signifon per 22 rozoj plantitaj honore al la 22 landoj reprezentataj en la 57-a IFK.

Ĉeesto de la komitatkunsido nepublika kaj plenkunsido, estis la unua fojo por mi, kiel komitatano de landa asocio mi spertis la etoson kolegecan, egalecan, kaj amikecan.

La faka komisiono kaj fakaj prelegoj estis ĉefaj programeroj de la kongreso. Mi iom konis pri la fervojinformoj de diverslandoj

Dum la kongreso mi havis ŝancon prezenti la 58-an IFK-on okazontan en Ŝanhajo, venontjare.

Scanned with OKEN Scanner

După prezentarea mea, mulți colegi s-au interesat de orașul gazdă, de mijloacele de călătorie, de posibilitățile de asigurare a mesei, de hoteluri, etc. și mi-au plătit participarea la viitorul congres, pe loc, în sala de ședințe. Ei mi-au spus că și prietenii lor vor să viziteze China.

Excursiile de o zi și de o jumătate de zi, precum și celelalte acțiuni post-congres au lăsat în viața mea impresii de neuitat. Castelul Bran, acum muzeu de istorie și etnografie, Castelul Peleș din Sinaia, orașul Făgăraș, orașul Sibiu cu Muzeul Satului și al Tehnicii Populare și Muzeul Locomotivei cu Abur, cetatea medievală Făgăraș, au oferit congresmenilor lecții despre artă și frumusețea epocii medievale, sintetizată în mobile, sculpturi, picturi.

Postcongresul a început la Brașov și a continuat prin orașul Tulcea, Delta Dunării, orașul port Constanța de la Marea Neagră, renumita potgorie Murfatlar, pitorescul sat Mamaia și am ajuns în capitala României – București. În acest oraș ne-au încântat stilurile arhitecturale diverse, vechi și moderne, ca Palatul Parlamentului, Palatul Regal , Arcul de Triumf, Ateneul Român, numeroasele biserici, muzee, etc.

Congresul a fost o reușită și a avut rezultate fructuoase. Frumo - asa țară, România, poporul român prietenos, amabil și ospitalier, esperantiștii români activi, energici

Post mia prezentado multaj kolegoj interesiĝis pri la kongresa urbo, veturiloj, manĝmanieroj, hoteloj, ktp. kaj pagis por la venonta kongreso surloke en la kunvenejo. Ili esprimis, ke iliaj amikoj volas viziti Ĉinion.

Duontagaj kaj tuttaga ekskursoj kaj Postkongreso donis al mi neforgeseblan impreson en mia vivo. La kastelo Bran, nuna Muzeo pri historio, mezepoka arto kaj etnografio, la kastelo Peleş en Sinaia, la urbo Făgăraşi, la urbo Sibiu kun la ,,Muzeo de vilaĝo kaj popolteknikо,, kaj ,,Fervojomuzeo,, la anticva urbo Făgăraŝj, donis al la kongresanoj lecionon pri arto kaj belecon de la mezepokaj antikvaĵoj, mebloj, skulptaĵoj, pentraĵoj.

La postkongreso komenciĝis de Braşov tra la urbo Tulĉa, la Danuba Delto, la havenurbo Konstanca ĉe la Nigra Maro, la fama vinejo Murfatlar, la pitoreska vilaĝo Mamaia kaj atingis la ĉefurbon de Rumanio, Bukureŝto. En tiu urbo mi ĝuis la diversstilan, anticvan kaj modernan arkitekturon, kiel la Palacon de la Parlamento, la Reĝan Palacon,la Arkon de Triumfo, la Koncertan Halon, multajn preĝejojn, muzeojn kaj tiel plu.

La kongreso estis sukcesa kaj fruktodona. La bela lando Rumanio, la amikaj, afablaj kaj gastemaj rumanaj popoloj, la aktivai, energiaj kaj lertaj rumanaj espe-

Scanned with OKEN Scanner

şi instruiţi, etosul esperantist, au rămas pentru totdeauna în inima mea. Toţi congresmenii din divese ţări sau întors în patriile lor cu rezultate bogate, cu mare satisfacţie, cu prietenie frăţească şi ne vom reîntâlni la Al 58-lea Congres IFEF în China, cu mare entuziasm şi prietenie intimă.

Han Zuvu"

Traducerea şi adaptarea, după revista INTERNACIA FERVOJISTO nr.6/2005, Pag. 72-73

Emil Crăciun

rantistoj, la etoso de Esperantujo ĉiam restos en mia koro. Ĉiuj kongresanoj de diversaj landoj revenis hejmen kun la riĉaj rezultoj, granda afableco, frateca amikeco kaj renkontos la venontjaran(2006 nt) 58-an IFK en Ĉinio kun pli alta entuziasmo, pli granda fervoro kaj pli intima amikeco.

Han Zuvu"

Tradukis kaj adaptis en la rumana lingvo, laŭ INTERNACIA FERVOJISTO nr.6/2005, paĝo 72-73

Emil Crăciun (legu Krăĉun)

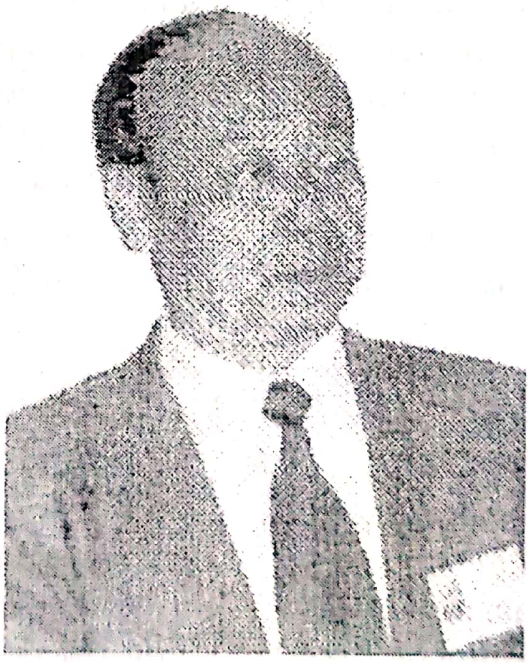

Foto nr. IV.10.1. Prietenul nostru chinez/ *La nia ĉina amiko*

Scanned with OKEN Scanner

CAP. V.
ÎN LOC DE ÎNCHEIERE

Nu am scris „Încheiere" deoarece dorim ca mişcarea esperantistă în rândul feroviarilor să nu se termine vreodată.

Am încercat în această lucrare să subliniem dăruirea câtorva slujitori ai Căilor Ferate Române şi a unor colegi de breaslă străini care, în afara activităţii lor profesionale, şi-au dedicat o mare parte din timpul lor liber învăţării şi promovării limbii internaţionale neutre , **Esperanto.**

Prin esperanto, peste 1400 de feroviari români au reuşit să se înţeleagă cu colegii de profesie din Europa şi din alte locuri, numai în decursul unui deceniu(1990-2000). Esperantiştii feroviari români au vorbit lumii despre România şi despre valorile poporului român şi –în acelaşi timp– au revenit acasă cu experienţe aplicabile şi în ţara noastră, atât în practică cât şi în plan ideatic.

În prezent, fiecare ramură a economiei naţionale este supusă unor profunde transformări în vederea aderării la Uniunea Europeană. Transformările din economie determină, de asemenea, modalitatea în care cetăţeanul de rând îşi concepe propria existenţă în raport cu cea a semenilor săi, mai mult sau mai puţin apropiaţi. Contactul şi comunicarea dintre ei-

ĈAP V.
ANSTATAŬ FINO

Ni ne skribis „fino", ĉar ni ne deziras ke la esperanto-movado inter fervojistoj iam finiĝu.

*Ni provis, ĉi-verke, substreki la oferecon de kelkaj servantoj de la Rumanaj Fervojoj kaj de kelkaj eksterlandaj samfakuloj iliaj ,kiuj-ekster sia profesia agado - dediĉis grandan parton de sia libera tempo al la lernado kaj antaŭenigo de la neutrala internacia lingvo - **Esperanto**.*

Pere de Esperanto ,pli ol 1400 rumanaj fervojistoj sukcesis kompreniĝi kun samfakuloj el Eŭropo. aŭ aliaj lokoj kaj tio, dum nur unu jardeko(1990-2000). La rumanaj fervoistaj esperantistoj parolis al la mondo pri Rumanio kaj la valoroj de la rumana popolo kaj – samtempe – revenis hejmen portante spertojn aplikeblajn ankaŭ en nia lando, ankaŭ sur praktikaj kaj sur ideaj planoj.

Nun tempe, ĉiuj brancoj de la nacia ekonomio trapasas profundajn transformiĝojn, necesaj por la aliĝo de Rumanio al Eŭropa Unio.La ekonomaj transformiĝoj determinas ankaŭ la manieron laŭ kiu la ĉiu- taga ĉivitano pripensas sian propran sorton rilate al siaj samuloj, pli aŭ malpli proksimaj. La kontakto kaj la komunikiĝo kun ili - pere de esperanto - rompas

Scanned with OKEN Scanner

prin esperanto - rupe multe din barierele existente datorită izolării lor în interiorul limbilor materne.

Pentru a construi împreună în interiorul unei mari comunități, cum este Uniunea Europeană, comunicarea dintre oamenii obișnuiți capătă o importanță de prim ordin. Din această perspectivă este lăudabil efortul multor generații de esperantiști, care lasă oamenilor viitorului premise îmbogățite de înțelegere.

Fundamentul este așezat, iar pereții, în mare parte, ridicați. Finalizarea acoperișului revine în sarcina viitoarelor generații.

multajn barierojn antaŭe levitajn pro izoliĝo ene de la denaska lingvo far multaj ĉiutagaj homoj.

Por kune konstrui ene de pligranda komunumo, kiel Eŭropa Unio, la komunikiĝo inter ĉiu- tagaj homoj ricevas unuarangan gravecon. El tiu-ĉi perspektivo indas laŭdi la laboregon de multaj generacioj de esperantistoj, kiu lasas al sia sekvantaro pliriĉigatajn premisojn por interkompreniĝo inter la homoj de la estonteco.

La fundamento estas jam metita kaj la muroj, grandparte, altigitaj. La finpretigo de la tegmento apartenas al la venontaj generacioj.

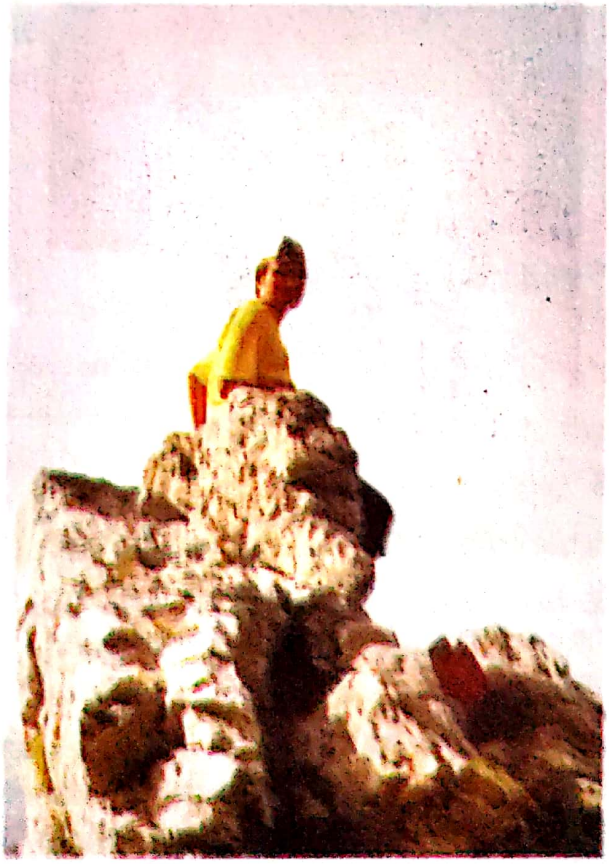

Foto nr.V.1 Rusalca Butuc | Rusalca Butuc (legu Rusalka Butuk)

Scanned with OKEN Scanner

V-o prezentăm pe Rusalca Butuc, care poate simboliza tot tineretul cu idealurile sale. viitorul. Ea activează în mișcarea esperantistă feroviară de circa cinci ani.Între timp școlarița a devenit domnișoară.

Ea vorbește limba engleză și operează pe calculator. În ea sălășluiește montaniardul și ghidul care, în această calitate, muncește cu generozitate și pentru esperantiști. A călătorit deja în străinătate dar cutreieră în lung și-n lat propria țară pentru a o cunoaște mai bine.

Ni prezentas al vi Rusalca Butuc, en sinteno kiu povis simboli la tutan junularon, kun ĝia idealon, la estonteco. Ŝi agadaș en la esperantista-ferojista movado de ĉirkaŭ cvin jaroj .Intertempe el lerneamino ŝi igis fraulino.

Ŝi parolas la anglan lingvon kaj laboras por komputilo.En ŝi loĝas la animo de montamanto kaj de ĉiĉerono. En tio kvaliton ,ŝi laboras kun sindonemo ankaŭ por esperantistoj. .Ŝi jam vojaĝis eksterlandon .sed daŭre trapasu en longe kaj en large sian landon por ĝin koni eĉ pli bone.

Foto nr.V.2. Ionel Oneț, Rusalca Butuc și Grigore Velea, pe un drum de munte.

Oneț, Rusalca Butuc și Grigore Velea, sur montan vojon.

Veniți alături de ea în mișcarea esperantista feroviară!

O găsiți la Clubul Esperantiștilor Feroviari din cadrul Spitalului

Venu kun ŝi en la ferojista-esperantista movado!

Vi trovos ŝin en la Klubo de fervojistoj-esperantistoj kadre de

Scanned with OKEN Scanner

CFR Braşov alături de preşedinta AFER, doamna psiholog Rodica Todor (în anul 2005).

Învăţaţi limba internaţională şi călătoriţi prin lume pentru a contacta oameni aparţinând altor popoare, pentru a vă cunoaşte voi înşivă! Astfel veţi deveni mai capabili de a construi un viitor mai bun.

Despre esperanto s-au exprimat multe celebrităţi. Aderaţi la mişcarea eperantistă!

Colindaţi prin lume şi verificaţile aserţiunile prin modul vostru propriu de a gândi! Numai astfel veţi deveni voi înşivă .

Nu-i uitaţi pe aceia care, alături de părinţii voştri, vă lasă moştenire o mişcare esperantistă şi în cadrul mediului feroviar. Arătaţi-le recunoştinţa prin activitatea voastră pe tărâmul înţelegerii interumane! Strădania noastră numai astfel nu va fi zadarnică.

*

Această lucrare se doreşte a fi un modest omagiu adus acelor superiori din administraţia Căilor Ferate Române care şi-au respectat subalternii şi s-au îngrijit şi de nevoile lor sufleteşti punându-le la dispoziţie permise internaţionale de călătorie şi alte facilităţi.

Fie ca aceste bune obiceiuri să se transmită şi viitorilor responsabili ai destinelor Căilor Ferate Române!

la Fervoja Hospitalo Braşov ,apud prezidantino REFA, siniorino psihologino Rodika Todor (en la jaro 2005).

Lernu la internacian lingvon kaj travojaĝu la mondon por kontakti alinaciajn homojn, por koni vin mem !. Vi estos pli kapablaj konstrui pli bonan estontecon.

Pri Esperanto sin esprimis multaj famuloj. Aliĝu al la Esperanto movado!

Vagadu tra la mondo kaj provkontrolu iliajn asertojn, pere de via propra pensmaniero! Nur tiam vi estos vi mem!

Ne forgesu tiujn ,kiuj, apud vijaj gepatroj , disponigas al vi Esperantan movadon ankaŭ kadre de fervoja medio! Montru vian dankemon pere de viaj agoj ankaŭ sur la kampo de inter-ĥoma kompreniĝo!. Tiam ankaŭ nia strebado ne estos vana.

*

Estu ĉi-tiu laborajo modesta omaĝo al tiuj superuloj de la Rumanaj Fervojoj, kiu respektis siajn subulojn kaj zorgis ankaŭ pri iliaj animaj bezonoj, disponigante al ili internaciajn vojaĝ-permesilojn kaj alispecajn facilajojn.

Iliaj bonaj kutimoj transiru ankaŭ al la venontaj respondeculoj pri la sorto de la Rumanaj Fervojoj!

Scanned with OKEN Scanner

Infrastructura şi exploatarea Căilor Ferate Române să ajungă la nivelul celor apusene şi nordice, pe care membrii AFER le-au vizitat!

* *

Al 57 –lea Congres IFEF, desfăşurat la Braşov în perioada 7 – 14 mai 2005, a demonstrat că esperantiştii feroviari din România pot organiza acţiuni internaţionale cel puţin la nivelul congreselor din ţările vesteuropene.

Acest eveniment a marcat încheierea unei etape importante în mişcarea esperantistă din mediul feroviar românesc .

Participarea a 20 de delegaţi ai AFER la Al 58-lea Congres IFEF de la Şangaj – China (6 – 13 mai 2006) arată că în mişcarea esperantistă din mediul feroviar românesc persistă o anume continuitate.

*
* *

Autorul exprimă calde mulţumiri tuturor celor care l-au ajutat cu materiale, sfaturi sau în alt mod, pentru ca această lucrare să poată fi tiparită.

La infrastrukturo kaj la eksploatado de la Rumanaj Fervojoj atingu la nivelon de la okcidentaj kaj nordaj fervojoj, kiujn la membroj de REFA vizitis!

* *

La 57-an Kongreso de la IFEF, okazis en periodo 7-14 de Majo 2005 en Braşov demonstris la kapablecon de la fervojistaj esperantistoj el Rumanio pro organizi internaciaj ampleksaj agadoj, al la minimuma nivelo kongresoj el okcidentaj eŭropaj landoj.

Tiu-ĉi evento signis la fermon de grava etapo en esperantista movado kadre de fervojista branĉo en Rumanio .

Partoprenon de 20 delegitoj al la 58-an IFEF Kongreso okazis en la urbo Sangaj – Ĉinio (6-13 de Majo 2006)montras ke esperantista movado kadre de fervoja gildo en Rumanio persistas kun nome kontinuecon .

*
* *

La aŭtoro esprimis siajn varmajn dankojn al ĉiuj kiuj helpis lin per materialoj kaj konsiloj,aŭ alimaniere, por ke tiu-ĉi verko povu aperi.

Scanned with OKEN Scanner

Autorul mulțumește în mod deosebit inginerului Emil Tudorache, care a dovedit înțelegere și pacientă pentru citirea și traducerea manuscrisului

Autor: Emil Crăciun
A tradus: Ionel Oneț

Aparte,la aŭtoro dankas al ing. Emil Tudorache, kiu elmontris komprenemon kaj paciencon tralegante kaj tradukante la manuskripton.

La aŭtoro: Emil Crăciun
Esperantiĝis: Ionel Oneț
(legu Jonel Onec)

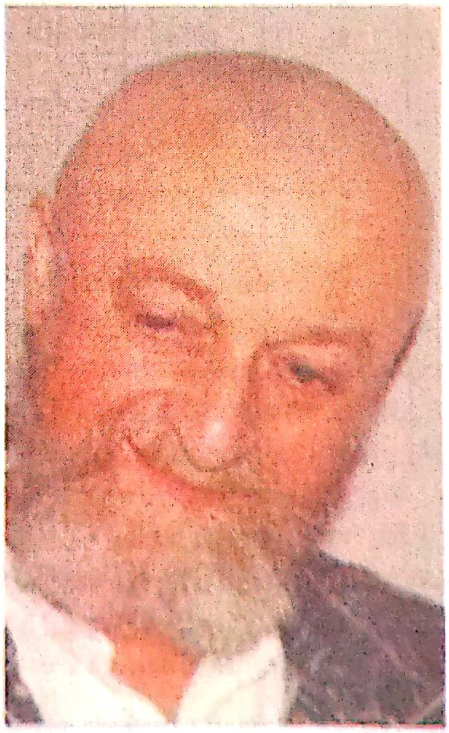

Foto nr.V.3. Ionel Oneț

Scanned with OKEN Scanner

Primele noțiuni de limbă Esperanto

Alfabetul ESPERANTO

Litere	Rostire	Denumire Esperanto	Litere	Rostire	Denumire Esperanto
A a	a	a	K k	k	ko
B b	b	bo	L l	l	lo
C c	ţ	ţo	M m	m	mo
Ĉ ĉ	č	ĉo	N n	n	no
D d	d	do	O o	o	o
E e	e	e	P p	p	po
F f	f	fo	R r	r	ro
G g	g	go	S s	s	so
Ĝ ĝ	ġ	ġo	Ŝ ŝ	ş	ŝo
H h	h	ho	T t	t	to
Ĥ ĥ	ch	ko	U u	u	u
I i	i	i	Ŭ ŭ	ŭ	ŭo
J j	i	io	V v	v	vo
Ĵ ĵ	j	ĵo	Z z	z	zo

Nu există literele X, Y si W.

Alfabetul ESPERANTO, provenit din cel latin, are 28 de litere prin care se notează tot atâtea foneme.

În scrierea ESPERANTO se recurge la două semne diacritice.

- "^" (accent circumflex) cu ajutorul căruia se notează 5 foneme consonantice ĉ, ĝ, ĵ, ŝ, ĥ
- " v " (semnul scurtimii) cu ajutorul căruia se notează numai u semivocalic: "ŭ"

Literele ESPERANTO a căror citire este diferită de citirea literelor corespunzătoare din limba română sânt următoarele:

c = ţ caro – se citeste "ţaro"
g = gh girlando – se citeste "ghirlando"
j = i jam – se citeste "iam"
ŝ = ş ŝafo – se citeste "şafo"

Pronuntia nu prezintă dificultăti pentru cursantul începător.

Există o singură regulă de accentuare: cuvintele cu mai multe silabe au întotdeauna accentul pe penultima silabă.

Vocalele invecinate se pronuntă separat bi-ero, staci-o

Vocala U având semnul diacritic " v ", deci ŭ, leagă vocala invecinată (precedentă sau următoare) cu care formează diftong de o consoană

Substantivele se termină întotdeauna în "o", de exemplu: tablo, salono.

Articol nehotărât nu există. Articolul hotărât este în totdeauna "la".

Adjectivele se termină întotdeauna în "a", de exemplu: moderna, bela.

Pluralul se formează la substantive si la adjective prin adăugarea unui "j", de exemplu: tablo – tabloj, bela – belaj; modernaj salonoj.

Prefixul "ge" (citeste ghe) cuprinde ambele sexe, de exemplu: gesinjoroj = domni si doamne.

Sufixul "in" indică femininul, de exemplu: sinjoro = domn, sinjorino = doamnă

Sufixul "ej" semnifică locul, de exemplu: hundo = câine; hundejo = cusca câinelui

Compunerea cuvintelor: florĝardeno, slacidomo
Dacă cuvintele compuse sunt prea lungi, se vor separa
Primul cuvânt poate păstra sau poate pierde terminatia: florĝardeno, însă
ĉambrpordo nu sună bine, mai bine ĉambropordo

11 = dek unu
12 = dek du
13 = dek tri
14 = dek kvar
15 = dek kvin
16 – dek ses
17 = dek sep
18 = dek ok
19 = dek naŭ
20 = dudek
22 = dudek du
30 = tridek
33 = tridek tri
40 = kvardek
49 = kvardek naŭ
50 = kvindek
60 = sesdek
70 = sepdek

80 = okdek
90 = naŭdek
100 = cent
101 = cent unu
127 = cent dudek sep
292 = ducent naŭdek du
1000 = mil
5000 = kvinmil

1/2 = duono = o jumătate
duona = jumătate
1/4 = kvarono = un sfert
kvarona = pe sfert
2/4 = du kvaronoj = două pătrimi
3/5 = tri kvinonoj = trei cincimi
5/10 = kvin dekonoj = cinci zecimi
3,08 – tri komo nul ok = trei virgulă zero opt
5,25 = kvin komo du kvin = cinci virgulă,doi cinci

Miliono, miliardo, bilono
Mil milionoj estas unu miliardo.

Scanned with OKEN Scanner

LISTA SPONSORILOR / *LA LISTO DE SPONSOROJ*

1. Filiala Iași a AFER; Președeinte – ing. Valentin Miran. Expreședinți: – ing. Ionel Iacob și Teodor Grigoraș

La Filio Iași de la REFA; Prezidanto – ing. Valentin Miran. Eksprezidantoj: – ing. Ionel Iacob și Teodor Grigoraș

2. Asociația pentru Turism a Feroviarilor din România; Președinte – ing. Ștefan Mihai; Vicepreședinte – ing. Bitere Theodor

Rumana Fervojista Asocio por Turismo; Prezidanto – ing. Ștefan Mihai; Vicprezidanto – ing. Bitere Theodor

3. S.C. ARO PALACE S.A. Brașov – importantă firmă turistică din România; Director General – Dr. ec. Nicolae Albu; Director Economic – ec. Vasile Costea

Merkata Societo ARO PALACE Societo per Akcio Braşov – grava firmao pro turismo el Rumanio; Generala Direktoro - Dr. ec. Nicolae Albu; Financa Direktoro - ec. Vasile Costea

4. Ing. Paul Mihailovici – pensionar; ex director general al RCF Iași

Ing. Paul Mihailovici – emerituloj; ex generala Direktoro de la Distrikta Fervoja Administracio Iași de la Rumanaj Fervojoj

5. S.C. TERMIN S.R.L. Brașov – Dir. Gen. Dr. Ing. Mihai Marcu

Autorul mulțumește firmelor și persoanelor menționate mai sus și acelor persoane care au dorit să rămână în anonimat.

La aŭtoro dankas al estraroj de la firmaoj antaŭ skribaj kaj ĉiuj kiuj volis resti anonimojn.

Scanned with OKEN Scanner

O BIBLIOGRAFIE / *BIBLIOGRAFIO*

1. BOCIORT FLORIAN şi DOBRE MIOARA LACRIMA

- **Curs elementar de esperanto** – Tipografia Universităţii Timişoara 1990.

- *Elementara kurso de ESPERANTO – La Presejo de la Universitato el Timişoara – Rumanio 1990.*

2. COLECTIV DE AUTORI / *KOLEKTIVO DE AŬTOROJ*

- „Problemele înţelegerii internaţionale şi Esperanto'' în buletinul FEROVIARUL ROMÂN nr.1/1995 pag. 18

- *„La problemo de la internacia kompreniĝo kaj ESPERANTO", en la bulteno „RUMANA FERVOJISTO'' nr.1, paĝ.18*

3. GIESSNER JOACHIM

- „Istoria IFEF. Supliment complementar privind perioada 1984 – 1999'', Asociaţia Esperantiştilor Feroviari din Danemarca – Tipografia Esperanto C.D., Kiel – Naestved Gefion 1999.

- *„IFEF Historio. Kompletiga suplemento pri la jaro 1984 -1999'' – DEFA kaj Eldonejo Esperanto – C.D., Kiel – Pres en Danio ĉe tryk, Naestved Gefion 1999.*

4. GIUGLEA ION

- „Mişcarea esperantistă în ţară" - în „Esperantistul Român" - organ al Societăţii Esperantiste Române şi al grupurilor esperantiste afiliate, nr 1, aprilie 1908 pag. 15-17 şi nr.5, ianuarie - martie 1909, pag.134.

- *„Enlanda movado esperantista'' en „Rumana esperantisto''- oficiala organo de la Esperanto Societo Nr.1 Aprilo 1908, paĝ.15–17 kaj Nr.5, Januaro – Marto1909, pag.134*

5. MOISE ALEXANDRINA	- „La Al 92-lea Congres Național Japonez de Esperanto'', 21 octombrie 2005, din revista „BAZARO'' nr.2/2006, pag. 3 – 4
	- *„Al la 92-a JEK - 21 Oktobro 2005, en revuo BAZARO Nr2 /2006, paĝ. 3 - 4.*
6. MORAR (CRISTEA) IOAN	- „Pro Esperanto'' – în săptămânalul **Cuget Românesc** nr.130/26.08.1995
	- *„Pro Esperanto'' – en la semajnaperanta revuo* **Cuget Românânesc** */ Rumana Penskapablo Nr.130/26.08.1995*
7. SÂRBU ION ȘI TEREJNEU IOAN	- „Limba internațională ESPERANTO'' – Universitatea Populară_din cadrul Palatului Culturii din Brașov – august 1970
	- *„La internacia lingvo – ESPERANTO''- Popola Universitato el Kultura Palaco, Braşov, Rumanio1970*
8. TRIFOI MIHAI	- a) „ESPERANTO curs rapid de învățare a limbii internaționale fără profesor 1996'' - b) „Mișcare Esperantistă Română'' – în revista ES-TO, informatorul official al mișcării esperantiste din România NR.4/1999, pag. 4 – 5
	- a) *„ESPERANTO – rapida kurso pro la lernado de la internacia lingvo sen profesoron'' - 1996* - *b) „Rumana Esperanto Agado''- en la revuo ES-TO, oficiala informilo de esperanto movado en Rumanio, NR.4/1999, paĝ. 4 – 5*
9. VOCHIN MARIAN	- „Istoria Mișcării Esperantiste în România'' manuscris
	- *„La historio de la Esperanta movado en Rumanio'' – manuscripto*
10. ZAMENHOF LUDOVIK	- **Scrisoare** către publicația „Esperantistul Român'' 22 mai–august 1908, pag.58
	- ***Letero*** *al publikaĵo „RUMANA ESPERANTISTO'', 22 de Majo-Aŭgusto 1908, paĝ. 58*

Scanned with OKEN Scanner

CUPRINS / *ENHAVO*

CUVÂNT ÎNAINTE / *ANTAŬPAROLO* ..... *paĝ.* *1*
Argumente / *Argumentoj* ..... *paĝ.* *1*
- Anexa */Akcesoro Nr.1*
"Manifestul de la Praga al mișcării pentru limba internațională ESPERANTO"
"Manifesto de Prago de la movado por la internacia lingvo ESPERANTO" ..... *paĝ.* *8*

PARTEA I / *UNUA PARTO*

CAP. I. Mișcarea esperantistă în România – scurt istoric
ĈAP.I. Esperanta movado en Rumanio – kurta historio ..... *paĝ.* *14*

CAP. II. Mișcarea esperantistă în rândul feroviarilor români
ĈAP. II. La.esperanta movado en la *vico de Rumana Fervojistoj* ..... *paĝ.* *20*

CAP. III. PORTRETE / *ĈAP. III. PORTRETOJ* ..... *paĝ.* *34*
- Explicații și scuze / *Eksplikoj kaj skuzoj* ..... *paĝ.* *36*
1. Leancu Ioan Virgil ..... *paĝ.* *38*
2. Ștefan Mihai ..... *paĝ.* *42*
3. Sârbu Ion ..... *paĝ.* *48*
4. Terejneu Ioan ..... *paĝ.* *52*
5. Pacioglu Dorin ..... *paĝ.* *56*
6. Tudorache Emil ..... *paĝ.* *58*
7. Marcu Constantin și/ kaj Mihaela ..... *paĝ.* *63*
8. Velea Grigore ..... *paĝ.* *67*
9. Moise Alexandrina ..... *paĝ.* *73*
10. Dinu Mariana ..... *paĝ.* *79*
11. Goran Beatrice Felicia ..... *paĝ.* *81*
12. Bălaj Mircea ..... *paĝ.* *84*
13. Mihailovici Paul ..... *paĝ.* *86*
14. Grigoraș Teodor ..... *paĝ.* *90*
15. Todor Rodica ..... *paĝ.* *92*
16. Giuhat Rodica ..... *paĝ.* *97*
17. Mladin Floarea ..... *paĝ.* *100*

Scanned with OKEN Scanner

18. Coman Gheorghe şi / kaj Ani ..... *paĝ. 102*
19. Popescu Vasile ..... *paĝ. 105*
20. Chicu Gicu ..... *paĝ. 107*
21. Tomescu Nicolae ..... *paĝ. 109*
22. Buzăianu Viorel ..... *paĝ. 111*
23. Naşca Grigore, Rodica şi / kaj Cătălin ..... *paĝ. 113*
24. Iosifescu Dorel ..... *paĝ. 116*
25. Giessner Joachim ..... *paĝ. 119*

PARTEA A II-A / *LA DUA PARTO*

CAP. IV. EXPERIENŢE / SPERTOJ
IV.1. Prolog / *Prologo* ..... *paĝ. 125*
IV.2. Prima ieşire / *La unua eliro – Italio 1993* ..... *paĝ. 126*
IV.3. Activitate exemplară în România / *Modela agado en Rumanio* ..... *paĝ. 155*
IV.4. Un nou început / *Nova komenco*..... *paĝ. 158*
IV.5. Prin Europa Centrală / *Tra la Centra Eŭropo* ..... *paĝ. 211*
IV.6. Al VIII – lea Congres anual al AFER, 8-10August 1997 / *La VIII – an JARA KONGRESO de la REFA, Vatra Dornei, 8 – 10 de Aŭgusto 1997* ..... *paĝ. 231*
IV.7. La *un congres jubiliar IFEF / Ĉe jubileja I.F.E.F. Kngreso* ..... *paĝ. 236*
IV.8. Periplu Iberic / *La ibera periplo* ..... *paĝ. 314*
IV.9. Până la Marea Neagră / *Ĝis la Nigra Maro* ..... *paĝ. 375*
IV.10. Al 57-lea congres IFEF de la Braşov - o reuşită şi de neuitat / *Neforgesebla kaj sukcesa 57–a IFK en Braşov* ..... *paĝ. 383*

ĈAP.V. În loc de încheiere / *Anstataŭ fino* ..... *paĝ. 388*

ANEXE / *AKCESOROJ:*
1. Primele noţiuni de limba esperanto ..... *paĝ. 394*
2. Lista sponsorilor / *Tabelo de la sponsoroj* ..... *paĝ. 396*

O BIBLIOGRAFIE / *BIBLIOGRAFIO* ..... *paĝ. 397*

Scanned with OKEN Scanner

Aŭtoro:

ec. Emil Crăciun

Tradukisto:

ing. Emil Tudorache

RUSALCA

METAFORO DE ESTONTECO

ISBN: 973 - 8985 - 08 - 0
978 - 973 - 8985 - 08 - 7

Scanned with OKEN Scanner